

GEEF ACHT

**Een institutioneel onderzoek naar
bedrijfsprocessen en handelingen
op het beleidsterrein militair personeel:
beroeps- en reservepersoneel in dienst
van het ministerie van Defensie en voorgangers,
1945-2002**

F. van der Doe & M.L. Loef
Den Haag, november 1994,
J.M.M. Cuijpers & H.E.M. Mettes
Herziene versie. Rijswijk, januari 2003

GEEF ACHT

**Een institutioneel onderzoek naar
bedrijfsprocessen en handelingen
op het beleidsterrein militair personeel:
beroeps- en reservepersoneel in dienst
van het ministerie van Defensie en voorgangers,
1945-2002**

PIVOT-rapport nr. 25

Dit rapport is een gezamenlijke uitgave van de directie DARIC van het ministerie van
Defensie

&

Rijksarchiefdienst/PIVOT
ministerie van O C en W

's-Gravenhage 1994,
Rijswijk 2002

Tekst: drs. F. van der Doe
& drs. M.L. Loef
Vormgeving: Oldenburg Zoetermeer
Illustraties: W.D. Küller
Druk: Hofstad Druktechniek BV

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Geef Acht. Een institutioneel onderzoek naar bedrijfsprocessen en handelingen op het beleidsterrein militair personeel: beroeps- en reservepersoneel in dienst van het ministerie van Defensie en voorgangers, 1945-1993 / [samenst. F. van der Doe & M.L. Loef; ill. W.D. Küller]. - Den Haag: Rijksarchiefdienst/PIVOT, Ministerie van O C en W. - ill. (PIVOT-rapporten, ISSN 0928-0448; nr. 25) Met lit. opg.

ISBN: 90-74442-26-9

Trefw. defensie, militair personeel, wetgeving.

© Rijksarchiefdienst/PIVOT. Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Rijksarchiefdienst/PIVOT.

INHOUDSOPGAVE

<i>PIVOT, EEN INTRODUCTIE</i>	3
1 VERANTWOORDING	6
1.1 Inleiding	6
1.2 Taakgebied en onderzoeksgebied	7
1.3 Beleidsterreinen en bedrijfsprocessen.....	7
1.4 Actoren	8
1.5 Handelingen.....	11
1.6 Actualisatie 2002	11
2 DE ORGANISATIE VAN HET MINISTERIE VAN DEFENSIE EN VOORGANGERS, 1945-2002	14
2.1 Algemeen	14
2.2 Periode 1945-1963.....	15
2.3 Periode 1963-1976.....	16
2.4 Periode 1976-1992.....	17
2.5 Periode 1992-1993.....	18
2.6 Periode 1994-2002.....	19
3 HET BELEIDSTERREIN MILITAIR PERSONEEL	23
3.1 Overheidstaken op het beleidsterrein militair personeel.....	23
3.2 Organisatie-eenheden op militair personeelsgebied, 1945-1993	28
4 BEDRIJFSPROCESSEN EN HANDELINGEN	33
4.1 Bepalen van het militair personeelsbeleid	33
4.2 Personeelsplanning	41
4.3 Personeelsvoorziening	52
4.4 Rechtspositie	60
4.4.1 Algemeen.....	60
4.4.2 Vrijstelling wegenbelasting	63
4.4.3 Arbeidsverhoudingen	66
4.4.3.1 Georganiseerd overleg.....	66
4.4.3.1.1 Centraal georganiseerd overleg	66
4.4.3.1.2 Bijzondere commissies.....	82
4.4.3.1.3 Geschillenregeling	86
4.4.3.1.4 Collectieve acties.....	87
4.4.3.2 Medezeggenschap.....	89
4.4.3.2.1 Het (onderdeels)overlegorgaan.....	89
4.4.3.2.2 De medezeggenschapscommissie	96
4.4.3.2.3 Geschillenregeling	108
4.4.3.3 Werkoverleg.....	111
4.4.3.4 Overleg bij reorganisaties	112
4.4.4 Bezoldiging en spaarloonregeling.....	113
4.4.5 Gratificaties, schadeloosstelling en vergoeding van kosten	118

4.4.6	Vakantie en verlof.....	122
4.4.7	Voorzieningen in verband met ziekte	124
4.4.8	Rechten en plichten bij reorganisatie	124
4.4.9	Overige rechten en verplichtingen	125
4.4.10	Instelling en werkwijze van commissies waaraan de beslissing met uitsluiting van administratieve organen is opgedragen.....	128
4.5	Functietoewijzing en bevordering	129
4.6	Schorsing en ontslag	142
4.7	Militair straf- en tuchtrecht.....	150
4.7.1	De militair-rechtelijke organisatie 1945-.....	150
4.7.2	Militair strafrecht	152
4.7.3	Militair tuchtrecht.....	153
4.8	Opleiding.....	162
4.9	Personeelszorg	171
4.9.1	Algemeen.....	171
4.9.2	Geneeskundige verzorging en ziektekostenverzekering 1995.....	174
4.9.2.1	Geneeskundige verzorging	174
4.9.2.2	Ziektekostenverzekering 1995	186
4.9.3	Geestelijke verzorging	193
4.9.4	Sociale verzorging.....	199
4.9.5	Ontwikkeling, sport en ontspanning	202
4.9.6	Personeelsvoorlichting	207
4.9.7	Arbeidsomstandigheden	209
4.9.7.1	Inleiding.....	209
4.9.7.2	Algemeen	210
4.9.7.3	Deskundige dienst	214
4.9.7.4	Veiligheid	216
4.9.7.5	Bedrijfsongevallen	219
4.9.7.6	Werktuigen en materieel	220
4.9.7.7	Duikers.....	223
4.9.7.8	Gezondheid en welzijn	223
4.9.7.9	Werk- en rusttijden.....	239
4.10	Onderscheidingen, eretekenen en medailles	241
4.11	Postactieve militairen.....	245
4.12	Personeel- en salarisadministratie	258
BIJLAGE I: WETTEN, AMVB's EN REGELINGEN OP HET BELEIDSTERREIN		263
BIJLAGE II: COMMISSIES, RADEN EN COMITÉS FUNGEREND OP HET BELEIDSTERREIN MILITAIR PERSONEEL IN DE PERIODE 1945-2002		287
LIJST VAN GEBRUIKTE AFKORTINGEN		324
SELECTIE VAN GERAADPLEEGDE LITERATUUR EN UITGAVEN VAN WET- EN REGELGEVING		327

PIVOT, EEN INTRODUCTIE

Voor u ligt een rapport waarin de uitkomsten van een onderzoek, gehouden in het kader van het Project Invoering Verkorting Overbrengingstermijn (PIVOT), zijn weergegeven. PIVOT is een projectorganisatie, die in mei 1991 door de Algemeen Rijksarchivaris, namens de minister van WVC belast met het beheer van de overgedragen archieven van de rijksorganen, in het leven is geroepen. De aanleiding daarvoor was de verkorting van de overbrengingstermijn in de nieuwe archiefwet van vijftig naar twintig jaar. Deze termijnverkorting valt toe te juichen vanuit het oogpunt van de openbaarheid van bestuur, want eerder overgedragen archieven worden ook eerder toegankelijk voor het publiek. Voor de Nederlandse archiefdiensten betekent de verkorting echter dat, wanneer er geen maatregelen worden genomen, zij overstroomd zullen worden met materiaal. De neerslag van dertig jaar overheidshandelen zal, wanneer de nieuwe wet wordt ingevoerd, ineens moeten worden overgebracht naar de depots van de Rijksarchiefdienst. Voor de centrale rijksorganen wordt de omvang van deze stroom geschat op ongeveer 600 strekkende kilometer archief over de periode 1943-1973, en over de periode 1973-1990 op nog eens eenzelfde hoeveelheid. Omdat een dergelijke hoeveelheid niet beheersbaar en hanteerbaar is, en de opslag ervan te kostbaar, zal in het kader van PIVOT de Rijksarchiefdienst samen met de verschillende Hoge Colleges van Staat en de ministeries maatregelen treffen om deze vloed te kanaliseren.

Bij het uitvoeren van deze inhaaloperatie moeten tevens reeds bestaande problemen bij de archiefzorg van de rijksoverheid in versneld tempo worden opgelost. Al onder de oude wet zijn grote achterstanden geconstateerd in het selecteren van naoorlogs archiefmateriaal en overbrengen van archief van vóór 1940 naar de Rijksarchiefdienst. In inspectierapporten van de Rijksarchiefininspectie was daar al op gewezen, maar door het rapport 'Archiefbeheer en -behoud bij het Rijk' van de Algemene Rekenkamer uit 1988 is dit probleem pas in zijn volle omvang tot politiek Den Haag doorgedrongen.

PIVOT is mogelijk geworden door de inzet van extra financiële middelen die de minister van WVC heeft toegezegd: f 17 miljoen over een periode van tien jaar, de geschatte looptijd van het project. Daarnaast zullen de ministeries en de Hoge Colleges van Staat, zelf immers verantwoordelijk voor selectie en overdracht van hun archieven, elk eigen middelen inzetten om de operatie mogelijk te maken. Deze afspraak is vastgelegd in de verschillende convenanten, die de Algemeen Rijksarchivaris met vertegenwoordigers van de genoemde organen heeft gesloten. Het convenant tussen de SG van Defensie en de Algemeen Rijksarchivaris is gesloten op 6 december 1991.

Selectie en bewerking van archieven

Om de hierboven beschreven papiervloed op een verantwoorde manier te kunnen beperken, heeft PIVOT het in de eerste plaats noodzakelijk gevonden, een nieuw selectie-instrument te ontwerpen. Wat moet worden vernietigd, en wat 'voor de eeuwigheid' door de Rijksarchiefdienst bewaard? De tot nu toe gehanteerde selectiemethoden voldoen niet voor een operatie van deze omvang, in de eerste plaats omdat zij te arbeidsintensief en dus te kostbaar zijn, in de tweede plaats omdat zij niet uitgaan van een duidelijke visie, en in de derde plaats omdat zij een te laag vernietigingspercentage tot gevolg hebben.

Bij de selectie tot nu toe werden als criteria gebruikt: de inhoudelijke of informatieve waarde van documenten en de plaats, die zij innemen in een geheel van een dossier, een archief of verzameling archieven. PIVOT hanteert als uitgangspunt, dat de informatieve waarde van een document (zowel op papier als op andere informatiedragers) nauwelijks objectief te bepalen is, aangezien deze waarde varieert per persoon, die het document raadpleegt. Selectie van overheidsdocumenten kan dan ook niet plaatsvinden op grond van hun objectieve waarde. Zij

moet uitgevoerd worden vanuit het gezichtspunt van het overheidsorgaan of de organen, die deze documenten in het kader van hun taak en het daaruit voortvloeiende handelen hebben ontvangen of geproduceerd.

Het doel van de selectie moet ons inziens zijn: het mogelijk maken van de reconstructie van dit overheidshandelen op hoofdlijnen. Wanneer het geselecteerde archiefmateriaal die hoofdlijnen weerspiegelt, is de selectie naar onze mening geslaagd.

PIVOT acht het niet meer doenlijk om de selectie op microniveau te laten plaatsvinden, dat wil zeggen het stuk voor stuk toetsen van de documenten of dossiers aan de criteria. Met het door ons geformuleerde uitgangspunt: selectie op handelingen, wordt het mogelijk om over grotere gehelen, namelijk de gehele neerslag van een bepaalde handeling of een bepaald type handeling, de beslissing te nemen: bewaren of vernietigen.

Uiteindelijk zal PIVOT de overdracht van het aldus geselecteerde materiaal naar de depots van de Rijksarchiefdienst begeleiden. De rijksorganen zijn zelf verantwoordelijk voor de fysieke selectie en bewerking, die de archieven en andere gegevensverzamelingen moeten ondergaan om ze geschikt te maken voor overdracht. Zonodig zal PIVOT daarbij een adviserende rol spelen, bijvoorbeeld door het opstellen van een bewerkingsplan. Richtsnoer voor de bewerking vormen de door de Permanente Commissie Documentaire Informatieverzorging (PCDIN) in 1991 aanvaarde 'Normen voor goede en geordende staat'.

Institutioneel onderzoek

Om het voor de selectie noodzakelijke inzicht te krijgen in het handelen van de overheidsorganen is PIVOT in eerste instantie institutionele onderzoeken gestart bij de verschillende ministeries. Het doel van de onderzoeken is: inzicht te krijgen in de taken en handelingen, die op dat ministerie verricht worden. De onderzoekers worden ingezet door PIVOT zelf en door de verschillende ministeries, hetgeen in de convenanten is vastgelegd. Zij zullen tezamen ongeveer tachtig onderzoeksgebieden of beleidsterreinen voor hun rekening nemen, die globaal samenvallen met de huidige directoraten-generaal, of wanneer deze te groot zijn, delen daarvan. De onderzoeksperiode verschilt per beleidsterrein, maar bestrijkt globaal de jaren 1940-1990.

Als uitgangspunt bij de onderzoeken wordt een door ons in samenwerking met medewerkers van enkele ministeries ontworpen model gebruikt, het Methode Institutioneel Onderzoek (MIO). In het MIO worden de te gebruiken begrippen en de te volgen onderzoeksmethode beschreven. Belangrijke begrippen zijn 'actor' en 'handeling'. Actoren zijn volgens het MIO 'overheidsorganen of functionarissen bekleed met enig openbaar gezag', hetzij met geattribueerde, gedelegeerde of gemandateerde bevoegdheden. Op het beleidsterrein 'militair personeel' zijn de actoren bijvoorbeeld de minister, en namens hem verschillende commissies en raden binnen het ministerie van Defensie, interdepartementale organen zoals de Maatschappelijke Raad voor de Krijgsmacht en gemeenten (uitvoering Dienstplichtwet). Omdat de PIVOT-onderzoeken zich alleen uitstrekken tot handelingen van de rijksoverheidsorganen, worden de handelingen van de actoren daarbuiten niet nader onderzocht. Wel is het voor de beeldvorming van het geheel belangrijk ook deze actoren te signaleren, omdat zij een rol kunnen spelen in het werkproces van de rijksoverheidsorganen. Zo zijn in interdepartementale organen particuliere organisaties zoals de Stichting Veteranen Platform en de thuisfrontorganisaties voor militairen vertegenwoordigd en spelen de gemeenten een belangrijke rol bij het inschrijvings- en keuringsproces van dienstplichtigen.

Een handeling is volgens de Methode 'een complex van activiteiten verricht door een overheidsorgaan ter vervulling van een taak'. Zij vloeien voort uit een bevoegdheid en leveren een product aan de omgeving op. Voorbeelden van handelingen op het beleidsterrein 'militair

personeel' zijn 'vaststellen van ministeriële besluiten betreffende de rechtspositie van militair personeel' en 'voordragen van officieren voor bevordering aan de Kroon'. Op het beleidsterrein 'militair materieel' zijn voorbeelden van handelingen 'vaststellen van staf Eisen' en 'vaststellen van de leggerinventaris'.

Als bronnen voor de beschrijving van deze handelingen gebruiken de onderzoekers de in de onderzoeksperiode vigerende wet- en regelgeving, interne instructies, administratieve handleidingen, organisatierapporten, instellingsbeschikkingen van directies, afdelingen en andere organisatieonderdelen van het betreffende ministerie. Tenslotte bestuderen zij literatuur betreffende het beleidsterrein en interviewen zij (voormalige) ambtenaren en andere deskundigen die werkzaam zijn of waren binnen het beleidsterrein.

Per ministerie en per beleidsterrein zal, in overleg met de betrokken instelling(en), aan de hand van de PIVOT-rapporten moeten worden gezien, welke neerslag van welke handelingen moet worden geselecteerd voor 'de eeuwigheid'.

Inspectie Nieuwe Stijl

Wanneer de inhaaloperatie eenmaal voltooid is, zijn we er nog niet. In de toekomst moet worden voorkomen, dat nieuwe achterstanden ontstaan bij selectie en overdracht van archieven en andere gegevensverzamelingen. Daarbij kunnen de PIVOT- onderzoeksresultaten een belangrijke rol spelen. Wanneer eenmaal inzicht is verkregen in de processen binnen de overheidsorganisatie en bepaald is, welke neerslag van welke handelingen voorgoed bewaard moet blijven en welke niet, zal men daar voortaan al in de dynamische fase rekening mee kunnen houden. Met de binnen PIVOT opgedane ervaring zullen wij dus waardevolle adviezen kunnen geven over de toekomstige inrichting van de informatievoorziening bij de betreffende overheidsinstellingen. Dit betekent een wat andere invulling van de aloude inspectietaak, die aan de algemene rijksarchivaris is opgedragen krachtens de Archiefwet, artikel 19 ('De algemene rijksarchivaris oefent toezicht uit op de zorg voor de archiefbeheersing van de rijksorganen'). De Inspectie Nieuwe Stijl (INS), die momenteel door ons wordt opgezet, zal zich naast het al bestaande toezicht op de (materiële) kwaliteit van het archiefbeheer bij rijksoverheidsorganen, meer gaan richten op het adviseren ten aanzien van de organisatie van het informatiebeheer. Zo kan in samenwerking met de betreffende organen worden voorkomen, dat zich in de toekomst nieuwe, onbeheersbare stuwmeren van archief en andere gegevensverzamelingen zullen vormen.

Volumevermindering archieven en vergroting opslagcapaciteit

Ook op deze terreinen onderzoekt PIVOT de mogelijkheden. Volumevermindering kan voor bepaalde archieven worden bereikt door middel van substitutie: het overzetten van de informatie op een andere drager, bijvoorbeeld microfilm, microfiches, in de toekomst wellicht beeldplaat. Uitbreiding van de opslagcapaciteit van bestaande depots kan worden bereikt door middel van compactusbergingen (verrijdbare stellingen).

Gewapend met de opgedane ervaring zal PIVOT ook over deze kwesties de rijksorganen kunnen adviseren, die daarmee dan bij het dynamisch archiefbeheer weer hun voordeel kunnen doen.

1 VERANTWOORDING

1.1 Inleiding

Na deze introductie over wat PIVOT is en doet, volgen hier enige opmerkingen over de inhoud en de indeling van het rapport. De opzet van het rapport is in hoge mate bepaald door de specifieke onderzoekproblemen voor het PIVOT-onderzoek bij Defensie.

De meeste handelingen die de Rijksoverheid verricht, kunnen door middel van wet-regelgeving in kaart worden gebracht. Dit geldt echter niet voor de handelingen die overheidsorganen in het taakgebied defensie verrichten, noch voor het beleidsterrein militair personeel. Het handelen door de minister van Defensie is daarom in kaart gebracht door middel van (soms diepgaand) institutioneel onderzoek, waarbij vooral instructies, taakbesluiten, informatie uit interviews met (beleids)medewerkers en organisatiebesluiten zijn gebruikt om een beeld te krijgen van de processen en activiteiten die bij Defensie plaatsvinden. Met de verkregen kennis zijn bedrijfsprocessen beschreven op basis waarvan handelingen zijn geformuleerd. Bovendien is de onderzoeksopzet in hoge mate bepaald door de organisatiestructuur bij het ministerie van Defensie. Door de scheiding tussen de afzonderlijke krijgsmachtdelen en de scheiding tussen krijgsmachtdelen en centrale organisatie is het in kaart brengen van handelingen een moeizaam karwei geweest. Daarom is een algemene beschrijving gemaakt van de organisatiestructuur van het ministerie. Dit heeft tot gevolg gehad dat veel informatie is opgedaan over de organisatie van het ministerie in zijn totaal en van de krijgsmachtdelen afzonderlijk. Deze waardevolle institutionele kennis is in het rapport verwerkt en geeft inzicht in processen binnen het ministerie van Defensie. Deze kennis kan tevens hulpmiddel zijn als in de selectiefase de neerslag van de handelingen moet worden getraceerd.

In het rapport worden eerst de theoretische uitgangspunten van het PIVOT-onderzoek uiteengezet. Daarna volgt een beschrijving van de organisatie van het ministerie van Defensie op hoofdlijnen en worden de ontwikkelingen van de organisatieonderdelen van het ministerie van Defensie, die een rol spelen in de processen op het beleidsterrein militair personeel, in een breder kader geplaatst. Deze algemene context wordt in elk Rapport Institutioneel Onderzoek (RIO) voor Defensie opgenomen, opdat inzicht wordt verkregen in de structuur van de organisatie. De organisatorische context van het ministerie heeft, zoals hierboven al is geschreven, namelijk in belangrijke mate invloed uitgeoefend op de opzet en inrichting van het PIVOT-onderzoek. Dit betekent dat het gedeelte over de algemene organisatie een overzicht biedt op het geheel en kan worden gerelateerd aan alle beleidsterreinen bij Defensie. Vervolgens wordt het beleidsterrein militair personeel beschreven, waarbij de doelstellingen en taken van de minister van Defensie aan de orde komen en relaties tussen actoren worden geschetst.

In het laatste hoofdstuk worden de bedrijfsprocessen beschreven die een onderdeel vormen van het beleidsterrein. Daarbij moet worden aangetekend dat het bedrijfsproces behoeftebepaling daarentegen een meer algemeen karakter heeft en zowel voor het beleidsterrein militair personeel als voor het beleidsterrein militair materieel geldt.

Na elk hoofdstuk worden handelingen opgesomd, met vermelding van de actor die daarvoor bevoegd en verantwoordelijk is. Bovendien wordt tussen haakjes vermeld welke de organisatie-onderdelen zijn of zijn geweest die bij de genoemde handeling betrokken zijn (geveest). Tevens is aangegeven in welke periode de handeling is verricht.

In bijlage I is een overzicht gegeven van wetten, AMVB's en regelingen op het beleidsterrein militair personeel vigerend in de periode 1945-, onderverdeeld naar subbeleidsterreinen. Bijlage II geeft een overzicht van op het beleidsterrein fungerende commissies, raden en comités in de periode 1945-, eveneens onderverdeeld naar subbeleidsterreinen.

1.2 Taakgebied en onderzoeksgebied

Het taakgebied waarop het ministerie van Defensie werkzaam is, is dat van de bescherming van de in- en uitwendige veiligheid van het Koninkrijk der Nederlanden.¹ Als onderdelen van dit taakgebied kunnen worden onderscheiden:

1. zorgen voor het in Koninkrijksverband beschermen en verdedigen van het Nederlandse territorium en dat van de overzeese rijksodelen;
2. zorgen voor de in bondgenootschappelijk verband geformuleerde bijdrage ter voorkoming van oorlog en om agressie te keren;
3. zorgen voor de militaire bijdrage in internationaal verband, buiten het bondgenootschappelijk verdragsgebied, in het kader van de internationale vrede en veiligheid;
4. verlenen van maatschappelijke bijstand en steun in Koninkrijksverband.

Het militaire apparaat, de krijgsmacht, is het voornaamste middel van de overheid om bovenstaande taak uit te kunnen voeren. Deze krijgsmacht is opgebouwd uit militair materieel en personeel en kan pas goed functioneren indien zij op basis van operationele plannen geoefend is voor de uitvoering van haar taak.

Zoals al in de introductie is gesteld, is de minister binnen dit taakgebied niet de enige actor: ook de ministerraad, de Staten-Generaal, de Algemene Verdedigingsraad en gemeenten - verrichten handelingen in het kader van de landsverdediging. De PIVOT-onderzoeken strekken zich echter slechts uit tot de overheidsorganen, die vallen onder de werking van de Archiefwet en waarvan de archieven voor bewaring bij de Rijksarchiefdienst in aanmerking komen. Aangezien andere PIVOT-onderzoeken zich richten op de ministerraad, ministeriële coördinatieorganen, ambtelijke voorportalen en de Staten-Generaal is het onderzoeksgebied van de PIVOT-onderzoekers bij Defensie beperkt gebleven tot het ministerie van Defensie. Andere actoren dan de minister, zoals militaire autoriteiten, raden en commissies en interdepartementale organen zijn in het onderzoek meegenomen.

1.3 Beleidsterreinen en bedrijfsprocessen

Het hierboven geschetste taakgebied is te verdelen in verschillende beleidsterreinen, te weten 'militair materieel', 'militair personeel', 'operaties' en nog enkele kleinere beleidsterreinen, zoals 'gebouwen, werken en terreinen'.² In dit rapport zijn organisatie en handelingen beschreven voor wat betreft het beleidsterrein militair personeel, zowel binnen de centrale organisatie van het ministerie, als binnen de Koninklijke marine, Koninklijke landmacht, Koninklijke luchtmacht, de Koninklijke Marechaussee en het Defensie Interservice Commando.

De beleidsterreinen zijn weer onderverdeeld in bedrijfsprocessen. Onder een bedrijfsproces verstaan wij een onderdeel van een beleidsterrein, een geheel van handelingen en activiteiten gericht op een aspect van het beleidsterrein. Omdat bij Defensie een beleidsterrein niet samenvalt met één organisatorische eenheid, zoals een directoraat-generaal, maar de bedrijfsprocessen door de hele Defensie-organisatie heenlopen (centraal en in de

1. De doelstellingen zijn geformuleerd in 'Doelstellingen structuur Nederlandse defensie', 1980, maar zijn geldig voor de gehele periode sinds 1949. Deze taak van de overheid is onderdeel van het Nederlandse veiligheidsbeleid, dat wordt vormgegeven door de minister van Buitenlandse Zaken.

2. De bedrijfsprocessen en handelingen op het beleidsterrein 'militair materieel' zijn beschreven in PIVOT-rapport nr. 20 'Roeien met de riemen' door A.G. de Vries ('s-Gravenhage 1994).

krijgsmachtdelen) was het noodzakelijk eerst deze processen te beschrijven. Pas daarna konden de handelingen en activiteiten per beleidsterrein worden geformuleerd en aan de verschillende organisatie-onderdelen gekoppeld worden. Als bronnen voor de beschrijving van de bedrijfsprocessen zijn gebruikt:

- Defensienota's en andere beleidsnota's
- organisatiehandboeken, instellingsbeschikkingen, instructies, rapporten van organisatie-onderzoeken en ander (archief)materiaal betreffende de taken van de verschillende organisatorische eenheden
- wet- en regelgeving
- handboeken betreffende het Nederlands Defensie Plannings Proces en het Integraal Defensie Plannings proces
- literatuur
- interviews met (oud)medewerkers van Defensie

1.4 Actoren

In het theoretisch uitgangspunt van PIVOT, de Methode Institutioneel Onderzoek (MIO), wordt onder een actor verstaan een overheidsorgaan of particuliere organisatie of persoon die een complex van activiteiten verricht. De actoren, die in dit rapport voorkomen, zijn:

- ~~— de minister. De organisatorische eenheden, die namens de minister de verschillende handelingen verrichten, zijn tussen haakjes genoemd, zodat duidelijk is waar de neerslag van de handeling in het archief gezocht moet worden~~
- ~~— onder de minister ressorterende organen en functionarissen die krachtens enige wet of AMVB of krachtens enige ministeriële regeling of beschikking de bevoegdheid hebben verkregen een handeling te verrichten.~~
- ~~— van de minister onafhankelijke raden en commissies zoals de Commissie Bezwaarschriften en de Commissie Gewetensbezwaren Immunisatie Militairen, die hun adviserende bevoegdheid aan wetten of AMVB's ontleen.~~
- ~~— militaire autoriteiten~~
- ~~— overige actoren die ook handelingen op het beleidsterrein verrichten, zoals het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, de minister van Justitie en de Kroon.~~

Minister van Defensie, 1945-

Met de actor minister van Defensie worden achtereenvolgens bedoeld de minister van Marine (1945-1959), de minister van Oorlog (1945-1959) en de minister van Defensie (1959-heden). De organisatorische eenheden, die namens de minister de verschillende handelingen verrichten, zijn tussen haakjes genoemd, zodat duidelijk is waar de neerslag van de handeling in het archief gezocht moet worden.

Onder de minister van Defensie ressorterende organen en functionarissen:

- **Als beklagmeerderes aangewezen militaire meerderes, 1945-**
- **Bevelhebber der zee-, land- en luchtstrijdkrachten, 1945-**
- **Commandant van het Korps Mariniers, 1945-**
- **Commandant Bronbeek, 1969-**
- **Commandanten en commanderende officieren, 1945-1990**
- **Coördinator internationale militaire sportwedstrijden, 1998-**
- **Directeur militair geneeskundige dienst, sinds 1989 directeur militair geneeskundig beleid, 1976-**
- **Inspecteur geneeskundige dienst zeemacht, 1945-**
- **Inspecteur militair geneeskundige dienst, 1945-**
- **Inspecteur Militaire Gezondheidszorg, 1989-**

- Inspecteur van het onderwijs bij de zeemacht in Nederland, sinds 1976 tevens hoofd van de afdeling Onderwijs, sinds 1992 tevens sous-chef
- Mentor van jeugdige werknemers, 1990-
- Naasthogere commandanten van de strafopleggers 1991-
- Personeelsvoorziening en Onderwijs van de directie Personeel KM, 1945-
- Regionale bevelhebbers 1945-
- Tot straffen bevoegde commandanten en hun naasthogere commandanten, 1945-
- Vertrouwenspersoon seksuele intimidatie, agressie en geweld, 1994-
- Vlootvoogden en commanderend generaals, 1945-1990

Raden, commissies en overige organen:

- Taakgroep-, regiegroep, projectgroepen doelmatigheidswinst, 1994-1997
- Raad van Vlagofficieren, 1945-
- Raad van Hoofdofficieren, 1945-1989
- Raad van Opperofficieren, 1945-
- Raad van Onderzoek oneervol ontslag officieren der zeemacht, 1945-1955
- Raad van Onderzoek oneervol ontslag officieren land- en luchtmacht, 1945-1955
- Raad van appel oneervol ontslag officieren zeemacht, 1945-1955
- Raad van appel oneervol ontslag officieren land- en luchtmacht, 1945-1955
- Raad van onderzoek ontslag officieren, 1955-1989
- Raad van advies KL, 1970-1990
- Militair-geneeskundige Raad, 1967-1976
- Nationale Demobilisatieraad, 1948-1952
- Nationale raad welzijn militairen, 1952-1980
- Maatschappelijke raad voor de krijgsmacht, 1980-
- Militaire pensioenraad, 1945-1966
- Commissie georganiseerd overleg rechtstoestand militair personeel zeemacht, 1945-1974
- Commissie georganiseerd overleg rechtstoestand militair personeel Koninklijke Landmacht, 1945-1974
- Centrale commissie georganiseerd overleg militairen, 1945-1993
- Sectorcommissie defensie. 1993-
- Bijzondere commissie, 1974-
- Advies- en arbitragecommissie, 1984-
- Ultiem overleg, 1985-1993
- Overlegorgaan, 1985-1999
- Medezeggenschapscommissie, 1999-
- (Buitengewone) gemeenschappelijke medezeggenschapscommissie, 1999-
- College van advies inzake het overleg met een overlegorgaan, 1985-1999
- College voor geschillen, 1999-
- Commissie voor administratief beroep zeemacht, 1945-1982
- Commissie van onderzoek van bezwaarschriften KI en Klu, 1945-1982
- Commissie onderzoek en advies bezwaarschriften KL, vanaf 1 januari 1994 bestuursrechtelijke geschillen, vanaf 1998 adviesorgaan bestuursrechtelijke geschillen KL 1945-
- Commissie bezwaarschriften zeemacht, vanaf 1998 adviesorgaan bestuursrechtelijke geschillen KM, 1982-
- Commissie bezwaarschriften KLU, vanaf 1998 adviesorgaan bestuursrechtelijke geschillen KLu, 1982-
- Commissie van onderzoek onbekwaamheid of ongeschiktheid officiere, 1955-1989

- Commissie van onderzoek gezindheid officieren, sinds 1982 Commissie van onderzoek gezindheid militairen, 1955-
- Commissie van onderzoek ontslag militairen, 1982-
- Commissie tot herziening van de militaire strafrechtpleging, 1952-1971
- Commissie van adviesmilitair straf- en tuchtrecht, 1971-1976
- Hoog Militair Gerechtshof, 1945-1991
- (Zee)krijgsraden, 1945-1990
- Commissie ontzegging militaire rijvaardigheid
- Adviescommissie militaire rijvaardigheid
- Commissie deskundigen immunisatie militairen, 1953-
- Commissie geneeskundigen immunisatie militairen, 1953-
- Commissie gewetensbezwaren immunisatie militairen, 1953-
- Commissie beoordeling aanvragen autorisaties, 1969-
- Adviescommissie stralingshygiëne, 1993
- Stichting tot steun aan het Katholiek vormingswerk voor militairen, 1996-
- Stichting tot steun van de Protestantse geestelijke verzorging bij de krijgsmacht, 1996-
- Stichting het Coornherthuis, 1996-
- Commissie internationale militaire sportwedstrijden, 1946-1997
- Defensie filmcommissie, 1960-1969
- Branche begeleidingscommissie, 2001-
- Klachtencommissie seksuele intimidatie, agressie en geweld, 1994-
- Decoratiecommissie, 1945-
- Commissie toekomst decoratiestelsel van de minister van Defensie, 2000-2001
- Commissie militair onderscheidingen, 1945-1952
- Commissie dapperheidsonderscheidingen, 1952-
- Coördinatie- en contactcommissie voor de militaire oorlogsinvaliden en –weduwen, 1950-1957
- Contactcommissie gepensioneerden, sinds 1993 adviescommissie postactieve aangelegenheden, 1969-
- Adviescommissie wet verbetering rechtspositie verzetsmilitairen, 1978-
- Adviescommissie Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen Bronbeek, 1999-
- Toelatingscommissie Bronbeek, 1999-

Rechtspersoon belast met de uitvoering van de ziektekostenverzekering, 1995-

Vanaf 1995 is als rechtspersoon aangewezen het zelfstandig bestuursorgaan Stichting Ziektekostenverzekering Krijgsmacht (SZVK).

- **Uitvoerend verzekeraar, 1995-**

Vanaf 1995 is dit de Onderlinge Verzekerings Maatschappij Univé Zorg Alkmaar u.a.

- **SZVK-bestuurscommissie bezwaarschriften, vanaf 1 juli 1999 bestuurscommissie bezwaar- en klaagschriften, 1998-**

Minister van Justitie, 1945-

Onder de minister van Justitie ressorterende organen:

Militaire kamer van het gerechtshof Arnhem, 1991-

Militaire kantonrechter / militaire kamer van de arrondissementsrechtbank / mobiele rechtbank / mobiele politierechter, 1991-

De Kroon, 1945-

Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, 2001-

Minister van Zaken Overzee, 1945-1959

Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, 1966-

Bestuur van het FAOP, 1995-

1.5 Handelingen

Per bedrijfsproces zijn de handelingen opgesomd die de verschillende organisatorische eenheden binnen Defensie namens de minister of krachtens hun bevoegdheid ten opzichte van de minister verrichten.

In het MIO is het begrip 'handeling' gedefinieerd als: 'een complex van activiteiten, dat een overheidsorgaan verricht op de vervulling van de taak'. Dit vloeit voort uit een geattribueerde, gemandateerde en/of gedelegeerde bevoegdheid en levert een produkt aan de omgeving op.³ Bij producten van de overheid aan de omgeving denkt men in het algemeen het eerst aan producten aan de samenleving. De producten van de handelingen, verricht bij Defensie, hebben echter een ander karakter. Het eindproduct van het ministerie van Defensie aan de omgeving, de Nederlandse samenleving (en steeds meer ook de internationale samenleving!) is de krijgsmacht. Deze krijgsmacht maakt echter tegelijkertijd deel uit van het ministerie, zodat het eindproduct van Defensie (een deel van) Defensie zelf is! Dit heeft gevolgen voor de formulering van handelingen van Defensie in die zin, dat zij intern gericht zijn en niet direct een product aan de samenleving opleveren. Een deel van de organisatie van Defensie is daarbij de omgeving voor het handelen van een ander deel van de organisatie. De handeling 'vaststellen van vakbekwaamheids- of functie-eisen' bijvoorbeeld, namens de minister verricht door de staven van marine, land- en luchtmacht, is gericht op de operationele eenheden van de krijgsmachtdelen als 'omgeving', want de laatste worden via die eisen voorzien van kwalitatief goed personeel.

1.6 Actualisatie 2002

In voorliggend rapport institutioneel onderzoek (RIO) lag, bij verschijnen in 1994, de eindcesuur van het onderzoek in 1993. Vrij snel nadat het onderzoek was afgerond werd begonnen met de vaststellingsprocedure van het basis selectiedocument (BSD) dat is gebaseerd op dit RIO. Door allerlei oorzaken liep de vaststelling grote vertraging op, maar eind 2000 werd uiteindelijk de selectielijst militair personeel voor de zorgdrager minister van Defensie vastgesteld.

Nog voordat de vaststellingsbeschikking in de Staatscourant verscheen was al duidelijk dat de selectielijst een aantal lacunes had. In de tijd die verstreken was tussen afsluiting van dit RIO en de vaststelling van de daarop gebaseerde selectielijst had de wetgevingsmachine natuurlijk niet stilgestaan.

Zo was op verzoek van de ZBO Stichting Ziektekostenverzekering Krijgsmacht in 1999 een aanvullend institutioneel onderzoek opgestart. Ook bleek dat de redactie van handeling 20 (het voorbereiden en verrichten van geneeskundig - en veiligheidsonderzoek en psychologische en medische keuringen van (aanstaand) militair personeel) veel te breed

3. Zie 'Handelend optreden. Een toelichting op de Methode van Institutioneel Onderzoek' (Den Haag 1993).

was en in de praktijk onwerkbaar. In samenwerking met de staf van het militair geneeskundig facilitair bedrijf werd een aantal vervangende handelingen geformuleerd. Om verdere vertraging te voorkomen, werd besloten de lijst toch vast te stellen op basis van het oorspronkelijke RIO en pas daarna tot algehele actualisatie van het RIO over te gaan.

Na vaststelling kwam van functionarissen die op de werkvloer met de selectielijst werken de kritiek dat de lijst een hoog abstractiegehalte kent en dat men uitvoerende handelingen miste. In deze actualisatie is zoveel mogelijk aan deze kritiek tegemoet gekomen. Verder is de wet- en regelgeving geheel bijgewerkt tot medio 2002. De organigrammen die in de eerste versie waren opgenomen, zijn in de actualisatie weggevallen wegens conversieproblemen.

In oktober 2002 is, in het kader van het project P&O2000+, een aanvullend institutioneel onderzoek verricht en zijn alsnog een aantal nieuwe handelingen geformuleerd. Deze handelingen zijn gebaseerd op bedrijfsprocessen, zoals vastgesteld in het Defensie HR procesmodel⁴.

Het RIO Overheidspersoneel heeft als uitgangspunt bij de actualisatie gediend. De context is aan de situatie bij het ministerie van Defensie aangepast, evenals de grondslagen van de daarbij horende handelingen.

In totaal zijn er 446 nieuwe handelingen geformuleerd, genummerd 176-622. Handelingnr. 454 was abusievelijk toegekend aan de bestaande handeling 130. In een latere versie van het RIO is dit gecorrigeerd, waardoor nummer 454 niet aan een handeling is toegekend.

De indeling van het bestaande RIO is gehandhaafd, maar daar waar nodig zijn hoofdstukken en paragrafen toegevoegd en/of de titels veranderd of aangevuld. De aanvullingen zijn in onderhavig rapport grijs gearceerd.

Hieronder treft u een overzicht aan van de hoofdstukken met vermelding van de nieuw geformuleerde handelingen:

- Algemene handelingen 176-184;
- Personeelsbeleid handelingen 185-186 en 603;
- Personeelsplanning handelingen 604-605;
- Personeelsvoorziening handelingen 187-190, 606-607 en 615;
- Het hoofdstuk rechtspositie is uitgebreid met de volgende paragrafen:
 - Algemeen (bestaande handelingen 24-25, en de nieuwe handelingen 191-193);
 - Arbeidsverhoudingen (het georganiseerd overleg en de medezeggenschap (handelingen 194-316));
 - Bezoldiging en spaarloonregeling (handelingen 317-335 en 616);
 - Gratificaties, schadeloosstelling en vergoedingen van kosten (handelingen 336-362);
 - Voorzieningen in verband met ziekte (handeling 363);
 - Rechten en plichten bij reorganisatie (handelingen 364-366);
 - Overige rechten en verplichtingen (handelingen 367-379 en 617);
 - Instelling en werkwijze van commissies waaraan de beslissing met uitsluiting van administratieve organen is opgedragen (handelingen 380-381);
- Functietoewijzing en bevordering (handelingen 594-595, 608-609 en 618);
- Schorsing en ontslag (handelingen 382-390, 610-612, 622);
- Militair straf- en tuchtrecht (handelingen 391-392);
- Opleiding (handelingen 393-398 en 613);
- Personeelszorg:
 - Algemeen (handeling 399);
 - De paragraaf geneeskundige verzorging is uitgebreid met een subparagraaf

4. Defensie HR Procesmodel Project P&O2000+, versie 0.7.1, 14/8/2002.

betreffende de ziektekostenverzekering 1995 (handelingen 406-434 en 621). Daarnaast is de subparagraaf geneeskundige verzorging aangevuld met de nieuwe handelingen 400-405, 596-599 en 620);

- Geestelijke verzorging (handelingen 435-448);
- Sociale verzorging (handeling 449);
- Ontwikkeling, sport en ontspanning (handelingen 450-452, 600);
- Nieuwe paragraaf arbeidsomstandigheden (handelingen 453, 455-558, 602, 614 en 619);
- Onderscheidingen, eretekens en medailles (handeling 559, 601):
- De titel van het hoofdstuk *Pensioenen, wachtgelden en uitkeringen aan postactieve militairen* is gewijzigd in Postactieve militairen. Nieuwe handelingen: 560-565. Daarnaast zijn nieuwe handelingen geformuleerd betreffende het Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen te Bronbeek (handelingen 566-581);
- Nieuw hoofdstuk personeel- en salarisadministratie (handelingen 582-593).

Een aantal bestaande handelingen zijn gewijzigd of in zijn geheel vervangen. Het betreft de volgende handelingen:

- 19 toevoeging opmerking:—onder werven wordt verstaan het op basis van een aanstellingsopdracht in gang gezette activiteiten gericht op het interesseren van potentiële kandidaten (van binnen en buiten Defensie) voor een positie binnen de Defensie-organisatie, incl. het verzamelen van persoonlijke informatie over de kandidaten t.b.v. de selectie, alsmede het organiseren van banenmarkten, het verstrekken van informatie over de functie, de organisatie, de selectieprocedure etc.;
- 20 is vervallen en vervangen door handeling 188, handeling 32 institutioneel onderzoek militaire inlichtingendiensten (PIVOT-rapport nr 61) alsmede handelingen 48 en 49 van het RIO *leder zijn nummer* inzake het beleidsterrein dienstplicht.
- 26 en 27 zijn vervallen en vervangen door respectievelijk handeling 213 en 214;
- 123: geschrapt: van de directeur Militair-Geneeskundig Beleid;
- 49 toevoeging opmerking hier o.m. overplaatsing; de nieuwe betrekking kan een wijziging van dienstvak en/of standplaats inhouden;
- 124: geschrapt: *vergunningen*;
- 3, 16, 28, 50, 63, 95, 116, 125, 142, 148: geschrapt *drie*;
- 126: toegevoegd en het optreden in geval van stralingsongevallen;
- 130: geschrapt *op basis van het Arbeidsomstandighedenbesluit Defensie 1985*;
- 154, 159 en 160 worden niet in dit BSD gewaardeerd omdat deze reeds, in gewijzigde vorm, zijn opgenomen in het BSD Adelsbeleid, adelsrecht en decoratiestelsel.

2 DE ORGANISATIE VAN HET MINISTERIE VAN DEFENSIE EN VOORGANGERS, 1945-2002

2.1 Algemeen

Hieronder wordt de organisatiestructuur van het ministerie van Defensie en voorgangers Oorlog en Marine (tot 1959) beschreven. Na een algemene beschouwing over de structuur van en de organisatorische verhoudingen binnen het ministerie van Defensie, volgt er een beschrijving die de bijzondere kenmerken weergeeft van de organisatie in verschillende perioden.

De periode 1945-1993 geeft een voortdurende verandering te zien in de organisatie van het ministerie van Defensie. De wijzigingen in de organisatie hangen samen met wijzigingen in de opvattingen over de gewenste mate van centralisatie van de besluitvorming binnen Defensie: moet het zwaartepunt bij de (politieke) top en de centrale afdelingen direct onder die top liggen of moeten juist de drie krijgsmachtdelen landmacht, luchtmacht en marine zoveel mogelijk beslissingsruimte krijgen? Bovendien spelen bij elke reorganisatie doelmatigheidsoverwegingen een rol. Het dilemma dat altijd heeft bestaan ten aanzien van de ideale organisatie van het ministerie van Defensie is dus enerzijds het streven van de bewindslieden om zo veel mogelijk controle uit te kunnen oefenen op de werkzaamheden van de afzonderlijke krijgsmachtdelen en anderzijds het streven van de krijgsmachtdelen naar een zo groot mogelijke zelfstandigheid van beleid.

Van 1963 tot 1976 heeft een zogenaamde verticale organisatiestructuur bestaan. De voorstanders van de verticale organisatie gebruiken als argument, dat dit militair-strategisch het beste zou zijn, aangezien de krijgsmachtdelen immers ook ieder afzonderlijk deel uitmaken van NAVO-eenheden en eigen NAVO-taken hebben. Zij kunnen daarom in een verticale structuur, waarin ze zoveel mogelijk beslissingsruimte krijgen, doelmatig werken.⁵ In een horizontale of functioneel ingerichte defensie-organisatie ligt de nadruk op samenhang van de activiteiten van de drie krijgsmachtdelen en worden deze samenhangende taken door centrale afdelingen of directies, direct onder de politieke leiding, uitgevoerd. De scheiding van taken tussen de staatssecretarissen is in verband hiermee functioneel, bijvoorbeeld een staatssecretaris voor materiële zaken en één voor personele zaken. De voorstanders van deze organisatievorm benadrukken dat deze de minister grotere greep op het geheel biedt en hem minder afhankelijk maakt van de wensen van de krijgsmachtdelen. Dit komt de vorming van een geïntegreerd en doelmatig beleid ten goede. Bij de voorstanders van een horizontale defensie-organisatie speelt de politieke overtuiging, dat de minister vergaande controle op de krijgsmachtdelen moet kunnen uitoefenen, een belangrijke rol.⁶

In 1976 is als reactie op de zogenaamde verticale structuur de matrix-organisatie ingevoerd. Eigenlijk is een matrix-organisatie een compromis tussen twee principes geweest. Enerzijds bleven de krijgsmachtdelen vrijwel onveranderd voortbestaan, anderzijds werd boven op de krijgsmachtdelen een centraal apparaat gebouwd, dat richtlijnen en aanwijzingen kon geven en de uitvoering van het beleid door de krijgsmachtdelen kon controleren. In 1992 is de matrix-structuur losgelaten en hebben de krijgsmachtdelen weer een grotere beleidsverantwoordelijkheid gekregen. Het centrale apparaat heeft geen functionele

5. Zie bijvoorbeeld het antwoord van minister De Jong op Kamervragen over de invoering van de nieuwe verticale organisatiestructuur. Zitting 1963-1964, Kamerstuk nr. 7400/7, pp. 5-6.

6. Zie bijvoorbeeld pp. 116-119 van de Defensienota 1974, waarin minister Vredeling de nieuwe matrix-organisatie aankondigt.

aanwijzingsbevoegdheid meer en de krijgsmachtdelen worden nu geleid door de bevelhebbers die verantwoordelijk zijn geworden voor het integrale krijgsmachtdeelbeleid.

Vóór 1992 werden de krijgsmachtdelen niet bestuurd door de bevelhebbers, maar door de krijgsmachtdeelraden. Tot 1976 nam de minister in die raden de belangrijke beleidsbeslissingen. Dit betekende dat hij beslissingen over het marinebeleid in de Admiraliteitsraad nam, beslissingen over landmachtbeleid in de Legerraad en beslissingen over luchtmachtbeleid in de Luchtmachtraad. Coördinatie van het beleid was hierdoor zeer moeilijk te verwezenlijken. Dit werd nog extra bemoeilijkt doordat de financiële middelen via een vaste sleutel over de drie krijgsmachtdelen werden verdeeld, hetgeen betekende dat de minister geen invloed meer kon uitoefenen op de verdeling van het defensiebudget over de krijgsmachtdelen, nadat dit door de Staten-Generaal was vastgesteld.

Sinds 1976 heeft de minister geen zitting meer in de krijgsmachtdeelraden, die daardoor ambtelijke toporganen van de krijgsmachtdelen zijn geworden. Van 1976 tot 1992 hebben de krijgsmachtdeelraden besluiten genomen op grond van collegiale besluitvorming. Zoals gezegd hebben sinds 1992 de bevelhebbers de leiding over de krijgsmachtdelen en worden zij door de krijgsmachtdeelraden geadviseerd over de hoofdlijnen van het beleid.

Aan het eind van dit hoofdstuk is aan de hand van organisatieschema's no. 1-6 een overzicht gegeven van de organisatorische veranderingen van de directies en hoofdafdelingen binnen de ministeries van Marine, Oorlog en Defensie in de periode 1945-1993.

2.2 Periode 1945-1963

Tot 1959 bestonden twee afzonderlijke ministeries: het ministerie van Oorlog, waaronder de krijgsmachtdelen land- en luchtmacht ressorteerden, en dat van Marine, waar de zeemacht onder viel. De luchtmacht werd pas officieel een zelfstandig krijgsmachtdeel in 1953, ressorterend onder het ministerie van Oorlog. In dat jaar kreeg ze ook het predikaat 'Koninklijk'.⁷ Reeds in 1948 echter bestond er een afzonderlijke Luchtmachtstaf en in 1950 werden directies Materieel en Personeel luchtmacht ingesteld.⁸ In de eerste jaren na de Tweede Wereldoorlog werden de taken ten aanzien van de beleidsterreinen operationeel en materieel voor de (nog kleine) luchtmacht verricht door de Generale Staf en de dienst van de kwartiermeester-generaal van de landmacht. Ten aanzien van het beleidsterrein militair personeel werden tot 1963 de voornaamste taken voor zowel land- als luchtmacht verricht door het directoraat Militair Personeel van het ministerie van Oorlog (sinds 1959 Defensie).

De organisatie van het ministerie van Marine werd al in 1945 vastgesteld. Naast een Marinestaf bestonden de hoofdafdelingen Materieel, Personeel en Intendance en Administratie. Een bijzonderheid is dat tot 1950 deze hoofdafdelingen niet onder de secretaris-generaal hebben geressorteed, maar rechtstreeks onder de minister hebben gestaan. In 1950 besloot de minister in de Admiraliteitsraad dat ook de hoofdafdelingen onder de secretaris-generaal moesten ressorteren.

Sinds 1947 bestond er een personele unie tussen beide ministersfuncties en sinds 1953 bestond er ook een gezamenlijk Kabinet van de minister van Oorlog en Marine. Wanneer de minister in beide functies naar buiten trad, werd hij 'minister voor Defensie' genoemd. De uiteindelijke samenvoeging van beide ministeries tot ministerie van Defensie gebeurde per KB van 19 mei 1959. Ook de eerste jaren na de samenvoeging van beide ministeries bleef het krijgsmachtdeel Koninklijke marine onveranderd functioneren naast de afdelingen van het ministerie van Defensie die voor land- en luchtmacht werkten.

7. KB van 11 maart 1953, Stb. 134.

8. Ministeriële beschikking, d.d. 13 september 1950, Geh.La D216, ingaande 1-10-1950.

Tenslotte zijn in de jaren vijftig horizontale, functionele raden ingesteld om de minister van Oorlog en van Marine van advies te dienen en om de samenwerking tussen de krijgsmachtdelen op de diverse beleidsterreinen te bevorderen en te coördineren. Deze raden waren het Comité Verenigde Chefs van Staven op operationeel gebied, de Personeelraad op personeelsgebied en de Materieelraad op materieelgebied. In deze raden hadden van elk krijgsmachtdeel de hoofden van de verschillende functiegebieden zitting.

2.3 Periode 1963-1976

In 1963 reorganiseerde minister De Jong het ministerie van Defensie en voerde daarbij de zogenaamde verticale organisatiestructuur in. De zelfstandigheid van de drie krijgsmachtdelen werd tot vlak onder de minister doorgetrokken. Elk krijgsmachtdeel kreeg een eigen staatssecretaris en een eigen plaatsvervangend secretaris-generaal. Op de belangrijkste beleidsterreinen, zoals operationeel, personeel en materieel werden de taken in principe verricht door de verschillende afdelingen van elk krijgsmachtdeel. Als coördinerende en adviserende organen bleven het Comité Verenigde Chefs van Staven, de Personeelraad en Materieelraad bestaan. Op centraal niveau werden enkele zelfstandige, overkoepelende afdelingen ingesteld, zoals Dienstplichtzaken, Comptabiliteit en Gebouwen, Werken en Terreinen, die taken verrichtten voor alle drie de krijgsmachtdelen. Zo ontstonden drie zuilen, waarin het beleid werd voorbereid en uitgevoerd, waarbij bepaalde taken, zoals comptabiliteit, personeelszaken en juridische zaken, juist gecentraliseerd werden en werden ondergebracht bij een centrale organisatie.

Bovendien werd in 1963 een grote staf of grote raad ingesteld, de latere Defensieraad, die als toporgaan boven de krijgsmachtdelen werd gesteld. De Defensieraad adviseerde de minister op het hoogste niveau over alle zaken van belang voor het defensiebeleid. In de Defensieraad zat de minister voor. Dit betekende dat hij formeel zowel de Defensieraad voorzat, als de krijgsmachtdeelraden. In de praktijk werden de krijgsmachtdeelraden voorgezeten door de staatssecretarissen.

De Defensieraad bestond uit de minister (voorzitter), de staatssecretarissen van de krijgsmachtdelen, de secretaris-generaal, de plaatsvervangende secretarissen-generaal, de voorzitter van het Comité Verenigde Chefs van Staven, de voorzitter van de Materieelraad, de voorzitter van de Personeelraad, de voorzitter van de Geneeskundige Raad (ingesteld in 1967), de Coördinator Voorlichtingsaangelegenheden (voorzitter van het Comité Hoofden van Voorlichtingsdiensten) en eventueel andere door de minister aan te wijzen autoriteiten. Sinds 1969 had ook de directeur Juridische Zaken hierin zitting. Als secretaris trad op de adjudant van de minister. In 1971 werden de bevelhebbers der land-, lucht- en zeestrijdkrachten aan de Defensieraad toegevoegd en werd de Inspecteur-Generaal der krijgsmacht als buitengewoon lid benoemd. Ook werd een permanent secretariaat ingesteld.

In 1969 stelde de minister van Defensie het bureau Algemene Beleidszaken in. In 1976 werd dit bureau samengevoegd met het bureau Ontwapeningsaangelegenheden tot directie Algemene Beleidszaken. De functie van directeur Algemene Beleidszaken is te beschrijven als die van politieke topadviseur van de minister. Hij vergezelt de minister bij alle buitenlandse reizen en bijeenkomsten met een politiek karakter, zoals NAVO-bijeenkomsten. Alle stukken die in het kader van het informeren van de Staten-Generaal door de minister worden aangeboden worden door de directie Algemene Beleidszaken geredigeerd en beoordeeld op hun politieke haalbaarheid en worden getoetst aan het vigerende defensiebeleid. De directeur Algemene Beleidszaken is verantwoordelijk voor de inhoud van de defensienota en de memorie van toelichting bij de begroting. Daarmee is de directie Algemene Beleidszaken een

belangrijke adviserende organisatie-eenheid voor de minister bij alle politiek gevoelige Defensie-aangelegenheden.

De kritiek op deze organisatievorm kreeg in de jaren zestig een steeds grotere omvang. Door de grote zelfstandigheid van de krijgsmachtdelen was het welhaast onmogelijk om een geïntegreerd defensiebeleid te voeren. Sinds het eind van de jaren zestig, toen de omvang van het defensiebudget ter discussie kwam te staan, rezen politieke bezwaren tegen de drie zuilen-structuur van de defensie-organisatie. In verschillende commentaren en rapporten van politieke partijen uit die jaren werd gewezen op de te grote autonomie van de krijgsmachtdelen, die elk een eigen aansluiting hadden op een groter NAVO-verband.⁹ De minister had weinig keuzevrijheid bij de besteding van het budget; hij kon de prioriteit van de wensen van het ene krijgsmachtdeel tegenover die van het andere niet werkelijk afwegen. Volgens de critici was het, bij gebrek aan informatie betreffende de besteding van de budgetten binnen de krijgsmachtdelen, voor het parlement evenmin mogelijk de jaarlijkse defensiebegroting werkelijk kritisch te bezien.¹⁰

De verschillende hervormingsvoorstellen die in deze periode werden gedaan, kwamen neer op:

- a. verandering van de organisatie, zodanig dat de minister een organisatorisch instrument zou krijgen om de planningsprocessen binnen de defensiestructuur te beïnvloeden
- b. verandering van het planningsproces zelf van een versnipperd naar een geïntegreerd en centraal gecoördineerd proces.¹¹

Daarom werd er gezocht naar een organisatievorm die de invloed van de minister op de krijgsmachtdelen zou vergroten, waardoor zijn ruimte om een eigen defensiebeleid te ontwikkelen groter zou worden.

Minister De Koster, die in 1971 aantrad, was een voorstander van een meer horizontale organisatievorm en hij stelde slechts één staatssecretaris aan in plaats van één voor elk krijgsmachtdeel. Dit betekende onder meer dat de krijgsmachtdeelraden niet meer door een eigen staatssecretaris konden worden voorgezeten. De raden werden daarom in de praktijk voorgezeten door de plaatsvervangende secretarissen-generaal, hoewel de minister formeel nog steeds voorzitter was. Onder het bewind van De Koster werden tevens enkele centrale afdelingen ingesteld, die op bepaalde gebieden het beleid moesten coördineren, zoals de centrale afdeling Militair Personeel.¹² Onder het kabinet-Den Uyl (1973-1977) werd deze trend voortgezet. Minister Vredeling benoemde twee functionele staatssecretarissen, respectievelijk voor materieel- en personeelszaken. In de Defensienota 1974 presenteerde Vredeling de grote lijnen van de komende reorganisatie van het ministerie.

2.4 Periode 1976-1992

In december 1976 werd de zogenaamde matrixorganisatie voor het ministerie van Defensie ingevoerd. Direct onder de politieke en ambtelijke top (minister, staatssecretarissen en secretaris-generaal) werden enkele centrale directoraten-generaal ingesteld: Materieel, Personeel, Economie & Financiën plus een Defensiestaf. De voornaamste taak van deze centrale organen werd het formuleren van de randvoorwaarden voor het te voeren beleid, coördineren van de activiteiten van de krijgsmachtdelen en het toetsen van de

9. PVDA-nota "Doelmatig Defensiebeleid", Amsterdam 1968; KVP-nota "Defensie in de jaren '70", Den Haag 1972. Zie ook het rapport van de commissie Van Rijckevorsel "De toekomst van de Nederlandse defensie", Den Haag 1972.

10. Voor deze kritiek zie o.a. het rapport van de commissie Van Rijckevorsel, pp. 51-54 en de PvdA-nota pp. 30-39.

11. Rapport Commissie Rijckevorsel pp 46-47 en 51-53, PvdA-nota pp 36-38 en 40-49, KVP-nota pp 63-67 en 71-72.

12. De Koster zette zijn ideeën uiteen in de nota "Defensie, waarheen in de komende 10 jaar?", Den Haag 1972.

beleidsuitvoering door de krijgsmachtdelen aan de vastgestelde randvoorwaarden. De horizontale, functionele raden werden opgeheven. In plaats van het Comité Verenigde Chefs van Staven, de Personeelraad en de Materieelraad zijn het Comité Chefs van Staven/bevelhebbers, het Comité Personeel en het Comité Materieel ingesteld, die onder leiding staan van de centrale directeuren-generaal. Daarbij is ook een Comité Economie en Financiën ingesteld. In de comités vindt onderlinge afstemming van het beleid plaats tussen de centrale directoraten-generaal en de krijgsmachtdelen.

Bij de drie krijgsmachtdelen werden directies ingesteld voor de functiegebieden, operationeel, personeel, materieel en economie & financiën. Zowel de hoofden van de centrale organisatie, de directeuren-generaal en de Chef Defensiestaf, als de hoofden van de directies van de krijgsmachtdelen, de directeuren Personeel, Materieel, Economie & Financiën en de Chef (Marine)staf, stonden rechtstreeks onder de leiding van het ministerie. Dit betekende in principe dat afdelingshoofden van de directies van de krijgsmachtdelen zowel onder hun eigen hiërarchische directeur of chef staf vielen, alsook aanwijzingen vanuit de centrale organen konden krijgen, hetgeen kenmerkend is voor een matrixorganisatie.

In 1978 werd het Nederlands Defensie Plannings Proces (NDPP) ingevoerd, dat resulteerde in één geïntegreerd defensieplan, samengesteld uit de verschillende plannen van de krijgsmachtdelen en samenhangend met het NAVO-planningsproces. Ook door middel van dit planningsproces kwam er meer centrale sturing en coördinatie van de activiteiten van de krijgsmachtdelen.

De matrixorganisatie bleek niet de voordelen op te leveren die ervan werden verwacht. De krijgsmachtdelen behielden volgens de critici grotendeels hun oude taken, alleen kwamen daar op centraal niveau nieuwe bij; de verwachte besparing door doelmatiger werken bleef uit. De Walrusaffaire¹³ (1984-'85) bracht bovendien aan het licht, dat de politieke top nog steeds onvoldoende controle had op de besteding van het budget, wanneer men vanuit de krijgsmachtdelen niet voldoende informatie verschafte. Als grote nadeel van de matrix werd ook ervaren dat de afbakening van functies en bevoegdheden tussen centrale functionarissen en functionarissen in de krijgsmachtdelen onduidelijk was geworden en dat besluitvormingsprocessen bureaucratisch en traag verliepen.¹⁴

2.5 Periode 1992-1993

De matrixorganisatie is in 1992 vervangen door een nieuw organisatiemodel. In de Defensienota 1991 worden de nadelen van de matrixorganisatie genoemd. Als nadelen van de matrixorganisatie worden onder meer genoemd de te sterke spreiding van verantwoordelijkheden over vele functionarissen en een trage besluitvorming. Bovendien wordt in de Defensienota nog aangevoerd, dat de matrixorganisatie te log was om doeltreffend de omvangrijke inkrimpingsoperatie van Defensie uit te kunnen voeren.¹⁵

De nieuwe uitgangspunten voor de organisatie worden vervolgens uiteengezet. Het eerste uitgangspunt is onveranderd gehandhaafd, namelijk de politieke leiding dient greep te hebben op de voorbereiding van het beleid en inzicht te hebben in de uitwerking en de uitvoering. Bovendien is als nieuw uitgangspunt gekozen dat ook de leiding van een krijgsmachtdeel

13. De kosten van de bouw van onderzeeboten, die als type-aanduiding Walrus-klasse hadden gekregen, bleken in de bouwfase veel hoger uit te vallen dan was gepland en waarmee de Staten-Generaal had ingestemd.

14. Zie voor een samenvatting van de voornaamste kritiekpunten J. Oskam, *Reorganisatie van de Defensietop* (Rotterdam 1978), en de Defensienota 1991, p. 217.

15. Defensienota 1991, hoofdstuk 11.

greep moet hebben op de vormgeving van het krijgsmachtdeelbeleid, in het bijzonder de herstructurering. Twee andere uitgangspunten zijn een goede bedrijfsvoering door delegatie van bevoegdheden en tenslotte de personele reductie van de defensie-organisatie als geheel. De belangrijkste doelstelling van defensie blijft het leveren van gevechtskracht.

Concreet betekent dit, dat in de nieuwe organisatie de krijgsmachtdelen worden bestuurd door de bevelhebbers. In de krijgsmachtdeelraden, tot 1992 organen waarin collegiale besluitvorming heeft plaatsgevonden, worden de bevelhebbers nu geadviseerd door de hoofden van de verschillende functiegebieden. Binnen de krijgsmachtdelen is dus niet meer het collectief (de krijgsmachtdeelraad) verantwoordelijk, maar één functionaris; de bevelhebber. Bij hem berust de integrale verantwoordelijkheid voor het functioneren van het krijgsmachtdeel. Dit betekent dat de directeuren van de krijgsmachtdelen hiërarchisch ondergeschikt zijn aan de bevelhebbers.

Bij de centrale organisatie vindt afstemming van het beleid plaats onder leiding van de secretaris-generaal of, bij planningsaangelegenheden, onder leiding van de Chef Defensiestaf. Door de afschaffing van de matrixorganisatie is de bevoegdheid van de directeuren-generaal om rechtstreeks functionele richtlijnen te geven aan de directeuren van de krijgsmachtdelen ingetrokken. Een richtlijn kan nu alleen via de secretaris-generaal aan de leiding van de krijgsmachtdelen worden verstrekt.

Om de beleidsvoorbereiding verder te verbeteren is het Departementaal Beraad ingesteld. Hierin hebben onder leiding van de secretaris-generaal zitting de Chef Defensiestaf, de bevelhebbers en de directeuren-generaal. In het beraad worden afspraken gemaakt omtrent de richting en wijze van de beleidsvoorbereiding. De besluitvorming over deze beleidsvoorbereiding vindt plaats in de Defensieraad, die het hoogste overlegorgaan blijft.

De hoofdtaak van de centrale organisatie blijft 'het sturen van de krijgsmachtdelen in termen van ter beschikking te stellen middelen en gewenste productie. De sturing gebeurt door een aantal instrumenten:

- het Integrale Defensie Plannings Proces (IDPP), waarmee taken en middelen in plannen worden vastgelegd;
- het begrotingsproces;
- centraal gevoerd arbeidsvoorwaardenoverleg;
- programmatische bevordering van de doelmatigheid, onder meer door gebruikmaking van 'single service management'.

De Chef Defensiestaf bestuurt het IDPP en is de hoogste adviseur van de minister op het gebied van het operationele beleid. Hij vervult in de planning een belangrijke rol bij de sturing van de krijgsmachtdelen. De directeuren-generaal zijn belast met de ontwikkeling van en advisering over de hoofdlijnen van het beleid en zorgen tevens voor de beleidsoverdracht aan de krijgsmachtdelen.

2.6 Periode 1994-2002

Als centrale kenmerken in de periode 1994-2000 zijn te onderscheiden de omvorming van de centrale organisatie tot een kerndepartement onder gelijktijdige plaatsing op een afstand van (verzelfstandigde) uitvoerende diensten, alsmede personeelsreductie, herstructurering en verkleining van de omvang en taken van de zogenaamde Haagse staven.

In het kader van de doelmatigheidsoperatie en overeenkomstig de koers, uitgezet in de Defensienota 1991 en de Prioriteitennota, werd op 1 januari 1995 de Groep Defensie-Ondersteuning (GDO) opgericht. Uitgangspunt van de GDO was het op afstand plaatsen van uitvoerende taken van de centrale organisatie, in lijn met het beginsel van scheiding van

beleid en uitvoering. In het dienstonderdeel GDO werden organisatie-eenheden met uitvoerende taken ondergebracht. Hierdoor werd mede bereikt dat de centrale organisatie zich beter kon concentreren op haar kerntaken: beleidsvoorbereiding en besturing van de krijgsmacht. Afnemers van de GDO waren de krijgsmachtdelen.

In september 1994 stelde de staatssecretaris een *task force doelmatigheidswinst* in.¹⁶ Deze werkgroep diende voor 14 november 1994 een inventarisatie te maken van de mogelijkheden tot doelmatigheidswinst in de overhead en ondersteuning van de krijgsmacht op te stellen alsmede een plan van aanpak voor vervolgonderzoek. Tegelijkertijd werd een regiegroep doelmatigheidswinst opgericht.¹⁷ Deze regiegroep doelmatigheidswinst stuurde diverse projectorganisaties en externe adviseurs aan. Een dertigtal projectorganisaties deden onderzoek om de bevindingen van de taskforce verder uit te werken.

Het eindrapport van de task forc concludeerde dat verwante activiteiten die tot dan toe door de krijgsmachtdelen afzonderlijk werden verricht in een verzelfstandigde interservice organisatie moesten worden samengevoegd. Op een aantal terreinen werd nog vervolgonderzoek ingesteld.

Op 1 april 1996 werd het Defensie Interservice Commando (DICO) opgericht, onder gelijktijdige opheffing van de GDO. Nagenoeg alle bedrijven en diensten van de GDO werden opgenomen in het DICO.

Op de dag van de officiële opening van de Koningin Beatrixkazerne te Den Haag op 25 maart 1998 werd het Wapen der Koninklijke Marechaussee officieel de status van vierde krijgsmachtdeel verleend. De commandant der Koninklijke Marechaussee wordt voortaan als bevelhebber aangemerkt en staat als zodanig op één lijn met de bevelhebbers van de Koninklijke Marine, -Landmacht en -Luchtmacht.

In januari 1999 presenteerde de minister de Hoofdlijnennotitie voor de Defensienota 2000. Hierin worden de uitgangspunten en richtlijnen voor de Defensienota beschreven die gestalte geven aan de krijgsmacht voor de komende 10 jaar. De nota geeft een verdere accentverschuiving te zien van een algemene verdedigingstaak naar nationale en internationale vredes- en hulpverleningsoperaties. Voor crisisbeheersingsoperaties en verdediging zijn parate, snel inzetbare eenheden nodig. Een speerpunt in de Hoofdlijnennotitie vormt dan ook de vergroting van de inzetbaarheid van de Nederlandse krijgsmacht.

Deze verschuiving van taken heeft allicht zijn weerslag op de organisatie. Zo zal de rol van de chef defensiestaf bij de aansturing van vredesoperaties worden versterkt evenals de samenwerking tussen de krijgsmachtdelen. Mogelijk worden staven, eventueel gedeeltelijk, verkleind dan wel samengevoegd. De politieke leiding hecht groot belang aan sturingsmogelijkheden over de krijgsmacht. Om deze te vergroten wordt er gestudeerd op een concentratie van stafniveaus bij de centrale organisatie en de integratie van stafniveaus bij de krijgsmacht.

Begin 1999 is het Politiek topberaad uitgebreid met de bevelhebbers. Hiertoe werd besloten om de communicatie tussen de eerstverantwoordelijke functionarissen te verbeteren. Vanaf 1 juni 1999 leggen de bevelhebbers, de commandant DICO en de chef defensiestaf periodiek verantwoording af over de taakuitvoering, de operationele gereedheid, de

16. MB van 7 september 1994, nr. 21431/94.

17. Beschikking van 7 september 1994, nr. D 151/94/28190.

bedrijfsvoering en actuele thema's in zogenaamde toprapportages. Zij rapporteren hierin of door hen is voldaan aan opgedragen doelstellingen.

Op 1 maart 2002 werden de directoraten-generaal Personeel en Materieel samengevoegd tot Personeel en Materieel. Het DG Economie en Financiën werd opgeheven en vervangen door Financiën en Control.

Overleg- en besluitvormingsorganen

a. Het Politiek Beraad. De ambtelijke en politieke top ontmoeten elkaar (vrijwel) elke maandagochtend. Aan dit beraad nemen, naast de bewindslieden, de SG, de CDS, de DG'n en de directeuren Algemene Beleidszaken, Voorlichting en Juridische Zaken deel. In dit beraad worden algemene politieke ontwikkelingen besproken die voor Defensie van belang zijn. Ook komen bestuurlijke- en beleidsaangelegenheden ter sprake.

b. Het Politiek Beraad+ is het Politiek Beraad uitgebreid met de bevelhebbers en commandant DICO. In dit beraad kunnen de bewindslieden, inzake belangrijke beleidsonderwerpen, kennis nemen van de mening van de commandanten en wordt hun mening betrokken bij de besluitvorming.

c. De Defensie Raad. In dit college, onder voorzitterschap van de minister, kunnen de bewindslieden de algemene politieke beleidslijnen vaststellen en aan de ambtelijke top van het ministerie en de krijgsmachtdelen overdragen. Tevens dient dit forum voor overleg over actuele vraagstukken. In de defensieraad participeren de bewindslieden, de Secretaris-Generaal, de Chef Defensiestaf, de Directeuren-Generaal, de zelfstandige directeuren (DJZ, DAB en DV, uitgezonderd de directeur DEFAC), de Inspecteur-Generaal van de Krijgsmacht en de Bevelhebbers. De Defensieraad is formeel niet opgeheven, maar is de laatste jaren niet meer bij elkaar gekomen.

d. Het Departementaal Beraad, bestaande uit de Secretaris-Generaal (voorzitter), de Chef Defensiestaf, de Directeuren-Generaal en de Bevelhebbers geeft vorm aan de samenwerking tussen het Kerndepartement en de krijgsmachtdelen bij het beleidsproces. De overdracht van het door de politieke leiding vastgestelde beleid en het afstemmen van afspraken ten aanzien van de uitvoering vinden hier plaats. Ook wordt hier, indien noodzakelijk, de uitvoering van het beleid op hoofdlijnen geëvalueerd.

e. SG/DG-Beraad, heeft als leden de SG (voorzitter), de CDS, de DGP, de DGM en de DGEF. Op ad-hoc basis kunnen andere functionarissen aan het beraad deelnemen. Het beraad ontwikkelt, coördineert en integreert het defensiebeleid in hoofdlijnen, bereidt adviezen voor t.b.v. de bewindslieden en geeft richting aan het bestuur van de defensieorganisatie.

f. Het Comité Plannen en Begroting, heeft als leden de CDS (voorzitter), de PCDS, de DGEF, de DGP en de DGM. Als secretaris treedt op een lid van het Permanent Samenwerkings Orgaan Plannen en Begroting. Het comité is verantwoordelijk voor de ambtelijke afstemming en besluitvorming inzake plannen en begroting.

g. De Informatie Voorzienings Raad (IVR) bestaande uit de (plaatsvervangend) Chef Defensiestaf, de bevelhebbers, de Directeur-Generaal Economie en Financiën, de plaatsvervangend Secretaris-Generaal en op ad hoc basis de DGM geeft vorm aan de strategische sturing van de informatievoorziening Defensie. Het college wordt bijgestaan

door adviseurs: de sous-chef plannen van de Defensiestaf en de directeur Organisatie en Informatie van het Directoraat-Generaal Economie en Financiën.

h. Het Audit Comité, bestaande uit de Secretaris Generaal (voorzitter), de Chef Defensiestaf, de Directeuren Generaal, de Bevelhebbers en commandant DICO, de Directeur Accountantsdienst , stelt de behoefte en prioriteit van gewenste controle- en advies werkzaamheden vast die naar de mening van de accountantsdienst voortvloeien uit de Comptabiliteitswet en Taakbesluit DAD, resulterend o.a. in een verantwoord oordeel over de departementale jaarrekening.

i. Het College van Bevelhebbers geeft sturing aan het DICO. Het college vergadert onder leiding van een voorzitter. De voorzitter komt voort uit de leden. Commandant DICO woont de vergaderingen bij als toehoorder/adviseur. De taken en bevoegdheden zijn gericht op productbesturing en procesbesturing op hoofdlijnen.

3 HET BELEIDSTERREIN MILITAIR PERSONEEL

3.1 Overheidstaken op het beleidsterrein militair personeel

De taak die de overheid uitoefent binnen het taakgebied 'bescherming van de in- en uitwendige veiligheid' op het beleidsterrein militair personeel kan nader worden gedefinieerd als 'de zorg voor het kwantitatief en kwalitatief zodanig voorzien van personeel van de operationele eenheden van de krijgsmacht, dat zij de hun gestelde operationele taken kunnen uitvoeren'. Daarnaast is een algemene taak van de Nederlandse overheid, namelijk de zorg voor de rechtspositie van haar ambtenaren, voor militair personeel opgedragen aan de minister van Defensie. In dit rapport worden de processen en handelingen beschreven, die door de rijksoverheid worden uitgevoerd om de bovengenoemde taken te kunnen vervullen. Het burgerpersoneel, werkzaam bij Defensie, zal daarbij buiten beschouwing blijven. Een apart PIVOT-rapport over het beleidsterrein (niet-militair) overheidspersoneel van de gehele rijksoverheid zal te zijner tijd verschijnen. De veranderingen als gevolg van de instelling van het georganiseerd overleg over de arbeidsvoorwaarden in de sector Defensie in april 1993, waardoor afwijkende resultaten voor burgerpersoneel bij Defensie kunnen ontstaan vergeleken met die in de sector Rijk worden overeengekomen, zijn ook niet meegenomen.¹⁸

In zekere zin heeft het beleidsterrein militair personeel een analogie met het beleidsterrein militair materieel. Net als bij materieel wordt de behoefte aan personeel via het algemene defensie-planningsproces bepaald, en net als materieel wordt militair personeel verworven, 'in stand gehouden' en 'afgestoten' (gepensioneerd). Omdat het echter om mensen gaat, zit er nog een andere kant aan dit beleidsterrein. De overheid heeft de verplichting zorg te dragen voor een goede rechtspositie van haar ambtenaren, dus ook militaire ambtenaren. Aan eenmaal aangeworven en opgeleid militair personeel moeten ook de faciliteiten worden geboden die nodig zijn om hen gemotiveerd te houden. Daarom verricht Defensie naast handelingen in het kader van behoeftebepaling en personeelsbeheer ook handelingen, gericht op de rechtspositie van en de personeelszorg voor het militair personeel. Rechtspositionele regelgeving en personeelszorg dienen mede een operationeel doel, namelijk het op peil houden van de motivatie binnen de operationele eenheden.

Militair personeel kan naar status in drie groepen worden verdeeld:

1. *Militaire ambtenaren*. Beroepsmilitairen verrichten militaire dienst bij wijze van beroep. Zij vallen onder de werking van de Militaire Ambtenarenwet en de daaruit voortvloeiende regelgeving. Militaire ambtenaren worden op vrijwillige basis aangesteld en niet ingelijfd zoals dienstplichtigen.

Er zijn twee soorten beroepsmilitairen:

a. beroepsmilitairen, aangesteld voor onbepaalde tijd. Zij gaan met functioneel leeftijdsontslag wanneer zij de voor hun rang vastgestelde leeftijd hebben bereikt: thans bij de marine 50, 52 of 55 jaar, bij land- en luchtmacht is dat altijd 55 jaar.

b. beroepsmilitairen, aangesteld voor bepaalde tijd, bijvoorbeeld kortverbandvrijwilligers. Zij worden ontslagen zodra de tijd waarvoor zij zijn aangesteld is verstreken.

18. Besluit georganiseerd overleg sector Defensie, 25-6-1993, Stb. 353.

Aan beroepsmilitairen, aangesteld voor onbepaalde tijd, die vrijwillig voortijdig ontslag nemen kunnen verplichtingen worden opgelegd die voortvloeien uit de Wet voor het reservepersoneel der krijgsmacht, dat krachtens hun aanstellingscontract op hen van toepassing is. Ditzelfde geldt voor beroepsmilitairen, aangesteld voor bepaalde tijd, na afloop van hun dienstverband. Zij vallen dan onder de categorie vrijwillig reservisten.

2. *Dienstplichtigen*. Alle ingeschrevenen voor de dienstplicht, dat wil zeggen mannelijke Nederlanders van 18 jaar en ouder, die zijn goedgekeurd en niet zijn erkend als gewetensbezwaarde vallen onder de werking van de Dienstplichtwet 1962 (vóór 1962 de Dienstplichtwet 1923), ook wanneer zij tegelijkertijd beroepsmilitair zijn of buitengewoon dienstplichtig. Alle dienstplichtigen zijn verplicht om op te komen wanneer ze worden opgeroepen ter inlijving. Na afloop van hun eerste oefening gaan dienstplichtigen met groot verlof en zijn zij nog tot de leeftijd, die in de Dienstplichtwet voor hun rang is bepaald, verplicht reservist. Dit is, afhankelijk van de rang 35, 40 of 45 jaar.

Tot 1982 bestonden er op slechts enkele terreinen rechtspositionele voorschriften voor dienstplichtigen (bevorderingsvoorschriften, opleidingsvoorschriften, verlofregelingen), maar deze waren niet wettelijk voorgeschreven. In 1982 kreeg door de inwerkingtreding van de Wet rechtstoestand dienstplichtigen de rechtspositie van dienstplichtigen, evenals die van beroepsmilitairen, een wettelijke basis. De wet werd verder uitgewerkt in het Reglement rechtstoestand dienstplichtigen 1982.

3. *Reservisten*. In het normale leven maken reservisten deel uit van de burgermaatschappij. Zij worden alleen opgeroepen in geval van oorlog, oorlogsgevaar en wanneer buitengewone omstandigheden aanwezig zijn, indien en zolang de minister het nodig acht. Daarnaast dienen zij in tijd van vrede op herhalingsoefening te komen.

Alle reservisten hebben een militaire dienstdienst achter de rug, hetzij als beroepsmilitair, hetzij als dienstplichtige. Tevens vallen alle reservisten onder de werking van de Dienstplichtwet 1962. Krachtens de Dienstplichtwet zijn dienstplichtigen na afloop van hun dienstdienst verplicht reservist, maar ook kan een militair op vrijwillige basis tot reservist worden aangesteld. Dit kan op twee manieren:

1. na afloop van de eerste oefening als dienstplichtige; wanneer hij in dienst een bepaalde opleiding heeft gevolgd, bijvoorbeeld die voor reserve-officier, kan een dienstplichtige een contract als vrijwillig reservist afsluiten.

2. na afloop van een beroepscontract voor bepaalde tijd of bij vrijwillige voortijdige ontslagname kan een ex-beroepsmilitair nog verplichtingen als reservist hebben, die destijds al in het aanstellingscontract zijn vastgelegd.

Vrijwillig reservisten vallen naast de Dienstplichtwet ook nog onder de werking van de Wet voor het reservepersoneel der krijgsmacht 1985. Vrouwelijke militairen kunnen wel vrijwillig reservist zijn, maar geen verplicht reservist aangezien zij niet onder de Dienstplichtwet vallen.

De gewijzigde taakstelling van de krijgsmacht en de overgang naar een beroepsleger vereisen een andere manier van denken over het aantrekken van personeel voor de krijgsmacht. Dat geldt ook voor de reservisten. Binnen de krijgsmacht moest ook de beschikbaarheid en de inzet van reservisten opnieuw worden doordacht. Een

reservecomponent is voor het functioneren van de krijgsmacht van wezenlijk belang. Hiermee kan in tijd van buitengewone omstandigheden (waaronder oorlog of oorlogsgevaar) worden voorzien in de behoefte aan extra personeel. Incidenteel kan reservepersoneel met specialistische kennis in vredetijd ten behoeve van vredesoperaties worden ingeschakeld ter aanvulling van beroepspersoneel.

In de nota *Het reservepersoneel in de professionele krijgsmacht*¹⁹ van 1996 wordt het toekomstig beleid uiteengezet met betrekking tot de personele vulling van de reservecomponent van de krijgsmacht en het daaruit voortvloeiende beleid ten aanzien van het reserve-personeel uiteengezet.

Deze nota stelt dat het voeren van een actief reservistenbeleid bijdraagt tot betrokkenheid van de bevolking bij de krijgsmacht. Door de aanwezigheid van dienstplichtigen in de krijgsmacht vormde deze een afspiegeling van de samenleving: een voortdurende instroom van dienstplichtigen waarborgde dat (nieuwe) maatschappelijke normen en waarden zich voortdurend binnen de krijgsmacht lieten horen. Het dienstplichtstelsel zorgde er tevens voor dat de bevolking zich bewust was van het bestaan en het functioneren van de krijgsmacht. Een deel van de bevolking was immers "in dienst" geweest. De overgang naar een vrijwilligerskrijgsmacht bracht daarin verandering. Reservisten, met één been in de burgermaatschappij en het andere in de militaire maatschappij, zijn bij uitstek geschikt een intermediaire rol te vervullen tussen de krijgsmacht en de samenleving en daarmee het maatschappelijk draagvlak voor de krijgsmacht te vergroten. Van de vrijwillig aangestelde reservisten kan meer worden verwacht dan van de verplichte reservisten, onder andere kunnen zij vaker op herhalingsoefening worden geroepen. In oorlogstijd hebben beide categorieën reservisten dezelfde verplichtingen. Kern van het reservistenbeleid is dat de reservist in principe zelf bepaalt in welke mate hij in vredetijd als reservist actief wil zijn binnen de krijgsmacht. Onder buitengewone omstandigheden geldt voor alle reservisten de verplichting om op te komen. Binnen het reservistenbeleid bestaan drie categorieën reservepersoneel:

- **reguliere reservist:** onder normale omstandigheden niet actief en geen bijzondere verplichtingen. Hij wordt wel uitgenodigd voor informatiebijeenkomsten van de eenheid waarbij hij is ingedeeld;
- **actieve reservist:** bereid om meer betrokken te worden bij de functie die hij onder buitengewone omstandigheden zal vervullen. Gewoonlijk volgt dan een aanstelling voor vier jaar, die telkens kan worden verlengd. Voor training en opleiding wordt de actieve reservist gemiddeld twee weken per jaar in werkelijke dienst geroepen. De reservist Korps Nationale Reserve is een speciale categorie actieve reservist, die tussen de honderd en twee honderd uur per jaar oefent. Daarnaast is hij beschikbaar voor directe inzet voor nationale taken;
- **afroepreservist:** op afroep beschikbaar voor het vervullen van zeer specialistische functies die voor directe inzet bij crisisbeheersingsoperaties benodigd kunnen zijn.

Voor elke reservist geldt dat hij of zij onder buitengewone omstandigheden kan worden opgeroepen tot verplichte opkomst in werkelijke dienst. Tot de leeftijd waarop ook de beroepsmilitair met leeftijdsontslag gaat kan men reservist blijven. De verplichting daartoe geldt echter tot 45 jaar, voor alle categorieën.

19. Kamerstukken II, 1995/1996, 24 400 X, nr 104.

De rechtspositie van militaire ambtenaren is anders dan die van dienstplichtigen. In artikel 12 van de Militaire Ambtenarenwet²⁰ wordt omschreven, wat precies moet worden verstaan onder de rechtspositie van beroepsmilitairen. Dit artikel bepaalt, dat 'voor zover deze onderwerpen niet reeds bij of krachtens de wet zijn geregeld, voor de militaire ambtenaren bij of krachtens AMVB voorschriften worden vastgesteld betreffende aanstelling, onderzoek naar geschiktheid en bekwaamheid, opleiding, bevordering, schorsing, ontslag, dienstitijden, verlof, gezondheidszorg, bescherming bij de arbeid, woon-, verblijfs- en bereikbaarheidsverplichtingen, medezeggenschap, bezoldiging en overige militaire inkomsten, wachtgeld, overige rechten en verplichtingen en de wijze waarop met de daarvoor in aanmerking komende verenigingen van militairen overleg wordt gepleegd over aangelegenheden van algemeen belang voor de rechtstoestand van militaire ambtenaren. In het spraakgebruik valt er echter nog veel meer onder die rechtspositie, zoals pensioenrechten, geregeld in aparte wetten, en personeelszorg.

Uit artikel 2 van de Wet rechtstoestand dienstplichtigen blijkt dat de onderwerpen voor dienstplichtigen enigszins anders liggen: 'voor dienstplichtigen worden voor zover deze onderwerpen niet reeds bij of krachtens AMVB worden geregeld, voorschriften gegeven betreffende opleiding, bevordering, terugstelling bij administratieve maatregelen, de regeling van de dienstitijden, verlof en bewegingsvrijheid, gezondheidszorg, bezoldiging en verdere militaire inkomsten, andere voorzieningen van materiële aard en andere rechten en verplichtingen en de wijze van overleg over onderwerpen die van algemeen belang zijn voor de rechtstoestand van de dienstplichtigen, met uitzondering van onderwerpen, geregeld bij of krachtens de Dienstplichtwet.

De doelstellingen ten aanzien van het personeelsbeleid worden verwoord in de Defensienota's en in afzonderlijke nota's. Het beleidsterrein militair personeel wordt gekenmerkt door de doelstelling van de overheid ervoor dient te zorgen dat de krijgsmacht onder alle omstandigheden kan beschikken over de personele middelen die nodig zijn voor de uitoefening van haar (operationele) taken. Deze doelstelling wordt gerealiseerd door drie deelprocessen, te weten:

- a. 'het voorzien in' (personeelsplanning, personeelsvoorziening)
- b. 'het instand houden' (rechtspositie, functietoewijzing en bevordering, schorsing, militair straf- en tuchtrecht, opleiding, personeelszorg, onderscheidingen, eretekenen en medailles)
- c. 'het afstoten' (ontslag, pensioenen, wachtgeld en uitkeringen)

Kortom: hoeveel, op welke manier en waarom. De in het rapport onderscheiden paragrafen 'het bepalen van het personeelsbeleid' en 'het ontwerpen van wet- en regelgeving op het gebied van de rechtspositie' omvat alle drie genoemde deelprocessen.

In dit rapport worden de bedrijfsprocessen en handelingen opgesomd die betrekking hebben op militair beroeps- en reservepersoneel van de drie krijgsmachtgedelen. Het dienstplichtig personeel zal in een apart rapport aan de orde komen. Bij de processen is wel aangegeven of en in welke mate zij evenzeer gelden voor dienstplichtigen.

20. Voor deze en alle andere genoemde wetten zie Bijlage I.

In de jaren '90 vond een herstructurering van de krijgsmacht plaats. Er werd omgeschakeld van een kadernilitie krijgsmacht naar een vrijwilligerskrijgsmacht dat een nieuwe taakstelling kreeg. Deze omschakeling ging gepaard met een personeelsreductie enerzijds en een behoefte aan nieuw personeel anderzijds. Deze schijnbare contradictie vormde de crux van het personeelsbeleid bij Defensie in het laatste decennium van de twintigste eeuw: werving en personeelsvermindering en hun onderlinge relatie. Vooral de Koninklijke Landmacht kreeg met dit vraagstuk te maken.

In 1996 werden de laatste dienstplichtigen opgeroepen en werd de opkomstplicht opgeschort. Op 1 januari 1997 was de overgang naar een beroepskrijgsmacht een feit.

Ondanks dat de taken van de krijgsmacht in principe worden uitgevoerd met beroepspersoneel, blijft een taak weggelegd voor de reservisten. In de *Nota reservistenbeleid* van 1996 wordt het beleid ten aanzien van de taak en samenstelling van de reservisten geschetst. Tot de opschorting van de dienstplicht was reservepersoneel voornamelijk afkomstig uit afgezwaaide dienstplichtigen. Vanaf 1997 spruit de aanwas van deze beroepsgroep militairen bijna alleen voort uit postactieve beroepsmilitairen. Het grootste deel bestaat uit zogenaamde reguliere reservisten. Het belang van reservisten blijft gelegen in het voorzien in de behoefte van extra personeel in oorlog of oorlogsgevaar. Reservisten kunnen mede ertoe bijdragen dat de krijgsmacht een breder draagvlak verkrijgt bij de bevolking.

Eind november 1999 verscheen de Defensienota 2000. Hierin worden het defensiebeleid van de regering voor het komende decennium geschetst.

Defensie is door de opschorting van de opkomstplicht voor de personeelsvoorziening volledig afhankelijk geworden van de arbeidsmarkt.

Voor wat het personeelsbeleid betreft, wordt het uitgangspunt, dat een loopbaan bij defensie in beginsel voor het leven is, verlaten. Werkzekerheid komt in de plaats van de zekerheid van een vaste baan. Een flexibeler personeelsstructuur moet het mogelijk maken eenvoudiger in te spelen op veranderingen in de samenleving. De opbouw van het personeelsbestand moet worden gewijzigd, in concreto verjongd om de beschikbaarheid en inzetbaarheid van operationele eenheden te bevorderen. Bij de werving moet Defensie concurreren met andere marktpartijen. Potentiële werknemers moeten bekend zijn met vacatures bij de krijgsmacht. Inzet is de arbeidsmarktcommunicatie te verbeteren. Om doeltreffend en competitief op de arbeidsmarkt te opereren zal defensie periodiek de arbeidsmarkt (laten) onderzoeken. Hierbij worden de arbeidsvoorwaarden van Defensie afgezet tegen externe werkgevers.

Slechts een deel van de militairen die hun loopbaan in de onderbouw beginnen kunnen doorstromen naar hogere functies.

In de Defensienota is de versterking van het personeelsbeleid aangemerkt als een van de speerpunten van het defensiebeleid. In de beleidsagenda voor 2002 is dit speerpunt uitgewerkt. Een en ander betekent voor het personeelsbeleid van Defensie:
- individualisering, in het bijzonder als het gaat om arbeidsvoorwaarden en loopbaanbeleid

en –begeleiding; competentie management, wat moet bijdragen aan de verbetering van het loopbaan- en functietoewijzingsbeleid;

- meer aandacht voor de combinatie van arbeid en zorg;
- uitwerking van de "family-support";
- actueel inzicht in de beschikbaarheid van personeel en de keten van in-, door- en uitstroom, ten behoeve van de personeelsvoorziening en de vulling van de organisatie.

Deze veranderingen en intensiveringen in het defensiepersoneelsbeleid vereist een goed werkend systeem voor de informatievoorziening. Hiertoe wordt momenteel (2002) een gemeenschappelijk en defensiebreed P&O-informatiesysteem gebouwd. De oplevering zal naar verwachting in 2005 plaatsvinden. Met het streven naar processtandaardisatie als uitgangspunt zal dit pakket voor de ondersteuning van de P&O-bedrijfsvoering bij Defensie zo uniform mogelijk worden ingericht. Het P&O-informatiesysteem zal de keten van in-, door- en uitstroom en de vulling van de defensieorganisatie ondersteunen. Het gaat om de deelprocessen - werving & selectie tot en met aanstelling, functietoewijzing, opleiding en loopbaanbegeleiding tot en met ontslag - en de personele processen die verband houden met het arbeidsvoorwaarden- en personeelsbeleid van Defensie.

Het systeem zal de gegevens van zowel het actieve als het niet-actieve militaire en burgerpersoneel van Defensie bevatten, in totaal ongeveer 350.000 personen. Het nieuwe systeem zal in eerste instantie in gebruik worden genomen door de 4000 gebruikers (de medewerkers van de personeelsdiensten) van de huidige P&O-informatiesystemen, die er zorg voor zullen dragen dat de in de lijn gevraagde P&O-informatie juist en tijdig beschikbaar wordt gesteld. In de tweede fase van het project zullen delen van het systeem ook rechtstreeks in gebruik worden genomen door lijnmanagers en werknemers zelf.

Het project P&O2000+ beoogt ook een verregaande standaardisatie van de processen in het P&O-functiegebied.

3.2 Organisatie-eenheden op militair personeelsgebied, 1945-1993

In deze paragraaf wordt een aantal belangrijke organisatie-eenheden binnen het ministerie van Defensie, die handelingen verrichtten op het beleidsterrein militair personeel in de periode 1945-1993, nader beschouwd.

In september 1945 werd bij het ministerie van Oorlog de van het Britse leger overgenomen nieuwe functie van adjudant-generaal ingesteld, terwijl bij het ministerie van Marine de hoofdafdeling Personeel onder leiding kwam van de vlagofficier Personeel, die ook vóór de oorlog had bestaan. De dienst der adjudant-generaal (land- en luchtmacht) en de hoofdafdeling Personeel (zeemacht) fungeerden als militaire personeelsafdelingen van de beide ministeries. Tot 1959 bleef de situatie bij Marine ongewijzigd, bij Oorlog traden er in 1950 en 1955 veranderingen op. In 1950 werd de naam 'dienst der adjudant-generaal' gewijzigd in directie Personeel, welke directie evenals zijn voorganger ging werken voor zowel landmacht- als luchtmachtpersoneel. De functie van adjudant-generaal bleef bestaan, maar kreeg een nieuwe

inhoud, namelijk die van chef van de personeelssectie der Generale Staf.²¹ Bij de Marinestaf en de Luchtmachtstaf bestonden overigens ook dergelijke personeelschefs van de chefs van staven: de stafofficier Personeel KM en de chef Personeel KLu. In 1955 veranderde de naam van de directie Personeel bij het ministerie van Oorlog in directie Militair Personeel, een duidelijker aanduiding, aangezien de burgerpersoneelszaken van land- en luchtmacht vanouds door een aparte afdeling werden behandeld.²²

Sinds 1954 functioneerde de Personeelraad als overleg- en adviesorgaan van de ministers van Oorlog en Marine in alle zaken betreffende het militaire personeel. In de Personeelraad zaten naast de directeur Militair Personeel en zijn plaatsvervanger ook de vlagofficier Personeel marine en diens plaatsvervanger plus de adjudant-generaal, de chef Personeel luchtmacht en de stafofficier Personeel marine, elk ressorterend onder de chef staf van hun krijgsmachtdeel.

Na de samenvoeging van de ministeries van Oorlog en Marine tot het ministerie van Defensie in 1959 bleef de hoofdafdeling Personeel van de marine nog vier jaar voortbestaan naast de directie Militair Personeel, welke laatste uitsluitend voor het land- en luchtmachtpersoneel bleef werken. Pas bij de invoering van de verticale organisatiestructuur in 1963 veranderde de situatie. Per 1 november werd de directie Militair Personeel opgeheven. Bij de marine bleef de hoofdafdeling Personeel bestaan, terwijl bij land- en luchtmacht soortgelijke afdelingen in het leven werden geroepen: de diensten opperofficier landmacht en luchtmacht, die de taken op het gebied van de behoefteplanning, de verwerving, opstellen van wet- en regelgeving, bevordering, ontslag en overig personeelsbeheer van de opgeheven directie Militair Personeel overnamen. Andere taken daarentegen, op het gebied van de personeelszorg en de uitvoering van de Dienstplichtwet, moesten noodzakelijk centraal blijven. De afdelingen Dienstplichtzaken, Pensioenen en Wachtgelden, Sociale Zaken, Huisvesting, Ontwikkeling en Ontspanning en Personeelspubliciteit, die tot dan toe onder de opgeheven directie hadden geressorteed, bleven daarom op centraal niveau bestaan. De afdeling Dienstplichtzaken werd direct onder de SG geplaatst, terwijl de overige afdelingen in de in 1964 opgerichte centrale gezamenlijke Militaire Personeelsdiensten en Pensioenen werden opgenomen. Alle genoemde centrale afdelingen werkten vanaf dat moment zowel voor het militaire personeel van land- en luchtmacht als dat van de zeemacht.²³

21. Na 1950 waren de taken van de adjudant-generaal, die hij nog uitsluitend verrichtte voor militair personeel ressorterend onder de chef Generale Staf, van uitvoerende aard. Onder zijn takenpakket viel bijvoorbeeld personeelsregistratie en plaatsing van militair personeel.

22. In de periode 1945-1947 was dit de afdeling B-III: Burgerpersoneel, sinds 1947 de afdeling Burgerpersoneel onder de directie Administratieve Diensten.

23. Een uitzondering wordt gevormd door de marine, die de hele periode 1963-1976 haar eigen afdelingen Personeelspubliciteit, Sociale Zaken en Zeemilitie hield, welke laatste afdeling bepaalde taken op dienstplichtgebied voor de marine bleef uitvoeren. Het bureau Pensioenen en Wachtgelden van de marine werd pas in 1973 opgeheven en de taken overgebracht naar de centrale afdeling.

1945-1950:	adjutant-generaal (ministerie van Oorlog) hoofdafdeling Personeel (ministerie van Marine)
1950-1955:	directie Personeel (Oorlog) hoofdafdeling Personeel (Marine)
1955-1963:	directie Militair Personeel (Oorlog) hoofdafdeling Personeel (Marine)
1963-1969:	centraal: directie Gezamenlijke Militaire Personeelsdiensten en Pensioenen hoofdafdeling Dienstplichtzaken
1969-1976:	centraal: voorzitter Personeelraad, met staf afdelingen Pensioenen en Wachtgelden, Woningverwerving, Personeelspubliciteit en Sociale Zaken hoofdafdeling Dienstplichtzaken centrale afdeling Militair Personeel (sinds 1971)
1963-1976:	decentraal: hoofdafdeling Personeel KM, diensten opperofficier Personeel KL en KLu
1976-:	centraal: directoraat-generaal Personeel decentraal: directies Personeel KM, KL en KLu.

Personeelsafdelingen bij de ministeries van Oorlog en Marine, later Defensie, 1945-1993

Binnen de Personeelraad werden, na het verdwijnen van de centrale directie Militair Personeel in 1963, de verhoudingen anders. De vlagofficier en de opperofficieren Personeel van de drie krijgsmachtdelen hadden zitting naast de directeuren van de centrale afdelingen: de directeur Dienstplichtzaken en de directeur Gezamenlijke Militaire Personeelsdiensten en Pensioenen. De centrale directeuren waren echter blijkens de instructie van de raad uit 1964²⁴ geen gelijkwaardige gesprekspartners meer van de vlag- en opperofficieren. Zij stonden 'ten dienste van' de laatsten en konden niet dan op verzoek van deze autoriteiten de vergaderingen bijwonen. De voorzitter van de raad (afwisselend één van de vlag- of opperofficieren) claimde steeds meer zeggenschap over de afdelingen onder de directeur Gezamenlijke Militaire Personeelsdiensten en Pensioenen. Voortdurend waren er competentiegeschillen tussen de vlag- en opperofficieren Personeel der krijgsmachtdelen enerzijds, hetzij verenigd in de Personeelraad, hetzij apart, en de directeur Gezamenlijke Militaire Personeelsdiensten en Pensioenen anderzijds. Na een tussentijds rapport van de Commissie Verburg, die in de jaren 1968-1971 de doelmatigheid van het functioneren van Defensie onder de loep nam²⁵, werd de functie van directeur Gezamenlijke Militaire Personeelsdiensten en Pensioenen in 1969

24. Instructie d.d. 21-2-1964, nr. 247.421/2T.

25. De Commissie Verburg (1968-1971, zie Bijlage II) onderzocht naar aanleiding van besprekingen in de Tweede Kamer of de reorganisatie van 1963 wel geslaagd was en of er doelmatig werd gewerkt. Eindrapport: 1971. Centraal Archiefdepot ministerie van Defensie, Collectie Hartman nr. 109/4.

opgeheven. De afdelingen die onder hem hadden geressorteed werden als zelfstandige afdelingen direct onder de SG geplaatst.

Al met al was er na 1963 een steeds grotere invloed van de hoofden van de personeelsafdelingen der krijgsmachtdelen en een afnemende invloed van de nog overgebleven centrale organen. Eind 1971 werd als laatste uitvloeisel uit de adviezen van de commissie Verburg de centrale afdeling Militaire Personeelszaken (CAMP) opgericht, een centraal orgaan dat opdracht kreeg de wet- en regelgeving op het gebied van de rechtspositie van het militair personeel te coördineren en terzake de Personeelraad en de minister te adviseren. De directeur CAMP trad tevens op als adjunct van de voorzitter Personeelraad. Deze situatie bleef ongewijzigd tot aan de instelling van de matrixorganisatie in 1976.

Op 1 december 1976 werd de matrixorganisatie van kracht. Ook op het beleidsterrein militair personeel veranderde de organisatie ingrijpend. Naast de militaire personeelsafdelingen van de krijgsmachtdelen, die werden omgedoopt tot directies Militair Personeel van KM, KL en KLu, werd een centraal directoraat-generaal Personeel ingesteld. Er bestond geen hiërarchische verhouding tussen de centrale directeur-generaal Militair Personeel en de directeuren Personeel der krijgsmachtdelen; allen stonden zij direct onder de SG. De directeuren Personeel hadden echter minder vrijheid van handelen dan hun voorgangers de vlag- en opperofficieren vóór 1976, omdat vanuit het centrale DG Personeel aanwijzingen en richtlijnen werden gegeven, volgens welke zij voortaan hun beleid moesten bepalen. Toen in 1978 het Nederlands Defensie Plannings Proces werd ingevoerd, betekende dit, dat de personeelsplanning van de drie krijgsmachtdelen voortaan veel meer werd gestuurd vanuit de centrale organen. Ook de rechtspositionele wet- en regelgeving werd steeds meer gelijk voor de drie krijgsmachtdelen en werd meer en meer centraal opgesteld.

Naast de nieuwe taak, sturing en coördinatie van de personeelsafdelingen der krijgsmachtdelen, nam de DG Personeel ook de taken over van de oude centrale personeelsafdelingen. De oude zelfstandige afdelingen Dienstplichtzaken, Pensioenen en Wachtgelden, Sociale zaken en Woningverwerving werden onderdelen van het nieuwe DG. De directie Burgerpersoneel en de nieuwe directie Militair-Geneeskundige Diensten kwamen eveneens onder het DG te ressorteren. De laatste directie kreeg overkoepelende en sturende taken op militair-geneeskundig terrein voor de drie krijgsmachtdelen.

De oude coördinerende organen bleven bestaan. De Personeelraad werd in 1976 omgedoopt tot Comité Personeel, met ongeveer dezelfde functie als vroeger de Personeelraad, met dat verschil dat nu de directeur-generaal Personeel binnen het comité het meeste gewicht heeft. Naast de directeuren Personeel der krijgsmachtdelen en de DG Personeel hebben ook de directeuren van de directies die onder de DG ressorteren hierin zitting. Onder het Comité Personeel werd een veelheid aan subcomités opgericht op elk onderdeel van het beleidsterrein, die in 1990 weer grotendeels werden opgeheven (zie Bijlage II).

In 1989 verdween de directie Burgerpersoneel en werden haar taken overgenomen door andere directies onder de DG Personeel, die dus sindsdien zowel voor militair als voor burgerpersoneel werken.

In 1992 werd het idee van de matrixorganisatie weer losgelaten en kwamen de drie personeelsdirecteuren KM, KL en KLu onder de bevelhebber van hun krijgsmachtdeel te ressorteren. De centrale DG's, waaronder de DG Personeel, zijn blijven bestaan en oefenen

nog dezelfde taken uit. Aanwijzingen en richtlijnen worden echter niet meer direct aan de directies Personeel in de krijgsmachtdelen gegeven, maar gaan via de SG naar de bevelhebbers, die ze coördineren en doorgeven.

De Directie Personeel Klu bestaat sinds [datum] uit de volgende (staf) afdelingen: controller, personele behoeftestelling & organisatie, beleidsontwikkeling, gezondheidszorg KLu, adviesorgaan bestuursrechtelijke geschillen en centrale afdeling personeelszaken.

Het adviesorgaan bestuursrechtelijke geschillen (ABG) is belast met het behandelen van bezwaarschriften die krachtens de Algemene wet bestuursrecht worden ingediend tegen besluiten van veelal rechtspositionele aard. Het ABG brengt advies uit aan het bestuursorgaan dat het primaire besluit heeft genomen. Het ABG treedt voorts op als gemachtigde van het bestuursorgaan in het geval de afdoening van het bezwaarschrift ter beoordeling aan de bestuursrechter wordt voorgelegd. Een bestuursorgaan in de zin van de Algemene wet bestuursrecht is degene die is bevoegd een rechtspositioneel besluit te nemen, bijvoorbeeld de Bevelhebber, de tot aanstelling bevoegde autoriteit, de Onderdeels- of Squadroncommandant en uiteraard de Minister/Staatssecretaris van Defensie.

Bij de Koninklijke Landmacht is met ingang van 1 juni 1996 de directie personeel KL opgeheven onder gelijktijdige oprichting van de Centrale directie personeel en organisatie (CDP&O). Op 1 januari 2002 werd de CDPO omgevormd tot de directie personeel en organisatie (DP&O).

4 BEDRIJFSPROCESSEN EN HANDELINGEN

4.1 Bepalen van het militair personeelsbeleid

Het militair personeelsbeleid bij Defensie vloeit enerzijds voort uit de Defensieplanning, anderzijds uit het algemene ambtenarenbeleid van de overheid. De planning, zoals neergelegd in vlootplan, legerplan en luchtmachtplan, sinds 1978 het Defensieplan, zorgt voor het kader waarbinnen het militair personeelsbeleid wordt gevormd. Nu bijvoorbeeld tengevolge van politieke beslissingen de herstructurering en verkleining van de krijgsmacht in de planning zijn opgenomen, moet een personeelsbeleid worden ontwikkeld gericht op herplaatsing en stimulering van de uitstroom. In de Prioriteitennota van 1993 wordt ook gesproken van extra flexibiliteit en mobiliteit in het kader van crisisbeheersing.²⁶

Het Defensiebeleid, waarvan het personeelsbeleid een onderdeel uitmaakt, ligt vast in de Defensienota's en andere beleidsnota's en in de jaarlijkse memorie van toelichting op de begroting. Sinds 1950 biedt de minister regelmatig een beleidsnota aan de Staten-Generaal aan. Dit gebeurt ongeveer eenmaal per tien jaar of zodra de politieke noodzaak aanwezig is. De Defensienota werd tot 1978 samengesteld uit het vlootplan, het legerplan en het luchtmachtplan en sindsdien uit het geïntegreerde Defensieplan. De nota heeft tot doel het defensiebeleid geheel of gedeeltelijk aan het parlement voor te leggen en bevat naast de (middel)lange-termijnplanning ook de beleidsintenties van de minister. Het opstellen van de nota is dan ook een apart proces los van het planningsproces. De coördinatie en eindredactie lag tot 1963 bij het Comité Verenigde Chefs van Staven, daarna bij het bureau Algemene en Internationale Financiële Aangelegenheden, sinds 1969 bij het in dat jaar ingestelde bureau Algemene Beleidszaken, thans directie Algemene Beleidszaken geheten.

De personeelshoofdstukken van Defensienota, begroting en Memorie van Toelichting worden opgesteld onder verantwoordelijkheid van de hoogste personeelsfunctionarissen binnen Defensie. Tot 1976 waren dit de vlagofficier Personeel marine en de opperofficieren Personeel land- en luchtmacht, verenigd in de Personeelraad. Bij de Personeelraad lag dan ook de coördinatie voor de samenstelling van die hoofdstukken. Sinds 1976 hebben de directeurs Personeel van de krijgsmachtdelen en de directeur-generaal Personeel de rol van de vlagofficier Personeel en diens collega's overgenomen. Het subcomité Plannen van het Comité Personeel, sinds 1989 de Coördinatiegroep Personeelsplannen, is nu het coördinatiepunt voor de personeelshoofdstukken.

Sinds de jaren zestig kan het militair ambtenarenbeleid steeds minder los worden gezien van dat voor burgerambtenaren. Hoewel de autonomie op militair personeelsgebied van de minister van Defensie is blijven bestaan, zijn in de praktijk allerlei afspraken gemaakt waarbij Defensie dezelfde trends volgt als de minister van Binnenlandse Zaken voor burgerambtenaren. Interdepartementale organen als de Raad voor de Rijksdienst, opgericht in 1965, waarin van Defensiezijde in de regel de minister (eventueel vervangen door een staatssecretaris) als

26. Prioriteitennota 1993, p. 16-17, 57-58.

de voorzitter van het Comité Personeel zitting hebben, vervullen een belangrijke sturende functie ten aanzien van het hele ambtenarenbeleid, ook dat ten aanzien van militaire ambtenaren.²⁷ De salarisontwikkeling van militair personeel, voor zover het generieke loonmaatregelen betreft, bijvoorbeeld is sterk gebonden aan die van burgerambtenaren.

Naast de ministerraad, de minister van Binnenlandse Zaken en de Raad voor de Rijksdienst spelen nog andere actoren buiten het ministerie van Defensie een rol bij de ontwikkeling van het militair personeelsbeleid. Belangrijke actor waren de Maatschappelijke Raad voor de Krijgsmacht, een extern adviesorgaan opgericht in 1980 en opgeheven per 1 januari 1997, en haar voorganger de Nationale Raad Welzijn Militairen (1952-1980). Deze raad adviseert de minister van Defensie op het gebied van welzijn, sociale verzorging en vorming van het militair personeel.

Binnen Defensie was de in 1954 ingestelde Personeelraad tot 1976 het belangrijkste centrale orgaan op militair personeelsgebied. Net als haar opvolger het Comité Personeel was de Personeelraad het belangrijkste adviesorgaan van de minister op het terrein van het militair personeelsbeleid. Via Personeelraad en Comité Personeel stemden de hoogste personeelsfunctionarissen van de drie krijgsmachtdelen hun beleid op elkaar af. Tot de invoering van de matrix in 1976 hielden zij ieder een zekere vrijheid bij de bepaling van dat beleid. In het in 1976 opgerichte Comité Personeel vervult de directeur-generaal de rol van voorzitter en wordt op die wijze het beleid in de drie krijgsmachtdelen sterker gecoördineerd.

Sinds de invoering van de matrixorganisatie werd het personeelsbeleid in de krijgsmachtdelen meer gestuurd en gecoördineerd vanaf het centrale niveau. Concreet betekent dit dat door het directoraat-generaal Personeel aanwijzingen en richtlijnen worden gegeven, tot 1992 rechtstreeks aan de directeuren Personeel en sindsdien via de bevelhebbers, inzake het personeelsbeleid in de krijgsmachtdelen. Deze aanwijzingen en richtlijnen bestrijken het hele personeelsterrein en kunnen de vorm aannemen van brieven, nota's, memoranda e.d. Via besprekingen in het Comité Personeel en de subcomité's respectievelijk stuurgroepen wordt overleg gepleegd tussen het centrale niveau en de krijgsmachtdelen over de uitvoering van de verschillende aanwijzingen en richtlijnen.

Sinds het loslaten van de matrix in 1992 gaan de aanwijzingen en richtlijnen niet meer direct naar de directeuren Personeel van KM, KL en KLu, maar naar de bevelhebbers, onder wie de directeuren Personeel thans ressorteren. Een en ander heeft tot gevolg dat ook de rol van het Comité Personeel is veranderd. Dit comité, waarin de directeur-generaal Personeel naast de directeuren Personeel der krijgsmachtdelen zitting heeft, vervulde tot 1992 een belangrijke adviesrol aan de minister op het gebied van het personeelsbeleid. Aangezien de directeur-generaal Personeel sinds 1992 geen directe verbinding meer heeft met de directeuren Personeel en deze laatste niet meer rechtstreeks onder de SG, maar onder de bevelhebbers vallen, kan de directeur-generaal nu zonder de directeuren te raadplegen de minister adviseren op personeelsgebied. De rol van het Comité is veranderd van een advies- tot een onderling

27. Vóór 1965 handelde de minister van Defensie meer autonoom op militair personeelsgebied. In de Raad voor de Burgerlijke Rijksdienst (1953-1965), de voorganger van de Raad voor de Rijksdienst, was Defensie niet vertegenwoordigd. In het ambtelijk voorportaal van de Raad voor de Rijksdienst, de Adviescommissie Overheids Personeelsbeleid (AOP), is sinds de oprichting in 1972 steeds een adviseur van de minister van Defensie aanwezig.

overlegorgaan op personeelsgebied. Wel kunnen de directeuren Personeel nog via hun eigen bevelhebbers en de Defensieraad zaken inbrengen bij de minister.

Defensie Arbeidsvoorwaarden Proces (DAP)

Met behulp van het DAP vindt de sturing plaats van de besluitvorming voor het arbeidsvoorwaardenbeleid om e.e.a. zoveel mogelijk te laten sporen met het integrale Defensiebeleid inzake bedrijfsvoering. Binnen het eigen sectoroverleg onderhandelt de minister zelfstandig vanuit zijn verantwoordelijkheid voor de inhoud en financiering van de Defensie arbeidsvoorwaarden voor het militair en burgerpersoneel.

In het DAP worden de relaties gelegd tussen de doelstellingen en taken van de Defensieorganisatie, het arbeidsvoorwaardenbeleid en de onderhandelingen dienaangaande.

Evenals de overige besturende processen is het DAP een continu en cyclisch proces; het valt onder verantwoording van de DGP. Ter ondersteuning van het uiteindelijke draagvlak van de resultaten van het DAP - het is immers van het grootste belang dat de beleidsterreinen, SG, CDS, Bevelhebbers en DGEF nauw bij de arbeidsvoorwaardenontwikkelingen zijn betrokken - is het Defensie Arbeidsvoorwaarden Comité (DAC) als platform geformaliseerd.

De procesgang van het DAP is als volgt:

- a. Fase 1: (t - 1) Opstellen Nota Arbeidsvoorwaardenbeleid (t+4);
- b. Fase 2: (t - 1) Uitvoeren knelpuntenanalyses;
- c. Fase 3: (t) Analyse interne en externe ontwikkelingen;
- d. Fase 4: (t) Uitgifte Nota Arbeidsvoorwaarden-onderhandelingen;
- e. Fase 5: (t) Uitgifte van de Biedbrief.

Arbeidsvoorwaardenbeleid en onderhandelingsaccord. In de visie op het gewenste toekomstige Defensiearbeidsvoorwaardenbeleid worden de doelstellingen en taken van de defensie-organisatie en de grondslagen van het defensiebeleid vertaald. Naast de hieruit voortvloeiende hoofdlijnen wordt aandacht geschonken aan relevante maatschappelijke ontwikkelingen. In de verdere aanloop naar de onderhandelingen bieden de knelpuntenanalyse bij de beleidsterreinen en de inventarisatie van interne en externe ontwikkelingen meer inzicht in het gewenste resultaat van de toekomstige onderhandelingen.

Dit alles leidt dan tot het vaststellen van een inzet voor de onderhandelingen in de nota Arbeidsvoorwaardenonderhandelingen. Nadat een onderhandelingsakkoord is bereikt wordt het, na bespreking in het DAC, ter toetsing aan het vooraf door de Ministerraad vastgestelde mandaat aan de Raad voorgelegd, waarna de minister het akkoord kan ondertekenen. Het akkoord wordt vervolgens uitgewerkt en geformaliseerd. Tevens vindt in deze fase verwerking in de begroting, herschikking van budgetten en overleg met het ministerie van Financiën plaats.

De minister van Defensie is niet de enige actor die handelingen verricht op het beleidsterrein, ook militaire autoriteiten, raden en commissies zijn bevoegd (namens de minister) te handelen, al dan niet gebaseerd op wet- en regelgeving.

Sinds het eind van de jaren tachtig zijn verschillende stuurgroepen ingesteld die de minister adviseren ten aanzien van het integratiebeleid van vrouwen, homoseksuelen en minderheden in

de krijgsmacht: Stuurgroep Integratie van de Vrouw in de krijgsmacht (1987), Advies- en coördinatiegroep homoseksualiteit in de krijgsmacht (1987) en de Stuurgroep Integratie van Minderheden in de krijgsmacht (1990), de Begeleidingscommissie Vervolgonderzoek homoseksualiteit en Defensie (1997-1999).

In de beleidsbrief Emancipatie aan de Tweede Kamer werd in 1997 een nieuwe weg gekozen voor het emancipatiebeleid bij Defensie. Met een samenhangend stelsel van maatregelen is het beleid gericht op het interesseren, het motiveren en behouden van vrouwen voor de defensie-organisatie.

Op 20 oktober 1997 werd de Begeleidingscommissie Vervolgonderzoek homoseksualiteit en Defensie ingesteld onder voorzitterschap van prof. dr. P. Schnabel. De commissie onderzocht hoe de emancipatie en de integratie van homoseksueel militair personeel zich sinds 1992 heeft ontwikkeld, hoe de situatie ten aanzien van de emancipatie en integratie van homoseksueel burgerpersoneel was en gaf een oordeel inzake de emancipatie en integratie van de aangegeven categorieën personeel.

Op 1 juni 1999 presenteerde de commissie haar onderzoeksrapport, vergezeld van beleidsaanbevelingen, inzake de positie van homoseksuelen binnen de defensieorganisatie.²⁸

De Koninklijke marine kent sinds 1995 een gedragscode. In 1996 werd een gedragscode voor de krijgsmacht opgesteld. Deze gedragscode is algemeen gesteld en bevat in feite elementen die in de krijgsmacht reeds van toepassing werden geacht. De gedragscode is dan ook vooral bedoeld als een middel om nieuwkomers in de krijgsmacht aan te geven wat van hen wordt verwacht; in de uitwerking zal worden aangegeven aan welke regels en voorschriften zij zich hebben te houden. Voor de militairen die reeds werkzaam zijn in de krijgsmacht geldt dat zij zich door middel van de gedragscode bewust blijven wat van hen verwacht werd en nog wordt; welke regels en voorschriften golden en thans nog gelden en dat zij elkaar daarop kunnen en mogen aanspreken.

Handelingen

(1)

actor: Minister van Defensie

handeling: het voorbereiden en bepalen van het Defensie personeelsbeleid

periode: 1945-

(1945-: Admiraliteitsraad, Legerraad, Luchtmachtraad

1963-1: Defensieraad

tevens: 1945-1963: Comité Verenigde Chefs van Staven

1963-1969: bureau Algemene en Internationale Financiële Aangelegenheden

1969-1993: bureau Algemene Beleidszaken, sinds 1976 directie Algemene Beleidszaken

tevens: 1954-1976: Personeelraad

1976-: directeur-generaal Personeel, Comité Personeel)

28. Brief P/99003301 d.d. 1 juni 1999.

(2)

actor: Minister van Defensie

handeling: het informeren van de Staten-Generaal inzake het Defensie personeelsbeleid

periode: 1945-

(1945-1963: Comité Verenigde Chefs van Staven

1963-1969: bureau Algemene en Internationale Financiële Aangelegenheden

1969-: bureau Algemene Beleidszaken, sinds 1976 directie Algemene Beleidszaken)

(3)

actor: Minister van Defensie

handeling: het formuleren van randvoorwaarden en het vaststellen van aanwijzingen en richtlijnen voor de uitvoering van het personeelsbeleid in de drie krijgsmachtdelen

periode: 1976-

(1976-: directeur-generaal Personeel, Comité Personeel

tevens: 1976-1988: directoraat-generaal Personeel, directie Militair Personeel, afdelingen

Onderwijs, Personeelszorg, Personeelsbeheer, Personeelsvoorziening en Arbeidsvoorwaarden

1989-: directoraat-generaal Personeel, stafafdeling Strategisch beleid en directie Plannen en

Beleidsontwikkeling, afdelingen Beleidszaken en Arbeidsvoorwaardenbeleid)

(4)

actor: Minister van Defensie

handeling: het bepalen van het Defensie-standpunt ter voorbereiding van interdepartementaal, nationaal of internationaal overleg met betrekking tot het Defensie personeelsbeleid

periode: 1945-

(1945-1963: Comité Verenigde Chefs van Staven

1954-1976: Personeelraad

1976-: directeur-generaal Personeel, Comité Personeel)

(5)

actor: Minister van Defensie

handeling: het instellen, wijzigen en opheffen van organisatie-eenheden op het beleidsterrein militair personeel

periode: 1945-

(**KM**: 1945-1976: hoofdafdeling Personeel KM, bureau Rechtstoestand

1976-1993: directie Personeel KM, afdeling Rechtstoestand)

(**KL/KLu**: 1945-1950: adjudant-generaal, afdeling A-I: Militair Personeel

1950-1963: directie (Militair) Personeel KL/KLu, afdeling Rechtstoestand)

(**KL**: 1963-1976: opperofficier Personeel KL, afdeling Rechtstoestand

1976-1992: directie Personeel KL, afdeling Rechtstoestand

1992-1996: directie Personeel KL, afdeling Beleidsontwikkeling

1996-2000: centrale directie personeel & organisatie

2001-: directie personeel en organisatie)

(**KLu**: 1963-1976: opperofficier Personeel KLu, afdeling Plannen en Rechtstoestand

1976-1992: directie Personeel KLu, afdeling Rechtstoestand

1992-: directie Personeel KLu, afdeling Beleid)

(6)

actor: Minister van Defensie
handeling: het aanwijzen van een krijgsmachtdeel als single-service manager
periode: 1951-
(1951-1976: Personeelraad
1976-: directoraat-generaal Personeel, Comité Personeel)

(7)

actor: Minister van Defensie
handeling: het toetsen van de uitvoering van het personeelsbeleid door de krijgsmachtdelen aan het Defensie personeelsbeleid
periode: 1976-1992
(1976-1992: directoraat-generaal Personeel)

(603)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het beslissen op beroepschriften naar aanleiding van beschikkingen op militair personeelsgebied en het voeren van verweer in beroepschriftprocedures voor administratiefrechtelijke organen
Periode 1945 -
Product Beschikkingen, verweerschriften

(8)

actor: Minister van Defensie
handeling: het opstellen van jaarverslagen e.d. betreffende het beleidsterrein militair personeel
periode: 1945-
(1945-: diverse organisatie-eenheden)

(176)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het mede-voorbereiden van het vaststellen, wijzigen en intrekken van internationale regelingen betreffende militair personeelsbeleid en het presenteren van Nederlandse standpunten in intergouvernementele organisaties
Periode 1945-
Product Internationale regelingen, nota's, rapporten

(177)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het beantwoorden van vragen van individuele burgers, bedrijven en instellingen betreffende militair personeelsbeleid
Periode 1945-
Product Brieven, notities

(178)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het uitvoeren van voorlichtingsactiviteiten op het terrein van militair personeelsbeleid
Periode	1945-
Product	Voorlichtingsmateriaal
(179)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het vaststellen van de opdracht en het eindproduct van (wetenschappelijk) onderzoek betreffende militair personeelsbeleid
Periode	1945-
Product	Offerte, brieven, rapport
(180)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het begeleiden van (wetenschappelijk) onderzoek betreffende militair personeelsbeleid
Periode	1945-
Product	Notities, notulen, brieven
(181)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het verzamelen en bewerken van gegevens ten behoeve van (wetenschappelijk) onderzoek betreffende militair personeelsbeleid
Periode	1945-
(182)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het financieren van (wetenschappelijk) onderzoek betreffende militair personeelsbeleid
Periode	1945-
Product	Rekeningen, declaraties
(183)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het verstrekken van subsidies aan personen, bedrijven en instellingen die actief zijn op het terrein van militair personeelsbeleid
Periode	1945-
Opmerking	Vanaf 1995 worden er geen subsidies meer verstrekt, wanneer daarvoor geen wettelijke basis bestaat.
(184)	
Actor:	Minister van Defensie
Handeling:	het instellen, wijzigen en opheffen van commissies, werkgroepen, stuurgroepen etc. voor advisering over het beleidsterrein militair personeel

Periode: 1945-

(9)

actor: Minister van Defensie

handeling: het benoemen van vertegenwoordigers van de minister van Defensie in commissies, werkgroepen, stuurgroepen etc., waarbij een (politieke) belangenafweging plaatsvindt of gebaseerd op wet- en regelgeving

periode: 1945-

(10)

actor: Minister van Defensie

handeling: het benoemen van vertegenwoordigers van de minister van Defensie in commissies, werkgroepen, stuurgroepen etc., waarbij geen (politieke) belangenafweging plaatsvindt en niet gebaseerd op wet- en regelgeving

periode: 1945-

(185)

Actor Taakgroep-, regiegroep, projectgroepen doelmatigheidswinst

Handeling Het adviseren van de minister inzake concentratie van activiteiten, het afstoten van niet-kerntaken, aanpassing van de Haagse staven en de centrale organisatie en het personeelsbeleid ter vergroting van de doelmatigheid

Periode 1994-1997

Grondslag Instellingsbeschikking Task Force doelmatigheidswinst (7 september 1994, nr. 21431/94 en instellingsbeschikking regiegroep doelmatigheidswinst (7 september 1994, nr. D 151/94/28190)

(186)

Actor Minister van Defensie

Handeling het vastleggen van de waarden, normen, houding en gedrag en de taakuitvoering van militairen in een gedragscode, zonodig uitgewerkt in gedragsregels

Periode 1995-

Grondslag Rijksbegroting 1997; TK 25.000 X nr. 19

4.2 Personeelsplanning

De bepaling van de behoefte aan militair personeel bij de krijgsmachtdelen kan niet los worden gezien van het totale planningsproces bij Defensie. De planning van militair personeel en materieel vloeit voort uit de operationele planning en deze kan weer niet los worden gezien van het beschikbare budget. Vandaar dat operationele, financieel-economische, materiële en personele planning onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

Tot 1978 bestonden er per krijgsmachtdeel integrale plannen, waarin de personeels- materiële- en operationele planning zowel op de lange termijn (10 tot 15 jaar) als op de korte termijn (1 tot 5 jaar) waren opgenomen. Voor de marine was dit het vlootplan, voor de landmacht het legerplan en voor de luchtmacht het luchtmachtplan. Deze plannen werden jaarlijks vastgesteld in de Admiraliteitsraad, Legerraad en Luchtmachtraad.

Sinds 1978 is de planning bij Defensie geheel gestructureerd in een vaste jaarlijkse cyclus, het Nederlands Defensie Plannings Proces (NDPP), waarin de materiële-, personele-, financieel-economische en operationele planning van de drie krijgsmachtdelen is opgenomen. Het eindresultaat van dit proces is het overkoepelend Defensieplan, jaarlijks vastgesteld in de Defensieraad. In 1989 werd dit proces bijgesteld en vereenvoudigd en kreeg het een andere naam: het Integrale Defensie Planning Proces (IDPP). Het eindresultaat van het IDPP zijn de twee jaarlijkse plannen: het Defensie-Lange-termijnplan en het Defensie-Korte-termijnplan. De hoofdlijnen hiervan worden hier kort weergegeven.

De jaarlijkse planningscyclus begint in april met het opstellen van het Defensieplanningsmemorandum I door de Defensiestaf, in overleg met de directeuren-generaal en krijgsmachtdelen. Aan de hand van dit memorandum, dat de algemene kaders voor de lange-termijnplanning bevat, worden per krijgsmachtdeel concept lange-termijnplannen opgesteld. Deze worden vervolgens beoordeeld door de Defensiestaf die uit de krijgsmachtdeelplannen het geïntegreerde concept lange-termijnplan samenstelt. Dit bevat onder meer de begrotingssterkte en budgetten, waaronder het personeelsbudget, voor de komende jaren. Vervolgens stellen de krijgsmachtdelen elk hun eigen lange-termijnplan vast. Naar aanleiding van het geïntegreerde concept lange-termijnplan wordt in juni door de Defensiestaf het Defensie planningsmemorandum II met aanwijzingen voor de korte-termijnplanning opgesteld. Volgens deze aanwijzingen stellen de krijgsmachtdelen weer elk hun concept korte-termijnprogramma op. Deze plannen worden weer beoordeeld door de Defensiestaf, die het geïntegreerde concept korte-termijnprogramma samenstelt. Elk krijgsmachtdeel stelt dan weer het eigen korte-termijnplan vast en maakt in samenhang daarmee de ontwerpbegroting voor het komende jaar. Eind september wordt de ontwerp Defensiebegroting vastgesteld in de Defensieraad en aan de Tweede Kamer aangeboden. Aan het eindtraject van elke jaarcyclus, in februari, worden het Defensie-Lange-termijn- en het Defensie-Korte-termijnprogramma vastgesteld in de Defensieraad. Het planningsproces bij Defensie wordt vanuit de samenleving beïnvloed door middel van de Kamerbehandeling van de jaarlijkse begroting. De bijstellingen die dat oplevert worden verwerkt in de planningscyclus van het jaar daarop.

De personeelshoofdstukken van vlootplan, legerplan en luchtmachtplan werden tot 1978 opgesteld binnen de hoofdafdeling Personeel KM en de afdelingen Personeel KL en KLu onder verantwoordelijkheid van de vlagofficier Personeel KM en de opperofficieren Personeel

KL en KLu. Alle bureaus binnen deze afdelingen droegen hun steentje bij, de coördinatie lag bij het betreffende bureau Plannen Personeel. Het concept personeelshoofdstuk werd uiteindelijk bij de staven beoordeeld en geïntegreerd in het vlootplan, legerplan of luchtmachtplan, dat uiteindelijk door de minister in de Admiraliteitsraad, Legerraad of Luchtmachtraad werd vastgesteld.

Sinds 1978 is het opstellen van het personeelshoofdstuk van het krijgsmachtdeelplan een onderdeel geworden van het NDPP (sinds 1989 IDPP). Het personeelshoofdstuk wordt in twee gedeelten (voor de lange termijn en voor de korte termijn) opgesteld onder verantwoordelijkheid van de directeur Personeel van het krijgsmachtdeel. De coördinatie ligt bij de afdeling Plannen van de betreffende personeelsdirectie. Onderling overleg tussen de drie krijgsmachtdelen over hun personeelsplannen wordt sinds 1976 gevoerd in het Subcomité Plannen van het Comité Personeel. In 1989 is de naam van dit subcomité omgedoopt in Coördinatiegroep Personeelsplannen (zie Bijlage II).

Per krijgsmachtdeel worden de plannen tenslotte op de vier functionele deelgebieden op elkaar afgestemd: operationeel plan, personeelplan, materieelplan en financieel-economisch plan. Dit gebeurt in het Comité Plannen KM, het Intern Planningcomité KL en het Comité Plannen KLu. Na de afstemming worden de concept-krijgsmachtdeelplannen tenslotte aan de krijgsmachtdeelraden voorgelegd ter vaststelling.

Bij de Koninklijke marine is het militair personeel onderverdeeld in officieren en schepelingen. De term schepelingen wordt gebruikt om alle militairen beneden de rang van officier aan te duiden, dus zowel manschappen (matrozen), als onderofficieren (korporaal tot en met adjudant). Officieren zijn ingedeeld in korpsen, schepelingen in dienstvakken en dienstgroepen. Er zijn verschillende rangen en standen, die door de korpsen en dienstvakken heenlopen. Matroos is een stand, de niveaus daarboven zijn rangen.

Officierskorpsen werden vroeger ingesteld per KB, thans per ministerieel besluit en zijn functioneel van karakter; zo bestaan bijvoorbeeld het korps zeeofficieren, het korps officieren-vlieger, het korps officieren der mariniers. Een uitzondering vormde de Marinevrouwenafdeling (Marva), die bestond van 1944 tot 1982 en waarin tot 1976 alle vrouwelijke schepelingen en officieren waren ingedeeld, ongeacht hun functie. Sinds 1976 voert Defensie een integratiebeleid voor vrouwen in de krijgsmacht en staan alle korpsen en dienstgroepen open voor mannen zowel als vrouwen, behalve het korps mariniers wegens bepaalde (fysieke) eisen die worden gesteld. Het totale aantal officierskorpsen is voortdurend toegenomen van vijf in 1945 tot vijftien nu.

De dienstvakken schepelingen, sinds 1976 dienstgroepen geheten, werden aanvankelijk eveneens per KB ingesteld en thans bij ministerieel besluit.²⁹ Het totale aantal dienstvakken tot 1977 was 65. In 1977 werd een nieuwe personeelsstructuur van kracht bestaande uit zes nieuwe dienstgroepen, onderverdeeld in totaal vijftien subdienstgroepen. Het voordeel hiervan is onder andere, dat de individuele carrièremogelijkheden groter zijn geworden, omdat

29. Achtereenvolgens golden: Voor officieren: KB van 18-5-1945, no. 5, wijzigingen 1948-1952 (Circulaire der Zeemacht 1125 t/m 1125e) KB 30-12-1954, no. 25 (VVKM 139), vervallen 1992; thans geldt ministerieel besluit (m.b.) P 5845 van 26-2-1992 (2VVKM1). Voor schepelingen: Regeling personeel der zeemacht beneden de rang van officier, KB 9-11-1944, Regeling organisatie en bevordering personeel der zeemacht beneden de rang van officier, KB 10-7-1951, regelmatig gewijzigd, (VVKM 31) en het thans geldende Besluit organisatie militairen zeemacht, m.b. S 14844 van 1-7-1992 (2VVKM1).

doorstromen binnen een dienstgroep gemakkelijker is dan vroeger het overstappen van het ene dienstvak naar het andere. Ook de (sub)dienstgroepen hebben een functioneel karakter, bijvoorbeeld de dienstgroep Wapentechnische Dienst, de dienstgroep Logistieke Dienst. Een herschikking van de indeling in de verschillende officierskorpsen heeft onlangs plaatsgevonden, waarbij de indeling in de hoofdkorpsen zoveel mogelijk wordt nagestreefd.

De personeelsbehoefte bij de marine wordt berekend aan de hand van de som der bemanningslijsten. De Marinestaf stelt namens de minister een bemanningslijst vast voor alle schepen en typen schepen die in de vlootsterkte zijn opgenomen. In deze lijsten worden per functie de benodigde aantallen bemanningsleden aangegeven. Ook de rangen die bij de functies horen en de korpsen en dienstgroepen waartoe de vervullers van de functies moeten behoren zijn aangegeven. Tot 1985 bestonden er afzonderlijke oorlogs- en vredesbemanningslijsten (OBL's en VBL's), sindsdien wordt in één document zowel de oorlogs- als de vredessterkte van een bepaald schip of type schip opgenomen. Ook voor niet-varende onderdelen, zoals het korps mariniers en andere aan de wal blijvende marinediensten en -afdelingen, zijn er bemanningslijsten, die soms overwegend bestaan uit burgerfuncties.

Wanneer een nieuw (type) schip in de vloot wordt opgenomen of wanneer een geheel nieuwe organisatie-eenheid ontstaat, wordt een nieuwe bemanningslijst ontworpen door de Marinestaf. De staf wint daarbij het advies in van de regionale bevelhebbers: de commandant der zeemacht in Nederland en de commandant der zeemacht in het Caribisch gebied (tot 1986: de commandant der zeemacht in de Nederlandse Antillen), alsmede de commandant van het korps mariniers. Ook wordt het advies van de betrokken afdelingshoofden van de directie Personeel ingewonnen (afdelingen Onderwijs, Officieren, Schepelingen, Personeelsvoorziening). Voor niet-operationele onderdelen, zoals diensten, bedrijven en ministeriële organen adviseert de betreffende directeur of het hoofd van dienst de Marinestaf. De conceptbemanningslijst wordt vervolgens ter goedkeuring voorgelegd aan de Admiraliteitsraad en per ministeriële beschikking vastgesteld.³⁰

Bijstelling van bestaande bemanningslijsten vindt plaats wanneer er bijvoorbeeld nieuwe apparatuur op een vaartuig is geplaatst, de functie van het schip verandert of wanneer een veranderde bedrijfsvoering of reorganisatie een andere samenstelling van de bemanning tot gevolg heeft. De commandant dient dan een voorstel tot wijziging van de bemanningslijst in. Gaat de Marinestaf akkoord, dan wordt de gewijzigde lijst namens de bevelhebber der zeestrijdkrachten vastgesteld. Wanneer meer dan vijf functies op een lijst veranderen is er sprake van een reorganisatie in de zin van de Regeling overlegprocedure bij reorganisaties.³¹ Dat betekent, dat het betreffende onderdeeloverlegorgaan (militair personeel) plus de dienstcommissie (burgerpersoneel) van het schip of de eenheid, de Bijzondere Commissie Georganiseerd Overleg KM en de Bijzondere Commissie Burgerpersoneel KM gehoord moeten worden over het voorstel. Hun advies is evenwel niet bindend. Sinds 1985 worden de bemanningslijsten in een geautomatiseerd bestand vastgelegd en bijgehouden.

Bij elke functie hoort een zogenaamde functie-eis, vroeger ook wel vakbekwaamheids-eis

30. In Circulaire voor de Zeemacht 2441a-e, laatste editie 1990, en in 1 VVKM 3 (Voorschrift betreffende het formatiebeheer), 1993 is deze procedure vastgelegd.

31. M.b. van 4 juni 1976, nr. 381.836/9N, opnieuw vastgesteld 28 september 1987, nr. DPAM/AMP PP 87/093/4905.

genoemd, waaraan de vervuller van de functie moet voldoen: kennis, ervaring, opleiding etc. Tot 1992 werden deze eisen ontworpen door de betreffende commandanten en vervolgens namens de minister beoordeeld en vastgesteld door de Marinestaf (bureau, later afdeling Organisatie). In 1992 werd de Permanente commissie vaststellen functie-eisen bij de KM ingesteld, waarin Marinestaf (afdeling Organisatie), de afdeling Onderwijs van de directie Personeel en de plaatsingsautoriteiten (voor schepelingen de regionale bevelhebbers en de commandant van het korps mariniers, en voor officieren de afdeling Officieren van de directie Personeel) zijn vertegenwoordigd. Deze commissie beoordeelt de door de commandanten ontworpen functie-eisen, beziet of deze te realiseren zijn en stelt ze namens de bevelhebber der zeestrijdkrachten vast. Bestaande functie-eisen kunnen worden gewijzigd volgens dezelfde procedure. De functie-eisen worden sinds 1985 bij de afdeling Organisatie van de Marinestaf in een geautomatiseerd bestand, het zogenaamde functiebestand, bijgehouden.

Voor de toekenning van een militaire rang aan een bepaalde functie wordt sinds de jaren zeventig gebruik gemaakt van systemen van functie-analyse. Bij de Marinestaf en bij de directies Personeel van KL en KLu bestaat sinds 1977 voor dit doel een apart bureau Functie-analyse.

Bij de Koninklijke landmacht is het militair personeel net als bij de KM ingedeeld in wapens en dienstvakken, al hebben deze begrippen bij de KL een wat andere betekenis dan bij de KM. Het militair personeel van elk wapen of dienstvak bestaat uit officieren en niet-officieren. Het verschil tussen een wapen en een dienstvak bij de KL ligt in de soort taak. Wapens zoals de infanterie, de cavalerie en de artillerie hebben een gevechtstaak, terwijl dienstvakken zoals de intendance, de technische dienst en de geneeskundige dienst meer een ondersteunende taak vervullen. Tot 1970 bestond bij elk wapen en dienstvak een inspecteur, die een centrale rol vervulde op het gebied van de organisatie van opleidingen, beoordeling, bevordering, overplaatsing, oefening etc. van het militair personeel van zijn wapen- of dienstvak. Na 1970 werden zijn taken opgedeeld onder de directies. Op dit moment kent de KL zeven wapens en acht dienstvakken. Van 1951 tot 1985 bestond een aparte vrouwenafdeling, waarbij alle vrouwelijke KL-militairen waren ondergebracht: de Milva (Militaire vrouwenafdeling).

De personeelsbehoefte bij de KL wordt berekend met als uitgangspunt de OTAS, waarin de personele en materiële behoefte per operationele eenheid is vastgelegd. De OTAS is een samenvoeging van OT (de organisatietabel personeel) en AS (autorisatiestaat materieel). Ze wordt per operationele eenheid (op het niveau van compagnieën), ondersteunende eenheid of ambtelijk onderdeel van de KL opgemaakt. Tot 1966 bestonden er per eenheid drie aparte documenten: de vredessamenstelling (personeelsbehoefte in vreedstijd), de oorlogsorganisatietabel (personeelsbehoefte in oorlogstijd) en de autorisatiestaat (materiële behoefte in oorlogs- en vreedstijd). Omdat deze drie documenten op verschillende momenten werden vastgesteld en niet altijd goed op elkaar waren afgestemd ging de KL in 1966 over op de geïntegreerde OTAS.

Het opstellen van vredessamenstellingen (VSS) en oorlogsorganisatietabellen (OOT) vóór 1966 ging als volgt: de commandant van de betreffende eenheid stelde een ontwerp op. Dit gebeurde aan de hand van de taakstelling van de eenheid, die was gebaseerd op het Legerplan. Daarna volgde overleg tussen de afdeling Organisatie van de Generale Staf, de afdeling Operatiën van deze staf en de directie (Militair) Personeel, welke laatste adviseerde met het oog op de samenstelling van de personeelspyramide, rangverhoudingen, bevorde-

ringskansen etc. Ook de inspecteurs van de betrokken wapens en dienstvakken werden geraadpleegd. Na het overleg stelde de chef Generale Staf namens de minister de VSS of OOT vast. Eenvoudige wijzigingen konden op voorstel van de commandant door de chef Generale Staf worden vastgesteld. Ging het om een reorganisatie, dan moesten alle genoemde afdelingen er weer in worden gekend.³² Ging het om belangrijke nieuwe eenheden of grote reorganisaties, dan werd ook de Legerraad gehoord.

Toen in 1966 de OTAS werd ingevoerd werd het overleg, dat voorafgaat aan een nieuwe OTAS, geïnstitutionaliseerd.³³ De concept-OTAS werd opgesteld door de commandant of, tot 1970, de inspecteur van het betreffende wapen of dienstvak. Vervolgens namen aan het overleg over dit concept deel: de commandant, de wapen- of dienstvakinspecteur en de hoofden van de secties Organisatie, Operatiën en Logistiek van de Generale Staf. Tenslotte stelde de afdeling Organisatie de nieuwe OTAS namens de minister vast. Ging het om een eenvoudige wijziging, dan bleef de procedure als vanouds; bij reorganisaties kwamen alle partijen er weer aan te pas. Sinds 1976 nemen aan het overleg over een nieuwe OTAS deel: vertegenwoordigers van de directeurs Personeel, Materieel en Economie en Financiën en van de opleidingscentra. De Legerraad bespreekt alle belangrijke nieuwe OTAS-sen en belangrijke wijzigingen. Tenslotte is ook bij de KL sinds 1976 de inspraak van de onderdeelsoverlegorganen, de dienstcommissies (burgerpersoneel) en de bijzondere commissies georganiseerd overleg KL en burgerpersoneel KL geregeld.

De OTAS vermeldt functie, aantal, rang, wapen of dienstvak en categorie voor burgers en militairen en soort dienstverband (bepaalde tijd, onbepaalde tijd, dienstplicht) van het personeel dat benodigd is voor de eenheid, zowel in oorlogs- als in vreedetijd. Bij elke functie die op de OTAS-sen voorkomt, horen bepaalde functie-eisen, vroeger bekwaamheidseisen geheten, waaraan individuele personeelsleden moeten voldoen om in aanmerking te komen voor die functie.³⁴ Bij de functie hoort tevens een rang en een soort dienstverband. Ook bekwaamheids- of functie-eisen worden meestal ontworpen door de commandant, die ze via de hiërarchieke weg aan de afdeling Organisatie doet toekomen. Soms is het deze afdeling zelf die de wijziging opstelt. Vervolgens wordt altijd advies van de directie Personeel gevraagd, waarna de afdeling Organisatie de functie-eis vaststelt namens de bevelhebber der landstrijdkrachten. Wanneer de wijziging van een functie-eis belangrijke consequenties heeft, wordt de wijziging besproken in de Legerraad. Sinds 1989 worden de functie-eisen in een geautomatiseerd systeem vastgelegd, het Functie-Informatiesysteem KL.

Bij de Koninklijke luchtmacht zijn de officieren ingedeeld in vijf dienstgroepen, die gedeeltelijk functioneel van karakter zijn (b.v. de dienstgroep officieren van vakdiensten) en gedeeltelijk naar het soort dienstverband zijn ingericht (b.v. dienstgroep officieren kort verband KLu). Een uitzondering werd gevormd door de Luchtmachtvrouwenafdeling (Luva), waarin van 1951 tot 1982 alle vrouwelijke militairen bij de KLu waren ingedeeld. De genoemde dienstgroepen zijn weer onderverdeeld in diensten (in 1993 totaal: 26), functiegroepen en functies.

32. Zie het Besluit vaststelling vredes- en oorlogsorganisaties van KL en KLu, m.b. van 17-4-1962, nr. 252.162.

33. Zie VS 2-1103, 1966 voor een beschrijving van deze procedure en van de inhoud van een OTAS.

34. Een voorbeeld van vastgestelde bekwaamheidseisen is VS 2-1104/1, m.b. van 8-6-1967. Ook hierin zijn codes gebruikt voor de verschillende eisen.

De niet-officieren van de luchtmacht zijn onderverdeeld in zeven functionele groepen (b.v. de groep Operatiën, de groep Elektronica), die elk weer zijn onderverdeeld in diensten (in 1993 in totaal 36). De diensten bestaan weer uit functiegroepen, b.v. de dienst Verbindingen van de groep Operatiën bestaat weer uit de functiegroepen Verbindingen en Interceptie. De functiegroepen tenslotte bestaan weer uit functies met de bijbehorende functiebeschrijving. In tegenstelling tot bij de andere krijgsmachtdelen is deze organisatie van het luchtmachtpersoneel nooit vastgelegd in KB's of m.b.'s., maar blijkt zij impliciet uit de functiebestanden voor officieren en niet-officieren.

De basis voor de personeelsplanning bij de KLu is de organisatietabel (OT), die per onderdeel wordt opgemaakt. De onderdelen (in 1993 45 in totaal) zijn niet alleen vliegbases, maar ook b.v. scholen, depots, de directies Personeel en Materieel etc. Tot 1947 werden organisatietabellen voor KLu-onderdelen opgesteld door de Generale Staf van de landmacht. Toen in 1947 een aparte Luchtmachtstaf tot stand kwam, werd deze taak verzelfstandigd. De procedure is als volgt: bij nieuw te vormen eenheden en bij reorganisaties van bestaande eenheden wordt een werkgroep of projectgroep gevormd die de OT ontwerpt. Daarin zijn de commandant en vertegenwoordigers van de bevelhebber en de directeur Personeel (vóór 1976 de opperofficier Personeel), eventueel de directeurs Materieel en Economie en Financiën vertegenwoordigd. Na dit overleg stelt de bevelhebber een voorlopig plan voor de OT vast. Vervolgens geven de georganiseerde overlegorganen van zowel militair personeel als burgerpersoneel advies. Bij reorganisaties (wijziging van meer dan vijf functies in een bestaande OT) komen daar sinds 1976 ook nog de adviezen van het onderdeeloverlegorgaan (militair personeel) en de dienstcommissie (burgerpersoneel) van de eenheid bij. Tenslotte stelt de bevelhebber der luchtmacht, namens de minister, de nieuwe of gewijzigde OT vast. Bij kleine wijzigingen (minder dan vijf functies betreffende) doet de commandant het wijzigingsvoorstel en stelt de bevelhebber, na goedkeuring door de stafgroep Organisatie, de gewijzigde OT vast.

De OT bevat zowel de gewenste vredes- als oorlogssamenstelling van de betreffende eenheid. In de OT worden de taken van de eenheid en de bevelsverhoudingen beschreven. Vervolgens worden de functies die in de eenheid voorkomen, de benodigde aantallen per functie, de militaire rangen van de functievervullers en hun dienstgroep of functiegroep vermeld. Sinds 1982 worden de OT's in een geautomatiseerd bestand bijgehouden.

Ook bij de KLu horen bij elke functie, die op de OT's voorkomt, functie-eisen of bekwaamheidseisen, die vastliggen in de luchtmacht-functiebeschrijvingen. Dit zijn beschrijvingen waarin per functie de inhoud van de functie, de kenniseisen, opleidingseisen en ervaringseisen en eventueel bijzondere eisen, die aan de vervullers van de functie worden gesteld, worden opgesomd. Functie-eisen werden tot voor kort op voorstel van de commandant, na ad hoc overleg tussen vertegenwoordigers van de bevelhebber en de directies Personeel, Materieel en Economie en Financiën vastgesteld door de chef Luchtmachtstaf, namens de minister.³⁵ Sinds 1970 kent de KLu naast het centrale overleg op onderdeelniveau de instelling van een

35. Voor niet-officieren gebeurde dit tot 1966 in de leger- en luchtmachtorders (bijv. 1952, nr. 196) sinds 1966 in het Handboek functiebeschrijvingen beneden de rang van tweede luitenant, KLu-publicatiesysteem 10493, code 50-0000-003, regelmatig gewijzigd, laatste editie 1990. Voor officieren bestaan de 'Overzichten van luchtmachtfuncties officieren KLu', die regelmatig door de bevelhebber worden vastgesteld.

Basis Overleg Orgaan, als voorloper van het Onderdeels Overleg Orgaan.³⁶ In 1992 werd een permanente Coördinatiegroep functiebestanden opgericht, in 1993 omgedoopt in Werkverband Functiebestanden KLu, waarin dit overleg is geïnstitutionaliseerd. Het werkverband moet zorgen voor het steeds actueel houden en op elkaar afstemmen van de functie-eisen voor het hele functiebestand van de KLu.

KL, aanvulling

De KL onderscheidt binnen haar organisatie zowel voor *officieren* als *onderofficieren* drie managementniveaus, te weten het lager of uitvoerende(management)niveau, het midden(management)niveau en het hoogste of top(management)niveau.

Officieren

Het lagermanagementniveau. Hiervoor dient de betrokken officier de initiële opleiding aan de KMA te volgen als voorbereiding voor het functioneren op het lagere managementniveau. De periode dat de officier werkzaam is op het lagere managementniveau staat in het teken van het opdoen van specifieke operationele militaire kennis, vaardigheden en ervaring en worden luitnants- en kapiteinsfuncties vervuld binnen het eigen wapen of dienstvak. Kenmerkend voor deze periode is de beperkte keuzevrijheid van de militair ten aanzien van het vormgeven van zijn eigen loopbaan; er zijn tamelijk vaste loopbaansporen.

Het middenmanagementniveau. Ter voorbereiding op het vervullen van zowel uitvoerende als beleidsvormende functies op het middenmanagementniveau wordt de Stafdienst gevolgd. In tegenstelling tot het lager managementniveau zijn er op het middenmanagementniveau meer mogelijkheden om naast de organisatiebehoefte rekening te houden met individuele wensen (mogelijkheid tot functionalisatie en specialisatie). De functies hebben veelal een minder wapen- of dienstvak gebonden karakter dan op het lagere managementniveau. Op dit niveau wordt ook door middel van een uitgebreide selectieprocedure vastgesteld welke officieren in staat worden geacht voor het vervullen van de hoogste functies binnen de KL (topmanagementniveau).

Het topmanagementniveau. Ter voorbereiding op het vervullen van de hoogste functies binnen de organisatie wordt de Leergang Topmanagement Defensie (LTD) gevolgd. Voor het vervullen van functies op dit niveau komen alleen militairen die opgenomen zijn in het MD-bestand in aanmerking.

Onderofficieren

De KL werft voor haar onderofficierskorps onderofficieren met een aanstelling voor een bepaalde tijd (BBT) en voor onbepaalde tijd (BOT). De reguliere aanstellingsduur voor onderofficieren BBT is drie jaar. De maximale duur van de aanstelling wordt begrensd door het moment waarop de onderofficier BBT de leeftijd van 30 jaar heeft bereikt.

Binnen het onderofficierskorps kan een onderverdeling worden gemaakt naar verschillende

36. Luchtmachtorder 21.2/22, nr. 70513.

wapens en dienstvakken³⁷. Binnen een wapen/ dienstvak komen categorieën voor die bestemd zijn voor (clusters van) functies die qua benodigde kennis, vaardigheden en ervaring overeenkomsten vertonen en/ of in elkaars verlengde liggen. Er wordt een onderscheid gemaakt naar:

- (1) instructief personeel;
- (2) technisch personeel;
- (3) logistiek personeel;
- (4) (overig) specialistisch personeel

Naast het onderscheid in categorieën maakt de KL binnen haar organisatie een onderscheid naar drie functioneringsniveaus, te weten het lage of uitvoerende (functionerings)niveau, het (functionerings)middenniveau en het hoogste of (functionerings)topniveau.

De initiële opleiding tot onderofficier BBT en BOT wordt gevolgd aan de KMS en is gericht op het functioneren op het lagere niveau in functies waaraan de rang van sergeant is verbonden. Deze periode van functioneren staat in het teken van het opdoen van wapen- of dienstvakgerichte militaire kennis, vaardigheden en ervaring. Kenmerkend voor deze periode is dan ook de beperkte keuzevrijheid van de militair bij het vormgeven van zijn eigen loopbaan. Rond het tijdstip van bevordering tot sergeant der eerste klasse dient zowel de onderofficier BBT als BOT de primaire vorming te volgen. In de primaire vorming ligt de nadruk op de noodzakelijke kennis en vaardigheden van een gevorderd instructeur alsmede op het leidinggeven aan (pelotons)kader. Ook worden enige staftechnische vaardigheden aangeleerd om ondersteunende staffuncties op het niveau van compagnie en bataljon te kunnen uitvoeren. De loopbaanmogelijkheden van onderofficieren BBT zijn beperkt tot het lagere functioneringsniveau.

Ter voorbereiding op het vervullen van functies in de rang van sergeant-majoor en adjudant wordt de HOOV (bestaande uit ACHOO en een wapen-/ dienstvaktechnisch deel) gevolgd. Vanaf het middenniveau zijn er door functionalisatie en specialisatie meer mogelijkheden voor de onderofficier om zelf invulling te geven aan zijn loopbaanmogelijkheden. De functies op dit niveau zijn minder wapen of dienstvak gebonden. Op dit niveau wordt door een uitgebreide selectieprocedure vastgesteld welke onderofficieren geschikt worden geacht om functies op het topniveau te kunnen vervullen.

Voor het vervullen van functies op het hoogste niveau komen alleen onderofficieren in aanmerking die voldoen aan de vereiste kennis, vaardigheden en ervaring en hebben blijk gegeven van een langdurig excellerend functioneren. Binnen dit hoogste functioneringsniveau kunnen een tweetal loopbaantrajecten worden onderkend:

- een loopbaantraject binnen het onderofficierskorps, waaraan de 'rang' van stafadjudant is verbonden. Binnen deze groep van functies kan een onderscheid worden gemaakt

37 Een indeling naar Hoofd-/ Deel-/ Subfunctiegebied (HDS-code) wordt vanwege het grote aantal categorieën (> 20) dat bij deze indeling wordt gebruikt, buiten beschouwing gelaten.

naar:

- de onderofficier naast de commandant . Deze adjudant ondersteunt de commandant bij de advisering over alle relevante aspecten die de onderofficier betreffen;
- de onderofficier betrokken bij het opleiden van kaderleden (officieren en onderofficieren). Het betreft hierbij instructie- en overige opleidingsfuncties waarbij een groot deel van het takenpakket bestaat uit het begeleiden en coachen van jongere onderofficieren en officieren, waarvoor een brede ervaring noodzakelijk is.

Een loopbaantraject als officier uitloop binnen het officierskorps, waaraan de rang van luitenant en eventueel kapitein/ ritmeester is verbonden. Het betreft hier met name functies waarvoor - naast een excellerende wijze van functioneren - langdurige specialistische kennis en ervaring als onderofficier is vereist. De aard van deze functies leidt er toe dat de voorkeur wordt gegeven aan een ervaren onderofficier boven een jonge KMA-opgeleide officier.

Handelingen

(11)

actor: Minister van Defensie

handeling: het voorbereiden en vaststellen van plannen waarin de personeelsbehoefte van de krijgsmacht is vastgelegd, sinds 1978 in het kader van het Nederlands Defensie Plannings Proces en het Integrale Defensie Plannings Proces, zowel per krijgsmachtdeel als voor de gehele krijgsmacht

periode: 1945-

(1945-: Admiraliteitsraad, Legerraad en Luchtmachtraad

1976-: Defensieraad, Admiraliteitsraad, Legerraad en Luchtmachtraad

1978-: Comité Plannen KM, Intern Planningcomité KL, Comité Plannen KLu

tevens: 1954-1976: Personeelraad

1976-1989: Subcomité Plannen van het Comité Personeel

1989-: Coördinatiegroep Personeelsplannen)

(**KM**: 1945-1976: hoofdafdeling Personeel, bureau Plannen

1976-: directie Personeel KM, afdeling Plannen)

(**KL/KLu**: 1945-1950: adjudant-generaal, afdeling A-I: Militair Personeel

1950-1955: directie Personeel, afdeling Militair Personeel

1955-1959: directie Militair Personeel, hoofdafdelingen Personeel Landmacht en Personeel Luchtmacht

1959-1963: Staf directeur Militair Personeel)

(**KL**: 1963-1976: dienst opperofficier Personeel KL, afdeling Personeelsplanning

1976-1996: directie Personeel KL, afdeling Personeelsplannen)

1996-2000: centrale directie personeel & organisatie

2001-: directie personeel en organisatie)

(**KLu**: 1963-1976: dienst opperofficier Personeel KLu, afdeling Plannen en Rechtstoestand

1976-: directie Personeel KLu, afdeling Personeelsplannen)

(12)

actor: Minister van Defensie

handeling: het instellen van officierskorpsen, wapens en (sub)dienstvakken bij de krijgs-

machtdelen

periode: 1945-

(**KM:** 1945-1976: Marinestaf, bureau Organisatie
1976-: Marinestaf, afdeling Organisatie)
(**KL/KLu:** 1945-1950: adjudant-generaal, afdeling A-I: Militair Personeel
1950-1955: directie Personeel, afdeling Militair Personeel
1955-1959: directie Militair Personeel, hoofdafdeling Personeel Landmacht
1959-1963: staf directeur Militair Personeel)
(**KL:** 1963-1976: dienst opperofficier Personeel KL, afdeling Personeelsbestuur
1976-1992: directie Personeel KL, afdeling Personeelsplannen
1992-: Landmachtstaf, directie Operatiën , afdeling Organisatie)
(**KLu:** 1963-1976: dienst opperofficier Personeel KLu, afdeling Plannen en Rechtstoestand
1976-1992: directie Personeel KLu, afdeling Personeelsplannen
1992-: Luchtmachtstaf, directie Operatiën, afdeling Organisatie)

(13)

actor: Minister van Defensie
handeling: het voorbereiden en vaststellen van voorschriften waarin de procedure ter opstelling, vaststelling en wijziging van oorlogs- en vredessamenstellingen en oorlogsorganisatietabellen (sinds 1966 OTAS-sen) per krijgsmachtdeel is vastgelegd

periode: 1945-

(**KM:** 1945-1976: Marinestaf, bureau Organisatie
1976-: Marinestaf, afdeling Organisatie)
(**KL:** 1945-1976: Generale Staf, afdeling Organisatie
1976-1992: Landmachtstaf, afdeling Organisatie
1992-: directie Operatiën, afdeling Organisatie)
(**KLu:** 1945-1947: Generale Staf, afdeling Organisatie
1948-1976: Luchtmachtstaf, sectie L-1: Organisatie
1976-1992: Luchtmachtstaf, afdeling Organisatie
1992-: Staf van de bevelhebber der luchtmacht, stafgroep Organisatie)

(14)

actor: Minister van Defensie
handeling: het voorbereiden en vaststellen en wijzigen van oorlogs- en vredessamenstellingen en oorlogsorganisatietabellen (sinds 1966 OTAS-sen) voor de personeelsbezetting in oorlogs- en vreedstijd per krijgsmachtdeel

periode: 1945-

(**KM:** 1945-1976: Marinestaf, bureau Organisatie
1976-: Marinestaf, afdeling Organisatie)
(**KL:** 1945-1976: Generale Staf, afdeling Organisatie
1976-1992: Landmachtstaf, afdeling Organisatie
1992-: de bevelhebber der landstrijdkrachten, KL-staf, directie Operatiën, afdeling Organisatie)
(**KLu:** 1945-1947: Generale Staf, afdeling Organisatie
1947-1976: Luchtmachtstaf, sectie L-1: Organisatie
1976-1992: Luchtmachtstaf, afdeling Organisatie
1992-: Staf van de bevelhebber der luchtmacht, stafgroep Organisatie)

(604)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het vaststellen of wijzigen van de departementale personeelsformatie
Periode	1947 -
Product	Formatiebesluiten
Opmerking	Deze handeling werd verricht door het lijnmanagement (vanaf ca.1990), personeelsfunctionarissen (in het bijzonder formatiedeskundigen) en de departementsleiding en omvat: <ul style="list-style-type: none"> - het onderzoeken van afzonderlijke of groepen functies ten behoeve van de functiewaardering; - het adviseren en het doen van voorstellen over de samenstelling en waardering van functies, de formatieomvang en de organisatiestructuur; - het vaststellen van de voorgestelde formaties door het diensthoofd c.q. de minister.

(15)
actor: Minister van Defensie
handeling: het voorbereiden en vaststellen van vakbekwaamheids- of functie-eisen, waaraan het militair personeel moet voldoen om in aanmerking te komen voor een bepaalde functie

periode: 1945-
(KM: 1945-1976: Marinestaf, bureau Organisatie
1976-1992: Marinestaf, afdeling Organisatie
1992-: de bevelhebber der zeestrijdkrachten, Permanente commissie vaststellen functie-eisen)
(KL: 1945-1976: Generale Staf, afdeling Organisatie
1976-1992: Landmachtstaf, afdeling Organisatie
1992-: directie Operatiën, afdeling Organisatie)
(KLu: 1945-1947: Generale Staf, afdeling Organisatie
1947-1976: Luchtmachtstaf, sectie L-1: Organisatie
1976-1992: Luchtmachtstaf, afdeling Organisatie)
1992-: de bevelhebber der luchstrijdkrachten, stafgroep Organisatie, tevens: Werkverband functiebestanden KLu)

(605)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het toekennen van een waardering aan functies
Periode	1945 -
Bron	Defensie HR Procesmodel Project P&O2000+ (versie 0.7.1, 04/08/2002)

4.3 Personeelsvoorziening

De behoefte aan militair personeel bij de krijgsmachtdelen, de zogenaamde functionele behoefte, wordt (half)jaarlijks berekend bij de afdelingen Plannen. Uitgaande van het totale aantal functies per eenheid plus het zogenaamde 'niet-beschikbaarheids-percentage', een percentage van rond de 20, dat gemiddeld wegens ziekte, opleiding en dergelijke niet beschikbaar is, wordt per korps officieren en wapens en dienstgroepen berekend of en hoeveel personeel het komende jaar aanwezig zal zijn, zal verdwijnen uit de sterkte dan wel moet worden geworven en opgeleid. Het resultaat van deze activiteiten zijn halfjaarlijkse lijsten van aantallen aan te nemen aspirant-officieren en niet-officieren, uitgesplitst per dienstgroep en korps: de zogenaamde wervings- of aanstellingsbehoefte. De wervingsbehoefte dient als richtlijn voor de werving en selectie van beroepspersoneel in het komende jaar.³⁸ Daarnaast wordt met als uitgangspunt de functionele behoefte en de verwachte vervulling door beroepspersoneel het aantal benodigde dienstplichtigen bepaald. Deze behoefte wordt jaarlijks opgegeven aan de directie Dienstplichtzaken, die daarmee rekening houdt bij de hoofdverdeling over de krijgsmachtdelen, de nadere indeling over de wapens en dienstgroepen/dienstvakken en de oproeping van de goedgekeurde dienstplichtigen. Tot 1976 gebeurde deze nadere indeling in wapens en dienstvakken door de hoofdafdeling en directie Personeel van de krijgsmachtdelen zelf, sindsdien gebeurt het voor alle krijgsmachtdelen centraal bij de directie Dienstplichtzaken.

Van het totale militaire personeelsbestand maken dienstplichtigen bij de KM en de KLu slechts een klein percentage uit, omdat voor de dienstvervulling zoveel mogelijk die dienstplichtigen gekozen, die daarvoor zelf hun voorkeur hebben uitgesproken en daar ook, gezien het specialistische karakter van functies bij de marine en luchtmacht, geschikt voor zijn.³⁹

Na het vaststellen van de wervingsbehoefte aan beroepspersoneel worden door middel van publiciteitscampagnes, voorlichting op scholen en gesprekken genteresseerden voor beroepsdienst aangeworven. Tot 1976 werd deze werving bij de KM verzorgd door bureau Personeelspubliciteit en Werving van de hoofdafdeling Personeel. Sinds 1976 doet de afdeling Personeelsvoorziening van de directie Personeel dit. De KL en KLu hadden tot 1963 geen aparte afdelingen voor publiciteit en werving, maar het was ondergebracht bij de afdeling Militair personeel. Sinds 1963 kennen zij afdelingen Personeelsvoorziening.

Vervolgens wordt uit de geïnteresseerden een selectie gemaakt met als uitgangspunt de wervingsbehoefte, die per functie, korps, wapen of dienstvak niet mag worden overschreden. Zowel aspirant-officieren als niet-officieren moeten beantwoorden aan bepaalde algemene eisen zoals Nederlandse nationaliteit, beneden een bepaalde leeftijdsgrens.⁴⁰ Daarnaast bestaan er voor de verschillende korpsen officieren, wapens en dienstgroepen specifieke

38. De directies Personeel van de krijgsmachtdelen kennen aparte keurings- en selectiecentra, waarbij zowel een medische als een psychologische keuring plaatsvindt.

39. Bij de KM komen ook dienstplichtigen terecht op grond van de Regeling dienstplichtig koopvaardijpersoneel 1950 en de Regeling voor koopvaardij en visserij 1974.

40. Deze eisen waren tot 1982 vervat in het Reglement rechtstoestand zeemacht militairen 1931 en Reglement militaire ambtenaren KL en KLu 1931, sindsdien in het Algemeen Militair Ambtenarenreglement 1982. Zie Bijlage II.

aannemingseisen.⁴¹ De kandidaten ondergaan een medische keuring⁴², een psychologisch onderzoek, een onderzoek naar fysieke opleidbaarheid en een veiligheidsonderzoek door de Militaire Inlichtingendienst. Zij geven hun voorkeur op voor een bepaald korps of dienstvak/dienstgroep, maar uiteindelijk bepaalt de minister waarin ze worden geplaatst. Kandidaten die door deze eerste keuringen en onderzoeken heen komen, moeten dan nog voor een selectiecommissie verschijnen, alvorens zij kunnen worden toegelaten.

Sinds 1987 zijn de belangen van sollicitanten beschermd door een gedragscode voor de werving en selectie bij Defensie.⁴³ Uiteraard kunnen ook dienstplichtigen opteren voor de beroepsdienst of voor aanstelling bij het reservepersoneel. Wanneer zij in dienst een (onder)officiersopleiding hebben gevolgd, behoren zij na afloop van hun eerste oefening automatisch tot het reservepersoneel.

Eenmaal geselecteerde kandidaten worden aangesteld door de minister. Bij aanstelling krijgen alle beroeps- en reservemilitairen een militaire rang. Vanaf het moment van aanstelling staan ze allen onder het militair tuchtrecht. De nieuw aangestelde militairen worden direct geplaatst op de initiële opleiding, die voor hun korps, dienstgroep of groep van functies is ingesteld. Aspirant-officieren die hun eindexamen behalen en ook aan de overige eisen voldoen, worden vervolgens door de Kroon benoemd tot officier.⁴⁴ Selectie en aanstelling van aspirant-marva's (schepelingen) gebeurde tot 1976 apart bij het bureau Marinevrouwenafdeling. Voor de vrouwelijke militairen bij de land- en luchtmacht bestonden daarvoor de afdelingen Milva en Luva.

Aan de aanstelling van beroepsmilitairen, of ze nu officier dan wel niet-officier zijn, is de zogenaamde dienverplichting verbonden. De dienverplichting houdt in dat zij in aansluiting op de opleiding een bepaald aantal jaren, afhankelijk van rang en functie, deel moeten blijven uitmaken van het beroepspersoneel van het krijgsmachtdeel. Aan militairen, aangesteld voor bepaalde tijd, en beroepsmilitairen die vrijwillig met voortijdig ontslag gaan kan na afloop van hun diensttijd de verplichting worden opgelegd reservist te worden volgens de Wet voor het reservepersoneel der krijgsmacht. Alle militaire ambtenaren moeten bij aanstelling een eed of belofte van trouw afleggen.

Van 1 april 1996 tot begin 2002 wordt de personeelsvoorziening defensiebreed uitgevoerd door de Defensie-organisatie voor werving en selectie (DWS). DWS maakt als ondersteunende dienst deel uit van het DICO. Met ingang van 1 februari 2002 werd de oude situatie deels hersteld; elk krijgsmachtdeel werd opnieuw zelf verantwoordelijk voor de

41. Tot 1990 waren de aannemingseisen voor officieren en schepelingen in aparte voorschriften neergelegd: Het Voorschrift aanneming en reëngagement beroepsschepelingen 1950 (VVKM 3) en de Regeling opleidingen officier zeemacht 1950 (VVKM 10). In 1990 kwamen algemene Regelingen aanstelling bij de KM, KL en KLu.

42. De keuringseisen zijn vastgelegd in het Militair Keuringsreglement. Voor bepaalde korpsen en dienstgroepen, zoals het korps mariniers en de onderzee- en mijnendienst en vliegeropleidingen, zijn sommige fysieke en psychologische eisen zwaarder en vastgesteld in aparte regelingen.

43. Regeling werving en selectie, 30 april 1987, ministeriële regeling PP 87/172/2363, MP 31-102/1230

44. Tot 1983 was in de grondwet vastgelegd dat militaire officieren door de Koning moesten worden benoemd, bevorderd, ontslagen en op pensioen gesteld (het oude art. 68). Thans is dit niet meer grondwettelijk geregeld, maar vastgelegd in het Algemeen Militair Ambtenaren Reglement.

werving en aanstelling van nieuw personeel. DWS blijft verantwoordelijk voor de keuring en selectie en gaat verder onder de naam Instituut voor Keuring en Selectie.

In de Defensienota 2000 zijn maatregelen aangekondigd ter verbetering van de personeelsvoorziening van de krijgsmacht. Die verbetering is noodzakelijk om, mede gelet op de aanhoudend krappe arbeidsmarkt, de nieuwe personeelsstructuur van de krijgsmacht te kunnen realiseren.

De maatregelen zijn:

- Maatregelen ter verbetering van de werving (incl. het systeem van prerecruitment). Het treffen van maatregelen op dit terrein heeft consequenties voor de huidige wervingsorganisatie. Versterking van de professionaliteit en verzakelijking van de relatie tussen Defensie Werving en Selectie (DWS) en de krijgsmachtdelen is noodzakelijk (krijgsmachtdelen als opdrachtgevers en DWS als uitvoeringsorganisatie binnen DICO). In de werving komt het profiel van de krijgsmachtdelen nadrukkelijk aan de orde. Tenslotte omvat dit maatregelen ter verbetering van de werving onder doelgroepen, zoals vrouwen en allochtonen.
- Maatregelen die betrekking hebben op het selectieproces en het veiligheidsonderzoek. De maatregelen hebben tot doel het sollicitantenbestand optimaal te benutten. Zo moet worden voorkomen dat sollicitanten afhaken als gevolg van lange wachttijden. Maar ook selectiemethoden en -technieken zelf mogen niet leiden tot onnodige uitval. Voortdurende bewaking van de kwaliteit is noodzakelijk.
- Maatregelen die bijdragen aan het terugdringen van de uitval van aanstelbare sollicitanten in de periode tussen afronding van het selectieproces en de opkomst. Deze uitval wordt ondermeer veroorzaakt door te lange wachttijden (opkomstverloop). Bovendien omvat dit thema het verloop als gevolg van de uitval van militairen in de initiële (functie)opleiding door bijvoorbeeld fysieke klachten en de uitval in de proefperiode door bijvoorbeeld niet uitgekomen verwachtingen of een baanaanbod elders. Er is daarbij een relatie tussen opkomstverloop en het aantal opkomstmomenten (wachttijd), tussen het aantal opkomstmomenten en de inrichting van de initiële en functieopleiding, en tussen het opleidingsverloop en verloop in de proefperiode (tevens opleidingstijd).
- De in de Defensienota voorziene groei van het bestand BBT-ers wordt onder andere gerealiseerd door een toename van de gemiddelde verblijfsduur van BBT-ers. Belangrijke parameters in dat verband zijn aanstellingsduur, aanstellingsverlengingen en vervolgaanstellingen. In de Defensienota is ook voorzien dat BOTers vooral uit het BBT-bestand worden geworven. De langere verblijfsduur en de overgang van BBT naar BOT vragen om nieuwe en/of verbeterde interne loopbaanmogelijkheden voor BBT-personeel.
- Bijzondere aandacht is gewenst voor het behoud van BOT-personeel. In de Defensienota 2000 is al aangekondigd dat wordt gewerkt aan meer ruimte voor de combinatie van arbeid- en zorgtaken (onder meer kinderopvang op de kazerne) en aan verlichting van de uitzenddruk. Daarnaast worden dit jaar aan de hand van analyse van eerder verricht verlooponderzoek aanvullende behoudmaatregelen ontwikkeld. Bij alle krijgsmachtdelen zullen exit-interviews worden gehouden onder BOT-ers die de organisatie verlaten.

- Voorwaardenscheppende maatregelen voor de externe werkzekerheid van BBT-ers. Dit in aansluiting op het in de Defensienota 2000 beschreven beleidsvoornemen om een succesvolle overgang van uitstromende militairen naar de civiele arbeidsmarkt te ondersteunen. Centraal staat de opleiding van de groep BBT-ers waarvan de kans op een goede baan bij uitstroom, gelet op vooropleiding en in hun militaire functie(s) opgedane kennis en werkervaring, het kleinst is. Voor die BBT-ers wordt studietijd, bijvoorbeeld in blokken tijdens of aan het einde van de aanstelling, beschikbaar gesteld. Tot dit thema behoort ook de inrichting van een begeleidings- en bemiddelingsorganisatie.

De krijgsmachtdelen zijn verantwoordelijk voor de eigen werving en de ontwikkeling van een integrale sturing van hun personeelsvoorzieningsketen. Ter ondersteuning van de krijgsmachtdeelwerving zal een facilitair expertisecentrum worden opgericht voor een kennisgestuurde professionele werving en arbeidsmarktcommunicatie.

In samenwerking met Regionale Opleidingscentra bieden de krijgsmachtdelen oriëntatiejaren aan. Een voorbeeld van deze instroombevorderende opleidingen is de opleiding Vrede en Veiligheid (mbo-niveau 1).

Handelingen

(16)

actor: Minister van Defensie

handeling: het voorbereiden en vaststellen van aanwijzingen en richtlijnen voor het personeelsvoorzieningsbeleid in de drie krijgsmachtdelen

periode: 1976-

(1976-1988: directoraat-generaal Personeel, directie militair personeel, afdeling personeelsvoorziening

1989-: directoraat-generaal Personeel, stafafdeling strategisch beleid en directie Plannen en Beleidsontwikkeling, afdeling beleidsontwikkeling)

(17)

actor: Minister van Defensie

handeling: het voorbereiden en vaststellen van aanwijzingen, richtlijnen en voorschriften voor de uitvoering van het personeelsvoorzieningsbeleid bij de krijgsmachtdelen

periode: 1976-

(**KM**: 1976-: directie Personeel KM, afdeling Rechtstoestand)

(**KL**: 1976-1992: directie Personeel KL, afdeling Rechtstoestand

1992-1996: directie Personeel KL, afdeling Beleidsontwikkeling

1996-2000: centrale directie personeel & organisatie

2001-: directie personeel en organisatie)

(**KLu**: 1976-1992: directie Personeel KLu, afdeling Rechtstoestand

1992-: directie Personeel KLu, afdeling Beleid)

(615)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het opstellen van opvolgsscenario's voor de sleutelposities binnen het ministerie van Defensie
Periode	1945-
Grondslag	Defensie HR Procesmodel Project P&O2000+ (versie 0.7.1, 04/08/2002)
Product	
Opmerking	Hierbij ook het zoeken naar en het evalueren van de kwalificaties en competenties van talentvolle medewerkers in het licht van de doorgroeipotentieel om de sleutelposities binnen de defensieorganisatie te kunnen bemannen

(18)	
actor:	Minister van Defensie
handeling:	het voorbereiden en vaststellen van de (half)jaarlijkse wervings-/aanstellingsbehoefte aan militair personeel van de drie krijgsmachtdelen
periode:	1945-
	(KM : 1945-1976: hoofdafdeling Personeel KM, bureau Plannen Personeel 1976-: directie Personeel KM, afdeling Plannen Personeel)
	(KL/KLu : 1945-1950: adjudant-generaal, afdeling A-I: Militair Personeel 1950-1955: directie Personeel KL/KLu, afdeling Militair Personeel 1955-1959: directie Militair Personeel, hoofdafdelingen Personeel Landmacht en Luchtmacht 1959-1963: directie Militair Personeel KL/KLu, afdeling Beroeps- en reservepersoneel)
	(KL : 1963-1976: opperofficier Personeel KL, afdeling Personeelsplannen 1976-1992: directie Personeel KL, afdeling Plannen 1992-1996: directie Personeel KL, afdeling Personeelsplannen en Realisatie 1996-2000: centrale directie personeel & organisatie 2001-: directie personeel en organisatie)
	(KLu : 1963-1976: opperofficier Personeel KLu, afdeling Plannen en Rechtstoestand 1976-1992: directie Personeel KLu, afdeling Personeelsplannen 1992-: directie Personeel KL, afdeling Personeelsplannen en Begroting)

(19)	
actor:	Minister van Defensie
handeling:	het werven van militair personeel
periode:	1945-
	(KM : 1945-1976: hoofdafdeling Personeel, bureau Personeelspubliciteit en Werving 1977-: directie Personeel KM, afdeling Personeelsvoorziening)
	(KL/KLu : 1945-1950: adjudant-generaal, afdeling A-I: Militair Personeel 1950-1955: directie Personeel KL/KLu, afdeling Militair Personeel 1955-1959: directie Militair Personeel, hoofdafdelingen Personeel Landmacht en Luchtmacht 1959-1963: directie Militair Personeel KL/KLu, afdeling Beroeps- en reservepersoneel)
	(KL : 1963-1976: opperofficier Personeel KL, afdeling Personeelsvoorziening 1976-1996: directie Personeel KL, afdeling Personeelsvoorziening 1996-2000: centrale directie personeel & organisatie 2001-: directie personeel en organisatie)
	(KLu : 1963-1976: opperofficier Personeel KLu, afdeling Personeelsvoorziening)

1976-directie Personeel KLu, afdeling Personeelsvoorziening)
(KM/KL/KLu: 1945-: selectieadviescommissies)

Opmerking: onder werven wordt verstaan het op basis van een aanstellingsopdracht in gang gezette activiteiten gericht op het interesseren van potentiële kandidaten (van binnen en buiten Defensie) voor een positie binnen de Defensie-organisatie, incl. het verzamelen van persoonlijke informatie over de kandidaten t.b.v. de selectie, alsmede het organiseren van banenmarkten, het verstrekken van informatie over de functie, de organisatie, de selectieprocedure etc.

(187)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het, in samenwerking met externe partners, werven en zo nodig via voorschakel- en oriëntatieonderwijs voorbereiden op een militaire aanstelling van jongeren

Periode 1999-

Grondslag Rijksbegroting 2000/Defensienota 2000

(20)

VERVALLEN

~~actor: Minister van Defensie~~

~~handeling: het voorbereiden en verrichten van geneeskundig en veiligheidsonderzoek en psychologische en medische keuringen van (aanstaand) militair personeel~~

~~periode: 1945-~~

~~(1945-: Inspecteur Geneeskundige Dienst Zeemacht, Inspecteur Militair Geneeskundige Dienst, Militaire Inlichtingen Dienst)~~

(188)

Actor Minister van Defensie

Handeling het (doen) instellen van een onderzoek naar de geschiktheid of bekwaamheid van een kandidaat voor een bepaalde functie

Periode 1945-

(189)

Actor Minister van Defensie

Handeling het vergoeden van reis- en verblijfkosten die voortvloeien uit het deelnemen aan een selectieprocedure

Periode 1959-

(606)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het bevestigen van de arbeidsvoorwaardelijke afspraken c.q. het aanbieden van een dienstverband aan een kandidaat die de selectie met goed gevolg heeft doorstaan

Periode 1945-

Grondslag Defensie HR Procesmodel Project P&O2000+ (versie 0.7.1, 04/08/2002)

(21)

actor: Minister van Defensie

handeling: het aanstellen van niet-officieren en aspirant-officieren bij de krijgsmachtdelen

periode: 1945-

(**KM**: 1945-1959: hoofdafdeling Personeel, bureau Aanneming
1959-1976: hoofdafdeling Personeel, bureau Schepelingen
1945-1976: hoofdafdeling Personeel, bureau Marinevrouwenafdeling
1945-1976: hoofdafdeling Personeel, bureau Officieren
1976-: directie Personeel KM, afdeling Personeelsvoorziening)
(**KL/KLu**: 1945-1950: adjudant-generaal, afdeling A-I: Militair Personeel
1950-1955: directie Personeel, afdeling Militair Personeel
1955-1959: directie Militair Personeel, hoofdafdelingen Personeel Landmacht en Luchtmacht
1959-1963: directie Militair Personeel, afdeling Beroeps- en reservepersoneel)
(**KL**: 1963-1976: opperofficier KL, afdeling Personeelsvoorziening
1976-: directie Personeel KL, afdeling Personeelsvoorziening)
(**KLu**: 1963-1976: opperofficier Personeel KLu, afdeling Luva
1963-1976: opperofficier KLu, afdeling Personeelsvoorziening
1976-: directie Personeel KLu, afdeling Personeelsvoorziening)

(22)

actor: Minister van Defensie

handeling: het voordragen aan de Kroon voor benoeming van aspirant-officieren tot officier

periode: 1945-

(**KM**: 1945-1976: hoofdafdeling Personeel, bureau Officieren
1976-: directie Personeel KM, afdeling Officieren)
(**KL/KLu**: 1945-1950: adjudant-generaal, afdeling A-I: Militair Personeel
1950-1955: directie Personeel, afdeling Militair Personeel
1955-1959: directie Militair Personeel, hoofdafdelingen Personeel Landmacht en Luchtmacht
1959-1963: directie Militair Personeel, afdeling Beroeps- en reservepersoneel)
(**KL**: 1963-1976: opperofficier KL, afdeling Personeelsbestuur
1976-1992: directie Personeel KL, afdeling Individueel beleid reserve en dienstplichtig personeel
1992-1996: directie Personeel KL, beheersafdelingen Beroepspersoneel Onbepaalde en Bepaalde Tijd
1996-2000: centrale directie personeel & organisatie
2001-: directie personeel en organisatie)
(**KLu**: 1963-1976: opperofficier KLu, afdeling Officieren
1976-1992: directie Personeel KLu, afdeling Personeelsbeheer
1992-: directie Personeel KLu, afdeling Centrale Personeelszaken)

(23)

actor: de Kroon

handeling: het benoemen van aspirant-officieren tot officier

periode: 1945-

(190)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het afnemen van de eed of de belofte van een militair
Periode	1945-
Grondslag	Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, Stb. 1931/377, art 6, lid 2 en 3, Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, Stb. 1931/378, art. 6, lid 2. AMAR, art. 12

(607)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het oproepen in werkelijke dienst van reserve personeel
Periode	1945-
Bron	Defensie HR Procesmodel Project P&O2000+ (versie 0.7.1, 04/08/2002)
Opmerking	Betreft het oproep van actieve en reguliere reservisten voor training en opleiding, uitzendingen, binnenlands conflict en grootschalig conflict

4.4 Rechtspositie

4.4.1 Algemeen

Onder rechtspositie van het militair personeel wordt verstaan: het geheel van rechten en verplichtingen, waardoor de verhouding tussen de militair als werknemer en de overheid als werkgever wordt bepaald (met inbegrip van de voor deze verhouding van belang zijnde regels van formeel rechtelijke aard). De raamwet voor de rechtspositie van beroepsmilitairen en reservisten is de Militaire Ambtenarenwet 1931. Artikel 12 van deze wet omschrijft wat er onder rechtspositie van deze categorie militairen wordt verstaan en wat bij AMVB moet worden vastgesteld. Daarnaast is in 1982 de Wet rechtstoestand dienstplichtigen in werking getreden, waar in art. 2 wordt omschreven welke onderwerpen de rechtspositie van dienstplichtigen omvat. Behalve deze beide wetten bestaan nog de Militaire Pensioenwet, die de rechtspositie van post-actieve militairen, dat wil zeggen militairen niet meer in actieve dienst, regelt, de Wet voor het reservepersoneel der krijgsmacht, die enkele rechtspositionele onderwerpen voor vrijwillige reservisten regelt, en tot 1989 de bevorderingswetten voor officieren (zie Bijlage I).

Voor militairen der zeemacht werd artikel 12 van de Militaire Ambtenarenwet uitgewerkt in het Reglement rechtstoestand militairen zeemacht 1931, voor militairen van land- en luchtmacht in het Reglement militaire ambtenaren Koninklijke landmacht en Koninklijke luchtmacht 1931. Beide werden in 1982 vervangen door het Algemeen Militair Ambtenaren Reglement, geldig voor militair beroeps- en reservepersoneel van de drie krijgsmachtdelen.⁴⁵ In hetzelfde jaar 1982 trad het Reglement Rechtstoestand dienstplichtigen in werking, dat een uitwerking is van artikel 2 van de Wet rechtstoestand dienstplichtigen. Behalve in deze reglementen zijn in vele AMVB's, KB's en ministeriële besluiten en regelingen verschillende aspecten van de rechtspositie van militairen vastgelegd. Voor de drie krijgsmachtdelen geldende wet- en regelgeving is sinds de jaren zeventig gepubliceerd in de Verzameling van Gemeenschappelijke Verordeningen voor de Krijgsmacht (VGVK), de Ministeriële Publicaties (MP-serie) en de Mededelingen van de minister van Defensie (administratieve aanwijzingen). Voor de KM is de wet- en regelgeving onder andere gepubliceerd in de series Circulaires voor de zeemacht (CZ), Verzameling van Verordeningen voor de Koninklijke marine (VVKM) en de Mededelingen van de directeur Personeel KM.⁴⁶ Voor land- en luchtmacht zijn er de Legerorders, Luchtmachtorders en Luchtmachtmededelingen.⁴⁷

Alle wetten, wetswijzigingen, AMVB's en ministeriële regelingen op rechtspositioneel gebied werden voor het militair personeel der marine tot 1976 ontworpen bij bureau Rechtstoestand van de hoofdafdeling Personeel KM en sinds 1976 door haar opvolger, de afdeling Rechtstoestand van de directie Personeel KM. Voor het land- en luchtmachtpersoneel werd dit

45. Voor data en staatsbladpublicatie van alle genoemde wetten en KB's zie Bijlage I.

46. De series CZ en VVKM lopen vanaf 1945 en bevatten een vrijwel compleet overzicht van de naoorlogse wet- en regelgeving op dit gebied. Complete series, waarin ook de in middels vervallen nummers zijn bewaard, bevinden zich bij de afdelingen Juridische Zaken (bureau Regelgeving) en Maritieme Historie van de marinestaf.

47. Een complete serie legerorders, waarin ook de vervallen nummers zijn bewaard, bevindt zich in de bibliotheek van de Sectie Militaire Geschiedenis van de staf van de Bevelhebber der Landstrijdkrachten.

gedaan door de afdeling Rechtstoestand van de directie Militair Personeel van het ministerie van Oorlog en de opvolgers daarvan.

In de naoorlogse periode werd de wet- en regelgeving op militair personeelsgebied in toenemende mate gelijkgetrokken voor de drie krijgsmachtdelen. Bureau Rechtstoestand van de marine werkte daarom meer en meer samen met de afdeling Rechtstoestand van de directie Militair Personeel van het ministerie van Oorlog. Na de samenvoeging van beide ministeries in 1959 bleven bureau Rechtstoestand (voorheen Marine) en afdeling Rechtstoestand (voorheen Oorlog) enige jaren naast elkaar voortbestaan, tot in 1963 de verticale organisatie werd ingevoerd. Sinds dat jaar bestonden naast Rechtstoestand van de marine twee nieuw ingevoerde afdelingen Rechtstoestand bij de diensten opperofficier Personeel van land- en luchtmacht, waarbij de Personeelraad coördinerend optrad. Deze gedecentraliseerde situatie beviel op den duur niet omdat de minister te weinig greep had op de zelfstandig opererende krijgsmachtdelen. Daarom werd in 1971 op centraal niveau opnieuw een afdeling opgericht, die de regelgeving tussen de krijgsmachtdelen moest coördineren, de centrale afdeling Militaire Personeelszaken (CAMP). Bij de invoering van de matrixorganisatie in 1976 werd bij het centrale DG Personeel een afdeling Arbeidsvoorwaarden ingesteld, die de taak van de afdeling CAMP overnam.

Naast de regelgeving, geldig voor personeel der drie krijgsmachtdelen, is er regelgeving blijven bestaan die alleen betrekking heeft op personeel van slechts één krijgsmachtdeel. Deze wordt opgesteld bij de betreffende afdeling van de directie Personeel van dat krijgsmachtdeel. In de overkoepelende wet-regelgeving is vastgesteld, welke zaken per krijgsmachtdeel kunnen worden ingevuld. De regelgeving voor de KM wordt nader uitgewerkt door de regionale bevelhebbers voor de onder hun bevel staande eenheden.

Bij de voorbereiding van wetten, AMVB's, besluiten en regelingen met overkoepelende werking voor de drie krijgsmachtdelen is de gang van zaken als volgt: tot 1971 werden deze in samenwerking tussen de beide afdelingen Rechtstoestand van zeemacht enerzijds en land- en luchtmacht anderzijds opgesteld, waarna binnen de Personeelraad overleg plaatsvond tussen de krijgsmachtdelen. Sinds 1971 speelt de centrale afdeling CAMP en diens opvolger de afdeling Arbeidsvoorwaardenbeleid van het directoraat-generaal Personeel een belangrijke rol bij de voorbereiding. Als overlegorgaan tussen de krijgsmachtdelen, nu onder voorzitterschap van de directeur-generaal Personeel, heeft het Comité Personeel (COP) de plaats ingenomen van de Personeelraad. Onder het Comité Personeel fungeerde van 1971 tot 1990 het Comité Rechtstoestand, sinds 1976 Subcomité Rechtstoestand geheten, waarin het hoofd van de centrale afdeling CAMP en haar opvolger de afdeling Arbeidsvoorwaardenbeleid overlegde met de afdelingshoofden Rechtstoestand van de directies Personeel van de krijgsmachtdelen over nieuwe overkoepelende wet- en regelgeving. Nadat het subcomité een nieuwe regeling had opgesteld, werd deze aan het Comité Personeel voorgelegd, dat het ontwerp besprak en eventueel nog kon herzien. In 1990 werd het subcomité opgevolgd door de Structuurcommissie Rechtstoestand, die niet meer rechtstreeks onder het COP hangt, maar eveneens ontwerpen aan het COP voorlegt. Is het onderwerp belangrijk genoeg, dan kan het ontwerp vervolgens nog aan de Defensieraad, sinds 1992 aan het Departementaal Beraad worden voorgelegd.

Hiermee is het departementale traject doorlopen. Betreft het besluiten en regelingen, dan wordt het ontwerp vervolgens voorgelegd aan het overlegorgaan met belangenverenigingen van militair personeel (zie hieronder). Gaat het om ontwerpwetten of AMVB's, dan volgt eerst nog de bespreking in de ministerraad en de onderraden.⁴⁸ Sinds 1965 is Defensie vertegenwoordigd in de Raad voor de Rijksdienst, de onderraad van de ministerraad waarin het ambtenarenbeleid voor de hele overheid wordt gecoördineerd, en het ambtelijk voorportaal daarvan de Ambtelijke Commissie Overheids Personeelsbeleid.⁴⁹

In het kader van de doelmatigheidsoperatie is aan de Centrale organisatie en de krijgsmachtdelen een reductietaakstelling opgelegd van 25 procent van de beleids- en beleidsondersteunende functies. De reductie tussen 1995 en 1998 bedroeg ongeveer 15 procent. Eind 2002 zal de volledige reductie zijn verwezenlijkt. Door het stringent toepassen van vacaturestops en het bevorderen van de uitstroom wordt de gewenste sterkte waarschijnlijk voor 2003 bereikt.

Het sociaal beleidskader strekt ertoe om bij de reductie-operaties gedwongen ontslagen zoveel mogelijk te voorkomen. Of als uiterste consequentie personeel desondanks onvrijwillig ontslag moet worden verleend, hangt af van de mogelijkheden om voor betrokkene een plaats in de organisatie te vinden.

In de toepassing van de diverse instrumenten uit het SBK is er in zekere zin een logische lijn, namelijk:

- functietoewijzing/plaatsing;
- herplaatsing;
- ontslag.

Personeel kan zich aanbieden voor om- of bijscholing of externe bemiddeling; het management beslist of het doelmatig is om op zo'n aanbod in te gaan. Ontslag gevolgd door aanspraak op wachtgeld, wordt niet verleend vóórdat de herplaatsingsmogelijkheden zowel binnen als buiten Defensie volledig zijn onderzocht.

Voor militair personeel dat in verband met het opheffen van functies beschikbaar komt, wordt in de eerste plaats via het reguliere proces van functietoewijzing een andere functie worden gezocht. Voor het militair personeel, waarvoor tijdens dit proces geen functie beschikbaar blijkt, komt een herplaatsingsonderzoek aan de orde. Na ontslag nemen *in alle gevallen* de defensiefaciliteiten een einde.

Defensie draagt eventuele kosten voor om-, her- en bijscholing van overtollig personeel dat alleen na een opleiding voldoet aan de eisen van een vacature. Defensie doet mee aan het project interim functievulling, zodat ook de mogelijkheid van tijdelijke detachering bij het herplaatsingsbeleid wordt betrokken.

Ontslag wegens overtolligheid is slechts mogelijk nadat conform de hier vastgelegde procedures vastgesteld is dat elders bij de overheid of in het bedrijfsleven geen passende

48. Voor de verdere gang van zaken met betrekking tot het proces van wetgeving en vaststelling van AMVB's en KB's, zie het PIVOT-rapport nr. 12 'So many laws argue so many sins' door A.H. Netiv over het beleidsterrein Wetgeving, 1954-1991.

49. Zie voor interdepartementale commissies, onderraden en andere ministeriële coördinatieorganen en ambtelijke voorportalen, 1945-1990, PIVOT-rapport nr. 1 'Coördinatie op hoog niveau' door L. Hovy ('s-Gravenhage 1992).

functie beschikbaar is. Het weigeren van een passende functie leidt tot ontslag, zonder aanspraak op wachtgeld, met dien verstande dat betrokkene de mogelijkheid heeft om tegen de beslissing van het bevoegd gezag bezwaar te maken indien deze een functie buiten de Defensie-organisatie als passend kwalificeert. Op het bezwaar wordt beslist na advies van de desbetreffende bezwarencommissie.

Gelet op het bepaalde in artikel 43, eerste lid van het AMAR moet zorgvuldig worden onderzocht of binnen het eigen krijgsmachtdeel, of, indien dat niet mogelijk blijkt, bij een ander krijgsmachtdeel (in het kader van de zgn. "horizontale mobiliteit"), voor de betrokken militair een mede in verband met zijn persoonlijkheid en omstandigheden passende functie beschikbaar is. De termijn van het herplaatsingsonderzoek bedraagt inclusief het hanteren van maatregelen als om-, her-, en bijscholing of externe bemiddeling in beginsel maximaal twee jaar.

Indien na een zorgvuldig onderzoek duidelijk blijkt dat het - met toepassing van alle mogelijkheden - niet mogelijk is om voor het betrokken personeelslid een oplossing te vinden, kan binnen de termijn van twee jaar ontslag worden verleend. Weigering van een passende functie leidt aanstonds tot ontslag zonder aanspraak op wachtgeld.

Op 14 februari 2000 nam de Tweede Kamer de motie Harrewijn⁵⁰ aan waarin de regering opgeroepen werd ervoor te zorgen dat in 2002 jongeren pas werkelijk als militair in dienst treden bij Defensie als zij de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt. Hierop volgde een inventarisatie naar alternatieven voor een overbruggingsmogelijkheid voor jongeren die de leeftijd van 18 jaar nog niet hebben bereikt. De minister kwam de Kamer maart 2002 tegemoet met de toezegging zeventienjarigen aan stellen als aspirant-militair met beperkingen die na het 18^e jaar vervallen. Zeventienjarigen worden aangesteld als militair ambtenaar, zonder dat er sprake is van operationele inzet als militair. Deze beperking zal worden verankerd in de Militaire Ambtenarenwet.

4.4.2 Vrijstelling wegenbelasting

Leden van de Nederlandse krijgsmacht en van de civiele dienst die in de BRD zijn gestationeerd voor de uitoefening van de dienst, zijn voor hun motorrijtuig vrijgesteld van de Duitse wegenbelasting.

De commandant verstrekt en registreert de rijmachtigingen. De geldigheidsduur van de rijmachtiging wordt afgeleid van de geldigheidsduur van het rijbewijs of, indien dit een korter tijdvak is, van de verwachte plaatsingsduur.

50. TK 1999-2000, 26900 nr. 15.

Handelingen

(24)

actor: Minister van Defensie

handeling: het voorbereiden en vaststellen van wet- en regelgeving op het gebied van de rechtspositie van militair personeel

periode: 1945-

(1945-1963: ministerie van Marine, hoofdafdeling Personeel, bureau Rechtstoestand, in samenwerking met ministerie van Oorlog, directie Militair Personeel KL/KLu, afdeling Rechtstoestand, coördinatie sinds 1954: Personeelraad
1963-1971: afdelingen Rechtstoestand van de hoofdafdeling Personeel marine en de diensten opperofficier Personeel land- en luchtmacht, coördinatie: Voorzitter Personeelraad
1971-1976: centrale afdeling Militaire Personeelszaken, Personeelraad en Comité Rechtspositie
1976-1988: directoraat-generaal Personeel, directie Plannen en Arbeidsvoorwaarden Militair Personeel, afdeling Arbeidsvoorwaarden; Comité Personeel en Subcomité Rechtstoestand
1988-1991: directoraat-generaal Personeel, directie Militair Personeel, afdeling Arbeidsvoorwaarden; Comité Personeel en Subcomité Rechtstoestand, sinds 1990 Structuurcommissie Rechtstoestand
1992-: directoraat-generaal Personeel, directie Arbeidsvoorwaardenbeleid, afdelingen Arbeidsvoorwaardenbeleid en Beleid en Management Postactieven; Comité Personeel en Structuurcommissie Rechtstoestand)
(**KM**: 1945-1976: hoofdafdeling Personeel, afdeling Rechtstoestand
1976-: directie Personeel KM, afdeling Rechtstoestand)
(**KL/KLu**: 1945-1950: adjudant-generaal, afdeling A-I: Militair personeel
1950-1963: directie (Militair) Personeel, afdeling Rechtstoestand)
(**KL**: 1963-1976: opperofficier Personeel KL, afdeling Rechtstoestand
1976-1992: directie Personeel KL, afdeling Rechtstoestand
1992-1996: directie Personeel KL, afdeling Beleidsontwikkeling
1996-2000: centrale directie personeel & organisatie
2001-: directie personeel en organisatie)
(**KLu**: 1963-1976: opperofficier KLu, afdeling Plannen en Rechtstoestand
1976-1992: directie Personeel KLu, afdeling Rechtstoestand
1992-: directie Personeel KLu, afdeling Beleid)

(25)

actor: regionale bevelhebbers

handeling: het voorbereiden en vaststellen van regelingen ter uitvoering van de wet- en regelgeving op militair personeelsgebied voor de onder hun bevel staande eenheden

periode: 1945-

(1945-: commandant der zeemacht in Nederland, commandant der zeemacht in het Caribisch gebied, commandant van het korps mariniers)

~~(26)~~

VERVALLEN

~~actor: Commissies A en B van het Georganiseerd Overleg Rechtstoestand militairen Zeemacht, Landmacht en Luchtmacht~~

~~handeling: het adviseren van de minister ten aanzien van alle zaken die de rechtspositie van het militair personeel der krijgsmachtdelen aangaan, inclusief reorga-~~

	nisaties
periode:	1945-1974
(27)	VERVALLEN
actor:	Centrale Commissie Georganiseerd Overleg Militairen
handeling:	het adviseren van de minister ten aanzien van alle zaken die de rechtspositie van het militair personeel der krijgsmachtdelen aangaan, inclusief reorganisaties
periode:	1974-
	(Bijzondere Commissies Georganiseerd Overleg Militairen KM, KL en KLu)
(191)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het afwijken van hetgeen krachtens het Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, het Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, het AMAR of het Inkomstenbesluit militairen is bepaald in buitengewone omstandigheden of in tijd van oorlog
Periode	1945-
Grondslag	Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, Stb. 1931/377, art 2.3; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, Stb. 1931/378, art. 3; AMAR, art. 2.1; Inkomstenbesluit militairen, art 2
(192)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het vaststellen van bijzondere regels afwijkend van het AMAR ten aanzien van bepaalde militairen
Periode	1984-
Grondslag	AMAR, 2.2
Opmerking	Bijvoorbeeld voor militairen die tewerkgesteld zijn onder leiding van of toezicht van de Verenigde Naties, een bondgenootschappelijk orgaan of operaties ijk van internationale overeenkomsten
(193)	
Actor	Commandant
Handeling	Het verstrekken en registreren van rijmachtigingen, BFG(NL)-registratiebewijzen en brandstofbonnen aan rechthebbenden
Periode	Circa 1963-
Grondslag	Aanvullende overeenkomst bij het Verdrag tussen de Staten die partij zijn bij het Noordatlantische Verdrag nopens de rechtspositie van hun krijgsmachten, met betrekking tot de in de Bondsrepubliek Duitsland gestationeerde buitenlandse krijgsmachten (Trb. 1960, nr. 37), art. 9, 10, 11 en 57; brief van de Minister van Defensie d.d. 16 juli 1963, nr. 267.889/5k; Regeling BFG (NL) registratie 1990
Opmerking	Het recht tot het besturen van een BFG(NL) geregistreerd motorrijtuig blijkt uit een verklaring van rijbevoegdheid (rijmachtiging)

4.4.3 Arbeidsverhoudingen

4.4.3.1 Georganiseerd overleg

4.4.3.1.1 Centraal georganiseerd overleg

Een van de eerste initiatieven om te komen tot een georganiseerd overleg voor militairen werd in 1918 genomen met de instelling van een staatscommissie, welke de positie van de onderofficieren moest omschrijven en aangeven hoe een en ander geregeld of verbeterd zou kunnen worden. Met het in 1919 verschenen rapport van de commissie werd echter niets gedaan. Wel verklaarde de regering dat de militairen voortaan op gelijke voet zouden worden behandeld als de burgerambtenaren.

Voor de burgerambtenaren werd in december 1919 de Centrale Commissie (CC) ingesteld. De taak van deze commissie was aan de regering te adviseren over aangelegenheden van algemeen belang voor de rechtstoestand van de ambtenaren. Voor de militairen kwam het Georganiseerd Overleg (GO) in april 1922 tot stand. Ook zij mochten alleen adviseren. Van een werkelijk overleg was geen sprake.

In oktober 1929 werd de Ambtenarenwet aangenomen. Eerst toen werd aan het overleg voor de burgerambtenaren een wettelijke basis gegeven. In december 1931, twee jaar na de burgerambtenaren, werd de Militaire Ambtenarenwet van kracht. Daarmee werd ook het militaire overleg geformaliseerd.

In de Militaire Ambtenarenwet is vastgelegd, dat de minister van Defensie overleg moet plegen met vertegenwoordigers van het militair personeel 'over aangelegenheden van algemeen belang voor de rechtstoestand van militaire ambtenaren'. Tot 1974 bestonden voor de marine enerzijds en voor land- en luchtmacht anderzijds elk twee commissies waarin dit georganiseerd overleg plaatsvond: de commissies A (officieren) en B (niet-officieren), bestaande uit vertegenwoordigers van erkende belangenverenigingen van het militair personeel. De gesprekspartner van de personeelsvertegenwoordigers was een regeringsdelegatie, aangewezen door de minister, waarvan in ieder geval de vlagofficier Personeel (KM) c.q. de directeur Militair Personeel (KL en KLu) en diens opvolgers de opperofficieren Personeel KL en KLu deel uitmaakten. Alle nieuwe en gewijzigde wet- en regelgeving op rechtspositioneel gebied werd voorgelegd aan de commissies. De minister was niet gebonden aan het advies van de vertegenwoordigers.

Nadat in 1968 de structuur van het georganiseerd overleg in ambtenarenzaken ingrijpend werd gewijzigd, bleek het wenselijk ook de structuur van het georganiseerd overleg militairen te herzien.

In 1974 werd het Besluit georganiseerd overleg militairen van kracht, waarbij een overkoepelend overlegorgaan, de centrale commissie voor georganiseerd overleg militairen van de drie krijgsmachtdelen (CCGOM) werd ingesteld. Daarin onderhandelen naast vertegenwoordigers van belangenverenigingen van beroepsmilitairen nu ook vertegenwoordigers van dienstplichtigen van alle drie de krijgsmachtdelen rechtstreeks met de minister, die voorzitter is. Daarnaast werden per krijgsmachtdeel bijzondere overlegorganen ingesteld, de Bijzondere

Commissies Georganiseerd Overleg Militairen Zeemacht, Landmacht en Luchtmacht, waarin met de gemandateerde van de minister (meestal de directeur Personeel van het krijgsmachtdeel) wordt onderhandeld. De vertegenwoordigers van de belangenverenigingen hebben nu dus direct contact met de direct politiek verantwoordelijken of hun gemandateerden, die staande de vergadering besluiten nemen. Dit en het feit, dat de onderhandelaars betere faciliteiten werd geboden, zodat zij zich full-time aan het overleg konden wijden, maakte dat het oude 'aanhoren' door de commissies A en B nu plaatsmaakte voor meer werkelijke arbeidsvoorwaardenonderhandelingen.

In 1989 werd een protocol voor de onderhandelingen binnen het CGOM en de Bijzondere Commissies opgesteld, waarin werd bepaald, dat overeenstemming binnen het overleg voortaan is geboden wanneer het gaat om regelingen waaraan individuele militairen rechten kunnen ontlene⁵¹. In zulke kwesties kan de minister het standpunt van de vertegenwoordigers van belangenverenigingen dus niet meer naast zich neerleggen.

Wanneer het gaat om regelingen, waaraan militairen niet rechtstreeks rechten kunnen ontlene⁵², is de bevoegdheid van de vertegenwoordigers van belangenverenigingen in principe beperkt gebleven tot het geven van advies. Dit is het geval bijvoorbeeld bij de 'discretionaire bevoegdheden' van de minister, zijn bevoegdheid om gratificaties en militaire onderscheidingen toe te kennen.

In april 1993 is het 'Protocol sectoralisatie van het overleg 1993 en 1994' tot stand gekomen, waarbij de minister van Binnenlandse Zaken met de provincies, de gemeenten en de ambtenarencentrales is overeengekomen dat het ambtenarenoverleg voortaan voor bepaalde onderwerpen per sector zal worden gevoerd.⁵² Deze onderwerpen zijn: de salarisontwikkeling, de mutaties in de arbeidsduur, de mutaties in de aanvullende aanspraken met betrekking tot ziekte en werkloosheid, en overige arbeidsvoorwaarden, waarover de partijen afspraken hebben gemaakt. De acht nieuwe sectoren zijn: Rijk, Defensie (zowel burgers als militairen), Onderwijs en Wetenschappen, Politie, Rechterlijke macht, Gemeenten, Provincies en Waterschappen. Een van de belangrijkste gevolgen van het protocol is echter dat het overleg over de arbeidsvoorwaarden voor burgerpersoneel bij Defensie niet meer in de sector Rijk wordt gevoerd met de minister van Binnenlandse Zaken, maar in de sector Defensie. De resultaten hiervan kunnen afwijken van hetgeen in de sector Rijk wordt overeengekomen. In het sectoroverleg Defensie (SOD) zal voortaan overleg worden gevoerd door de minister van Defensie of diens gemandateerde met de civiele én militaire ambtenarenbonden over de genoemde onderwerpen. Over de overige genoemde onderwerpen wordt voor alle ambtenaren onderhandeld in het centraal Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken (met de minister van Binnenlandse Zaken).⁵³

51. Dit protocol is een vertaling van het protocol, dat eveneens in 1989 door de minister van Binnenlandse Zaken voor het Centraal Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken (CGOA) werd opgesteld.

52. Met uitzondering van het overleg over aanspraken bij ziekte en werkloosheid voor zover deze overeenkomen met de wettelijke afspraken voor werknemers in de marktsector, pensioenen, de aanspraken bij arbeidsongeschiktheid alsmede het wettelijk VUT-regime, wordt het arbeidsvoorwaardenoverleg volledig sectoraal gevoerd.

53. Besluit houdende regels voor het georganiseerd overleg in de sector Defensie, 25-6-1993, Stb. 353. In mei 1993 zijn de secretariaten van het sectoroverleg Defensie en de Bijzondere Commissies Georganiseerd Overleg verhuisd naar het Centrum voor Arbeidsverhoudingen Overheidspersoneel.

De sectorcommissie bestaat uit vertegenwoordigers van de vier Centrales van Overheidspersoneel, waarbij de militair en burger ambtenarenbonden zijn aangesloten. In de praktijk worden de vergaderingen van de sectorcommissie niet voorgezeten door de minister of staatssecretaris, maar laten zij dit over aan de directeur-generaal personeel (DGP) of de directeur arbeidsvoorwaardenbeleid (DAVB).

De wijze van functioneren en de bevoegdheden van de sectorcommissie Defensie is vastgelegd in het Besluit georganiseerd overleg sector Defensie (besluit GO). Op het centrale niveau van de organisatie wordt met de sectorcommissie Defensie overleg gevoerd over alles dat van algemeen belang is voor de rechtspositie van het gehele defensiepersoneel en over het algemeen te voeren personeelsbeleid. Als het daarbij gaat over rechten of verplichtingen van het defensiepersoneel moet daarover overeenstemming worden bereikt met de sectorcommissie Defensie. Er wordt bijvoorbeeld overlegd over de arbeidsvoorwaarden van het personeel, de algemene arbeidsduur en over bovenwettelijke aanspraken met betrekking tot ziekte en werkloosheidsverzekeringen. Ook over regelingen op het gebied van sociale onderwerpen wordt in eerste instantie gesproken met de Sectorcommissie defensie en de bijzondere commissies.

In de Defensienota 2000 wordt aangegeven dat gestreefd wordt naar moderne arbeidsvoorwaarden, waarin ruimte is voor individuele ontplooiing en keuzes. Ter uitvoering van dit beleidsvoornemen werd in het Arbeidsvoorwaardenakkoord 2000-2001 een eerste stap gezet door de medewerkers van Defensie de mogelijkheid te geven te kiezen voor een werkweek van 36, 38 of 40 uur. In het Arbeidsvoorwaardenakkoord 2001-2003 werd overeengekomen de verdere ontwikkeling van keuzemogelijkheden bij arbeidsvoorwaarden te bestuderen. Teneinde dit proces te initiëren en te begeleiden werd door de staatssecretaris van Defensie op 27 september 2001 de Projectgroep keuzemogelijkheden bij arbeidsvoorwaarden ingesteld, met vertegenwoordigers vanuit het Directoraat-Generaal Personeel en Materieel en de Directie Financiële Economische Zaken van het ministerie van Defensie enerzijds en vertegenwoordigers van de Centrales van Overheidspersoneel anderzijds.⁵⁴ De projectgroep had als opdracht o.a. beoordeling in hoeverre een realistische toepassing van de keuzemogelijkheden mogelijk is ten aanzien van de sector Defensie, zowel op de korte als op de lange termijn; het ontwikkelen van een voorstel voor de invoering van een personal benefit statement (PBS) en bezien van de mogelijkheid voor de invoering van telewerken binnen de sector Defensie. Op 4 juli 2002 presenteerde de Projectgroep het eindrapport aan de leden van de sectorcommissie Defensie.

Van overleg in het CGOM, vanaf 1993 de sectorcommissie Defensie, en in de Bijzondere Commissies zijn zaken met betrekking tot militair straf- en tuchtrecht en zaken voortvloeiend uit de Dienstplichtwet, waaronder het uitstel- en vrijstellingsbeleid, de kostwinnersvergoeding en andere vergoedingen voortvloeiend uit de Dienstplichtwet, uitgesloten. Deze vallen niet onder de noemer 'rechtspositie'.

Behalve het georganiseerde overleg bestaat zowel op centraal niveau, als op krijgsmachtdeel-

54 Besluit van 27 september 2001, nr. P/2001006583.

.niveau ook een informeel overleg, waarin door dezelfde gesprekspartners wordt gesproken over het militair personeelsbeleid, zonder dat het tot een beslissing hoeft te komen. De vergaderingen van het informeel overleg worden niet altijd genotuleerd.

Handelingen

Centraal georganiseerd overleg

Organisatie

(194)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het instellen en opheffen van commissies voor georganiseerd overleg militairen
Periode	1945 – 1993
Grondslag	Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, 28 augustus 1931, Stb. 1931/377, art. 98.1, gewijzigd bij besluit van 3 november 1955, Stb. 1955/511, art. 98; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke Landmacht, 22 augustus 1931, Stb. 1931/378, art. 105.1, gewijzigd bij besluit van 15 oktober 1955, Stb. 1955/491, art. 105; Besluit georganiseerd overleg militairen, 31 december 1974, Stb. 1974/828, art. 2
Opmerking	De commissies georganiseerd overleg waren: 1945-1974: Commissie voor georganiseerd overleg militair personeel zeemacht (vanaf 1955 bestaande uit commissie A en commissie B) en de Commissie voor georganiseerd overleg militair personeel Koninklijke landmacht (bestaande uit commissie A en commissie B); 1974-1993: Centrale commissie georganiseerd overleg militairen

(195)

Actor	Commissie georganiseerd overleg rechtstoestand militair personeel zeemacht Commissie georganiseerd overleg rechtstoestand militair personeel Koninklijke Landmacht
Handeling	Het vaststellen van een reglement van orde
Periode	1945 – 1955
Grondslag	Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, 28 augustus 1931, Stb. 1931/377, art. 106.1; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke Landmacht, 22 augustus 1931, Stb. 1931/378, art. 114
Opmerking	Het reglement van orde werd pas van kracht na goedkeuring van de minister van Defensie

(196)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het aanwijzen en benoemen van een voorzitter en plaatsvervangend voorzitter van een commissie voor georganiseerd overleg militairen

Periode 1945 – 1974

Grondslag Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, 28 augustus 1931, Stb. 1931/377, art. 99.2, gewijzigd bij besluit van 3 november 1955, Stb. 1955/511, art. 100; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke Landmacht, 22 augustus 1931, Stb. 1931/378, art. 106.2, gewijzigd bij besluit van 15 oktober 1955, Stb. 1955/491, art. 107

Opmerking: De commissies georganiseerd overleg waren:
1945-1974: Commissie voor georganiseerd overleg militair personeel zeemacht (vanaf 1955 bestaande uit commissie A en commissie B) en de Commissie voor georganiseerd overleg militair personeel Koninklijke landmacht (bestaande uit commissie A en commissie B);

(197)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het aanwijzen en benoemen van een secretaris en adjunct-secretaris van het overleg met een commissie voor georganiseerd overleg militairen

Periode 1945 – 1993

Grondslag Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, 28 augustus 1931, Stb. 1931/377, art. 99.3, gewijzigd bij besluit van 3 november 1955, Stb. 1955/511, art. 101; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke Landmacht, 22 augustus 1931, Stb. 1931/378, art. 106.3, gewijzigd bij besluit van 15 oktober 1955, Stb. 1955/491, art. 108; Besluit georganiseerd overleg militairen, 31 december 1974, Stb. 1974/828, art. 16.1

Opmerking: De commissies georganiseerd overleg waren:
1945-1974: Commissie voor georganiseerd overleg militair personeel zeemacht (vanaf 1955 bestaande uit commissie A en commissie B) en de Commissie voor georganiseerd overleg militair personeel Koninklijke landmacht (bestaande uit commissie A en commissie B);
1974-1993: Centrale commissie georganiseerd overleg militairen

(198)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het benoemen van ambtenaren, officieren of gewezen officieren, die namens de minister deelnemen aan het georganiseerd overleg militairen, de zogeheten Regeringsdelegatie
Periode 1945 – 1974
Grondslag Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, 28 augustus 1931, Stb. 1931/377, art. 98.2, gewijzigd bij besluit van 3 november 1955, Stb. 1955/511, art. 99; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke Landmacht, 22 augustus 1931, Stb. 1931/378, art. 110.1, gewijzigd bij besluit van 15 oktober 1955, Stb. 1955/491, art. 106

(199)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het geven van aanwijzingen en opdrachten aan de Regeringsdelegatie voor de bespreking in de Commissie georganiseerd overleg rechtstoestand militair personeel zeemacht en de Commissie georganiseerd overleg rechtstoestand militair personeel Koninklijke Landmacht
Periode 1955 – 1974
Grondslag Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, 28 augustus 1931, Stb. 1931/377, gewijzigd bij besluit van 3 november 1955, Stb. 1955/511, art. 106; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke Landmacht, 22 augustus 1931, Stb. 1931/378, gewijzigd bij besluit van 15 oktober 1955, Stb. 1955/491, art. 113

(200)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het aanwijzen van een ambtenaar/functionaris, vanaf 1991 de directeur-generaal personeel, die namens de minister belast is met de leiding van het Centraal georganiseerd overleg militairen
Periode 1974 – 1993
Grondslag Besluit georganiseerd overleg militairen, 31 december 1974, Stb. 1974/828, art. 6.1, gewijzigd bij besluit van 7 juli 1987, Stb. 1987/363 en bij besluit van 25 februari 1991, Stb. 1991/169
Opmerking De minister heeft zelf de leiding bij het overleg maar kan dit, indien de aard van de te bespreken aangelegenheden dit toelaten, opdragen aan een ambtenaar/functionaris, vanaf 1991 aan de Directeur-generaal Personeel

(201)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het aanwijzen van ambtenaren/functionarissen welke de minister bij het overleg in het Centraal georganiseerd overleg militairen terzijde staan
Periode 1974 – 1993
Grondslag Besluit georganiseerd overleg militairen, 31 december 1974, Stb. 1974/828, art. 6.2, gewijzigd bij besluit van 7 juli 1987, Stb. 1987/363

(202)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het vaststellen van plaats, dag, aanvangsuur en agenda van de vergadering van het overleg met een commissie georganiseerd overleg militairen
Periode 1945 – 1993
Grondslag Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, 28 augustus 1931, Stb. 1931/377, art. 105.1, gewijzigd bij besluit van 3 november 1955, Stb. 1955/511, art. 106d.1; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke Landmacht, 22 augustus 1931, Stb. 1931/378, art. 112.1, gewijzigd bij besluit van 15 oktober 1955, Stb. 1955/491, art. 108; Besluit georganiseerd overleg militairen, 31 december 1974, Stb. 1974/828, art. 10.1
Opmerking De commissies georganiseerd overleg waren:
1945-1974: Commissie voor georganiseerd overleg militair personeel zeemacht (vanaf 1955 bestaande uit commissie A en commissie B) en de Commissie voor georganiseerd overleg militair personeel Koninklijke landmacht (bestaande uit commissie A en commissie B);
1974-1993: Centrale commissie georganiseerd overleg militairen.
Tot 1974 werd de plaats, dag en uur bepaald door de voorzitter, die door de minister van Defensie werd benoemd; vanaf 1974 treedt de minister als voorzitter op. De voorzitter is verplicht de vergadering bijeen te roepen indien twee aangewezen leden van de deelnemende organisaties het verlangen tot vergaderen te kennen geven.
Daarnaast was het tot 1974 mogelijk dat de minister van Defensie de Commissie A en de Commissie B in gemeenschappelijke vergadering bij elkaar kon roepen.

(203)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het ter beschikking stellen van vergaderfaciliteiten voor de Centrale commissie georganiseerd overleg militairen
Periode 1974 – 1993
Grondslag Besluit georganiseerd overleg militairen, 31 december 1974, Stb. 1974/828, art. 11

(204)	
Actor	Commissie georganiseerd overleg rechtstoestand militair personeel zeemacht Commissie georganiseerd overleg rechtstoestand militair personeel Koninklijke Landmacht
Handeling	Het met toestemming van de voorzitter (kunnen) uitnodigen van externe deskundigen
Periode	1955 – 1974
Grondslag	Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, 28 augustus 1931, Stb. 1931/377, gewijzigd bij besluit van 3 november 1955, Stb. 1955/511, art. 103.8; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke Landmacht, 22 augustus 1931, Stb. 1931/378, gewijzigd bij besluit van 15 oktober 1955, Stb. 1955/491, art. 110.7
(205)	
Actor	Centrale commissie georganiseerd overleg militairen
Handeling	Het met toestemming van de voorzitter (kunnen) uitnodigen van externe deskundigen
Periode	1974 – 1993
Grondslag	Besluit georganiseerd overleg militairen, 31 december 1974, Stb. 1974/828, art. 6.4
(206)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het voorbereiden van een KB voor de toelating en schorsing van verenigingen/centrales tot een commissie georganiseerd overleg militairen
Periode	1945 – 1993
Grondslag	Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, 28 augustus 1931, Stb. 1931/377, art. 100.6, gewijzigd bij besluit van 3 november 1955, Stb. 1955/511, art. 103.1 en 103.2; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke Landmacht, 22 augustus 1931, art. 107.6, gewijzigd bij besluit van 15 oktober 1955, Stb. 1955/491, art. 110.1 en 110.2; Besluit georganiseerd overleg militairen, 31 december 1974, Stb. 1974/828, art. 4.2 en 4.4, gewijzigd bij besluit van 25 februari 1991, Stb. 1991/169

Opmerking	<p>De commissies georganiseerd overleg waren:</p> <p>1945-1974: Commissie voor georganiseerd overleg militair personeel zeemacht (vanaf 1955 bestaande uit commissie A en commissie B) en de Commissie voor georganiseerd overleg militair personeel Koninklijke landmacht (bestaande uit commissie A en commissie B);</p> <p>1974-1993: Centrale commissie georganiseerd overleg militairen.</p> <p>Vanaf 1991 werden alleen centrales van ambtenaren toegelaten, waarbij een of meer verenigingen van (gewezen) militairen waren aangesloten, toegelaten. Toelating of schorsing vond alleen plaats nadat de minister advies van de Centrale commissie georganiseerd overleg militairen had ingewonnen. Tot de voorwaarden voor toelating hoorden onder meer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het mededelen van de statuten en huishoudelijk reglement en eventuele wijzigingen; - een jaarlijkse opgave van de aangesloten verenigingen - een jaarlijkse opgave van de ledentallen
(207)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het (kunnen) uitsluiten van leden of plaatsvervangende leden van een commissie georganiseerd overleg militairen van deelname aan het overleg
Periode	1945 – 1993
Grondslag	Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, 28 augustus 1931, Stb. 1931/377, art. 100.3, gewijzigd bij besluit van 3 november 1955, Stb. 1955/511, art. 103.1 en 103.2; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke Landmacht, 22 augustus 1931, art. 107.2, gewijzigd bij besluit van 15 oktober 1955, Stb. 1955/491, art. 110.1 en 110.2; Besluit georganiseerd overleg militairen, 31 december 1974, Stb. 1974/828, art. 5.2
Opmerking	<p>De commissies georganiseerd overleg waren:</p> <p>1945-1974: Commissie voor georganiseerd overleg militair personeel zeemacht (vanaf 1955 bestaande uit commissie A en commissie B) en de Commissie voor georganiseerd overleg militair personeel Koninklijke landmacht (bestaande uit commissie A en commissie B);</p> <p>1974-1993: Centrale commissie georganiseerd overleg militairen.</p> <p>Wanneer deelname aan het overleg strijdig is met het dienstbelang kan de minister tot uitsluiting beslissen. Uitsluiting geschiedt niet dan nadat het bestuur van de daarbij betrokken zijnde vereniging/centrale over het voornemen daartoe is gehoord, en het advies van de overige leden van de commissie daarover is ingewonnen.</p> <p>Tot 1968 werd in plaats van uitsluiten de term “wraken” gebruikt.</p>

Taken

(208)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het voeren van overleg met een commissie georganiseerd overleg militairen over aangelegenheden van algemeen belang voor de rechtstoestand van militairen
Periode	1945 – 1993
Grondslag	Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, 28 augustus 1931, Stb. 1931/377, art. 98.2, gewijzigd bij besluit van 3 november 1955, Stb. 1955/511, art. 104.1; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke Landmacht, 22 augustus 1931, art. 105.2, gewijzigd bij besluit van 15 oktober 1955, Stb. 1955/491, art. 111.1; Besluit georganiseerd overleg militairen, 31 december 1974, Stb. 1974/828, art. 3.1, gewijzigd bij besluit van 25 februari 1991, Stb. 1991/169, art. 3.1
Producten	Onder meer agenda's, verslagen van overlegvergaderingen
Opmerking	De commissies georganiseerd overleg waren: 1945-1974: Commissie voor georganiseerd overleg militair personeel zeemacht (vanaf 1955 bestaande uit commissie A en commissie B) en de Commissie voor georganiseerd overleg militair personeel Koninklijke landmacht (bestaande uit commissie A en commissie B); 1974-1993: Centrale commissie georganiseerd overleg militairen. Tot 1974 hadden de aangelegenheden betrekking op officieren en/of onderofficieren van respectievelijk de zeemacht en/of de Koninklijke landmacht. Van 1974 – 1991 hadden de aangelegenheden betrekking op militairen van meer dan één deel van de krijgsmacht, en vanaf 1991 op militairen bij de gehele krijgsmacht.

(209)

Actor	Commissie georganiseerd overleg rechtstoestand militair personeel zeemacht Commissie georganiseerd overleg rechtstoestand militair personeel Koninklijke Landmacht
Handeling	Het instellen van subcommissies of werkgroepen welke belast worden met de voorbereiding of uitwerking van specifieke onderwerpen t.b.v. het georganiseerd overleg militairen
Periode	1955 – 1974
Grondslag	Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, 28 augustus 1931, Stb. 1931/377, gewijzigd bij besluit van 3 november 1955, Stb. 1955/511, art. 106a.1; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke Landmacht, 22 augustus 1931, gewijzigd bij besluit van 15 oktober 1955, Stb. 1955/491, art. 114.1

(210)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het instellen van subcommissies of werkgroepen welke belast worden met de voorbereiding of uitwerking van specifieke onderwerpen t.b.v. het georganiseerd overleg militairen
Periode	1974 – 1993
Grondslag	Besluit georganiseerd overleg militairen, 31 december 1974, Stb. 1974/828, art. 12.2
(211)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het aanwijzen van de voorzitter van een subcommissie of werkgroep welke belast wordt met de voorbereiding of uitwerking van specifieke onderwerpen t.b.v. het georganiseerd overleg militairen
Periode	1955 – 1993
Grondslag	Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, 28 augustus 1931, Stb. 1931/377, gewijzigd bij besluit van 3 november 1955, Stb. 1955/511, art. 106a.2; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke Landmacht, 22 augustus 1931, gewijzigd bij besluit van 15 oktober 1955, Stb. 1955/491, art. 114.3; Besluit georganiseerd overleg militairen, 31 december 1974, Stb. 1974/828, art. 12.2
(212)	
Actor	Centrale commissie georganiseerd overleg militairen
Handeling	Het inwinnen van advies van een bijzondere commissie over een aangelegenheid, die haar ter behandeling is voorgelegd
Periode	1974 – 1993
Grondslag	Besluit georganiseerd overleg militairen, 31 december 1974, Stb. 1974/828, art. 13.1
Opmerking	De voorzitter van het overleg met de commissie kan aanwijzingen geven omtrent de behandeling van die aangelegenheid in het overleg met een bijzondere commissie
(213)	
Actor	Commissie georganiseerd overleg rechtstoestand militair personeel zeemacht Commissie georganiseerd overleg rechtstoestand militair personeel Koninklijke Landmacht
Handeling	Het opstellen en vaststellen van adviezen ten aanzien van alle zaken die de rechtspositie van het militair personeel aangaan bestemd voor de minister van Defensie
Periode	1955 – 1974
Grondslag	Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, 28 augustus 1931, Stb. 1931/377, gewijzigd bij besluit van 3 november 1955, Stb. 1955/511, art. 106b.1; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke Landmacht, 22 augustus 1931, gewijzigd bij besluit van 15 oktober 1955, Stb. 1955/491,

Opmerking	art. 115.1 Wanneer er binnen de commissie geen overeenstemming kan worden bereikt dient het advies van alle standpunten met uitleg voorzien te zijn. Deze handeling vervangt handeling 26
(214)	
Actor	Centrale commissie georganiseerd overleg militairen
Handeling	Het opstellen en vaststellen van adviezen ten aanzien van alle zaken die de rechtspositie van het militair personeel aangaan bestemd voor de minister van Defensie
Periode	1974 – 1993
Grondslag	Besluit georganiseerd overleg militairen, 31 december 1974, Stb. 1974/828, art. 14.1
Opmerking	Wanneer er binnen de commissie geen overeenstemming kan worden bereikt dient het advies van alle standpunten met uitleg voorzien te zijn. Deze handeling vervangt handeling 27
(215)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het aan een commissie georganiseerd overleg mededelen van beslissingen omtrent de in het overleg met de commissie behandelde aangelegenheden
Periode	1945 – 1993
Grondslag	Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, 28 augustus 1931, Stb. 1931/377, art. 104, gewijzigd bij besluit van 3 november 1955, Stb. 1955/511, art. 106c.1; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke Landmacht, 22 augustus 1931, art. 111, gewijzigd bij besluit van 15 oktober 1955, Stb. 1955/491, art. 115a.1; Besluit georganiseerd overleg militairen, 31 december 1974, Stb. 1974/828, art. 15.1
Opmerking	De commissies georganiseerd overleg waren: 1945-1974: Commissie voor georganiseerd overleg militair personeel zeemacht (vanaf 1955 bestaande uit commissie A en commissie B) en de Commissie voor georganiseerd overleg militair personeel Koninklijke landmacht (bestaande uit commissie A en commissie B); 1974-1993: Centrale commissie georganiseerd overleg militairen.

(216)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het aan een commissie georganiseerd overleg militairen (schriftelijk) mededelen van een beslissing omtrent de in het overleg met de commissie behandelde aangelegenheden, welke afwijkt van het standpunt van de commissie
Periode	1955 – 1993
Grondslag	Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, 28 augustus 1931, Stb. 1931/377, gewijzigd bij besluit van 3 november 1955, Stb. 1955/511, art. 106c.2; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke Landmacht, 22 augustus 1931, gewijzigd bij besluit van 15 oktober 1955, Stb. 1955/491, art. 115a.2; Besluit georganiseerd overleg militairen, 31 december 1974, Stb. 1974/828, art. 15.2

Sectoroverleg Defensie

Organisatie

(217)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het instellen en opheffen van de sectorcommissie Defensie
Periode	1993 -
Grondslag	Besluit georganiseerd overleg sector defensie, 13 juli 1993, Stb. 1993/353, art. 2
(218)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het aanwijzen en benoemen van een secretaris en adjunct-secretaris voor het overleg met de sectorcommissie Defensie
Periode	1993 -
Grondslag	Besluit georganiseerd overleg sector defensie, 13 juli 1993, Stb. 1993/353, art. 25.1
(219)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het vaststellen van plaats, dag, aanvangsuur en agenda van de vergadering van het overleg met de sectorcommissie Defensie
Periode	1993 -
Grondslag	Besluit georganiseerd overleg sector defensie, 13 juli 1993, Stb. 1993/353, art. 10.1
Opmerking	De voorzitter is verplicht de vergadering bijeen te roepen indien twee aangewezen leden van de deelnemende organisaties het verlangen tot vergaderen te kennen geven.

(220)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het ter beschikking stellen van vergaderfaciliteiten voor de sectorcommissie Defensie
Periode 1993 -
Grondslag Besluit georganiseerd overleg sector defensie, 13 juli 1993, Stb. 1993/353, art. 10.3

(221)

Actor Sectorcommissie Defensie
Handeling Het met toestemming van de voorzitter (kunnen) uitnodigen van externe deskundigen
Periode 1993 -
Grondslag Besluit georganiseerd overleg sector defensie, 13 juli 1993, Stb. 1993/353, art. 7.4

(222)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het voorbereiden van een KB voor de toelating en schorsing van vakcentrales tot de sectorcommissie Defensie
Periode 1993 -
Grondslag Besluit georganiseerd overleg sector defensie, 13 juli 1993, Stb. 1993/353, art. 4.2 en 4.4
Opmerking Toelating of schorsing vindt alleen plaats nadat de minister advies van de sectorcommissie defensie heeft ingewonnen.
Tot de voorwaarden voor toelating horen onder meer:
- het mededelen van de statuten en huishoudelijk reglement en eventuele wijzigingen;
- een jaarlijkse opgave van de aangesloten verenigingen
- een jaarlijkse opgave van de ledentallen

(223)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het (kunnen) uitsluiten van leden of plaatsvervangende leden van de sectorcommissie Defensie van deelname aan het overleg
Periode 1993 -
Grondslag Besluit georganiseerd overleg sector defensie, 13 juli 1993, Stb. 1993/353, art. 6.2
Opmerking Wanneer deelname aan het overleg strijdig is met het dienstbelang kan de minister tot uitsluiting beslissen. Uitsluiting geschiedt niet dan nadat het bestuur van de daarbij betrokken zijnde vereniging/centrale over het voornemen daartoe is gehoord, en het advies van de overige leden van de commissie daarover is ingewonnen.

(224)
Actor Minister van Defensie
Handeling Het aanwijzen van een ambtenaar, die namens de minister belast is met de leiding van het overleg met de sectoroverleg defensie
Periode 1993 -
Grondslag Besluit georganiseerd overleg sector defensie, 13 juli 1993, Stb. 1993/353, art. 7.1
Opmerking De minister heeft zelf de leiding bij het overleg maar kan dit, indien de aard van de te bespreken aangelegenheden dit toelaten, opdragen aan een ambtenaar.

(225)
Actor Minister van Defensie
Handeling Het aanwijzen van functionarissen, welke de minister bij het overleg met de sectorcommissie Defensie terzijde staan
Periode 1993
Grondslag Besluit georganiseerd overleg sector defensie, 13 juli 1993, Stb. 1993/353, art. 7.2

Taken

(226)
Actor Minister van Defensie
Handeling Het voeren van overleg met de sectorcommissie Defensie over aangelegenheden van algemeen belang voor de rechtstoestand van militaire ambtenaren en ambtenaren
Periode 1993 –
Producten Onder meer agenda's, verslagen van overlegvergaderingen
Grondslag Besluit georganiseerd overleg sector defensie, 13 juli 1993, Stb. 1993/353, art. 3.1

(227)
Actor Minister van Defensie
Handeling Het vaststellen van de onderwerpen welke door de sectorcommissie Defensie in behandeling mogen worden genomen
Periode 1993 -
Grondslag Besluit georganiseerd overleg sector defensie, 13 juli 1993, Stb. 1993/353, art. 3.2

(228)	
Actor	Sectorcommissie Defensie
Handeling	Het instellen van werkgroepen of kamers welke belast worden met de voorbereiding of uitwerking van specifieke onderwerpen
Periode	1993 -
Grondslag	Besluit georganiseerd overleg sector defensie, 13 juli 1993, Stb. 1993/353, art. 11.1 en 11.2
Product	Besluit, (eind)rapportage
Opmerking	Hieronder wordt tevens begrepen het verstrekken van een opdracht aan werkgroepen of kamers alsmede haar (eind)rapporten
(229)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het aanwijzen van de voorzitter van een werkgroep of kamer welke belast wordt met de voorbereiding of uitwerking van specifieke onderwerpen
Periode	1993 -
Grondslag	Besluit georganiseerd overleg sector defensie, 13 juli 1993, Stb. 1993/353, art. 11.3
(230)	
Actor	Sectorcommissie Defensie
Handeling	Het inwinnen van advies van een bijzondere commissie over een aangelegenheid, die haar ter behandeling is voorgelegd
Periode	1993 -
Grondslag	Besluit georganiseerd overleg sector defensie, 13 juli 1993, Stb. 1993/353, art. 11.5
Opmerking	De voorzitter van het overleg met de commissie kan aanwijzingen geven omtrent de behandeling van die aangelegenheid in het overleg met een bijzondere commissie
(231)	
Actor	Sectorcommissie Defensie
Handeling	Het opstellen en vaststellen van adviezen over in het overleg met de minister van Defensie besproken aangelegenheden van algemeen belang voor de rechtstoestand van militaire ambtenaren en ambtenaren, bestemd voor de minister van Defensie
Periode	1993 -
Grondslag	Besluit georganiseerd overleg sector defensie, 13 juli 1993, Stb. 1993/353, art. 23
Opmerking	Wanneer er binnen de commissie geen overeenstemming kan worden bereikt dient het advies van alle standpunten met uitleg voorzien te zijn.

(232)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het beslissen op voorstellen inzake de regeling of wijziging van rechten of verplichtingen van individuele militaire ambtenaren of individuele ambtenaren, waarover hij niet met een meerderheid van de sectorcommissie Defensie overeenstemming heeft kunnen bereiken (omdat daar de stemmen staken)

Periode 1993 -

Grondslag Besluit georganiseerd overleg sector defensie, 13 juli 1993, Stb. 1993/353, art. 3.3

(233)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het aan de sectorcommissie Defensie schriftelijk mededelen van een beslissing omtrent de in het overleg met de commissie behandelde aangelegenheden, welke afwijkt van het standpunt van de commissie

Periode 1993 -

Grondslag Besluit georganiseerd overleg sector defensie, 13 juli 1993, Stb. 1993/353, art. 24

4.4.3.1.2 Bijzondere commissies

Bij de herziening van de structuur van het georganiseerd overleg inzake de rechtspositie van de militaire ambtenaren in 1974 werd rekening gehouden met het feit, dat als gevolg van verschillen in dienstomstandigheden de rechtspositieregeling, zoals die voor de militairen van de verschillende krijgsmachtdelen waren vastgesteld, onderling verschillen. Uit een oogpunt van doelmatigheid was het daarom wenselijk de structuur van het overleg zodanig te doen zijn dat aangelegenheden, die uitsluitend van algemeen belang zijn voor de rechtstoestand van de militairen van een bepaald krijgsmachtdeel, in eerste instantie niet in de centrale commissie zouden worden behandeld, maar in daarvoor meer geëigende overlegorganen.

Gegeven de punten van overeenkomst van deze overlegorganen met die in de civiele overheidsdienst functionerende bijzondere commissies voor georganiseerd overleg, is voor het voeren van overleg over de bovengenoemde aangelegenheden gekozen voor de instelling van een drietal bijzondere commissies. Deze drie commissies zijn: de bijzondere commissie georganiseerd overleg militairen zeemacht, de bijzondere commissie georganiseerd overleg militairen landmacht en de bijzondere commissie georganiseerd overleg militairen luchtmacht.

Naast bovengenoemde commissies werden aangelegenheden van algemeen belang voor de rechtstoestand van het burgerpersoneel behandeld in de bijzondere commissie burgerpersoneel defensie.

De vergaderingen van deze bijzondere commissies werden namens de Staatssecretaris geleid door de Directeur Personeel en Organisatie.

Bij de invoering van het sectormodel in 1993 werden bij de krijgsmachtdelen, de centrale organisatie van het ministerie van Defensie en vanaf 1996 het Defensie Interservice Commando werden bijzondere commissies burgerpersoneel ingesteld. Het overleg met de bijzondere commissies gaat over alles dat van belang is voor de rechtspositie van het defensiepersoneel van het betrokken krijgsmachtdeel en over het personeelsbeleid van het betrokken krijgsmachtdeel. Ook hierbij geldt dat als het gaat over rechten en verplichtingen van het defensiepersoneel, voor zover het een uitwerking betreft van een voorstel dat met de sectorcommissie Defensie is overeengekomen, overeenstemming moet worden bereikt met de bijzondere commissie.

In het overleg met de bijzondere commissies komt verder een groot aantal andere onderwerpen aan de orde die voor het personeel van een krijgsmachtdeel van belang zijn. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om sociale aspecten en personele gevolgen van reorganisaties, arbeidsomstandigheden, uitbesteding van werkzaamheden, bedrijfsvoering, het oprichten van nieuwe organisatiedelen, toewijzing van woningen, beroepsvaardigheden, management-development, etc. Vergeleken met de Wet op de ondernemingsraden vervullen de bijzondere commissies een rol die overeenkomt met de rol die op grond van de WOR is voorbehouden aan centrale ondernemingsraden.

Handelingen

(234)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het instellen van een bijzondere commissie
Periode	1974 -
Grondslag	Besluit georganiseerd overleg militairen, 31 december 1974, Stb. 1974/828, art. 18; Besluit georganiseerd overleg sector defensie, 13 juli 1993, Stb. 1993/353, art. 27.1

(235)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het voeren van overleg met de bijzondere commissie over aangelegenheden die betrekking hebben op militairen van niet meer dan één deel van de krijgsmacht, of die haar door de Centrale commissie georganiseerd overleg militairen zijn voorgelegd
Periode	1974 – 1993
Grondslag	Besluit georganiseerd overleg militairen, 31 december 1974, Stb. 1974/828, art. 19.1 en 19.3
Producten	Onder andere agenda's, verslagen van overlegvergaderingen

(236)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het voeren van overleg met de bijzondere commissie over aangelegenheden van algemeen belang voor de rechtstoestand, die louter betrekking hebben op militaire ambtenaren en ambtenaren van een deel van de krijgsmacht en op ambtenaren werkzaam bij een deel van het ministerie

Periode	1993 -
Grondslag	Besluit georganiseerd overleg sector defensie, 13 juli 1993, Stb. 1993/353, art. 27.2
Producten	Onder andere agenda's, verslagen van overlegvergaderingen
(237)	
Actor	Bijzondere commissie
Handeling	Het opstellen en vaststellen van adviezen ten aanzien van een aan haar voorgelegde aangelegenheid
Periode	1974 – 1993
Grondslag	Besluit georganiseerd overleg militairen, 31 december 1974, Stb. 1974/828, art. 25.1
Opmerking	Het advies wordt door tussenkomst van de Centrale commissie georganiseerd overleg militairen schriftelijk aan de minister medegedeeld. Wanneer er binnen de commissie geen overeenstemming kan worden bereikt dient het advies van alle standpunten met uitleg voorzien te zijn.
(238)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het aan een bijzondere commissie (schriftelijk) mededelen van beslissingen omtrent de in de commissie behandelde aangelegenheden
Periode	1974 – 1993
Grondslag	Besluit georganiseerd overleg militairen, 31 december 1974, Stb. 1974/828, art. 28
(239)	
Actor	Bijzondere commissie
Handeling	Het adviseren van de Centrale commissie georganiseerd overleg militairen over een aangelegenheid, die haar ter behandeling is voorgelegd
Periode	1974 – 1993
Grondslag	Besluit georganiseerd overleg militairen, 31 december 1974, Stb. 1974/828, art. 25.2
(240)	
Actor	Bijzondere commissie
Handeling	Het adviseren van de sectorcommissie Defensie over een aangelegenheid, die haar ter behandeling is voorgelegd
Periode	1993 –
Grondslag	Besluit georganiseerd overleg sector defensie, 13 juli 1993, Stb. 1993/353, art. 11.5

(241)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het (kunnen) toelaten, schorsen of intrekken van de toelating van vereniging/centrales tot een bijzondere commissie
Periode	1974 -
Grondslag	Besluit georganiseerd overleg militairen, 31 december 1974, Stb. 1974/828, art. 20; Besluit georganiseerd overleg sector defensie, 13 juli 1993, Stb. 1993/353, art. 28.3
(242)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het (kunnen) uitsluiten van leden of plaatsvervangende leden van een bijzondere commissie van deelname aan het overleg
Periode	1974 -
Grondslag	Besluit georganiseerd overleg militairen, 31 december 1974, Stb. 1974/828, art. 21.3; Besluit georganiseerd overleg sector defensie, 13 juli 1993, Stb. 1993/353, art. 20.3
(243)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het aanwijzen van de voorzitter, de plaatsvervangend voorzitter, de secretaris en de plaatsvervangend secretaris van het overleg met de bijzondere commissie
Periode	1974 -
Grondslag	Besluit georganiseerd overleg militairen, 31 december 1974, Stb. 1974/828, art. 21.1 en 26.1; Besluit georganiseerd overleg sector defensie, 13 juli 1993, Stb. 1993/353, art. 29.1 en 35
Opmerking	Tot 1993 werd het secretariaat gevoerd door een adjunct-secretaris
(244)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het aanwijzen van ambtenaren/functionarissen welke de voorzitter bij het overleg met de bijzondere commissie terzijde staan
Periode	1974 -
Grondslag	Besluit georganiseerd overleg militairen, 31 december 1974, Stb. 1974/828, art. 21.2; Besluit georganiseerd overleg sector defensie, 13 juli 1993, Stb. 1993/353, art. 29.2
(245)	
Actor	Bijzondere commissie
Handeling	Het bij de behandeling van bepaalde aangelegenheden met toestemming van de voorzitter (kunnen) uitnodigen van andere personen of externe deskundigen
Periode	1974 – 1993
Grondslag	Besluit georganiseerd overleg militairen, 31 december 1974, Stb. 1974/828, art. 21.3

(246)

Actor	Bijzondere commissie
Handeling	Het instellen van werkgroepen welke belast worden met de voorbereiding of uitwerking van specifieke onderwerpen t.b.v. het overleg
Periode	1974 -
Grondslag	Besluit georganiseerd overleg militairen, 31 december 1974, Stb. 1974/828, art. 24; Besluit georganiseerd overleg sector defensie, 13 juli 1993, Stb. 1993/353, art. 31

4.4.3.1.3 Geschillenregeling

In het Besluit georganiseerd overleg sector defensie is tevens de mogelijkheid opgenomen om geschilpunten voor te leggen aan de advies- en arbitragecommissie. Als zodanig treedt op de advies- en arbitragecommissie rijksdienst.

De oplossing van een geschil kan worden gezocht door middel van voortzetting van het overleg, nadat advies is ingewonnen bij genoemde commissie, dan wel door middel van een arbitrale uitspraak van de advies- en arbitrage commissie. Zowel de voorzitter als de sectorcommissie of de bijzondere commissies zijn bevoegd tot inwinnen van advies. Omtrent de onderwerping van het geschil aan arbitrage is overeenstemming vereist tussen alle deelnemers aan het overleg.

Handelingen

(247)

Actor	Minister van Defensie Sectorcommissie Defensie Bijzondere commissie
Handeling	Het inwinnen van advies van, dan wel het onderwerpen van een geschil aan een arbitrale uitspraak aan de advies- en arbitragecommissie
Periode	1993 -
Grondslag	Besluit georganiseerd overleg sector defensie, 13 juli 1993, Stb. 1993/353, art. 16

(248)

Actor	Advies- en arbitragecommissie
Handeling	Het adviseren dan wel doen van bindende uitspraken in geschillen die haar worden voorgelegd
Periode	1984 -
Grondslag	ARAR, 12 juni 1931, tb. 1931/248, zoals gewijzigd bij besluit van 22 mei 1984, Stb. 1984/317, art. 110g.1 en 110i

Opmerkingen Zie handelingnummer 119 in het RIO nr. 72 *Overheidspersoneel: Arbeidsverhoudingen. Een institutioneel onderzoek op het deelbeleidsterrein Arbeidsverhoudingen bij het overheidspersoneel in de periode 1945-1995* (1997) (Den Haag 2000).

4.4.3.1.4 Collectieve acties

Door de maatschappelijke ontwikkelingen van de jaren zestig, waaronder de voortschrijdende democratisering die zich ook binnen de arbeidsverhoudingen in het bedrijfsleven manifesteerde, kwam het ambtelijk stakingsverbod steeds verder onder druk te staan. Maar ook de ondertekening van het Europees Sociaal Handvest (ESH) in 1961 bewoog de regering tot actie. Daarvan luidde artikel 6 lid 4:

Artikel 6: Teneinde de onbelemmerde uitoefening van recht op collectief onderhandelen te waarborgen erkennen de Overeenkomstsluitende het recht van werknemers en werkgevers op collectief onderhandelen in gevallen van belangengeschillen, met inbegrip van het stakingsrecht, behoudens verplichtingen uit hoofde van reeds eerder gesloten CAO's.

Bij de bekrachtiging van het ESH is door Nederland een voorbehoud gemaakt bij voornoemd artikel. De regering was van mening dat eerst aan art. 31 ESH (mogelijkheid tot beperking van het recht) uitwerking gegeven diende te worden. Deze beperkingen dienen bij de wet te zijn voorgeschreven en noodzakelijk te zijn voor de bescherming van de openbare orde, de nationale veiligheid, de volksgezondheid of de goede zeden. Gezien de specifieke positie moest voor de krijgsmacht een uitzondering worden gemaakt.

Het standpunt van achtereenvolgende regeringen t.a.v. de deelname aan collectieve acties is door de jaren heen volstrekt eenduidig geweest. In de Defensienota 1974 werd uitgesproken dat militairen volledig van het stakingsrecht dienen te zijn uitgesloten.

Bij wet van 20 april 1988, Stb. 288, werd artikel 12a aan de Militaire Ambtenarenwet 1931 toegevoegd. Volgens dit artikel zijn aan het militair personeel beperkingen opgelegd ten aanzien van de uitoefening van het grondrecht collectieve actie. Onder collectieve actie wordt verstaan een staking dan wel elk ander gezamenlijk optreden als pressiemiddel dat leidt tot verhindering van het ongestoord functioneren van de openbare dienst of onderdelen daarvan.

Vooruitlopend op een wettelijke regeling⁵⁵ is, ter compensatie van het recht op collectieve actie, in 1985 het zogenaamde 'sluitstuk overleg' geïntroduceerd, dat in geval van een conflict over de arbeidsvoorwaarden, nadat alle mogelijkheden van het overlegtraject uitputtend aan de orde zijn geweest, als ultiem machtsmiddel ging gelden. Over de vorm waarin dit overleg moest worden gegoten is langdurig overleg gevoerd tussen de minister van Defensie en de vertegenwoordigers van de centrales. Een complicerende factor hierbij

55. Een wettelijke regeling is echter nooit tot stand gekomen. In de praktijk en de jurisprudentie is erkend, dat in zijn algemeenheid een recht op collectieve acties ook aan overheidspersoneel niet kon worden onthouden.

was de verantwoordelijkheid van de minister als lid van het kabinet en de taak van de krijgsmacht. Als eerst verantwoordelijke voor het defensieapparaat moest de minister van Defensie over de middelen blijven beschikken om de veiligheid van de Staat onder alle omstandigheden zo goed mogelijk te kunnen garanderen.

In het geval dat de minister van Defensie en de belangenverenigingen geen overeenstemming met elkaar konden bereiken, kon gebruik gemaakt worden van de mogelijkheid van het ultiem overleg. Het overleg werd gevoerd door één vertegenwoordiger van Defensiezijde en één vertegenwoordiger van de Centrale commissie georganiseerd overleg militairen, onder voorzitterschap van een onafhankelijke voorzitter. Het resultaat van dit ultiem overleg zou openbaar worden gemaakt en als zodanig geen onderwerp van overleg meer zijn. In het onwaarschijnlijke geval dat ook dit ultiem overleg tot niets zou leiden, kon het voorstel eenzijdig worden opgelegd of worden ingetrokken.

Bij de invoering van het nieuwe overlegstelsel in 1993 is besloten om de Advies- en Arbitragecommissie de rol van het sluitstuk van het overleg te laten vervullen.

Handelingen

(249)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het instellen van het Ultiem Overleg
Periode	1985 – 1993
Grondslag	Brief van staatssecretaris Hoekzema aan de leden van de Centrale commissie georganiseerd overleg militairen van 15 juli 1985, Stcrt. 1985, 1985/249

(250)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het benoemen van de voorzitter van het Ultiem Overleg
Periode	1985 – 1993
Grondslag	Ministeriële beschikking van 19-12-1985, nr. PP85/125/6422
Opmerking	De benoeming geschiedt in overeenstemming met de Centrale commissie georganiseerd overleg militairen

(251)

Actor	Ultiem Overleg
Handeling	Het trekken van een conclusie inzake een aan haar voorgelegde aangelegenheid
Periode	1985 – 1993
Grondslag	Brief van staatssecretaris Hoekzema aan de leden van de Centrale commissie georganiseerd overleg militairen van 15 juli 1985, Stcrt. 1985/249
Opmerking	Het initiatief tot het hanteren van het Ultiem Overleg ligt bij de Centrale commissie georganiseerd overleg.

4.4.3.2 Medezeggenschap

4.4.3.2.1 Het (onderdeels)overlegorgaan

Bij de herziening van de structuur van het georganiseerd overleg inzake de rechtspositie van de militaire ambtenaren in 1976 zijn in het Besluit georganiseerd overleg militairen (Stb. 1974/828) geen bepalingen opgenomen met betrekking tot dienstcommissies. Binnen de krijgsmacht waren reeds instellingen van overleg tot ontwikkeling gekomen, waarin op het niveau van een eenheid of onderdeeloverleg plaatsvond tussen de commandant en vertegenwoordigers van het bij die eenheid of dat onderdeel werkzame militaire personeel over het werk- en leefklimaat ter plaatse. Verder waren er ontwikkelingen gaande van commissies ter stimulering van rechtstreeks onderling contact tussen dienstplichtigen en hun commandant naar overlegorganen met een bredere taak verdieping. De minister van Defensie wilde eerst voldoende ervaring opdoen alvorens een en ander in een wettelijke regeling vast te leggen.

Naar analogie van de dienstcommissies voor burgerambtenaren bestaan sinds 1976 op het niveau van de operationele eenheden van elk krijgsmachtdeel overlegorganen, waarin vertegenwoordigers van het aldaar geplaatste militair personeel (zowel beroeps als dienstplichtig) overleggen met de commandant. De onderwerpen waarover de onderdeeloverlegorganen moeten adviseren, zijn: toepassing van het arbeidsvoorwaardenbeleid en het algemeen personeelsbeleid bij dat onderdeel, de organisatie van en de werkwijze binnen het onderdeel, het woon- en leefklimaat bij het onderdeel, reorganisaties. De commandant is sinds 1989 verplicht tot overeenstemming te komen met het onderdeeloverlegorgaan voordat hij maatregelen neemt op deze terreinen. Van het overleg zijn opdrachten gegeven door de commandant en diens ondercommandanten uitgezonderd.

Het kwam vaak voor dat bij een onderdeel of diensteenheid zowel een onderdeeloverlegorgaan als een dienstcommissie bestond. Het overleg met beide overlegorganen had dezelfde doelstelling en hetzelfde uitgangspunt. Beide moesten functioneren in dezelfde werkomgeving en beide praatten met dezelfde commandant of hetzelfde hoofd van de diensteenheid. Het lag dan voor de hand dat de overlegorganen samenwerkten. Er bestond een mogelijkheid de overlegvergaderingen gezamenlijk te houden, indien er gemeenschappelijke aangelegenheden zouden worden besproken.

~~Er bestaan momenteel plannen om de onderdeeloverlegorganen te integreren met de dienstcommissies voor burgerpersoneel van de eenheden.~~

Handelingen

Algemeen

(252)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het voorbereiden van de totstandkoming, vaststelling, wijziging en intrekking van wet- en regelgeving betreffende de medezeggenschap bij defensie
Periode	1945 –
Grondslag	Militaire ambtenarenwet 1931 van 19 december 1931, Stb. 519, laatstelijk gewijzigd bij wet van 6 december 2001, Stb. 584, art. 12; Algemeen Militair Ambtenaren Reglement van 25 februari 1982, Stb. 279, laatstelijk gewijzigd bij wet van 15 juni 2001, Stb. 318, art. 127
Producten	Regeling overlegorganen Koninklijke landmacht, ministeriële beschikking van 18-12-1970, nr. KL500-471C; Regeling onderdeeloverlegorganen, ministeriële beschikking van 1-5-1985, nr. PP85/093/2173; Besluit medezeggenschap defensie, Stb. 1999/361

(253)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het instellen van overlegorganen bij onderdelen van de krijgsmacht
Periode	1968 – 1999
Grondslag	Regeling overlegorganen Koninklijke landmacht, ministeriële beschikking van 18-12-1970, nr. KL500-471C, art. 2, art. 3 en art. 4; Regeling onderdeeloverlegorganen, ministeriële beschikking van 1-5-1985, nr. PP85/093/2173, art. 2.1
Opmerking	Vanaf 1985 is sprake van een onderdeeloverlegorgaan. Onder onderdeel werd verstaan: bij de Koninklijke marine: een groep van schepen dan wel een groep van vliegtuigen, een inrichting der zeemacht en een eenheid of groep eenheden bij het korps mariniers ter grootte van een bataljon of van een overeenkomstig niveau; bij de Koninklijke landmacht: een bataljon of een eenheid van overeenkomstig niveau; bij de Koninklijke luchtmacht: een vliegbasis of overeenkomstig onderdeel; bij de Koninklijke marechaussee: een dienst of een eenheid van overeenkomstig niveau. De overlegorganen werden ingesteld door de minister van Defensie, maar bij mandaatbeschikking door de Bevelhebbers, na overleg met de Centrales van Overheidspersoneel in de Bijzondere Commissies

Samenstelling

(254)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het organiseren van verkiezingen voor het overlegorgaan
Periode 1970 – 1999
Grondslag Regeling overlegorganen Koninklijke landmacht, ministeriële beschikking van 18-12-1970, nr. KL500-471C, art. 2.2; Regeling onderdeelsoverlegorganen, ministeriële beschikking van 1-5-1985, nr. PP85/093/2173, art. 6

(255)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het aanstellen van een secretaris van het overlegorgaan
Periode 1970 – 1985
Grondslag Regeling overlegorganen Koninklijke landmacht, ministeriële beschikking van 18-12-1970, nr. KL500-471C, art. 9.3

(256)

Actor Overlegorgaan
Handeling Het kiezen van een voorzitter en secretaris van het overlegorgaan
Periode 1985 – 1999
Grondslag Regeling onderdeelsoverlegorganen, ministeriële beschikking van 1-5-1985, nr. PP85/093/2173, art. 8.1

(257)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het voor bepaalde tijd (kunnen) uitsluiten van een lid van het overlegorgaan van deelname aan werkzaamheden van het overlegorgaan
Periode 1985 – 1999
Grondslag Regeling onderdeelsoverlegorganen, ministeriële beschikking van 1-5-1985, nr. PP85/093/2173, art. 10.1
Opmerking De commandant of het overlegorgaan richt een verzoek aan de minister van Defensie. Het verzoek kan door de commandant worden gedaan op grond van het feit dat door het gedrag van het betrokken lid het overleg van het overlegorgaan met de commandant ernstig wordt belemmerd en door het overlegorgaan op grond van het feit dat door het gedrag van betrokkene de werkzaamheden van het overlegorgaan ernstig worden belemmerd. Op een verzoek wordt pas beslist nadat het advies van het College van Advies is ingewonnen en de betrokkene, de commandant en het overlegorgaan in de gelegenheid zijn gesteld hun oordeel over dat advies te geven.

Werkwijze

(258)

Actor	Overlegorgaan
Handeling	Het vaststellen van een reglement waarin de werkwijze van het overlegorgaan wordt geregeld
Periode	1985 – 1999
Grondslag	Regeling onderdeeloverlegorganen, ministeriële beschikking van 1-5-1985, nr. PP85/093/2173, art. 11.1
Opmerking	Dit reglement bevat in ieder geval voorschriften omtrent: <ul style="list-style-type: none">- de gevallen waarin het overlegorgaan ten behoeve van de uitvoering van zijn taak bijeenkomt;- de wijze van bijeenroeping van het overlegorgaan;- het aantal leden dat aanwezig moet zijn om een vergadering te kunnen houden;- de uitoefening van het stemrecht in de vergaderingen en voorziening in geval van staken der stemmen;- de werkzaamheden van het secretariaat van het overlegorgaan;- het opstellen van de agenda van vergaderingen van het overlegorganen de wijze waarop aan de bij het onderdeel geplaatste militair verslag wordt gedaan van het besprokene tijdens de vergadering van het overlegorgaan;- de instelling en werkwijze van werkgroepen van het overlegorgaan.

(259)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het goedkeuren van het reglement van een overlegorgaan
Periode	1985 – 1999
Grondslag	Regeling onderdeeloverlegorganen, ministeriële beschikking van 1-5-1985, nr. PP85/093/2173, art. 11.3

(260)

Actor	Overlegorgaan
Handeling	Het (kunnen) uitnodigen van deskundigen tot het bijwonen van een vergadering van het overlegorgaan, dan wel het (schriftelijk) verstrekken van adviezen inzake bepaalde te behandelen onderwerpen
Periode	1985 – 1999
Grondslag	Regeling onderdeeloverlegorganen, ministeriële beschikking van 1-5-1985, nr. PP85/093/2173, art. 12

(261)

Actor	Overlegorgaan
Handeling	Het opstellen van een jaarverslag van de werkzaamheden van het overlegorgaan
Periode	1985 – 1999
Grondslag	Regeling onderdeeloverlegorganen, ministeriële beschikking van 1-5-1985,

nr. PP85/093/2173, art. 13

(262)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het vaststellen van regels voor vergaderfaciliteiten en andere voorzieningen voor leden van het overlegorgaan
Periode 1985 – 1999
Grondslag Regeling onderdeeloverlegorganen, ministeriële beschikking van 1-5-1985, nr. PP85/093/2173, art. 14, 15 en 16
Opmerking De faciliteiten bestaan onder meer uit regelingen voor reis- en verblijfkosten, vrijstelling van werkzaamheden, vergaderen binnen de normale werktijd, het verlenen van buitengewoon verlof voor scholing en vorming.

(263)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het beslissen op bezwaren van commandanten inzake de faciliteiten enz. voor leden van het overlegorgaan
Periode 1985 – 1999
Grondslag Regeling onderdeeloverlegorganen, ministeriële beschikking van 1-5-1985, nr. PP85/093/2173, art. 12.4 en 15
Opmerking De minister beslist niet eerder dan nadat hij het College van Advies heeft geraadpleegd.

Het overleg

(264)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het voeren van overleg met het overlegorgaan
Periode 1970 – 1999
Grondslag Regeling overlegorganen Koninklijke landmacht, ministeriële beschikking van 18-12-1970, nr. KL500-471C, art. 5.1; Regeling onderdeeloverlegorganen, ministeriële beschikking van 1-5-1985, nr. PP85/093/2173, art. 19.1
Opmerking Tot 1985 diende overleg gepleegd te worden over alle aangelegenheden die de dienstomstandigheden en het leefklimaat, binnen het ressort waarvoor het (onderdeels)overlegorgaan is ingesteld, betreffen.
Vanaf 1985 werden in de overlegvergadering, met uitzondering van individuele personeelszaken, de aangelegenheden het onderdeel betreffende aan de orde gesteld, ten aanzien waarvan hetzij de commandant hetzij het overlegorgaan behandeling wenselijk acht of waarover overleg moet plaatsvinden.
Producten Onder andere agenda's, notulen

(265)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het voeren van gezamenlijk overleg met het overlegorgaan en de dienstcommissie
Periode	1985 – 1999
Grondslag	Coördinatieregeling onderdeeloverlegorganen en dienstcommissies, ministeriële beschikking van 1-5-1985, nr. PP85/093/2173, art. 1
Opmerking	Het betreft hier aangelegenheden waarover zowel met het overlegorgaan als met de dienstcommissie van het desbetreffende onderdeel overleg moest worden gepleegd.
Producten	Onder andere agenda's, notulen
(266)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het vaststellen van plaats, dag, aanvangsuur en agenda van de vergadering van het overleg met een (onderdeels)overlegorgaan
Periode	1970 – 1985
Grondslag	Regeling overlegorganen Koninklijke landmacht, ministeriële beschikking van 18-12-1970, nr. KL500-471C, art. 8
(267)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het aanwijzen van functionarissen die gerechtigd zijn aan de vergaderingen met het overlegorgaan deel te nemen
Periode	1985 – 1999
Grondslag	Regeling onderdeeloverlegorganen, ministeriële beschikking van 1-5-1985, nr. PP85/093/2173, art. 19.2
(268)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het (kunnen) uitnodigen van deskundigen om aan een vergadering met het overlegorgaan deel te nemen
Periode	1970 – 1999
Grondslag	Regeling overlegorganen Koninklijke landmacht, ministeriële beschikking van 18-12-1970, nr. KL500-471C, art. 6.1; Regeling onderdeeloverlegorganen, ministeriële beschikking van 1-5-1985, nr. PP85/093/2173, art. 19.3
(269)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het, in overleg met het overlegorgaan, vaststellen van de procedure voor overleg met het overlegorgaan
Periode	1985 – 1999
Grondslag	Regeling onderdeeloverlegorganen, ministeriële beschikking van 1-5-1985, nr. PP85/093/2173, art. 20

Opmerking Het betreft hier het overleg tussen de commandant of de door deze bevoegd verklaarde functionaris met het overlegorgaan.
Deze afspraken hebben onder meer betrekking op:
a. het aantal overlegvergaderingen per jaar;
b. de wijze van bijeenroepen van overlegvergaderingen;
c. de vervulling en de werkzaamheden van het secretariaat van de overlegvergadering;
d. het opstellen van de agenda van de overlegvergadering en het tijdig bekendmaken daarvan aan de bij het onderdeel geplaatste militairen;
e. de verslaglegging van de overlegvergadering en de wijze waarop aan de bij het onderdeel geplaatste militairen verslag wordt gedaan van het besprokene tijdens de overlegvergaderingen;
f. het aantal deelnemers dat aanwezig moet zijn om een overlegvergadering te kunnen houden;
g. het schorsen van de vergadering ten behoeve van afzonderlijk beraad met betrekking tot een bepaald punt.

(270)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het beslissen in geschillen tussen de commandant en het overlegorgaan inzake de wijze van overleg
Periode 1985 – 1999
Grondslag Regeling onderdeelsoverlegorganen, ministeriële beschikking van 1-5-1985, nr. PP85/093/2173, art. 20.3
Opmerking De minister beslist niet eerder dan nadat hij het College van Advies heeft gehoord.

(271)

Actor Overlegorgaan
Handeling Het adviseren van de commandant
Periode 1970 – 1999
Grondslag Regeling overlegorganen Koninklijke landmacht, ministeriële beschikking van 18-12-1970, nr. KL500-471C, art. 5.2; Regeling onderdeelsoverlegorganen, ministeriële beschikking van 1-5-1985, nr. PP85/093/2173, art. 24
Product Adviezen, verslagen van vergaderingen

(272)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het aan een overlegorgaan (schriftelijk) mededelen van beslissingen omtrent aangelegenheden waarover het overlegorgaan heeft geadviseerd
Periode 1970 – 1999
Grondslag Regeling overlegorganen Koninklijke landmacht, ministeriële beschikking van 18-12-1970, nr. KL500-471C, art. 5.2 en 5.3; Regeling onderdeelsoverlegorganen, ministeriële beschikking van 1-5-1985, nr.

PP85/093/2173, art. 26 en 27.1

Opmerking Indien de beslissing niet in overeenstemming is met het advies van het overlegorgaan, dient de commandant de redenen aan te geven die daaraan ten grondslag liggen.

Vanaf 1985 kon de commandant een beslissing nemen voordat het overleg was voltooid indien de taakuitvoering van het onderdeel dan wel de bijzondere situatie waarin het onderdeel verkeerde dit dringend noodzakelijk maakte. Het overlegorgaan had de mogelijkheid achteraf advies over deze aangelegenheid uit te brengen. De commandant was in dat geval verplicht de redenen die ten grondslag hebben gelegen aan zijn genomen beslissing op te geven.

(273)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het beslissen in adviesplichtige zaken waarin de commandant en het overlegorgaan niet tot overeenstemming zijn gekomen

Periode 1985 – 1999

Grondslag Regeling onderdeelsoverlegorganen, ministeriële beschikking van 1-5-1985, nr. PP85/093/2173, art. 27.4

Opmerking De kwestie wordt pas aan de minister voorgelegd nadat hernieuwd overleg heeft plaatsgevonden over het desbetreffende onderwerp. De minister beslist niet eerder dan nadat hij het College van Advies heeft gehoord.

(274)

Actor Overlegorgaan

Handeling Het adviseren van de bijzondere commissie of de Centrale commissie georganiseerd overleg militairen/Sectorcommissie Defensie

Periode 1985 – 1999

Grondslag Regeling onderdeelsoverlegorganen, ministeriële beschikking van 1-5-1985, nr. PP85/093/2173, art. 29.2

Opmerking De voorzitter van het overlegorgaan brengt schriftelijk advies uit aan de voorzitter van de bijzondere commissie, dan wel aan de Centrale commissie georganiseerd overleg militairen/Sectorcommissie, over onderwerpen die door deze commissies aan het overlegorgaan zijn voorgelegd.

4.4.3.2.2 De medezeggenschapscommissie

In 1995 is voor het grootste deel van de overheid de Wet op de ondernemingsraden (WOR) van toepassing geworden. Voor Defensie is echter een uitzondering gemaakt (art. 53a WOR). Deze uitzonderingspositie is nodig op grond van de taakstelling van de krijgsmacht, de samenwerking van de krijgsmacht in internationaal verband en de organisatiestructuur van de krijgsmacht.

De uitzonderingspositie van Defensie in de WOR heeft in de eerste plaats te maken met de

belangrijkste taak van de krijgsmacht, het waarborgen van de militaire bijdrage ter bescherming van de belangen van de Staat. In dat verband is, naast de verantwoordelijkheid voor de bondgenootschappelijke verdedigingstaken, de Nederlandse defensie-inspanning gericht op het handhaven van internationale stabiliteit en humanitaire hulpverlening. De krijgsmacht moet daarvoor onder alle omstandigheden onvoorwaardelijk beschikbaar zijn. Dit vereist voor de onderwerpen van medezeggenschap, de mate van medezeggenschap en de tijdstippen waarop overleg met de medezeggenschapscommissies kan worden gevoerd, regels voor medezeggenschap die afwijken van de WOR.

Bovendien verricht de krijgsmacht haar taken, ook in vredetijd, veelal in bondgenootschappelijk verband. Daarbij is de internationale effectiviteit van de Nederlandse defensie-inspanning dan ook van belang. In de afgelopen jaren is die inspanning niet alleen meer gericht op het uitvoeren van crisisbeheersingstaken, maar ook op internationale samenwerking. Het vereiste goede functioneren van de krijgsmacht binnen internationale samenwerkingsverbanden heeft eveneens gevolgen voor de medezeggenschap van het defensiepersoneel.

De uitzonderingspositie van Defensie in de WOR is niet alleen het gevolg van de taakstelling van de krijgsmacht en de samenwerking in internationaal verband. Ook de voor Defensie kenmerkende hiërarchische organisatiestructuur, die nodig is in verband met de inzetbaarheid en beschikbaarheid van de krijgsmacht, heeft gevolgen voor de inrichting en reikwijdte van medezeggenschap bij Defensie.

Bij de invoering van de WOR voor het overheidspersoneel, is aangegeven dat Defensie daarom een nieuwe medezeggenschapsregeling voor het defensiepersoneel tot stand zou brengen.

Deze regeling, het Besluit medezeggenschap defensie (BMD) - hetwelk in de plaats komt van hoofdstuk 11 van het Burgerlijk Ambtenarenreglement Defensie (BARD) en de Regeling onderdeelsoverlegorganen (ROO) – is in werking getreden op 27 augustus 1999. De scheiding in de medezeggenschap tussen burgers (dienstcommissies) en militairen (onderdeelsoverlegorganen) is verdwenen met de vorming van de medezeggenschapscommissie (MC), waarvan beide categorieën deel uitmaken. De medezeggenschapscommissies worden ingesteld door de Minister van Defensie, maar bij mandaatbeschikking door de Bevelhebbers, na overleg met de Centrales van Overheidspersoneel in de Bijzondere Commissies.

Binnen Defensie zijn er ook mogelijkheden voor overkoepelende structuren: een Gemeenschappelijke Medezeggenschapscommissie (GMC) of een Buitengewone Medezeggenschapscommissie (BGMC), zoals men die in de burgermaatschappij (GOR en COR) al kent. In de BGMC zullen alle aangelegenheden aan de orde kunnen komen die een grotere draagwijdte hebben. Ze is in feite de opvolging van het LOO (overleg over lokale kwesties die meerdere onderdelen op die locatie aangaan), maar onder dezelfde benaming ook van alle medezeggenschapsorganen (zoals BOO, BDC en SOO) die zich met reorganisaties bezighouden en meerdere diensteenheden betreffen.

In het BMD is rekening gehouden met knelpunten op het gebied van overkoepelende medezeggenschapsorganen, faciliteiten voor het voorbereiden van vergaderingen en voor scholing en vorming, het advies- en instemmingsrecht en de geschillenprocedure.

De verhouding tussen het georganiseerd overleg en de medezeggenschap bij Defensie is

eveneens van belang geweest bij de totstandkoming van een nieuwe medezeggenschapsregeling voor het defensiepersoneel die afwijkt van de WOR. Bedrijfsorganisatorische onderwerpen zijn bij Defensie vaak zowel onderwerp van georganiseerd overleg als onderwerp van medezeggenschap. Ook sociale onderwerpen die het personeel aangaan, worden bij Defensie tot het gebied van medezeggenschap gerekend.

Medezeggenschapscommissies kunnen geen advies uitbrengen over aangelegenheden waarvan de behandeling is voorbehouden aan de sectorcommissie Defensie en de bijzondere commissies. Over de personele gevolgen en uitwerking van maatregelen die in het georganiseerd overleg aan de orde zijn gekomen kan wel worden overlegd met medezeggenschapscommissies en kan soms ook advies worden uitgebracht. Deze geleding blijkt bijvoorbeeld ook uit artikel 27, eerste lid, onder a en b van het BMD, waarin is bepaald dat medezeggenschapscommissies advies kunnen uitbrengen over de *toepassing* van de arbeids- en dienstvoorwaarden bij de diensteenheid en over de *uitvoering* van het algemene personeelsbeleid. De arbeids- en dienstvoorwaarden en het algemeen personeelsbeleid zelf worden echter vastgesteld in overleg met de sectorcommissie Defensie en de bijzondere commissies.

In bepaalde gevallen is het zinvol om medezeggenschap in te richten op een hoger niveau in de organisatie. Met name bij reorganisaties waarbij meer diensteenheden en medezeggenschapscommissies zijn betrokken is het wenselijk dat maatregelen in verband met de reorganisatie in slechts één overlegforum aan de orde komen. Voor het overleg over een reorganisatie waarbij meer diensteenheden zijn betrokken wordt daarom een buitengewone gemeenschappelijke medezeggenschapscommissie ingesteld. Een buitengewone gemeenschappelijke medezeggenschapscommissie wordt ook ingesteld op locaties waar personeel van meer dan één diensteenheid werkt of woont. Deze gemeenschappelijke commissie overlegt met degenen die op die locatie verantwoordelijk is voor de woon- en werkomstandigheden over adviesplichtige aangelegenheden die betrekking hebben op het aldaar werkzame personeel en die verband houden met het werken of wonen op die locatie.

Overigens worden ook buiten de hierboven genoemde gevallen gemeenschappelijke medezeggenschapscommissies ingesteld als dat bevorderlijk is voor een goede werking van de medezeggenschap. De gemeenschappelijke medezeggenschapscommissie wordt dan ingesteld bij een eenheid op een hiërarchisch hoger niveau in de organisatie en kan alleen aangelegenheden behandelen die van gemeenschappelijk belang zijn voor de meerderheid van de diensteenheden waarvoor ze is ingesteld. Gezien de waarde die wordt gehecht aan de betrokkenheid van het personeel van de verschillende diensteenheden en dus van de medezeggenschapscommissies bij die diensteenheden, zal met het instellen van gemeenschappelijke medezeggenschapscommissies terughoudend worden omgegaan. Overkoepelende medezeggenschapscommissies, met uitzondering van gemeenschappelijke medezeggenschapscommissies die verband houden met reorganisatie en locatie-overleg, kunnen worden ingesteld op niet meer dan één hoger niveau. In beginsel zullen gemeenschappelijke medezeggenschapscommissies worden ingesteld bij zogenaamde resultaat verantwoordelijke eenheden.

Handelingen

Medezeggenschapscommissie

Instelling en samenstelling

(275)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het instellen van medezeggenschapscommissies bij diensteenheden
Periode	1999 -
Grondslag	Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 3
Opmerking	Bij mandaatbeschikking worden de medezeggenschapscommissies ingesteld door de bevelhebbers namens de minister van Defensie, na overleg met de betrokken bijzondere commissie. Diensteenheid wordt verstaan: een schip, een groep van vliegtuigen, een inrichting der zeemacht, een bataljon of eenheid van overeenkomstig niveau, een eenheid of groep eenheden bij het korps mariniers ter grootte van een bataljon of van een overeenkomstig niveau, een vliegbasis of een overeenkomstig onderdeel, een district of een eenheid van een overeenkomstig niveau dan wel een met een eigen taak bedeed administratief of organisatorisch zelfstandig onderdeel van het ministerie van Defensie. <i>Volgens het Besluit medezeggenschap defensie wordt onder bevelhebber verstaan: de bevelhebber der zee strijdkrachten, de bevelhebber der land strijdkrachten, de bevelhebber der lucht strijdkrachten, de commandant van het wapen der Koninklijke marechaussee (vanaf 2000 (?)) bevelhebber der marechaussee, de commandant van het defensie interservice commando en de secretaris-generaal.</i>

(276)

Actor	Bevelhebber
Handeling	Het organiseren van verkiezingen voor de medezeggenschapscommissie
Periode	1999 -
Grondslag	Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 7 en 8

(277)

Actor	Medezeggenschapscommissie
Handeling	Het kiezen van een voorzitter en secretaris van de medezeggenschapscommissie
Periode	1999 -
Grondslag	Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 10.1

(278)

Actor Bevelhebber
Handeling Het voor bepaalde tijd (kunnen) uitsluiten van een lid van de medezeggenschapscommissie van deelname aan werkzaamheden van de commissie
Periode 1999 -
Grondslag Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 13.1
Opmerking Het hoofd van de dienst eenheid of de medezeggenschapscommissie richt een verzoek aan de bevelhebber. Het verzoek kan door het hoofd van de dienst eenheid worden gedaan op grond van het feit dat door het gedrag van het betrokken lid het overleg ernstig wordt belemmerd en door de medezeggenschapscommissie op grond van het feit dat door het gedrag van het lid de werkzaamheden van de medezeggenschapscommissie ernstig worden belemmerd.
Op een verzoek wordt pas beslist nadat het advies van het College voor Geschillen is ontvangen en het lid, het hoofd van de dienst eenheid en de medezeggenschapscommissie in de gelegenheid zijn gesteld hun oordeel over dat advies te geven.

(279)

Actor Medezeggenschapscommissie
Handeling Het instellen van werkgroepen welke belast worden met de voorbereiding of uitwerking van specifieke onderwerpen t.b.v. het overleg met het hoofd van de dienst eenheid
Periode 1999 –
Grondslag Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 6
Opmerking De medezeggenschap legt het voornemen om een werkgroep in te stellen schriftelijk voor aan het hoofd van de dienst eenheid met vermelding van de taak, de samenstelling en de werkwijze. Bij bezwaar van het hoofd van de dienst eenheid wordt door de bevelhebber beslist nadat hij advies van het College voor Geschillen heeft ontvangen.

Werkwijze

(280)

Actor Medezeggenschapscommissie

Handeling Het vaststellen van een reglement waarin de werkwijze van de medezeggenschapscommissie wordt geregeld

Periode 1999 –

Grondslag Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 14.1

Opmerking In dit reglement worden de onderwerpen geregeld die ter regeling aan de medezeggenschapscommissie zijn opgedragen of overgelaten. In ieder geval worden de werkwijze van de medezeggenschapscommissie en de gang van zaken bij verkiezingen geregeld.

Voordat de medezeggenschapscommissie het reglement vaststelt wordt het hoofd van de dienst eenheid in de gelegenheid gesteld zijn standpunt daarover kenbaar te maken. Nadat het reglement is vastgesteld wordt het ter kennisgeving voorgelegd aan het hoofd van dienst en de bevelhebber.

(281)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het vaststellen van een voorbeeldreglement van een medezeggenschapscommissie

Periode 1999 -

Grondslag Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 14.1

Product Regeling voorbeeldreglement BMD van 7-9-1999, nr. P/99005728

Opmerking In de periode dat nog geen reglement van een medezeggenschapscommissie van kracht is, geldt het voorbeeldreglement.

(282)

Actor Medezeggenschapscommissie

Handeling Het (kunnen) uitnodigen van deskundigen tot het bijwonen van een vergadering van de medezeggenschapscommissie, dan wel het (schriftelijk) verstrekken van adviezen inzake bepaalde te behandelen onderwerpen

Periode 1999 -

Grondslag Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 15

(283)

Actor Medezeggenschapscommissie

Handeling Het opstellen van een jaarverslag van de werkzaamheden van de medezeggenschapscommissie

Periode 1999 -

Grondslag Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 16

(284)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het vaststellen van regels voor vergaderfaciliteiten en andere voorzieningen voor leden van de medezeggenschapscommissie
Periode	1999 -
Grondslag	Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 17, 18, 19 en 20
Opmerking	De faciliteiten bestaan onder meer uit regelingen voor reis- en verblijfskosten, vrijstelling van werkzaamheden, vergaderen binnen de normale werktijd, het verlenen van buitengewoon verlof voor scholing en vorming.

(285)	
Actor	Bevelhebber
Handeling	Het beslissen op bezwaren van de hoofden van diensteenheden inzake de faciliteiten enz. voor (leden van) de medezeggenschapscommissie
Periode	1999 -
Grondslag	Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 6.2, 15.4 en 18
Opmerking	De bevelhebber beslist niet eerder dan nadat hij het advies van het College voor Geschillen heeft ontvangen.

Het overleg

(286)	
Actor	Bevelhebber
Handeling	Het voeren van overleg met de medezeggenschapscommissie
Periode	1999 -
Grondslag	Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 21.1
Opmerking	In de overlegvergadering worden, met uitzondering van individuele personeelszaken, aangelegenheden aan de orde gesteld die de diensteenheid betreffen en waarvan het hoofd van de diensteenheid of de medezeggenschapscommissie behandeling wenselijk acht of waarover overleg moet plaatsvinden.
Producten	Onder meer agenda's, verslagen van overlegvergaderingen

(287)	
Actor	Bevelhebber
Handeling	Het aanwijzen van functionarissen die gerechtigd zijn aan de overlegvergaderingen met de medezeggenschapscommissie deel te nemen
Periode	1999 -
Grondslag	Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 21.2

(288)
Actor Bevelhebber
Medezeggenschapscommissie
Handeling Het (kunnen) uitnodigen van deskundigen om aan een overlegvergadering met de medezeggenschapscommissie deel te nemen
Periode 1999 -
Grondslag Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 21.3

(289)
Actor Bevelhebber
Handeling Het, in overleg met de medezeggenschapscommissie, vaststellen van de procedure voor overleg met de medezeggenschapscommissie
Periode 1999 -
Grondslag Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 23
Opmerking Het betreft hier het overleg tussen het hoofd van de dienst eenheid of de door deze bevoegd verklaarde functionaris met de medezeggenschapscommissie. Deze afspraken hebben onder meer betrekking op:
a. het aantal overlegvergaderingen per jaar;
b. de wijze van bijeenroepen van overlegvergaderingen;
c. de werkzaamheden en de vervulling van het secretariaat van de overlegvergadering;
d. het opstellen van de agenda van de overlegvergadering en het bekendmaken daarvan aan de bij de dienst eenheid werkzame werknemers;
e. de verslaglegging van de overlegvergaderingen en de wijze waarop van het besprokene aan de bij de dienst eenheid werkzame werknemers verslag wordt gedaan;
f. het aantal deelnemers dat aanwezig moet zijn bij een overlegvergadering;
g. het schorsen van de vergadering voor afzonderlijk beraad over een bepaald punt.

(290)
Actor Bevelhebber
Handeling Het beslissen in geschillen tussen het hoofd van de dienst eenheid en de medezeggenschapscommissie inzake de wijze van overleg
Periode 1999 -
Grondslag Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 23.3
Opmerking De bevelhebber beslist niet eerder dan nadat hij het advies van het College voor Geschillen heeft ontvangen.

(291)
Actor Medezeggenschapscommissie
Handeling Het schriftelijk doen van voorstellen aan het hoofd van de dienst eenheid ten aanzien van aangelegenheden die de dienst eenheid betreffen
Periode 1999 -
Grondslag Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 25

Opmerking Dit is het initiatiefrecht van de medezeggenschapscommissie. Het hoofd van de diensteenheid beslist over een voorstel nadat daarover ten minste éénmaal overleg is gepleegd met de medezeggenschapscommissie. Na het overleg deelt het hoofd van de diensteenheid schriftelijk en gemotiveerd aan de commissie mee of en in hoeverre hij overeenkomstig het voorstel zal beslissen.

(292)

Actor Bevelhebber

Handeling Het (schriftelijk) verstrekken van alle inlichtingen en gegevens aan de medezeggenschapscommissie die zij voor het vervullen van haar taak nodig heeft

Periode 1999 -

Grondslag Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 26

Opmerking Dit wordt het informatierecht van de medezeggenschapscommissie genoemd. Daarnaast verstrekt het hoofd van de diensteenheid ten minste tweemaal per jaar schriftelijk algemene gegevens over het functioneren van de diensteenheid in het verstreken tijdvak en het verwachte functioneren in het komende tijdvak. Daarnaast verstrekt het hoofd van de diensteenheid bij het begin van de zittingsperiode van de medezeggenschapscommissie schriftelijk algemene gegevens over de organisatie van de diensteenheid.

(293)

Actor Medezeggenschapscommissie

Handeling Het adviseren van het hoofd van de diensteenheid over een voorgenomen maatregel

Periode 1999 -

Grondslag Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 27

Product Adviezen, verslagen van (overleg)vergaderingen

Opmerking Het betreft een voorgenomen maatregel met betrekking tot:
a. de wijze waarop de arbeids- en dienstvoorwaarden bij de diensteenheid worden toegepast;
b. de wijze waarop het algemeen personeelsbeleid bij de diensteenheid wordt uitgevoerd;
c. aangelegenheden op het gebied van de veiligheid, de gezondheid en het welzijn in verband met de arbeid bij de diensteenheid;
d. aangelegenheden met betrekking tot het woon- en leefklimaat bij de diensteenheid;
e. de organisatie en werkwijze binnen de diensteenheid;
f. de technische en economische dienstuitvoering bij de diensteenheid.

(294)

Actor Bevelhebber
Handeling Het aan de medezeggenschapscommissie schriftelijk mededelen of hij zich met het advies van de commissie over een voorgenomen maatregel kan verenigen
Periode 1999 -
Grondslag Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 29
Opmerking: Het hoofd van de dienst eenheid kan een beslissing nemen over een voorgenomen maatregel voordat het overleg daarover is voltooid of daarover door de medezeggenschapscommissie is geadviseerd, als de taakuitvoering van de dienst eenheid of de bijzondere situatie waarin de dienst eenheid verkeert dit dringend noodzakelijk maakte. Het hoofd van de dienst eenheid maakt zo snel mogelijk de redenen voor zijn beslissing bekend. De medezeggenschapscommissie heeft de mogelijkheid achteraf advies over deze aangelegenheid uit te brengen.
Indien het hoofd van de dienst eenheid zich niet met het advies kan verenigen vindt tussen het hoofd van de dienst eenheid en de medezeggenschapscommissie hernieuwd overleg plaats.
De voorgenomen maatregel wordt niet uitgevoerd als uit het advies van de medezeggenschapscommissie en uit de mededeling van het hoofd van de dienst eenheid blijkt dat over de voorgenomen maatregel geen overeenstemming is bereikt.

(295)

Actor Bevelhebber
Handeling Het beslissen over een geschil over een voorgenomen maatregel waarover het hoofd van de dienst eenheid en de medezeggenschapscommissie niet tot overeenstemming zijn gekomen
Periode 1999 -
Grondslag Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 31
Opmerking Het geschil wordt pas aan de bevelhebber voorgelegd nadat hernieuwd overleg heeft plaatsgevonden over de desbetreffende voorgenomen maatregel. De bevelhebber beslist niet eerder dan nadat hij het College voor Geschillen heeft gehoord.

(Buitengewone) gemeenschappelijke medezeggenschapscommissie

(296)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het instellen van (buitengewone) gemeenschappelijke medezeggenschapscommissies bij organisatiedelen
Periode 1999 -
Grondslag Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 4.1, 5.1

Product	en 5.2 Instellingsbesluit
Opmerking	Bij mandaatbeschikking worden de gemeenschappelijke medezeggenschapscommissies ingesteld door de bevelhebbers namens de minister van Defensie, na overleg met de betrokken bijzondere commissie. De betrokken medezeggenschapscommissies worden vooraf in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen over het instellen van een (buitengewone) gemeenschappelijke medezeggenschapscommissie.
(297)	
Actor	(Buitengewone) gemeenschappelijke medezeggenschapscommissie
Handeling	Het kiezen van een voorzitter en secretaris van de (buitengewone) gemeenschappelijke medezeggenschapscommissie
Periode	1999 -
Grondslag	Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 4.9 en 5.3 (art. 10.1)
(298)	
Actor	Bevelhebber (Buitengewone) gemeenschappelijke medezeggenschapscommissie
Handeling	Het (kunnen) uitnodigen van deskundigen om aan een overlegvergadering met de (buitengewone) gemeenschappelijke medezeggenschapscommissie deel te nemen
Periode	1999 -
Grondslag	Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 4.9 en 5.3 (art. 21.3)
(299)	
Actor	(Buitengewone) gemeenschappelijke medezeggenschapscommissie
Handeling	Het (kunnen) uitnodigen van deskundigen tot het (schriftelijk) verstrekken van adviezen inzake bepaalde te behandelen onderwerpen
Periode	1999 -
Grondslag	Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 4.9 en 5.3 (art. 15)

(300)

Actor Bevelhebber
Handeling Het voeren van overleg met de (buitengewone) gemeenschappelijke medezeggenschapscommissie over aangelegenheden die van gemeenschappelijk belang zijn voor alle of voor een meerderheid van de diensteenheden waarvoor de commissie is ingesteld
Periode 1995 -
Grondslag Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 4.7 en 5.3
Producten Onder meer agenda's, verslagen van overlegvergaderingen

(301)

Actor Bevelhebber
Handeling Het voeren van overleg met de buitengewone gemeenschappelijke medezeggenschapscommissie over een reorganisatie waarbij meerdere diensteenheden betrokken zijn
Periode 1995 -
Grondslag Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 5.1
Producten Onder meer agenda's, verslagen van overlegvergaderingen

(302)

Actor (Buitengewone) gemeenschappelijke medezeggenschapscommissie
Handeling Het schriftelijk doen van voorstellen aan de voorzitter van het overleg met de (buitengewone) gemeenschappelijke medezeggenschapscommissie ten aanzien van aangelegenheden die de diensteenheden betreffen
Periode 1999 -
Grondslag Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 4.9 3n 5.3 (art. 25)
Opmerking Dit is het initiatiefrecht van de (buitengewone) gemeenschappelijke medezeggenschapscommissie. De voorzitter van het overleg beslist over een voorstel nadat daarover ten minste éénmaal overleg is gepleegd met de (buitengewone) gemeenschappelijke medezeggenschapscommissie. Na het overleg deelt de voorzitter schriftelijk en gemotiveerd aan de commissie mee of en in hoeverre hij overeenkomstig het voorstel zal beslissen.

(303)

Actor Bevelhebber
Handeling Het (schriftelijk) verstrekken van alle inlichtingen en gegevens aan de (buitengewone) gemeenschappelijke medezeggenschapscommissie die zij voor het vervullen van haar taak nodig heeft
Periode 1999 -
Grondslag Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 4.9 en 5.3 (art. 26)
Opmerking Dit wordt het informatierecht van de (buitengewone) gemeenschappelijke

medezeggenschapscommissie genoemd.

(304)

Actor	(Buitengewone) gemeenschappelijke medezeggenschapscommissie
Handeling	Het adviseren van de bevelhebber over aangelegenheden die van gemeenschappelijk belang zijn voor alle of voor een meerderheid van de diensteenheden waarvoor de commissie is ingesteld, dan wel een reorganisatie
Periode	1999 -
Grondslag	Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 4.9 en 5.3 (art. 27)
Product	Adviezen, verslagen van (overleg)vergaderingen

(305)

Actor	Bevelhebber
Handeling	Het aan de (buitengewone) gemeenschappelijke medezeggenschapscommissie schriftelijk mededelen of hij zich met het advies van de commissie over een aan haar voorgelegde aangelegenheid kan verenigen
Periode	1999 -

4.4.3.2.3 Geschillenregeling

In de regeling onderdeelsoverlegorganen (ministeriële beschikking van 1-5-1985, nr. PP85/093/2173) is een apart hoofdstuk gewijd aan een geschillenprocedure. Bij ieder krijgsmachtdeel en de Koninklijke marechaussee werd door de minister van Defensie een College van Advies inzake het overleg met overlegorganen ingesteld.

Het college adviseerde de minister van Defensie over geschillen tussen de commandant en het overlegorgaan, die aan de minister ter beslissing waren voorgelegd.

In het besluit medezeggenschap defensie is de geschillenprocedure een belangrijk element. Er wordt advies ingewonnen bij het college voor geschillen voordat de bevelhebber een beslissing neemt inzake geschillen over het instellen van een werkgroep, de uitsluiting van een lid van de medezeggenschapscommissie, het onthouden van goedkeuring aan het reglement of een wijziging daarvan, het uitnodigen van een deskundige door de medezeggenschapscommissie, de scholings- en vormingsactiviteiten waar leden van een medezeggenschapscommissie aan willen deelnemen, het gebruik van voorzieningen door een medezeggenschapscommissie, het benaderen van derden voor raadpleging of beraad in verband met de geheimhoudingsverplichting, de gang van zaken bij de overlegvergadering, het verstrekken van informatie aan de medezeggenschapscommissie en het advies van een medezeggenschapscommissie over een voorgenomen maatregel. Voorts is expliciet de mogelijkheid geboden om geschillen over de interpretatie van het besluit aan de bevelhebber voor te leggen. Hiermee heeft de medezeggenschapscommissie

de mogelijkheid om de bevelhebber een beslissing te vragen als zij van mening is dat haar ten onrechte de mogelijkheid is onthouden advies uit te brengen. Voorts kan de bevelhebber bijvoorbeeld een beslissing worden gevraagd bij een geschil over het initiatiefrecht. Met betrekking tot de inhoud van de op een voorstel genomen beslissing kan de medezeggenschapscommissie geen geschil aanhangig maken. Als de beslissing van het hoofd van de dienst eenheid naar de mening van de medezeggenschapscommissie niet of onvoldoende is gemotiveerd, kan wel een beslissing worden gevraagd van de bevelhebber. Het college voor geschillen kan in een dergelijk geval alleen adviseren over de vraag of het hoofd van de dienst eenheid heeft voldaan aan de in het besluit gestelde eisen en toetst dus of het hoofd van de dienst eenheid zijn beslissing voldoende heeft gemotiveerd. Over de redelijkheid van de beslissing van het hoofd van de dienst eenheid ten aanzien van het voorstel van de medezeggenschapscommissie wordt door het college niet geadviseerd. De bevelhebber neemt bij geschillen geen beslissing voordat hij advies heeft ontvangen van het college voor geschillen. De leden van het college voor geschillen maken geen deel uit van het ministerie van Defensie en zijn niet werkzaam onder de verantwoordelijkheid van de minister van Defensie. Het college kan een bemiddelingsvoorstel doen aan de bevelhebber. Voorts kan het college alle inlichtingen en gegevens inwinnen en, al dan niet op verzoek, alle personen horen die het voor het opstellen van een advies nodig acht. Het college brengt tenzij sprake is van een geslaagde bemiddeling, binnen vier weken nadat het om advies is gevraagd, advies uit.

Handelingen

College van Advies inzake het overleg met overlegorganen

(306)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het instellen van een College van advies inzake het overleg met een overlegorgaan
Periode	1985 – 1999
Grondslag	Regeling onderdeeloverlegorganen, ministeriële beschikking van 1-5-1985, nr. PP85/093/2173, art. 31.1
Opmerking	Bij ieder krijgsmacht deel en de Koninklijke marechaussee werd een College van advies inzake het overleg met het overlegorgaan ingesteld.

(307)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het stellen van regels inzake de samenstelling en de werkwijze van het College van advies inzake het overleg met een overlegorgaan
Periode	1985 – 1999
Grondslag	Regeling onderdeeloverlegorganen, ministeriële beschikking van 1-5-1985, nr. PP85/093/2173, art. 31

(308)
Actor Minister van Defensie
Handeling Het benoemen en ontslaan van de voorzitter, secretaris en de leden, alsmede hun plaatsvervangers van het College van advies inzake het overleg met een overlegorgaan
Periode 1985 – 1999
Grondslag Regeling onderdeelsoverlegorganen, ministeriële beschikking van 1-5-1985, nr. PP85/093/2173, art. 20.1 en 20.2

(309)
Actor College van advies inzake het overleg met een overlegorgaan
Handeling Het adviseren van de minister van Defensie in geschillen tussen de commandant en het overlegorgaan
Periode 1985 – 1999
Grondslag Regeling onderdeelsoverlegorganen, ministeriële beschikking van 1-5-1985, nr. PP85/093/2173, art. 20.2

College voor Geschillen

(310)
Actor Minister van Defensie
Handeling Het instellen van een College voor geschillen
Periode 1999 -
Grondslag Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 33.1

(311)
Actor Minister van Defensie
Handeling Het stellen van regels inzake de samenstelling en de werkwijze van het College voor geschillen
Periode 1999 -
Grondslag Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 33, 34 en 35

(312)
Actor Minister van Defensie
Handeling Het benoemen en ontslaan van de voorzitter en de leden, alsmede hun plaatsvervangers van het College voor geschillen
Periode 1999 -
Grondslag Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 33.1

(313)

Actor	College voor geschillen
Handeling	Het opstellen van een jaarverslag van de werkzaamheden van het College voor geschillen
Periode	1999 -
Grondslag	Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 33.3
Opmerking	Het jaarverslag wordt aan de minister van Defensie gezonden.

(314)

Actor	College voor geschillen
Handeling	Het adviseren van de bevelhebber in geschillen tussen het hoofd van de diensteneheid en de medezeggenschapscommissie/(buitengewone) gemeenschappelijke medezeggenschapscommissie
Periode	1999 -
Grondslag	Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361, art. 34

4.4.3.3 Werkoverleg

Volgens de definitie uit de rondzendbrief van de minister van Binnenlandse Zaken van 16 juli 1982⁵⁶ wordt onder de term werkoverleg het volgende verstaan:

- het is een groepsoverleg tussen een chef en zijn directe ondergeschikten; in beginsel is het geen vertegenwoordigend overleg, hetgeen niet uitsluit dat afhankelijk van de concrete omstandigheden daarvoor om praktische redenen wordt gekozen;
- het wordt regelmatig (periodiek) en geregeld (volgens vaste procedure-afspraken) gehouden;
- het moet op een bepaalde wijze door de organisatie heen zijn gestructureerd;
- het houdt in uitwisseling van informatie en uitoefening van invloed op besluiten over onderwerpen, welke het werk en het personeel betreffen.

Het werkoverleg is geen nieuw verschijnsel. Op veel plekken werd het werkoverleg al als overleginstrument gehanteerd. Toch was deze overlegvorm nog niet bij alle onderdelen een geaccepteerd verschijnsel.

Het werkoverleg moest, in relatie met de overlegorganen, de betrokkenheid van zoveel mogelijk personeelsleden bij de besluitvorming over zaken die hen rechtstreeks aangingen zien te waarborgen. In de Regeling onderdeeloverlegorganen (beschikking minister van Defensie, 1-5-1985, nr. PP 85/093/2173) werd dan ook opgenomen dat het overlegorgaan het werkoverleg binnen het onderdeel zo veel mogelijk bevorderde (art.30.1). Deze bepaling is ook in het Besluit medezeggenschap defensie opgenomen onder artikel 32.1. Het diensthoofd was als eerste verantwoordelijk voor de vorm en het functioneren van het overleg. Bleef hij in gebreke dan kon hij door de medezeggenschapscommissie op zijn nalatigheid worden gewezen.

56. Rondzendbrief van de minister van Binnenlandse Zaken van 16 juli 1982, nr. AB82/U1391, D.G.O.P./O.P.Z./A.J.Z.

Handelingen

(315)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het voeren van werkoverleg tussen direct leidinggevende en medewerkers
Periode	1945 –
Product	Agenda's, verslagen

4.4.3.4 Overleg bij reorganisaties

Reorganisaties vergen vaak een bijzondere vorm van overleg. Aanvankelijk was er niet voorzien in een bijzondere overlegvorm. In juni 1976 verscheen de ministeriële beschikking "Regeling overlegprocedures bij reorganisaties", waarin werd aangegeven dat het gewenst was de betrokkenheid van vertegenwoordigers van de vakorganisaties en van de aangewezen overlegorganen bij (voorgenomen) reorganisaties en de uitvoering daarvan te waarborgen en nader te structureren.

De vertegenwoordigers van de vakorganisaties werden bij reorganisaties reeds in een vroeg stadium van de besluitvorming vertrouwelijk op de hoogte gesteld, zodat hun standpunten bij de uiteindelijke besluitvorming konden worden meegenomen. Het overleg diende zich te concentreren op de personele gevolgen van de reorganisatie.

Handelingen

(316)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het voorbereiden en vaststellen van richtlijnen voor het overleg bij reorganisaties, concentraties en samenvoegingen van onderdelen, diensten, instellingen en bedrijven
Periode	1975 -
Product	Regeling overlegprocedures bij reorganisaties, ministeriële beschikking van 4 juni 1976, nr. 381.836/9N; Regeling overlegprocedures bij reorganisaties, 3 februari 2000, Stcrt 2000/24

4.4.4 Bezoldiging en spaarloonregeling

Handelingen

(317)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het, gezamenlijk met de ministers van Binnenlandse Zaken, van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van Financiën en van Sociale Zaken voordragen van een amvb over een kinderbijslagregeling voor overheidspersoneel
Periode 1962-1979
Grondslag Kinderbijslagwet voor loontrekkenden, 23 december 1939, Stb. 1939/806, zoals gewijzigd bij wet van 26 april 1962, Stb. 1962/161, art. 10
Product Kindertoelageregeling overheidspersoneel, 14 mei 1963, Stb. 1963/219
Opmerking Zie ook J. van der Meer, *Verstrekkende zekerheid. Een institutioneel onderzoek op het beleidsterrein sociale zekerheid ten aanzien van de sociale verzekeringen, 1940-1997*, PIVOT-rapport nr. 66.

(318)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het gezamenlijk met de minister van Binnenlandse Zaken geven van nadere voorschriften ter uitvoering van de Premiespaarregeling Rijksambtenaren
Periode 1960-1996
Grondslag Premiespaarregeling Rijksambtenaren, 20 februari 1960, Stb. 1960/48, art. 13; Premiespaarregeling Rijksambtenaren 1968, 27 mei 1968, Stb. 1968/263, art. 19

(319)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het gezamenlijk met de minister van Binnenlandse Zaken vaststellen van voorschriften, nodig ter uitvoering van het Verplaatsingskostenbesluit 1962
Periode 1962-1989
Grondslag Verplaatsingskostenbesluit 1962, 16 april 1962, Stb. 1962/150, art. 14
Product Verplaatsingskostenbesluit 1962, Verplaatsingskostenbesluit militairen (Stb. 1991, 412) zoals gewijzigd bij Stb. 1991, 536, Stb. 1994, 490, Stb. 1995, 292, Stb. 1996, 169, Stb. 1996, 186, Stb. 1996, 192, Stb. 1997, 669, Stb. 1997, 702, Stb. 2000, 79

(320)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het gezamenlijk met de ministers van Binnenlandse Zaken en Onderwijs en Wetenschappen aanwijzen van categorieën van personen als belanghebbenden in de zin van de Regeling ziektekostenvoorziening overheidspersoneel
Periode 1981-
Grondslag Zvo-regeling, 18 september 1980, Stb. 1980/544, art. 4.2

(321)
Actor Minister van Defensie
Handeling Het gezamenlijk met de ministers van Binnenlandse Zaken en Onderwijs en Wetenschappen bepalen wie er met de uitvoering van de Zvo-regeling belast zijn
Periode 1981-
Grondslag Zvo-regeling, 18 september 1980, Stb. 1980/544, art. 11.1
Opmerking De Zvo-regeling draagt de uitvoering op aan de minister van Binnenlandse Zaken maar geeft tevens de mogelijkheid aan de minister van Binnenlandse Zaken en aan "Onze Ministers wie het mede aangaat" om hier bij gezamenlijke beschikking van af te wijken.

(322)
Actor Minister van Defensie
Handeling Het vaststellen van bezoldiging/salaris
Periode 1945-
Grondslag Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, Stb. 1931/377, hoofdstuk V; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, Stb. 1931/378, hoofdstuk V; Inkomstenbesluit militairen
Opmerking Bij de vaststelling wordt rekening gehouden met salarisanciënniteit, kortingsbedragen (inhoudingen) en periodieke of extra salarisverhogingen

(323)
Actor Minister van Defensie
Handeling Het uitvoeren van loonbeslag
Periode 1945-
Grondslag Ambtenarenwet 1929, Stb. 1929/530, zoals gewijzigd bij Wet van 24 september 1992, Stb. 1992/539, art. 115-124

(324)
Actor Minister van Defensie
Handeling Het toekennen of het intrekken van een toelage op de bezoldiging
Periode 1945-
Grondslag Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, Stb. 1931/377, art 38; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, Stb. 1931/378, art. 37; Regeling vliegtoelagen militairen 1951; Besluit van 26 november 1964, houdende vaststelling van een Regeling toelagen bij oefeningen, Stb. 464; Toelagebesluit officieren-arts, officieren-tandarts en officieren-apothekers 1965, 12 juli 1965, Stb. 1965/381; Regeling inkomsten militairen land- en luchtmacht 1969, 27 september 1968, Stb. 1968/523, hoofdstuk XII; AMAR, art. 58; Administratieve aanwijzingen inkomsten buitenland militairen land- en luchtmacht 1970 (M.B. van 10 december 1969, nr. 273.290/F); Administratieve aanwijzingen inkomsten buitenland militairen land- en luchtmacht 1984 (M.B. van 28-8-1984, nr. PP 84/002/4009, laatstelijk

	gewijzigd 24-6-1996, nr. P/96002091); Inkomstenregeling militairen, art. 37.1; Voorzieningenstelsel buitenland defensiepersoneel (18-01-96, DAVB PAV6045/96000851, herhaaldelijk gewijzigd)
Opmerking	De handeling heeft betrekking op de volgende toelagen: Toelage officieren-arts, -tandarts en –apotheker ; Toelage militaire bijstand; Brevettoelage; Vliegtoelage; Garantievliegtoelage; Vlieggeld; Ontberingstoelage; Toelage parachutespringen; Duiktoelage; Toelage verblijf onderwaterlaboratorium; Toelage verblijf recrompessietoestel; Toelage verblijf decompressietoestel; Toelage munitieruimen; Toelage gravendienst; Toelage werkzaamheden in antennemasten; Toelage rij-instructie tanks, pantserrupsvoertuigen of gemechaniseerde vuurmonden; Toelage mijnendienst Onderzeeboottoelage; Toelage mountain leaders; Toelage helikopterredders; Toelage meerdaagse dienstreis; Opkomsttoelage reservisten; Beschikbaarheidstoelage afroepreservisten; Arbeidsmarkttoeslag afroepreservisten; Huwelijkstoelage; Overbruggingstoelage; Garantietoelage; Diplomatoelage milva; Toelage vliegabasis commandant; Toelage maandvliegers; Oefentoelage; Gevarentoelage; Toelage voor bewakingsdiensten; Toelage ter tegemoetkoming in de woninghuur; Toelage verrichten hulpdiensten Nationale Reserve; Toelage-buitenland; Toelage inzake functiewaarneming; Ontberingstoelage
(616)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het registreren van de toekenning en ontneming van (extra) periodieken
Periode	1945-
Bron	Defensie HR Procesmodel Project P&O2000+ (versie 0.7.1, 04/08/2002)
(325)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het toekennen van een uitkering aan een militair om redenen van werving en behoud
Periode	1996-
Grondslag	Inkomensbesluit militairen, art. 12; Beleidsregel tijdelijke bindingsmaatregelen militair personeel en burgerpersoneel Koninklijke Luchtmacht (01-06-2001, DPKLu B200102077)
(326)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het toekennen van een eindejaarsuitkering
Periode	1969-
Grondslag	Regeling inkomsten militairen land- en luchtmacht 1969, art. 40; Inkomensbesluit militairen, art. 15 en 15a, Besluit van 31 oktober 1994, houdende toekenning van de eindejaarsuitkering over 1993 aan militairen en burgerlijk defensiepersoneel, toekenning van een eenmalige uitkering in 1993 aan burgerlijk defensiepersoneel en wijziging van enige besluiten in verband

met het arbeidsvoorwaardenakkoord sector Defensie over de periode van 1 april 1993 tot 1 april 1995 (Stb 1994, nr. 824); Defensie CAO 2001

(327)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het toekennen van een vakantie-uitkering
Periode 1954-
Grondslag Besluit vacantienuitkering militairen zeemacht, 7 december 1954, Stb. 1954/607, Besluit vacantienuitkering militairen land- en luchtmacht, 7 december 1954. Stb. 1954/608, Regeling inkomsten militairen land- en luchtmacht 1969, hoofdstuk VIII; Inkomensbesluit militairen, art. 14

(328)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het toekennen van een vergoeding in de vorm van verlof of een geldelijke beloning voor het werken buiten de vastgestelde werktijden (overwerk)
Periode 1952-
Grondslag AMAR, art. 58.2.c; m.i.v. 1 juli 2001 AMAR (27-06-01, Stb. 2001/ 348) art. 60a en 60c; Regeling vergoeding voor overwerk, onregelmatigheid, beschikbaarheid en bereikbaarheid (VROB), 02-02-87 DPAM/AMP PP87/179/506, laatstelijk gewijzigd 16-7-2001 DAVB P/2001004714; Beleidsregel werk- en rusttijden en extra beslaglegging militairen Koninklijke marechaussee (BWREB-KMAR, 18-04-2000 KMAR POB/2000/25744); Beleidsregel werk- en rusttijden en extra beslaglegging militairen Koninklijke landmacht (BWREBMKL, 13-11-1998 CDPO PO-O/98/33604, gewijzigd 18-5-2000, PO/00/214318)

(329)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het toekennen van een kinderbijslag of kindertoelage
Periode 1945-1979
Grondslag Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, Stb. 1931/378, art. 39; Regeling kindertoelagen militairen land- en luchtmacht 1954, 12 augustus 1954, Stb. 1954/387

(330)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het verstrekken van inlichtingen over de verstrekking van kinderbijslag of kindertoelage aan de Militaire Pensioenraad
Periode 1950-1962
Grondslag Kindertoelagewet voor gepensioneerden, Stb. 1950/501, art. 10.1

(331)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het toekennen van een non-activiteitswedde aan militairen, die tijdelijk uit hun

Periode	functie zijn ontheven omdat zij zijn benoemd of verkozen in een functie in een publiekrechtelijk college of in een hieraan gelijkgestelde functie 1945-
Grondslag	Wet bevordering en ontslag beroepsofficieren, (Stb. 1954, 575) artikel 33, 116; Wet voor het reserve-personeel der krijgsmacht, (stb. 1954, 576), art. 30, 84. AMAR; artikel 133, Militaire Ambtenarenwet 1931, art. 12c (20-04-88, Stb. 1988, 288 02-11-88)
(332)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het gezamenlijk met de minister van Binnenlandse Zaken vaststellen van nadere voorschriften ter uitwerking of aanvulling van de Premiespaarregeling Rijksambtenaren voor bepaalde groepen van belanghebbenden
Periode	1960-1996
Grondslag	Premiespaarregeling Rijksambtenaren, 20 februari 1960, Stb. 1960/48, art. 12; Premiespaarregeling Rijksambtenaren 1968, 27 mei 1968, Stb. 1968/263, art. 18
(333)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het stellen van nadere regels over de wijze waarop een militair een verzoek tot deelname aan de spaarloonregeling moet indienen
Periode	1994-
Grondslag	Spaarloonregeling defensiepersoneel (vastgesteld 02-06-94, DAVB PAV6185/94014916 in werking 01-06-94; gewijzigd 18-01-96 DAVB PAV6011/96000856 art. 1, (c), in werking 01-01-96 en gewijzigd 19-06-97 DAVB P/97003651 art. 3, 5, 8, 9, 11 & 12, in werking 01-01-98 en gewijzigd 29-10-97 DAVB P/97007329 art. 1 t/m 12, in werking 01-01-98.
(334)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het inhouden van een bedrag op het salaris van het personeelslid en het overmaken hiervan op een spaarloonrekening of op de rekening van de instelling waarbij het personeelslid een levensverzekeringsovereenkomst heeft afgesloten
Periode	1960-
Grondslag	Spaarloonregeling defensiepersoneel (vastgesteld 02-06-94, DAVB PAV6185/94014916 in werking 01-06-94; gewijzigd 18-01-96 DAVB PAV6011/96000856 art. 1, (c), in werking 01-01-96 en gewijzigd 19-06-97 DAVB P/97003651 art. 3, 5, 8, 9, 11 & 12, in werking 01-01-98 en gewijzigd 29-10-97 DAVB P/97007329 art. 1 t/m 12, in werking 01-01-98.

(335)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het schriftelijk machtigen van het personeelslid tot het opnemen van spaarbedragen voor het kopen van een eigen woning of ter voldoening van premies verschuldigd ingevolge een overeenkomst van levensverzekering
Periode	1994-
Grondslag	Spaarloonregeling defensiepersoneel (vastgesteld 02-06-94, DAVB PAV6185/94014916 in werking 01-06-94; gewijzigd 18-01-96 DAVB PAV6011/96000856 art. 1, (c), in werking 01-01-96 en gewijzigd 19-06-97 DAVB P/97003651 art. 3, 5, 8, 9, 11 & 12, in werking 01-01-98 en gewijzigd 29-10-97 DAVB P/97007329 art. 1 t/m 12, in werking 01-01-98.

4.4.5 Gratificaties, schadeloosstelling en vergoeding van kosten

Handelingen

(336)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het verlenen van subsidies, bijdragen, vergoedingen, schadeloosstellingen, gratificaties en andere geldelijke uitkeringen ten gunste van (voormalig) personeel dan wel van hun nagelaten betrekkingen
Periode	1945-1990
Grondslag	Besluit van 19 juni 1924, tot overdracht van enkele bevoegdheden aan de Hoofden der Ministerieele Departementen, Stb. 1924/294; Gratificatiebesluit, Stb. 1950/K 320, art. 1
(337)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het vaststellen, wijzigen of intrekken van een ministeriële regeling over schadeloosstelling, kostenvergoedingen en overige geldelijke vergoedingen
Periode	1991-
Grondslag	AMAR, art. 115, lid 2 (i.w. 12-6-1993, Stb. 278)
(338)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het beslissen op verzoeken om schadeloosstelling en vergoeding van kosten, alsmede het toekennen van overige geldelijke tegemoetkomingen
Periode	1993-
Grondslag	AMAR, art. 115, lid 1(i.w. 12-6-1993, Stb. 278); Regeling schadevergoedingen 1985, opgenomen in MP 33-520, Regeling representatiegelden, MP 33-520, Regeling duiktoelage korps marine brandweer, MP 33-207, het Voorzieningenstelsel buitenland defensiepersoneel, MP 33-320, MP 31-400a.

(339)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het verlenen van een beloning aan de militair wegens buitengewone toewijding of bijzonder loffelijke dienstverrichting
Periode 1945-
Grondslag Inkomensregeling militairen, 18-01-96 DAVB PAV6011/96000854 01-01-96, art. 13
Opmerking De in de handeling genoemde beloning kan bestaan uit een tevredenheidsbetuiging, extra verlof en/of een gratificatie.

(340)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het toekennen van gratificaties, toelagen en vergoedingen aan bedrijfshulpverleners
Periode 1966-
Grondslag Tot 1992: Gratificatiebesluit (besluit 27 juli 1950, Stb K320); Regeling bedrijfshulpverlening defensie (DAVB P/970069879 van 16-10-1997)
Opmerking: Personeel dat, op basis van vrijwilligheid, BHV-taken uitvoerde, had recht op een aantal vergoedingen, toelages en gratificaties. Die voorzieningen waren neergelegd in een aantal door de Minister van Binnenlandse Zaken vastgestelde circulaire's, gebaseerd op het Gratificatiebesluit (besluit 27 juli 1950, Stb K320). Met de invoering van het sectormodel in 1993 zijn deze circulaire's vervallen en was er daardoor geen materiële grondslag meer. Dat betekent in concreto dat de regeling aanpassing vergoedingen bedrijfszelfbescherming, opgenomen in de MP 33-510, is vervallen

(341)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het toekennen van een gratificatie bij een ambtsjubileum
Periode 1953-
Grondslag Stb. 1950, K 320, Ministeriële beschikking van 10 december 1953, nr. P 100.220, AMAR, Stb. 1989, 572, art. 130a ingetrokken Stb. 1996, 186, Inkomensregeling militairen, 18-01-96 DAVB PAV6011/96000854 01-01-96, art. 32

(342)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het toekennen van een proportionele diensttijdgratificatie aan de militair aan wie ontslag is verleend op grond van deelname aan de VUT-regeling, reorganisatie of arbeidsongeschiktheid
Periode 1996-
Grondslag Inkomensregeling militairen, 18-01-96 DAVB PAV6011/96000854 01-01-96

(343)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het vaststellen van ministeriële besluiten voor de uitvoering van het Verplaatsingskostenbesluit militairen
Periode 1991-
Grondslag Verplaatsingskostenbesluit militairen Stb. 1991/536, art 25.2

(344)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het beslissen in afwijking van de Verplaatsingskostenbesluit militairen gestelde regels met betrekking tot tegemoetkomingen in reis- en pensionkosten ten behoeve van individuele belanghebbenden
Periode 1991-
Grondslag Verplaatsingskostenbesluit militairen, Stb. 1991/536, art. 28

(345)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het verlenen van een tegemoetkoming in verhuis- en pensionkosten
Periode 1947-
Grondslag Verplaatsingskostenbesluit 1962, Verplaatsingskostenbesluit militairen (Stb. 1991, 412) zoals gewijzigd bij Stb. 1991, 536, Stb. 1994, 490, Stb. 1995, 292, Stb. 1996, 169, Stb. 1996, 186, Stb 1996, 192, Stb. 1997, 669, Stb. 1997, 702, Stb. 2000, 79.

(346)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het verlenen van een tegemoetkoming in reiskosten woon-werkverkeer
Periode 1947-
Grondslag Verplaatsingskostenbesluit 1962, Verplaatsingskostenbesluit militairen (Stb. 1991, 412) zoals gewijzigd bij Stb. 1991, 536, Stb. 1994, 490, Stb. 1995, 292, Stb. 1996, 169, Stb. 1996, 186, Stb 1996, 192, Stb. 1997, 669, Stb. 1997, 702, Stb. 2000, 79.

(347)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het gezamenlijk met de minister van Financiën, vanaf 1959 de minister van Binnenlandse Zaken, beslissen in afwijking van bepalingen van het Verplaatsingskostenbesluit of in gevallen waar het Verplaatsingskostenbesluit niet of niet naar redelijkheid voorziet
Periode 1947-1989
Grondslag Verplaatsingskostenbesluit 1946, 18 december 1946, Stb. 1946/G 371, art. 4.3, 5.5; Verplaatsingskostenbesluit 1962, Stb. 1962/150, art 5.6, 5a.2, 9.3, 9.4, 10.3, 11.1 en 15; Reis- en pensionkostenbesluit ongehuwd burgerlijk

rijkspersoneel, Stb. 1970/56

(348)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het vaststellen van vaste reissommen die in de plaats treden van de vergoeding voor reis- en verblijfkosten naar regelen van het Militair reisbesluit/Reisbesluit militairen 1978

Periode 1945-

Grondslag Militair reisbesluit, 19 maart 1955, Stb. 1955/96, art. 13., Reisbesluit militairen 1978, 19 mei 1978, Stb. 1978/284, art. 13

(349)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het indelen van een militair in een categorie

Periode 1955-

Grondslag Militair reisbesluit, 19 maart 1955, Stb. 1955/96, art. 7.1, Reisbesluit militairen 1978, 19 mei 1978, Stb. 1978/284, art. 7.1

Opmerking De minister deelde de militairen, al naar gelang hun militaire rang, stand of hoedanigheid, op in vijf categorieën; elke categorie kende een eigen vergoedingentarief.

(350)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het vaststellen van voorschriften over de wijze van declareren van reiskosten

Periode 1945-

Grondslag Militair reisbesluit, 19 maart 1955, Stb. 1955/96, art. 15., Reisbesluit militairen 1978, 19 mei 1978, Stb. 1978/284, art. 15, Besluit dienstreizen defensie, 25-3-1996, Stb. 1996/192, art. 18

(351)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het verlenen van machtiging of toestemming voor het gebruik voor dienstreizen van een eigen of gehuurd voertuig of een taxi

Periode 1978-

Grondslag Reisbesluit militairen 1978, 19 mei 1978, Stb. 1978/284, art.5.b; Besluit dienstreizen defensie, 25-3-1996, Stb. 1996/192, art. 4

(352)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het vergoeden van reis- en verblijfkosten

Periode 1945-

Grondslag Besluit dienstreizen defensie, 25-3-1996, Stb. 1996/192, art. 7 en 12

(353)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het beslissen in afwijking van de regels van het Reisbesluit in gevallen waarin die regels niet of niet naar redelijkheid voorzien
Periode	1987-
Grondslag	Reisbesluit militairen 1978, 19 mei 1978, Stb. 1978/284, art. 17
(354)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het verlenen van een tegemoetkoming aan diegene die in het jaar voor de inwerkingtreding van het Reisbesluit binnenland als militair in de zin van het Besluit dienstreizen defensie op ten minste 40 dagen tegen vergoeding dienstreizen binnen Nederland heeft ondernomen
Periode	1996-
Grondslag	Besluit dienstreizen defensie, 25-3-1996, Stb. 1996/192, art. 18
(355)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het toekennen van een vergoeding voor aansluitings-, abonnements- en gesprekskosten indien een privé-telefoonaansluiting voor dienstdoeleinden wordt aangewend
Periode	1991-
Grondslag	AMAR, art. 135. (K.B. van 9-10-1991, Stb. 661)
(356)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het verlenen van een vergoeding of een tegemoetkoming in de kosten van representatie
Periode	1950-
Grondslag	Regeling inkomsten militairen land- en luchtmacht 1969, 27 september 1968, Stb. 168/523, art. 63.b; Inkomstenbesluit militairen, Stb. 1996/27, art. 16.f

4.4.6 Vakantie en verlof

Handelingen

(357)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het vaststellen van afwijkende regelingen betreffende het verlenen van vakantie
Periode	1945-
Grondslag	Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, Stb. 1931/378, art. 56, AMAR, art. 81

(358)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het vaststellen van de aanspraak op vakantie, het verlenen van vakantieverlof, het intrekken van verleend verlof en het vergoeden van de eventueel tengevolge hiervan geleden geldelijke schade
Periode	1945-
Grondslag	Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, Stb. 1931/377, hoofdstuk VII; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, Stb. 1931/378, hoofdstuk VII; AMAR, hoofdstuk 8, paragraaf 1-3.
(359)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het behandelen van verzoeken om meer dan het aantal toegestane vakantieverlofuren naar het volgend kalenderjaar over te boeken
Periode	1996-
Grondslag	AMAR, art 80.2, 8-3-1996, Stb. 1996/169
(360)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het in geval van ontslag verrekenen van niet of te veel genoten vakantie
Periode	1996-
Grondslag	AMAR, art. 71a en 80b, 8-3-1996, Stb. 1996/169, gewijzigd 25-1-2000, Stb. 2000/79
(361)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het verlenen van buitengewoon verlof
Periode	1945-
Grondslag	Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, Stb. 1931/377, art. 53; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, Stb. 1931/378, art. 61; AMAR, hoofdstuk 8, par. 4a
(362)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het tijdelijk ontheffen van de waarneming van het ambt van of het verlenen van buitengewoon verlof aan ambtenaren die lid zijn van publiekrechtelijke colleges of deelnemen aan activiteiten van of voor vakorganisaties van overheidspersoneel
Periode	1988-
Grondslag	Ambtenarenwet 1929, zoals gewijzigd bij wet van 20 april 1988, Stb. 1988/229, art. 125c.1-3

4.4.7 Voorzieningen in verband met ziekte

Handelingen

(363)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het in overleg met de vrouwelijke militair bepalen van de datum van ingang van het zwangerschaps- en bevallingsverlof
Periode	1991-
Grondslag	AMAR, art. 59.f en 59.g, Wet van 6 juni 1991, houdende regels betreffende de aanspraak op zwangerschaps en bevallingsverlof van overheids- en onderwijspersoneel, Stb. 1991/347, Wet arbeid en zorg, Stb. 2001/567, art. 3

4.4.8 Rechten en plichten bij reorganisatie

Handelingen

(364)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het vaststellen van (nadere) procedures en voorschriften voor reorganisaties en het herplaatsen van militairen
Periode	1987-
Product:	Sociaal Beleidskader Defensie

(365)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het met het oog op herplaatsing opleggen van de verplichting tot om-, her- of bijscholing en het vergoeden van de hieraan verbonden kosten aan de militair wiens functie wordt opgeheven
Periode	1987-1996
Grondslag	SBK Defensie

(366)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het vervallen verklaren van het recht op wachtgeld danwel het recht op een uitkering ingevolge de Uitkeringsregeling 1966 voor de militair die weigert te voldoen aan de opgelegde verplichting tot om-, her- of bijscholing
Periode	1987-1996
Grondslag	SBK Defensie

4.4.9 Overige rechten en verplichtingen

Handelingen

(367)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het aanwijzen van de standplaats waar de militair in de regel dienst verricht
Periode	1945-
Grondslag	Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, Stb. 1931/377, art 76, lid 1; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, Stb. 1931/378, art. 80, lid 1; AMAR, art. 24
Product	
Opmerking	Tot 1982 hield deze aanwijzing tevens in dat de militair verplicht werd in (een bepaald deel van) de standplaats of van de gemeente waartoe de standplaats behoorde, te gaan wonen. Vanaf 1982 kan de militair verplicht worden te gaan wonen op een bepaalde afstand van de plaats waar hij in de regel dienst verricht. Zie ook de handelingen nrs. 368 en 369.

(368)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het verlenen van ontheffing van de verplichting te wonen in of nabij de gemeente, die als standplaats is aangewezen of waartoe de standplaats behoort
Periode	1945-1982
Grondslag	Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, Stb. 1931/377, art 76, lid 2; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, Stb. 1931/378, art. 80, lid 2

(369)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het verplichten van de militair om te gaan wonen op een bepaalde afstand van de plaats waar hij in de regel dienst verricht
Periode	1982-
Grondslag	AMAR, art. 143

(370)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het verplichten van de militair om te gaan wonen in een ambts- of dienstwoning
Periode	1945-
Grondslag	Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, Stb. 1931/377, art 83, lid 1; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, Stb. 1931/378, art. 81, lid 1 AMAR , art. 143

(371)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het aanwijzen van personen en groepen van personen waarop de regeling verzekering vlieggrisico's van toepassing is en die niet genoemd staan in art. 1 van die regeling
Periode	1948-1990
Grondslag	Regeling verzekering vlieggrisico's, 15 juni 1948, Stb. 1945/I 240, art. 1.e; Regeling Verzekering Vlieggrisico's 1969, 3 september 1969, Stb. 1969/409, art. 1.g
(372)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het goedkeuren van het reizen per vliegtuig door ambtenaren in de uitoefening van hun ambt of betrekking
Periode	1948-1990
Grondslag	Regeling verzekering vlieggrisico's, 15 juni 1948, Stb. 1945/I 240, art. 2.1; Regeling verzekering vlieggrisico's 1969, 3 september 1969, Stb. 1963/409, art. 2.1
(373)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het bepalen wie als kostwinners in de zin van de Regeling verzekering vlieggrisico's kunnen worden aangemerkt
Periode	1948-1969
Grondslag	Regeling verzekering vlieggrisico's, 15 juni 1948, Stb. 1945/I 240, art. 2.2; Regeling Verzekering Vlieggrisico's 1969, 3 september 1969, Stb. 1969/409, art. 3.1
Opmerking	Vanaf 1970 wordt door de minister van Financiën bepaald wat onder kostwinner moet worden verstaan. Het begrip is omschreven in art. 2 van de Eerste Uitvoeringsbeschikking Regeling Verzekering Vlieggrisico's 1969.
(374)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het opdragen aan de militair van andere werkzaamheden dan die, welke uit de militaire hoedanigheid voortvloeien
Periode	1945-
Grondslag	Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, Stb. 1931/377, art 77; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, Stb. 1931/378, art. 82; AMAR, art. 140
Opmerking	Bijvoorbeeld het verrichten van arbeid in plaats van stakers en uitgeslotenen.

(375)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het stellen van regels inzake het dragen van uniformkleding voor de verschillende wapens, dienstvakken, inrichtingen en andere onderdelen en voor de verschillende rangen
Periode	1945-
Grondslag	Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, Stb. 1931/377, art 84; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, Stb. 1931/378, art. 88; AMAR, art. 140
(376)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het stellen van regels inzake het dragen van burgerkleding buiten en uniformkleding voor de verschillende wapens, dienstvakken, inrichtingen en andere onderdelen en voor de verschillende rangen
Periode	1945-
Grondslag	Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, Stb. 1931/377, art 84; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, Stb. 1931/378, art. 88; AMAR, art. 140
(377)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het in aangewezen gevallen instemmen met het aannemen van vergoedingen, beloningen, giften of beloften
Periode	1945-
Grondslag	Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, Stb. 1931/377, art 79, lid 2, Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, Stb. 1931/378, art. 87. AMAR, art. 150
(378)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het bij Koninklijk Besluit aanwijzen van landen, waarin het verblijf door een militaire ambtenaar in werkelijke dienst een bijzonder risico voor de veiligheid of andere gewichtige belangen van de Staat en of zijn bondgenoten kan opleveren
Periode	1984-
Grondslag	Militaire Ambtenarenwet, art. 12 e
(379)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het verlenen van toestemming aan militair personeel verlof door te brengen of te reizen naar dan wel te verblijven in (bij koninklijk besluit) aangewezen landen, waarin het verblijf een bijzonder risico voor de veiligheid of andere gewichtige belangen van de Staat en of zijn bondgenoten kan opleveren

Periode 1945-
Grondslag Militaire Ambtenarenwet 1931, art. 12 e, onder a; M.B. van 2 augustus 1965, nr. 703.313/537.595, opgenomen in CZ 23049, punten 1220-1227; Voorschrift Reizen en Oefeningen Buitenland, hoofdstuk 5 van deel I; M.B. van 8 maart 1962, nr. P 119334U art. 7, 8, 22, 23; M.B. van 18 juni 1965, nr. 200.842/5C; M.B. van juli 1963, nr. 200.842/4S; Regeling inzake het doorbrengen van verlof en bewegingsvrijheid door militairen buiten het land van plaatsing, M.B. van 18 mei 1977, nr. 389.520/R, Regeling reisbeperking militairen, M.B. van 23 maart 1984, nr. PP/018/1307

(617)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het bemiddelen en registreren van faciliteiten toegekend aan militair personeel in het kader van kinderopvang

Periode 1945-

Grondslag AMAR, art. 114a; Defensie HR Procesmodel Project P&O2000+ (versie 0.7.1, 04/08/2002)

4.4.10 Instelling en werkwijze van commissies waaraan de beslissing met uitsluiting van administratieve organen is opgedragen

(380)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het instellen van een commissie, als bedoeld in het 2e en 3e lid van art. 3 van de Ambtenarenwet 1929

Periode 1945-1993

Grondslag Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, Stb. 1931/377, art. 97; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, Stb. 1931/378, art. 100

(381)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het benoemen van de leden van een commissie, als bedoeld in het 2^e en 3e lid van art. 3 van de Ambtenarenwet 1929

Periode 1945-1993

Grondslag Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, Stb. 1931/377, art. 97; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, Stb. 1931/378, art. 100

4.5 Functietoewijzing en bevordering

Per 1 januari 1990 veranderde met de inwerkingtreding van het nieuwe hoofdstuk 4 (Functietoewijzing en Bevordering) van het Algemeen Militair Ambtenarenreglement de bevorderingsprocedure ten aanzien van militair personeel ingrijpend. Tot die tijd werden militairen in het algemeen bevorderd volgens een systeem van vaste bepaalde tijden, dat wil zeggen bovenaan de ranglijst stonden en voldeden aan de bevorderingseisen voor de hogere rang. De bevordering tot luitenant-kolonel en hoger is evenwel altijd een keuzebevordering geweest en had steeds een relatie met een toe te kennen functie.

Sinds 1 januari 1990 staat niet meer de bevordering, maar de functietoewijzing centraal.⁵⁷ Militairen moeten (in principe) solliciteren naar een bepaalde functie, en wordt die functie hen toegewezen, dan is de eventuele bevordering naar een hogere rang die bij de functie hoort, daar een uitvloeisel van. Daarmee is het bevorderingssysteem flexibeler geworden en meer gericht op de individuele mogelijkheden van de militair.

MARINE	LANDMACHT	LUCHTMACHT
OFFICIEREN	OFFICIEREN	OFFICIEREN
vlagofficieren	opperofficieren	opperofficieren
luitenant-admiraal vice-admiraal schout-bij-nacht commandeur	generaal luitenant-generaal generaal-majoor brigade-generaal	generaal luitenant-generaal generaal-majoor commodore
hoofdofficieren	hoofdofficieren	hoofdofficieren
kapitein ter zee kapitein-luitenant tz luitenant tz 1e klasse	kolonel luitenant-kolonel majoor	kolonel luitenant-kolonel majoor
subalterne officieren	subalterne officieren	subalterne officieren
luitenant ter zee 2e klasse - oudste categorie - jongste categorie luitenant ter zee 3e klasse	kapitein eerste luitenant tweede luitenant vaandrig	kapitein eerste luitenant tweede luitenant vaandrig

57. Hoofdstuk 4 van het AMAR is verder uitgewerkt in de Regeling functietoewijzing en bevordering per krijgsmachtdeel, zie MP 31/104-1.

ONDEROFFICIEREN	ONDEROFFICIEREN	ONDEROFFICIEREN
adjutant sergeant-majoor sergeant korporaal	adjutant-onderofficier sergeant-majoor sergeant korporaal	adjutant sergeant-majoor sergeant korporaal
ongegradueerden	ongegradueerden	ongegradueerden
matroos 1e klasse matroos 2e klasse	soldaat 1e klasse soldaat	soldaat 1e klasse soldaat

Rangen bij de Koninklijke marine, Koninklijke landmacht en Koninklijke luchtmacht.

Onder de nieuwe regelgeving zijn de automatische en groepsgewijze bevorderingen na verloop van een bepaalde (dienst)tijd verdwenen. Een uitzondering daarop wordt nog gevormd door automatische verhogingen in rang na het voltooien van een (deel van) een opleiding en sommige andere bevorderingen, zoals die in de aanlooprangen. Voor het overige vraagt het nieuwe bevorderingsbeleid van militairen een actieve opstelling tegenover hun eigen loopbaan. Ze moeten ten eerste hun belangstelling voor functies opgeven bij hun directie Personeel, die deze registreert. Verder wordt aan henzelf of aande plaatsingsautoriteit overgelaten of ze zich aan de hand van de functie-eisen gaan bekwamen voor die functies. Komt er een vacature, dan wordt eerst gezocht onder de militairen, die als gegadigde of belangstellende zijn geregistreerd. De ranglijsten zijn voornamelijk blijven bestaan, maar spelen geen rol meer in het bevorderingsproces.

Tot 1990 bestonden er aparte bevorderingswetten voor officieren en was de bevordering van niet-officieren in voorschriften geregeld.⁵⁸ Officieren worden per Koninklijk Besluit bevorderd, onderofficieren en manschappen door de minister, via een akte van bevordering.⁵⁹ Dit onderscheid is nog tot 1996 blijven bestaan. Vanaf 1996 is de minister van Defensie gemachtigd officieren beneden de rang van kapitein ter zee/kolonel te bevorderen.

Officieren

In de bevorderingswetten voor officieren waren algemene eisen en per rang en per korps, wapen of dienstgroep specifieke eisen neergelegd waaraan een officier moest voldoen om voor bevordering naar een hogere rang in aanmerking te komen. In het algemeen werd

58. Voor officieren golden achtereenvolgens Bevorderingswet voor de zeemacht en Bevorderingswet voor de landmacht, beide 1902, Wet bevordering en ontslag beroepsofficieren 1954 en 1985, ingetrokken 1989. Voor schepelingen en voor land- en luchtmachtmilitairen beneden de rang van tweede luitenant golden het Reglement rechtstoestand militairen zeemacht 1931, het RMAKL 1931, VVKM 31 (zeemacht), daarnaast diverse bevorderings- en beoordelingsvoorschriften in de circulaire van de zeemacht en in de leger- en luchtmachtorders. Zie bijlage I.

59. Tot 1983 was in de grondwet vastgelegd, dat officieren door de Koning moesten worden benoemd, bevorderd, ontslagen en op pensioen gesteld. Het betreffende artikel verviel echter bij de grondwetswijziging van 1983. Sindsdien is alleen nog in het AMAR bepaald, dat officieren per KB moeten worden benoemd, bevorderd en ontslagen.

bevorderd naar plaats op de ranglijst, een lijst die per korps, wapen of dienstgroep per rang bijgehouden werd. Alle namen van officieren en reserve-officieren in dat korps en in die rang kwamen op de ranglijsten voor.⁶⁰ Wie het hoogst op zo'n ranglijst stond kwam in principe het eerste voor bevordering in aanmerking.⁶¹ De bevordering tot een vlag- of opperofficiersrang, alsmede de bevordering tot een hoofdofficiersrang geschiedt bij keuze, de overige officieren worden naar volgorde van ouderdom in rang voor bevordering in beschouwing genomen.⁶²

Naast de ouderdom in rang op de ranglijsten speelde de beoordeling door de militaire meerderen een belangrijke rol bij de bevordering, en sinds 1990 bij de functietoewijzing. Deze beoordeling van functioneren en bekwaamheid van elke officier wordt periodiek opgemaakt en vastgesteld. In de beoordelingsvoorschriften is per krijgsmachtdeel aangewezen welke functionarissen dit moeten doen. Meestal is sprake van een eerste beoordelaar (de functionele chef) en een tweede beoordelaar (in de meeste gevallen de functionele chef van de eerste beoordelaar). De tweede beoordelaar kan de door de eerste beoordelaar opgemaakte beoordeling wijzigen en stelt deze vervolgens vast. Bij KL en KLu werden officieren beneden de rang van kolonel tot 1960 beoordeeld door een commissie, ad hoc aangewezen door de chef van de directe commandant, die tevens voorzitter van de commissie was. Daarna werden de beoordelingen opgemaakt conform de Besluiten beoordeling officieren landmacht en luchtmacht. Van de hoogste officiersrangen worden geen beoordelingen opgemaakt. De beoordelingslijsten of beoordelingsrapporten, bij de marine conducerapporten geheten, worden langs de hiërarchieke weg (dat wil zeggen via de militaire meerderen) aan de minister aangeboden. Bij de KL wilde 'langs de hiërarchieke weg' tot 1970 altijd zeggen: langs de wapen- of dienstvakinspecteur. Bij de KLu werden de beoordelingen via de commandanten naar de directie Personeel gezonden. De adviezen die langs deze weg eventueel werden bijgevoegd, bereikten tenslotte de minister, dat wil zeggen de betreffende personeelsafdeling, waar ook de ranglijsten werden bijgehouden. Van 1952 tot 1991 bestond er bij de KL nog de Commissie Officieren van Vakdiensten, ressorterend onder de bevelhebber.⁶³ Deze adviseerde de tot bevorderen gemachtigde autoriteit over bevordering van de hoogste onderofficieren in rang (adjutant) tot officieren met als hoogste rang kapitein of ritmeester.

Toen in 1970 bij de KL de wapen- en dienstvakinspecties werden opgeheven, bestond er behoefte aan organen, die de minister konden adviseren over de bevordering van officieren. Verschillende commissies werden daartoe ingesteld: de adviescommissies bevordering officieren, de Raad van advies KL en de Raad van opperofficieren.

Een minder gunstige beoordeling kan iemands bevordering of functietoewijzing vertragen, in het uiterste geval zelfs in de weg staan. Militairen kunnen dan ook een bezwaarschrift indienen

60. De ranglijsten verschenen tot voor kort jaarlijks in druk, de laatst verschenen editie voor marine-officieren is Naamboek van officieren der Koninklijke Marine op 31 december 1991, Den Helder 1992. De laatst verschenen editie voor land- en luchtmachtofficieren is Naam- en ranglijst der officieren van de KL en de KLu, 148e jaargang, 1988.

61. Een klein percentage officieren werd bevorderd 'bij keuze' zonder al 'aan de beurt' te zijn op de ranglijst, het betrof hier de uitblinkers. In de hogere officiersrangen werd vrijwel uitsluitend bevorderd 'naar keuze'. Ook officieren-arts, -tandarts, -apotheker en -dierenarts kunnen op een eerder tijdstip voor bevordering in beschouwing worden genomen.

62. Hoofdstuk II Wet bevordering en ontslag beroepsofficieren, 1985.

63. M.b. 12-6-1952, dir. Personeel, afd. Militair Personeel, nr. 298920; legerorder 57073, code 23.29/2.

tegen een ongunstige beoordeling. Officieren en onderofficieren van de zeemacht konden dit tot 1982 doen bij een hogere militaire autoriteit, in de praktijk meestal de regionale bevelhebber. Deze kon de zaak ofwel persoonlijk onderzoeken ofwel een ad hoc-commissie van enkele officieren instellen. In laatste instantie beschikte de betrokken hogere militaire autoriteit. Daarnaast bestond nog de mogelijkheid tot administratief beroep via de commissie administratief beroep zeemacht, ook daar lag de beslissing uiteindelijk bij de regionale bevelhebber. Beroep van deze beslissing was altijd mogelijk bij het Ambtenarengerecht.

Land- en luchtmachtofficieren konden hun bezwaarschriften tot 1982 indienen bij de minister, weer via de hiërarchieke weg, zodat het advies van de militaire meerderen ook weer toegevoegd kon worden. De minister beschikte niet alvorens een commissie van onderzoek bezwaarschriften te hebben gehoord, die per keer werd samengesteld. De in 1982 ingestelde Commissie Onderzoek en Advies, ressorterend onder de directeur Personeel, adviseert de minister over (bezwaarschriften tegen) schorsingen, beoordelingen en ontslag van alle militair personeel van de KL. De beslissing lag uiteindelijk bij de minister.⁶⁴ De militair kon eventueel in beroep gaan bij het Ambtenarengerecht.

Sinds de invoering van het AMAR in 1982 dienen alle militairen hun bezwaren tegen ongunstige beoordelingen en alle andere besluiten van hun meerderen in bij de minister (de directie Personeel). Ook dienstplichtigen kunnen thans zo'n bezwaarschrift indienen. Per krijgsmachtdeel is een permanente commissie bezwaarschriften ingesteld, die de klager, de klaagde en eventuele getuigen hoort en vervolgens de minister adviseert.⁶⁵ Wanneer de klager niet tevreden is met de beschikking van de minister, kan hij in beroep gaan bij de ambtenarenrechter en eventueel in hoger beroep bij de centrale Raad van Beroep.

Op 1 januari 1998 is de derde tranche van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) in werking getreden. In verband daarmee is per gelijke datum artikel 2 van de Militaire Ambtenarenwet 1931 (MAW) ingetrokken. Daarnaast is op 1 april 1998 de z.g. AMAR-3 operatie in werking getreden. Deze wetwijzigingen hebben geleid tot aanpassingen in het stelsel van rechtsbescherming voor militairen binnen defensie. Met de intrekking van artikel 2 van de MAW is de grondslag ontvallen aan het administratief beroep. Per 1 april 1998 geldt derhalve dat ook tegen een besluit van een lager bestuursorgaan dan de minister van defensie, *bezwaar* dient te worden gemaakt alvorens beroep kan worden ingesteld bij de rechter (art. 7:1 Awb). Voortaan kunnen besluiten ter uitvoering van in het AMAR vermelde bevoegdheden worden genomen door de volgende bestuursorganen:

- de minister van defensie;
- de bevelhebbers;
- de commandant.

In de praktijk zullen de meeste besluiten van de minister van defensie en van de bevelhebbers namens deze bestuursorganen in mandaat dan wel in ondermandaat worden

64. Dit administratief beroep vloeit voort uit art. 3 van de militaire ambtenarenwet; voor de zeemacht was dit uitgewerkt in art. 97 van het Reglement rechtstoestand militairen zeemacht en het KB van 31-12-1931, nr. 122; voor land- en luchtmacht in het RMAKL art. 100.

65. De nieuwe bezwaarschriftenprocedure vloeit voort uit het AMAR art. 153a en de Regeling bezwaarschriftenprocedure militairen (MP 31/1111/112/1)

genomen door daartoe op grond van mandaatbesluiten bevoegde functionarissen. Een en ander betekent dat per 1 april 1998 een verplichte bezwaarschriftprocedure geldt voor besluiten genomen door of namens deze bestuursorganen.

Op het bezwaarschrift tegen een besluit van de minister dan wel van de bevelhebber wordt doorgaans (in mandaat namens de minister respectievelijk de bevelhebber) beslist door de directeur personeel. In de meeste gevallen zal de directeur personeel zich over de te nemen beslissing laten adviseren door het Adviesorgaan bestuursrechtelijke geschillen (ABG). Zodra de voorzitter van het ABG van oordeel is dat de zaak voldoende is onderzocht, brengt hij schriftelijk en met redenen omkleed advies uit aan de directeur personeel van het betreffende krijgsmachtdeel.

Op bezwaar tegen een besluit genomen door (of eventueel namens) de commandant wordt beslist door de commandant zelf. Uitgangspunt is, dat de commandant zeer wel in staat is om door hem genomen besluiten te heroverwegen. Echter, mede ter beperking van de bestuurlijke lasten die de behandeling van bezwaarschriften meebrengt voor de commandant en met het oog op een toetsing aan relevante jurisprudentie, dient de commandant zich te laten adviseren door het ABG.

Indien tegen een beslissing van de commandant op bezwaar door de militair beroep wordt ingesteld bij de rechtbank, wordt het verweer bij de rechtbank namens de commandant gevoerd door een (permanente) proces gemachtigde van de minister van defensie.

Omdat het loopbaanbeleid meer op het individu is gericht dan vroeger, worden militairen sinds 1990 intensiever in hun loopbaan begeleid. De bij de directies Personeel ontworpen algemene loopbaanpatronen helpen de militair bij het uitzetten van zijn individuele loopbaan. Algemene loopbaanpatronen zijn reeksen van in zwaarte oplopende functies gegroepeerd per (sub)dienstgroep, korps of functiegebied. Al naar gelang de capaciteiten en mogelijkheden van een militair kan hij een individueel loopbaanpatroon volgen dat afwijkt van het algemene. Loopbaanpatronen kunnen niet alleen verticaal, maar ook horizontaal zijn. Ook voeren militairen sinds 1990 periodiek loopbaangesprekken met een vertegenwoordiger van de directeur Personeel van hun krijgsmachtdeel. Adviescommissies adviseren de directeur Personeel regelmatig over de meest passende loopbaan van (onder)officieren. Voor benoemingen van marineofficieren tot hoofd- of vlagofficier adviseren de Raad van hoofdofficieren en de Raad van vlagofficieren. Voor de KL en de KLu adviseert de Raad van opperofficieren de minister over de toewijzing van functies van opperofficieren.

Onder-officieren

Ook voor onder-officieren waren tot 1990 de bevorderingsvoorwaarden per rang bij voorschrift vastgelegd en speelde de ouderdom in rang bij bevordering een belangrijke rol. Onderofficieren werden bevorderd naar volgorde van plaats op de ranglijsten of kandidatenlijsten, die per rang en per wapen, dienstvak of dienstgroep werden bijgehouden door de betreffende personeelsafdeling. De hogere onderofficiersrangen werden beoordeeld door een eerste en een tweede beoordelaar in jaarlijkse beoordelingsrapporten, bij de KM conducerapporten geheten, aan de minister (in de praktijk aan de betreffende personeelsafdeling). Ook manschappen worden door een eerste en tweede beoordelaar beoordeeld, de eerste was meestal de directe chef (vaak een onderofficier), de tweede de directe militaire meerdere van

de eerste beoordelaar.

Voor schepelingen was tot 1985 het conduiteboekje belangrijk. Voor elke schepeling legde de commandant zo'n boekje aan, waarin naast de halfjaarlijkse beoordeling door de militaire meerderen ook de opgelegde tuchtstraffen en eventuele militair-strafrechtelijke straffen waren vermeld. Bij de KL en de KLu bestond voor de manschappen geen equivalent van het conduiteboekje, hun beoordeling werd op beoordelingslijsten of beoordelingsstaten opgemaakt. Wel speelde bij de beslissing over hun bevordering de straffenlijst mee, die berustte bij de commandant.

Sinds 1990 worden alle militairen in beginsel tweejaarlijks beoordeeld door een eerste en een tweede beoordelaar. Bovendien voeren zij in principe periodiek loopbaangesprekken met een vertegenwoordiger van de autoriteit, die functies toewijst (bij de KM plaatsingsautoriteit geheten). Deze autoriteit is voor onder-officieren van KL en KLu de minister (de directeur Personeel), op voordracht van de commandant. Voor schepelingen is de regionale bevelhebber (commandant der zeemacht in Nederland, commandant der zeemacht in het Caribisch gebied, commandant van het korps mariniers) de plaatsingsautoriteit. Bij de KM is een adviescommissie in het leven geroepen, die regelmatig aan de plaatsingsautoriteiten adviseert over de meest passende loopbaan van alle onderofficieren. Bij de KL kan de minister ad hoc een Commissie van Advies inzake Functietoewijzing instellen, die hem per functie adviseert over de toewijzing aan de meest geschikte kandidaat.

Dezelfde autoriteit, die de functies toewijst, kan een militair ontheffen uit een toegewezen functie wanneer de militair naar het oordeel van die autoriteit niet meer in staat is deze te vervullen. De militair behoudt dan wel de eventueel toegekende hogere rang.

In het kader van het arbeidsvoorwaardenbeleid voor de sector Defensie voor de periode van 1 oktober 2001 tot en met 31 december 2003 constateerde men dat de sector Defensie als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt te kampen heeft met belangrijke knelpunten. Daarbij gaat het zowel om de werving als om het behoud van personeel. De wervingsresultaten blijven achter, terwijl de niet-reguliere uitstroom van personeel hoog is. Besloten is om de salarispositie van soldaten, waarvan uit onderzoek blijkt dat die achterblijft vergeleken met die van vergelijkbare functies op de arbeidsmarkt, te verbeteren. In concreto betekent dit dat bij de Koninklijke landmacht en de Koninklijke luchtmacht met ingang van 1 oktober 2001 de huidige stand van soldaat en soldaat der eerste klasse vervangen wordt door de stand van soldaat der derde klasse, soldaat der tweede klasse en soldaat der eerste klasse met aangepaste bevorderingsmomenten.

Handelingen

(28)

actor: Minister van Defensie

handeling: het voorbereiden en vaststellen van aanwijzingen, richtlijnen en instructies voor het personeelsbeheer in de drie krijgsmachtdelen

periode: 1976-

(1976-1988: directoraat-generaal Personeel, directie Militair Personeel, afdeling Personeelsbeheer

1989-: directoraat-generaal Personeel, stafafdeling Strategisch Beleid en directie Plannen en Beleidsontwikkeling, afdeling Beleidsontwikkeling)

(29)

actor: Minister van Defensie

handeling: het voorbereiden en vaststellen van aanwijzingen, richtlijnen en instructies voor de uitvoering van het bevorderings- en functietoewijzingsbeleid bij de krijgsmachtdelen

periode: 1976-

(1976-: directies Personeel KM, KL en KLu, afdelingen Rechtstoestand)

(30)

actor: Minister van Defensie

handeling: het opstellen van ranglijsten en kandidatenlijsten van officieren en onderofficieren der krijgsmachtdelen

periode: 1945-

(**KM**: 1945-1976: hoofdafdeling Personeel KM, bureaus Schepelingen en Officieren

1976-: directie Personeel KM, afdelingen Schepelingen en Officieren)

(**KL/KLu**: 1945-1950: adjudant-generaal, afdeling A-I: Militair Personeel

1950-1959: directie (Militair) Personeel, afdeling Militair Personeel

1959-1963: directie Militair Personeel, hoofdafdeling Landmacht en hoofdafdeling Luchtmacht)

(**KL**: 1963-1976: opperofficier Personeel KL, afdeling Personeelsbestuur

1976-1992: directie Personeel KL, afdeling Individueel carrière- en plaatsingsbeleid

1992-1996: directie Personeel KL, beheersafdeling Beroepspersoneel Onbepaalde Tijd

1996-2000: centrale directie personeel & organisatie

2001-: directie personeel en organisatie)

(**KLu**: 1963-1976: opperofficier Personeel KLu, afdelingen Officieren en Personeel beneden de rang van tweede luitenant

1976-1992: directie Personeel KLu, afdelingen Officieren en Personeel beneden de rang van tweede luitenant)

(608)

Actor: Minister van Defensie

Handeling: Het voeren en verslag leggen van functioneringsgesprekken

Periode: 1985-

Bron: Defensie HR Procesmodel Project P&O2000+ (versie 0.7.1, 04/08/2002)

(31)

actor: Minister van Defensie

handeling: het opstellen van beoordelingen van militair personeel

periode: 1945-

(militaire meerderen, beoordelingscommissies)

(32)

actor: regionale bevelhebbers

handeling: het beschikken op bezwaarschriften van beroepsmilitairen der zeemacht inzake beoordelingen en andere besluiten, handelingen of weigeringen door militaire autoriteiten

periode: 1945-1982

- (33)
 actor: Commissie voor administratief beroep zeemacht
 handeling: het adviseren van de regionale bevelhebbers, i.c. de commandant der zeemacht in Nederland betreffende bezwaarschriften van beroepsmilitairen der zeemacht inzake beoordelingen door militaire meerderen
 periode: 1945-1982
- (34)
 actor: Minister van Defensie
 handeling: het beschikken op bezwaarschriften van beroepsmilitairen van land- en luchtmacht inzake beoordelingen door militaire meerderen
 periode: 1945-1982
 (1945-1950: adjudant-generaal, afdeling A-I: Militair Personeel
 1950-1963: directie (Militair) Personeel, afdeling Rechtstoestand)
 (KL: 1963-1976: opperofficier Personeel KL, afdeling Rechtstoestand
 1976-1982: directie Personeel KL, afdeling Rechtstoestand)
 (KLu: 1963-1976: opperofficier Personeel KLu, afdeling Plannen en Rechtstoestand
 1976-1982: directie Personeel KLu, afdeling Rechtstoestand)
- (35)
 actor: Commissies van onderzoek van bezwaarschriften KL en KLu
 handeling: het adviseren van de minister betreffende bezwaarschriften van beroepsmilitairen van land- en luchtmacht inzake beoordelingen door militaire meerderen
 periode: 1945-1982
- (36)
 actor: Minister van Defensie
 handeling: het beschikken op bezwaarschriften van militair personeel inzake beoordelingen door militaire meerderen, functietoewijzingen en andere besluiten, handelingen of weigeringen door lagere autoriteiten dan de minister
 periode: 1982-
 (1982-: directie Personeel KM, afdeling Rechtstoestand
 1982-1996: directie Personeel KL, afdeling Individuele rechtspositie, sinds 1992 afdeling Juridische zaken
 1996-2000: centrale directie personeel & organisatie
 2001-: directie personeel en organisatie
 1982-: directie Personeel KLu, afdeling Rechtstoestand, sinds 1992 afdeling Centrale Personeelszaken, sectie Rechtspositie)
- (37)
 actor: Commissie bezwaarschriften zeemacht, vanaf 1998 adviesorgaan bestuursrechtelijke geschillen KM
 handeling: het adviseren van de minister inzake bezwaarschriften van militair personeel der marine tegen beoordelingen door militaire meerderen en alle andere besluiten, handelingen of weigeringen door lagere autoriteiten dan de minister
 periode: 1982-

(38)

actor: Commissie onderzoek en advies bezwaarschriften KL (COAB-KL), vanaf 1 januari 1994 bestuursrechtelijke geschillen KL, vanaf 1998 adviesorgaan bestuursrechtelijke geschillen KL

handeling: het adviseren van de minister inzake bezwaarschriften van militair personeel der landmacht tegen beoordelingen door militaire meerderen en alle andere besluiten, handelingen of weigeringen door lagere autoriteiten dan de minister

periode: 1982-

(39)

actor: Commissie bezwaarschriften KLu, vanaf 1998 adviesorgaan bestuursrechtelijke geschillen KLu

handeling: het adviseren van de minister inzake bezwaarschriften van militair personeel der luchtmacht tegen beoordelingen door militaire meerderen en alle andere besluiten, handelingen of weigeringen door lagere autoriteiten dan de minister

periode: 1982-

(40)

actor: de minister

handeling: het voordragen aan de Kroon voor bevordering van officieren

periode: 1945-

(KM: 1945-1976: hoofdafdeling Personeel, bureau Officieren
1976-: directie Personeel KM, afdeling Officieren)

(KL/KLu: 1945-1950: adjudant-generaal, afdeling A-I: Militair Personeel
1950-1959: directie (Militair) Personeel, afdeling Militair Personeel
1959-1963: directie Militair Personeel, hoofdafdeling Landmacht en hoofdafdeling Luchtmacht)

(KL: 1963-1976: opperofficier Personeel KL, afdeling Personeelsbestuur
1976-1992: directie Personeel KL, afdeling Individueel carrière- en plaatsingsbeleid
1992-1996: directie Personeel KL, beheersafdeling Beroepspersoneel Onbepaalde Tijd
1996-2000: centrale directie personeel & organisatie
2001-: directie personeel en organisatie)

(KLu: 1963-1976: opperofficier Personeel KLu, afdeling Officieren
1976-1992: directie Personeel KLu, afdeling Officieren
1992-: directie Personeel KLu, afdeling Centrale Personeelszaken, sectie Centrale Functie-toewijzing)

(41)

actor: de Kroon

handeling: het bevorderen van officieren

periode: 1945-

(594)
Actor de Kroon
Handeling het bij Koninklijk Besluit delegeren van de bevoegdheid officieren te bevorderen aan de minister van Defensie
Periode 1995
Grondslag Algemeen militair ambtenarenreglement, art 27, lid 2
Product Besluit van 27 december 1995, houdende het machtigen van Onze Minister van Defensie tot het bevorderen van militairen die een officiersrang bekleden (Stb. 1996, 34)

(595)
Actor Minister van Defensie
Handeling Het bevorderen van officieren beneden de rang van kapitein ter zee/kolonel
Periode 1996-
Grondslag Besluit van 27 december 1995, houdende het machtigen van Onze Minister van Defensie tot het bevorderen van militairen die een officiersrang bekleden (Stb. 1996, 34)

(42)
actor: Raad van vlagofficieren
handeling: het adviseren van de minister inzake de voordracht tot bevordering en het carrièreverloop van officieren der zeemacht die in aanmerking komen voor bevordering tot een vlagofficiersrang
periode: 1945-1989

(43)
actor: Raad van hoofdofficieren
handeling: het adviseren van de minister inzake de voordracht tot bevordering en het carrièreverloop van officieren der land- en luchtmacht die in aanmerking komen voor bevordering tot een hoofdofficiersrang
periode: 1945-1989

(44)
actor: Raad van vlagofficieren
handeling: het adviseren van de plaatsingsautoriteit (directeur Personeel KM) betreffende het carrièreverloop van officieren der zeemacht vanaf de rang van kapitein ter zee en van officieren vanaf de rang van luitenant ter zee 1e klasse met een in gunstige zin afwijkend loopbaanpatroon
periode: 1990-
(Commissie van advies officieren KM)

(45)

actor: Minister van Defensie

handeling: het bevorderen van schepelingen en militair personeel der land- en luchtmacht beneden de rang van tweede luitenant

periode: 1945-

(**KM**: 1945-1957: hoofdafdeling Personeel, bureau Schepelingen

1957-1976: regionale bevelhebbers

1976-: bevorderingen binnen de stand van matroos: regionale bevelhebbers

1976-: bevorderingen vanaf de rang van korporaal: directie Personeel KM, afdeling Schepelingen)

(**KL**: rangen tot korporaal: 1945-: regimentscommandanten

rangen vanaf korporaal: 1945-1950: adjudant-generaal, afdeling A-I: Militair Personeel

1950-1959: directie (Militair) Personeel, afdeling Militair Personeel

1959-1963: directie Militair Personeel, hoofdafdeling Landmacht

1963-1976: opperofficier Personeel KL, afdeling Personeelsbestuur

1976-1992: directie Personeel KL, afdeling Individueel carrière- en plaatsingsbeleid

1992-1996: directie Personeel KL, beheersafdeling Beroepspersoneel Onbepaalde Tijd

1996-2000: centrale directie personeel & organisatie

2001-: directie personeel en organisatie)

(**KLu**: rangen tot sergeant-majoor: 1948-1992: chef luchtmachtstaf, 1992-: commandanten

rangen vanaf sergeant-majoor: 1948-1950: adjudant-generaal, afdeling A-I: Militair Personeel

1950-1959: directie (Militair) Personeel, afdeling Militair Personeel

1959-1963: directie Militair Personeel, hoofdafdeling Luchtmacht

1963-1976: opperofficier Personeel KLu, afdeling Personeel beneden de rang van tweede luitenant

1976-1992: directie Personeel KLu, afdeling Personeel beneden de rang van tweede luitenant

1992-: directie Personeel KLu, afdeling Centrale Personeelszaken, sectie Centrale functie-toewijzing)

(46)

actor: Raad van advies KL

handeling: het adviseren van de minister inzake de bevordering en het carrièreverloop van officieren vanaf de rang van luitenant-kolonel bij de KL

periode: 1970-1990

(adviescommissies bevordering officieren KL, sinds 1977 adviescommissies I, II en III)

(47)

actor: Raad van opperofficieren

handeling: het adviseren van de minister inzake de toewijzing aan officieren van functies waaraan de rang van brigade-generaal of hoger is verbonden

periode: 1970-

(48)

actor: Minister van Defensie
handeling: het voorbereiden en vaststellen van algemene loopbaanpatronen voor beroepsmilitairen aangesteld voor onbepaalde tijd

periode: 1990-

(**KM**: 1990-: directie Personeel KM, afdelingen Officieren en Schepelingen)

(**KL**: 1990-1992: directie Personeel KL, afdeling Individueel carrière- en plaatsingsbeleid

1992-1996: directie Personeel KL, beheersafdeling Beroepspersoneel Onbepaalde Tijd

1996-2000: centrale directie personeel & organisatie

2001-: directie personeel en organisatie)

(**KLu**: 1990-1992: directie Personeel KLu, afdeling Personeelsbeheer

1992-: directie Personeel KLu, afdeling Centrale Personeelszaken)

(609)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het stimuleren en ondersteunen van loopbaanontwikkeling van militair personeel

Periode 1945-

Bron Defensie HR Procesmodel Project P&O2000+ (versie 0.7.1, 04/08/2002)

Product

Opmerking Deze handeling omvat:

- Het toetsen op de geldigheid van vereiste (functie-eisen gerelateerde) kwalificaties en certificaten met als een mogelijkheid het tijdelijk uit de functie ontheffen van militair personeel indien niet (binnen een afgesproken termijn) aan deze eisen wordt voldaan;
- Het registreren van verworven en verlopen kwalificaties van een militair;
- Loopbaangesprekken, die plaatsvinden op initiatief van een militair dan wel door een door het bevoegd gezag aangewezen functionaris, waarin afspraken gemaakt kunnen worden t.a.v. de eigen ontwikkeling in het kader van de persoonlijke loopbaan;
- Het vastleggen van de interesse van een militair voor een bepaalde functie of ontwikkeling/professie binnen de Defensieorganisatie;
- Het inschatten van de huidige competenties van een militair met als doel te komen tot inzichten omtrent het mogelijk te volgen loopbaantraject.

(49)

actor: Minister van Defensie

handeling: het toewijzen van functies aan en ontheffen uit functie van militair personeel

periode: 1990-

(**KM**: schepelingen: 1990-: regionale bevelhebbers)

(officieren: 1990-: directie Personeel KM, afdeling Officieren)

(**KL**: 1990-1992: directie Personeel KL, afdeling Individueel carrière- en plaatsingsbeleid

1992-1996: directie Personeel KL, beheersafdelingen Beroepspersoneel Onbepaalde Tijd en Bepaalde Tijd

1996-2000: centrale directie personeel & organisatie

2001-: directie personeel en organisatie)

(**KLu**: 1990-1992: directie Personeel KLu, afdelingen Officieren en Personeel beneden de rang

van tweede luitenant
1992-: directie Personeel KLu, afdeling Centrale Personeelszaken, sectie Centrale Functie-
toewijzing)

opmerking Hier o.m. overplaatsing; de nieuwe betrekking kan een wijziging van dienstvak
en/of standplaats inhouden.

(618)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het opdragen aan de militair van andere werkzaamheden dan die, welke hij
gewoonlijk verricht
Periode 1945-
Grondslag AMAR, art. 20
Opmerking Hier o.m. detachering en interim functievervulling; detachering is het tijdelijk
elders dan op de eigen standplaats verrichten van andere werkzaamheden
dan die waarvoor de militair is aangesteld, dan wel het tijdelijk elders
verrichten van de eigen werkzaamheden.

4.6 Schorsing en ontslag

Een militair kan door de minister of namens de minister door de commandant worden geschorst, 'wanneer het dienstbelang dit vordert'. Dat laatste betekent meestal: hangende het onderzoek naar gedragingen, die tot niet eervol ontslag uit dienst kunnen leiden.⁶⁶ De schorsing gebeurt op voordracht van de directe commandant of functionele chef van de betreffende militair. De minister kan, indien hij daartoe redenen ziet, de schorsing door de commandant opheffen. Tijdens een schorsing ontvangt een militair slechts een gedeelte van zijn normale inkomsten, meestal 2/3.⁶⁷

Tot de invoering van het Algemeen Militair Ambtenaren Reglement in 1982 bestonden er twee vormen van ontslag, die ook in de ontslagbrief werden vermeld: eervol of oneervol. Tot 1966, het jaar waarin de Algemene Militaire Pensioenwet in werking trad, hadden oneervol ontslagen militairen geen recht op een militair pensioen. Zij kregen tijdelijke of permanente uitkeringen, die in elk geval lager waren dan het militaire pensioen. Sinds 1966 heeft de aanduiding 'eervol' of 'oneervol' in de ontslagbrief geen consequenties meer voor het pensioen. In 1982 is de aanduiding 'oneervol' komen te vervallen. Er wordt nu op de ontslagbrief 'eervol' vermeld of niets, wanneer het ontslag niet eervol was.

Ontslagregels waren tot 1990 verschillend voor officieren en niet-officieren. Sinds de wijziging van hoofdstuk 6 van het Algemeen Militair Ambtenaren Reglement per 1-1-1990 zijn de ontslagregels gelijkgetrokken. Het enige verschil is nu nog, dat officieren door de Kroon worden ontslagen, niet-officieren door de minister.

Voor officieren golden tot 1990 de ontslagregels, die waren vastgelegd in de wetten voor bevordering en ontslag van officieren. Een officier kon op twee wijzen worden ontslagen: eervol en oneervol. Verreweg de meeste ontslaggronden leidden tot eervol ontslag. De voornaamste daarvan waren: het bereiken van de voor de verschillende categorieën vastgestelde leeftijdsgrens (functionele leeftijdsgrens), gebleken ongeschiktheid of onbekwaamheid voor de functie, vast te stellen door een onderzoekscommissie⁶⁸, en verwonding of ziekte, vast te stellen na een militair geneeskundig onderzoek. Eervol ontslag kon onder bepaalde voorwaarden eveneens worden verleend op verzoek van de betrokkene.

In de Wet bevordering en ontslag officieren van 1954 werd een nieuwe ontslaggrond voor eervol ontslag opgenomen, namelijk 'wanneer naar Ons oordeel uit zijn gedragingen een zodanige gezindheid blijkt, dat geen voldoende waarborg aanwezig is, dat hij zijn plicht als officier onder alle omstandigheden getrouwelijk zal volbrengen'. Hier werd bedoeld op de politieke gezindheid van een officier. Deze ontslagreden moest eveneens worden onderzocht door een commissie. In het Algemeen Militair Ambtenaren reglement van 1982 is deze ontslaggrond gehandhaafd en dat niet alleen voor officieren, maar nu voor alle militairen.

Oneervol ontslag van officieren volgde op verregaande nalatigheid, opzettelijke en herhaalde ongehoorzaamheid, aanhoudend wangedrag of machtsmisbruik, of na een rechterlijk vonnis.

66. Tot 1963 konden manschappen krachtens art. 69 van de Wet op de krijgstuicht stante pede uit dienst worden weggejaagd op grond van herhaald wangedrag of liederlijkheid. Artikel 69 verviel in 1963.

67. Reglement rechtstoestand militairen zeemacht 1931, art. 17 en 18, Reglement militaire ambtenaren KL en KLu 1931 art. 13-16; Algemeen militair ambtenarenreglement 1982, art. 34-37.

68. Zie voor alle genoemde commissies Bijlage II.

Aan oneervol ontslag diende advies aan de Kroon door een raad van onderzoek vooraf te gaan. Deze raad bestond uit zes mede-officieren van de beklagde en een voorzitter, die een vlagofficier of opperofficier moest zijn.

Ook voor niet-officieren bestond tot 1990 eervol zowel als oneervol ontslag. Eervol ontslag kon worden verleend op eigen verzoek na verstrijken van de dienstdtijd, dat wil zeggen de tijd waarvoor de militair zich bij aanneming of bevordering had vastgelegd. Tot 1966 kon ontslag worden verleend na een dienstdtijd van dertig jaar, sinds de invoering van de Algemene Militaire Pensioenwet is dit geworden: het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd of de functionele leeftijdsgrens. Andere eervolle ontslagredenen voor niet-officieren waren onbekwaamheid of ongeschiktheid, reorganisatie, sluiten van een huwelijk vóór het 25e jaar (tot 1982) en voor vrouwelijke militairen (tot 1977): sluiten van een huwelijk of zwangerschap. Oneervol ontslag kon aan niet-officieren worden verleend wegens vergaande plichtsverzaking, liederlijkheid of wangedrag, of een strafrechtelijk vonnis. Bij de KM kon dit niet dan nadat een commissie van onderzoek, benoemd door de regionale bevelhebber of een lagere commandant, de zaak had onderzocht.

Sinds de inwerkingtreding van het nieuwe hoofdstuk 6 van het Algemeen Militair Ambtenaren Reglement per 1 januari 1990 zijn de ontslaggronden voor alle militairen hetzelfde geworden. Eervol ontslag kan nu worden verleend wegens het bereiken van de vastgestelde leeftijdsgrenzen, na afloop van een contract voor bepaalde tijd, wegens overtolligheid bij reorganisaties, en wegens onbekwaamheid of (lichamelijke) ongeschiktheid, ziekte of gebrek. Dit laatste moet zijn aangetoond via een militair geneeskundig onderzoek.

Op grond van de Wet Veiligheidsonderzoeken⁶⁹ uit 1996 kan de militaire ambtenaar sedertdien ook eervol ontslagen worden indien hij uit een vertrouwensfunctie moet worden ontheven. Ontslag op deze grond kan slechts plaatsvinden met medewerking van de Minister-President dan wel, indien het de militair met een officiersrang betreft, op voordracht van de Minister-President en de minister van Defensie. Daaraan voorafgaand wordt het advies ingewonnen van een commissie.

Redenen voor ontslag zonder de aanduiding 'eervol' zijn voor alle militairen thans: verregaande nalatigheid, wangedrag, misleiding bij indiensttreding of een vonnis wegens een ernstig delict. Ontslag wegens onbekwaamheid of ongeschiktheid of om redenen, die niet de aanduiding 'eervol' verdienen, wordt niet verleend dan na advies van de Commissie van Onderzoek Ontslag Militairen.

Met de vertrekkende medewerker wordt sedert circa 1999 een exit-interview gehouden. De gegevens uit dit interview worden onder meer gebruikt om het introductieprogramma te verbeteren en kunnen gebruikt worden om het werken en samenwerken binnen de organisatie te verbeteren.

Handelingen

69. Wet van 10 oktober 1996, houdende regelen inzake het verrichten van veiligheidsonderzoeken (Stb 1996, nr. 525), art. 19.

(50)

actor: Minister van Defensie
handeling: het voorbereiden en vaststellen van aanwijzingen, richtlijnen en instructies voor het ontslagbeleid bij de drie krijgsmacht delen

periode: 1976-

(**KM**: 1976-: directie Personeel KM, afdeling Rechtstoestand)

(**KL**: 1976-1992: directie Personeel KL, afdeling Rechtstoestand

1992-1996: directie Personeel KL, afdeling Beleidsontwikkeling

1996-2000: centrale directie personeel & organisatie

2001-: directie personeel en organisatie)

(**KLu**: 1976-1992: directie Personeel KLu, afdeling Plannen en rechtstoestand

1992-: directie Personeel KLu, afdeling Centrale Personeelszaken, sectie Rechtspositie)

(51)

actor: Minister van Defensie
handeling: het schorsen van militair personeel

periode: 1945-

(**KM**: 1945-1976: hoofdafdeling Personeel marine, afdelingen Officieren en Schepelingen

1976-: directie Personeel KM, afdelingen Officieren en Schepelingen)

(daarnaast: 1945-: commandanten)

(**KL/KLu**: 1945-1950: adjudant-generaal, afdeling A-I: Militair Personeel

1950-1959: directie (Militair) Personeel, afdeling Militair Personeel

1959-1963: directie Militair Personeel, hoofdafdeling Landmacht en hoofdafdeling Luchtmacht)

(**KL**: 1963-1976: opperofficier Personeel KL, afdeling Personeelsbestuur

1976-1992: directie Personeel KL, afdeling Individuele rechtspositie

1992-1996: directie Personeel KL, sectie Juridische Aangelegenheden

1996-2000: centrale directie personeel & organisatie

2001-: directie personeel en organisatie)

(**KLu**: 1963-1976: opperofficier Personeel KLu, afdelingen Officieren en Personeel beneden de rang van tweede luitenant

1976-1992: directie Personeel KLu, afdelingen Officieren en Personeel beneden de rang van tweede luitenant

1992-: directie Personeel KLu, afdeling Centrale Personeelszaken, sectie Juridische Personeelszaken)

(daarnaast: 1945-: commandanten)

(52)

actor: Minister van Defensie
handeling: het voordragen aan de Kroon voor ontslag van officieren

periode: 1945-

(**KM**: 1945-1976: hoofdafdeling Personeel, bureau Officieren

1976-: directie Personeel KM, afdeling Officieren

(**KL/KLu**: 1945-1950: adjudant-generaal, afdeling A-I: Militair Personeel

1950-1959: directie (Militair) Personeel, afdeling Militair Personeel

1959-1963: directie Militair Personeel, hoofdafdeling Landmacht en hoofdafdeling Luchtmacht)

(**KL**: 1963-1976: opperofficier Personeel KL, afdeling Personeelsbestuur

1976-1992: directie Personeel KL, afdeling Individuele rechtspositie

1992-1996: directie Personeel KL, beheersafdelingen Beroepspersoneel voor Bepaalde Tijd en Beroepspersoneel voor Onbepaalde Tijd

1996-2000: centrale directie personeel & organisatie

2001-: directie personeel en organisatie)

(**KLu**: 1963-1976: opperofficier Personeel KLu, afdeling Officieren

1976-1992: directie Personeel KLu, afdeling Officieren

1992-: directie Personeel KLu, afdeling Centrale Personeelszaken)

(53)

actor: Minister van Defensie

handeling: het ontslaan van schepelingen en militair personeel van land- en luchtmacht beneden de rang van tweede luitenant

periode: 1945-

(**KM**: 1945-1976: hoofdafdeling Personeel, bureau Schepelingen

1976-: directie Personeel KM, afdeling Schepelingen

1945-1982: commissies van onderzoek oneervol ontslag schepelingen)

(**KL/KLu**: 1945-1950: adjudant-generaal, afdeling A-I: Militair Personeel

1950-1959: directie (Militair) Personeel, afdeling Militair Personeel

1959-1963: directie Militair Personeel, hoofdafdeling Landmacht en hoofdafdeling Luchtmacht)

(**KL**: 1963-1976: opperofficier Personeel KL, afdeling Personeelsbestuur

1976-1992: directie Personeel KL, afdeling Individuele Rechtspositie

1992-1996: directie Personeel KL, beheersafdelingen Beroepspersoneel voor Bepaalde Tijd en Beroepspersoneel voor Onbepaalde Tijd

1996-2000: centrale directie personeel & organisatie

2001-: directie personeel en organisatie)

(**KLu**: 1963-1976: opperofficier Personeel KLu, afdeling Personeel beneden de rang van tweede luitenant

1976-1992: directie Personeel KLu, afdeling Personeel beneden de rang van tweede luitenant

1992-: directie Personeel KLu, afdeling Centrale Personeelszaken)

(54)

actor: Raad van onderzoek oneervol ontslag officieren der zeemacht

handeling: het adviseren van de Kroon inzake het oneervol ontslag van officieren der zeemacht

periode: 1945-1955

(55)

actor: Raad van onderzoek oneervol ontslag officieren land- en luchtmacht

handeling: het adviseren van de Kroon inzake het oneervol ontslag van officieren van land- en luchtmacht

periode: 1945-1955

(56)

actor: Raad van appèl oneervol ontslag officieren zeemacht

handeling: het in voorkomend geval verzoeken aan de Kroon om herziening van het advies van een raad van onderzoek oneervol ontslag officieren zeemacht

periode: 1945-1955

(57)

actor: Raad van appèl oneervol ontslag officieren land- en luchtmacht
handeling: het in voorkomend geval verzoeken aan de Kroon om herziening van het advies van een raad van onderzoek oneervol ontslag officieren land- en luchtmacht
periode: 1945-1955

(58)
actor: de Kroon
handeling: het beschikken op verzoeken tot herziening van het advies van de Raad van appèl oneervol ontslag officieren zeemacht en land- en luchtmacht
periode: 1945-

(59)
actor: Raad van onderzoek ontslag officieren
handeling: het adviseren van de Kroon inzake het oneervol ontslag van officieren
periode: 1955-1989

(60)
actor: Commissie van onderzoek onbekwaamheid of ongeschiktheid officieren
handeling: het adviseren van de Kroon inzake het eervol ontslag van officieren der drie krijgsmachtdelen wegens ongeschiktheid of onbekwaamheid
periode: 1955-1989

(61)
actor: Commissie van onderzoek gezindheid officieren, sinds 1982 Commissie van onderzoek gezindheid militairen
handeling: het adviseren van de Kroon inzake het eervol ontslag van officieren, sinds 1982 alle militair personeel, wegens hun politieke gezindheid
periode: 1955-

(62)
actor: de Kroon
handeling: het verlenen van eervol en oneervol ontslag van officieren
periode: 1945-

(610)
Actor: Minister van Defensie
Handeling: Het vaststellen en afhandelen van de dien- en restitutieplicht naar aanleiding van ontslag
Periode: 1945
Bron: Defensie HR Procesmodel Project P&O2000+ (versie 0.7.1, 04/08/2002)

(63)
actor: Commissie van onderzoek ontslag militairen
handeling: het adviseren van de minister inzake het ontslag van niet-officieren der drie

krijgsmachtdelen, sinds 1990 alle militair personeel wegens ongeschiktheid of onbekwaamheid, verregaande nalatigheid, wangedrag, een rechterlijk vonnis of misleiding bij indiensttreding

periode: 1982-

(382)

Actor Minister-President
Handeling Het, samen met de minister van Defensie, instellen van een commissie van advies inzake ontslag wegens onvoldoende waarborg voor getrouwe plichts vervulling
Periode 1995
Grondslag AMAR, art. 45
Product Besluit van 18 oktober 2001, houdende de instelling, de taak, de samenstelling en de werkwijze van een commissie als bedoeld in Artikel 45 van het Algemeen militair ambtenarenreglement

(383)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het, samen met de minister-president, instellen van een commissie van advies inzake ontslag wegens onvoldoende waarborg voor getrouwe plichts vervulling
Periode 1995
Grondslag AMAR, art. 45
Product Besluit van 18 oktober 2001, houdende de instelling, de taak, de samenstelling en de werkwijze van een commissie als bedoeld in Artikel 45 van het Algemeen militair ambtenarenreglement

(384)

Actor Commissie van advies als bedoeld in artikel 45 van het algemeen militair ambtenarenreglement
Handeling Het adviseren van de minister van Defensie inzake ontslag van een militair wegens onvoldoende waarborg voor getrouwe plichts vervulling
Periode 2001-
Grondslag AMAR, art. 45
Product Advies

(385)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het inhouden op het militair inkomen van premie, bijdrage of vergoeding even groot als het VUT-bijdrageverhaal
Periode 1994-
Grondslag Wet financiële voorzieningen privatisering ABP, 27 april 1994, Stb. 1994/302, art. 66
Opmerking Ingevolge artikel 66 van de Wet financiële voorzieningen privatisering ABP is

de beroepsmilitair maandelijks een premie, bijdrage of vergoeding verschuldigd, die even groot is als het vut-bijdrageverhaal (vrijwillig vervroegd uittreden) van een vergelijkbare burgerambtenaar/deelgerechtigde in het Algemeen burgerlijk pensioenfonds (ABP).

(386)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het doen van een voorstel voor een ministeriële regeling waarbij bepaalde werknemers als belanghebbende in de zin van de Uitkeringsregeling worden aangewezen of van de werking van de Uitkeringsregeling worden uitgesloten

Periode 1952-1972

Grondslag Uitkeringsregeling 1952, 16 juli 1952, Stb. 1952/412, art. 2.2 en 2.3
Uitkeringsregeling 1966, 27 augustus 1966, Stb. 1966/408, art. 6.1 en 6.2

(387)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het gezamenlijk met de minister van Binnenlandse Zaken bepalen dat de verplichting tot het inzenden van een verklaring van het Gewestelijk Arbeidsbureau dat men staat ingeschreven als werkzoekende aan de minister van Binnenlandse Zaken niet geldt voor bepaalde belanghebbenden of groepen van belanghebbenden

Periode 1952-

Grondslag Uitkeringsregeling 1952, 16 juli 1952, Stb. 1952/412, art. 5.3;
Uitkeringsregeling 1966, 27 augustus 1966, Stb. 1966/408, art. 7.2 resp. 6.2

(611)

Actor Minister van defensie

Handeling Het begeleiden van militair personeel bij de overgang naar een werkgever buiten de Defensieorganisatie

Periode 1945-

Bron Defensie HR Procesmodel Project P&O2000+ (versie 0.7.1, 04/08/2002)

Opmerking Ook wel aangeduid als arbeidsbemiddeling. Aanleidingen kunnen zijn het verloop van het BBT-contract of overtolligheid

(622)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het voeren en verslagleggen van exit-interviews

Periode 1999-

Grondslag

Product Formulieren exit-interviews, rapportages

Opmerking

(388)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het uitkeren van een bedrag aan de naaste betrekkingen van een militair in werkelijke dienst in de kosten van lijkbezorging van de overledene

Periode 1982-

Grondslag AMAR, art 118

(389)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het verlenen van een (schade-)vergoeding bij het verlaten van een dienstwoning door de gezinsleden van een overleden medewerker binnen 3 maanden na diens overlijden

Periode 1945-

Grondslag AMAR, art. 144.3

4.7 Militair straf-en tuchtrecht

Zodra beroepsmilitairen zijn aangesteld en zodra dienstplichtigen zijn ingelijfd zijn het militair strafrecht en het militair tuchtrecht op hen van toepassing. De minister van Defensie is samen met de minister van Justitie verantwoordelijk voor het opstellen van wetten inzake het militair straf- en tuchtrecht en het militair strafprocesrecht.

Sinds de jaren '50 werd gewijzigde en nieuwe wetgeving op dit gebied voorbereid in interdepartementale commissies, waarin vertegenwoordigers van beide ministers zitting hadden. De in 1952 ingestelde Commissie tot herziening van de militaire strafrechtpleging (Commissie Doornbos, sinds 1966 Commissie Van Gilse) werd in 1971 opgevolgd door de Interdepartementale werkgroep herziening militair tuchtrecht, strafprocesrecht en aanpassing militair strafrecht en de interdepartementale adviesraad Commissie van advies militair straf- en tuchtrecht. Ook de departementale Werkgroep vraagpunten militair tuchtrecht (Commissie Lagerwerff, 1967-1970) en de Stuurgroep militair straf- en tuchtrecht (1976-1985) werden bij de besluitvorming over wijziging van de wetgeving betrokken. Met ingang van 1 januari 1991 werd de gehele wetgeving militair straf- en tuchtrecht en militair strafprocesrecht ingrijpend herzien.

De wetgeving op het gebied van het militair straf- en tuchtrecht is voor de drie krijgsmachtdelen hetzelfde, terwijl tot 1991 voor land- en luchtmacht enerzijds en zeemacht anderzijds een apart militair strafprocesrecht bestond.⁷⁰

4.7.1 De militair-rechtelijke organisatie 1945-

Tot 1991 werden militairen in eerste aanleg berecht door de verschillende krijgsraden, in hoger beroep door het Hoog Militair Gerechtshof (HMG). In de eerste twintig jaar na de bevrijding bleven voor de berechting van militairen van land- en luchtmacht de uit het laatste oorlogsjaar daterende krijgsraden te velde bestaan. De leden waren allen militair en werden benoemd door de commanderend generaals.⁷¹ Bij belangrijke zaken presideerden de commanderend generaals de krijgsraden te velde in eigen persoon. In 1965 werden in plaats van de krijgsraden te velde drie vaste militaire arrondissementskrijgsraden, in Den Haag ("West"), Arnhem ("Oost") en Den Bosch ("Zuid") ingesteld voor de berechting van militairen van land- en luchtmacht. In 1971 werden deze samengevoegd tot één militaire arrondissementskrijgsraad te Arnhem. Daarnaast bestonden sinds 1949 verschillende mobiele krijgsraden voor berechting van in het buitenland verblijvende militairen, die tot 1965 steeds ad hoc werden ingesteld. In 1965 kwamen vijf permanente mobiele krijgsraden tot stand. Dit waren voor militairen van de landmacht: de mobiele krijgsraad buitenland landmacht, de mobiele krijgsraad Eerste Legerkorps (voor eenheden onder NATO-bevel, dus alleen in tijd van oorlog) en de Algemene mobiele krijgsraad landmacht. Voor de luchtmacht waren het er twee: de mobiele

70. Het militair strafprocesrecht was tot 1991 geregeld in de Rechtspleging bij de landmacht en luchtmacht en de Rechtspleging bij de zeemacht. Zie bijlage I voor datering en staatsbladvermelding van deze en andere genoemde wetten en AMVB's.

71. Als commanderend generaals, een begrip geïntroduceerd in de Rechtspleging bij de landmacht in 1814, werden in 1944 de chef staf van het militair gezag en de generaals van de landmachteenheden aangewezen. In 1946 werden de chef generale staf, de commandant van het leger in Nederlands-Indië, de territoriale bevelhebber in Nederland, de legerkorpscommandanten en de divisiecommandanten aangewezen als commanderend generaals.

krijgsraad buitenland luchtmacht en de Algemene mobiele krijgsraad luchtmacht.

De arrondissementskrijgsraden en de verschillende mobiele krijgsraden voor land- en luchtmacht bestonden elk uit een burgerpresident, benoemd door de Kroon op gemeenschappelijke voordracht van de ministers van Justitie en Defensie, en twee militaire leden, benoemd door de betrokken commanderend generaal⁷², die tevens de officier-commissaris (een soort militaire rechter-commissaris) en de secretaris benoemde. De openbare aanklager bij de krijgsraden heette auditeur-militair; hij werd benoemd door en stond onder het gezag van de minister van Justitie.

Voor de berechting in eerste aanleg van militairen der zeemacht bestonden tot 1991 de zee-krijgsraden in Den Haag en in Willemstad. De zee-krijgsraden bestonden elk uit een burgerpresident, benoemd op dezelfde wijze als bij de krijgsraden, en twee marine-officieren, benoemd door de vlootvoogd⁷³, die eveneens de officier-commissaris en de secretaris benoemde. De openbare aanklager bij de zee-krijgsraden heette fiscaal; hij werd evenals de auditeurs-militair benoemd door de minister van Justitie.

Hoger beroep kon tot 1991 door militairen van alle drie de krijgsmachtdelen, de auditeurs-militair of de fiscaal van de (zee)krijgsraden worden ingesteld door het Hoog Militair Gerechtshof te Den Haag. Het HMG bestond uit zes leden: een burgerpresident en een tweede burgerrechter en vier militaire leden. Alle leden van het HMG werden benoemd door de Kroon op voordracht van weer de ministers van Defensie en Justitie tezamen.

Sinds 1991 bestaan er geen aparte militaire krijgsraden meer, maar worden de zaken in eerste aanleg behandeld door de militaire kantonrechter te Arnhem of de militaire kamers (waaronder de enkelvoudige kamer: de militaire politierechter) van de arrondissementsrechtbank te Arnhem. Het arrondissement is nu wereldwijd, zodat de rechtbank overal ter wereld zitting kan hebben en er in vredetijd in beginsel geen aparte mobiele rechtbanken meer nodig zijn.⁷⁴

Als hoger beroepsinstantie van de uitspraken van de militaire kantonrechter is in de Wet militaire strafrechtspraak de militaire kamer van de arrondissementsrechtbank Arnhem aangewezen, als hoger beroepsinstantie van deze arrondissementsrechtbank de militaire kamer van het gerechtshof te Arnhem. Voor de Nederlandse Antillen en Aruba fungeren de militaire kamers van de gerechten in eerste aanleg van de Nederlandse Antillen en van Aruba en de militaire kamer van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen en Aruba als rechtbanken in militair-strafrechtelijke zaken. Alle leden van de genoemde rechtbanken worden

72. In de periode 1950-1953 waren naast de hierboven genoemde autoriteiten ook de afwikkelingscommandant van de onder Nederlands bevel staande legerstrijdkrachten in Indonesië en het hoofd van de voorlopige Nederlandse Militaire Missie in Indonesië commanderend generaal. In 1952 werd tevens de chef luchtmachtstaf aangewezen als zelfstandig commanderend generaal voor zaken, waarbij luchtmachtmilitairen waren betrokken. In 1965 werden in het Besluit voorzieningen militaire justitie aangewezen de Bevelhebber der landstrijdkrachten en voor de luchtmacht de Bevelhebber der luchtstrijdkrachten. De commandant van het Eerste Legerkorps werd aangewezen vanaf het tijdstip dat dit legerkorps onder NATO-bevel zou komen, dus in oorlogstijd.

73. Het begrip vlootvoogd stamt net als het begrip commanderend generaal uit 1814 (Rechtspleging bij de zeemacht). Aangewezen als vlootvoogden waren de regionale bevelhebbers: de commandant der zeemacht in Nederland en de commandant van de Nederlandse Antillen, sinds 1982 de commandant voor het Caribisch gebied, voor het korps mariniers de commandant van het korps mariniers (Besluit voorzieningen militaire justitie zeemacht 1965, zie bijlage I).

74. Met uitzondering van het bevelsgebied van de commandant der zeemacht in het Caribisch gebied.

benoemd door de Kroon op voordracht van de minister van Justitie, 'in overeenstemming met de Minister van Defensie' (art. 6 van de Wet militaire strafrechtspraak). Dit laatste betekent dat de minister van Defensie moet instemmen met de benoemingen.

In Nederland bestaat één militaire penitentiaire inrichting, het Militair Penitentiair Centrum Nieuwersluis, dat bestuurlijk onder het ministerie van Defensie valt. Hier worden militairen der drie krijgsmachtdelen in detentie gehouden die zijn gestraft met een vrijheidsstraf. Vóór 1974 werd te Nieuwersluis, toen "Depot voor Discipline" geheten, ook de tuchtrechtelijke straf 'plaatsing in een tuchtklasse' uitgevoerd. Deze straf is met de wijziging van het tuchtrecht in 1974 verdwenen. De reglementen voor Nieuwersluis worden opgesteld door Defensie en Justitie tezamen.

In mei 1998 verhuisde de gevangenis voor militairen van het legendarische Nieuwersluis naar de Majoor Mulderkazerne te Stroe.

4.7.2 Militair strafrecht

Het militair strafrecht is geregeld in het Wetboek van Militair Strafrecht, laatstelijk gewijzigd in 1990. Tot de wijziging van het militair strafrecht per 1 januari 1991 waren de commanderend officieren van land- en luchtmacht, de commandanten van de KM, de commanderend generaals van land- en luchtmacht en de vlootvoogden van de marine betrokken bij het militair strafproces. Onder hun leiding geschieden het opsporingsonderzoek en de eventuele verwijzing naar de militaire rechter.

Werd door een militair een strafbaar feit gepleegd, dan kon de commanderend officier of commandant een onderzoek laten instellen door de marechaussee of een commissie van twee officieren. Van dit onderzoek werd proces-verbaal opgemaakt. De commanderend officier of commandant kon dan twee dingen doen: hij kon besluiten, de zaak tuchtrechtelijk af te doen, of hij kon aan de commanderend generaal of vlootvoogd een voorstel doen tot verwijzing naar de militaire strafrechter. Wanneer de commanderend officier besloot tot tuchtrechtelijke afdoening was hij verplicht daarvan rapport op te maken aan de commanderend generaal dan wel de vlootvoogd, door tussenkomst van de auditeur-militair van de betrokken krijgsmacht of fiscaal van de betrokken zee-krijgsmacht. Zowel de commanderend generaal of vlootvoogd (Defensie) als de auditeur-generaal of fiscaal (Justitie) konden al dan niet met de tuchtrechtelijke afdoening instemmen. Daarbij had de commanderend generaal of vlootvoogd het laatste woord.

Achttende de commanderend officier of commandant de zaak ernstig genoeg, dan deed hij een voorstel tot verwijzing van de zaak naar de militaire strafrechter. In dat geval ging zijn rapport, vergezeld van het proces-verbaal met de eventuele bewijsstukken naar de verwijzingsautoriteit: de commanderend generaal of vlootvoogd. De verwijzingsautoriteit was exclusief bevoegd zaken al of niet naar de (zee)krijgsmacht te verwijzen, maar moest daaraan voorafgaand eerst het advies van de betrokken auditeur-militair of fiscaal inwinnen. Na dit advies verwees de commanderend generaal of vlootvoogd de zaak per beschikking naar de militaire rechter. Ook kon hij de zaak terug verwijzen naar de commandant ter krijgstuuchtelijke afdoening. De uiteindelijke dagvaarding ging uit van de auditeur-militair of fiscaal, waarna de zaak voorkwam voor

de betreffende krijgsraad.

Bij land- en luchtmacht ontving de commanderend generaal een zogenaamd afloopbericht van de zaak, bij de marine werd een afschrift van de door de zee krijgsraden opgelegde vonnissen aan de minister van Defensie (de directeur Personeel) gezonden; dit kwam in het persoonsdossier van de betrokkene.

In het nieuwe militaire strafprocesrecht bestaan geen aparte militaire rechtbanken meer, noch heeft Defensie sinds 1 januari 1991 meer bemoeienis met het opsporingsonderzoek en de verwijzing van militair-strafrechtelijke zaken. Een commandant, die een strafbaar feit constateert, is verplicht aangifte te doen bij marechaussee of politie. De laatste zendt het proces-verbaal rechtstreeks op aan de officier van Justitie te Arnhem. Voor haar opsporingstaak staat de marechaussee thans onder het gezag van de minister van Justitie.

Gratieverzoeken aan de Kroon naar aanleiding van een door de (zee)krijgsraden en het HMG, thans de militaire kamers van de verschillende rechtbanken opgelegde straf worden krachtens de Gratielwet behandeld door de minister van Justitie. De minister van Justitie kan het advies van andere betrokken ministers, bij militair-rechtelijke zaken dus de minister van Defensie, inwinnen alvorens een voordracht tot besluit op het gratieverzoek aan de Kroon te doen.

Op 1 januari 2000 trad een aantal wijzigingen in de Wet Militair Tucht recht (WMT), het Wetboek van Militair Strafrecht (WMS) en de Wet Militaire Strafrechtspraak (WMSR) in werking, die doorwerkten in enkele voorschriften van lagere orde die uit genoemde wetten voortvloeien of daarop zijn gebaseerd.

De belangrijkste wijziging van de WMSR was dat de militaire rechter met ingang van genoemde datum bevoegd is kennis te nemen van sociaal- economische delicten. Te denken valt hierbij aan overtredingen van de Arbowet, de Warenwet en diverse milieuwetten zoals de Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren.

4.7.3 Militair tucht recht

De krijgstucht was tot 1991 voor de drie krijgsmachtdelen geregeld in de Wet op de krijgstucht, waarvan de uitvoeringsbepalingen waren te vinden in het Reglement op de krijgstucht. Sinds januari 1991 geldt de Wet militair tucht recht, die is uitgewerkt in het Besluit uitvoeringsbepalingen militair straf- en tucht recht. Ook deze wet en dit besluit zijn geldig voor alle krijgsmachtdelen.

De regelgeving voor land- en luchtmacht enerzijds en marine anderzijds als uitwerking van deze wet wordt opgesteld door de directie Juridische Zaken van het ministerie van Defensie, die daarbij overleg pleegt met de secties Juridische Zaken van Land- en Luchtmachtstaf en de afdeling Juridische zaken van de Marinestaf. Reglementen, voorschriften en instructies voor de uitvoering van het tucht recht bij de onderdelen worden per krijgsmachtdeel opgesteld.

Bepaalde in de wet genoemde commandanten hebben krachtens de wet het recht de onder hun bevel staande militairen tucht rechtelijk te straffen. Tot 1991 waren de vergrijpen, waarvoor mocht worden gestraft, niet exact omschreven. Als algemeen principe was in de oude wet en het reglement vastgelegd, dat 'alle niet in enige strafwet omschreven feiten, strijdig met enig

dienstbevel of dienstvoorschrift, of onbestaanbaar met de militaire tucht of orde' mochten worden bestraft.⁷⁵ De tot straffen bevoegde commandanten hadden dientengevolge een grote vrijheid. In de nieuwe wet staan alle tuchtrechtelijke vergrijpen omschreven en daarmee is het militair tuchtrecht een gesloten systeem geworden. Dit is uiteraard bedoeld om de rechtszekerheid van militairen te bevorderen.

Elk krijgstuchtelijk vergrijp, begaan door een militair wordt bij de KM ingeschreven in het rapportenboek van de betrokken eenheid en door de rapporteur aan de commandant gemeld; bij KL en KLu alleen door de rapporteur gemeld aan de commandant. Daarna volgt het tuchtproces, bij de marine 'parade' geheten. Bij het tuchtproces zijn in ieder geval de commandant, de beschuldigde en een eventuele vertrouwensman aanwezig, bij de marine daarnaast nog enkele andere belangrijke functionarissen aan boord of bij de eenheid. De gerapporteerde heeft het recht zich tijdens het tuchtproces laten bijstaan door een vertrouwensman (veelal een collega). De gerapporteerde en eventuele getuigen en/of deskundigen worden gehoord, de commandant heeft de eindbeslissing. De opgelegde straf werd tot in de jaren zeventig handmatig geregistreerd, bij de KM in het strafregister van de eenheid, bij KL en KLu op de straffenlijsten bij de commandant.

In 1976 werd een geautomatiseerd registratiesysteem bij de Marinestaf, enkele jaren later ook bij de Land- en Luchtmachtstaf in gebruik genomen, waarin gegevens van de toen ingevoerde straffenformulieren van alle operationele eenheden werden overgenomen. Dit systeem verving de handmatige registratie. Dezelfde commandant die de straf heeft opgelegd is bevoegd tot schorsing van de straf, wanneer hij daartoe redenen ziet. Ook zijn directe commandant kan dit doen.

De bestrafte, die het oneens was met de opgelegde krijgstuchtelijke straf, kon krachtens de Wet op de krijgstucht, art. 61 zijn beklag doen bij de zogenaamde 'beklagmeerdere', de militaire meerdere van de commandant die de straf had opgelegd. De beklagmeerdere kon de straf na onderzoek handhaven, wijzigen of teniet doen. Na de beklagprocedure kon de gestrafte eventueel nog een eindbeslissing inroepen bij het Hoog Militair Gerechtshof in Den Haag. Sinds 1991 kan beroep direct worden ingesteld bij de militaire kamer der arrondissementsrechtbank Arnhem.

Een militair ondergeschikte (zowel beroeps als dienstplichtig) heeft tevens de mogelijkheid, zijn beklag te doen over een order, gegeven door een meerdere of over een vermeend krenkende of onbillijke behandeling door een meerdere. Tot 1991 kon dit op grond van de Wet op de krijgstucht, art. 71 en het Reglement op de krijgstucht, art. 9.4 en 13, en de regeling Kennelijke onbillijke behandeling, die was gebaseerd op het genoemde wetsartikel. Thans is de beklagprocedure geregeld in het Besluit klachtrecht militairen, dat stoelt op de Militaire ambtenarenwet. Een dergelijk beklag kan via een bezwaarschrift, in te dienen bij de beklagmeerdere (zie hierboven). Deze stelt een onderzoek in of laat dit instellen door een rapporteur en neemt een beslissing. Tegen deze beslissing staat geen verdere voorziening open. De beklagmeerdere zendt de stukken tevens, langs de hiërarchieke weg, aan de minis-

75. Wet op de krijgstucht, ed. 1974, art. 2. Het eerste hoofdstuk van het Reglement op de krijgstucht bevatte de 'beginselen der krijgstucht'. Hierin was onder andere als beginsel opgenomen, dat 'de ondergeschiktheid de ziel van de militaire dienst' was (art. 1).

ter (voor deze de bevelhebbers).⁷⁶

Tijdens de behandeling van het wetsontwerp ter wijziging van het militair straf- en tuchtrecht van 1974 werd met de Tweede Kamer overeengekomen, dat de minister van Defensie elk half jaar in statistische vorm zou rapporteren over de opgelegde krijgstuchtelijke straffen bij zee-, land- en luchtmacht. In 1978 werd deze rapportage stopgezet omdat Defensie was overgegaan op het reeds genoemde geautomatiseerd registratiesysteem. In 1991 is de regelmatige rapportage hervat.⁷⁷ Via het automatisch systeem krijgen ook de tot straffen bevoegde commandanten en de bevelhebbers regelmatig overzichten van de bij hun eenheden opgelegde tuchtrechtelijke straffen.

Vanaf 1 januari 2000 geldt dat een militair die van zijn commandant straf heeft gekregen, een interne beklagprocedure kan starten bij diens naasthogere meerdere. Daarmee wordt de zogeheten beklagmeerdere in ere hersteld. Verder valt een militair die buiten de diensturen in uniform in de fout gaat, vanaf nu ook onder het tuchtrecht, stijgt de maximale geldboete voor een overtreding tijdens uitzending en genieten buitenlandse militairen de 'bescherming' van het Nederlands militair straf- en tuchtrecht. T.a.v. buitenlandse militairen dient een onderscheid gemaakt te worden tussen het tuchtrecht en het militair strafrecht. Voor wat betreft het strafrecht kunnen buitenlandse militairendoor de Kroon bij koninklijke besluit, met Nederlandse militairen gelijkgesteld worden voor expliciet aan te wijzen wettelijke bepalingen. Op grond van art. 5a sub a van de Wet militair tuchtrecht wordt de werking van de tuchtrechtelijke regels uitgebreid

Handelingen

(64)

actor: Commissie tot herziening van de militaire strafrechtpleging
handeling: het adviseren van de ministers van Defensie en Justitie over de herziening van het militair strafrecht, het militair strafprocesrecht en het militair tuchtrecht
periode: 1952-1971

(65)

actor: Commissie van advies militair straf- en tuchtrecht
handeling: het adviseren van de ministers van Defensie en Justitie over de herziening van het militair strafrecht, het militair strafprocesrecht en het militair tuchtrecht
periode: 1971-1976

76. Regeling Kennelijke onbillijke behandeling, 1922, vervallen 1990. Besluit klachtrecht militairen 1991. Zie bijlage I. Het beklag tegen een onbillijke behandeling heeft een ander karakter dan een bezwaarschrift in het kader van enig rechtspositioneel onderwerp. Bezwaren van rechtspositionele aard, bijvoorbeeld bezwaarprocedures in verband met beoordeling door de militaire meerderen, lopen via de Commissies bezwaarschriften of via het Ambtenarengerecht.

77. In de leemte werd voorzien door publikatie van de statistieken over de periode 1978-1990 door G.L. Lindner, 'De krijgstucht van 1978 tot en met 1990: feiten en achtergronden' in: *Militair-rechtelijk tijdschrift* (1991), p. 325-367.

(66)

actor: Minister van Defensie
handeling: het tezamen met de minister van Justitie ontwerpen van wetsvoorstellen, voorstellen tot wijziging van wetten en AMVB's betreffende het militair strafrecht, het militair strafprocesrecht en het militair tuchtrecht

periode: 1945-

(1945-1950: centrale afdeling B-1: Juridische Zaken
1950-1954: centrale afdeling B-7: Wetgeving en Publiek Recht
1955-1988: directie Juridische Zaken, afdeling Wetgeving en Publiek Recht
tevens: 1945-1964: ministerie van Marine, afdeling Juridische Zaken
tevens: 1985-1987: directie Juridische Zaken, Projectbureau militair straf-, strafproces- en tuchtrecht
1988-1991: directie Juridische Zaken, afdeling Militair Straf- Strafproces- en Tuchtrecht
1991-: directie Juridische Zaken, afdeling Bestuurs-, Straf- en Tuchtrecht)

(67)

actor: minister van Justitie
handeling: het tezamen met de minister van Defensie ontwerpen van wetsvoorstellen, voorstellen tot wijziging van wetten en AMVB's betreffende het militair strafrecht, het militair strafprocesrecht en het militair tuchtrecht

periode: 1945-

(68)

actor: Minister van Defensie
handeling: het voorbereiden en vaststellen van besluiten en regelingen betreffende de uitvoering van de wetten en AMVB's op het gebied van het militair strafrecht, het militair strafprocesrecht en het militair tuchtrecht

periode: 1945-

(1945-1950: centrale afdeling B-1: Juridische Zaken
1950-1954: centrale afdeling B-7: Wetgeving en Publiek Recht
1955-1988: directie Juridische Zaken, afdeling Wetgeving en Publiek Recht
tevens: 1945-1964: ministerie van Marine, afdeling Juridische Zaken
tevens: 1985-1987: directie Juridische Zaken, Projectbureau militair straf-, strafproces- en tuchtrecht
1988-1991: directie Juridische Zaken, afdeling Militair Straf- Strafproces- en Tuchtrecht
1991-: directie Juridische Zaken, afdeling Bestuurs-, Straf- en Tuchtrecht)

(69)

actor: vlootvoogden en commanderend generaals
handeling: het voorbereiden en vaststellen van voorschriften, reglementen en aanwijzingen aan de commandanten betreffende de uitvoering van het militair straf- en tuchtrecht

periode: 1945-1990

(**KM**: 1945-1961: hoofdafdeling Personeel KM, bureau Rechtstoestand
1962-1970: hoofdintendant der Zeemacht, bureau Militaire justitie en Wetgeving
1971-1976: hoofdintendant der Zeemacht, bureau Militair-juridische Zaken
1976-1990: Marinestaf, stafbureau Militair-juridische Zaken)
(**KL/KLu**: 1945-1976: Generale Staf, militair-juridische dienst)

1976-: Landmachtstaf, sectie Juridische Zaken
1976-: Luchtmachtstaf, sectie Juridische Zaken)

(70)

actor: bevelhebbers der zee-, land- en luchtmachtstrijdkrachten
handeling: het voorbereiden en vaststellen van voorschriften, reglementen en
aanwijzingen aan de commandanten betreffende de uitvoering van het militair
straf- en tuchtrecht

periode: 1991-

(71)

actor: Minister van Defensie
handeling: het tezamen met de minister van Justitie voorbereiden en vaststellen van
besluiten en regelingen met betrekking tot het Depot voor Discipline, sinds
1974 het militair penitentiair centrum Nieuwersluis, sinds 1999 gevestigd te
Stroe in de Majoor Mulderkazerne

periode: 1945-

(1945-1950: centrale afdeling B-1: Juridische Zaken
1950-1954: centrale afdeling B-7: Wetgeving en Publiek Recht
1955-1988: directie Juridische Zaken, afdeling Wetgeving en Publiek Recht
tevens: 1945-1964: ministerie van Marine, afdeling Juridische Zaken
1988-1991: directie Juridische Zaken, afdeling Militair Straf- Strafproces- en Tucht
recht
1991-: directie Juridische Zaken, afdeling Bestuurs-, Straf- en Tucht recht)

(391)

Actor (zee)krijgsraden
Handeling Het opleggen van strafrechtelijke straffen

Periode 1945-1990

(392)

Actor militaire kantonrechter / de militaire kamer van de
arrondissementsrechtbank/mobiele rechtbank /mobiele politierechter
Handeling Het opleggen van strafrechtelijke straffen
Periode 1991-
Grondslag Wet militaire strafrechtspraak
Product Vonnis

(72)

actor: minister van Justitie
handeling: het tezamen met de minister van Defensie voorbereiden en vaststellen van
besluiten en regelingen met betrekking tot het Depot voor Discipline, sinds
1974 het militair penitentiair centrum Nieuwersluis, sinds 1999 gevestigd te
Stroe in de Majoor Mulderkazerne

periode: 1945-

(73)

actor: Hoog Militair Gerechtshof
handeling: het beslissen in hoger beroep inzake straffen opgelegd door de (zee)krijgsraden
periode: 1945-1991

(74)

actor: militaire kamer van het gerechtshof Arnhem
handeling: het beslissen in hoger beroep inzake straffen opgelegd door de militaire kamers van de verschillende rechtbanken
periode: 1991-

(75)

actor: Minister van Defensie
handeling: het adviseren van de minister van Justitie betreffende gratieverlening door de Kroon inzake straffen opgelegd door de (zee)krijgsraden en het Hoog Militair Gerechtshof, sinds 1991 de militaire kamers van de verschillende rechtbanken
periode: 1945-

(1945-1950: centrale afdeling B-1: Juridische Zaken
1950-1954: centrale afdeling B-7: Wetgeving en Publiek Recht
1955-1988: directie Juridische Zaken, afdeling Wetgeving en Publiek Recht
tevens: 1985-1987: directie Juridische Zaken, Projectbureau militair straf-, strafproces- en tuchtrecht
1988-1991: directie Juridische Zaken, afdeling Militair Straf- Strafproces- en Tuchtrecht
1991-: directie Juridische Zaken, afdeling Bestuurs-, Straf- en Tuchtrecht)

(76)

actor: minister van Justitie
handeling: het verzoeken tot gratieverlening aan de Kroon inzake door de (zee)krijgsraden en het Hoog Militair Gerechtshof, sinds 1991 de militaire kamers van de verschillende rechtbanken, opgelegde straffen
periode: 1945-

(77)

actor: de Kroon
handeling: het verlenen van gratie inzake door de (zee)krijgsraden en het Hoog Militair Gerechtshof, sinds 1991 de militaire kamers van de verschillende rechtbanken, opgelegde straffen
periode: 1945-

(78)

actor: Minister van Defensie
handeling: het tezamen met de minister van Justitie ter benoeming voordragen aan de Kroon van president, burgerrechter en militaire leden van het Hoog Militair Gerechtshof

periode: 1945-1990
(1945-1950: centrale afdeling B-1: Juridische Zaken
1950-1954: centrale afdeling B-7: Wetgeving en Publiek Recht
1955-1990: directie Juridische Zaken, afdeling Wetgeving en Publiek Recht)

(79)

actor: Minister van Defensie
handeling: het tezamen met de minister van Justitie ter benoeming voordragen aan de Kroon van de presidenten van de mobiele krijgswaarden en sinds 1965 van de arrondissementswaarden voor de berechting van militairen van land- en luchtmacht

periode: 1949-1990
(1945-1950: centrale afdeling B-1: Juridische Zaken
1950-1954: centrale afdeling B-7: Wetgeving en Publiek Recht
1955-1988: directie Juridische Zaken, afdeling Wetgeving en Publiek Recht
1988-1990: directie Juridische Zaken, afdeling Militair Straf- Strafproces- en Tuchtrecht)

(80)

actor: Minister van Defensie
handeling: het tezamen met de minister van Justitie ter benoeming voordragen aan de Kroon van de presidenten van de zeevaartswaarden

periode: 1945-1990
(1945-1961: hoofdafdeling Personeel KM, bureau Rechtstoestand
1962-1970: hoofdintendant der Zeemacht, bureau Militaire justitie en Wetgeving
1971-1976: hoofdintendant der Zeemacht, bureau Militair-juridische Zaken
1976-1990: Marinestaf, stafbureau Militair-juridische Zaken)

(81)

actor: minister van Justitie
handeling: het tezamen met de minister van Defensie ter benoeming voordragen aan de Kroon van president, burgerrechtter en militaire leden van het Hoog Militair Gerechtshof, presidenten van de mobiele krijgswaarden en sinds 1965 van de arrondissementswaarden en presidenten van de zeevaartswaarden

periode: 1945-1990

(82)

actor: de Kroon
handeling: het benoemen van president, burgerrechtter en militaire leden van het Hoog Militair Gerechtshof, presidenten van de mobiele krijgswaarden en sinds 1965 van de arrondissementswaarden en presidenten van de zeevaartswaarden

periode: 1945-1990

(83)

actor: commandierend generaals
handeling: het benoemen van presidenten en leden van de krijgswaarden te velde voor de berechting van militair personeel van land- en luchtmacht

periode: 1945-1965

- (84)
actor: vlootvoogden
handeling: het benoemen van de militaire leden, de officier-commissaris en de secretaris der zee krijgsraden
periode: 1945-1990
(1945-1961: hoofdafdeling Personeel KM, bureau Rechtsstoestand
1962-1970: hoofdintendant der Zeemacht, bureau Militaire justitie en Wetgeving
1971-1976: hoofdintendant der Zeemacht, bureau Militair-juridische Zaken
1976-1990: Marinestaf, stafbureau Militair-juridische Zaken)
- (85)
actor: commanderend generaals
handeling: het benoemen van de militaire leden, de officier-commissaris en de secretaris van de arrondissementskrijgsraden en de mobiele krijgsvraden voor de berechting van militair personeel van land- en luchtmacht
periode: 1949-1990
(1949-1976: militair-juridische dienst van de chef Generale Staf
1976-1990: Landmachtstaf, sectie Juridische Zaken
1976-1990: Luchtmachtstaf, sectie Juridische Zaken)
- (86)
actor: vlootvoogden en commanderend generaals
handeling: het verwijzen van zaken waarbij militair personeel was betrokken naar de (zee)krijgsraden
periode: 1945-1990
(1945-1990: verwijzingsofficieren verbonden aan de Marinestaf
1945-1976: verwijzingsofficieren verbonden aan de staf van de chef Generale Staf
1947-1976: verwijzingsofficieren verbonden aan de staf van de chef Luchtmachtstaf
1976-1990: verwijzingsofficieren verbonden aan de Landmachtstaf
1976-1990: verwijzingsofficieren verbonden aan de Luchtmachtstaf)
- (87)
actor: commandanten
handeling: het rapporteren aan de vlootvoogden (regionale bevelhebbers) en aan de fiscaal van de zee krijgsraden betreffende tuchtrechtelijke afdoening van strafbare feiten, begaan door militair personeel der zeemacht
periode: 1945-1990
- (88)
actor: commanderend officieren
handeling: het rapporteren aan de commanderend generaals (bevelhebbers der land- en luchtstrijdkrachten) en aan de auditers-militair van de krijgsvraden betreffende tuchtrechtelijke afdoening van strafbare feiten, begaan door militair personeel van land- en luchtmacht
periode: 1945-1990

(89)
actor: tot straffen bevoegde commandanten en hun naasthogere commandanten
handeling: het opleggen van tuchtrechtelijke straffen
periode: 1945-

(90)
actor: tot straffen bevoegde commandanten en hun naasthogere commandanten
handeling: het schorsen van tuchtrechtelijke straffen
periode: 1945-

(91)
actor: als beklagmeerdere(n) aangewezen militaire meerderden
handeling: het wijzigen dan wel teniet doen van tuchtrechtelijke straffen
periode: 1945-1990

(92)
actor: naasthogere commandanten van de strafopleggers
handeling: het wijzigen dan wel teniet doen van tuchtrechtelijke straffen
periode: 1991-

(93)
actor: beklagmeerdere(n)
handeling: het beschikken op bezwaarschriften van militair personeel krachtens de regeling Kennelijke onbillijke behandeling en sinds 1991 krachtens het Besluit klachtrecht militairen
periode: 1945-

(94)
actor: Minister van Defensie
handeling: het rapporteren betreffende in de krijgsmachtdelen opgelegde tuchtstraffen aan de Tweede Kamer
periode: 1974-
(1974-1988: directie Juridische Zaken, afdeling Wetgeving en Publiekrecht
1988-1990: directie Juridische Zaken, afdeling Militair Straf- strafproces- en tuchtrecht
1991-: directie Juridische Zaken, afdeling Bestuurs- Straf- en Tuchtrecht)

4.8 Opleiding

Een militair volgt gedurende zijn gehele loopbaan opleidingen en cursussen. Er wordt onderscheid gemaakt in initiële (militaire- en vaktechnische) opleidingen en vervolgoopleidingen en -cursussen. Pas aangestelde militairen worden op initiële opleidingen geplaatst, waar ze worden opgeleid voor hun eerste functie in wapen, dienstgroep of korps, waarin ze bij aanstelling zijn geplaatst. Vervolgoopleidingen omvatten bij- en omscholing en zijn bedoeld voor het verkrijgen van aanvullende kennis, vaak nodig voor plaatsing in een hogere functie en bevordering of bij reorganisaties. Daarnaast bestaan er kortere cursussen met als doel de kennis en ervaring te vergroten.

Naast dit onderscheid kan nog een ander onderscheid worden gemaakt, namelijk naar de aard van hetgeen wordt onderwezen. Er bestaan enerzijds vakopleidingen of functieopleidingen, waar inhoudelijke kennis die aansluit op de praktijk van een bepaalde functie wordt overgebracht. Voorbeelden daarvan zijn de wapentechnische opleidingen aan de Wapentechnische School te Den Helder, de opleiding voor duiker of seinmeester aan de Duik-en Demonteerschool te Den Oever en de opleidingen aan de Luchtmacht Electrotechnische School. Anderzijds bestaan er de algemene militaire vorming en de opleidingen tot leidinggeven op elk niveau, losstaand van een specifieke functie. Dit laatste type opleidingen wordt loopbaanfase-opleidingen genoemd en zijn bedoeld om militairen op een hoger functieniveau te brengen. Voorbeelden ervan zijn de kaderopleidingen voor onderofficieren en de hogere krijgskundige vorming voor officieren. Als hoogste opleiding in deze categorie is in 1989 de cursus Hogere Defensieleergangen (HDL) ingesteld die opleidt voor de hoogste managementfuncties binnen Defensie. ~~Het Instituut voor Defensieleergangen is het enige opleidingsinstituut voor de krijgsmacht delen. Het instituut ressorteert onder het directoraat-generaal Personeel.~~

Op 1 januari 1992 werd de HDL samengevoegd met de Hogere Krijgsschool (opgericht in 1868), de Marine Stafschool (1921) en de Luchtmacht Stafschool (1949) tot het Instituut Defensie Leergangen.

Bij de afdeling Interservice Opleidingen (ISO) zijn de Leergang Topmanagement Defensie (LTD), de militaire aspectcursussen, en de cursussen voor officieren uit Midden en Oost Europa (International Stafofficers Orientation Course, ISOOC), die in opdracht van de Defensiestaf worden georganiseerd, ondergebracht. Het Instituut Defensie Leergangen (IDL) maakt als "paarse" organisatie, na eerder geressorteed te hebben onder het directoraat-generaal Personeel, de SG en de Groep Defensie Ondersteuning, sedert 1996 uit van het Defensie Interservice Commando (DICO). De inhoudelijke eisen van de opleidingen worden geformuleerd in nauw overleg met de bevelhebbers van de betreffende krijgsmacht delen, waarbij rekening wordt gehouden met de ontwikkelingen binnen Defensie en de maatschappij.

De voormalige stafschoolen van de Koninklijke Marine, Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht verzorgen de loopbaanopleidingen voor officieren vanaf het niveau kapitein/LTZ2OC, en voor burgers op vergelijkbaar niveau.

Er is een onderscheid in de opleiding van de BBT-ers en BOT-militairen. Dit verschil spruit voort uit het feit dat de BOT-militair niet alleen wordt opgeleid voor de eerste en enige functie. Tijdens de basisopleiding krijgt de BOT- militair al elementen aangereikt die hij in

vervolgfuncties kan gebruiken. Hierdoor is de opleiding van een BOT-er langer dan die van BBT-ers.

Direct na zijn aanstelling wordt een militair op de initiële opleiding die bij zijn korps of dienstgroep hoort, geplaatst. Voor marine-officieren worden deze opleidingen gegeven op het Koninklijk Instituut voor de Marine te Den Helder. Voor beroepsofficieren onbepaalde tijd van land- en luchtmacht is daarvoor de Koninklijke Militaire Academie (KMA); officieren bepaalde tijd gaan naar de Koninklijke Militaire School (- Luchtmacht en Landmacht). Na de initiële opleiding wordt aan de militair zijn of haar eerste functie toegewezen. Om vervolgens carrière te kunnen maken is het meestal een vereiste om na de initiële opleiding nog vervolgoopleidingen te volgen. Militairen kunnen op eigen verzoek op zo'n vervolgoopleiding worden geplaatst door de plaatsingsautoriteit. Bij de KM was voor officieren de directeur Personeel de plaatsingsautoriteit, voor schepelingen was dat de regionale bevelhebber (commandant der zeemacht in Nederland, commandant der zeemacht in het Caribisch gebied, tot 1986 de commandant der zeemacht in de Nederlandse Antillen, commandant van het korps mariniers).

Sinds midden jaren 90, maar in ieder geval sedert 1998 vervult het hoofd van de afdeling personeelsmanagement van de directie personeel Koninklijke Marine ten aanzien van functies voor hoofd- en vlagofficieren deze functie, terwijl de commandant voor het Korps mariniersplaatsingsautoriteit is ten aanzien van functies voor subalterne officieren van het Korps mariniers, schepelingen van de dienstgroep mariniers en van de onderdelen motortransportdienst, muzikant, pijper en tamboer van de dienstgroep bijzondere diensten en de commandant der zeemacht in Nederland ten aanzien van functies voor de overige subalterne officieren en schepelingen.

Bij de KL en de KLu is de directeur Personeel de plaatsautoriteit (al dan niet gedelegeerd aan onderdeelcommandanten). Blijken zij de opleiding niet te kunnen volgen, dan kunnen zij er door de plaatsingsautoriteit weer van worden verwijderd.

Opleidingen binnen de krijgsmachtdelen worden vastgesteld door de minister. In de praktijk gebeurt dit binnen de krijgsmachtdelen zelf. Bij de KM deed aanvankelijk het bureau Onderwijs dit, sinds 1976 afdeling Onderwijs van de directie Personeel. De KLu kent hiervoor de afdeling Opleidingen van de directie Personeel. Bij de KL valt het merendeel van de opleidingen niet onder het beleidsterrein militair personeel, maar is het Commando Opleidingen KL hiervoor verantwoordelijk. Dit commando werd opgericht op 1 november 1969. Tot dan toe verzorgden de afzonderlijke wapens en dienstvakken hun eigen opleidingen. Tot 1992 vielen alle opleidingsaangelegenheden bij de landmacht onder de directie Operatiën, omdat het gezien werd in het verlengde van de operationele taak en verankerd in de bevelhebbersorganisatie. Sinds mei 1992 is een sectie Individuele Opleidingen, ressorterend onder de afdeling Beleidsontwikkeling, naar de directie Personeel overgebracht. Individuele opleidingen worden als een personeelszaak beschouwd. De sectie Individuele Opleidingen levert ook de secretaris van het curatorium van de KMA. Opleidingen en trainingen in eenheidsverband zijn als onderdeelvorming onder de verantwoordelijkheid van de directie Operatiën gebleven. In de beschrijving van organisatie en handelingen van het beleidsterrein operationeel zal opleiding bij de KL derhalve een plaats krijgen.

Tot in de jaren tachtig werden duur, toelatingseisen, leerstof en lesprogramma van de opleidin-

gen gedetailleerd vastgelegd in voorschriften. Om een soepeler aanpassing van de opleidingen en cursussen aan de praktischeisen mogelijk te maken, worden sinds 1981 alleen de algemene randvoorwaarden van opleidingen, zoals bijvoorbeeld de bevoegdheden van de hoofden van scholen nog in voorschriften vastgelegd en worden de leerplannen van de verschillende scholen, opgesteld door de scholen zelf, beoordeeld en vastgesteld door de opleidingsafdelingen van de krijgsmachtdelen. Bij het opstellen van een leerplan moet rekening worden gehouden met de functie-eisen, gesteld aan de functie(s) waarvoor wordt opgeleid. De manier waarop een leerplan moet worden gemaakt, wordt aangegeven in het Onderwijs Ontwikkelings Model, waarin de criteria worden opgesomd waaraan een leerplan moet voldoen. Het Onderwijs Ontwikkelings Model en andere richtlijnen voor het onderwijs worden opgesteld door de krijgsmachtdelen naar algemene richtlijnen, die de centrale afdeling Onderwijs van het directoraat-generaal Personeel aangeeft. Deze centrale afdeling coördineert tevens de planning en het wetenschappelijk onderzoek naar onderwijsmethoden voor het militair onderwijs in de drie krijgsmachtdelen. In het Subcomité Onderwijs van het Comité Personeel, opgeheven in 1989, werd overleg gevoerd door de afdelingshoofden Onderwijs van KL, KM en KLu en het hoofd van de centrale afdeling Onderwijs over de coördinatie van alle militaire onderwijsaangelegenheden tussen de krijgsmachtdelen.

Sedert 1989 bestaat het departementale Comité Defensie Opleidingsbeleid, onder leiding van de directeur-generaal Personeel. In dat comité hebben zitting de directeuren Personeel van de krijgsmachtdelen en vertegenwoordigers van de chef Defensiestaf en de chef Landmachtstaf, de commandant Koninklijke Marechaussee en de minister van Onderwijs en Wetenschappen. In het comité komen alle aangelegenheden betreffende het opleidingsbeleid bij Defensie aan de orde. De nadruk ligt vooral op aanpassing en vernieuwing van het onderwijsbeleid, de doelmatigheid en doeltreffendheid van de opleidingsplannen en de samenwerking tussen de krijgsmachtdelen.

Aan militairen die met goed gevolg een opleiding afsluiten, wordt een getuigschrift, brevet of aantekening van bekwaamheid toegekend. Er wordt naar gestreefd zoveel mogelijk civiele erkenning van militaire opleidingen te krijgen. De toekenning geschiedt door de minister, maar dit is voor sommige opleidingen gemandateerd aan de plaatsingsautoriteiten of aan de hoofden van de opleidingsafdelingen van de directies Personeel.

In tegenstelling tot de twee andere krijgsmachtdelen kent de marine een Inspecteur voor het onderwijs. De Inspecteur van het onderwijs bij de zeemacht, in 1945 rechtstreeks geplaatst onder de minister, maar vanaf 1961 onder de vlagofficier Personeel, heeft het oppertoezicht over alle opleidingen bij de marine, met uitzondering van die bij het korps mariniers, waar de commandant van het korps mariniers het toezicht heeft. De inspecteur rapporteerde tot 1976 jaarlijks aan de minister over de kwaliteit van het onderwijs bij de marine en over de bij de opleidingen behaalde resultaten. Sinds 1976 is de functie van inspecteur samengevoegd met die van hoofd van de afdeling Onderwijs en sinds 1992 met die van sous-chef Personeelsvoorziening en Onderwijs, zodat hier niet meer gesproken kan worden van een onafhankelijke inspectie. Vanaf 1976 rapporteert de inspecteur niet meer aan de minister, maar aan de bevelhebber der zeestrijdkrachten. Bij de land- en luchtmacht evalueren de afdelingen zelf en zien toe op de kwaliteit van de opleidingen.

In de *Defensienota 2000* is aangegeven dat de drie opleidingsinstituten KIM, KMA en IDL worden samengebracht in één nieuwe bestuursvorm. De directeuren van de instellingen zullen samen het College van Bestuur gaan vormen en er komt één curatorium. Daardoor ontstaat een aanzienlijk nauwere samenwerking tussen de officiersopleidingen bij Defensie. De initiële opleiding van de adelborsten van de Koninklijke marine en cadetten van de Koninklijke landmacht en de Koninklijke luchtmacht is gericht op het functioneren in de krijgsmachtdelen. In de eindfase hiervan en in de secundaire en tertiaire vorming⁷⁸ zullen zij veel meer gemeenschappelijk optrekken. Het 'joint' optreden vormt immers een belangrijk onderdeel van de opleiding. Er komt een gezamenlijke (inter-) faculteit Militaire Wetenschappen, waarin hoogleraren en universitaire hoofddocenten van KIM en KMA worden opgenomen. Een raad van advies zal toezien op het wetenschappelijk niveau en op de optimale samenwerking tussen de krijgsmachtdelen. De capaciteit van het IDL zal beter worden gebruikt voor opleidingen die officieren van alle krijgsmachtdelen gezamenlijk volgen. Er wordt een afzonderlijk opleidingstraject ontworpen voor officieren van de Koninklijke marechaussee, zodat hun opleiding optimaal wordt afgestemd op hun toekomstige werkzaamheden. Nu worden officieren van de Koninklijke marechaussee (deels) geworven bij de andere krijgsmachtdelen;

Militair rijbewijs

In de Verkeersregeling Defensie, in werking vanaf 1994, is beoogd te komen tot een hercodificatie van alle verkeersvoorschriften binnen Defensie in één regeling inzake het militaire verkeer. Deze regeling omvat naast regels met betrekking tot het verkeersgedrag ook regels van meer procedurele aard (zoals de regeling weggebruik en begeleiding verplaatsingen). Als gevolg van de inwerkingtreding van deze regeling vervallen vele land- en luchtmachtorders alsmede marinevoorschriften die het militaire verkeer betreffen.

Naast de deregulerende werking van de Verkeersregeling Defensie is het belang tevens gelegen in een modernisering van de verkeersvoorschriften en, op onderdelen, een vereenvoudiging c.q. stroomlijning van bepaalde procedures. De aanspraken, verplichtingen en verboden zijn zoveel mogelijk in de regeling zelf neergelegd. Waar nodig is het voor de bevelhebber mogelijk om een krijgsmachtspecifieke regeling te treffen. Waarbij beoogd is de bestuurlijke lasten voor de organisatie zoveel mogelijk te beperken.

Voorschriften die reeds uit hoofde van het RVV 1990 op het militaire verkeer van toepassing zijn (of dit binnenkort worden) zijn niet in de regeling opgenomen.

De belangrijkste verandering in de Verkeersregeling Defensie betreft de afschaffing van de Adviescommissie Militaire Rijbevoegdheid. De bevoegdheid tot intrekking is voortaan gelegd

78. Er zijn drie opleidingsfasen te onderscheiden, te weten:

Primaire vorming: de opleidingsfase welke plaatsvindt in de onderbouwperiode en gericht is op het verkrijgen van de benodigde kennis en vaardigheid om functies in de onderbouw te vervullen waarvoor de reeds ontvangen initiële opleiding en verkregen ervaring niet toereikend zijn.

Secundaire vorming: de opleiding die plaatsvindt aan het einde van de onderbouwperiode en gericht is op het verkrijgen van de benodigde kennis en vaardigheid om functies te vervullen in de bovenbouwperiode.

Tertiaire vorming: de opleidingsfase, welke plaatsvindt in de bovenbouwperiode, die voor de officier gericht is op het verkrijgen van de benodigde kennis en vaardigheid om functies te vervullen waaraan de rang van kolonel of een hogere rang is verbonden en voor de onderofficier gericht is op het vervullen van functies waaraan een officiersrang beneden de rang van majoor is verbonden.

bij de autoriteiten genoemd in artikel 33 die zich niet verplicht door een adviescommissie behoeven te laten adviseren.

Door de Bevelhebber der Landstrijdkrachten is op 27 maart 2002 het militair ruiterbewijs ingesteld. Voor het behalen van het militair ruiterbewijs dient een ruiter of amazone te slagen in rijvaardigheid in het algemeen en het rijden met sabel in het bijzonder. Het militair ruiterbewijs is noodzakelijk om als ruiter of amazone mee te rijden in een militaire bereden ere-escorte.

Handelingen

(95)

actor: Minister van Defensie

handeling: het voorbereiden en vaststellen van aanwijzingen en richtlijnen voor het militair opleidingsbeleid in de drie krijgsmachtdelen

periode: 1976-

(1976-1988: directoraat-generaal Personeel, directie Militair Personeel, afdeling onderwijs
1989-: directoraat-generaal Personeel, directie Plannen en Beleidsontwikkeling, projectbureau Opleidingsbeleid)

(96)

actor: Minister van Defensie

handeling: het voorbereiden en vaststellen van voorschriften waarin toelatingseisen, onderwijsprogramma, leerstof en andere aspecten van opleidingen bij de krijgsmachtdelen worden vastgelegd

periode: 1945-1981

(**KM**: 1945-1976: hoofdafdeling Personeel, bureau Onderwijs
1976-1981: directie Personeel, afdeling Onderwijs)
(**KLu**: 1976-1981: directie Personeel, afdeling Opleidingen)

(97)

actor: Minister van Defensie

handeling: het voorbereiden en vaststellen van richtlijnen voor het vervaardigen van leerplannen voor opleidingen van militair personeel

periode: 1981-

(1981-1989: directoraat-generaal Personeel, directie Militair Personeel, afdeling Onderwijs
1989-1990: directoraat-generaal Personeel, directie Plannen en Beleidsontwikkeling, project Vernieuwing Opleidingsbeleid
1991-: directoraat-generaal Personeel, directie Plannen en Beleidsontwikkeling, projectbureau Opleidingsbeleid)

(98)

actor: Minister van Defensie

handeling: het voorbereiden en vaststellen van voorschriften waarin algemene randvoorwaarden voor opleidingen bij de krijgsmachtdelen worden vastgelegd

periode: 1981-

(**KM**: 1981-: directie Personeel, afdeling Onderwijs)
(**KLu**: 1981-: directie Personeel, afdeling Opleidingen)
(**KL**: 1992-1996: directie Personeel, afdeling Beleidsontwikkeling
1996-2000: centrale directie personeel & organisatie
2001-: directie personeel en organisatie)

(613)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het ontwikkelen, vaststellen en evalueren van cursussen en opleidingen
Periode 1945-
Grondslag Defensie HR Procesmodel Project P&O2000+ (versie 0.7.1, 04/08/2002)
Product
Opmerking Hieronder wordt o.a. verstaan:

- het in eigen beheer ontwikkelen van een opleiding of het inkopen van een opleiding bij een instantie buiten de Defensieorganisatie;
- Het vaststellen van het aanbod van opleidingen in termen van typen opleidingen en concrete opleidingsinhouden;
- Het samenstellen van een opleidingskalender op basis van de opleidingsbehoefte, beschikbaarheid van de instructeurs en de locaties;
- Het geheel van activiteiten gericht op het realiseren en bijstellen van een opleidingskalender

(99)

actor: Minister van Defensie
handeling: het voorbereiden en vaststellen van leerplannen
periode: 1981-

(**KM**: 1981-: directie Personeel, afdeling Onderwijs)
(**KLu**: 1981-: directie Personeel, afdeling Opleidingen)
(**KL**: 1992-1996: directie Personeel, afdeling Beleidsontwikkeling
1996-2000: centrale directie personeel & organisatie
2001-: directie personeel en organisatie)

(100)

actor: Minister van Defensie
handeling: het plaatsen van niet-officieren op en verwijderen van initiële en voortgezette opleidingen
periode: 1945-

(**KM**: initiële opleidingen: 1945-1959: hoofdafdeling Personeel, bureau Aanneming
1959-1976: hoofdafdeling Personeel, bureau Schepelingen
1976-: directie Personeel, afdeling Personeelsvoorziening
voortgezette opleidingen: 1945-: plaatsingsautoriteiten: regionale bevelhebbers)
(**KLu**: 1948-: directie (Militair) Personeel, afdelingen Personeelsvoorziening en Opleidingen)
(**KL**: 1992-1996: directie Personeel, beheersafdelingen Beroepspersoneel Onbepaalde en Bepaalde Tijd
1996-2000: centrale directie personeel & organisatie
2001-: directie personeel en organisatie)

(101)
actor: Minister van Defensie
handeling: het plaatsen van (adspirant-)officieren op en verwijderen van initiële en voortgezette opleidingen

periode: 1945-
(**KM**: initiële opleidingen: plaatsingsautoriteit: 1945-1976: hoofdafdeling Personeel, bureau Officieren
1976-: directie Personeel, afdeling Officieren)
voortgezette opleidingen: 1945-1976: hoofdafdeling Personeel, bureau Officieren
1976-: directie Personeel, afdeling Officieren)
(**KLu**: 1948-: directie (Militair) Personeel, afdelingen Personeelsvoorziening en Opleidingen)
(**KL**: 1992-1996: directie Personeel, beheersafdelingen Beroepspersoneel Onbepaalde en Bepaalde Tijd
1996-2000: centrale directie personeel & organisatie
2001-: directie personeel en organisatie)

(393)
Actor Minister van Defensie
Handeling Het toekennen van een toets- en examenuitslag aan militair personeel dat een onderdeel van een initiële of vervolgopleiding heeft voltooid
Periode 1945-

(102)
actor: Minister van Defensie
handeling: het toekennen van diploma's, getuigschriften en brevetten aan militair personeel dat met goed gevolg een initiële of vervolgopleiding heeft voltooid

periode: 1945-
(**KM**: 1945-1976: hoofdafdeling Personeel, bureau Onderwijs
1976-: directie Personeel, afdeling Onderwijs
ook: 1945-1976: hoofdafdeling Personeel, bureau Officieren
1976-: directie Personeel, afdeling Officieren
1945-: regionale bevelhebbers)
(**KLu**: 1976-: directie (Militair) Personeel, afdeling Opleidingen
1948-: bevelhebber Luchtstrijdkrachten)
(**KL**: 1992-: bevelhebber Landstrijdkrachten en directie Personeel, afdeling Personeel)

(103)
actor: Inspecteur van het onderwijs bij de zeemacht in Nederland
handeling: het rapporteren aan de minister betreffende kwaliteit en resultaten van opleidingen en examens bij de zeemacht, met uitzondering van die bij het korps mariniers
periode: 1945-1976

(104)

actor: Inspecteur van het onderwijs bij de zeemacht (is sinds 1976 tevens hoofd van de afdeling Onderwijs, sinds 1992 tevens sous-chef Personeelsvoorziening en Onderwijs van de directie Personeel KM)

handeling: het rapporteren aan de bevelhebber der zeestrijdkrachten betreffende kwaliteit en resultaten van opleidingen en examens bij de zeemacht, met uitzondering van die bij het korps mariniers

periode: 1976-

(105)

actor: commandant van het korps mariniers

handeling: het rapporteren aan de minister betreffende kwaliteit en resultaten van opleidingen en examens bij het korps mariniers

periode: 1945-1976

(106)

actor: commandant van het korps mariniers

handeling: het rapporteren aan de bevelhebber der zeestrijdkrachten betreffende kwaliteit en resultaten van opleidingen en examens bij het korps mariniers

periode: 1976-

(394)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het verzorgen van loopbaanopleidingen en speciale functionele cursussen voor officieren van alle krijgsmachtdelen en burgers werkzaam bij Defensie

Periode 1989-
(1989-Instituut Defensie Leergangen)

(395)

Actor Minister van Defensie/IDL

Handeling Het verzorgen van diverse cursussen voor buitenlandse officieren, welke door Interservice Opleidingen worden aangeboden

Periode 1989-

Opmerking In opdracht van de Chef Defensiestaf

(396)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het organiseren en uitvoeren van congressen, seminars, vergaderingen en opleidingsactiviteiten aan overige Defensieorganisaties dan wel hieraan gerelateerde instellingen

Periode 1989-
(1989- Instituut Defensie Leergangen)

(397)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het afgeven, registreren, ongeldig verklaren en vernietigen van militaire rijbewijzen en rijmachtigingen
Periode	1945-
Grondslag	Ministeriële beschikking van 19 september 1945, IIe afdeling, nr. 160 (Legerorders 1945, nr. 23), onder IV; Ministeriële beschikking van 18 juni 1946, MK, nr. 924, onder D (Legerorders 1946, nr. 196); ministeriële beschikking van 4 januari 1949, nr. 1002 (Legerorders 1949, nr. 5L), onder D-G; Ministeriële beschikking van 3 januari 1951, GS, sectie G3, nr. 6470 (Legerorders 1951, nr. 3), onder D; Ministeriële beschikking van 30 oktober 1964, nr. 206.198/2g, art. 3; Regeling militaire rijbewijzen, m.b. van 6 oktober 1971, nr. 206.198/3O, art. 6; Verkeersregeling defensie, art. 32-34, vastgesteld 29-11-93, CWW 89/128, i.w. 01-01-94 ; gewijzigd 31-08-94, CWW 89/128 94018603 (nw art. 6a, art. 7, 17, 23, 25, 26, 27) i.w. 1-09-94; gewijzigd 6-06-96, CWW89/128 96001567 (Art. 19, lid 1, en 24, lid 2) i.w. 22-06-96; gewijzigd 2-02-98, CWW90/128 (Art. 25) i.w. 15-02-98; gewijzigd 27-11-01, C97/364 2001003872 (Art. 25, 33 en bijlage 1) i.w. 15-12-01
Product	Militair rijbewijs; rijmachtiging, militair ruitrijbewijs
Opmerking	Hieronder valt ook het militair ruitrijbewijs, dat vanaf 27 maart 2002 is ingesteld. (1945-Staf BNS; centraal bureau registratie motorvoertuigen van de dienst van de kwartiermeester-generaal assistent-directeur voor algemene uitrusting met de rijopleiding belaste commandant 1994-: commandant van het Opleidingscentrum Rijden)
(398)	
Actor	Commissie ontzegging militaire rijvaardigheid/Adviescommissie militaire rijbevoegdheid
Handeling	Adviseren van de minister inzake intrekking of ongeldigverklaring van militaire rijbewijzen of machtigingen, met betrekking tot de veiligheid van het militair verkeer en de militaire rijvaardigheid
Periode	Circa 1965-1994
Grondslag	Regeling militaire rijbewijzen, m.b. van 6 oktober 1971, nr. 206.198/3O, art. 9
Product	Advies

4.9 Personeelszorg

4.9.1 Algemeen

Onder personeelszorg bij Defensie wordt verstaan: geneeskundige verzorging, geestelijke verzorging, maatschappelijke zorg, stimuleren van ontspanning, sport en ontwikkeling van en personeelsvoorlichting aan zowel militaire ambtenaren als dienstplichtigen. Ook de kwalitatieve aspecten van het integratiebeleid en het verzorgen van onderwijs voor kinderen van in het buitenland gestationeerde militairen vormen onderdelen van het personeelszorgbeleid. De militaire personeelszorg dient een tweeledig doel. In de eerste plaats is de overheid verplicht de militairen een compensatie te bieden voor de bijzondere gevaren, waaraan zij (kunnen) worden blootgesteld, onder andere door middel van een goede verzorging. De andere kant van de medaille is dat door die verzorging de inzetbaarheid en de motivatie van de militairen goed blijft. De verschillende diensten op het gebied van de militaire personeelszorg hebben dan ook zowel vredes- als oorlogstaken.

De personeelszorg wordt op de meeste deelterreinen per krijgsmachtdeel uitgevoerd. Vanuit het centrale directoraat-generaal Personeel worden de activiteiten op het gebied van de personeelszorg in de krijgsmachtdelen gestuurd en gecoördineerd.

De zorg voor het welzijn van militairen is niet alleen een overheidstaak, ook kerkelijke en maatschappelijke organisaties houden zich hiermee bezig. Dit komt onder andere tot uiting in het feit dat de geestelijke verzorgers bij Defensie worden 'geleverd' door de kerken, het Humanistisch Verbond en joodse organisaties, alsook in het bestaan van de protestantse, katholieke en humanistische vormingscentra voor militairen (zie ook onder Geestelijke verzorging). De geestelijke verzorgers worden door Defensie betaald, maar zijn inhoudelijk geen verantwoording schuldig aan de minister.

Naar aanleiding van de maatschappelijke problemen die gedemobiliseerde militairen uit het voormalig Nederlands-Indië ondervonden, werd in 1948 de Nationale Demobilisatieraad opgericht als coördinatie- en adviesorgaan op het gebied van de zorg voor deze (ex-)militairen. In de raad, voorgezeten door de Inspecteur-Generaal der KM, KL en KLu Prins Bernhard, hadden vertegenwoordigers van de ministers van Oorlog en Marine en van kerkelijke en maatschappelijke organisaties zitting. Vanaf 1952 werd het overleg tussen overheid en genoemde organisaties voortgezet in de Nationale Raad Welzijn Militairen (NRWM), eveneens onder voorzitterschap van Prins Bernhard. Adviseerde de NRWM aanvankelijk de minister op het gebied van de welzijnsverzorging en vorming van militairen, in de loop der tijd breidde haar werkterrein zich ook uit tot het militair onderwijs en de menselijke verhoudingen binnen de krijgsmacht in het algemeen. In 1980 nam de (Voorlopige) Maatschappelijke Raad voor de Krijgsmacht de taken van de NRWM over. In 1995 werd het aantal adviesorganen van de overheid sterk verminderd⁷⁹. Door het vervallen van een belangrijke taak, het adviseren over de dienstplicht, was er geen plaats meer voor de Raad binnen een nieuw en kleiner adviesstelsel. Na afhandeling van lopende adviesaanvragen werd de Maatschappelijke Raad voor de Krijgsmacht per 1 januari 1997 opgeheven.⁸⁰ Het

79 Wet van 1 juli 1996, houdende opheffing van het adviesstelsel in zaken van algemeen verbindende voorschriften en beleid van het Rijk (Herzieningswet adviesstelsel).

80 Ministeriële beschikking van 23 december 1996, nr. 1996006355 (Stcrt. 1997/8).

veteranenbeleid krijgt vooral sinds het midden van de jaren '80, mede dankzij de inzet van veteranenorganisaties verenigd in het Veteranen Platform, aandacht. In 1990 werd de Commissie maatschappelijke erkenning veteranen (Commissie Thoenes) ingesteld.

Vanuit de NRWM werd in 1962 het initiatief genomen tot oprichting van de Stichting Volk en Verdediging, die door middel van publikaties, conferenties en dergelijke de problemen in de relatie tussen maatschappij en krijgsmacht onder de aandacht bracht en trachtte op te lossen. Het bestuur van de stichting werd benoemd door de NRWM. In 1981 werd de Stichting Maatschappij en Krijgsmacht opgericht, de opvolger van de Stichting Volk en Verdediging.⁸¹

Tussen de functionarissen en afdelingen die op de deelterreinen van de personeelszorg bij de KM werkzaam zijn, bestaan op alle niveaus contacten. Van 1963 tot 1976 bestond er onder de vlagofficier Personeel KM een onderhoofd voor de Personeelszorg, die alle taken op het gebied van de personeelszorg bij de KM coördineerde. Van 1969 tot 1976 bestond een commissie voor de personeelszorg, waarin alle hoofden van beleidsafdelingen op het gebied van de personeelszorg zitting hadden. Sinds 1976 is de functie van onderhoofd voor de personeelszorg verdwenen en bestaat de commissie niet meer. Het contact tussen de beleidsafdelingen op personeelszorggebied is meer informeel geworden. Op uitvoerend niveau bestaan er nog wel de sociale coördinatiecommissies, waarin de geestelijke verzorger(s), de arts(en) of ziekenverpleger(s) en de personeelsofficier zitting hebben. Bij operationele activiteiten worden teams van verzorgers samengesteld, bijvoorbeeld in het kader van VN-operaties. Tussen de krijgsmachtdelen worden op de verschillende deelterreinen van de personeelszorg contacten onderhouden en activiteiten gecoördineerd in verschillende commissies, raden en comité's, die per deelterrein zullen worden beschreven.

Bij de land- en luchtmacht zijn de organisatie-eenheden vergelijkbaar. Onder de opperofficier Personeel KL bestond sinds 1963 een afdeling Personeelszorg, vanaf 1976 viel deze afdeling onder de sous-chef Personeelszaken. Sinds 1992 heet zij afdeling Personeel. Ook bij de luchtmacht is er een afdeling Personeelszorg onder de sous-chef Personeelszaken.

In 1998 schetste de staatssecretaris van Defensie in een brief aan de Tweede Kamer de hoofdlijnen van het veteranenbeleid, waarbij hij in ging op het onderscheid maar ook het verband tussen nazorg voor actief-dienende militairen en voor veteranen die de dienst al hebben verlaten. Erkenning en waardering voor de inzet en opofferingen van de veteranen vormen de kern van het beleid. De organisatie van veteranendagen, de ondersteuning van weduwen en gezinsleden van veteranen, het tot stand brengen van uitkeringswetten vormen enkele onderdelen van dit beleid. Uit onderzoek van de commissie Tiesinga blijkt dat verbetering van de samenwerking en afstemming tussen hulpverleners van veteranen gewenst is. Dit leidde tot de oprichting van het Veteraneninstituut in 1999 (officiële opening op 10 mei 2000 door de Minister President). In het Veteraneninstituut werken de volgende partijen samen: de Stichting Dienstverlening Veteranen (SDV), de Stichting Veteranen

81. Het stichtingsbestuur wordt benoemd door de Maatschappelijke Raad voor de Krijgsmacht, aan welke raad de stichting op haar beurt weer adviezen levert. De stichting, volledig gesubsidieerd door de overheid, initieert wetenschappelijk onderzoek en neemt deel aan en organiseert internationale congressen op het gebied van vredesvraagstukken en militaire sociologie.

Platform (VP), de Bond van Nederlandse militaire oorlogs- en dienstslachtoffers (BNMO), de Stichting BNMO-Centrum en het Ministerie van Defensie. Zij zijn op één locatie in Doorn ondergebracht en functioneren onder een Koepelbestuur waarin alle partijen zijn vertegenwoordigd. Deze publiek-private samenwerking is vastgelegd in een uitwerkingsconvenant. Eind 2002 meldde de minister van Defensie aan de Tweede Kamer zijn voornemen de samenwerkingsvorm verder te integreren en om te vormen tot een juridisch zelfstandige stichting onder de naam Het Veteraneninstituut. Hierdoor ontstaat, zo verwacht hij, een duidelijkere en meer transparante situatie, zowel op bestuurlijk als financieel gebied.

Handelingen

(399)

actor: Minister van Defensie
handeling: het voorbereiden, vaststellen en rapporteren over het organiseren van reünies of ontmoetingsdagen van veteranen
periode: 1945-

(107)

actor: Nationale Demobilisatieraad
handeling: het adviseren van de minister inzake de zorg voor uit het voormalig Nederlands-Indië gedemobiliseerde militairen en hun gezinnen
periode: 1948-1952

(108)

actor: Nationale Raad Welzijn Militairen
handeling: het adviseren van de minister betreffende de welzijnsverzorging, vorming en opleiding van militair personeel en betreffende de menselijke verhoudingen binnen de krijgsmacht
periode: 1952-1980

(109)

actor: Maatschappelijke Raad voor de Krijgsmacht
handeling: het adviseren van de minister inzake de maatschappelijke aspecten van het beleid waar deze het welzijn van het (militair) personeel en de menselijke verhoudingen in de krijgsmacht wezenlijk raken
periode: 1980-1996

4.9.2 Geneeskundige verzorging en ziektekostenverzekering 1995

4.9.2.1 Geneeskundige verzorging

De doelstelling van de militair-geneeskundige verzorging is het overal en altijd voorzien in de nodige geneeskundige zorg van militairen bij hun inzet voor vredetaken en in omstandigheden van oplopende spanning, crisisbeheersing en oorlog, alsmede bij de voorbereiding op die inzet. In de eerste plaats gaat het om de zorg voor een optimale gezondheid en inzetbaarheid van het militair personeel en in de tweede plaats om in oorlogs- en vredetijd het lot van zieke en gewonde militairen te verzachten. Militairen zijn verplicht zich medisch te laten verzorgen door de militair-geneeskundige dienst van hun krijgsmachtdeel. Deze militair-geneeskundige verzorging bestrijkt alle terreinen: preventie, genezing, geestelijke gezondheidszorg, farmaceutische en tandheelkundige zorg, bloedvoorziening, arbeids- en bedrijfsgeneeskundige zorg, verzekeringsgeneeskunde. Al deze verzorging maakt op grond van het Algemeen Militair Ambtenaren Reglement onderdeel uit van de secundaire arbeidsvoorwaarden.⁸²

Tot 1968 bestonden er twee militair-geneeskundige diensten: een voor de zeemacht en een voor land- en luchtmacht. Zij stonden onder leiding van respectievelijk de Inspecteur Geneeskundige Dienst der Zeemacht (IGDZ) en de Inspecteur Militair Geneeskundige Dienst land- en luchtmacht (IMGD). Pas in 1968, na advies van de commissie Drijber (zie Bijlage II) werd een aparte Militair Geneeskundige Dienst der luchtmacht opgericht en werd de functie van Inspecteur der militair geneeskundige dienst Koninklijke luchtmacht ingesteld. Tegelijkertijd ressorteerden de inspecteurs voortaan onder de vlag- of opperofficier Personeel van hun krijgsmachtdeel en niet meer rechtstreeks onder de SG. Sinds 1991 zijn de drie inspecteurs tevens sous-chef geneeskundige dienst van de directie Personeel van hun krijgsmachtdeel. Hoewel de inspecteurs hiërarchisch dus ondergeschikt aan de directeur Personeel van het krijgsmachtdeel zijn geworden, zijn ze als hoogste geneeskundige autoriteit van het krijgsmachtdeel rechtstreeks verantwoordelijk aan de bevelhebbers gebleven.

Als coördinerend orgaan tussen de drie krijgsmachtdelen bestond van 1967 tot 1976 de Militair Geneeskundige Raad, waarin de drie inspecteurs van de geneeskundige diensten zitting hadden. Deze raad adviseerde de minister inzake het militair-geneeskundig beleid en de militair-geneeskundige verzorging in de drie krijgsmachtdelen. In 1976 werd de taak van de raad overgenomen door het Militair Geneeskundig Comité.

Toen in 1976 de matrixorganisatie werd ingevoerd werd op centraal niveau de directie Militair Geneeskundige Diensten opgericht als onderdeel van het directoraat-generaal Personeel. Sindsdien is de directeur Militair Geneeskundige Diensten de hoogste medische autoriteit binnen Defensie en als zodanig de aangewezen adviseur van de minister op dit terrein. Vanuit de directie, die sinds 1989 de naam directie Militair Geneeskundig Beleid draagt, worden aanwijzingen en richtlijnen voor de geneeskundige verzorging van militair personeel in de

82. Voor de inwerkingtreding van het AMAR in 1982 was deze kosteloze medische zorg geregeld in het Reglement rechtstoestand militairen zeemacht 1931 en het Reglement rechtstoestand militaire ambtenaren KL en KLu 1931. De medische verzorging van dienstplichtigen is geregeld in het Reglement Rechtstoestand dienstplichtigen.

krijgsmachtdelen gegeven.⁸³ Deze aanwijzingen en richtlijnen kunnen administratief, medisch of medisch-ethisch van aard zijn. De directeur Militair-geneeskundig beleid is voorzitter van het Militair Geneeskundig Comité, waarbinnen het beleid van de krijgsmachtdelen wordt gecoördineerd aan de hand van de centraal gegeven richtlijnen.

Tevens heeft de directie Militair Geneeskundig Beleid vele taken overgenomen, die voor 1976 door de Militair Geneeskundige Raad of door één van de inspecteurs werden uitgevoerd. Er wordt bij de directie bijvoorbeeld regelgeving op militair-geneeskundig gebied geldend voor de krijgsmachtdelen voorbereid, zoals die op het gebied van militaire keuringen, regelgeving ter uitvoering van de Wet immunisatie militairen en van de Kernenergiewet.

In het kader van het defensie planningsproces speelt de directie eveneens een rol, namelijk bij de opstelling van de militair-geneeskundige paragraaf van het Defensieplan. De directie adviseert daarnaast de Defensiestaf bij het opstellen van operationele plannen, wanneer het over militair-geneeskundige aspecten daarvan en de rol van de militair-geneeskundige eenheden gaat. Vertegenwoordigers van de directie nemen deel aan overleg in NAVO-verband op militair-geneeskundig terrein. In EUROMED, een subgroep van de EUROGROUP, en de Medical Division van de Operations and Logistics Division van SHAPE, is de directeur Militair Geneeskundig Beleid namens Nederland vertegenwoordigd.

Ook enkele uitvoerende taken, voor 1976 uitgevoerd onder het gezag van de Inspecteur Geneeskundige Dienst KL (IGDKL), zijn door de directie Militair Geneeskundig Beleid (DMGB) overgenomen. Per 1 januari 1999 valt DMGB onder het Militair Geneeskundig Facilitair Bedrijf (MGFB) van het DICO. Eén van die taken is het namens de minister afgeven van autorisaties voor het gebruik en vervoer van radioactieve stoffen binnen Defensie door het bureau Autorisatie en Registratie Kernenergiewet (BARK).

De Arbeidsomstandighedenwet is niet van toepassing op het gebied van de ioniserende straling. Op dit gebied gelden de bepalingen van de Kernenergiewet. In de Kernenergiewet zijn de regels voor het voorhanden hebben en gebruiken van radioactieve stoffen, splijtstoffen, ertsen ("kernmaterieel") en het gebruik van ioniserende straling uitzendende toestellen vastgelegd.

De basis van de Kernenergiewet (Kew) wordt gevormd door een vergunningenstelsel. Het is verboden, kernmaterieel voorhanden te hebben of ioniserende straling uitzendende toestellen te gebruiken zonder vergunning. Kew-vergunningen worden verleend door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). Wanneer voor specifiek kernmaterieel of toestellen geen vergunning is vereist, is dit expliciet in de Kew vermeld. De Kew is ook binnen Defensie geldig. Voor kernmaterieel of toestellen van Defensie waaraan een rubricering is verbonden, gelden aparte regels. Op basis van het Vrijstellingsbesluit landsverdediging Kernenergiewet is hiervoor geen vergunning van SZW vereist, maar een interne defensie-vergunning of "autorisatie". Voordat kernmaterieel binnen Defensie mag worden aangeschaft of toestellen mogen worden gebruikt, moet de verwerfer aan het

83. Deze aanwijzingen en richtlijnen kunnen verschillende vormen aannemen. Hoofdlijnen van het militair-geneeskundig beleid zijn vastgelegd in de gedrukte bundel 'Militair-geneeskundige directieven'. Daarnaast worden min of meer gedetailleerde aanwijzingen en richtlijnen gegeven in de vorm van brieven, nota's, memoranda enzovoort. Sinds 1992 gaan deze aanwijzingen niet meer rechtstreeks naar de inspecteurs in de krijgsmachtdelen, maar via de SG en de bevelhebbers.

Bureau Autorisatie en Registratie Kernenergielwet (BARK) een autorisatie (of eventueel een vergunning) aanvragen.

Dit bureau, opgericht in 1969, viel tot 1976 onder de Inspecteur geneeskundige dienst KL. Voordat autorisaties worden gegeven, wint het bureau het advies in van de Commissie beoordeling aanvragen autorisatie, die bestaat uit deskundigen op het gebied van de stralingshygiëne (zie Bijlage II) en maakt tevens gebruik van de metingen, verricht door het Toezichtsorgaan Stralingshygiëne Defensie. In 1993 is de bovengenoemde commissie vervangen door de Adviescommissie Stralingshygiëne (ACS), die niet meer rechtstreeks aan het BARK adviezen uitbrengt, maar de directeur Militair-Geneeskundig Beleid adviseert. Het hoofd BARK is secretaris van de ACS en ontvangt derhalve uit dien hoofde de adviezen.

Tevens worden alle bij de krijgsmachtdelen in beheer zijnde radio-actieve stoffen door het bureau geregistreerd. De Controleploeg Ioniserende Stralen, eveneens in 1969 opgericht en tot 1976 ressorterend onder de Inspecteur geneeskundige dienst KL, werd eveneens toegevoegd aan de directie Militair Geneeskundig Beleid. De controleploeg, in 1989 omgedoopt in Toezichtsorgaan Stralingshygiëne Defensie (TSD), heeft tot taak toezicht te houden op alle gebruik van radio-actieve stoffen en ioniserende stralen binnen de krijgsmachtdelen, met het oog op de veiligheid en gezondheid van het personeel, dat ermee werkt. Ze verricht metingen bij dit personeel en biedt zonodig hulp bij stralingsongevallen. Het TSD rapporteert sinds 1989 aan de Inspecteur der militaire gezondheidszorg en sinds medio 1993 onder het hoofd BARK.

In het kader van de opheffing van de DMGB per 1 juli 1997 is besloten BARK en het TSD per 1 januari 1997 als (een nieuw op te richten) Stralingsbeschermingsdienst Defensie (SBD) onder te brengen bij de IMG. De ministers van VROM en SZW hebben voor grote bedrijven en instellingen de aanwezigheid van een stralingsbeschermingsdienst verplicht gesteld. In deze dienst, die de status krijgt van een bijzondere organisatie-eenheid (BOE) onder de IMG, zal het wettelijk voorgeschreven takenpakket van BARK en TSD ongewijzigd worden voortgezet. Daarnaast maakt de sectie Advies & Voorlichting (A&V), hetwelk ondersteuning geeft aan de krijgsmachtdelen, deel uit van de SBD.

Bij de reorganisatie van het directoraat-generaal Personeel en daarbij ook van de directie Militair Geneeskundige Diensten werd, na advies van de Commissie structuurplan geneeskundige verzorging krijgsmacht (zie Bijlage II), in 1989 de functie van Inspecteur Militaire Gezondheidszorg (IMG) ingesteld. Deze inspecteur ressorteert direct onder de minister en is dus onafhankelijk van de krijgsmachtdelen. Hij ziet toe op de kwaliteit van de militaire gezondheidszorg in de krijgsmachtdelen en rapporteert daarover aan de minister. Hij behandelt tevens klachten van militairen van de krijgsmachtdelen over functioneren van een medewerker of instelling van de militair-geneeskundige diensten. In de praktijk worden deze klachten in eerste instantie behandeld door degene bij wie deze zijn ingediend. De IMG rapporteert aan de klager en aan de aangeklaagde en brengt wanneer hij dat nodig acht tevens verslag uit aan de minister, het Staatstoezicht op de Volksgezondheid en/of de Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht.

Zijn jaarrapport gaat naar de geneeskundig hoofdinspecteur van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid.⁸⁴

Per 1 augustus 1995 is de Wet klachtrecht cliënten zorgsector⁸⁵ in werking getreden. Deze wet verplicht alle zorginstellingen en individuele beroepsbeoefenaren op het terrein van de zorg tot het treffen van een regeling voor de behandeling van klachten met inachtneming van de in de wet vastgelegde voorschriften. De zorgaanbieder is derhalve verantwoordelijk voor de behandeling van klachten.

Naar aanleiding hiervan is de Raamregeling klachtenbehandeling gezondheidszorginstellingen Defensie opgesteld. In deze raamregeling staat aangegeven dat voor de militaire gezondheidszorg als zorgaanbieder wordt aangemerkt de commandant van het gezondheidscentrum, respectievelijk de ziekenboeg, danwel de directeur van de zorgverlenende instelling.

Met de wettelijke verplichting tot klachtenbehandeling door de zorgaanbieder is de taak van de IMG bij de behandeling van klachten niet beëindigd. Reeds vanaf de oprichting van de IMG is van IMG-zijde gepropageerd dat in geval van klachten betreffende de aan de militair verleende zorg getracht moet worden deze klachten binnen de organisatie van het betreffende krijgsmachtdeel op te lossen.

In een aantal gevallen blijkt het echter moeilijk te zijn op deze manier tot een bevredigende oplossing te komen. Indien de klacht zich bijvoorbeeld uitstrekt over meerdere zorgverlenende instanties zou de klager met verschillende klachtencommissies te maken krijgen. In de gevallen waarbij dit bezwaarlijk is voor de klager kan deze aan de IMG verzoeken de behandeling over te nemen.

De IMG zal vanuit haar toezichthoudende taak tevens nagaan of aan de wettelijke verplichting tot het treffen van een regeling voor de behandeling van klachten, in casu door het instellen van een klachtencommissie, door de krijgsmachtdelen wordt voldaan. Los hiervan rekent de IMG het tot haar taak toezicht te houden op de kwaliteit van de afhandeling van klachten door de klachtencommissies. Om die reden is ook de klachtencommissies opgedragen de IMG te informeren over de afgedane zaken, onder meer middels het overleggen van een jaarverslag.

Op centraal niveau bestaan naast de directie Militair Geneeskundig Beleid tevens enkele commissies die taken uitvoeren ter uitvoering van de Wet immunisatie militairen. Op grond van deze wet kan de minister militairen verplichten zich te laten inenten tegen besmettelijke ziekten. Bij elk besluit van de minister (in de praktijk: de militair geneeskundige diensten) daartoe, is hij verplicht het advies van de Commissie deskundigen immunisatie militairen te horen. Op grond van dezelfde wet kunnen militairen worden vrijgesteld van vaccinatie om medische of om principiële redenen. In die gevallen adviseren respectievelijk de Commissie

84. De geneeskundig hoofdinspecteur van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid heeft in principe ook de bevoegdheid om te inspecteren in de krijgsmachtdelen, terwijl individuele militairen met klachten over de militair-geneeskundige verzorging eveneens bij het Staatstoezicht terecht kunnen. Ook bij het Medisch Tuchtcollege kunnen militairen klagen.

85. Staatsblad 1995, nr. 308.

geneeskundigen immunisatie militairen en de Commissie gewetensbezwaren immunisatie militairen de minister.

De medische verzorging van militairen bij de krijgsmachtdelen, zowel beroeps als dienstplichtig, wordt voor de marine uitgevoerd door de Geneeskundige Dienst der Zeemacht (GDZ)⁸⁶, en bij de land- en luchtmacht door de Militair Geneeskundige Dienst. Aan het hoofd staan de Inspecteur van de Geneeskundige Dienst der Zeemacht (IGDZ) en de Inspecteur Militair-Geneeskundige Dienst (IMGD), die tevens hoofd zijn van de geneeskundige beleidsafdelingen van de directies Personeel van de KM, KL en KLu. Sinds 1991 zijn de inspecteurs tevens sous-chef Geneeskundige Zaken. Zij zijn hiërarchisch ondergeschikt aan de directeurs Personeel van de krijgsmachtdelen, maar in hun functie als inspecteur zijn zij rechtstreeks verantwoordelijk aan de bevelhebbers der zee-, land- en luchtmacht. Als zodanig inspecteren zij de uitvoering van de wetten, regelingen en richtlijnen op militair-geneeskundig gebied. Zij inspecteren tevens de militair-geneeskundige opleidingen van de KM voorzover het de inhoudelijke aspecten betreft, en de kwaliteit van het militair-geneeskundig personeel. Zij brengen hiervan verslag uit aan de bevelhebbers.

De sous-chef/inspecteur is de hoogste geneeskundige autoriteit binnen de krijgsmachtdelen. Als zodanig adviseren zij de marine-, land- en luchtmachtstaven in alle militair-geneeskundige zaken, zoals het opstellen van functie-eisen voor militair-geneeskundig personeel, het opstellen van staf-eisen voor geneeskundig materieel, het opstellen van operationele plannen voor wat betreft de rol van de geneeskundige eenheden.

Tot de geneeskundige diensten behoren de verschillende ziekenboegen aan boord van de schepen en bij de onderdelen, waar ook farmaceutische en tandheelkundige verzorging wordt geboden. Tot juni 1990 beschikte de marine over een eigen militair hospitaal te Overveen en tot augustus 1991 was het militair hospitaal dr. A. Mathijssen in Utrecht in gebruik voor de verpleging van militair personeel van land- en luchtmacht. De in 1991 nieuw ingevoerde krijgsmacht-hospitaalorganisatie bestaat uit een centraal militair hospitaal in Utrecht en vijf zogenaamde 'perifere teams', militair-geneeskundige teams in burgerziekenhuizen verspreid over het land. De nieuwe militaire hospitaalorganisatie is opgezet voor verpleging en verzorging van militair personeel van alle krijgsmachtdelen, zowel in oorlogs- als vreedstijd.

Het bureau Geneeskundig Onderzoek van het Selectiecentrum KM, dat medisch onderzoek naar de geschiktheid van kandidaten voor de militaire dienst uitvoert, hoort ook tot de GDZ, evenals de medische afdeling van de Sociaal medische dienst van de KM (SMD). Bij de KL vervult het Regionaal Coördinatieteam Arbeidsverzuim deze taak. Deze laatste diensten zijn gespecialiseerd in het begeleiden van langdurig zieke militairen en militairen die om sociaal medische redenen langdurig niet inzetbaar zijn. Bij de KL is de afdeling Geneeskundige Aangelegenheden belast met het medisch beoordelen van geschiktheid en ongeschiktheid. Naast een medische afdeling beschikt de SMD over een afdeling van de Militair sociale dienst (zie bij Sociale zorg) en een afdeling van de geestelijke verzorging. Deze afdelingen werken binnen de SMD nauw samen.

De KLu kent sinds 1969 op onderdeelniveau ook een Sociale Coördinatie Commissie, een samenwerkingsverband dat de individuele hulpverlening op medisch, geestelijk en sociaal gebied coördineert, alsmede de adviezen aan de commandanten vanuit de verschillende disciplines.⁸⁷

~~Nadat in het Arbeidsomstandighedenbesluit Defensie 1985 de Arbeidsomstandighedenwet~~

86. Organisatie en instructie van de GDZ vastgelegd in VVKM 124, 1966 en VVKM 60, 1990.

87. Luchtmachtcirculaire nr. 008-69, code 55/1, vervangen door nr. 011-87, code 55/1a.

van 1980 gedeeltelijk toepasbaar was verklaard op de krijgsmacht werden er per krijgsmachtdeel diensten bedrijfsgezondheidszorg opgericht. Deze diensten ressorteren onder de sous-chefs geneeskundige dienst. Zij adviseren over de bedrijfsgezondheidszorg aan commandanten en aan overlegorganen van militair personeel, en geven voorlichting over de voorkoming van beroepsziekten en de veiligheid bij het werk. Tot de dienst behoren bijvoorbeeld ook het Duikmedisch centrum en de Vliegmedische Dienst, die elk op hun eigen terrein bijzondere keuringen van militair personeel verrichten en wetenschappelijk onderzoek uitvoeren. In het kader van het Arbobesluit Defensie moeten commandanten en diensthoofden jaarverslagen opstellen over de arbeidsomstandigheden bij hun onderdeel, welke door de bevelhebbers worden samengevoegd in het Arbojaarverslag, waarvan één exemplaar aan de Arbeidsinspectie wordt gezonden en één aan de chef Defensiestaf.

De organisatie, instructies en regelingen voor de GDZ, de IMGD en de diensten Bedrijfsgezondheidszorg worden opgesteld door de afdelingen ressorterend onder de inspecteurs geneeskundige dienst. Sinds 1976 gebeurt dit binnen het kader van de aanwijzingen en richtlijnen, gegeven vanuit de directie Militair geneeskundig beleid (zie boven).⁸⁸

Militairen ondergaan tijdens hun loopbaan verschillende medische keuringen. Voordat ze worden aangesteld of ingelijfd, worden zij gekeurd. Wanneer ze eenmaal in dienst zijn, verricht de onderdeelsarts bijzondere keuringen zoals parakeuring, tropenkeuring, risicokeuringen voor militairen die met gevaarlijke stoffen omgaan, en de keuring bij dienstverlating. In geval van langdurige ziekte voert een sociaal-medische dienst, die onder andere beschikt over een psychodiagnostische afdeling, verzekeringsgeneeskundige keuringen uit. Bij specifieke, zoals vliegmedische en duikmedische gebreken en ziekten, keuren de Vliegmedische dienst en het Duikmedisch centrum. Wanneer het om een blijvende arbeidsongeschiktheid en het daarmee verband houdende ontslag uit dienst en (invaliditeits)pensioen gaat, moet de keuring op grond van het Besluit procedure militair geneeskundig onderzoek (zie Bijlage I) worden verricht door een commissie van drie artsen, meestal van de SMD. Het advies van deze commissie gaat via de IGDZ naar de minister, die uiteindelijk beslist over de (mate van) arbeidsongeschiktheid. Wanneer de betrokken militair dat wil, kan een herhaald onderzoek door een tweede commissie worden ingesteld. Betreft het een militair die in de Tweede Wereldoorlog bij het verzet heeft gezeten of ondergedoken is geweest, dan wordt de plaats van de commissie ingenomen door een burger dan wel militair geneeskundige, aangewezen door de IGDZ en een tweede geneeskundige, aangewezen door de betrokken militair.⁸⁹

Op 2 september 1996 werd het Militair geneeskundig facilitair bedrijf (MGFB) opgericht. De directeur MGFB is tevens de Hoogste Medische Autoriteit. Als ondersteunende dienst is het MGFB ondergebracht bij het DICO. De eerstelijns zorg aan operationeel ingezette eenheden wordt uitgevoerd door krijgsmachtgebonden geneeskundige diensten.

Het MGFB is verantwoordelijk voor de medisch specialistische zorg aan militairen en levert daartoe personeel. Het leidt geneeskundig personeel op, verzorgt geneeskundig logistieke taken en verstrekt informatie over gezondheidsrisico's en preventie. Ook formuleert het beleid op het gebied van militair gezondheidszorg. Dit alles ten behoeve van de gehele krijgsmacht.

In het MGFB is naast de staf MGFB de Gezamenlijke Geneeskundige Beleidsstaf (GGB)

88. Deze instructies en regelingen van de IGDZ zijn behalve in de VVKM's 124 en 60 ook gepubliceerd in verschillende Circulaires voor de zeemacht, de bundels 'Geneeskundig bulletin' en 'Circulaires van de IGDZ' en sinds 1991 in de bundel 'Aanwijzingen van de souschef Geneeskundige Zaken KM'.

89. Dit op grond van het Besluit procedure geneeskundig onderzoek verzetsmilitairen en ondergedoken militairen 1979, zie Bijlage I.

opgenomen. De GGB werd op 1 januari 1998 operationeel en is te beschouwen als de rechtsoptvolger van de per gelijke datum opgeheven Directie Militair Geneeskundig Beleid van het Directoraat-Generaal Personeel. Het GGB verstrekt beleidsadviezen aan de ambtelijke en militaire top. Tevens omvat het MGFB de volgende divisies: het Centraal Militair Hospitaal in Utrecht, het Militair Revalidatie Centrum te Doorn, het Opleidingscentrum Militair Geneeskundige Diensten in Hilversum en het Militair Geneeskundig Logistiek Centrum in Heerenveen.

Handelingen

(110)

actor: Inspecteur Geneeskundige Dienst Zeemacht
handeling: het adviseren van de minister inzake het geneeskundig beleid en de geneeskundige verzorging van militair personeel der marine
periode: 1945-1967

(111)

actor: Inspecteur Militair Geneeskundige Dienst
handeling: het adviseren van de minister inzake het geneeskundig beleid en de geneeskundige verzorging van militair personeel der land- en luchtmacht
periode: 1945-1967

(112)

actor: Militair-Geneskundige Raad
handeling: het adviseren van de minister inzake het geneeskundig beleid en de geneeskundige verzorging van militair personeel
periode: 1967-1976

(113)

actor: directeur Militair-Geneskundige Diensten, sinds 1989 directeur Militair-Geneskundig Beleid, sinds 1998 directeur Gezamenlijke Geneeskundige Beleidsstaf
handeling: het adviseren van de minister inzake het geneeskundig beleid en de geneeskundige verzorging van militair personeel
periode: 1976-

(114)

actor: Minister van Defensie
handeling: het voorbereiden en vaststellen van regelingen ter uitvoering van de Wet immunisatie militairen
periode: 1953-1993
(1953-1963: directie Militair Personeel, afdeling Sociale Zaken
1964-1976: centrale afdeling Sociale Zaken
1976-1997: directoraat-generaal Personeel, directie Militair-geneeskundige Diensten, sinds 1989 directie Militair-geneeskundig beleid),
1998- DICO/MGFB/directeur Gezamenlijke Geneeskundige Beleidsstaf

(115)

actor: Minister van Defensie
handeling: het voorbereiden en vaststellen van regelingen ter uitvoering van de Kernenergiewet
periode: 1969-

(1969-1976: Militair Geneeskundige raad
1976-1997: directoraat-generaal Personeel, directie Militair-geneeskundige diensten, sinds
1989 directie Militair-geneeskundig beleid)
1998- ~~DICO/MGFB/directeur Gezamenlijke Geneeskundige Beleidsstaf~~

(116)

actor: Inspecteur militaire gezondheidszorg
handeling: het rapporteren aan de minister betreffende de kwaliteit van de geneeskundige verzorging door de militair-geneeskundige diensten der drie krijgsmachtdelen en de kwaliteit van het militair-geneeskundig personeel

periode: 1989-

(596)

Actor: Inspecteur militaire gezondheidszorg
Handeling: Het behandelen van klachten van militair personeel betreffende het functioneren van (een medewerker of instelling van) de militaire gezondheidszorg
Periode: 1989-
Grondslag:
Product: Klachtendossier
Opmerking: Vanaf 1 augustus 1996 worden de klachten in eerste instantie binnen de organisatie van het betreffende krijgsmachtdeel door de klachtencommissie geneeskundige zorg opgelost. In de gevallen waarbij dit bezwaarlijk is voor de klager kan deze aan de IMG verzoeken de behandeling over te nemen.

(597)

Actor: Klachtencommissie geneeskundige zorg
Handeling: Het behandelen van klachten van militair personeel betreffende het functioneren van (een medewerker of instelling van) de militaire gezondheidszorg
Periode: 1996-
Grondslag: Raamregeling klachtenbehandeling gezondheidszorginstellingen Defensie, Stcrt. 1996/207
Product: Klachtendossier
Opmerking:

(117)

actor: Inspecteur militaire gezondheidszorg
handeling: het rapporteren aan de klagers (militairen) en de aangeklaagden (artsen en andere medewerkers van de militair-geneeskundige diensten) naar aanleiding van het onderzoek inzake klachten van militair personeel betreffende het functioneren van (een medewerker of instelling van) de militaire gezondheidszorg

periode: 1989-

opmerking: vanaf 1 augustus 1996 worden de klachten in eerste instantie binnen de organisatie van het betreffende krijgsmachtdeel door de klachtencommissie geneeskundige zorg opgelost. In de gevallen waarbij dit bezwaarlijk is voor de klager kan deze aan de IMG verzoeken de behandeling over te nemen.

(598)

Actor: Klachtencommissie geneeskundige zorg
Handeling: het rapporteren aan de klagers (militairen) en de aangeklaagden (artsen en andere medewerkers van de militair-geneeskundige diensten) naar

aanleiding van het onderzoek inzake klachten van militair personeel betreffende het functioneren van (een medewerker of instelling van) de militaire gezondheidszorg

Periode: 1996-
Grondslag: Raamregeling klachtenbehandeling gezondheidszorginstellingen Defensie, Stcrt. 1995/207, art. 24
Product:
Opmerking:

(599)

Actor: Klachtencommissie geneeskundige zorg
Handeling: Het opstellen van een jaarverslag
Periode: 1996-
Grondslag: Raamregeling klachtenbehandeling gezondheidszorginstellingen Defensie, Stcrt. 1995/207, art. 5, lid c
Product: Jaarverslag
Opmerking: Het jaarverslag wordt onder meer gezonden aan de inspecteur militaire gezondheidszorg

(118)

actor: Commissie Deskundigen Immunisatie Militairen
handeling: het adviseren van de minister inzake elk besluit tot verplichte vaccinatie van militair personeel tegen besmettelijke ziekten op grond van art. 4 van de Wet immunisatie militairen

periode: 1953-

(119)

actor: Commissie Geneeskundigen Immunisatie Militairen
handeling: het adviseren van de minister inzake verzoekschriften van militair personeel om te worden vrijgesteld van immunisatie om medische redenen op grond van art. 6 van de Wet immunisatie militairen

periode: 1953-

(120)

actor: Commissie Gewetensbezwaren Immunisatie Militairen
handeling: het adviseren van de minister inzake verzoekschriften van militair personeel om te worden vrijgesteld van immunisatie om principiële redenen op grond van art. 5 van de Wet immunisatie militairen

periode: 1953-

(121)

actor: Minister van Defensie
handeling: het beschikken op verzoeken om vrijstelling immunisatie militairen op grond van de art. 5 en 6 van de Wet immunisatie militairen

periode: 1953-

(1953-1954: centrale afdeling B-7: Wetgeving en Publiek Recht
1955-1991: centrale directie Juridische Zaken, afdeling Wetgeving en Publiekrecht
1991-: centrale directie Juridische Zaken, afdeling Wet- en regelgeving)

(122)

actor: Commissie beoordeling aanvragen autorisaties
handeling: het adviseren van de minister inzake het beheer, gebruik en vervoer van radioactieve stoffen en ioniserende stralen uitzendende toestellen door de

krijgsmacht, gelet op de bescherming van hen die ermee werken en op de volksgezondheid in het algemeen

periode: 1969-

(123)

actor: Adviescommissie Stralingshygiëne

handeling: het adviseren van de directeur Militair-Geneeskundig Beleid inzake het beheer, gebruik en vervoer van radioactieve stoffen en ioniserende stralen uitzendende toestellen door de krijgsmacht, gelet op de bescherming van hen die ermee werken en op de volksgezondheid in het algemeen

periode: 1993-

(400)

Actor: Minister van Defensie

Handeling: het verrichten van aanstellings-, beëindigings-, periodieke- en bijzondere keuringen van radiologische werkers A en B, het registreren van stralingsdoses bij radiologische werkzaamheden en het onderzoeken van stralingsincidenten en de gevolgen daarvan voor betrokkenen

Grondslag: Kernenergiewet; Defensievoorschrift Uitvoering Kernenergiewet; Voorschrift inzake radioactieve stoffen, ioniserende stralen uitzendende toestellen, splijtstoffen, ertsen, kerninstallaties en kernuitrustingen (VKGV-20)

Periode: 1969-

(1969-1975: bureau Autorisatie en Registratie Kernenergiewet, onder Inspecteur Geneeskundige Dienst KL 1975- : bureau Autorisatie en Registratie Kernenergiewet, onder centrale afdeling Militair Geneeskundig Beleid van het directoraat-generaal Personeel

Product: Dossier radiologisch werker

(124)

actor: Minister van Defensie

handeling: het afgeven van vergunningen, autorisaties voor het gebruik van radio-actieve stoffen en ioniserende stralen uitzendende toestellen op grond van de Kernenergiewet en het Vrijstellingsbesluit Landsverdediging kernenergiewet 1969

periode: 1969-

(1969-1976: bureau Autorisatie en Registratie Kernenergiewet, onder Inspecteur Geneeskundige Dienst KL

1976-1993: bureau Autorisatie en Registratie Kernenergiewet, onder centrale afdeling Militair Geneeskundig Beleid van het directoraat-generaal Personeel

1993: Adviescommissie Stralingshygiëne)

(125)

actor: Minister van Defensie

handeling: het registreren van gebruik, vervoer en beheer van radio-actieve stoffen en ioniserende stralen uitzendende toestellen in de drie krijgsmachtdelen op grond van de Kernenergiewet en het Vrijstellingsbesluit Landsverdediging kernenergiewet 1969

periode: 1969-

(1969-1976: bureau Autorisatie en Registratie Kernenergiewet, onder Inspecteur Geneeskundige Dienst KL

1976-1996: bureau Autorisatie en Registratie Kernenergiewet, onder centrale afdeling Militair Geneeskundig Beleid van het directoraat-generaal Personeel)

1997- bureau Autorisatie en Registratie Kernenergiewet, onder Stralingsbeschermingsdienst van de inspectie Militaire gezondheidszorg)

(126)

actor: Minister van Defensie

handeling: het toezien op het gebruik van kernenergie en van ioniserende stralen op grond van de Kernenergiewet en het Vrijstellingsbesluit landsverdediging kernenergiewet 1969

periode: 1969-

(1969-1989: Interserviceploeg Controle Ioniserende Stralen, onder Inspecteur Geneeskundige Dienst KL

1990-1996: directoraat-generaal Personeel, directie Militair-geneeskundig beleid, Toezichtsorgaan Stralingshygiëne Defensie)

1997- Toezicht Stralingshygiëne Defensie, onder Stralingsbeschermingsdienst van de inspectie Militaire gezondheidszorg)

(127)

actor: Inspecteur Geneeskundige Dienst Zeemacht

handeling: het rapporteren aan de bevelhebber der zeestrijdkrachten betreffende de kwaliteit van de geneeskundige verzorging en hygiëne bij de KM-eenheden, betreffende de inhoudelijke aspecten van de militair-geneeskundige opleidingen en betreffende de kwaliteit van het militair-geneeskundig personeel van de marine

periode: 1945-

(128)

actor: Inspecteur Militair Geneeskundige Dienst

handeling: het rapporteren aan de bevelhebbers der land- en luchstrijdkrachten betreffende de kwaliteit van de geneeskundige verzorging en hygiëne bij KL- en KLu-eenheden, betreffende de inhoudelijke aspecten van de militair-geneeskundige opleidingen en betreffende de kwaliteit van het militair-geneeskundig personeel van de land- en luchtmacht

periode: 1945-

(129)

actor: Minister van Defensie

handeling: het voorbereiden en vaststellen van organisatie, instructies en regelingen voor de medische keuring, geneeskundige verzorging, hygiëne en ziektepreventie van militair personeel

periode: 1945-

(1945-1967: Inspecteur Geneeskundige Dienst Zeemacht, Inspecteur Militair Geneeskundige Dienst

1967-1976: Militair Geneeskundige Raad

1976-: directoraat-generaal Personeel, directie Militair-geneeskundige diensten, sinds 1989 directie Militair-geneeskundig beleid

1981-1982: Commissie structuurplan geneeskundige verzorging krijgsmacht)

(1976-1988: directoraat-generaal Personeel, directie Militair Geneeskundige Diensten

1989-1997: directoraat-generaal Personeel, afdeling Militair Geneeskundig Beleid.

1998: DICO/MGFB/ directeur Gezamenlijke Geneeskundige Beleidsstaf)

(**KM**: 1945-1976: hoofdafdeling Personeel KM, bureau Geneeskundige Dienst

1976-1992: directie Personeel KM, afdeling Geneeskundige Zaken en Sociaal medische afdeling

1992-: directie Personeel KM, afdelingen Operationele Geneeskunde en Sociaal medische zaken)

(**KL/KLu**: 1945-1950: adjudant-generaal, afdeling A-I: Militair personeel

1950-1963: directie (Militair) Personeel, afdeling Pensioenen, Wachtgelden en Geneeskundige Aangelegenheden

1963-1976: directie Gezamenlijke Militaire Personeelsdiensten en pensioenen, afdeling Sociale Zaken)

(KL: 1976-1992: afdelingen Algemeen Medische Zaken en Geneeskundige Aangelegenheden
1992-: afdelingen Geneeskundig Beleid en Coördinatie en Geneeskundige Aangelegenheden)
(KLu: 1976-: afdelingen Algemene Luchtmachtgeneeskunde, Operationele Geneeskunde en
Luchtvaartgeneeskunde)

(401)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	het geneeskundig behandelen, beoordelen, onderzoeken en/of begeleiden van militairen en/of niet militairen
Grondslag	AMAR; artikel 93, lid 1; Arbeidsomstandighedenwet
Periode	1945-
Product	medisch dossier
(402)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het uitvoeren van keuringen ter bepaling van de medische, alsmede medisch-psychologische geschiktheid voor het vervullen van een militaire functie
Periode	1945-
Product	Onder andere informatiesysteem Keuringen en Geneeskundige Onderzoeken (KGO); vliegmedische dossiers; duikmedische dossiers; geneeskundige dossiers
Opmerking	Het (her)keuren van dienstplichtigen is opgenomen in handeling 48 en 49 (keuren en herkeuren van dienstplichtigen, met als product keuringskaarten) van het RIO <i>Ieder zijn nummer : een institutioneel onderzoek naar het handelen van de Rijksoverheid op het beleidsterrein dienstplicht over de jaren 1945-1996.</i>
(403)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het uitvoeren van en rapporteren naar aanleiding van militair geneeskundig onderzoek naar blijvende dienstongeschiktheid van militairen, mede ter vaststelling of de reden van de ongeschiktheid verband houdt met de uitoefening van de militaire dienst
Grondslag	Besluit procedure geneeskundig onderzoek militairen
Periode	1945-
Product	Onder andere rapporten en medische dossiers (herhaald) militair geneeskundige onderzoeken van militairen
(620)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het registreren van (niet-)fysieke beperkingen die leiden tot het niet volledig in actieve dienst inzetbaar zijn van een militair
Periode	1945-
Grondslag	AMAR, art. 98; Defensie HR Procesmodel Project P&O2000+ (versie 0.7.1, 04/08/2002)
Opmerking	Hierbij ook het beheren en registreren van een keuringstraject in het kader van het beoordelen van een dienst- of arbeidsgeschiktheid (reguliere keuringen of incidenteel, indien geanticipeerd wordt op evt. medische/sociale beperkingen) alsmede de registratie van inzetbaarheidsbeperkingen.

(131)
actor: Inspecteur Geneeskundige Dienst Zeemacht
handeling: het adviseren van de minister inzake ongeschiktheid op medische gronden voor de militaire dienst van militair personeel der zeemacht in verband met ontslag uit dienst en (invaliditeits)pensioen
periode: 1952-

(132)
actor: Inspecteur Militair Geneeskundige Dienst
handeling: het adviseren van de minister inzake ongeschiktheid op medische gronden voor de militaire dienst van militair personeel der land- en luchtmacht in verband met ontslag uit dienst en (invaliditeits)pensioen
periode: 1952-

(404)
Actor Minister van Defensie
Handeling het beslissen op bezwaarschriften tegen besluiten op het militair geneeskundig functiegebied
Periode 1992-
Product Beschikking

(405)
Actor Minister van Defensie
Handeling het beslissen op beroepschriften naar aanleiding van beschikkingen betreffende het militair geneeskundig functiegebied en het voeren van verweer in beroepsschriftprocedures voor administratief rechtelijke organisaties
Periode 1992-

(133)
actor: Inspecteur Militair Geneeskundige Dienst
handeling: het voorbereiden en uitgeven van folders, brochures en periodieken betreffende (de geschiedenis van) militaire geneeskunde
periode: 1945-
(i.s.m. Inspecteur Geneeskundige Dienst Zeemacht)

4.9.2.2 Ziektekostenverzekering 1995

Het stelsel van geneeskundige verzorging voor militairen werd in 1994 herzien. Bij besluit van 21 december 1994⁹⁰ werd het Algemeen militair ambtenarenreglement gewijzigd. Met name werden enige besluiten in het kader van de invoering van een ziektekostenverzekering voor militairen vastgesteld. Uitgangspunt was te komen tot een flexibeler en meer marktconform stelsel van ziektekostenverzekering, echter alleen met betrekking tot de kosten van normale curatieve zorg.

De Stichting Ziektekostenverzekering Krijgsmacht (voortaan SZVK) werd met ingang van 28 december 1994 opgericht en werd op aanwijzing van de minister van Defensie met de uitvoering van de ziektekostenverzekering belast. Het SZVK is een zelfstandig bestuursorgaan.

De vaststelling van de omvang van de vergoeding voor ziektekosten geschiedt door de

90 Stb 1994, 968.

SZVK en behoeft goedkeuring door de minister. Namens de minister voert de SZVK de regie van het stelsel, zij doet onder meer voorstellen voor de samenstelling van het pakket en de premie. De uitvoering in opdracht van het SZVK-bestuur wordt sinds 1 januari 1995 op contractbasis in mandaat verricht door een particuliere ziektekostenverzekeraar, te weten Univé. Deze maatschappij verzorgt onder meer de administratie en handelt de declaraties af.

Op 27 mei 1998 werd de SZVK-bestuurscommissie bezwaarschriften ingesteld, welke namens het bestuur van de SZVK beslist op bezwaarschriften gericht tegen door Univé in mandaat genomen besluiten ter uitvoering van de Regeling ziektekostenverzekering militairen. Vanaf 1 juni 1999 is aan de Algemene wet bestuursrecht een nieuw hoofdstuk toegevoegd, hoofdstuk 9. Hierin is de regeling klachtbehandeling opgenomen. Vanwege deze nieuwe regeling is de mandaatregeling bestuurcommissie SZVK 1998 ingetrokken en vervangen door een nieuwe regeling waarin naast bezwaarschriften ook de klachtbehandeling is toegewezen aan de bestuurcommissie.

Vanaf 1 januari 1999 blijven militairen die met leeftijdsontslag gaan verplicht verzekerd via het basispakket.

Handelingen

(406)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	het vaststellen van de omvang van de geneeskundige zorg
Periode	1995-
Grondslag	Besluit van 21 december 1994, houdende wijziging van het Algemeen militair ambtenarenreglement en enige andere besluiten in het kader van de invoering van een ziektekostenverzekering voor militairen (Stb 1994, 968), artikel 90a, lid 2
Product	Regeling ziektekostenverzekering defensiepersoneel (MP 31-109)

(407)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	het vaststellen van de verschuldigde premie van de ziektekostenverzekering
Grondslag	Besluit van 21 december 1994, houdende wijziging van het Algemeen militair ambtenarenreglement en enige andere besluiten in het kader van de invoering van een ziektekostenverzekering voor militairen (Stb 1994, 968), artikel 90a, lid 3
Periode	1995-
Product	Ministeriële regeling

(408)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	het vaststellen van de bijdrage in de verschuldigde premie van de ziektekostenverzekering
Grondslag	Besluit van 21 december 1994, houdende wijziging van het Algemeen militair ambtenarenreglement en enige andere besluiten in het kader van de invoering van een ziektekostenverzekering voor militairen (Stb 1994, 968), artikel 90a, lid 5
Periode	1995-
Product	Ministeriële regeling

(409)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	het aanwijzen van een rechtspersoon belast met de uitvoering van de ziektekostenverzekering van de geneeskundige zorg voor militairen in werkelijke dienst en militairen met leeftijdsontslag en hun gezinsleden en ook het intrekken van deze aanwijzing
Grondslag	Besluit van 21 december 1994, houdende wijziging van het Algemeen militair ambtenarenreglement en enige andere besluiten in het kader van de invoering van een ziektekostenverzekering voor militairen (Stb 1994, 968), artikel 90b, lid 1 en 6
Periode	1995-
Product	Ministerieel besluit
(410)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	het goedkeuren van wijzigingen van de statuten van de rechtspersoon belast met de uitvoering van de ziektekostenverzekering
Grondslag	Besluit van 21 december 1994, houdende wijziging van het Algemeen militair ambtenarenreglement en enige andere besluiten in het kader van de invoering van een ziektekostenverzekering voor militairen (Stb 1994, 968), artikel 90b, lid 3
Periode	1995-
Product	ministerieel besluit
(621)	
Actor	Rechtspersoon belast met de uitvoering van de ziektekostenverzekering
Handeling	Het selecteren en contracteren van de feitelijk uitvoerend verzekeraar
Periode	1994-
Grondslag	
Product	Aanvragen tot deelname; contract
Opmerking	
(411)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	het goedkeuren van de door de rechtspersoon belast met de uitvoering van de ziektekostenverzekering vast te stellen omvang van de vergoedingen van door betrokkenen ten behoeve van zijn gezinsleden gemaakte kosten van geneeskundige verzorging
Grondslag	Besluit van 21 december 1994, houdende wijziging van het Algemeen militair ambtenarenreglement en enige andere besluiten in het kader van de invoering van een ziektekostenverzekering voor militairen (Stb 1994, 968), artikel 90b, lid 4; Besluit van 3 december 1997, houdende wijziging van enige besluiten in verband met het arbeidsvoorwaardenakkoord sector Defensie voor de periode van 1 april 1997 tot en met 31 mei 1999, Stb 669
Periode	1995-
Product	Ministerieel besluit
Opmerking	vanaf 1995 alleen voor militairen, vanaf 1999 ook voor postactieve deelnemers
(412)	
Actor	Rechtspersoon belast met de uitvoering van de ziektekostenverzekering
Handeling	het doen van een voorstel aan de minister van Defensie inzake de omvang

Periode	van de geneeskundige zorg voor militairen in werkelijke dienst 1995-
Grondslag	Besluit van 21 december 1994, houdende wijziging van het Algemeen militair ambtenarenreglement en enige andere besluiten in het kader van de invoering van een ziektekostenverzekering voor militairen (Stb 1994, 968), artikel 90a, lid 2
Product	Regeling ziektekostenverzekering defensiepersoneel (MP 31-109)
Opmerking	Vanaf 1995 is als rechtspersoon in kwestie aangewezen de Stichting Ziektekostenverzekering Krijgsmacht
(413)	
Actor	Rechtspersoon belast met de uitvoering van de ziektekostenverzekering
Handeling	het vaststellen van vergoedingen van kosten voor geneeskundige zorg die door betrokkenen ten behoeve van zijn gezinsleden gemaakt zijn
Grondslag	Besluit van 21 december 1994, houdende wijziging van het Algemeen militair ambtenarenreglement en enige andere besluiten in het kader van de invoering van een ziektekostenverzekering voor militairen (Stb 1994, 968), artikel 90b, lid 4; Besluit van 3 december 1997, houdende wijziging van enige besluiten in verband met het arbeidsvoorwaardenakkoord sector Defensie voor de periode van 1 april 1997 tot en met 31 mei 1999, Stb 669
Periode	1995-
Opmerking	vanaf 1995 alleen voor militairen, vanaf 1999 ook voor postactieve deelnemers
(414)	
Actor	Rechtspersoon belast met de uitvoering van de ziektekostenverzekering
Handeling	het opstellen van jaarverslagen e.d., mede t.b.v. de minister van Defensie, inzake de uitvoering van de ziektekostenverzekering
Grondslag	Besluit van 21 december 1994, houdende wijziging van het Algemeen militair ambtenarenreglement en enige andere besluiten in het kader van de invoering van een ziektekostenverzekering voor militairen (Stb 1994, 968), artikel 90b, lid 5
Periode	1995-
Product	Jaarverslag met bijbehorende jaarrekening en de accountantsverklaring, begrotingen, staat van baten en lasten met toelichting, liquiditeitsoverzichten, liquiditeitsramingen voor het volgende kwartaal, zorg buiten MGD
(415)	
Actor	Rechtspersoon belast met de uitvoering van de ziektekostenverzekering
Handeling	het opstellen van regelgeving en instructies inzake verleend mandaat
Grondslag	Mandaatregeling SZVK 1995
Periode	1995-
(416)	
Actor	Rechtspersoon belast met de uitvoering van de ziektekostenverzekering
Handeling	het indienen van premievoorstellen bij de minister van Defensie
Grondslag	Overeenkomst tussen Staatssecretaris van Defensie en SZVK, nr DGP 9501600
Periode	1995-
Product	Brieven

(417)	Actor	Rechtspersoon belast met de uitvoering van de ziektekostenverzekering
	Handeling	het berekenen, vaststellen en declareren van extra kosten voor curatieve zorg als gevolg van oefenen, varen, vliegen en inzet van militairen
	Grondslag	Overeenkomst tussen Staatssecretaris van Defensie en SZVK, nr DGP 95010600
	Periode	1995-
	Product	Brieven
(418)	Actor	Rechtspersoon belast met de uitvoering van de ziektekostenverzekering
	Handeling	het adviseren van derden inzake het interpreteren en toepassen van wet- en regelgeving betreffende de geneeskundige verzorging en het oplossen van problemen en klachten over de dienstverlening van de uitvoerend verzekeraar
	Bron	Archief SZVK
	Periode	1995-
	Product	Brieven
(419)	Actor	Rechtspersoon belast met de uitvoering van de ziektekostenverzekering
	Handeling	het verstrekken van interne en externe voorlichting
	Bron	Archief SZVK
	Periode	1995-
	Product	Voorlichtingbulletins
(420)	Actor	Rechtspersoon belast met de uitvoering van de ziektekostenverzekering
	Handeling	Het vaststellen van de bestemming van het eigen vermogen en de gewenste hoogte van dit vermogen
	Bron	Archief SZVK
	Periode	1995-
(421)	Actor	Rechtspersoon belast met de uitvoering van de ziektekostenverzekering
	Handeling	het begeleiden van (wetenschappelijk) onderzoek
	Bron	archieff SZVK
	Periode	1995-
(422)	Actor:	Rechtspersoon belast met de uitvoering van de ziektekostenverzekering
	Handeling:	het voorbereiden, vaststellen, evalueren en wijzigen van de interne organisatie
	Bron:	archieff SZVK
	Periode:	1995-
(423)	Actor	Rechtspersoon belast met de uitvoering van de ziektekostenverzekering
	Handeling	het voorbereiden, wijzigen en vaststellen van een privacyreglement
	Grondslag	Overeenkomst tussen Staatssecretaris van Defensie en SZVK, nr DGP 95010600, artikel 12, lid 3

Periode	1995-
(424)	
Actor	Rechtspersoon belast met de uitvoering van de ziektekostenverzekering
Handeling	het verrekenen van WTZ- (wet toegang ziektekosten) en MOOZ- (medefinanciering oververtegenwoordiging ouderen in het ziekenfonds) bijdragen
Grondslag	Overeenkomst tussen Staatssecretaris van Defensie en SZVK, nr DGP 95010600
Periode	1995-
(425)	
Actor:	Uitvoerend verzekeraar
Handeling:	het voeren van een verzekerdenregistratie
Grondslag:	Overeenkomst tussen Staatssecretaris van Defensie en SZVK, nr DGP 95010600
Periode:	1995-
Product:	Bewijs van inschrijving
Opmerking:	sedert 1995 Onderlinge Verzekerings Maatschappij Univé Zorg Alkmaar u.a.
(426)	
Actor	Uitvoerend verzekeraar
Handeling	het beslissen op verzoeken tot aanmelding dan wel beëindiging van de ziektekostenverzekering van gezinsleden
Grondslag	Mandaatregeling SZVK 1995
Periode	1995-
Product	Brieven
(427)	
Actor	Uitvoerend verzekeraar
Handeling	het afdoen van aanvragen van op grond van de polisvoorwaarden verplichte machtigen
Grondslag	Mandaatregeling SZVK 1995
Periode	1995-
Product	Brieven
(428)	
Actor	Uitvoerend verzekeraar
Handeling	het beoordelen van de medische of tandheelkundige noodzaak van verstrekkingen
Grondslag	Mandaatregeling SZVK 1995
Periode	1995-
Product	Brieven
(429)	
Actor	Uitvoerend verzekeraar
Handeling	het afhandelen en geheel of gedeeltelijk uitkeren van schadedeclaraties
Grondslag	Mandaatregeling SZVK 1995
Periode	1995-
Product	Afrekenspecificaties
(430)	

Actor	Uitvoerend verzekeraar
Handeling	het zorgdragen voor de verrekening en invordering van eigen bijdragen
Grondslag	Mandaatregeling SZVK 1995
Periode	1995-
Product	Incasso-opdrachten
(431)	
Actor	Rechtspersoon belast met de uitvoering van de ziektekostenverzekering
Handeling	het instellen van de SZVK-bestuurscommissie bezwaarschriften, vanaf 1 juli 1999 bestuurscommissie bezwaar- en klaagschriften
Periode	1995-
(432)	
Actor	Rechtspersoon belast met de uitvoering van de ziektekostenverzekering
Handeling	het toekennen van vacatiegelden
Grondslag	Overeenkomst tussen Staatssecretaris van Defensie en SZVK, nr DGP 95010600, artikel 13,
Periode	1995-
(433)	
Actor	SZVK-bestuurscommissie bezwaarschriften, vanaf 1 juli 1999 bestuurscommissie bezwaar- en klaagschriften
Handeling	Namens het bestuur van de SZVK beslissen op bezwaarschriften gericht tegen de door Univé in mandaat genomen besluiten ter uitvoering van de Regeling ziektekostenverzekering militairen
Grondslag	Mandaatregeling SZVK-bestuurscommissie bezwaarschriften 1998, vanaf 1 juli 1999 Mandaatregeling SZVK-bestuurscommissie bezwaar- en klaagschriften 1999
Periode	1998-
Product	Besluit
(434)	
Actor	SZVK-bestuurscommissie bezwaar- en klaagschriften
Handeling	Namens het bestuur van de SZVK onderzoeken, oordelen en afhandelen van klaagschriften over gedragingen van de SZVK zelf of van de uitvoerend verzekeraar
Grondslag	Mandaatregeling SZVK-bestuurscommissie bezwaar- en klaagschriften 1999
Periode	1999-
Product	Brieven

4.9.3 Geestelijke verzorging

Vanaf 1945 is er sprake van geïntegreerde zielzorg, dat wil zeggen dat geestelijke verzorgers doorlopend in dienst van de krijgsmachtdelen kwamen. Er kwamen ook twee predikanten en aalmoezeniers, in plaats van één voor leger en vloot samen. Met de verzelfstandiging van de luchtmacht kwam daar in 1963 een luchtmachtpredikant bij.⁹¹ Sinds 1964 is de geestelijke verzorging van militairen per krijgsmachtdeel georganiseerd. Er bestaan de diensten der rooms-katholieke en der protestantse geestelijke verzorging, elk bestuurlijk ressorterend onder de personeelsafdeling van het krijgsmachtdeel. Daarnaast werden in 1964 de diensten der joodse en humanistische geestelijke verzorging ingesteld, die elk één centraal hoofdkantoor kregen en in de drie krijgsmachtdelen gingen werken. Deze hoofdkantoren ressorteren sinds 1976 in single service management onder de directie Personeel KL. Het gevolg van dit organisatorische verschil is, dat rooms-katholieke en protestantse geestelijke verzorgers per krijgsmachtdeel worden aangesteld en niet kunnen worden overgeplaatst naar een ander krijgsmachtdeel. Hun joodse en humanistische collega's kunnen wel overal worden ingezet. Binnenkort zullen waarschijnlijk hindoe en moslim geestelijke verzorgers in dienst van Defensie komen. In de krijgsmacht zijn tot op heden nog geen geestelijke verzorgers voor moslims en hindoes aangesteld. Alhoewel de regering op het standpunt staat dat geestelijke verzorging voor minderheidsgroepen in de krijgsmacht gerealiseerd moet worden, is aan de randvoorwaarden waaronder dit dient te geschieden tot op heden niet voldaan. De joodse geestelijke verzorging heeft de begeleiding van moslim militairen als bijzonder aandachtsgebied. Momenteel bestaan er al regelingen voor hindoe en moslim militairen, waarin onder meer bijzondere feestdagen en voeding zijn geregeld.

De geestelijke verzorgers die werkzaam zijn binnen de krijgsmacht hebben een bijzondere positie. Zij zijn weliswaar werkzaam bij Defensie, maar blijven voor de inhoudelijke kant van hun werk verantwoording schuldig aan de kerk of instantie die hen uitzendt, niet aan de minister. De rechtspositie van geestelijke verzorgers is deels die van burgerambtenaren, want zij worden per KB aangesteld in burgerlijke openbare dienst. Anderzijds worden zij in rang gelijkgesteld aan officieren en hebben wat betreft bezoldiging, verlof etc. dezelfde rechten. In rechtspositioneel opzicht zijn zij gehouden aan zowel regelingen vastgelegd in de ARAR als in de AMAR. Zij leggen ook geen eed op de krijgstucht af. Zij beschikken echter wel over uniformen, sterk gelijkend op die van de militairen.

Vlootgeestelijken worden per KB benoemd op voordracht van de hoofdvlootpredikant of -aalmoezenier, bij de land- en luchtmacht worden de geestelijken voorgedragen voor benoeming door respectievelijk de hoofdlandmacht- en hoofdvluchtmachtpredikant en aalmoezenier. De hoofdvloot-, hoofdlandmacht- en hoofdvluchtmachtpredikanten en -aalmoezeniers worden, eveneens per KB, benoemd op voordracht van de protestantse Contactcommissie interkerkelijk overleg militairen (CIOM), respectievelijk de bisschop van de Nederlandse Strijdkrachten.⁹² De hoofden van dienst kunnen de geestelijke verzorgers die tot hun dienst behoren plaatsen en uitzenden, al naar de behoefte van de eenheden. Per eenheid is aangegeven of (en eventueel hoeveel) er geestelijke verzorgers worden toegevoegd.

Vanaf 1 juli 1996 worden alleen de hoofden van dienst nog bij KB aangesteld. Het merendeel van de geestelijke verzorgers wordt sindsdien – na schriftelijke goedkeuring van de zendende instantie – door de minister aangesteld, op basis van artikel 8 van het BARD.⁹³

91. Voor een overzicht van de ontwikkeling van de geestelijke verzorging in de krijgsmacht zie o.a. L.A.M. Goossens, *Geestelijke verzorging Koninklijke Landmacht, ontstaan en eerste ontwikkeling*, Den Haag 1974.

92. In 1982 werd het bisdom voor de Nederlandse strijdkrachten ingesteld. Een van de Nederlandse bisschoppen vervult de taak van bisschop van de Nederlandse strijdkrachten als nevenfunctie. Voordien bestond het vicariaat van de Nederlandse strijdkrachten. Het vicariaat was een nevenfunctie van de aartsbisschop van Utrecht.

93. Nota PAV7203/96008054 van 12 juni 1996.

De minister geeft voorschriften voor de uitvoering van de geestelijke verzorging, maar alleen wat betreft de organisatorische kant ervan. Commandanten zijn volgens de voorschriften bijvoorbeeld verplicht gelegenheid te geven tot het houden van kerkdiensten, godsdienstlessen etc. De hoofden van dienst van de geestelijke verzorging en de zendende instanties worden gekend in het opstellen van deze regelingen. Voor wat betreft de inhoudelijke kant van het werk kan de minister geen voorschriften geven. De geestelijke verzorgers zijn in dat opzicht verantwoording schuldig aan hun hoofd van dienst, aan wie zij regelmatig verslag doen (veelal mondeling). De hoofden van dienst verantwoorden zich weer tegenover de kerk of instantie die hen uitzendt. De rooms-katholieke hoofden van dienst vergaderen bijvoorbeeld maandelijks met de bisschop van de Nederlandse strijdkrachten en diens vicaris-generaal. De protestantse hoofden van dienst doen maandelijks mondeling verslag en rapporteren elk jaar schriftelijk over het werk van de vloot- leger- en luchtmachtpredikanten aan het CIOM. Onderling overleggen de hoofden van dienst in het Klein gremium (de drie katholieke en protestantse hoofden van dienst apart), het Groot gremium (de zes rooms-katholieke en protestantse hoofden van dienst), en het Uitgebreid groot gremium (de zes hoofden van dienst plus de humanistische hoofdredacteur en de hoofdkrijgsmachtrabbin). In NAVO-verband is er de AAFCCC-conferentie (Atlantic Allied Forces Chief Chaplains Conference; voor de luchtmacht: Allied Air Forces Chaplaincy Consultative Committee) waaraan de RK, protestantse en joodse hoofden van dienst deelnemen.

Behalve de geestelijke verzorging bij de eenheden zelf zijn er vormingscentra, waar militairen een op de krijgsmacht toegespitste ethische vorming krijgen, vaak als verplicht onderdeel van hun opleiding.⁹⁴ Deze centra worden gesubsidieerd door Defensie. Deze subsidies werden beëindigd met ingang van 1 januari 1996 en vervangen door overeenkomsten tussen defensie en de stichtingsbesturen van Rooms-Katholieke, protestante en humanistische vormingscentra waarbij defensie tegen vergoeding voorzieningen voor vormingswerk afneemt van genoemde stichtingen.⁹⁵ Ook hebben de kerken en het Humanistisch Verbond het initiatief genomen tot de thuisfrontorganisaties, die tehuizen exploiteren voor militairen bij kazernes en bij legeringen in het buitenland.⁹⁶ Deze organisaties sturen tevens pakketten naar militairen, die lange tijd van huis zijn en verzorgen berichten van en naar hun familie.

De diensten voor de geestelijke verzorging redigeren (deels gezamenlijk) eigen periodieken, die worden verspreid onder het militair personeel. Zij worden uitgegeven onder verantwoordelijkheid van de hoofdpredikanten en hoofdaalmoezeniers.

Per 1 juli 1996 is de protestantse geestelijke verzorging, die voorheen voor elk krijgsmachtdeel apart bestond, samengevoegd tot één dienst voor de gehele krijgsmacht; Dienst Protestantse Geestelijke Verzorging. Een zelfde samenvoeging vond ook plaats bij de katholieke geestelijke verzorging.

Tevens werden vanaf 1 juli 1996 de Diensten Protestantse Geestelijke Verzorging (DPGV), Rooms-Katholieke Geestelijke Verzorging (DRKGV), de Humanistische Geestelijke Verzorging (DHGV) en de Dienst Joodse Geestelijke Verzorging (DJGV) – de laatste twee diensten waren reeds voor de gehele krijgsmacht werkzaam - ondergebracht bij het Defensie Interservice Commando. De reorganisatie van de geestelijke verzorging, die gepaard ging met personeelsreducties tot het jaar 2000, is één van de maatregelen van de doelmatigheidsoperatie bij defensie. Door verschillende diensten samen te voegen tot elk

94. T.w. 'De Vlasakkers' (RK), 'Beukbergen' (prot.) en het 'Coornherthuis' (human.).

95. Overeenkomst PPB7203/95023679A.

96. De thuisfrontorganisaties waren vertegenwoordigd in de Nationale Raad Welzijn Militairen en worden sinds 1953 op aanraden van deze Raad gesubsidieerd.

één dienst voor de gehele krijgsmacht kan de kwaliteit op het gebied van geestelijke verzorging gewaarborgd worden.

De verschillende hoofden van de diensten geestelijke verzorging (Hoofd Krijgsmachtspredikant van de DPGV, hoofd Krijgsmachtaalmoezenier van de DRKGV, Hoofd Raadsman van de DHGV en hoofd Krijgsmachtrabbin van de DJGV), zijn op één lokatie in Den Haag ondergebracht. Per krijgsmachtdeel is er één geestelijk verzorger die optreedt als coördinator van zijn team. Dit geldt niet voor de joodse geestelijke verzorging.

Handelingen

(134)

actor: Minister van Defensie

handeling: het voorbereiden en vaststellen van aanwijzingen en voorschriften betreffende de uitvoering van de geestelijke verzorging in de krijgsmachtdelen

periode: 1945-

(**KM**: 1945-1976: hoofdafdeling Personeel, bureau Rechtstoestand

1976-: directie Personeel, afdeling Rechtstoestand)

(**KL/KLu**: 1945-1950: adjudant-generaal, afdeling A-I: Militair Personeel

1950-1963: directie (Militair) Personeel, afdeling Rechtstoestand)

(**KL**: 1963-1976: opperofficier Personeel, afdeling Rechtstoestand

1976-1992: directie Personeel, afdeling Rechtstoestand

1992-1996: directie Personeel, afdeling Beleidsontwikkeling

1996-2000: centrale directie personeel & organisatie

2001-: directie personeel en organisatie)

(**KLu**: 1963-1976: opperofficier Personeel, afdeling Plannen en Rechtstoestand

1976-1992: directie Personeel, afdeling Rechtstoestand

1992-: directie Personeel, afdeling Beleid)

(435)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het verstrekken van subsidie aan Rooms-Katholieke, Protestantse en Humanistische vormingscentra

Periode 1946-1996

Grondslag Overeenkomst PPB7203/95023697

Product

Opmerking De Joodse Geestelijke verzorging heeft geen eigen vormingscentra

(436)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het verlenen van personele en materiële ondersteuning aan Rooms-Katholieke, Protestantse en Humanistische vormingscentra

Periode 1945-1996

Grondslag Overeenkomst PPB7203/95023697

Product

Opmerking

(437)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het afsluiten van overeenkomsten met Stichtingsbesturen van Rooms-Katholieke, Protestantse en Humanistische vormingscentra voor de inkoop van vormingswerk

Periode	1996-
Grondslag	Overeenkomst PPB7203/95023697
Product	Overeenkomst
Opmerking	
(438)	
Actor	Stichting tot steun aan het Katholiek vormingswerk voor militairen;
Handeling	Het voorbereiden van cursussen, trainingen en conferenties
Periode	1996-
Grondslag	Overeenkomst PPB7203/95023697
Product	
Opmerking	
(439)	
Actor	Sichting tot steun van de Protestantse geestelijke verzorging bij de krijgsmacht
Handeling	Het voorbereiden van cursussen, trainingen en conferenties
Periode	1996-
Grondslag	Overeenkomst PPB7203/95023697
Product	
Opmerking	
(440)	
Actor	Stichting het coornherthuis
Handeling	Het voorbereiden van cursussen, trainingen en conferenties
Periode	1996-
Grondslag	Overeenkomst PPB7203/95023697
Product	
Opmerking	
(441)	
Actor	Stichting tot steun aan het Katholiek vormingswerk voor militairen
Handeling	Het jaarlijks opstellen van een cursusplan ten behoeve van het vormingswerk
Periode	1996-
Grondslag	Overeenkomst PPB7203/95023697
(442)	
Actor	Stichting tot steun van de Protestantse geestelijke verzorging bij de krijgsmacht
Handeling	Het jaarlijks opstellen van een cursusplan ten behoeve van het vormingswerk
Periode	1996-
Grondslag	Overeenkomst PPB7203/95023697
(443)	
Actor	Stichting het Coornherthuis
Handeling	Het jaarlijks opstellen van een cursusplan ten behoeve van het vormingswerk
Periode	1996-
Grondslag	Overeenkomst PPB7203/95023697

(444)
Actor Minister van Defensie
Handeling Het vaststellen van het jaarlijks cursusplan ten behoeve van het vormingswerk
Periode 1996-
Grondslag Overeenkomst PPB7203/95023697
Opmerking

(135)
actor: Minister van Defensie
handeling: het voordragen aan de Kroon ter benoeming van (hoofd)krijgsmachtrabbinen
periode: 1964-1996
(1964-1976: bureau Hoofdkrijgsmachtrabbinen
1976-1995: directie Personeel KL, bureau Hoofdkrijgsmachtrabbinen
1996- DICO/Dienst Joodse Geestelijke Verzorging)

(136)
actor: Minister van Defensie
handeling: het voordragen aan de Kroon ter benoeming van hoofd raadsman en raadslieden voor de humanistische geestelijke verzorging
periode: 1964-1996
(1964-1976: dienst van de humanistische geestelijke verzorging
1976-1995: directie Personeel KL, bureau Humanistische geestelijke verzorging
1996- DICO/Dienst Humanistische Geestelijke Verzorging)

(137)
actor: Minister van Defensie
handeling: het voordragen aan de Kroon ter benoeming van (hoofd)vloot-, leger- en luchtmachtaalmoezeniers en (hoofd)vloot-, leger- en luchtmachtpredikanten
periode: 1945-1996
(**KM**: 1945-1976: hoofdafdeling Personeel KM, bureau Hoofdvlootaalmoezenier en bureau Hoofdvlootpredikant
1976-: directie Personeel KM, bureau Hoofdvlootaalmoezenier en bureau Hoofdvlootpredikant)
(**KL/KLu**: 1945-1950: adjudant-generaal KL/KLu: afdeling A-I: Militair Personeel
1950-1955: directie Personeel, afdeling Militair Personeel
1955-1959: directie Militair Personeel KL/KLu, hoofdafdelingen personeel KL en KLu
1959-1963: directie Militair Personeel KL/KLu, afdeling Beroeps- en Reservepersoneel)
(**KL**: 1963-1976: opperofficier Personeel KL, afdeling Personeelsbestuur
1976-1992: directie Personeel KL, afdeling Individuele Rechtspositie
1992-1996: directie Personeel KL, beheersafdelingen Beroepspersoneel Onbepaalde en Bepaalde Tijd
1996-2000: centrale directie personeel & organisatie
2001-: directie personeel en organisatie)
(**KLu**: 1963-1976: opperofficier Personeel KLu, afdeling Officieren
1976-1992: directie Personeel KLu, afdeling Personeelsbeheer
1992-: directie Personeel KLu, afdeling Centrale Personeelszaken)

(138)
actor: de Kroon
handeling: het benoemen van aalmoezeniers, predikanten en raadslieden voor de humanistische geestelijke verzorging in de krijgsmachtdelen
periode: 1945-1996

(445)
Actor Minister van Defensie
Handeling Het voordragen aan de Kroon ter benoeming van hoofden van dienst van de geestelijke verzorging
Periode 1996-

(446)
Actor De Kroon
Handeling Het benoemen van hoofden van dienst van de geestelijke verzorging
Periode 1996-

(447)
Actor Minister van Defensie
Handeling Het benoemen van geestelijke verzorgers
Periode 1996-
Grondslag BARD, artikel 8

(139)
actor: Minister van Defensie
handeling: het uitgeven van folders, brochures en periodieken in het kader van de geestelijke verzorging in de krijgsmachtdelen

periode: 1945-
(1945-1995: bureaus Hoofdvloot-, Leger- en Luchtmachtaalmoezeniers en Hoofdvloot-, Leger- en Luchtmachtpredikanten
1996- DICO/Diensten Geestelijke Verzorging Krijgsmacht)

(448)
Actor Minister van Defensie
Handeling Het uitvoeren van en verslagleggen over geestelijke verzorging voor militairen
Periode 1945-
Opmerking Verzorgen van geestelijke begeleiding, zorgverlening bij ethische en levensbeschouwelijke vragen en nood van de militair en scheppen van mogelijkheden voor de beleving van de levensovertuiging

4.9.4 Sociale verzorging

Aan het eind van de Tweede Wereldoorlog werd door Prins Bernhard als bevelhebber van de Binnenlandse Strijdkrachten de 'sectie IX: Sociale Dienst' aan zijn staf toegevoegd om de terugkeer van de leden van de strijdkrachten in de burgermaatschappij te begeleiden. Bij de opheffing van de Binnenlandse Strijdkrachten werd door de minister van Oorlog bepaald dat deze sociale dienst zijn taak vanaf 1946 zou voortzetten ten behoeve van de beroeps- en dienstplichtige militairen van de land- en luchtmacht.

De Koninklijke marine had een eigen sociale dienst, belast met de maatschappelijke zorg voor het marinepersoneel en hun gezinnen en nabestaanden. De dienst beschikte over een aantal kantoren, gevestigd in de plaatsen van de commandanten der maritieme middelen en bij een aantal operationele eenheden; aan boord van schepen konden officieren of burgerambtenaren belast zijn met de maatschappelijke zorg. De sociale dienst der KM had haar centrale orgaan in het bureau Sociale Zaken van de hoofdafdeling Personeel. Het bureau gaf instructies uit voor de kantoren en de functionarissen aan boord van schepen.

De zorg, verleend door de sociale diensten bestond uit bijstand aan diegenen onder het dienstplichtig en beroepspersoneel, die in maatschappelijke moeilijkheden (financieel, persoonlijke, huwelijks- of gezinsproblemen) waren geraakt of dreigden te geraken. De bijstand kon bestaan uit adviezen, geldleningen of giften. Ook bemiddelde de sociale dienst bij het verkrijgen van huisvesting voor woningzoekend personeel, pas gerepatrieerd personeel en tijdelijke onderbrenging van dit personeel in pensions en kamers. Het bureau Sociale Zaken onderhield daartoe contact met de gemeenten en stimuleerde de woningbouw ten behoeve van Defensiepersoneel. Bij ontslagzaken, verlofzaken en krijgstuuchtelijke en militair strafrechtelijke zaken, waar sociale indicaties aanwezig waren, schreven de sociale diensten een rapport met begeleidende adviezen aan de commandant of de krijgsraad betreffende de sociale omstandigheden van de militair in kwestie. Een dergelijk rapport kon tevens worden opgemaakt bij overplaatsingskwesties, bijvoorbeeld aanpassingsmoeilijkheden, waarbij sociale omstandigheden een rol speelden. Een andere taak van de sociale dienst was de bemiddeling bij de overgang naar de burgermaatschappij voor gedemobiliseerde en andere dienstplichtige en beroepsmilitairen die, om wat voor reden dan ook, de dienst gingen verlaten. Tevens was de dienst belast met overbruggingssteun en bemiddeling bij omscholing voor oorlogsvrijwilligers en dienstplichtigen, die gewond of ziek uit de dienst waren gekomen. Hiertoe werd contact onderhouden met het ministerie van sociale zaken en de arbeidsbureaus. De dienst bemiddelde bij en adviseerde aan de laatste categorie in kwesties als pensioenaanspraken, nazorg, financiële hulp en uitkeringen. Medewerkers van de sociale dienst bezochten zieke en in problemen geraakte militairen en nabestaanden van overleden militairen; de dienst was ook belast met de berichtgeving aan familieleden en nabestaanden van zieke en overleden militairen.

In 1972 werd de sociale dienst van de KM opgeheven. Haar taken werden overgenomen door de Militair Sociale Dienst (MSD), die tot dan toe alleen voor militair personeel van land- en luchtmacht had gewerkt. De MSD, vanaf 1973 opererend voor militairen van de drie krijgsmachtdelen, had een centraal bureau bij de afdeling Sociale zaken van het ministerie van defensie, sinds 1976 bij de afdeling Sociale Zaken van de directie Militaire Personeelszaken, een onderdeel van het centrale directoraat-generaal Personeel. Ze beschikte over 17 gewestelijke kantoren, waarvan 2 in Duitsland.

De Militair Sociale Dienst werd in 1989 omgevormd tot de Maatschappelijke Dienst Defensie (MDD). De MDD was een samenvoeging van de afdeling Bedrijfsmaatschappelijk Werk en de MSD. In de instellingsbeschikking is de hoofddoelstelling van de MDD als volgt verwoord: "Het leveren van een bijdrage aan het welbevinden van het Defensiepersoneel, waaronder mede te verstaan aan hun gezinsleden, alsmede het arbeidsongeschikte en minder valide gewezen militair personeel, individueel en groepsgewijs, zowel met betrekking tot het behartigen van hun belangen in de werksituatie, als het (mede) bevorderen van de mogelijkheden tot

persoonlijke ontplooiing en ontwikkeling".⁹⁷ In de taakstelling worden naast uitvoerende en voorlichtende taken vier onderdelen onderscheiden: het verlenen van hulp aan individuen en groepen, het adviseren van het lijnmanagement, het signaleren van structurele problematiek en het verrichten van beleidsvoorbereidende activiteiten.

Er zijn 12 gewestelijke kantoren, waarvan 2 in Duitsland en 1 in de Nederlandse Antillen. De MDD wordt bestuurd vanuit de directie Personeel KLu en valt in de organisatie onder de sous-chef Personeelszaken. Zij werkt eveneens als de MSD voor de drie krijgsmachtdelen.

Op 1 april 1998 is de MDD overgeheveld van de Koninklijke luchtmacht naar het DICO. Bedrijfsmaatschappelijk werk is gericht op het welbevinden van militairen, burgermedewerkers, veteranen en hun thuisfront binnen de context van de Defensie organisatie. De hulpverlening is in principe kortdurend, niet therapeutisch en vindt plaats wanneer de problematiek van invloed is op het functioneren van de defensiemedewerker. Het bedrijfsmaatschappelijk werk is onder te verdelen in psychosociale, concrete en informatieve hulpverlening. Bijvoorbeeld: relationele problematiek, opvoedingsproblemen, ziekte, rouw- en verliesverwerking. Ook is er mogelijkheid tot gezinsverzorging ter ondersteuning van het gezin bij uitzending van de echtgeno(o)t(e), tijdens crisissituaties en bij ziekenhuisopname van een van de partners. Dienstverlening in het bedrijfsmaatschappelijk werk is onder te verdelen in advisering en signalering. Deze activiteiten dragen bij tot preventie van problemen in de organisatie en daaraan gerelateerd arbeidsverzuim. Dienstverlening komt qua probleemgebieden overeen met hulpverlening, maar werkt echter preventief in plaats van curatief.

De MDD bestaat sinds 1998 uit een landelijke staf (Den Haag) en zeven regio's. Als Bijzondere Organisatie Eenheid is bij de MDD ondergebracht het defensiepersoneel bij het Veteraneninstituut.

Handelingen

(140)

actor: Minister van Defensie

handeling: het voorbereiden en vaststellen van instructies voor de sociale diensten van de KM en van de KL en KLu

periode: 1945-1972

(KM: 1945-1972: hoofdafdeling Personeel KM, bureau Sociale Zaken)

(KL/KLu: 1945-1950: adjudant-generaal, afdeling A-IV: Sociale Zaken

1950-1955: directie Personeel KL/KLu, afdeling Sociale Zaken en Personeelszorg

1955-1963: directie Militair Personeel, afdeling Sociale Zaken

1963-1972: directie Gezamenlijke Militaire Personeelsdiensten en Pensioenen, afdeling Sociale Zaken)

(141)

actor: Minister van Defensie

handeling: het voorbereiden en vaststellen van instructies en regelingen voor de Militair Sociale Dienst, sinds 1989 de Maatschappelijke Dienst Defensie

periode: 1973-

(1973-1976: centrale afdeling Sociale Zaken

1976-1988: directoraat-generaal Personeel, directie Militaire Personeelszaken, afdeling Sociale Zaken

1989-: directie Personeel KLu, afdeling Maatschappelijke Dienst Defensie)

97. Ministeriële beschikking, d.d. 5 april 1989, bureau SG, nr. PZ 89/043/108; ingaande met terugwerkende kracht tot 1 januari 1989.

(449)

Actor Minister van Defensie/MDD

Handeling Het uitvoeren van en rapporteren inzake kortdurende, psychosociale niet
therapeutische hulp- en dienstverlening

Periode 1945-

Product Cliëntdossiers

Opmerking

4.9.5 Ontwikkeling, sport en ontspanning

De ontwikkeling, sport en ontspanning organisaties bij de krijgsmachtdelen (O&O) zijn primair opgericht ter ondersteuning van de operationele opdracht.

De doelstelling die wordt nagestreefd door de O&O-functie is te karakteriseren als personeelszorg en is erop gericht om de saamhorigheid van al het personeel te versterken en een zinvolle vrijetijdsbesteding van de individuele personeelsleden mogelijk te maken om zodoende het moreel te verhogen. Met betrekking tot O&O zijn twee aandachtgebieden te onderscheiden: operaties/oefening en kazernering.

O&O is een belangrijke vorm van ondersteuning bij het operationeel optreden van de krijgsmacht in out of area-gebieden en bij oefeningen. (De KM maakt hierbij geen onderscheid tussen out of area-optreden en oefeningen). De O&O-ondersteuning is hierbij voornamelijk gericht op ontspanning.

In de kazernesituatie zijn de O&O-activiteiten gericht op zowel het versterken van de saamhorigheid als op ontwikkeling en ontspanning van het personeel dat op de kazerne is gelegerd of om dienstredenen buiten de normale diensttijden aanwezig is en niet in de gelegenheid is van civiele ontspanningsmogelijkheden gebruik te maken. De O&O-ondersteuning is hierbij voornamelijk gericht op ontspanning en ontwikkeling.

De vrijetijdsbesteding van dienstplichtig en beroepspersoneel van de marine aan boord en aan de wal wordt begeleid en gestimuleerd door de dienst (OS&O) van de KM. Het meest behoefte aan de activiteiten van OS&O hebben de bemanningen van schepen die langere tijd onderweg zijn, hoewel ook personeel van walinrichtingen er gebruik van maakt. Aan boord van elk schip maar ook bij walinrichtingen is dan ook een officier van de dienst OS&O, die sportactiviteiten, ontspanningsavonden, muziek- film- en toneelavonden, lezingen en hobbyclubs organiseert. Hij stimuleert de actieve deelname van zoveel mogelijk bemanningsleden daaraan. Hij bemiddelt wanneer bemanningsleden cursussen en studies in hun vrije tijd willen volgen en stelt muziek, lectuur en talencursussen ter beschikking. De dienst OS&O met het centrale orgaan te Den Helder beschikt over een eigen centrale bibliotheek en fonothek, waar studieliteratuur, lectuur, video's, cassettes en c.d.'s (vroeger grammofoonplaten) worden uitgeleend ten behoeve van de bemanningen. Ook de verschillende materialen voor de hobbyclubs, handenarbeid en andere vrijetijdsbestedingen worden door de dienst ter beschikking gesteld aan de bemanningen. De dienst onderhoudt contacten met het LOI, het PBNA en andere organisaties die schriftelijke cursussen en studies aanbieden en maakt daarmee prijsafspraken. Sinds 1961 krijgen beroepsmilitairen aangesteld voor bepaalde tijd een tegemoetkoming in de kosten van een opleiding die hen in staat stelt na afloop van hun diensttijd een burgerberoep te gaan uitoefenen.

Na het beëindigen van zijn Bepaalde Tijd-aanstelling kan de ex-militair gedurende ten hoogste één jaar na de datum van ingang van zijn ontslag onder bepaalde voorwaarden aan een in Nederland gevestigde en erkende onderwijsinstelling niet-schriftelijk wetenschappelijk, algemeen vormend of vak onderricht volgen.

Sinds 1982 is een dergelijke toelage ook mogelijk voor dienstplichtigen en voor beroepsmilitairen, aangesteld voor onbepaalde tijd. De hoogte van de tegemoetkoming is voor de laatste categorie afhankelijk van de mate van dienstbelang aan de studie of cursus verbonden.⁹⁸

Tot 1989 was het hoofd van de dienst OS&O tevens het hoofd van het bureau OS&O te Den Helder, welk bureau een onderdeel van de afdeling Personeelszorg van de directie Personeel KM was. Sinds 1989 is het bureau gevestigd bij de directie Personeel in Den Haag, terwijl het

98. Zie Besluit premiereregeling en andere voorzieningen kort-verband vrijwilligers en vrijwillig nadienenden 1961 en Besluit premiereregeling en aanvullende voorzieningen beroepsmilitairen krijgsmacht 1982 en Reglement rechtstoestand dienstplichtigen 1982.

centrale orgaan van de dienst zelf in Den Helder is gebleven. De functie van hoofd van het bureau is sindsdien gescheiden van de functie van diensthoofd. Het bureau ontwerpt de organisatie, voorschriften en instructies voor de dienst.⁹⁹ Het hoofd van het bureau is tevens stafofficier OS&O van de Commandant der zeemacht in Nederland en ziet als zodanig toe op alle officieren van de dienst OS&O die ingedeeld zijn bij eenheden onder het bevel van deze commandant.

De sectie Ontwikkeling van de dienst OS&O is in 2001 overgegaan naar de nieuw opgerichte Dienst Employability en Externe Bemiddeling KM (DEMEB).

Bij de land- en luchtmacht was van 1955-1958 de afdeling Welzijnzorg en Vorming verantwoordelijk voor welzijn, ontspanning en ontwikkeling van de militairen. In 1958 werd deze taken overgenomen door de afdeling Ontwikkeling en Ontspanning en in 1969 werd bij de Generale Staf (later Landmachtstaf) een aparte sectie Welzijnzorg ingesteld. Vanaf 1976 namen de afdelingen Personeelszorg van de directies Personeel de zorg voor vrijetijdsbesteding voor hun rekening.

Bij de KL echter worden lichamelijke oefening en sport en fysieke training gezien als onderdelen van haar operationele taak en vallen onder de verantwoordelijkheid van het Commando Opleidingen KL. Daarmee vallen zij ook buiten het beleidsterrein militair personeel en zullen de onderdelen bij de beschrijving van organisatie en handelingen van het beleidsterrein operationeel terugkomen.

Bij de KLu wordt de zorg voor lichamelijke ontspanning en sport wel tot de taken van de directie Personeel gerekend. Tot 1992 bestond er een sectie Fysieke Training en Sport bij de afdeling Opleidingen. Daarvoor viel dit onder de afdeling Personeelszorg. In 1994 is het onderdeel fysieke training ondergebracht bij de afdeling Luchtvaartgeneeskunde en het onderdeel sport bij de sous-chef Operatiën.

Voor het beoefenen en organiseren van militaire sport in internationaal competitieverband hebben Nederland, België, Luxemburg, Frankrijk en Denemarken in 1948 het 'Conseil International du Sport Militaire' (CISM) opgericht.

De krijgsmachtdelen organiseren jaarlijks eigen sportcompetities, georganiseerd door de sportcommissies. Deze competities monden uit in de deelname aan nationale militaire kampioenschappen en internationale militaire sportwedstrijden. De interservice Commissie voor internationale militaire sportwedstrijden (CIMS) organiseert sedert 1948 nationale kampioenschappen en coördineert tevens de organisatie van internationale militaire sportevenementen in Nederland en de deelname van Nederlandse militairen aan internationale sportevenementen in Nederland en het buitenland. De voorzitter van de commissie vertegenwoordigt Nederland in het Conseil International du Sport Militaire.¹⁰⁰

In 1998 werd de CIMS opgeheven. De taak van de CIMS werd overgenomen door de coördinator internationale militaire sport. Het Bureau Internationale Militaire Sport (BIMS) is in internationaal verband betrokken bij militaire (top)sport als uitvoerend orgaan van het beleid. Daartoe organiseert en ondersteunt het BIMS de Nederlandse deelname aan en de presentatie tijdens internationale militaire sportevenementen. Het BIMS doet dit door middel van de formatie, aansturing en uitzending van nationale militaire sportequipes, de organisatie van internationale militaire kampioenschappen en andere evenementen op sportgebied in Nederland, het stimuleren van (top)sportbeoefening en het individueel begeleiden van topsporters binnen de defensieorganisatie en de coördinatie van voorbereiding, uitvoering en evaluatie van Nationale Militaire Kampioenschappen (NMK).

99. Deze zijn sinds 1955 vastgelegd in VVKM 184, laatst gewijzigd 1991. In 2002 is de opvolger, 2 VVVKM 2 nog niet verschenen.

100. Sinds 1972 beschikt de CIMS over een vast secretariaat, het Bureau internationale militaire sportwedstrijden (BIMS), dat organisatorisch is ondergebracht bij de Defensiestaf.

Het Centraal Filmbureau Krijgsmacht (CFK) selecteerde, huurde en distribueerde tot 1988 ontspanningsfilms voor het militair personeel der drie krijgsmachtdelen. Het CFK was sinds 1976 een onderdeel van het directoraat-generaal Personeel (afdeling Personeelszorg van de directie Militaire Personeelszaken) waar het filmaanschaffings- en distributiebeleid werd bepaald. Tot 1982 bestonden verschillende filmkeurings- en toetsingscommissies, bestaande uit vertegenwoordigers van de drie krijgsmachtdelen en uit geestelijke verzorgers, die de films inhoudelijk toetsten op hun geschiktheid voor vertoning aan de militairen (zie Bijlage II). Daarna is er nauwelijks meer sprake van een inhoudelijke filmkeuring of toetsing voor de krijgsmacht, alleen is de norm dat excessief geweld en porno niet worden getoond. In 1988 werd het Centraal Filmbureau Krijgsmacht opgeheven en is de film- en videodistributie voor de krijgsmacht uitbesteed aan een particuliere firma. Sindsdien wordt het distributiebeleid bepaald door de directeur Personeel KL (afdeling Personeelszorg).

Handelingen

(142)

actor: Minister van Defensie

handeling: het voorbereiden en vaststellen van aanwijzingen en richtlijnen voor de personeelszorg in de drie krijgsmachtdelen

periode: 1976-

(1976-1988: directoraat-generaal Personeel, directie Militair Personeel, afdeling Personeelszorg

1989-: directoraat-generaal Personeel, directie Plannen en Beleidsontwikkeling, afdeling Beleidsontwikkeling)

(143)

actor: Minister van Defensie

handeling: het voorbereiden en vaststellen van organisatie, instructies en regelingen voor de vrijetijdsbesteding van militair personeel

periode: 1945-

(**KM**: 1945-1976: hoofdafdeling Personeel KM, bureau Ontwikkeling, Sport en Ontspanning

1976-: directie Personeel KM, afdeling Personeelszorg

KL/KLu: 1945-1952: adjudant-generaal, afdeling A-IV: Sociale Zaken

1952-1955: directie Personeel, afdeling Sociale Zaken en Personeelszorg

1955-1959: directie Militair Personeel, afdeling Welzijnzorg en Vorming

1959-1969: directie Militair Personeel, afdeling Ontwikkeling en Ontspanning

1969-1976: Generale Staf/Landmachtstaf, sectie Welzijnzorg

1976-: directies Personeel, afdelingen Personeelszorg)

(144)

actor: Minister van Defensie

handeling: het verlenen van een tegemoetkoming in de kosten van vrijetijdsstudies en -cursussen van militair personeel, in dienst voor bepaalde tijd en sinds 1982 ook van militair personeel in dienst voor onbepaalde tijd en van dienstplichtigen in werkelijke dienst

periode: 1961-

(**KM**: directie Personeel, afdelingen Officieren en Schepelingen)

(**KL**: directie Personeel, afdeling Personeelszorg, sinds 1992 afdeling Personeel)

(**KLu**: directie Personeel, afdeling Rechtstoestand, sinds 1992 centrale Personeelszaken)

(145)

actor: Minister van Defensie

handeling: het verlenen van een studietoelage aan militair personeel, aangesteld voor bepaalde tijd, voor het volgen van een studie of vakonderricht met het oog op

het uitoefenen van een beroep in de burgermaatschappij

periode: 1982-
(KM: directie Personeel, afdelingen Officieren en Schepelingen)
(KL: directie Personeel, afdeling Personeelszorg, sinds 1992 afdeling Personeel
1996-2000: centrale directie personeel & organisatie
2001-: directie personeel en organisatie)
(KLu: directie Personeel, afdeling Rechtstoestand, sinds 1992 centrale Personeelszaken)

(146)

actor: Commissie Internationale Militaire Sportwedstrijden
handeling: het adviseren van de minister betreffende de deelname van Nederlandse militairen aan internationale militaire sportwedstrijden, de organisatie van deze sportwedstrijden in Nederland, de organisatie van nationale militaire kampioenschappen, de participatie van nationale militaire sportéquipes in militaire en civiele sportevenementen

periode: 1948-1997

(600)

Actor Coördinator Internationale Militaire Sportwedstrijden
Handeling Het adviseren van de minister van Defensie betreffende het beleid op het gebied van de militaire (top)sport
Periode 1998-

(450)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het zorgdragen voor de formatie en aansturing van en uitzending naar internationale militaire wedstrijden van nationale militaire sportequipes
Periode 1998-
1998-: Bureau Internationale Militaire Sportwedstrijden

(451)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het zorgdragen voor de organisatie van (inter-)nationale militaire kampioenschappen en andere evenementen (op sportgebied) in Nederland
Periode 1998-
1998-: Bureau Internationale Militaire Sportwedstrijden

(452)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het zorgdragen voor het stimuleren van (top)sportbeoefening en het individueel begeleiden van topsporters binnen de defensieorganisatie
Periode 1998-
1998-: Bureau Internationale Militaire Sportwedstrijden

(147)

actor: Defensie Filmcommissie
handeling: het bepalen van het recreatieve filmaanschaffings- en distributiebeleid voor militair personeel van de drie krijgsmacht delen
periode: 1960-1969

(148)

actor: Minister van Defensie
handeling: het bepalen van het recreatieve filmaanschaffings- en distributiebeleid voor militair personeel van de krijgsmacht delen

periode: 1970-
(1970-1976: Comité Ontwikkeling en Ontspanning
1976-1988: directoraat-generaal Personeel, directie Militaire Personeelszaken, afdeling
Personeelszorg
1988-1996: directie Personeel KL, afdeling Personeelszorg
1996-2000: centrale directie personeel & organisatie
2001-: directie personeel en organisatie)

4.9.6 Personeelsvoorlichting

Personeelsvoorlichting of interne voorlichting bij de krijgsmachtdelen bestaat uit de uitgave van periodieken, brochures en folders bestemd voor het marine-, land- en luchtmachtpersoneel, de nieuwsvoorziening en de persoonlijke berichtgeving aan elders verblijvende eenheden en hun familie. Bij de KM werden deze taken tot 1971 verzorgd door bureau Personeelspubliciteit van de hoofdafdeling personeel en sinds 1971 door de Marinevoorlichtingsdienst, waar het bureau Interne Voorlichting aan werd verbonden. Bij de land- en luchtmacht namen de beide voorlichtingsdiensten deze taak op zich.

Bij de oprichting van de centrale directie Voorlichting in 1973 werd de personeelsvoorlichting voor alle krijgsmachtdelen daarnaar overgebracht. Binnen deze directie heeft elk krijgsmachtdeel een eigen afdeling (Marinevoorlichting, Landmachtvoorlichting, Luchtmachtvoorlichting, marechausseevoorlichting), die het personeelsblad voor het eigen krijgsmachtdeel redigeert, thans 'Alle hens', 'Legerkoerier' en 'Vliegende Hollander'. De centrale directie verzorgt tevens de redactie van de 'Defensiekrant', 'Omslag' en andere periodieken, folders en brochures bedoeld voor militair en burgerpersoneel van de drie vier krijgsmachtdelen gezamenlijk.

Bepaalde taken zijn de krijgsmachtdelen zelf blijven uitvoeren. De stafofficier Voorlichting van de bevelhebber der zeevrijdkrachten verzorgt de redactie van 'Marinenieuws', een intern voorlichtingsblad voor burger en militair personeel van de KM. De persoonlijke berichtgeving aan bemanningen en hun familieleden is thans overgegaan op de regionale bevelhebbers. De afdeling Personeelszorg van de directie Personeel KM verzorgt voorlichtingsfolders voor nieuw aangenomen personeel, over de marine-opleidingen en ten aanzien van het toekomstig personeelsbeleid van Defensie.

Ook de KL en de KLu behielden eigen vormen van voorlichting, ten dele uitgaande van de bevelhebbers. Ook wordt gebruik gemaakt van bestaande informatievoorzieningen. De KL heeft sinds 1993 een eigen sectie Communicatie, ~~ressortend onder de afdeling Interne Zaken.~~ later gewijzigd in Afdeling Communicatie (tot op heden) ressortend onder de Stafgroep van de BLS. Deze afdeling houdt zich bezig met de ontwikkeling van landmachtbreed communicatiebeleid. Daarnaast geeft zij advies op het gebied van interne communicatie en public relations aan de bevelhebber, de directeuren en de staffunctionarissen van de Landmachtstaf. Ook geeft de afdeling functionele sturing aan communicatieadviseurs op andere plaatsen binnen de KL en bewaakt zij de mediastructuur. De eindredacteur van De Onderofficier en de redactie Flex maken deel uit van de afdeling net als de redactie Internet.

Handelingen

(149)

actor: Minister van Defensie

handeling: het voorbereiden en vaststellen van aanwijzingen en richtlijnen betreffende de personeelsvoorlichting voor (militair) personeel der krijgsmachtdelen gezamenlijk en voor de krijgsmachtdelen afzonderlijk

periode: 1945-

(1963-1973: centrale afdeling Personeelspubliciteit

1973-: centrale directie Voorlichting)

(KM/KL/KLu: 1945-: bevelhebbers der zee-, land- en luchtstrijdkrachten)

1945-1993: Marine-, Leger- en Luchtmachtvoorlichtingsdiensten

1973-: directies Voorlichting)

(150)

actor: Minister van Defensie

handeling: het uitgeven van personeelsperiodieken voor (militair) personeel der

krijgsmachtdelen gezamenlijk en van de krijgsmachtdelen afzonderlijk

periode: 1945-

(1963-1973: centrale afdeling Personeelspubliciteit
1973-: directie Voorlichting)
(**KM**: 1945-1971: hoofdafdeling Personeel, afdeling Personeelspubliciteit
1971-1973: Marinevoorlichtingsdienst
1973-: directie Voorlichting, afdeling Marinevoorlichting)
(**KL**: 1945-1973: Legervoorlichtingsdienst
1973-1993: directie Voorlichting, afdeling Legervoorlichting)
(**KLu**: 1948-1973: Luchtmachtvoorlichtingsdienst
1973-: directie Voorlichting, afdeling Luchtmachtvoorlichting)

(151)

actor: Minister van Defensie

handeling: het uitgeven van voorlichtingsfolders, -brochures en informatiekrantjes voor (militair) personeel der krijgsmachtdelen gezamenlijk en van de krijgsmachtdelen afzonderlijk

periode: 1945-

(1963-1976: centrale afdeling Personeelspubliciteit
1973-: directie Voorlichting)
(**KM**: 1976-1993: directie Voorlichting, afdeling Marinevoorlichting
1976-1993: directie Personeel, afdeling Personeelszorg)
(**KL**: 1976-: directie Voorlichting, afdeling Legervoorlichting)
1976-1993: directie Personeel, afdeling Personeelszorg
1993-1996: directie Personeel, afdeling Interne Zaken
1996-2000: centrale directie personeel & organisatie
2001-: directie personeel en organisatie)
(**KLu**: 1976-1993: directie Voorlichting, afdeling Luchtmachtvoorlichting)
1976-: directie Personeel, afdeling Personeelszorg)

4.9.7 Arbeidsomstandigheden

4.9.7.1 Inleiding

Nadat in het Arbeidsomstandighedenbesluit Defensie 1985 de Arbeidsomstandighedenwet van 1980 gedeeltelijk toepasbaar was verklaard op de krijgsmacht werden er per krijgsmachtdeel diensten bedrijfsgezondheidszorg opgericht. Deze diensten ressorteren onder de sous-chefs geneeskundige dienst. Zij adviseren over de bedrijfsgezondheidszorg aan commandanten en aan overlegorganen van militair personeel, en geven voorlichting over de voorkóming van beroepsziekten en de veiligheid bij het werk. Tot de dienst behoren bijvoorbeeld ook het Duikmedisch centrum en de Vliegmedische Dienst, die elk op hun eigen terrein bijzondere keuringen van militair personeel verrichten en wetenschappelijk onderzoek uitvoeren. In het kader van het Arbobesluit Defensie moeten commandanten en diensthoofden jaarverslagen opstellen over de arbeidsomstandigheden bij hun onderdeel, welke door de bevelhebbers worden samengevoegd in het Arbojaarverslag, waarvan één exemplaar aan de Arbeidsinspectie wordt gezonden en één aan de chef Defensiestaf.

Vóór de totstandkoming van het Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263) was het overgrote deel van de concrete bepalingen op het gebied van arbeidsomstandigheden niet in de Arbeidsomstandighedenwet zelf opgenomen, maar in vele op die wet gebaseerde besluiten. Het ging om een samenstel van regels, dat gebrekkig was in de onderlinge afstemming en dat deels verouderd, te gedetailleerd en complex was.

Een en ander maakte het noodzakelijk de op de Arbeidsomstandighedenwet gebaseerde uitvoeringsbesluiten te herstructureren, op te schonen en te actualiseren, zonder daarbij het bestaande niveau van arbeidsbescherming aan te tasten. Daartoe zijn, bij het onderhavige besluit, alle bestaande op de Arbeidsomstandighedenwet gebaseerde besluiten ingetrokken en vervangen door één nieuw geactualiseerd besluit, waarin minder detailvoorschriften zijn opgenomen en waarin bijzondere aandacht is besteed aan een heldere systematische indeling en een goede onderlinge afstemming van de voorschriften: het Arbeidsomstandighedenbesluit.

De herstructurering, opschoning en actualisering heeft tevens geleid tot een sterke vermindering van het aantal regels op het terrein van arbeidsomstandigheden: het bevat ongeveer 400 artikelen.

Ten slotte bestonden er afzonderlijke besluiten voor de in artikel 2 van de Arbeidsomstandighedenwet genoemde bijzondere sectoren, waaronder defensie (het Arbeidsomstandighedenbesluit Defensie). In dit besluit waren aanvullende of afwijkende regels vastgelegd. Tevens was daarin aangegeven welke arbeidsbeschermende voorschriften voor defensie niet van toepassing waren. Achterliggende gedachte was – en is – dat het belang van de landsverdediging het niet altijd mogelijk maakt de arbeidsomstandigheden bij defensie op exact dezelfde wijze te regelen als in het bedrijfsleven. Dit hangt samen met het specifieke karakter van de sector dan wel met de specifieke belangen die daar in het geding zijn. Ook in de Arbeidsomstandighedenwet 1998 kent daarom voornoemde bijzondere sectoren, waaronder defensie. Enerzijds gaat het daarbij om bepalingen waarin wordt geregeld of, en zo ja in hoeverre, de Arbeidsomstandighedenwet zelf voor deze sectoren geldt. Anderzijds gaat het om bepalingen waarin wordt geregeld of, en zo ja in hoeverre, het Arbeidsomstandighedenbesluit voor deze sectoren geldt.

Voor defensie geldt nog steeds (§ 6.1), dat daarvoor niet zonder meer op dezelfde wijze als in het bedrijfsleven de gehele Arbeidsomstandighedenwet en de daarop gebaseerde regelgeving van toepassing kan zijn. Echter het beleidsstreven is er op gericht in situaties waarin de Arbowet binnen defensie niet van toepassing is maximale toepasbaarheid van de wet na te streven.

De Arbowet verplicht tot een goede verdeling van bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Deze verantwoordelijkheidstoedeling is bij defensie als volgt geregeld; het kerndepartement is belast met de uitvoering op hoofdlijnen van het arbeidsomstandighedenbeleid, terwijl de bevelhebbers verantwoordelijk zijn voor de beleidsoverdracht en uitvoering. Elke 2 jaar worden de beleidsdoelstellingen op arbobebied geactualiseerd. In het interservice comité arbeidsomstandighedenangelegenheden wordt het beleid en de beleidsuitvoering gecoördineerd.

De noodzaak van een integrale en structurele aanpak van het arbobeleid bij Defensie werd wenselijk en noodzakelijk geacht. Derhalve kondigde de Defensienota 2000 een daartoe strekkend arbobeleidskader aan, dat evenwicht moet brengen tussen de toepassing van wet- en regelgeving waar mogelijk en uitzonderingsmogelijkheden waar noodzakelijk. Het beleidskader beoogt een bijdrage te leveren aan de preventie van arbo-incidenten en ongevallen. Voorts moet het bijdragen aan het inzichtelijk maken van de inspanningen van Defensie op arbobebied en het aantoonbaar maken van resultaten. Tenslotte beoogt het beleidskader een verbetering van de sturing en verantwoording van het arbobeleid te verwezenlijken.

Dit arbobeleidskader is in 2001 door het directoraat-generaal personeel in samenwerking met TNO-Arbeid ontwikkeld.

4.9.7.2 Algemeen

In dit hoofdstuk zijn handelingen opgenomen die wèl hun grondslag vinden in de wet- en regelgeving voor het beleidsterrein, maar algemeen van aard zijn en daarom niet in een van de volgende paragrafen kunnen worden toegedeeld.

Andere algemene handelingen hebben betrekking op de medezeggenschap. De Arbowet verplicht de werkgever en de werknemers tot samenwerking in de zorg voor de veiligheid, de gezondheid en het welzijn binnen het bedrijf of de inrichting. De werknemers kunnen zich hierbij laten vertegenwoordigen door de ondernemingsraad of de 'Arbocommissie'. Bedrijven of inrichtingen zónder ondernemingsraad kunnen namelijk (categorisch) bij algemene maatregel van bestuur van de Minister van Sociale Zaken of door een individuele aanwijzing van het districtshoofd van de Arbeidsinspectie verplicht gesteld worden een 'Arbocommissie' in te stellen.¹⁰¹

Ter vervulling van hun taak bezitten het overlegorgaan en de 'Arbocommissie' dezelfde rechten en bevoegdheden. Beiden beraden zich omtrent het Arbo-beleid in het bedrijf of de inrichting, plegen regelmatig overleg daarover met de werkgever en dienen hem van advies. Ze kunnen één of meer deskundigen uitnodigen tot het bijwonen van een vergadering met het oog op de behandeling van een bepaald onderwerp, of tot het uitbrengen van een

101. Arbowet (Stb. 1980/664), art. 14, eerste t/m derde lid; zie ook Schaap en Spieksma, *Ter bevordering van menswaardige arbeid*, 38-39, handelingen 44 en 45.

schriftelijk advies.¹⁰²

Van algemene aard zijn ook enige handelingen zoals het opstellen van jaarverslagen. De wettelijke verplichting hiertoe bestaat pas sinds de invoering van de Arbowet.

De Arbowet stelt het vaststellen van een jaarplan verplicht is voor bedrijven en inrichtingen, behorende tot een bij AMvB aangewezen categorie. Bij het Besluit verplichtstelling jaarplan, Stb. 1990, 490, art. 1, zijn aangewezen bedrijven of inrichtingen waar tenminste honderd werknemers in dienst van de werkgever zijn. *Jaarverslagen* dienen op grond van de Arbowet opgemaakt te worden (a) door bedrijven en inrichtingen behorende tot een door de bij algemene maatregel van bestuur aangewezen categorie en (b) door bedrijven en inrichtingen behorende tot een categorie die gehouden is een *jaarplan* op te stellen. Tot eerste categorie werden bij het Besluit verplichtstelling *jaarverslag* (Stb. 1985/227) aangewezen bedrijven of instellingen waar tenminste honderd werknemers in dienst van de werkgever werkzaam zijn. Dezelfde groep werd vijf jaar later aangewezen in het Besluit verplichtstelling *jaarplan* (Stb. 1990/490). Hierbij werd het Besluit verplichtstelling *jaarverslag*, dat feitelijk overbodig was geworden, ingetrokken.

Het opmaken van een jaarverslag is vanaf 1997 niet meer in de Arbowet/-besluit opgenomen. Er dient nu jaarlijks gerapporteerd te worden over de uitvoering van de in het plan van aanpak opgenomen maatregelen. (Arbeidsomstandighedenwet 1998, Stb 1999, nr. 184, art. 5.3).

De laatste algemene handelingen hebben betrekking op de naleving van de wet.

Handelingen

(453)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	het voorbereiden en vaststellen van het beleid betreffende de arbeidsomstandigheden bij het Ministerie van Defensie
Periode	1945-

(130)

actor:	Minister van Defensie
handeling:	voorbereiden en vaststellen van voorschriften en richtlijnen betreffende de bedrijfsgezondheidszorg bij de krijgsmachtdelen op basis van het Arbeidsomstandighedenbesluit Defensie 1985

periode:	1985-1997
	(1985-1993: directies Personeel, afdelingen Bedrijfsgezondheidszorg)

(454)

actor:	Minister van Defensie
handeling:	voorbereiden en vaststellen van voorschriften en richtlijnen betreffende de bedrijfsgezondheidszorg bij de krijgsmachtdelen

periode:	1998-
----------	-------

102. De bevoegdheden van raad en commissie specifiek op het gebied van de arbeidsomstandigheden worden genoemd in de Arbowet (Stb. 1980 / 664), zoals gewijzigd (Stb. 1990, 91), artt. 14-15. Meer algemeen in de Wet op de Ondernemingsraden (Stb. 1971/54) art. 17, art. 18, eerste en tweede lid, en art. 31, eerste lid; en in het Algemeen Rijksambtenarenreglement, artt. 105- 129b voor de Centrale Commissie, de Bijzondere Commissie en de dienstcommissies bij de Rijksoverheid.

(455)
Actor Minister van Defensie
Handeling Het jaarlijks vastleggen van het beleid gericht op veiligheid, gezondheid en welzijn in de vorm van een schriftelijk plan voor de periode van tenminste één jaar
Periode 1990-1998
Grondslag Arbowet, 8 november 1980, Stb. 1980/664, art. 4.3; gewijzigd bij wet van 22 december 1993, Stb. 1993/757, art. 4.6
Product Arbo-jaarplan

(456)
Actor Minister van Defensie
Handeling het opmaken van een jaarverslag met betrekking tot de veiligheid, de bescherming van de gezondheid en de maatregelen ter bevordering van het welzijn van de werknemers
Periode 1985-
Grondslag Arbowet, 8 november 1980, Stb. 1980 / 664, art 10.1; Arbeidsomstandighedenbesluit Defensie, besluit van 28 maart 1985, Stb. 1985/211, art. 2.2; Arbeidsomstandighedenwet 1998, 18 maart 1999, Stb 1999, nr. 184, art 5.2 (i.w. wet van 25 oktober 1999, Stb. 1999, nr. 450), laatstelijk gewijzigd 21 juni 2000 Stb. 2000/327, art. 5.3.
Product Arbo-jaarverslag, vanaf 1997 jaarlijkse rapportage
Opmerking De werkgever zendt het Arbo-jaarverslag aan het overlegorgaan en aan het districtshoofd van de Arbeidsinspectie. Het opmaken van een jaarverslag is vanaf 1997 niet meer in de Arbowet/-besluit opgenomen. Er dient nu jaarlijks gerapporteerd te worden over de uitvoering van de in het plan van aanpak opgenomen maatregelen. (Arbowet, art. 5.3).

(457)
Actor Minister van Defensie
Handeling het beschikken op een verzoek van een overlegorgaan één of meer deskundigen op arbo-gebied uit te nodigen tot het bijwonen van een vergadering of tot het uitbrengen van een schriftelijk advies
Periode 1990-
Grondslag Arbowet, 8 november 1980, Stb. 1980 / 664, art 14.11; Arbeidsomstandighedenbesluit Defensie, besluit van 28 maart 1985, Stb. 1985/211, art. 15 gewijzigd bij wet van 1 februari 1990, Stb. 1990/91, art. 15.7, Besluit medezeggenschap defensie, 26 augustus 1999, Stb. 1999/361, art. 15, lid 4
Opmerking Toestemming van de minister (hoofd diensteenheid) is alleen nodig, als de deskundige kosten in rekening brengt.

(458)
Actor Minister van Defensie
Handeling Het indienen van een bezwaarschrift bij de bevelhebber tegen de beslissing van het hoofd diensteenheid op het beroep van een overlegorgaan inzake de uitnodiging van deskundigen tot het bijwonen van een vergadering
Periode 1985-
Grondslag Arbowet, 8 november 1980, Stb. 1980 / 664, art 42.4; Arbeidsomstandighedenbesluit Defensie, besluit van 28 maart 1985, Stb. 1985/211, art. 2; gewijzigd bij wet van 23 november 1995, Stb. 1995/598, art. 42.1; Arbeidsomstandighedenwet 1998, 18 maart 1999, Stb 1999, nr. 184, art

Opmerking	31 (i.w. wet van 25 oktober 1999, Stb. 1999, nr. 450) Bij bezwaar van het hoofd van een dienst eenheid wordt door de bevelhebber binnen vier weken nadat advies van het college van geschillen is ontvangen beslist
(459)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het bij de Arbeidsinspectie aanvragen van een ontheffing van de bij de Arbowet opgelegde verplichtingen inzake deskundige diensten
Periode	1985-
Grondslag	Arbowet, 8 november 1980, Stb. 1980 / 664, art 41.2; Arbeidsomstandighedenbesluit Defensie, besluit van 28 maart 1985, Stb. 1985/211, art. 2.2; Arbeidsomstandighedenwet 1998, 18 maart 1999, Stb 1999, nr. 184, art 30.2 (i.w. wet van 25 oktober 1999, Stb. 1999, nr. 450)
(460)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	het indienen van een bezwaarschrift bij de minister van Sociale Zaken tegen de beslissing van het districtshoofd van de Arbeidsinspectie / de Directeur-Generaal van de Arbeid op een verzoek van een overlegorgaan om wetstoepassing
Periode	1985-
Grondslag	Arbowet, 8 november 1980, Stb. 1980 / 664, art 42.1; Arbeidsomstandighedenbesluit Defensie, besluit van 28 maart 1985, Stb. 1985/211, art. 2.2; gewijzigd bij wet van 23 november 1995, Stb. 1995/598, art. 42.1
(461)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het instellen van een beroep bij de minister van Sociale Zaken (en Werkgelegenheid) tegen een beschikking van ambtenaren belast met het toezicht van het bepaalde bij of krachtens de Arbeidsomstandighedenwet
Periode	1985-
Grondslag	Arbowet, 8 november 1980, Stb. 1980 / 664, art 42.1-4 gewijzigd bij wet van 23 november 1995, Stb. 1995/598, art. 42.1; Arbeidsomstandighedenbesluit Defensie, besluit van 28 maart 1985, Stb. 1985/211, art. 2.2; Arbeidsomstandighedenwet 1998, 18 maart 1999, Stb 1999, nr. 184, art 31.1 (i.w. wet van 25 oktober 1999, Stb. 1999, nr. 450)
Opmerking	onder beschikkingen wordt verstaan: een aanwijzing tot naleving van het bij of krachtens de wet bepaalde; een eis inzake de wijze waarop het krachtens de wet bepaalde dient te worden nageleefd; een ongeldig verklaren van bewijsstukken; een beslissing inzake de individuele ontheffing van een bedrijf of inrichting van de bij de Arbowet gestelde voorschriften.
(462)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	het instellen van een beroep bij de minister van Sociale Zaken tegen een beschikking van een keuringsinstantie of van de Arbeidsinspectie met betrekking tot gevaarlijke werktuigen
Periode	1952-
Grondslag	Wet op de gevaarlijke werktuigen, Stb. 1952/104, art. 13.1; Besluit drukvaten eenvoudige vorm, Stb. 1992/456, art. 8.3; Besluit machines, Stb. 1993/134, art.

9.3; Besluit persoonlijke beschermingsmiddelen, Stb. 1993/441, art. 8.3

(463)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	het bij de Arbeidsinspectie aanvragen van een individuele ontheffing van de bij de Arbowet opgelegde verplichtingen
Periode	1985-
Grondslag	Arbowet, 8 november 1980, Stb. 1980 / 664, art 41.2; Arbeidsomstandighedenbesluit Defensie, besluit van 28 maart 1985, Stb. 1985/211, art. 2.2; Arbeidsomstandighedenwet 1998, 18 maart 1999, Stb. 1999, nr. 184, art 30.2 (i.w. wet van 25 oktober 1999, Stb. 1999, nr. 450)
Opmerking	de genoemde verplichtingen hebben betrekking op: de samenwerking en het overleg met werknemers; de deskundige diensten; de veiligheids- en gezondheidsvoorschriften.

4.9.7.3 Deskundige dienst

In dit hoofdstuk zijn de handelingen ondergebracht die betrekking hebben op de instelling van deskundige diensten op het gebied van de bedrijfsveiligheid en -gezondheid. De hierna volgende handelingen konden wegens hun algemene aard niet in de hoofdstukken betreffende de veiligheid of de gezondheid ondergebracht worden.

Met de invoering van de Arbowet zijn bedrijfsveiligheidsdiensten of -deskundigen in de plaats van de veiligheidscommissies getreden. Deze hebben een uitgebreider takenpakket dan hun voorgangers. Bedrijfsveiligheidsdiensten zijn in 1989 verplicht gesteld voor ondernemingen en inrichtingen die tenminste 500 werknemers in dienst hebben -hetzelfde criterium als voor de verplichtstelling van bedrijfsgezondheidsdiensten is gehanteerd.¹⁰³

De Arbowet heeft bovendien de mogelijkheid geschapen de bedrijfsgezondheidsdienst- en de bedrijfsveiligheidsdienst in één instituut te verenigen¹⁰⁴. Nog vóór de inwerkingtreding van de bepalingen van de Arbowet omtrent de veiligheidsdiensten nam de minister van Binnenlandse Zaken de bedrijfsgezondheidszorg en de zorg voor de bedrijfsveiligheid onder te brengen in één 'RGD nieuwe stijl', de Rijks Bedrijfsgezondheids- en Bedrijfsveiligheidsdienst (RBB). Elf jaar na haar oprichting, 1996, werd de deze dienst geprivatiseerd.¹⁰⁵

103. Besluit verplichtstelling veiligheidsdiensten Arbowet (Stb. 1989/304), art. 1, eerste lid.

104. Expliciet werd dit pas bij de wetwijziging van 1987 onder woorden gebracht: zie Stb. 1987/535, art. 20, eerste lid.

105. Nota van Toelichting bij het Besluit Arbodiensten (Stb. 1993/781), p.11.

Tot 1994 kon de werkgever op verschillende wijzen aan de door de Arbowet opgelegde verplichtingen voldoen. Hij kon in zijn bedrijf een eigen dienst oprichten die zich uitsluitend met de bedrijfsgezondheidszorg bezig hield, en daarnaast een eigen veiligheidsdienst, die taken op het gebied van de veiligheid verrichtte (de zgn. 'interne enkelvoudige bedrijfsgezondheidsdienst en veiligheidsdienst'). Een andere mogelijkheid was de oprichting van een zogenaamde 'interne gecombineerde dienst', die zowel op het gebied van de bedrijfsgezondheidszorg als veiligheidszorg werkzaam was - zoals de RBB bij de Rijksoverheid tussen 1985 en 1996. Verder was het mogelijk dat de werkgever aansluiting zocht bij een bestaande externe bedrijfsgezondheidsdienst, veiligheidsdienst, gecombineerde dienst of arbodienst -zoals de Rijksoverheid dat heeft gedaan bij de N.V. RBB sinds 1996- dan wel samen met andere werkgevers een dienst oprichtte.

Sinds de Arbowet in 1993 gewijzigd is in de trant van de Richtlijn nr. 89/391/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen, dienen alle werkgevers te beschikken over deskundigen op Arbobebied -al dan niet in eigen dienst; de dienstverlening dient integraal en arbobreed te zijn. In de regelgeving verdween aldus het traditionele onderscheid tussen de bedrijfsgezondheidszorg en de zorg voor de bedrijfsveiligheid. Voor de Rijksoverheid veranderde in dit opzicht niets, aangezien ook die dienstvakken waarvoor voorheen geen verplichting had bestaan, reeds met de RBB verbonden waren.¹⁰⁶

Zowel onder de Veiligheidswet 1934 als onder de Arbowet dienen de deskundige diensten, alsmede de veiligheidscommissies door de minister van Sociale Zaken erkend te zijn. Met een dergelijke erkenning werd aangegeven dat de dienst of commissie in kwestie haar taken naar behoren uitvoerde. In 1993 is het erkenningstelsel vervangen door een stelsel van certificaten, welke de minister aan goed functionerende diensten verstrekt.

Handelingen

(464)

Actor Minister van Defensie
 Handeling het verstrekken van statistische gegevens met betrekking tot de uitoefening van de taken van de arbodienst aan de minister van Sociale Zaken
 Periode 1997-
 Grondslag Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60
 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art 2.12.1

(465)

Actor Minister van Defensie
 Handeling het schriftelijk vastleggen van de inhoud van de begeleiding van zieke werknemers door de bedrijfsgezondheidsdienst/arbodienst alsmede van de wijze waarop deze begeleiding plaats vindt
 Periode 1993-
 Grondslag Arbowet, 8 november 1980, Stb. 1980 / 664, zoals gewijzigd bij wet van 22 december 1993, Stb. 1993/757, art. 18.3 sub onder a en b ;
 Arbeidsomstandighedenbesluit Defensie, besluit van 28 maart 1985, Stb. 1985/211, art. 2.2; Arbeidsomstandighedenwet 1998, 18 maart 1999, Stb 1999, nr. 184, art. 14.4 (i.w. wet van 25 oktober 1999, Stb. 1999, nr. 450)
 Product Contract

106. Nota van Toelichting bij het Besluit Arbodiensten (Stb. 1993/781), p..6-11.

(466)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	het aan een krijgsmachtdeel verbinden van een bedrijfsgezondheidsdienst/arbodienst.
Periode	1988-
Grondslag	Arbowet, 8 november 1980, Stb. 1980/664, art. 17.1-2, 18.1-2, 19.1-2 en 20.1; gewijzigd bij wet van 26 november 1987, Stb. 1987/535, art. 18.1-2 en 19.1-2; gewijzigd bij wet van 22 december 1993, Stb. 1993/757, art. 17.1; Besluit tot wijziging van het Arbeidsomstandighedenbesluit Defensie (Stb. 211, 1985) in verband met de tweede fase van invoering van de Arbeidsomstandighedenwet (Stb. 1987, nr. 604); Arbeidsomstandighedenwet 1998, 18 maart 1999, Stb 1999, nr. 184, art. 14.1 (i.w. wet van 25 oktober 1999, Stb. 1999, nr. 450)
(467)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	het aanvragen van een certificaat arbodienst bij de minister van Sociale Zaken ten behoeve van de bedrijfsgezondheidsdienst / de bedrijfsveiligheidsdienst / de gecombineerde dienst
Periode	1994-
Grondslag	Besluit Arbodiensten, 28 december 1993, Stb. 1993/781, art. 10.1, Arbeidsomstandighedenwet 1998, 18 maart 1999, Stb 1999, nr. 184, art. 20 (i.w. wet van 25 oktober 1999, Stb. 1999, nr. 450); Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art 1.5 ^e
Opmerking	Het certificaat arbodienst wordt verleend door de minister van Sociale Zaken of een door hem aangewezen instelling, voor een periode van ten hoogste vier jaar

4.9.7.4 Veiligheid

Reeds vóórdat de Arbowet van kracht werd, waren werkgevers verplicht tot het nemen van maatregelen ter bevordering van de veiligheid der werknemers.

De Veiligheidswet 1934 en de daarop gebaseerde besluiten beperkten zich in hoofdzaak tot het geven van voorschriften omtrent de werkruimten, de werktuigen en het materieel. Pas met de komst van de Arbowet in de jaren tachtig werd de werkgevers verplicht gesteld de gevaren binnen hun bedrijven of inrichtingen in kaart te brengen en zelf een preventief beleid op het gebied van de veiligheid te ontwikkelen. De Arbowet breidde het takenpakket van de werkgevers nog meer uit door veiligheidsrapporten en rampenplannen van hen te eisen. Verder werden zij verplicht tot het bijhouden van een eigen administratie inzake ongevallen die binnen hun bedrijven plaats vonden en, in meer gevallen dan voorheen, tot het doen van aangifte van ongevallen.

Met het oog op de veiligheid zijn bij de wet -de Veiligheidswet 1934 en de Arbowet, en vooral de Stoomwet 1953 en de Wet op de Gevaarlijke Werktuigen- voorschriften gesteld aan de machines, installaties of, apparaten en het materieel waarmee werknemers hun arbeid verrichten. In een aantal, bij amvb aangewezen, gevallen mogen deze machines pas in werking gesteld worden nadat zij door de Dienst voor het Stoomwezen of een andere keuringsinstantie zijn onderzocht en goedgekeurd (de initiële keuring); bovendien moeten ze periodiek herkeurd worden. Het bezit of gebruik van deze machines dient vóór de initiële

keuring aan de Arbeidsinspectie gemeld te worden. In andere gevallen verloopt de controleprocedure buiten de Arbeidsinspectie om.

Handelingen

(468)

Actor Minister van Defensie
Handeling het inventariseren en evalueren van de gevaren voor de veiligheid waaraan werknemers in verband met hun arbeid zijn blootgesteld
Periode 1993-
Grondslag Arbowet, 8 november 1980, Stb. 1980/664, zoals gewijzigd bij wet van 22 december 1993, Stb. 1993/757, art. 4.1; Arbeidsomstandighedenbesluit Defensie, besluit van 28 maart 1985, Stb. 1985/211, art. 2.2; Arbobesluit persoonlijke beschermingsmiddelen, 15 juli 1993, Stb. 1993/442, art. 4.1; Arbeidsomstandighedenwet 1998, 18 maart 1999, Stb. 1999, nr. 184, art. 5 (i.w. wet van 25 oktober 1999, Stb. 1999, nr. 450)
Opmerking Onder de gevaren worden onder meer begrepen de gevaren van de werktuigen, machines, toestellen en andere hulpmiddelen bij de arbeid, de stoffen en preparaten waarmee wordt gewerkt, en de inrichting van de arbeidsplaats.
Deze worden schriftelijk vastgelegd in de risico-inventarisatie en –evaluatie. Tevens worden in een plan van aanpak opgenomen de te nemen maatregelen in verband met die risico's.

(469)

Actor Minister van Defensie
Handeling het nemen van maatregelen ter voorkoming van gevaar voor de veiligheid en gezondheid van andere personen dan de werknemers in verband met de door werknemers verrichte arbeid in een bedrijf of inrichting
Periode 1997-
Grondslag Arbeidsomstandighedenwet 1998, artikel 10. wet van 25 oktober 1999, Stb. 1999, nr. 450)

(470)

Actor Minister van Defensie
Handeling het (doen) opstellen en actualiseren van een (arbeids-)veiligheidsrapport
Periode 1985-
Grondslag Arbowet, 8 november 1980, Stb. 1980/664, art. 5.1 en 5.4; Arbeidsomstandighedenbesluit Defensie, besluit van 28 maart 1985, Stb. 1985/211, art. 2.2; Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art 2.2b

(471)

Actor Minister van Defensie
Handeling het indienen van een beroepschrift bij de minister van Sociale Zaken tegen een eis van de Arbeidsinspectie inzake het (arbeids-)veiligheidsrapport een individuele aanwijzing van de Directeur-Generaal van de Arbeid, behelzende de verplichting tot het (doen) opstellen van een (arbeids-)veiligheidsrapport
Periode 1985-

Grondslag	Arbowet, 8 november 1980, Stb. 1980/664, art. 42.2; gewijzigd bij wet van 23 november 1995, Stb. 1995/598, art. 42.1; Arbeidsomstandighedenbesluit Defensie, besluit van 28 maart 1985, Stb. 1985/211, art. 2.2; Arbeidsomstandighedenwet 1998, 18 maart 1999, Stb 1999, nr. 184, art. 31.1 (i.w. wet van 25 oktober 1999, Stb. 1999, nr. 450)
Opmerking	Tot 1995 werd in de grondslag niet van beroepschrift, maar van bezwaarschrift gesproken.
(472)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	het (doen) opstellen van een rampenplan
Periode	1985-1997
Grondslag	Arbowet, 8 november 1980, Stb. 1980/664, art. 5.11; Arbeidsomstandighedenbesluit Defensie, besluit van 28 maart 1985, Stb. 1985/211, art. 2.2
Opmerking	een rampenplan wordt opgesteld op eis van het districtshoofd van de Arbeidsinspectie
(473)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	het nemen van maatregelen om de veiligheid of gezondheid van werknemers te verzekeren, indien een toestand ontstaat waarin direct gevaar voor de veiligheid of gezondheid aanwezig is
Periode	1997-
Grondslag	Arbeidsomstandighedenwet 1998, artikel 3, lid 1e (i.w. wet van 25 oktober 1999, Stb. 1999, nr. 450)
Opmerking	het betreft hier de instelling en organisatie van de bedrijfshulpverlening zoals nader is uitgewerkt in het Arbeidsomstandighedenbesluit 1998 onder Hoofdstuk 2, Afdeling 4, alsmede het opstellen van een calamiteitenplan.
(474)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	het nemen van maatregelen ter voorkoming en beperking van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen betrokken zijn
Periode	1997-
Grondslag	Arbeidsomstandighedenwet 1998, artikel 6 (i.w. wet van 25 oktober 1999, Stb. 1999, nr. 450)
(475)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	het schriftelijk vaststellen van een springplan bij arbeid waarbij stoffen worden gebruikt voor het springen van objecten of materialen
Periode	1995-
Grondslag	Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 4.8.1
(476)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het inventariseren, evalueren en beoordelen van persoonlijke beschermingsmiddelen
Periode	1997-

Grondslag	Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 8.2
(477)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	het schriftelijk aan de Arbeidsinspectie melden van het voornemen om een in de vrijstelling specifieke stoffenverbod genoemde stof te vervaardigen, te gebruiken of in voorraad te houden
Periode	1997-
Product	Voorschrift
Grondslag	Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 9.15, lid a en b.

4.9.7.5 Bedrijfsongevallen

(478)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het registreren van een ongeval of een gebeurtenis waarbij grote materiële schade is veroorzaakt
Periode	1985-
Grondslag	Arbowet, 8 november 1980, Stb. 1980/664, art. 9.3; Arbeidsomstandighedenwet 1998, 18 maart 1999, Stb 1999, nr. 184, art. 5.1 (i.w. wet van 25 oktober 1999, Stb. 1999, nr. 450), laatstelijk gewijzigd 21 juni 2000 Stb. 2000/327, art. 5.2.

(479)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het aan het bevoegd gezag melden van een ongeval of een gebeurtenis binnen het bedrijf of de inrichting waarbij grote materiële schade is veroorzaakt
Periode	1945-
Grondslag	Stoomwet 1896, 15 april 1896, Stb. 1896/69, art. 24.1; Stoomwet 1953, 25 maart 1953, Stb. 1953/179, art. 13.1; Arbowet, 8 november 1980, Stb. 1980/664, art. 9.1-2; Besluit biologische agentia, 17 mei 1994, Stb. 1994/368, art. 14; Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 4.95
Opmerking	Het bevoegd gezag is: in geval van een ongeval bij het gebruik van een stoom- of dampstoestel; de burgemeester van de gemeente (tot 1954); de Dienst voor het Stoomwezen (vanaf 1954); in overige gevallen: het districtshoofd van de Arbeidsinspectie.

(480)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het bij de Arbeidsinspectie melden van een aan een militair overkomen ongeval dat ernstige lichamelijk dan wel geestelijk letsel of de dood ten gevolge heeft
Periode	1998-
Grondslag	Arbeidsomstandighedenwet 1998, artikel 9, lid 1 (i.w. wet van 25 oktober 1999, Stb. 1999, nr. 450)

(619)	
Handeling	Het registreren en onderzoeken van een aan een militair overkomen ongeval dat ernstige lichamelijk dan wel geestelijk letsel of de dood ten gevolge heeft
Periode	1998-
Grondslag	Arbowet, 8 november 1980, Stb. 1980/664, art. 9.3; Arbeidsomstandighedenwet 1998, 18 maart 1999, Stb 1999, nr. 184, art. 5.1 (i.w. wet van 25 oktober 1999, Stb. 1999, nr. 450), laatstelijk gewijzigd 21 juni 2000 Stb. 2000/327, art. 5.2; AMAR, art. 147; Regeling proces-verbaal van ongeval en rapportage medische aangelegenheden, MB van 19 december 1997, nr. P/97008670.
Product	Register, proces-verbaal van ongeval

(612)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het registreren van het overlijden en van de vermissing van een militair
Periode	1945-

(390)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het bemiddelen bij het voeren van een procedure tot het verklaren dat rechtsvermoeden van overlijden van een vermiste militair bestaat
Periode	1982-
Grondslag	AMAR, art 119

4.9.7.6 Werktuigen en materieel

(481)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	het vastleggen van toezichthoudende taken van militairen in verband met gevaarlijke werktuigen
Periode	1983-
Grondslag	Wet op de gevaarlijke werktuigen, Stb. 1952/104, zoals gewijzigd, Stb. 1980/664, art. 14a

(482)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	het bij het districtshoofd van de Arbeidsinspectie aanvragen van ontheffing van de bepalingen van de Wet op de gevaarlijke werktuigen
Periode	1953-
Grondslag	Wet op de gevaarlijke werktuigen, 5 maart 1952 , Stb. 1952/104, art. 11.1

(483)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	het instellen van een beroep bij de minister van Sociale Zaken tegen een beschikking van een keuringsinstantie of ambtenaar, belast met het toezicht op de naleving van de Wet op de gevaarlijke werktuigen
Periode	1952-
Grondslag:	Wet op de gevaarlijke werktuigen, 5 maart 1952, Stb. 1952/104, art. 13
Opmerking	Onder beschikkingen wordt verstaan: een beslissing waarbij de afgifte van een certificaat of merk van goedkeuring is geweigerd; een beslissing

	betreffende een ontheffing van het bij of krachtens de WGW bepaalde; een eis betreffende de wijze waarop het bij of krachtens de WGW bepaalde dient te worden nageleefd.
(484)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het instellen van een beroep bij de minister van Sociale Zaken tegen een beslissing van een keuringsinstantie betreffende een EG-typeverklaring van een door haar gekeurde gevaarlijke machine of beveiligingsmiddel
Periode	1992-
Grondslag	Besluit drukvaten van eenvoudige vorm, 24 augustus 1992, Stb. 1992/456, art. 8.3; Besluit machines, 25 februari 1993, Stb. 1993/134, art. 9.3; Besluit persoonlijke beschermingsmiddelen, 23 juli 1993, Stb. 1993/441, art. 8.3
(485)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het aanvragen van een keuring voor een stoom- of dampstoestel
Periode	1954-
Grondslag	Stoomwet 1953, 25 maart 1953, Stb. 1953/179, art. 7 en 11.1
Opmerking	De wet schrijft voor dat bepaalde typen toestellen door de Dienst voor het Stoomwezen gekeurd worden, voordat ze in werking worden gesteld (de zgn. <i>initiële keuring</i>); na goedkeuring wordt zo'n toestel periodiek herkeurd. Andere typen kunnen eveneens gekeurd worden, indien de eigenaar/gebruiker zulks wenst. De gegevens met betrekking tot een gekeurd stoom- of dampstoestel, worden door de Dienst opgetekend in het zgn. 'controleboek', dat door de eigenaar/gebruiker in de nabijheid van het betreffende toestel bewaard dient te worden.
(486)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	het instellen van een beroep bij de minister van Sociale Zaken tegen een beslissing van de Dienst voor het Stoomwezen
Periode	1954-
Grondslag	Stoomwet 1953, 25 maart 1953, Stb. 1953 / 179, art. 12
(487)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	het aanvragen van een keuring voor een gemotoriseerd transportwerktuig, een kantel- of valbeveiliging of een geïmporteerd gevaarlijk werktuig of beveiligingsmiddel ten aanzien waarvan de wet een keuring voorschrijft
Periode	1952-
Grondslag	Wet op de gevaarlijke werktuigen, 5 maart 1952, Stb. 1952/104, art. 8.1; Besluit gemotoriseerde transportwerktuigen, 6 februari 1992, Stb. 1992/77, art. 4.1; Besluit kantel- en valbeveiligingen bouwmaschinen, 26 mei 1992, Stb. 1992/267, art. 5.1
(488)	
Actor	Minister van Defensie

Handeling	het aanvragen van een keuring voor een lift
Periode	1956-
Grondslag	Liftenbesluit I, 23 maart 1956, Stb. 1956/167, art. 24.1 (i.b. besluit van 1 augustus 1995, Stb. 379, art. 24); besluit van 22 augustus 1996, Stb. 444, gewijzigd bij besluit van 7 december 1998, Stb. 691, art. 17.
Opmerking	de minister doet als eigenaar of houder van de lift bij de Arbeidsinspectie aangifte van het bezitten of gebruiken van een lift. Een erkende keuringsinstantie verricht vervolgens de keuring.
(489)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	het bijhouden van een register van hijs- en hefwerktuigen en hijs- en hefgereedschappen aan boord van een schip
Periode	1997-
Grondslag	Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 7.29, lid 10
(490)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	het (doen) onderzoeken of een hijskraan voldoet aan de bij de wet gestelde voorschriften
Periode	1991-
Grondslag	Veiligheidsbesluit restgroepen, 20 september 1990, Stb. 1990/491, art. 32:2-4; Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 7.19, 7.29.10
Opmerking	de gegevens met betrekking tot een hijskraan, behorende tot een aangewezen categorie, dienen bijgehouden te worden in een zgn. 'kraanboek' dat in de nabijheid van de hijskraan bewaard wordt (Veiligheidsbesluit voor fabrieken of werkplaatsen 1938, art. 141.6; Veiligheidsbesluit restgroepen, 20 september 1990, art. 32.7, beide b.w. 1 november 1999; Arbeidsomstandighedenbesluit, art. 7.19.8).
(491)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	het (doen) onderzoeken of hijsgereedschap voldoet aan de bij de wet gestelde voorschriften
Periode	1991-
Grondslag	Veiligheidsbesluit restgroepen, 20 september 1990, Stb. 1990/491, art. 35.4-5; Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 7.20, 7.29
(492)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	het (doen) onderzoeken of een steiger voldoet aan de bij de wet gestelde voorschriften
Periode	1991-
Grondslag	Veiligheidsbesluit restgroepen, 20 september 1990, Stb. 1990/491, art. 18.2; Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 7.34.
(493)	
Actor	Minister van Defensie

Handeling het (doen) controleren of gestapelde of gestorte goederen of stoffen geen gevaar van omvalling e.d. opleveren
Periode 1991-
Grondslag Veiligheidsbesluit restgroepen, 20 september 1990, Stb. 1990/491, art. 37.2

(494)

Actor Minister van Defensie
Handeling het (doen) onderzoeken of de voor handen zijnde blusmiddelen doelmatig en in goede staat van onderhoud zijn
Periode 1991-
Grondslag Veiligheidsbesluit restgroepen, 20 september 1990, Stb. 1990/491, art. 47

(495)

Actor Minister van Defensie
Handeling het registreren van alle machinewerkzaamheden aan boord van een schip
Periode 1945-
Grondslag 1 VVKM 2 (Voorschrift betreffende de scheepsorganisatie, vastgesteld door de BDZ, 12 juni 1993, S. 21884) en VVKM 25.4, voorschrift betreffende het arbo- en milieumanagementsysteem bij de Koninklijke Marine , deel 4: overige systeemdokumentatie afdeling 3: afvalhandling, vastgesteld bij besluit van de bevelhebber der zeestrijdkrachten van 12 januari 2000, nr. S 2000002508.

4.9.7.7 Duikers

(496)

Actor Minister van Defensie
Handeling het opstellen van veiligheidsinstructies voor duikers en medisch personeel
Periode 1995-
Grondslag Regeling duikopleiding defensie, 18 april 1995, Stcrt. 75, art. 2.4

(497)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het registreren van uitgereikte duikcertificaten en certificaten duikmedische begeleiding
Periode 1995-
Grondslag Regeling duikopleiding defensie, 18 april 1995, Stcrt. 75, art. 6

4.9.7.8 Gezondheid en welzijn

De verplichtstelling van zorg voor de gezondheid en het welzijn van de werknemers is van recentere datum dan die voor de veiligheid. Pas in 1962 werden de bedrijfsgeneeskundige diensten bij de wet verplicht gesteld - en dan nog alleen voor ondernemingen waar tenminste 750 werknemers in dienst waren. De taken van deze diensten lagen niet alleen op het terrein van medisch onderzoek, maar behelsden ook het adviseren van de werkgever inzake preventieve maatregelen.

In het kader van de preventieve gezondheidszorg legt de Arbowet een aantal verplichtingen op. Zo is de werkgever verplicht de gevaren waaraan de werknemers tijdens hun arbeid zijn blootgesteld, schriftelijk in kaart te brengen. Deze verplichting is in een aantal besluiten uitgewerkt.

Na 1980 werd het aantal voorschriften uitgebreid welke in acht genomen dienen te worden bij arbeid met stoffen en processen welke schadelijk zijn voor de gezondheid.

Fysieke belasting

Begin 2002 werd een convenant fysieke belasting sector Defensie ondertekend door de Staatssecretarissen van Defensie, Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de Bevelhebbers van de krijgsmachtdelen en de vertegenwoordigers van de Centrales voor Overheidspersoneel. Daarvoor waren nulmetingen uitgevoerd door een extern ergonomisch adviesbureau (TNO Arbeid). Deze nulmetingen gaven inzicht in de aard en mate van fysieke belasting en vormen de basis voor afspraken over het reduceren van de blootstelling aan fysieke belasting, zoals die in het convenant zijn geformuleerd.

Met het convenant wordt beoogd maatregelen te treffen, die direct en indirect leiden tot terugdringing van de fysieke belasting voor het personeel. De motivatie van het personeel zal door de beschikbaarheid van o.a. hulpmiddelen in de arbeidssituatie worden bevorderd. Het arbeidsgerelateerde ziekteverzuim is thans echter niet te bepalen. In 2006 is voorzien dat er een nieuw P-systeem operationeel is waarmee het arbeidsgerelateerde verzuim is te bepalen.

Door de Branche-begeleidingscommissie (BBC) is besloten om één convenant voor de Sector Defensie op te stellen waarin de doelstellingen van de individuele krijgsmachtdelen zijn vastgelegd in een plan van aanpak.

Op 24 april 2002 werd het Convenant Fysieke Belasting afgesloten. De Krijgsmachtdeelcommissie (KDC) coördineert de werkzaamheden voortvloeiend uit dit convenant. Voor de uitvoering van het convenant is een Plan van Aanpak opgesteld naar aanleiding van de door TNO-Arbeid uitgevoerde 0-meting.

Om de fysieke belasting terug te dringen is allereerst een goede voorlichting van groot belang. Het terugdringen van fysieke belasting moet immers gaan leven op alle niveaus binnen de krijgsmacht. Het terugdringen van fysieke belasting is daarbij niet alleen een zaak van bevelhebbers en een handvol arbo-deskundigen.

Verder zal de zorg aan de orde moeten komen voor het herkennen van het risico in de werkomgeving. Dat gaat gebeuren via opleidingen en trainingen, bijvoorbeeld ook voor leden van medezeggenschapscommissies. Tevens wordt een informatieve website opgezet en moeten risico-inventarisaties worden gemaakt specifiek gericht op fysieke belasting. Daar waar in verband met de operationele eisen de fysieke belasting niet terug kan worden gedrongen, moeten de mensen zich nog beter fysiek op hun werkzaamheden kunnen voorbereiden. Gegeven de taakstelling moet ook hier een verantwoorde afweging gemaakt worden ten aanzien van belastbaarheid en belasting en komen tot maatwerk.

Ziekteverzuim en reïntegratie

Ondanks de goede zorgen van de werkgever kan het voorkomen dat werknemers door ziekte niet in staat zijn te werken. Wanneer de ziekte in hoofdzaak het gevolg is van de arbeid of de arbeidsomstandigheden, is er sprake van beroepsziekte.¹⁰⁷ Reeds in de Veiligheidswet 1934 werd enige aandacht besteed aan het voorkómen van beroepsziekten, maar de verplichtingen op dit terrein werden met de invoering van de Arbowet uitgebreid.

Aanvankelijk verschilde de registratie van het ziekteverzuim bij de Rijksoverheid per ministerie, waardoor men nauwelijks zicht had op de omvang en de aard van dit verschijnsel in de Rijksdienst als geheel. Omdat de minister van Binnenlandse Zaken in het kader van

107. Vaststelling begrippen ongeval en (vermoede) beroepsziekte Arbowet (Stcrt. 1985/84; b.w. Stcrt. 1987/197); Besluit vaststelling begrippen ongeval, ernstig lichamelijk letsel, grote materiële schade en beroepsziekte (Stcrt. 1987/197).

de bezuinigingspolitiek van de jaren zeventig het hoge ziekteverzuim wilde terugdringen, werd het noodzakelijk de verschillende registraties op de ministeries op elkaar af te stemmen, zodat men zich een betrouwbaar beeld van het ziekteverzuim kon vormen. Hiertoe werd de Stuurgroep Onderzoek Arbeidsverzuim (SOA) opgericht die de opdracht kreeg een nieuw registratiesysteem te ontwikkelen¹⁰⁸; deze stuurgroep schijnt haar werkzaamheden rond 1989 gestaakt te hebben. In de loop van de jaren tachtig werd het nieuwe systeem bij wijze van proef bij een aantal ministeries ingevoerd. Vanaf 1992 behoren alle ministeries met dit registratiesysteem te werken.¹⁰⁹

Reïntegratieplan

Bij langdurend ziekteverzuim moet er een reïntegratieplan gemaakt worden. Met reïntegratie worden inspanningen bedoeld die ertoe moeten leiden dat de betrokkene weer aan het arbeidsproces kan deelnemen. De wetgever heeft daarvoor bepaalde procedures voorgeschreven, waarmee reïntegratie gepland wordt. Dat heeft twee doelen: het verplicht de werkgever om volgens een bepaalde methode aan reïntegratie te werken het is te controleren of de werkgever aan de verplichtingen voldoet. Reïntegratie moet dus planmatig opgepakt worden en dat moet in een dossier na te lezen zijn.

De werkgever is sedert 2002 wettelijk verplicht aantekening te houden van het ziekteverzuim en de reïntegratie-activiteiten (artikel 71a lid 1 WAO nieuw). Elke stap in het reïntegratieproces dient te worden vastgelegd. Vanaf het begin van het ziekteverzuim wordt aldus een dossier gevormd.

De werkgever is sinds 2002 verplicht een plan van aanpak op te stellen (artikel 71a lid 2 WAO nieuw). Deze verplichting geldt echter niet bij elk geval van ziekteverzuim. Een plan van aanpak is niet nodig als er sprake is van kortdurend verzuim (zoals bij griep). Ook als er gerechtvaardigde verwachtingen zijn dat de werknemer op korte termijn zijn eigen werk weer zal hervatten, of als vaststaat dat er geen reïntegratiemogelijkheden zijn (zoals bij een hoge dwarslaesie of een terminale ziekte) hoeft er geen plan van aanpak opgesteld te worden

Handelingen

Inventarisatie van gevaar en maatregelen daartegen

(498)

108. Brief van de minister van Binnenlandse Zaken aan de directeur Overheidsorganisatie en Automatisering, 22 maart 1979, arch. Ministerie van Binnenlandse Zaken, Directie Overheidspersoneelszaken 1960-1989, inv.nr. 993.

109. Op 4 oktober 1991 besloot de Ministerraad dat vanaf 1992 de vakministers aan de minister van Binnenlandse Zaken onderling vergelijkbare kerngegevens zouden aanleveren die zicht zouden geven op de omvang en de ontwikkelingen van het ziekteverzuim bij de Rijksoverheid. Deze gegevens zouden ter beschikking gesteld worden van de Ministerraad en de Tweede Kamer ('Centrale registratie kerngegevens ziekteverzuim bij de Rijksoverheid', Stcrt. 1991/194).

Actor	Minister van Defensie
Handeling	het inventariseren, evalueren en beoordelen van de gevaren voor de gezondheid waaraan werknemers in verband met hun arbeid zijn blootgesteld
Periode	1993-
Grondslag	Arbowet, 8 november 1980, Stb. 1980/664, zoals gewijzigd 22 december 1993, Stb. 1993/757, art. 4.1 (i.w. Stb. 1993/758); Arbeidsomstandighedenbesluit Defensie, besluit van 28 maart 1985, Stb. 1985/211, art. 2; Arbeidsomstandighedenwet 1998, 18 maart 1999, Stb. 1999, nr. 184, art. 5 (i.w. wet van 25 oktober 1999, Stb. 1999, nr. 450)
Opmerking	<p>onder de gevaren worden onder meer begrepen de gevaren van de werktuigen, machines, toestellen en andere hulpmiddelen bij de arbeid, de stoffen en preparaten waarmee wordt gewerkt, en de inrichting van de arbeidsplaats, voor zover zulks niet gedekt wordt door de handelingen 109 (lood), 111 (asbest en crocidoliet), 113 (geluid), 116 (beeldscherm), 117 (fysieke belasting), 118 (kankerverwekkende stoffen en processen) of 119 (biologische agentia).</p> <p>Deze worden schriftelijk vastgelegd in de risico-inventarisatie en –evaluatie. Tevens worden in een plan van aanpak opgenomen de te nemen maatregelen in verband met die gevaren- risico's.</p>

(499)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	het inventariseren, evalueren en beoordelen van de gevaren van arbeid waarbij werknemers aan kankerverwekkende stoffen of processen worden blootgesteld
Periode	1994-
Grondslag	Besluit kankerverwekkende stoffen en processen, 4 februari 1994, Stb. 994/91, art. 3.1; Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 4.13 en 4.14

(500)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	het inventariseren, evalueren en beoordelen van het gevaar voor blootstelling van werknemers aan asbest of crocidoliet bij hun arbeid
Periode	1988-
Grondslag	Asbestbesluit Arbowet, 22 november 1988, Stb. 1988/560, art. 5.1 en 18.1; Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 4.43, 4.50, laatstelijk gewijzigd 21 juni 2000, Stb. 2000/327, art. 4.50

(501)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	het inventariseren, evalueren en beoordelen van de gevaren van arbeid waarbij werknemers aan lood worden blootgesteld
Periode	1988-
Grondslag	Loodbesluit, 18 februari 1988, Stb. 1988/100, art. 2.1, Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 4.64

(502)

Actor Minister van Defensie
Handeling het inventariseren, evalueren en beoordelen van de gevaren van arbeid waarbij werknemers aan biologische agentia worden blootgesteld
Periode 1994-
Grondslag Besluit biologische agentia, 17 mei 1994, Stb. 1994/368, art. 2; Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 4.85

(503)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het inventariseren en evalueren van de gevaren, verbonden met fysieke belasting als gevolg van de arbeid
Periode 1993-
Grondslag Besluit fysieke belasting 27 januari 1993, Stb. 1993/68, art. 3.2; Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 5.3

(504)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het inventariseren en evalueren van de gevaren, verbonden aan arbeid aan een beeldscherm
Periode 1992-
Grondslag Besluit beeldschermwerk, 10 december 1992, Stb. 1992/677, art. 3; Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 5.9.

(505)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het registreren, inventariseren, evalueren en beoordelen van het geluidsniveau waaraan werknemers worden blootgesteld op de arbeidsplaats 1991-
Periode	1991-
Grondslag	Veiligheidsbesluit restgroepen, 20 september 1990, Stb. 1990/491, art. 49.1, Arbeidsomstandighedenbesluit, Stb. 1997, nr. 60, artikel 4; Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 6.7. lid 5
Product	Register
Opmerking	De resultaten van de beoordelingen moeten gedurende ten minste 10 jaren worden bewaard (Veiligheidsbesluit restgroepen, art. 49.5, Arbeidsomstandighedenbesluit, Stb. 1997, nr. 60, artikel 6.7, lid 5)

Arbeid met gezondheidschadende stoffen en processen

(506)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het aan het districtshoofd van de Arbeidsinspectie melden van het vóórkomen in de fabriek of werkplaats van vormen van gevaarlijke arbeid en van de wijzigingen daarin
Periode	1991-
Grondslag	Veiligheidsbesluit restgroepen, 20 september 1990, Stb. 1990/491, art. 61.1 en 61.3

(507)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het registreren van het resultaat van arbeidsgezondheidskundig onderzoek van werknemers welke aan kankerverwekkende stoffen of processen (vinylchloridemonomeer, asbest en asbesthoudende producten, crocidoliet, lood en loodwit, en biologische agentia) worden blootgesteld
Periode	1997-
Product	medisch dossier
Grondslag	Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 4.24.1, laatstelijk gewijzigd 21 juni 2000 Stb. 2000/327, art. 4.24.4, 4.35.1, 4.52.1, 4.69.1, 4.69.1, 4.74.4, 4.91.10
Opmerking	Het betreft hier de resultaten van zowel het onderzoek van werknemers die voor de eerste keer met zulke werkzaamheden worden belast, en die volgens het Arbeidsomstandighedenbesluit voor aanvang van de werkzaamheden in de gelegenheid dienen te worden gesteld om een arbeidsgezondheidskundig onderzoek te ondergaan, als herhalingsonderzoeken , ten minste éénmaal in de twee jaar.

(508)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het ter kennis brengen van de resultaten van arbeidsgezondheidskundig onderzoek van werknemers voor de aanvang van de werkzaamheden met kankerverwekkende stoffen en processen aan overlegorganen
Periode	1997-
Grondslag	Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 4.24.3
(509)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het opzetten en bijhouden van een register met gegevens omtrent arbeid met kankerverwekkende stoffen en processen
Periode	1994-
Grondslag	Besluit kankerverwekkende stoffen en processen, 4 februari 1994, Stb. 1994/91, art. 2.1; Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 4.13 en 4.14
(510)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het opzetten en bijhouden van een lijst van werknemers die bij hun arbeid worden blootgesteld aan kankerverwekkende stoffen of processen
Periode	1994-
Grondslag	Besluit kankerverwekkende stoffen en processen, 4 februari 1994, Stb. 1994/91, art. 4.1; Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 4.15
(511)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het doen meten van de concentratie vinylchloridemonomeer in de lucht van de arbeidszone waar met deze stof wordt gearbeid
Periode	1997-
Grondslag	Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 4.26
Opmerking	De gegevens moeten tenminste 3 jaren worden bewaard (Arbeidsomstandighedenbesluit, Stb. 1997, nr. 60, artikel 4.29)
(512)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het schriftelijk (doen) vastleggen van de data en tijdstippen waarop binnen een arbeidszone sprake was van een abnormale concentratie vinylchloridemonomeer
Periode	1997-
Grondslag	Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 4.31, lid 3, laatstelijk gewijzigd 21 juni 2000 Stb. 2000/327, art. 4.31, lid 7

(513)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het op een lijst aantekenen van gegevens over de aard en de duur van de arbeid van een werknemer die met vinylchloridemonomeer werkt

Periode 1997-

Grondslag Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 4.33.1, laatstelijk gewijzigd 21 juni 2000, Stb. 2000/327, art. 4.15.1

(514)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het aan de Arbeidsinspectie melden van het voornemen asbest of asbesthoudende stoffen (op een nieuwe wijze) te bewerken of verwerken

Periode 1978-1993

Grondslag Asbestbesluit, 1 april 1955, Stb. 1977/269, art. 6 (i.w. Stb. 1978/343; b.w. Stb. 1988/560); Arbowet, 22 november 1988, Stb. 1988/560, art. 11 (b.w. Stb. 1993/135)

(515)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het schriftelijk melden aan de Arbeidsinspectie van gegevens met betrekking tot arbeid met asbest en de wijzigingen daarin

Periode 1988-

Grondslag Asbestbesluit Arbowet, 22 november 1988, Stb. 1988/560, art. 13.1-2; Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 4.49

Opmerking De melding vindt alleen plaats, wanneer de concentratie van asbest in de lucht de door de minister van Sociale Zaken vastgestelde grenswaarden heeft overschreden.

(516)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het doen meten van de concentratie van asbeststof in de lucht waaraan werknemers worden blootgesteld

Periode 1988-

Grondslag Asbestbesluit Arbowet, 22 november 1988, Stb. 1988/560, art. 14.1; Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 4.50, lid 1 en 2

(517)

Actor a. Overlegorgaan
b. Medezeggenschapscommissie
Handeling het opstellen van een oordeel over de wijze van monsterneming van de metingen van de concentratie van asbeststof in de lucht waaraan werknemers worden blootgesteld

Periode a. 1997-1999

b. 1999-

Grondslag Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 4.50, lid 5

(518)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het registreren van gegevens omtrent de arbeid met asbest van individuele werknemers

Periode 1988-

Grondslag Asbestbesluit Arbowet, 22 november 1988, Stb. 1988/560, art. 17.1, Arbeidsomstandighedenbesluit, Stb. 1997, nr. 60, artikel 4.53.1

Opmerking Het register moet tenminste 40 jaren na het einde van de blootstelling aan asbest worden bewaard (Arbeidsomstandighedenbesluit Stb. 1997, nr. 60, laatstelijk gewijzigd 21 juni 2000 Stb. 2000/327, art. 4.24.)

(519)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het opstellen van een werkplan dat doeltreffende maatregelen bevat ter bescherming van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers bij de sloop van gebouwen e.d. waarin asbest of crocidoliet is verwerkt

Periode 1988-

Grondslag Asbestbesluit Arbowet 22 november, Stb. 1988/560, art. 10.1; gewijzigd bij besluit van 10 december 1991, Stb. 1991/685, art. 17a.2 onder c; Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 4.54, lid 3

(520)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het bij de Arbeidsinspectie melden van het voornemen een gebouw, constructie, apparaat, installatie of transportmiddel te slopen waarin asbest of crocidoliet is verwerkt

Periode 1992-

Grondslag Asbestbesluit Arbowet 22 november 1988, Stb. 1988/560, zoals gewijzigd bij besluit van 10 december 1991, Stb. 1991/685, art. 17a.1; Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 4.54, lid 2

(521)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het bij de Arbeidsinspectie aanvragen van een vrijstelling of ontheffing van verbodsbepalingen inzake arbeid met asbest

Periode 1978-

Grondslag Asbestbesluit Stb. 1977/269, art. 7 (i.w. Stb. 1978/343); Asbestbesluit Arbowet, 22 november 1988, Stb. 1988/560, zoals gewijzigd bij besluit van 19 februari 1993, Stb. 1993/135, art. 4c.1 en 4e.1; Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 9.13

(522)
 Actor a. Overlegorgaan
 b. Medezeggenschapscommissie
 Handeling Het opstellen van een oordeel van de aard, de mate en de duur van de blootstelling aan asbest en asbesthoudende producten, lood, en de resultaten daarvan.
 Periode a. 1997-1999
 b. 1999-
 Grondslag Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 4.43.3 en 4.64.3.

(523)
 Actor Minister van Defensie
 Handeling Het houden van aantekening van milieugevaarlijke stoffen die in de fabriek of werkplaats voorkomen
 Periode 1991-
 Grondslag Veiligheidsbesluit restgroepen, 20 september 1990, Stb. 1990/491, art. 60.1 en 60.3; Arbeidsomstandighedenwet 1998, 18 maart 1999, Stb 1999, nr. 184, art. 4.2 (i.w. wet van 25 oktober 1999, Stb. 1999, nr. 450)
 Product Register

(524)
 Actor Minister van Defensie
 Handeling Het registreren van de resultaten van metingen van de concentratie van lood in de lucht waaraan werknemers worden blootgesteld
 Periode 1997-
 Grondslag Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 4.69

(525)
 Actor Minister van Defensie
 Handeling Het registreren van het resultaat van het arbeidsgezondheidskundig onderzoek naar het loodgehalte in het bloed
 Periode 1997-
 Grondslag Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 4.74.5, laatstelijk gewijzigd 21 juni 2000 Stb. 2000/327, art. 4.74.4
 Opmerking De gegevens moeten tenminste 10 jaar worden bewaard. (Arbeidsomstandighedenbesluit, Stb. 1997, nr. 60, laatstelijk gewijzigd 21 juni 2000 Stb. 2000/327, artikel 4.74.4)

(526)
 Actor Minister van Defensie
 Handeling Het bijhouden van een register waarin vermeld wordt, welke werknemers werken met biologische agentia
 Periode 1994-
 Grondslag Besluit biologische agentia, 2 mei 1994, Stb. 1994/368, art. 7.1; Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 4.90
 Opmerking Het register wordt tenminste 10 jaren na de laatste blootstelling bewaard (Besluit biologische agentia, art. 7.3, Arbeidsomstandighedenbesluit, Stb.

1997, nr. 60, artikel 4.90.3).

Indien een werknemer is blootgesteld aan een biologische agens dat langdurig infecties ten gevolge kán hebben, wordt het register langer (hoogstens veertig jaren) bewaard (art. 4.91.10).

(527)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het aan de Arbeidsinspectie melden van het voornemen arbeid met biologische agentia te verrichten

Periode 1994-

Grondslag Besluit biologische agentia, 2 mei 1994, Stb. 1994/368, art. 13.1; Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 4.94

(528)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het opstellen van ontsmettings- en desinfectieprocedures en procedures voor een veilige omgang met en verwijdering van met biologische agentia besmet afvalmateriaal

Periode 1997-

Grondslag Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 4.97.2

(529)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het aanvragen van een ontheffing/ vrijstelling van de voorschriften omtrent zandstralen

Periode 1951-1997

Grondslag Zandstraalbesluit, 11 augustus 1973, Stb. 1973/415, i.b. Besluit van 15 januari 1997, houdende regels in het belang van de veiligheid, de gezondheid en het welzijn in verband met de arbeid (Arbeidsomstandighedenbesluit) (Stb. 60)

Fysieke belasting en geluid

(530)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het, samen met de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, instellen van een branche-begeleidingscommissie

Periode 2001-

Grondslag Intentieverklaring fysieke belasting sector defensie, Stcrt. 2001, nr. 20, art 1, lid 5

Opmerking Naast de ministers wordt de commissie mede-opgericht door de Centrales van overheidspersoneel sector Defensie.

(602)

Actor Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Handeling het, samen met de minister van Defensie, instellen van een branche-begeleidingscommissie

Periode 2001-

Grondslag Intentieverklaring fysieke belasting sector defensie, Stcrt. 2001, nr. 20, art 1, lid 5

Opmerking naast de ministers wordt de commissie mede-opgericht door de Centrales van overheidspersoneel sector Defensie.

(531)

Actor Branche begeleidingscommissie

Handeling Het opstellen van een convenant op het gebied van het arbeidsrisico fysieke belasting bij defensie

Periode 2001-

Grondslag Intentieverklaring fysieke belasting sector defensie, Stcrt. 2001, nr. 20, art 1, lid 1

Opmerking De commissie bestaat uit vertegenwoordigers van de sector Defensie, de Centrales van overheidspersoneel sector defensie en het ministerie van SZW

(532)

Actor Branche begeleidingscommissie

Handeling Het aansturen en begeleiden van de uitvoering van het convenant op het gebied van het arbeidsrisico fysieke belasting bij defensie

Periode 2001-

Grondslag Intentieverklaring fysieke belasting sector defensie, Stcrt. 2001, nr. 20, art 1, lid 5

Opmerking De commissie bestaat uit vertegenwoordigers van de sector Defensie, de Centrales van overheidspersoneel sector Defensie en het ministerie van SZW

(533)

Actor Minister van Defensie

Handeling Het schriftelijk vastleggen van een plan ter voorkoming of beperking van schadelijke geluiden, voortgebracht door machines e.d. en van de blootstelling van werknemers daaraan

Periode 1991-

Grondslag Veiligheidsbesluit restgroepen, 20 september 1990, Stb. 1990/491, art. 50.2, Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 6.8, lid 4.

(534)

Actor a. Overlegorgaan

b. Medezeggenschapscommissie

Handeling Het opstellen van een oordeel over de wijze van beoordeling en meting van het geluidsniveau op de arbeidsplaats

Periode a. 1997-1999

b. 1999-

Grondslag Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 6.7, lid 4

(535)

Actor Minister van Defensie

Handeling het registreren van het resultaat van het audiometrisch onderzoek van werknemers

Periode 1997-

Grondslag Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 6.10.1

Opmerking de resultaten van het audiometrisch onderzoek worden gedurende ten minste 10 jaar bewaard (Arbeidsomstandighedenbesluit, art. 6.10.5)

(536)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het indienen van een verzoek om vrijstelling of ontheffing van de voorgeschreven bepalingen omtrent gehoorbeschermers van werknemers
Periode	1991-
Grondslag	Veiligheidsbesluit restgroepen, 20 september 1990, Stb. 1990/491, zoals gewijzigd bij besluit van 15 november 1991, Stb. 1991/598, art. 50c.2 en 50d; Besluit van 15 januari 1997, Stb. 1997, nr. 60 (Arbeidsomstandighedenbesluit), (i.w. Stb. 1997, nr. 263), art. 9.17

Beroepsziekten en ziekteverzuim

(537)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	het aan het districtshoofd van de Arbeidsinspectie melden dat een werknemer (vermoedelijk) aan een beroepsziekte lijdt of dat de gezondheid van een werknemer op een andere wijze in verband met de arbeid gevaar loopt
Periode	1985-
Grondslag	Arbowet, 8 november 1980, Stb. 1980/664, art. 9.4; Arbeidsomstandighedenwet 1998, 18 maart 1999, Stb 1999, nr. 184, art. 9.2 (i.w. wet van 25 oktober 1999, Stb. 1999, nr. 450), laatstelijk gewijzigd 21 juni 2000 Stb. 2000/327, art. 9.3

(538)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	het voorbereiden en vaststellen van het beleid met betrekking tot het ziekteverzuim van de werknemers.
Periode	1994-
Grondslag	Arbowet, 8 november 1980, Stb. 1980/664, zoals gewijzigd bij wet van 29 juni 1994, Stb. 1994/586, art. 3.2, onder a en b, Arbeidsomstandighedenwet 1998, artikel 4, lid 1 (i.w. wet van 25 oktober 1999, Stb. 1999, nr. 450)

(539)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	het nemen van maatregelen ter voorkoming of beperking van ziekte van werknemers, alsmede het begeleiden van zieke werknemers.
Periode	1994-
Grondslag	Arbowet, 8 november 1980, Stb. 1980/664, zoals gewijzigd bij wet van 29 juni 1994, Stb. 1994/586, art. 3.2, onder a en b, Arbeidsomstandighedenwet 1998, artikel 4, lid 1 (i.w. wet van 25 oktober 1999, Stb. 1999, nr. 450)

(614)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het begeleiden van militair personeel, die door (niet-)fysieke beperkingen (tijdelijk) niet in staat zijn arbeid te verrichten dan wel (tijdelijk) ongeschikt zijn voor het uitvoeren van een bepaalde functie
Periode	1945-
Grondslag	Arbeidsomstandighedenwet 1998, 18 maart 1999, Stb 1999, nr. 184, art. 4.1b (i.w. wet van 25 oktober 1999, Stb. 1999, nr. 450)
Product	
Opmerking	

Reïntegratie

(540)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het (doen) opstellen van een reïntegratieplan
Periode	2002-
Grondslag	WAO, art. 71a lid 1; AMAR, art. 91a, 27-10-1997, Stb. 573
Product	Reïntegratiedossier
Opmerking	Het reïntegratiedossier bevat ten minste de volgende gegevens: <ol style="list-style-type: none">Gegevens die betrekking hebben op het verloop van het ziekteverzuim van de werknemer;Gegevens die betrekking hebben op de reïntegratie-activiteiten die door de werkgever ondernomen zijn;Gegevens die betrekking hebben op de reïntegratie-activiteiten die door de werknemer ondernomen zijn;alle documenten en correspondentie die betrekking hebben op de ondernomen activiteiten.

Jeugdige medewerkers

(541)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het aanstellen van een mentor ten behoeve van jeugdige werknemers
Periode	1988-
Grondslag	Arbowet, 8 november 1980, Stb. 1980/664, art. 8.1, Arbeidsomstandighedenbesluit, Stb. 1997, nr. 60, artikel 1.37

(542)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het treffen van maatregelen om jeugdige werknemers bij de arbeid te betrekken op een wijze die bevorderlijk is voor hun vorming
Periode	1988-
Grondslag	Arbowet, 8 november 1980, Stb. 1980/664; Arbeidsomstandighedenwet 1998, 18 maart 1999, Stb 1999, nr. 184, art. 8.5 (i.w. wet van 25 oktober 1999, Stb. 1999, nr. 450)

(543)

Actor	Mentor van jeugdige werknemers
Handeling	Het geven van voorlichting en onderricht aan het overlegorgaan/medezeggenschapscommissie in verband met de gezondheid, de veiligheid en het welzijn
Periode	1990-
Grondslag	Arbowet, 8 november 1980, Stb. 1980/664, zoals gewijzigd bij wet van 1 februari 1990, Stb. 1990/91, art. 14.1 (i.w. Stb. 1990/92)

Seksuele intimidatie, agressie en geweld

(544)	Actor	Minister van Defensie
	Handeling	Het nemen van maatregelen ter bescherming van werknemers tegen seksuele intimidatie, agressie en geweld binnen het ministerie
	Periode	1994-
	Grondslag	Arbowet, 8 november 1980, Stb. 1980/664, zoals gewijzigd bij wet van 29 juni 1994, Stb. 1994/586, art. 3.2, onder a en b, Arbeidsomstandighedenwet 1998, artikel 4, lid 2.
(545)	Actor	Minister van Defensie
	Handeling	Het aanwijzen van een vertrouwenspersoon inzake seksuele intimidatie, agressie en geweld
	Periode	1994-
	Grondslag	Klachtenregeling seksuele intimidatie, agressie en geweld KM 1997; 27 maart 1997, DPKM/RT S.43005; artikel 2; klachtenprocedure seksuele intimidatie, agressie en geweld Defensie Interservice Commando, 11 december 1997, nr. 97003236, artikel 11; Regeling klachtenprocedure ongewenst gedrag en melding vermoedens van misstanden defensie (KOGVAM), 17 september 2001, nr. P/2001006071, art. 3, lid 1.
(546)	Actor	Vertrouwenspersoon seksuele intimidatie, agressie en geweld
	Handeling	het opvangen, begeleiden en verlenen van nazorg aan personen die met seksuele intimidatie, agressie en/of geweld zijn geconfronteerd
	Periode	1994-
	Grondslag	Klachtenregeling seksuele intimidatie, agressie en geweld KM 1997; 27 maart 1997, DPKM/RT S.43005; artikel 2, lid 4.b; KL klachtenprocedure seksuele intimidatie, 19 juni 1997, nr. KL 19.400/A, artikel 12; klachtenprocedure seksuele intimidatie, agressie en geweld Defensie Interservice Commando, 11 december 1997, nr. 97003236, artikel 12; Regeling klachtenprocedure ongewenst gedrag en melding vermoedens van misstanden defensie (KOGVAM), 17 september 2001, nr. P/2001006071, art. 3.
(547)	Actor	Minister van Defensie
	Handeling	Het instellen van een klachtencommissie seksuele intimidatie, agressie en/of geweld
	Periode	1994-
	Grondslag	Klachtenregeling seksuele intimidatie, agressie en geweld KM 1997; 27 maart 1997, DPKM/RT S.43005; artikel 5, lid 1; KL klachtenprocedure seksuele intimidatie, 19 juni 1997, nr. KL 19.400/A, artikel 4, lid 1; klachtenprocedure seksuele intimidatie, agressie en geweld Defensie Interservice Commando, 11 december 1997, nr. 97003236, artikel 4, lid 1; Regeling klachtenprocedure ongewenst gedrag en melding vermoedens van misstanden defensie (KOGVAM), 17 september 2001, nr. P/2001006071, art. 4.

(548)

Actor	Klachtencommissie seksuele intimidatie, agressie en geweld
Handeling	Het instellen van een onderzoek van een bij haar ingediende klacht inzake seksuele intimidatie, agressie en/of geweld en het daarover uitbrengen van advies aan de minister
Periode	1994-
Grondslag	Klachtenregeling seksuele intimidatie, agressie en geweld KM 1997; 27 maart 1997, DPKM/RT S.43005; artikel 7; KL klachtenprocedure seksuele intimidatie, 19 juni 1997, nr. KL 19.400/A, artikel 5; klachtenprocedure seksuele intimidatie, agressie en geweld Defensie Interservice Commando, 11 december 1997, nr. 97003236, artikel 5; Regeling klachtenprocedure ongewenst gedrag en melding vermoedens van misstanden defensie (KOGVAM), 17 september 2001, nr. P/2001006071, art.8.
Product	Rapporten, adviezen, klachten

(549)

Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het beslissen op een klacht inzake seksuele intimidatie, agressie en/of geweld
Periode	1994-
Grondslag	Klachtenregeling seksuele intimidatie, agressie en geweld KM 1997; 27 maart 1997, DPKM/RT S.43005; artikel 8.1; KL klachtenprocedure seksuele intimidatie, 19 juni 1997, nr. KL 19.400/A, artikel 9.1; klachtenprocedure seksuele intimidatie, agressie en geweld Defensie Interservice Commando, 11 december 1997, nr. 97003236, artikel 9.1; Regeling klachtenprocedure ongewenst gedrag en melding vermoedens van misstanden defensie (KOGVAM), 17 september 2001, nr. P/2001006071, art.10.

(550)

Actor	Vertrouwenspersoon seksuele intimidatie, agressie en geweld
Handeling	het opstellen van een jaarverslag
Periode	1994-
Grondslag	Klachtenregeling seksuele intimidatie, agressie en geweld KM 1997; 27 maart 1997, DPKM/RT S.43005; artikel 12; KL klachtenprocedure seksuele intimidatie, 19 juni 1997, nr. KL 19.400/A, artikel 12, lid g; klachtenprocedure seksuele intimidatie, agressie en geweld Defensie Interservice Commando, 11 december 1997, nr. 97003236, artikel 12.g; Regeling klachtenprocedure ongewenst gedrag en melding vermoedens van misstanden defensie (KOGVAM), 17 september 2001, nr. P/2001006071, art. 14.

(551)

Actor	Klachtencommissie seksuele intimidatie, agressie en geweld
Handeling	Het opstellen van een jaarverslag
Periode	1994-
Grondslag	Klachtenregeling seksuele intimidatie, agressie en geweld KM 1997; 27 maart 1997, DPKM/RT S.43005, artikel 12; KL klachtenprocedure seksuele intimidatie, 19 juni 1997, nr. KL 19.400/A, artikel 10; klachtenprocedure seksuele intimidatie, agressie en geweld Defensie Interservice Commando, 11 december 1997, nr. 97003236, artikel 10; Regeling klachtenprocedure ongewenst gedrag en melding vermoedens van misstanden defensie (KOGVAM), 17 september 2001, nr. P/2001006071, art. 14.

4.9.7.9 Werk- en rusttijden

Met ingang van 1 januari 1996 is de Arbeidstijdenwet (ATW, Stb. 598, 1995) in werking getreden. De ATW is de opvolger van de Arbeidswet 1919.

De ATW heeft in één keer alle bestaande regelingen vervangen, met uitzondering van die voor het vervoer en de zorgsector, zowel voor bedrijven als voor de (semi-)overheid. Bij het vaststellen van werk- en rusttijden moet de werkgever zich houden aan de dwingende normen van de ATW. Deze zijn per 1 januari 1997 ook van toepassing op personeel werkzaam bij het ministerie van Defensie.

De ATW heeft enerzijds als doelstelling het bevorderen van de veiligheid, gezondheid en het welzijn van werknemers bij de arbeid. Dit sluit aan bij de Arbeidsomstandighedenwet (Arbowet). Anderzijds beoogt de ATW de mogelijkheden voor werknemers te verruimen om arbeid te kunnen combineren met zorgtaken en/of andere verantwoordelijkheden die zij buiten de arbeid hebben.

Met de ATW wil de overheid aansluiten bij de ontwikkeling dat werkgevers en werknemers gezamenlijk meer verantwoordelijkheid nemen voor de invulling van de werktijden. Gedetailleerde regelgeving vanuit de rijksoverheid, zoals in de Arbeidswet 1919, past daar niet langer bij. Ook in andere opzichten sloot de bestaande regelgeving niet altijd even goed aan bij veranderingen in de samenleving, zoals de terugdringing van de arbeidstijden in de loop der tijd, de verplichtingen die voor werkgevers en werknemers uit de Arbowet voortvloeien, de wens tot flexibilisering van arbeidstijden en de tendens om per bedrijfstak (of onderneming) afspraken te maken. Hoewel de ATW veel overlaat aan de sociale partners betekent dat niet dat vanaf nu alles zou mogen. De ATW stelt wel degelijk normen voor onder andere maximale werktijden, nachtarbeid, pauzes en overwerk, maar minder strak dan voorheen en derhalve flexibeler. Bovendien kent de ATW een systeem van standaard- en overlegnormen. Als uitgangspunt gelden de standaardnormen, maar de wet geeft werkgevers en werknemers de mogelijkheid om, in overleg en binnen duidelijk bepaalde grenzen, van deze zogeheten standaardnormen af te wijken. Als standaardnorm is bijvoorbeeld opgenomen dat per dag maximaal 9 uur arbeid mag worden verricht, terwijl op basis van de overlegnormen overeengekomen kan worden dat per dag maximaal 10 uur arbeid mag worden verricht.

Defensie

Zoals hiervoor al aangegeven geldt de ATW ook voor personeel van het ministerie van Defensie. In de situaties waarin de werking van de wet op gespannen voet staat met de specifieke defensietaken - met name ten aanzien van inzetbaarheid, beschikbaarheid en de bijzondere eisen van paraatheid - is de wet voor het defensiepersoneel geheel of gedeeltelijk niet van toepassing (art. 2:4 ATW). Het gaat daarbij om de volgende situaties:

- ten tijde van buitengewone omstandigheden, alsmede in de gevallen genoemd in artikel 71 van het Wetboek van Militair Strafrecht (gelijkstelling van een aantal situaties aan tijd van oorlog);
- ter uitvoering van bij wet of daarop berustende bepalingen opgedragen taken, voor zover de toepassing van deze wet en de daarop berustende bepalingen een goede taakuitoefening belemmert;
- in door Onze Minister van Defensie te bepalen andere gevallen waarin onderdelen van de krijgsmacht worden ingezet;
- inzake aangelegenheden die rechtstreeks betrekking hebben op de hiervoor aangeduide omstandigheden;
- tijdens varen en oefenen en inzake aangelegenheden die rechtstreeks betrekking hebben op het varen en het houden van oefeningen, uitgezonderd de bepalingen die

betrekking hebben op de bescherming rond zwangerschap en bevalling. De normen uit de Arbeidstijdenwet en Arbeidstijdenbesluit zijn in 2001 neergelegd in het Algemeen militair ambtenarenreglement (Stb. 2001, nr. 348).

Handelingen

(552)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het vaststellen van een werktijdregeling
Periode 1945-
Grondslag Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, Stb. 1931/377, art 45; Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, Stb. 1931/378, art. 52
Opmerking Een werktijdregeling is een schema van aanvang en einde der dagelijkse werktijden gevat in een van te voren bekend gemaakt rooster voor een periode langer dan een week.

(553)

Actor Minister van Defensie
Handeling het schriftelijk vastleggen van de arbeidspatronen, voortvloeiende uit het arbeidstijdenbeleid
Periode 1996-
Grondslag Arbeidstijdenwet, 23 november 1995, Stb. 1995/598, art. 4:1.2

(554)

Actor Minister van Defensie
Handeling het toetsen en evalueren van de arbeidspatronen aan de eigen en aan de nieuwe ontwikkelingen op het gebied van de arbeids- en rusttijden
Periode 1996-
Grondslag Arbeidstijdenwet, 23 november 1995, Stb. 1995/598, art. 4:1.3

(555)

Actor Minister van Defensie
Handeling het registreren van de arbeids- en rusttijden van de afzonderlijke werknemers
Periode **1996-**
Grondslag Arbeidstijdenwet, 23 november 1995, Stb. 1995/598, art. 4:3.1 (i.w. 1996; Stb. 1995/600)
Product Arbeidslijsten en -registers, roosters
Opmerking de bij de Arbeidstijdenwet verplicht gestelde registratie dient ten minste 52 weken bewaard te worden, te rekenen vanaf de datum waarop de gegevens betrekking hebben (Arbeidstijdenbesluit Stb. 1995/599, art. 3:2.1).

(556)

Actor Minister van Defensie
Handeling het bij de minister van Sociale Zaken / het districtshoofd van de Arbeidsinspectie aanvragen van een ontheffing ten aanzien van de bepalingen ten aanzien van werk- en rusttijden van jeugdigen
Periode 1995-
Grondslag Arbeidstijdenwet van 23 november 1995, Stb. 1995/598, art. 3:3.1 en 3:3.2

(557)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	het bij de minister van Sociale Zaken indienen van een verzoek tot vrijstelling van de wettelijke bepaling waarbij onder zekere omstandigheden tijd waarin niet-gewerkte uren of dagen gelijk worden gesteld aan arbeidstijd
Periode	1996-
Grondslag	Arbeidstijdenwet, 23 november 1995, Stb. 1995/598, art. 5:13.1
Opmerking	Het betreft hier uren of dagen waarin een werknemer geen arbeid heeft verricht als gevolg van ziekte, vakantie of activiteiten in de ondernemingsraad. De minister van Defensie kan als partij bij een collectieve regeling een dergelijk verzoek indienen.

(558)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het beslissen op verzoeken van aanpassing van de arbeidsuur van de militair
Periode	1994-
Grondslag	Besluit aanpassing arbeidsduur militairen, 22-7-2000, Stb. 2000/344.
Opmerking	Omdat voor militairen in werkelijke dienst geldt dat zij te allen tijde beschikbaar en inzetbaar dienen te zijn bestaat voor hen geen vaste arbeidsduur. Voor hen is daarom in de Wet aanpassing arbeidsduur een uitzonderingsbepaling opgenomen op grond waarvan bij algemene maatregel van bestuur de mogelijkheid wordt gerealiseerd om de arbeidsduur aan te passen zonder dat daarbij de aanstelling wordt aangepast. Dat gebeurt met behulp van de toepassing van buitengewoon verlof. Bij vermindering van de arbeidsduur wordt daartoe het bestaande buitengewoon verlof beëindigd of aangepast aan de gewenste omvang van de vermeerdering van de arbeidsduur

4.10 Onderscheidingen, eretekenen en medailles

Aan (oud)militairen, die zich hebben onderscheiden door moedig en vaderlandslievend gedrag kan een koninklijke onderscheiding worden toegekend. Een onderscheiding is koninklijk wanneer deze wordt toegekend door de Kroon. Tot de koninklijke onderscheidingen behoren de drie ridderorden: de Militaire Willemsorde, de Orde van de Nederlandse Leeuw en de Orde van Oranje-Nassau, alle ingesteld bij wet.¹¹⁰ De Militaire Willemsorde is de hoogste militaire onderscheiding en kan in principe alleen aan militairen worden toegekend, hoewel een enkele keer ook burgers ermee worden onderscheiden. De beide andere ridderorden zijn bedoeld voor zowel burgers als militairen. Andere koninklijke onderscheidingen zijn het Bronzen Kruis (1940), het Kruis van Verdienste (1941), de Bronzen Leeuw (1944), het Vliegerkruis (1944) en de Verzetsster Oost-Azië (1948).

De overige onderscheidingen worden niet door de Kroon, maar door de minister van Defensie toegekend (niet per koninklijk besluit, maar per ministeriële beschikking). In deze categorie vallen bijvoorbeeld het Kruis voor recht en vrijheid (1950), het Nieuw-Guinea herinneringskruis (1962), Verzetshedenkingskruis (1980) en recent de Marinemedaille (1985), het Ereteken van verdienste (1987) en het Draag-insigne gewonden (1990).¹¹¹

Naast dapperheidsonderscheidingen kunnen militairen eretekenen en medailles ontvangen

110. Zie voor alle wetten en K.B.'s betreffende onderscheidingen Bijlage I.

111. In het 'Boekwerk onderscheidingen', (laatste editie: Bussum 1992) worden alle onderscheidingen opgesomd, die op het militaire uniform mogen worden gedragen. Zie de literatuurlijst.

voor langdurige dienst en medailles voor deelname aan bepaalde militaire operaties. Deze laatste categorie, de zogenaamde 'campaign medals' worden meer automatisch en collectief toegekend dan de dapperheidsonderscheidingen. Een voorbeeld van een 'campaign medal' is de Herinneringsmedaille VN-vredesoperaties, ingesteld in 1980 en door de minister toegekend.¹¹²

De KB's en ministeriële besluiten waarbij militaire onderscheidingen, eretekenen en medailles worden ingesteld, worden ontworpen bij Defensie. Wanneer de betreffende onderscheiding ook aan burgers kan worden verleend, vindt overleg plaats met Binnenlandse Zaken en soms andere ministeries (Justitie, WVC). Tot 1964 bestonden er twee bureaus Onderscheidingen, één bij het ministerie van Oorlog en één bij dat van Marine, die ook na de samenvoeging van beide ministeries nog enige jaren allebei bleven bestaan. Sinds 1964 bestond er één centraal bureau Onderscheidingen, direct onder de SG, dat alle zaken betreffende onderscheidingen, toe te kennen aan militairen van de drie krijgsmacht delen, behandelde. In 1976 werd het bureau een onderdeel van het centrale directoraat-generaal Personeel. In 1992 werden de taken van het bureau overgenomen door de sectie Onderscheidingen van het bureau SG.

De toekenning van de verschillende soorten onderscheidingen, eretekenen en medailles gaat als volgt. De Militaire Willemsorde kan worden toegekend op voorstel van de commandant, van de betrokken militair of derden aan de minister (in de praktijk de sectie Onderscheidingen en zijn voorgangers). De sectie gaat de antecedenten van de betreffende persoon na en legt het voorstel voor aan de commissie Dapperheidsonderscheidingen (voorganger: Commissie Militaire Onderscheidingen), bestaande uit officieren van drie vier krijgsmacht delen. Gaat deze commissie akkoord, dan gaat het voorstel naar het kapittel van de Militaire Willemsorde, dat aan de minister van Defensie een eindoordeel uitbrengt. Is dit gunstig, dan draagt de minister de betrokkene voor benoeming tot ridder voor aan de Kroon.

Voor de beide andere ridderorden is de procedure hetzelfde, alleen neemt dan de interdepartementale Decoratiecommissie de plaats in van het kapittel.

Andere koninklijke onderscheidingen worden eveneens toegekend op voordracht van de commandant, de betrokkene zelf of derden. Per krijgsmachtdeel worden de verzoeken van commandanten verzameld door de betreffende afdeling van de directies Personeel KM, KL en KLu, en doorgezonden naar de sectie Onderscheidingen van het bureau SG. Dit gaat weer de antecedenten van de te onderscheiden militair na en legt de voorstellen voor onderscheiding voor aan de Commissie Dapperheidsonderscheidingen. Gaat deze akkoord, dan wordt een ontwerp-KB opgemaakt.

Bij door de minister toe te kennen onderscheidingen is de procedure eenvoudiger: na antecedentenonderzoek wordt direct een ministerieel besluit opgemaakt door de betreffende afdeling van de directie Personeel van het krijgsmachtdeel.

Medailles en eretekenen voor langdurige dienst worden min of meer automatisch per krijgsmachtdeel toegekend bij een bepaald aantal dienstjaren en goed gedrag. Sinds de jaren tachtig zijn de personeelsregistratiesystemen geautomatiseerd en kunnen daar ook de gegevens voor de toekenning van deze onderscheidingen aan worden ontleend. Wel worden ook daarbij door de centrale sectie Onderscheidingen de antecedenten van de betrokkenen nagegaan. Hetzelfde geldt voor de 'campaign medals' die meestal collectief aan de deelnemers aan een bepaalde operatie worden toegekend.

Aangezien het ontvangen van een onderscheiding, ereteken of medaille geen recht is, wordt de regelgeving op dit gebied niet besproken in het CGOM of andere rechtspositionele overlegfora. Evenmin kunnen militairen bezwaarschriften indienen wanneer zij geen onderschei-

112. Er bestaat ook een United Nations medal, toegekend door de secretaris-generaal van de Verenigde Naties.

ding krijgen. Wel worden door de sectie Onderscheidingen klachten van militairen op dit gebied behandeld.

Begin 2000 stelde minister De Grave de commissie toekomst decoraties van de minister van Defensie in. De commissie, onder leiding van commodore Van Dam, boog zich over de hervorming van het decoratiestelsel. De hervorming was nodig in verband met het veranderde en verbrede takenpakket van de militair, die met de gewijzigde (inter-)nationale orde vooral de wereldvrede bewaakt. Bij zo'n modernisering en de daarmee samenhangende verjongingskuur van het personeelsbestand past een decoratiesysteem 'nieuwe stijl', zo vond men. Het eindrapport dat verscheen in juli 2001 was het resultaat van uitgebreid overleg met instanties binnen en buiten de krijgsmacht. De commissie was van oordeel dat er één Herinneringsmedaille voor alle vredesoperaties moest komen. Dit werd de herinneringsmedaille Vredesoperaties.

Handelingen

(152)

actor: Minister van Defensie

handeling: het voorbereiden en vaststellen van besluiten waarbij militaire onderscheidingen, eretekenen en medailles worden ingesteld

periode: 1945-

(1945-1964: ministerie van Marine, bureau Onderscheidingen en ministerie van Oorlog, sinds 1950 onder de directeur Militair Personeel: bureau Onderscheidingen
1964-1976: bureau Onderscheidingen centrale organisatie
1976-1988: directoraat-generaal Personeel, bureau Onderscheidingen
1988-: bureau SG, sectie Onderscheidingen)

(153)

actor: Minister van Defensie

handeling: het voorbereiden en vaststellen van besluiten en regelingen betreffende het aanvragen van militaire onderscheidingen, eretekenen en medailles

periode: 1945-

(1945-1964: ministerie van Marine, bureau Onderscheidingen en ministerie van Oorlog, sinds 1950 onder de directeur Militair Personeel: bureau Onderscheidingen
1964-1976: bureau Onderscheidingen centrale organisatie
1976-1988: directoraat-generaal Personeel, bureau Onderscheidingen
1988-: bureau SG, sectie Onderscheidingen)

(154)

actor: Kapittel der Militaire Willemsorde

handeling: het adviseren van de minister inzake de benoeming en bevordering van militair personeel tot ridder in de Militaire Willemsorde

periode: 1945-

(155)

actor: Decoratiecommissie

handeling: het adviseren van de minister inzake de benoeming en bevordering van militair personeel in de Orde van de Nederlandse Leeuw en de Orde van Oranje-Nassau

periode: 1945-

(156)
actor: Commissie Militaire Onderscheidingen
handeling: het adviseren van de minister inzake de toekenning van Koninklijke onderscheidingen aan militair personeel
periode: 1945-1952

(157)
actor: Commissie Dapperheidsonderscheidingen
handeling: het adviseren van de minister inzake de toekenning van Koninklijke onderscheidingen aan militair personeel
periode: 1952-

(559)
Actor: Commissie Dapperheidsonderscheidingen
Handeling: het adviseren van de minister inzake de toekenning van dapperheidsonderscheidingen en toevoegingen aan vaandels en standaarden van de krijgsmacht
Periode: 1999-

(158)
actor: Minister van Defensie
handeling: het voordragen aan de Kroon voor het verlenen van een Koninklijke onderscheiding en voor de benoeming van militairen in een ridderorde
periode: 1945-
(1945-1964: ministerie van Marine, bureau Onderscheidingen en ministerie van Oorlog/Defensie, sinds 1950 onder de directeur Militair Personeel, bureau Onderscheidingen
1964-1976: bureau Onderscheidingen centrale organisatie
1976-1988: directoraat-generaal Personeel, bureau Onderscheidingen
1988-: bureau SG, sectie Onderscheidingen)

(159)
actor: Minister van Defensie
handeling: het toekennen van niet-Koninklijke onderscheidingen, eretekenen en medailles voor langdurige dienst en 'campaign medals' aan militairen
periode: 1945-
(**KM**: 1945-1964: ministerie van Marine/Defensie, bureau Onderscheidingen
1964-1976: hoofdafdeling Personeel, bureau Onderscheidingen
1976-1991: directie Personeel KM, staffunctionaris Onderscheidingen
1992-: directie Personeel KM, afdeling Personeelsinformatie en Financiële Personeelszaken)
(**KL/KLu**: 1945-1963: ministerie van Oorlog/Defensie, sinds 1950 onder de directeur Militair Personeel: bureau Onderscheidingen)
(**KL**: 1964-1976: opperofficier Personeel KL, stafofficier Onderscheidingen
1976-1991: directie Personeel KL, afdeling Algemene Zaken
1992-1996: directie Personeel KL, afdeling Personele Informatievoorziening
1996-2000: centrale directie personeel & organisatie
2001-: directie personeel en organisatie)
(**KLu**: 1964-1976: opperofficier Personeel KLu, stafofficier Onderscheidingen
1976-1991: directie Personeel KLu, stafofficier Onderscheidingen
1992-: directie Personeel KLu, afdeling Centrale Personeelszaken en Kabinet Bevelhebber)

(160)
actor: de Kroon
handeling: het toekennen van een Koninklijke onderscheiding aan militairen en het benoemen in een ridderorde
periode: 1945-

(601)

Actor: Commissie Toekomst Decoraties van de minister van Defensie
Handeling: het adviseren van de minister van Defensie over het gebruik en de betekenis van de decoraties, voorzover vallend onder de verantwoordelijkheid van de minister van Defensie
Periode: 2000-2001
Product: Eindrapport

4.11 Postactieve militairen

Van 1954 tot 1992 behield een gewezen officier een aantal rechten. Zo kon hij worden bevorderd tot een titulaire rang en hij mocht zijn uniform blijven dragen.

De pensionering van militairen is geregeld in aparte militaire pensioenwetten. Tot 1966 bestonden er aparte wetten voor marinepersoneel: Pensioenwet voor de zeemacht 1922 en Pensioenwet voor het personeel der KM-reserve 1923. Voor land- en luchtmachtpersoneel gold de Pensioenwet voor de landmacht 1922 en de Pensioenwet voor het reservepersoneel der landmacht 1923. Voor nabestaanden van alle militair personeel bestond de Militaire Weduwenwet 1922. In 1966 vervielen deze wetten bij inwerkingtreding van de Algemene Militaire Pensioenwet¹¹³, waarin sindsdien de toekenning van pensioenen aan militairen en hun nabestaanden van alle drie de krijgsmachtdelen is geregeld.

Er bestonden tot 1966 twee soorten militair pensioen: ouderdompensioen en invaliditeitspensioen. Het ouderdompensioen werd tot 1966 toegekend na langdurige dienst, voor officieren 40 jaar dienst, voor schepelingen en militairen beneden de rang van officier 30 jaar. In de Algemene Militaire Pensioenwet van 1966 werd de pensioengerechtigde leeftijd voor alle militairen vastgesteld op 65 jaar. De hoogte van het ouderdompensioen hangt af van de laatst verdiende bezoldiging. Invaliditeitspensioen wordt toegekend na gebleken permanente invaliditeit; de hoogte ervan is afhankelijk van de mate van invaliditeit. In 1950 werd door de minister van Oorlog de interdepartementale Coördinatie- en contactcommissie voor de militaire oorlogsinvaliden en -weduwen ingesteld, ter bevordering van een doelmatige samenwerking tussen de op het terrein van de sociale zorg voor militaire oorlogsslachtoffers werkzame instellingen.

In de Militaire Pensioenwet van 1966 werd nog een derde categorie pensioen ingesteld: het arbeidsongeschiktheidspensioen, toe te kennen na invaliditeit ontstaan in en/of door de militaire dienst. Arbeidsongeschiktheidspensioen of dienstinvaliditeitspensioen, de W.A.O. voor militairen, is hoger dan het gewone invaliditeitspensioen en hangt af van de mate van arbeidsongeschiktheid.

Voor ouderdompensioen komen dienstplichtigen in vreedstijd nauwelijks in aanmerking, omdat zij daarvoor niet voldoende dienstjaren kunnen opbouwen. Aangezien voor toekenning van invaliditeitspensioen dienstjaren niet belangrijk zijn, komen ook dienstplichtigen daarvoor in aanmerking. Dienstplichtigen, die ziek of arbeidsongeschikt waren bij dienstverlating, hadden sinds 1961 recht op een uitkering krachtens de Militaire Ziekengeldregeling, toe te kennen door de gemeenten ten laste van de defensiebegroting. Sinds invoering van de Wet Arbeidsongeschiktheid militairen 1972 is de Militaire Ziekengeldregeling vervallen en hebben dienstplichtigen, die ziek of arbeidsongeschikt de dienst verlaten, recht op een W.A.O.- of ziekteuitkering. Deze uitkering wordt dan toegekend door de Bedrijfsvereniging voor Overheidsdiensten en komt eveneens ten laste van de defensiebegroting.

113. Zie bijlage I voor datering en Staatsbladvermelding van alle genoemde wetten en AMVB's.

Het op pensioen stellen van officieren geschiedde tot 1983 door de Kroon, aangezien dat in de grondwet was voorgeschreven. Met de grondwetsherziening van 1983 verdween deze bepaling, en sindsdien geschiedt de pensionering van alle militairen door de minister. Tot 1963 werden de pensioenaanvragen van marinemilitairen behandeld door een eigen bureau bij de hoofdafdeling Personeel van het ministerie van Marine, die van militairen der land- en luchtmacht door de afdeling Pensioenen en Wachtgelden van de directie Militair Personeel van het ministerie van Oorlog. In 1963 werd op centraal niveau één Hoofdafdeling Pensioenen en Wachtgelden ingesteld, die vanaf dat moment voor personeel van de drie krijgsmachtdelen de pensionering ging verzorgen. In 1976 werd deze taak overgenomen door het directoraat-generaal Personeel, directie Militaire Personeelszaken, afdeling Pensioenen en Wachtgelden. In 1989 werd de dienst Zorg Postactieve Militairen ingesteld, die sindsdien de uitvoering van alle wetten en regelingen voor postactief militair personeel, dat wil zeggen militair personeel niet meer in actieve dienst, verzorgt.

Militairen, die het niet eens waren met de hoogte van het hen toegekende pensioenbedrag of met het niet toekennen van een militair pensioen, konden tot 1966 een verzoek om herziening van de beslissing indienen bij de minister. Dit verzoek werd vervolgens voorgelegd aan de Militaire Pensioenraad, die de Kroon (officieren) of de minister (niet-officieren) adviseerde omtrent het al of niet herzien van het betreffende pensioen. Wanneer de belanghebbende niet tevreden was met het advies van de raad, kon hij in beroep gaan bij de Centrale Raad van Beroep.¹¹⁴ Met de invoering van de nieuwe wet in 1966 verviel de Militaire Pensioenraad. Beroep kon voortaan worden ingesteld bij het ambtenarengerecht in Den Haag, hoger beroep bleef mogelijk bij de Centrale Raad van Beroep. Nog een verandering, die de wet van 1966 met zich meebracht, was dat de pensioenen van nabestaanden van overleden of verwanten van vermiste militairen voortaan werden toegekend door het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, en niet meer door Defensie.

Sinds in 1966 in de nieuwe pensioenwet de pensioengerechtigde leeftijd van militairen algemeen op 65 jaar is gesteld, is het noodzakelijk geworden om maatregelen te treffen om de periode tussen het functionele leeftijdsontslag en het 65ste levensjaar te overbruggen.¹¹⁵ De Uitkeringswet gewezen militairen 1966 voorziet in een uitkering voor deze periode. Naast pensioenen en uitkeringen kunnen militairen wachtgelden ontvangen, wanneer ze onvrijwillig zijn ontslagen voordat ze de leeftijdsgrens voor hun categorie hebben bereikt (voortijdig ontslag). Voorwaarde is dat het ontslag eervol verleend moet zijn, bijvoorbeeld als gevolg van reorganisatie. In de loop van de naoorlogse periode golden diverse wachtgeldregelingen voor militairen der zeemacht enerzijds en militairen van land- en luchtmacht anderzijds, tot in 1961 de Militaire Wachtgeldregeling in werking trad. Deze gold voor militairen van de drie krijgsmachtdelen. Gedurende de wachtgeldperiode kunnen militairen eventueel weer in dienst worden geroepen. Militaire pensioenen, uitkeringen en wachtgelden komen ten laste van de Defensiebegroting, behalve, zoals hierboven is beschreven, sinds 1966 die van nabestaanden van overleden en verwanten van vermiste militairen, die het ABP voor haar rekening neemt.

Behalve de hierboven beschreven pensioenen, wachtgelden en uitkeringen, bestaan nog vele andere uitkeringen voor niet meer in actieve dienst zijnde militair personeel. Een ervan is de Uitkering vliegongeval, een uitkering voor militairen of hun nabestaanden die tengevolge van een vliegongeval tijdens dienstuitoefening zijn overleden of invalide geraakt.¹¹⁶

114. Pensioenwet voor de zeemacht 1922, art. 46-50; Pensioenwet voor de landmacht 1922, art. 46-48, vervallen 1966.

115. Voor de marine ligt de grens voor het functionele leeftijdsontslag thans op 50 jaar voor schepelingen, 52 jaar voor subalterne officieren en 55 jaar voor hoofd- en vlagofficieren. Voor alle land- en luchtmachtmilitairen is de functionele leeftijdsgrens 55 jaar.

116. Zie Bijlage I voor een opsomming van alle regelingen op dit gebied.

In de sectorcommissie Defensie werd op 16 november 1995 een akkoord bereikt over een pakket van arbeidsvoorwaarden en werkgelegenheidsbeleid voor het defensiepersoneel voor de periode 1 april 1995 tot en met 31 maart 1997. Een van de overeengekomen maatregelen betrof een bijstelling - versobering - van de aanspraken op grond van het Wachtgeldbesluit burgerlijke ambtenaren defensie, het Uitkeringsbesluit burgerlijke ambtenaren defensie en de Militaire wachtgeldregeling 1961.

De bestaande wachtgeld- en uitkeringsregelingen bleven gedurende de duur van het SBK van kracht. De regeling werd per 1 juli 1996 ingevoerd en gold voor ontslagsituaties van na die datum, niet vallende onder het SBK. Lopende uitkeringen werden niet aangetast.

Vanaf 1 januari 2001 werden defensieambtenaren onder de werkingssfeer van de wettelijke werknemersverzekeringen gebracht. Ze vallen daarmee ook onder de werkloosheidswet. Voor nieuwe gevallen geldt de WW vanaf 1 januari 2001, bestaande uitkeringen blijven tot 1 januari onder de wachtgeldregelingen vallen.

Het Werkloosheidsbesluit beroepsmilitairen bepaalde tijd is een geheel WW-conforme regeling voor een specifieke categorie militairen

Het nieuwe pensioenstelsel, zoals dat per 1 juni 2001 is ingevoerd, is gebaseerd op de Kaderwet militaire pensioenen. Bij de invoering van het nieuwe pensioenstelsel werden tegelijkertijd tientallen oude wetten en regelingen ingetrokken, waaronder de Algemene Militaire Pensioenwet. In overleg tussen het ministerie van Defensie en de Stichting Pensioenfonds ABP werden de militaire ouderdomspensioenen per 1 juni 2001 ondergebracht bij het ABP. Hierdoor werd het ABP-Pensioenreglement per die datum ook van kracht voor het militair personeel

Met de aanpassing van het pensioenstelsel wordt een drietal doelstellingen verwezenlijkt, zoals de modernisering van de financiering van de militaire pensioenen. Tot 1 juni 2001 vond financiering van de ouderdomspensioenen rechtstreeks ten laste van de defensiebegroting plaats. Defensie gaat voor de ouderdomspensioenen van het militaire personeel geleidelijk over op het in Nederland gebruikelijke systeem van fondsvorming (kapitaaldekking).

Ten tweede betrof het de vereenvoudiging van de militaire pensioenen en als derde een betere informatievoorziening en serviceverlening aan militairen. Immers, anders dan bij het burgerpersoneel dat jaarlijks van het ABP een pensioenopgave ontvangt, is het nooit mogelijk geweest het militair personeel op een zelfde wijze van informatie over de pensioenrechten en vooruitzichten te voorzien.

In de loop van de jaren zeventig bleek, dat oud-militairen, die in de Tweede Wereldoorlog in het verzet hadden gezeten of onderduiker waren geweest, niet goed tot hun recht kwamen bij de normale toepassing van de Algemene Militaire Pensioenwet.¹¹⁷ In 1976 kwam daarom de Wet verbetering rechtspositie verzetsmilitairen tot stand, die voorzag in een verbetering van de pensioenen van deze categorie militairen. De in 1978 ingestelde Adviescommissie Wet verbetering verzetsmilitairen had tot taak, de minister te adviseren bij de toekenning van (verhoogde) militaire pensioenen op grond van deze wet. Ook voor het militair geneeskundig onderzoek van deze categorie kwam een aparte regeling tot stand.

Sinds 1990 voert de minister van Defensie een actief beleid ten opzichte van de oorlogsveteranen, zoals de oorlogsvrijwilligers 1943-1945, de Indiëgangers 1945-1949 en de Koreagan-

117. Zie voor een onderzoek naar instituties en wet- en regelgeving inzake oorlogsgetroffenen 1940-1990, PIVOT-rapport nr. 3 'Oorlog duurt een leven lang' door A.S. Fris ('s-Gravenhage 1992).

gers 1950-1953.¹¹⁸ De Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht treedt namens de minister tevens op als Inspecteur der Veteranen bij diverse manifestaties en draagt door zijn contacten bij aan meer inzicht in de veteranenproblematiek.

Op advies van de in 1989 aangestelde vertrouwensman oud-militairen Indiëgangers¹¹⁹ werd in november 1991 een aanspreekpunt voor veteranen ingesteld: de Stichting Dienstverlening Veteranen te Utrecht. Dit is een particuliere stichting, volledig gesubsidieerd door Defensie, waar veteranen en hun familieleden en nabestaanden met allerlei vragen en problemen terecht kunnen. Eveneens in 1989 bundelden de verschillende organisaties en belangenverenigingen van veteranen zich in het Veteranen Platform, die een vertegenwoordiger afvaardigde naar de Commissie maatschappelijke erkenning veteranen (Commissie Thoenes). Deze laatste commissie, ingesteld in 1990, deed verschillende aanbevelingen voor de verbetering van de positie van de doelgroep.¹²⁰ Op het materiële vlak kwam de Uitkeringswet financiële compensatie langdurige militaire dienst 1992 tot stand. Deze wet voorziet in een uitkering ineens voor dienstplichtigen, die minstens vijf jaar hebben gediend. De Uitkeringsregeling soldij ex-krijgsgevangenen 1943-1945 is een eenmalige uitkering voor militairen, die in de Tweede Wereldoorlog in krijgsgevangenschap hebben gezeten.

Op basis van de Uitkeringswet tegemoetkoming twee tot vijfjarige diensttijd veteranen ontvangen gewezen dienstplichtigen die in de periode 1938-1962 tussen de twee en vijf jaren werkelijke dienst hebben verricht een uitkering van f 1000,- netto. Het betreft hier vooral Indië-veteranen.

Personen die een aandoening hebben die is gerelateerd aan de uitoefening van de militaire dienst onder buitengewone omstandigheden hebben na ontslag recht op een pensioen ter zake van invaliditeit met dienstverband. Het geneeskundig onderzoek naar de invaliditeit met dienstverband gebeurt bij militairen in actieve dienst tijdens het militair geneeskundig onderzoek. In overige gevallen doet de Stichting uitvoeringsinstelling sociale zekerheid voor overheid en onderwijs (USZO) het onderzoek. De beslissing wordt in alle gevallen door de USZO genomen.

Het Fonds arbeidsongeschiktheidsverzekering overheidspersoneel (FAOP) is een publiekrechtelijke instelling, ingesteld in 1994, met als doelstelling het bijeenbrengen en beheren van middelen die nodig zijn voor de dekking van de uitgaven terzake van invaliditeitspensioenen. Het gaat daarbij alleen om de zogenaamde WAO-conforme uitkering, de invaliditeitspensioenen die overeenkomen met de aanspraken ingevolge de WAO die niet ten laste kunnen worden gebracht van het Algemeen Arbeidsongeschiktheidsfonds¹²¹.

Het FAOP heeft één bestuursorgaan, nl. het bestuur. De bestuursleden en de plaatsvervangende bestuursleden worden benoemd door de Sectorwerkgevers Overheid en de centrales van overheidspersoneel.

Het toezicht op het fonds wordt uitgeoefend door de minister van Binnenlandse Zaken.

Het FAOP verleent de WAO-conforme uitkering aan rechthebbenden. Voor de uitvoeringskant van het verstrekken van de WAO-conforme uitkering heeft het FAOP een overeenkomst naar burgerlijk recht gesloten met de Stichting Uitvoeringsinstelling Sociale Zekerheid voor Overheid en onderwijs (USZO).

118. Zie ook Defensienota 1991, p. 175-176.

119. D.F. van der Mei, *Dienstvervulling onder buitengewone en zeer moeilijke omstandigheden, eindadvies van de vertrouwensman oud-militairen Indiëgangers*, Den Haag 1989.

120. 'Veteranen. Een nieuwe dialoog met overheid en samenleving', rapport van de Commissie maatschappelijke erkenning veteranen, 's-Gravenhage januari 1991.

121. Bij de Wet financiële voorzieningen privatisering ABP, Stb. 1994-302, art. 21

De USZO is in december 1995 opgericht door de minister van Binnenlandse Zaken¹²². De USZO heeft tot taak de administratieve uitvoering van regelingen op het terrein van de sociale zekerheid voor (gewezen) overheids- en onderwijspersoneel, voor zover dat bij overeenkomst aan de USZO is opgedragen. De USZO heeft voor deze taak een vermogen meegekregen. Voor de uitvoeringskant van het verstrekken van de WAO-conforme uitkering had de USZO een overeenkomst naar burgerlijk recht gesloten met het FAOP.

Militairen en gewezen militairen die lijden aan een aandoening waarvoor verband met de uitoefening van de militaire dienst onder buitengewone of daarmee vergelijkbare omstandigheden is aanvaard, hebben aanspraak op (aanvullende) voorzieningen tot verbetering van de levensomstandigheden. Te denken valt aan een vergoeding voor taxi- of rolstoeltaxivervoer, verhuiskostenvergoeding, inrichtingskosten en tegemoetkoming eigen bijdrage woonvoorziening AWBZ, vergoeding huishoudelijke hulp; vergoeding extra slijtage kleding.

De regeling wordt **sedert 1995?** uitgevoerd door de USZO. De sectorspecifieke regelingen, te weten de wachtgeldregeling, de bovenwettelijke WW en de regelingen bij arbeidsongeschiktheid worden vanaf 1 januari 2002 uitgevoerd door het Uitvoeringsorgaan Werknemersregelingen (UWV).

Militairen en burgers die met ontslag gaan, ontlenen hun werkloosheidsaanspraken aan de Werkloosheidswet (WW). Militairen met een aanstelling voor onbepaalde tijd en die met ontslag gaan, kunnen in aanmerking komen voor een aanvulling op basis van het Besluit bovenwettelijke uitkeringen bij werkloosheid voor de sector defensie. Daarnaast voert de USZO wachtgeldregelingen in het kader van het Sociaal Beleidskader Defensie uit.

De SBK wachtgelden zijn uitsluitend van toepassing op militairen aangesteld voor onbepaalde tijd die wegens overtolligheid worden ontslagen en die onder het huidige Sociaal Beleidskader vallen.

De USZO voert voor defensie de ziektewet-, arbeidsongeschiktheids- en werkloosheidsregelingen uit. Op 1 januari is de USZO opgegaan in het UWV (Uitvoeringsorgaan Werknemersverzekeringen).

De Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO) verzekert werknemers tegen de geldelijke gevolgen van langdurige arbeidsongeschiktheid. Een werknemer heeft recht op een WAO uitkering zodra er sprake is van arbeidsongeschiktheid die onafgebroken 52 weken (WAO-wachttijd) heeft geduurd. Het bedrag van de uitkering hangt af van twee factoren, namelijk de mate van arbeidsongeschiktheid en het dagloon of het vervolgdagloon.

Eigen risicodrager

Defensie is eigen risicodrager. Dat betekent dat Defensie een deel van de WAO premie niet hoeft te betalen. Daar staat tegenover dat Defensie de WAO uitkeringen gedurende de eerste 5 jaar zelf moet betalen. Voor militairen die in actieve dienst zijn betekent dit dat zij gewoon hun (eventueel gekorte) bezoldiging krijgen. Bij gewezen militairen betaalt USZO, namens Defensie, de uitkering. De beoordeling van de arbeidsongeschiktheid wordt door de USZO gedaan.

Arbeidsongeschiktheidspercentage

De mate van arbeidsongeschiktheid wordt door de USZO bij de WAO keuring bepaald. Het salaris dat de persoon met zijn beperkingen en mogelijkheden nog kan verdienen wordt vergeleken met het inkomen dat bij zijn rang en anciënniteit past. Als dat laatste inkomen

122. De minister was hiertoe gemachtigd bij de Wet houdende regels met betrekking tot de oprichting van de Stichting Uitvoeringsinstelling Sociale Zekerheid voor Overheid en onderwijs, art. 2.1.

hoger is, dan is er sprake van inkomensverlies door arbeidsongeschiktheid. Dit verlies wordt uitgedrukt in een percentage: het arbeidsongeschiktheidspercentage.

In de Nota 'Zorg voor veteranen in samenhang' van maart 1990 kondigde de minister reeds de instelling van het Comité Draaginsigne Gewonden aan. De wens tot een onderscheidingsteken naar analogie van het Amerikaanse 'purple heart' leidde tot de instelling hiervan. Het Comité werd belast met het onderzoek naar de toekenning van het draaginsigne aan 'iedere (gewezen) militair die na 9 mei 1940 in oorlogstijd of daarmee overeenkomende omstandigheden (inbegrepen internationale vredesmissies) verwond is'. In 1994 beëindigde het Comité zijn werkzaamheden.¹²³

Hoewel belangenverenigingen van ex-militairen en veteranen zijn vertegenwoordigd in het Centraal georganiseerd overleg militairen bestond er toch behoefte aan een apart overleg tussen Defensie en gepensioneerde militairen. In 1969 werd de Contactcommissie gepensioneerden ingesteld, welke in 1993 werd opgevolgd door de Adviescommissie post-actieve aangelegenheden. In de commissie wordt niet zozeer onderhandeld over de rechtspositie van gepensioneerden (dat gebeurt in het CGOM), maar vindt een evaluatie plaats van de uitvoering van het beleid en van de wet- en regelgeving ten aanzien van postactief militair personeel. De Maatschappelijk Dienst Defensie rekent alle verzorging van ex-militairen anders dan de uitkering van pensioenen, wachtgelden en uitkeringen tot haar taken.

De koninklijke schenking van het landgoed Bronbeek in 1859 aan de staat betekende het begin van het Koloniaal Militair Invalidenhuis. Op 19 februari 1863 opende het tehuis haar deuren en bood onderdak aan 200 'invaliden onder voorwaarde dat aspirant-bewoners gediend hebben in het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger (KNIL). In 1959 werd de zorg van het Invalidenhuis overgedragen van het departement van Zaken Overzee aan de minister van Defensie.¹²⁴ Vanaf 1970 is Bronbeek opengesteld voor oud-beroepsmilitairen van alle delen van de Nederlandse krijgsmacht en krijgt een nieuwe naam: Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen Bronbeek.. Het verzorgingshuis biedt ouderenzorg aan oud-militairen van de Nederlandse krijgsmacht en het KNIL. Het museum is het centrum van militair-koloniaal erfgoed en kennis van het KNIL. Men biedt gelegenheid tot gedenken en herdenken, met name m.b.t. de strijd in voormalig Nederlands-Indië alsmede reüniefaciliteiten.

Handelingen

(161)

actor: Minister van Defensie

handeling: het voorbereiden en vaststellen van wet- en regelgeving op het gebied van pensionering, wachtgeld en uitkeringen aan postactief militair personeel

periode: 1945-

(**KM**: 1945-1963: hoofdafdeling Personeel KM, bureau Pensioenen en Wachtgelden)

(**KL/KLu**: 1945-1947: adjudant-generaal afdeling A-II: Demobilisatie en Pensioenen militair personeel

1947-1952: directie Administratieve Diensten, afdeling B-4: Militaire Pensioenen

1952-1963: directie Militair Personeel)

(**KM/KL/KLu**: 1963-1976: directie Gezamenlijke Militaire Personeelsdiensten en Pensioenen, sinds 1969 rechtstreeks onder SG: afdeling Pensioenen en Wachtgelden

1976-1988: directoraat-generaal Personeel, directie Militaire Personeelszaken, afdeling

123. Comité Draaginsigne Gewonden, 'Eindverslag van werkzaamheden, 1990-1994'. Het Comité, onder voorzitterschap van D.F. van der Mei, was samengesteld uit vertegenwoordigers van de Bond van Nederlandse Militaire Oorlogsslachtoffers, het Comité Reünie Koopvaardijpersoneel 1940-1945, het Veteranen Platform en de Stichting Dienstverlening Veteranen.

124. Besluit van 18 augustus 1959, houdende opheffing van het departement overzee.

Pensioenen en Wachtgelden
1989-: directoraat-generaal Personeel, directie Arbeidsvoorwaardenbeleid, dienst Zorg
Postactieve Militairen)

(162)

actor: Coördinatie- en contactcommissie voor de militaire oorlogsinvaliden en -
weduwen
handeling: het bevorderen van een doelmatige samenwerking tussen de op het terrein
van de sociale zorg voor militaire oorlogsslachtoffers werkzame instellingen
periode: 1950-1957

(163)

actor: Minister van Defensie
handeling: het voordragen aan de Kroon van officieren voor pensionering
periode: 1945-1983
(**KM**: 1945-1963: hoofdafdeling Personeel KM, bureau Pensioenen en Wachtgelden
(**KL/KLu**: 1945-1947: adjudant-generaal afdeling A-II: Demobilisatie en pensioenen militair
personeel
1947-1952: directie Administratieve Diensten, afdeling B-4: Militaire Pensioenen
1952-1963: directie Militair Personeel, afdeling Pensioenen en Wachtgelden)
(**KM/KL/KLu**: 1963-1976: directie Gezamenlijke Militaire Personeelsdiensten en Pensioenen,
sinds 1969 rechtstreeks onder SG: afdeling Pensioenen en Wachtgelden
1976-1983: directoraat-generaal Personeel, directie Militaire Personeelszaken, afdeling
Pensioenen en Wachtgelden)

(164)

actor: Minister van Defensie
handeling: het toekennen van militaire pensioenen en wachtgelden aan militair personeel beneden de rang van officier
periode: 1945-1983
(**KM**: 1945-1963: hoofdafdeling Personeel KM, bureau Pensioenen en Wachtgelden)
(**KL/KLu**: 1945-1947: adjudant-generaal afdeling A-II: Demobilisatie en Pensioenen militair personeel
1947-1952: directie Administratieve Diensten, afdeling B-4: Militaire Pensioenen
1952-1963: directie Gezamenlijke Militaire Personeelsdiensten en Pensioenen, afdeling Pensioenen en Wachtgelden)
(**KM/KL/KLu**: 1963-1976: directie Gezamenlijke Militaire Personeelsdiensten en Pensioenen, sinds 1969 rechtstreeks onder SG: afdeling Pensioenen en Wachtgelden
1976-1983: directoraat-generaal Personeel, directie Militaire Personeelszaken, afdeling Pensioenen en Wachtgelden)

(165)

actor: Minister van Defensie
handeling: het toekennen van militaire pensioenen en wachtgelden aan alle militair personeel
periode: 1983-2001
(1983-1989: directoraat-generaal Personeel, directie Militaire Personeelszaken, afdeling Pensioenen en Wachtgelden
1989-: directoraat-generaal Personeel, directie Arbeidsvoorwaardenbeleid, dienst Zorg Postactieve Militairen)

(560)

actor: Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
handeling: het toekennen van militaire pensioenen aan alle militair personeel
periode: 2001-

(561)

Actor: Bestuur van het FAOP
Handeling: Het verlenen van ziektewet-, arbeidsongeschiktheids-, werkloosheids-, inkomensvervangende uitkeringen en voorzieningen aan militair personeel
Periode: 1995-
Grondslag: Ziektewet, WAO, AMAR, art 120; artikel 2 lid 3 Besluit aanvullende arbeidsongeschiktheids- en invaliditeitsvoorzieningen militairen
Opmerking: De uitvoering hiervan geschiedt door USZO/UWV

(562)

Actor: Minister van Defensie
Handeling: het toekennen van een uitkering krachtens de Werkloosheidswet aan een ontslagen militair die voor bepaalde tijd was aangesteld als beroepsmilitair
Periode: 1982-
Grondslag: Premiereregeling en aanvullende voorzieningen beroepsmilitairen van de Krijgsmacht 1982 (Stb.1982, nr. 648), art. 8; Werkloosheidsbesluit Beroepsmilitairen bepaalde tijd (Stb. 1995, nr. 34)
Opmerking: Het Werkloosheidsbesluit beroepsmilitairen bepaalde tijd wordt ingetrokken per 01-01-2003, zie Stb. 277, 2001, artikel VIII

(166)
actor: Minister van Defensie
handeling: het toekennen van pensioenen en wachtgeldten aan nabestaanden van overleden militairen en verwanten van vermiste militairen
periode: 1945-1966
(KM: 1945-1963: hoofdafdeling Personeel KM, bureau Pensioenen en Wachtgeldten
(KL/KLu: 1945-1947: adjudant-generaal afdeling A-II: Demobilisatie en Pensioenen militair personeel
1947-1952: directie Administratieve Diensten, afdeling B-4: Militaire Pensioenen
1952-1963: directie Gezamenlijke Militaire Personeelsdiensten en Pensioenen, afdeling Pensioenen en Wachtgeldten
1963-1966: drie krijgsmachtdelen: directie Gezamenlijke Militaire Personeelsdiensten en Pensioenen, afdeling Pensioenen en Wachtgeldten)

(167)
actor: Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
handeling: het toekennen van pensioenen en wachtgeldten aan nabestaanden van overleden militairen en verwanten van vermiste militairen
periode: 1966-

(168)
actor: Minister van Defensie
handeling: het toekennen van uitkeringen krachtens de Regeling uitkering vliegongeval 1961, de Uitkeringswet gewezen militairen 1966, de Uitkeringswet financiële compensatie langdurige militaire dienst 1992 en alle overige bijzondere uitkeringen aan niet meer in actieve dienst zijnde militair personeel
periode: 1961-
(KM: 1945-1963: hoofdafdeling Personeel KM, bureau Pensioenen en Wachtgeldten)
(KL/KLu: 1945-1947: adjudant-generaal afdeling A-II: Demobilisatie en Pensioenen militair personeel
1947-1952: directie Administratieve Diensten, afdeling B-4: Militaire pensioenen
1952-1963: directie Gezamenlijke Militaire Personeelsdiensten en Pensioenen, afdeling Pensioenen en Wachtgeldten
drie krijgsmachtdelen: 1963-1976: directie Gezamenlijke Militaire Personeelsdiensten en Pensioenen, sinds 1969 direct onder SG: afdeling Pensioenen en Wachtgeldten
1976-1989: directoraat-generaal Personeel, directie Militaire Personeelszaken, afdeling Pensioenen en Wachtgeldten
1989-: directoraat-generaal Personeel, directie Arbeidsvoorwaardenbeleid, dienst Zorg Postactieve Militairen)

(169)
actor: Militaire Pensioenraad
handeling: het adviseren van de Kroon betreffende ingediende bezwaren van belanghebbenden inzake militaire pensioenen voor officieren
periode: 1945-1966

(170)
actor: de Kroon
handeling: het beschikken op ingediende bezwaren van belanghebbenden inzake militaire pensioenen voor officieren
periode: 1945-1966

(171)
actor: Militaire Pensioenraad
handeling: het adviseren van de minister van Defensie betreffende ingediende bezwaren van belanghebbenden inzake militaire pensioenen voor niet-officieren
periode: 1945-1966

(172)
actor: Minister van Defensie
handeling: het beschikken op bezwaarschriften van belanghebbenden inzake militaire pensioenen voor niet officieren
periode: 1945-1966
(KM: 1945-1963: hoofdafdeling Personeel KM, bureau Pensioenen en Wachtgelden)
(KL/KLu: 1945-1947: adjudant-generaal afdeling A-II: Demobilisatie en Pensioenen militair personeel
1947-1952: directie Administratieve Diensten, afdeling B-4: Militaire pensioenen
1952-1963: directie Gezamenlijke Militaire Personeelsdiensten en Pensioenen, afdeling Pensioenen en Wachtgelden
1963-1966: drie krijgsmacht delen: directie Gezamenlijke Militaire Personeelsdiensten en Pensioenen, afdeling Pensioenen en Wachtgelden)

(173)
actor: Contactcommissie gepensioneerden, sinds 1993 Adviescommissie postactieve aangelegenheden
handeling: het evalueren van de uitvoering van de wet- en regelgeving op het gebied van pensionering, wachtgelden en andere uitkeringen aan postactief militair personeel
periode: 1969-

(174)
actor: Adviescommissie Wet verbetering rechtspositie verzetsmilitairen
handeling: het adviseren van de minister inzake de toekenning van (verhoogde) militaire pensioenen op grond van de Wet verbetering rechtspositie verzetsmilitairen
periode: 1978-

(175)
actor: de Kroon
handeling: het op pensioen stellen van officieren
periode: 1945-1983

(563)
Actor: Minister van Defensie
Handeling: Het betalen van invaliditeitspremie aan het Fonds arbeidsongeschiktheidsverzekering overheidspersoneel (FAOP)
Periode: 1994-1998
Grondslag: Wet financiële voorzieningen privatisering ABP, Stb. 1994/302, art. 26.5
Opmerking: Zie BSD Beheer van de Rijksbegroting, handeling nr. 296.

(564)
Actor: Minister van Defensie
Handeling: Het vaststellen van de pensioengrondslag van de militair
Periode: 1945-1965
Grondslag: Pensioenwet voor de zeemacht, 17 februari 1922, Stb. 1922/65, § 5;
Pensioenwet voor de landmacht, 17 februari 1922, Stb. 1922/66, § 5;

Pensioenwet voor het personeel der Koninklijke marine reserve, 13 juli 1923, Stb. 1923/355, § 5; Pensioenwet voor het reserve-personeel der landmacht, 13 juli 1923, Stb. 1923/356, § 5; Pensioenwet voor de vrijwilligers bij de landstorm, 27 juni 1925, Stb. 1925/278, art. 3; Algemene militaire pensioenwet, 6 oktober 1966, Stb. 445, art. C 1

(565)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het inhouden op het militair inkomen van een bedrag voor de betaling van de pensioenbijdrage
Periode 1966-1996
Grondslag Algemene militaire pensioenwet, 6 oktober 1966, Stb. 445, art. R 2.a

(566)

Actor Minister van Zaken Overzee
Handeling Het zorgdragen voor huisvesting en verzorging aan gewezen vrijwillig dienende KNIL-militairen beneden de rang van officier
Periode 1945-1959
Grondslag Reglement voor het Koninklijk Koloniaal Militair Invalidenhuis op Bronbeek, K.B. van 2 september 1921, nr. 70

(567)

Actor Minister van Defensie
Handeling Zorgdragen voor huisvesting en verzorging aan gewezen vrijwillig dienende militairen beneden de rang van officier
Periode 1959-
Grondslag Reglement voor het Koninklijk Koloniaal Militair Invalidenhuis op Bronbeek, K.B. van 2 september 1921, nr. 70, ingetrokken 28-5-1999, Stcrt. 99; Instellingsbesluit Bronbeek, 28-05-1999, Stcr. 99

(568)

Actor Minister van Defensie
Handeling Het instellen van een adviescommissie Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen Bronbeek
Periode 1969-
Grondslag Reglement voor het Koninklijk tehuis voor oud-militairen 'Bronbeek', art 3.2; Instellingsbesluit Bronbeek, art. 3, lid 2
Product Instellingsbeschikking

(569)	
Actor	Adviescommissie Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen Bronbeek
Handeling	Het adviseren van de minister van Defensie inzake het beleid met betrekking tot Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen Bronbeek, in bijzonder inzake het welzijn van de bewoners, het onderhoud en de bouwkundige voorzieningen, het opnamebeleid en het museum
Periode	1999-
Grondslag	Instellingsbesluit Bronbeek, art. 3, lid 3
Product	Adviezen
(570)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het voorbereiden en vaststellen van regels inzake de opneming en zorgverlening in het tehuis
Periode	1969-
Grondslag	Reglement voor het Koninklijk tehuis voor oud-militairen 'Bronbeek', art. 5.1; Instellingsbesluit Bronbeek, art. 5, lid 1
Product	Regeling Bronbeek
(571)	
Actor	Toelatingscommissie Bronbeek
Handeling	Het voorbereiden en vaststellen van het reglement van orde
Periode	1999-
Grondslag	Regeling Bronbeek, art. 6.2
(572)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het goedkeuren van het reglement van orde van de Toelatingscommissie Bronbeek
Periode	1999-
Grondslag	Instellingsbesluit Bronbeek, art 6.3
(573)	
Actor	Toelatingscommissie Bronbeek
Handeling	Het adviseren van de minister over de opneming van een kandidaat-inwoner van het tehuis
Periode	1999-
Grondslag	Regeling Bronbeek, art. 5.2
(574)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Beslissen op een verzoek van een oud-militair tot opneming in het tehuis
Periode	1969-
Grondslag	Reglement voor het Koninklijk tehuis voor oud-militairen 'Bronbeek', art. 6.1; Instellingsbesluit Bronbeek, art. 6
Product	Besluit

(575)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het voorbereiden en vaststellen van regels inzake het bijdragen in de kosten van de zorgverlening in het tehuis
Periode	1999-
Grondslag	Instellingsbesluit Bronbeek, art. 7
Product	Regelgeving
(576)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het vaststellen van door inwonenden te betalen eigen bijdrage in de kosten van het door het tehuis verleende zorg
Periode	1999-
Grondslag	Regeling Bronbeek, art. 12.2
(577)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het voorbereiden en vaststellen van ministeriële regels inzake het gebruik van het huistenuue
Periode	1999-
Grondslag	Instellingsbesluit Bronbeek, art. 8, lid 2
Product	Ministeriële Beschikking
(578)	
Actor	Commandant Bronbeek
Handeling	Het toepassen en registreren van maatregelen van orde op inwonenden van het tehuis
Periode	1969-
Grondslag	Reglement voor het Koninklijk tehuis voor oud-militairen 'Bronbeek', art 11; Instellingsbesluit Bronbeek, art.11
Product	Register
(579)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het voorbereiden en vaststellen van regels inzake aangelegenheden waarin het Instellingsbesluit Bronbeek niet voorziet
Periode	1999-
Grondslag	Instellingsbesluit Bronbeek, art.21
Product	Regelgeving
(580)	
Actor	Commandant Bronbeek
Handeling	Het voorbereiden en vaststellen van een huisreglement
Periode	1999-
Grondslag	Regeling Bronbeek, art. 30.1

(581)	
Actor	Minister van Defensie
Handeling	Het goedkeuren van het huisreglement
Periode	1999-
Grondslag	Regeling Bronbeek, art. 30.2
Product	Besluit goedkeuring Huisreglement voor het Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen en Museum Bronbeek, 1 mei 2001, Stcrt. 10 mei 2001, nr. 90

4.12 Personeel- en salarisadministratie

De minister van Defensie is verantwoordelijk voor een goede personeelsinformatievoorziening en personeels- en salarisadministratie binnen zijn ministerie. Hij draagt zorg voor voldoende personeel, middelen en geld om een goede administratie bij te houden. Bovendien dient hij regels en richtlijnen te ontwikkelen voor een goed personeelsbeheer. De personeels- en salarisadministratie voor militairen wordt uitgevoerd door de centrale beheersorganisatie militair salarissysteem (CBMS). Tot 1 april 2002 maakte het CBMO deel uit van de DGP; vanaf deze datum maakt het CBMS deel uit van het DICO. Het CBMS zorgt voor een correcte en tijdige betaling van de salarissen, toelagen en vergoedingen aan het militair personeel in werkelijke dienst c.q. hun verwanten en voert het functioneel beheer van het nieuw salarissysteem voor de krijgsmacht (nsk) en het systeembeheer van het systeem integrale personeelsbegroting militair personeel (ipbmp).

Handelingen

(582)	
Actor:	Minister van Defensie
Handeling	Het verplichten tot het geheel of gedeeltelijk vergoeden van schade die een medewerker de dienst heeft toegebracht
Periode	1945-
Grondslag	Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, Stb. 1931/378, art. 89, lid 1; AMAR, art.145

Systeembouw en systeembeheer

(583)	
Actor:	Minister van Defensie
Handeling	Het aangaan van overeenkomsten inzake het gebruik van P-systemen
Periode	1994 -
Opmerking	De meeste ministeries zijn met IVOP en RCC een overeenkomst aangegaan inzake het gebruik van IPA-systemen. Enkele ministeries hebben voor een andere oplossing gekozen.

Gegevensverwerking

(584)

Actor: Minister van Defensie
Handeling: Het uitvoeren van de salarisadministratie
Periode: 1945 -

(585)

Actor: Minister van Defensie
Handeling: Het uitvoeren van de centrale formatieadministratie
Periode: 1945 -

(586)

Actor: Minister van Defensie
Handeling: Het financieel verantwoorden van de centrale personeels-, salaris- en formatieadministratie
Periode: 1945 -

(587)

Actor: Minister van Defensie
Handeling: Het verwerken van wijzigingen uit de salaris- en personeelsadministratie in de personeelsinformatie- en salarisinformatiesystemen
Periode: 1945 -
Opmerking: De originele stukken bevinden zich in de salaris- en personeelsadministratie

(588)

Actor: Minister van Defensie
Handeling: Het opstellen van diverse overzichten en geleidelijsten
Periode: 1968 -
Product: o.m. formatieoverzichten, geleidelijsten in- en uittreeberichten, verzamelloonstaten

(589)

Actor: Minister van Defensie
Handeling: Het verstrekken van een voorschot
Periode: 1945-
Grondslag: Administratieve aanwijzingen KM bij het Inkomstenbesluit militairen en de Inkomstenregeling militairen, vastgesteld 02-5-1996, BDZ P 30537, art 34; Procedureregels landmacht inkomstenregelgeving (PLI), vastgesteld 08-01-98 BLS KL.15.640/2-S, art. P 13 en P14
Product: Aanvraag voorschot (*df 187*), Verzoek Rapport Aanvraag (*If 15333, VRA*)

(590)

Actor: Minister van Defensie
Handeling: Het verschaffen van de bestuurlijke informatie die nodig is om verantwoorde beleidsbeslissingen te nemen
Periode: 1968 -
Opmerking: Deze informatie wordt door de ministeries aan de minister van Binnenlandse Zaken verstrekt. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de verzamelde en vastgelegde collectieve gegevens.

(591)

Actor: Minister van Defensie
Handeling: Het vastleggen van principiële beleidsbeslissingen in individuele gevallen
Periode: 1968 -

(592)

Actor: Minister van Defensie
Handeling: Het registreren bij verzuim van ziekte
Periode: 1992 -
Grondslag: Regeling ziekmelding militairen KM, m.b. van 28 april 1992, nr. P 5365, Regeling ziekmelding militairen KM 1997 beschikking van 25 maart 1997, nr. P.34151; Regeling sociaal medische begeleiding bij ziekteverzuim militair personeel KL, vastgesteld 4 oktober 1996, nr. KL.14.199/X, 16-9-1997, nr. CDPO/POO KI 14.199/2-E; Regeling ziekmelden burger en militair personeel Koninklijke Luchtmacht, nr. DPKLu P. 94.032.949/541, m.i.v. 1-9-1999 nr. DEPKLu P/99004817.

(593)

Actor: Minister van Defensie
Handeling: Het opstellen van jaarlijkse opgaven ziekteverzuim
Periode: 1992 -

BIJLAGEN

BIJLAGE I: WETTEN, AMVB's EN REGELINGEN OP HET BELEIDSTERREIN MILITAIR PERSONEEL VIGEREND IN DE PERIODE 1945-

ALGEMEEN

Algemene wet bestuursrecht, KB 12-1-1998, Stb. 1

Militaire Ambtenarenwet 1931, 19-12-1931, Stb. 519

wijzigingen:

31-12-1937, Stb. 501, art. 5 en 14

8-4-1971, Stb. 231, art. 1

2-6-1976, Stb. 321, art. 5

20-11-1985, Stb. 617, art. 1 t/m 6 en 12

11-2-1988, Stb. 77, art. 13

20-4-1988, Stb. 288, art. 1, 5, 12, 12a-g

14-6-1991, Stb. 369, art. 3, 9, 10

29-8-1991, Stb. 478, titel II, art. 1 t/m 3

1-6-1992, Stb. 278, art. 4, 5, 5a

16-12-1993, Stb. 650, art. 2, 3, 4, 5, 6, 9, 11

9-3-1995, Stb. 184, art. 12

26-4-1995, Stb. 250, art. 5 lid 1, 14 (v.v.)

20-12-1995, Stb. 704, art. 5b (nw)

10-10-1996, Stb. 525, art. 12g

13-5-1997, Stb. 139, art. 1, 12a

21-5-1997, Stb. 224, art. 12

6-11-1997, Stb. 510, art. 2 (v.v.), 3, 9, 12^e

11-12-1997, Stb. 581, inwerkingtreding Stb. 510

12-5-1999, Stb. 214, titel II, art. 9

7-6-1999, Stb. 241, inwerkingtreding Stb. 214

**Reglement Militaire Ambtenaren Koninklijke landmacht en Koninklijke luchtmacht
(RMAKL)**, KB 22-8-1931, Stb. 378

wijzigingen:

4-5-1937, Stb. 540

7-12-1937, Stb. 542

15-1-1951, Stb. 74

5-8-1952, Stb. 440 (geneeskundige verzorging)

24-12-1952, Stb. 657

12-8-1954, Stb. 387 (kindertoelagen)

19-3-1955, Stb. 98

15-10-1955, Stb. 491 (Georganiseerd Overleg)

31-7-1958, Stb. 388

5-8-1960, Stb. 316

27-3-1965, Stb. 119

10-6-1965, Stb. 331

31-10-1966, Stb. 453

10-2-1967, Stb. 116 termijn art. 3 verlengd

17-1-1968, Stb. 43 verdere verlenging termijn

27-9-1968, Stb. 523 intrekking artikelen

Vervallen in gedeelten: 1-1-1983, Stb. 1982/691 en 1985/679

Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, KB 22-8-1931, Stb. 377 (VVKM XIV)

Wijzigingen:

12-12-1932, Stb. 599

12-7-1934, Stb. 365

26-1-1935, Stb. 30

17-7-1936, Stb. 547

1-12-1951, Stb. 529

19-3-1955, Stb. 98

3-11-1955, Stb. 511 (Georganiseerd Overleg)

23-7-1957, Stb. 350

19-11-1958, Stb. 548

9-8-1960, Stb. 359

2-8-1961, Stb. 267

16-4-1962, Stb. 150

10-8-1963, Stb. 371

laatste wijziging: 12-12-1985, Stb. 679

Vervallen in gedeelten: 1-1-1983, Stb. 1982/691 en 1985/679

Algemeen Militair Ambtenaren Reglement 1982 (AMAR), KB 25-2-1982, Stb. 279

wijzigingen:

24-8-1983, Stb. 422, art. 120

idem, Stb. 448, art. 73

7-9-1984, Stb. 437, art. 154 en 158

idem, Stb. 438, art. 39a, 47, 133

16-12-1985, Stb. 680, art. 45

6-1-1986, Stb.9, art. 131 en 153a

6-2-1986, Stb. 649, art. 6, 7, 39, 40, 44, 47, 61, 77-80, 85, 86, 88, 103, 133, 151

24-3-1987, Stb. 172, art. 4a

28-1-1988, Stb. 46, art. 106

19-4-1988, Stb. 425, art. 104

8-11-1988, Stb. 526, art. 41,46, 47, 123

25-8-1989, Stb. 385/386, art. 1-33, 38-53, 56, 115, 130-136, 154, 156, 159

15-12-1989, Stb. 572, art. 1 en 130a

28-12-1989, Stb. 593, inwerkingtreding nieuwe hoofdstukken 1 t/m 4 en 6 per 1-1-1990

3-7-1990, Stb. 416, art. 29

24-4-1991, Stb. 278, art. 5, 5a, 39, 45, 47, 52, 60, 66, 85, 132, 133, 142, 153

9-10-1991, Stb. 661, art. 1, 77, 85, 118, 135

18-10-1991, Stb. 591, art. 15 lid 1, 111 lid 1

12-3-1992, Stb. 129, art. 122 (v.v.)

24-6-1992, Stb. 330, art. 154a

6-7-1992, Stb. 412, art. 70 lid 2, 106 (v.v.), 120 lid 5

27-4-1993, Stb. 278, art. 115

27-5-1993, Stb. 334, art. 90

13-7-1993, Stb. 353, art. 85 lid 1

12-11-1993, Stb. 642, art. 3a, 153a (v.v.)

13-4-1994, Stb. 296, art. 133

15-7-1994, Stb. 643, art. 87a

21-12-1994, Stb. 968, art. 58, 90, 90a)nw), 90b (nw), 93, 104, 105 (v.v.), 111, 112, 113, 118

14-4-1994, Stb. 292, art. 5a, 14, 15, 17, 20, 39, 42, 45, 46, 47, 49, 50, 63, 65, 76, 77-80, 84-87a, 102, 131, 132, 147, 152

7-11-1995, Stb. 581, art. 4, 27, 31
7-11-1995, Stb. 586, art. 58 lid 1, 90 lid 1, 148
8-3-1996, Stb. 169, art. 1, 56, 63, 64, 71, 71a (nw), 76, 77, 80, 80a (nw), 80b (nw), 82, 85, 87a, , 90, 120, 125
18-3-1996, Stb. 186, art. 85 lid 2 (v.v.), 130a (v.v.)
25-3-1996, Stb. 192, art. 11 lid 1
25-6-1997, Stb. 339, art. 1, 2, 7, 39, 42, 90, 118, 123, 133
27-10-1997, Stb. 573, art. 91a)nw), 120, 121 (v.v.)
3-12-1997, Stb. 668, art. 87a
3-12-1997, Stb. 669, art. 68, 77, 80 lid 1, 88 lid 3, 118, 129 (v.v.)
25-6-1998, Stb. 510, art. 27 lid 6
7-8-1998, Stb. 528, AMAR III
8-10-1998, Stb. 671, art. 90a
7-12-1998, Stb. 692, art. 1
19-4-1999, Stb. 209, art. 151
26-8-1999, Stb. 361, art. 79 lid 2, 127 (v.v.)
25-1-2000, Stb. 79, art. 5a (vv), 17b, 17c (nw), 55 lid b (nw), 58, 71a, 80, 80b, 143
7-5-2001, Stb. 277, art. 101, 106 (nw), 120, 120a (nw) 124, 125
15-6-2001, Stb. 318, art. 87a, 90, 90b
14-09-01, Stb. 415, art. 118
22-10-01, Stb. 511, art. 39, 39a (nw), 64, 67a, 68, 69, 70, 71, 71a, 73, 75, 76, 77, 79, 80, 80a, 80b, 81, 87a, 88, 90, 90a, 90b,
22-07-02, Stb. 453, art.27, 54a(m), 61, 63, 64, 65, 67, 70, 75, 76, 80, 85, 87a t/m 87c (nw), 87d, 88 en 120
23-10-02, Stb. 567, art. 114a (nw)

Wet rechtstoestand militairen KL (regelende de rechtsgevolgen van maatregelen in bezet Nederland genomen met betrekking tot de rechtstoestand van militairen der KL, bijvoorbeeld bezoldiging tijdens inactiviteit), 8-3-1956, Stb. 132

Besluit organisatie korpsen officieren der zeemacht, KB van 20-4-1966, nr. 71.
Ingetrokken 1991, Stb. 320

Regeling organisatie schepelingen, KB van 1-3-1984, nr. 38. Ingetrokken 1991, Stb. 320
Ingetrokken 26-5-1991, Stb. 320

Verhaalswet ongevallen militairen, 31-7-1965, Stb. 354

Besluit georganiseerd overleg militairen, KB 31-12-1974, Stb. 828
Gewijzigd 7-7-1987, Stb. 1987/363; 21-6-1988, Stb. 1988/319; 28-2-1991, Stb. 169;
Ingetrokken 13-7-1993, Stb. 353

Regeling onderdeelsoverlegorganen, beschikking minister van Defensie, 1-5-1985, nr. PP 85/093/2173, gewijzigd 1986, 1989, 1991.
Ingetrokken 13-7-1993, Stb. 361

Coördinatieregeling onderdeelsoverlegorganen en dienstcommissies, beschikking minister van defensie, 1-5-1985, nr. PP85/093/2173
Ingetrokken 13-7-1993, Stb. 361

Besluit medezeggenschap defensie, 26 augustus 1999, Stb. 1999/361

Besluit reisbeperkingen militairen, KB 14-9-1988, Stb. 444, ingetrokken 21-12-1997
N.B. vóór 1988 werden de landen, waarheen het militairen verboden is te reizen,
vastgesteld per ministeriële regeling: Regeling reisbeperkingen militairen (de laatste was 23-
3-1984, nr. PP 83/018/1307)

Besluit aanwijzing risicolanden defensiepersoneel, 22-9-1997, Stb. 1997, nr. 449, i.w.
21-12-1997, 1997, Stb. 473

Regeling bezwaarschriftenprocedure militairen, beschikking van de minister van
Defensie, 1982, herzien 27-12-1985, PP 85/091/6491

Besluit georganiseerd overleg sector Defensie, KB 25-6-1993, Stb. 353.

Gewijzigd:

14-4-1995, Stb. 292, art. 4, 10, 16, 19, 20

25-3-1996, Stb. 192, art. 18 lid 4

25-6-1997, Stb. 339, art. 3 lid 3, art. 39 lid 1

25-6-1998, Stb. 509, art. 1 t/m 6, 8, 11, 14, 27, 38

Sociaal beleidskader Defensie, nota DAVB PAV7053/93023846

**Aanvullende overeenkomst bij het Verdrag tussen de Staten die partij zijn bij het
Noordatlantische Verdrag nopens de rechtspositie van hun krijgsmachten, met
betrekking tot de in de Bondsrepubliek Duitsland gestationeerde buitenlandse
krijgsmachten** (Trb. 1960, nr. 37),

Regeling BFG (NL) registratie 1990

ARBEIDSOMSTANDIGHEDEN

Arbeidsomstandighedenwet, wet van 8-11-1980, Stb. 664, laatstelijk gewijzigd 1992

Arbeidsomstandighedenwet 1998, KB 18-3-1999, Stb. 184, (i.w. KB 25-10-1999, Stb.
450)

Arbeidsomstandighedenbesluit, KB 15-1-1997, Stb. 60

Arbeidsomstandighedenbesluit Defensie, 28-3-1985, Stb. 211, ingetrokken 15-1-1997,
Stb. 60

Arbeidstijdenwet, KB 23-11-1995, Stb. 598

Arbobevoegdheidsregeling Defensie, ministeriële regeling van 15 augustus 1985,
D84/364/51473

Asbestbesluit Arbeidsomstandighedenwet, KB 2-11-1988, Stb. 560, laatstelijk gewijzigd
bij KB 17-3-1993, Stb. 53

**Beleidsregel werk- en rusttijden en extra beslaglegging militairen Koninklijke
marechaussee** (BWREB-KMAR, 18-04-2000 KMAR POB/2000/25744);

Beleidsregel werk- en rusttijden en extra beslaglegging militairen Koninklijke landmacht (BWREBMKL, 13-11-1998 CDPO PO-O/98/33604, gewijzigd 18-5-2000, PO/00/214318)

Besluit aanpassing arbeidsduur militairen, 22-7-2000, Stb. 344

Besluit beeldschermwerk, 10-12-1992, Stb. 677

Besluit biologische agentia, 17-5-1994, Stb. 368

Besluit drukvaten eenvoudige vorm, KB 24-8-1992, Stb. 456

Besluit fysieke belasting, KB 27-1-1993, Stb. 68

Besluit kankerverwekkende stoffen en processen, 4 –2-1994, Stb. 91

Besluit machines, KB 25-2-1993, Stb. 134

Besluit persoonlijke beschermingsmiddelen, KB 23-7-1993, Stb. 441

Intentieverklaring fysieke belasting sector defensie, Stc. 2001, 20

Klachtenprocedure seksuele intimidatie, agressie en geweld Defensie Interservice Commando, 11-12-1997, nr. 97003236

Klachtenregeling seksuele intimidatie, agressie en geweld KM 1997, 27-3-1997, DPKM/RT S.43005.

Liftenbesluit I, KB 23-3-1956, Stb. 167

Loodbesluit, KB 18-2-1988, Stb. 100

Regeling bedrijfshulpverlening defensie, 18-10-1996, nr.DAVB P/970069879.

Regeling duikopleiding defensie, 18-4-1995, Stcrt. 75

Regeling klachtenprocedure ongewenst gedrag en melding vermoedens van misstanden defensie (KOGVAM), 17 september 2001, nr. P/2001006071.

Regeling proces-verbaal van ongeval en rapportage medische aangelegenheden, mb van 19-12-1997, nr. P/97008670.

Regeling ziekmelding militairen KM, m.b. van 28 april 1992, nr. P 5365, Regeling ziekmelding militairen KM 1997 beschikking van 25 maart 1997, nr. P.34151; Regeling sociaal medische begeleiding bij ziekteverzuim militair personeel KL, vastgesteld 4 oktober 1996, nr. KL.14.199/X, 16-9-1997, nr. CDPO/POO KI 14.199/2-E; Regeling ziekmelden burger en militair personeel Koninklijke Luchtmacht, nr. DPKLu P. 94.032.949/541, m.i.v. 1-9-1999 nr. DEPKLu P/99004817

Stoombesluit 1953, KB 22-12-1953, Stb. 587

Stoomwet 1953, KB 25-3-1953, Stb. 179

Veiligheidsbesluit restgroepen, KB 20-9-1990, Stb. 491

Wet arbeid en zorg, KB 29-11-2001, Stb. 567; gewijzigd bij KB 20-12-2001, Stb. 692

Wet op de gevaarlijke werktuigen, KB 5-3-1952, Stb. 104

Zandstraalbesluit, KB 11-8-1973, Stb. 415 i.b. Besluit van 15 januari 1997, houdende regels in het belang van de veiligheid, de gezondheid en het welzijn in verband met de arbeid (Arbeidsomstandighedenbesluit) (Stb. 60)

ARBEIDSONGESCHIKTHEID: zie PENSIOENEN etc.

BEVORDERING EN ONTSLAG

Bevorderingswet voor de zeemacht 1902 (Wet tot regeling van de bevordering, het ontslag en het op pensioen stellen der militaire officieren bij de zeemacht), 9-6-1902, Stb. 86. Ingetrokken 1954, Stb. 575

Bevorderingswet voor de landmacht 1902 (Wet tot regeling van de bevordering, het ontslag, het op nonactiviteit en het op pensioen stellen der militaire officieren bij de landmacht), 9-6-1902, Stb. 89. Ingetrokken 1954, Stb. 575

Bevorderingsvoorschrift beroepspersoneel beneden de rang van tweede-luitenant 1932, Landmachtorder nr. 3 O, 38 O en 210, gewijzigd per beschikking van de minister van Defensie 17-8-1937, IIIe afd. B, nr. 62, 28-5-1946, afd. AI, nr. 116, Landmachtorder nr. 171, 10-5-1948, afdeling AI, nr. 535, Landmachtorder nr. 186, 6-6-1951, DP, afd. Militair Personeel, nr. La Q 80, Landmachtorder nr. 74. Ingetrokken 1953

Bevorderingsvoorschrift voor het beroepspersoneel beneden de rang van tweede luitenant der luchtmacht 1952, Landmachtorder nr. 1996, herzien 1953, Landmachtorder nr. 230

Voorschrift voor het indienen van bezwaarschriften terzake van beoordelingen conducerapporten officieren en onderofficieren KM, KB van 22-9-1947, no. 26 (VVKM 10)

Regeling organisatie en bevordering personeel zeemacht beneden de rang van officier, KB 10-7-1951, no. 38 (VVKM 31)

Bevorderingsvoorschrift landmacht 1953 (voor het beroepspersoneel der KL beneden de rang van tweede-luitenant). Beschikking van de minister van Oorlog, directie Personeel, afdeling Militair Personeel, nr. 58493

Bevorderingsvoorschrift landmacht 1958 (voor het beroepspersoneel der KL beneden de rang van tweede-luitenant), ministeriële kennisgeving van 30-8-1958, directie Militair Personeel, afdeling Beroeps- en reservepersoneel, nr. P 106.704 (landmachtorder nr. 58114 O, code 51.14/18), gewijzigd per ministeriële beschikking 14-1-1961, nr. P 106.704X (landmachtorder nr. 61013, code 51.14/18)

Bevorderingsvoorschrift luchtmacht, luchtmachtorder nr. 60596, nr. 51/14.20 van 13-8-1960

Wet bevordering en ontslag beroepsofficieren 1954, 8-12-1954, Stb. 575. Ingetrokken 1985, Stb. 618

Besluit praktische diensttijd beroepsofficieren landmacht 1955, KB 2-7-1955, Stb. 277. Ingetrokken 1969, Stb. 194

Besluit praktische diensttijd beroepsofficieren landmacht 1969, KB van 1-5-1969, Stb. 194

Besluit praktische diensttijd beroepsofficieren luchtmacht, KB 2-7-1955, Stb. 278. Ingetrokken 1980, Stb. 34

Besluit praktische diensttijd beroepsofficieren krijgsmacht 1980, KB van 24-1-1980, Stb. 34

Besluit praktische diensttijd beroepsofficieren krijgsmacht 1986, Stb. 1985, 681

Besluit bevorderingseisen specifieke diensten officieren zeemacht 1955, KB 2-7-1955, Stb. 281 Ingetrokken 1976, Stb. 700

Besluit bevorderingseisen specifieke diensten officieren zeemacht 1975, KB van 15-11-1976, Stb. 700. Ingetrokken 1980, Stb. 34

Besluit werkelijke dienst reserveofficieren landmacht, KB 2-7-1955, Stb. 279

Besluit bevorderingseisen werkelijke dienst reserveofficieren krijgsmacht 1986, Stb. 1985, 682

Besluit werkelijke dienst reserveofficieren luchtmacht, KB 2-7-1955, Stb. 280

Regeling organisatie en bevordering onderofficieren en manschappen der zeemacht, KB van 10-7-1951, nr. 38, gewijzigd 21-4-1969, Stb. 189

Besluit commissie van onderzoek onbekwaamheid of ongeschiktheid officieren, KB 16-3-1955, Stb. 112. Ingetrokken 1985, Stb. 680

Reglement raad van onderzoek ontslag officieren, KB 16-3-1955, Stb. 113. Ingetrokken 1985, Stb. 680

Besluit commissie van onderzoek ontslag officieren 1986, KB van 16-12-1985, Stb. 680. Ingetrokken 1990, Stb. 323

Besluit commissie van onderzoek gezindheid officieren, KB 16-3-1955, Stb. 114. Ingetrokken 1985, Stb. 680

Besluit beoordeling officieren Koninklijke landmacht, KB van 21-4-1948, Stb. I 161

Besluit beoordeling officieren landmacht, KB van 15-11-1960, Stb. 523, gewijzigd 14-10-1970, Stb. 530. Ingetrokken 1982, Stb. 279

Besluit beoordeling officieren luchtmacht, KB van 15-11-1960, Stb. 522. Ingetrokken 1982, Stb. 279

Beoordelingsvoorschrift kader landmacht en kader luchtmacht, ministeriële kennisgeving 6-12-1956, directie Militair Personeel, nr. P 110.649 B (landmachtorder nr. 56240 O, code 53/20, herzien 6-12-1956, LuO 56694, code 53/20 en 13-8-1960, LuO 60596, code 51.14/20. Ingetrokken 1983

Bevorderingsvoorschrift reservepersoneel landmacht 1982 (15-10-1982, directie Personeel KL afd. Rechtstoestand, no. 507.053/A; 1983, beschikking minister van Defensie, DPKL/RT, 15-10-1982, 507.053/A

Regeling beoordeling beroepspersoneel Koninklijke landmacht (RBBKL), beschikking van de minister van Defensie, 2-10-1989, DPKL/RT, no. 14705

Regeling beoordeling militairen Koninklijke luchtmacht, 12-12-1989, beschikking van de minister van Defensie, DPKLu, no. 39895/32000

Regeling beoordelingen zeemacht 1990, beschikking van de minister van Defensie, 15-3-1990, DPKM/RT no. P 31. 241

Besluit werkelijke dienst reserve-officieren landmacht, KB van 2-7-1955, Stb. 279. Ingetrokken 1970, Stb. 517

Besluit bevorderingseisen werkelijke dienst reserve-officieren landmacht, KB 14-10-1970, Stb. 517. Ingetrokken 1985, Stb. 682

Besluit werkelijke dienst reserve-officieren luchtmacht, KB van 2-7-1955, Stb. 280. Ingetrokken 1970, Stb. 518

Besluit bevorderingseisen werkelijke dienst reserve-officieren luchtmacht 1970, KB 14-10-1970, Stb. 518. Ingetrokken 1985, Stb. 682

Besluit bevorderingseisen werkelijke dienst officieren Koninklijke marine, KB 2-7-1955, Stb. 282. Ingetrokken 1970, Stb. 516

Besluit bevorderingseisen werkelijke dienst officieren KM-reserve, 14-10-1970, Stb. 516. Ingetrokken 1985, Stb. 682

Besluit bevorderingseisen werkelijke dienst reserve-officieren krijgsmacht 1986, Stb. 1985 nr. 682. Ingetrokken 1990, Stb. 323 art. V

Bevorderingsvoorschrift beroepskader landmacht 1982, ministeriële beschikking 15-10-1982, KL 506.861/C. Ingetrokken 19-12-1989 met inwerkingtreding Regeling functietoewijzing en bevordering KL 1990

Wet bevordering en ontslag beroepsofficieren (Wet BOB), 20-11-1985, Stb. 618.
Ingetrokken 28-12-1989, Stb. 593

Besluit commissie van onderzoek ontslag officieren 1986, KB van 16-12-1985, Stb. 680

Regeling functietoewijzing en bevordering Koninklijke landmacht 1990, beschikking
minister van Defensie 19-12-1989, DPKL/RT, no. KL 15.186/B

Regeling functietoewijzing en bevordering Koninklijke luchtmacht, ministeriële
beschikking van 21-12-1989, DPKLu/ART, no. 40030/38342

Regeling functietoewijzing en bevordering zeemacht, beschikking van de minister van
Defensie van 22-12-1989, DPKM/RT, no. P 20392/20219

Tijdelijk besluit uitstroombevorderende maatregel Defensie, Stb. 1997, nr. 729

BEZOLDIGING EN UITKERINGEN/TOESLAGEN/VERGOEDINGEN

Kinderbijslagwet voor loontrekkenden, 23 december 1939, Stb. 1939/806, zoals
gewijzigd bij wet van 26 april 1962, Stb. 1962/161

Premiespaarregeling Rijksambtenaren, 20 februari 1960, Stb. 1960/48

Premiespaarregeling Rijksambtenaren 1968, 27 mei 1968, Stb. 1968/263

Bezoldigingsregeling militairen zeemacht 1947, Stb. 1947, KB 24-11-1947, Stb. 45

Voorlopige Regeling bezoldiging militair personeel LO 101, 1949

Regeling vliegtuelagen militairen 1951, KB 20-2-1951, Stb. 419

Besluit premiereregeling luchtvaardenden luchtmacht (KB 25-9-1952, nr. 481)

Besluit herziening bezoldiging militairen zeemacht, KB 1954, Stb. 0050. Ingetrokken
1968, Stb. 523

N.B. Op dit besluit vrijwel jaarlijks herzieningsbesluiten

Besluit vakantie-uitkeringen militairen zeemacht, KB 7-12-1954, Stb. 607 Ingetrokken
1968, Stb. 523

Herzieningsbesluit militairen zeemacht 1957, KB van 15-4-1958, Stb. 225. Vrijwel
jaarlijks wijzigingsbesluiten

Besluit compensatie huurverhoging militairen zeemacht 1960, KB 15-6-1960, Stb. 257.
Vervallen 1967 Stb. 198

Toelagenbesluit officieren-arts, officieren-tandarts en officieren-apotheker 1955, KB 4-
7-1955, Stb. 300, gewijzigd 20-4-1959, Stb. 163 en 12-7-1965, Stb. 0381. In 1968-1969
ingetrokken wb KL en KLu (Stb. 1968 0523)

Besluit premiereregeling en andere voorzieningen kort-verband-vrijwilligers en vrijwillig nadienenden, KB 18-2-1961, Stb. 47. Ingetrokken 1982, Stb. 648

Regeling toelagen bij oefeningen, KB 26-11-1964, Stb. 464

Besluit premiereregeling en aanvullende voorzieningen beroepsmilitairen krijgsmacht, KB 15-11-1982, Stb. 648, 1982

Regeling vliegtolagen zeemacht 1986, KB 7-1-1987, Stb. 16
Gewijzigd 8-6-1989, Stb. 195

Inkomensregeling militairen, 18-01-96 DAVB PAV6011/96000854 01-01-96

Inkomstenbesluit militairen, Stb. 1996/27

Administratieve aanwijzingen KM bij het Inkomstenbesluit militairen en de

Inkomstenregeling militairen, vastgesteld 02-5-1996, BDZ P 30537

Procedureregels landmacht inkomstenregelgeving (PLI), vastgesteld 08-01-98 BLS KL.15.640/2-S

Regeling schadevergoedingen 1985, opgenomen in MP 33-520,

Regeling representatiegelden, MP 33-520,

Regeling duiktoelage korps marine brandweer, MP 33-207,

het **Voorzieningenstelsel buitenland defensiepersoneel**, MP 33-320, MP 31-400a

Zvo-regeling, 18 september 1980, Stb. 1980/544

Beleidsregel tijdelijke bindingsmaatregelen militair personeel en burgerpersoneel

Koninklijke Luchtmacht (01-06-2001, DPKLu B200102077

Besluit vacantiuitkering militairen zeemacht, 7 december 1954, Stb. 1954/607,

Besluit vacantiuitkering militairen land- en luchtmacht, 7 december 1954. Stb. 1954/608

Regeling vergoeding voor overwerk, onregelmatigheid, beschikbaarheid en bereikbaarheid (VROB), 02-02-87 DPAM/AMP PP87/179/506, laatstelijk gewijzigd 16-7-2001 DAVB P/2001004714

Regeling kindertoelagen militairen land- en luchtmacht 1954, 12 augustus 1954, Stb. 1954/387

Spaarloonregeling defensiepersoneel (vastgesteld 02-06-94, DAVB PAV6185/94014916 in werking 01-06-94; gewijzigd 18-01-96 DAVB PAV6011/96000856 art. 1, (c), in werking 01-01-96 en gewijzigd 19-06-97 DAVB P/97003651 art. 3, 5, 8, 9, 11 & 12, in werking 01-

Militair reisbesluit 1916, KB 22-12-1915, Stb. 75, gewijzigd 1952

Besluit tot onttrekking militairen aan het militair reisbesluit 1916 en 1952, KB 19-3-1955, Stb. 97

Militair reisbesluit 1955, KB 19-3-1955, Stb. 96. Ingetrokken 1978, Stb. 284

Besluit havenvergoeding militairen zeemacht, KB van 18-10-1965, nr. 65, gewijzigd 2-7-1991, Stb. 402

Reisbesluit militairen 1978, KB 19-5-1978, Stb. 284. Ingetrokken 1991, Stb. 413

Besluit dienstreizen militairen, KB 8-7-1991, Stb. 413

Besluit dienstreizen defensie, 25-3-1996, Stb. 1996/192

Verplaatsingskostenbesluit-militairen 1946, KB van 18-12-1946, Stb. G 371. Ingetrokken 1962, Stb. 150

Verplaatsingskostenbesluit-militairen 1962, KB van 16-4-1962, Stb. 150

Verplaatsingskostenbesluit-militairen 1991, KB 8-7-1991, Stb. 412

DIENSTPLICHTIGEN

Dienstplichtwet, 4-2-1922, Stb. 43

Wijzigingen:

27-5-1948, Stb. I 284

8-3-1956, Stb. 116

1-8-1959, Stb. 258

27-9-1962, Stb. 370. Sindsdien wordt de wet 'Dienstplichtwet 1962' genoemd.

4-7-1963, Stb. 296

7-7-1965, Stb. 303

1-5-1975, Stb. 283

8-4-1976, Stb. 229

12-5-1977, Stb. 323

20-11-1985, Stb. 617

17-11-1988, Stb. 53930-5-1990, Stb. 222

14-6-1990, Stb. 369

30-11-1990, Stb. 582

22-5-1991, Stb. 394

Ingetrokken 1997, Stb. 139

Dienstweigeringswet 1923, 13-7-1923, Stb. 357. Ingetrokken 1962, Stb. 370

Wet gewetensbezwaren militaire dienst, 27-9-1962, Stb. 370, gewijzigd 23-12-1974, Stb. 781 en 24-11-1978, Stb. 694, laatstelijk gewijzigd 14-11-1991, Stb. 665

Wet uitzending dienstplichtigen, 4-8-1947, Stb. H 293

Wet rechtstoestand dienstplichtigen, 8-4-1971, Stb. 231, laatstelijk gewijzigd 29-8-1991, Stb. 478

Ingetrokken 1997, Stb. 339

Dienstplichtbesluit 1929, KB van 2-2-1929, Stb. 21, gewijzigd 9-3-1954, Stb. 109.
Ingetrokken 1956, Stb. 542

Dienstplichtbesluit 1956, KB van 9-11-1956, Stb. 542, laatstelijk gewijzigd 10-2-1983, Stb. 91

Besluit gewetensbezwaren militaire dienst, KB van 29-10-1964, Stb. 404, laatstelijk gewijzigd 21-6-1991, Stb. 395 2-5-1991, Stb. 279

Mobilisatievrijstellingsbesluit 1939, KB van 18-4-1939, Stb. 543

Dienstplichtvergoedingsbesluit, KB van 24-2-1922, Stb. 86, gewijzigd 29-9-1939.
Ingetrokken 1954, Stb. 75

Kostwinners-vergoedingsbesluit-militairen, KB van 11-2-1954, Stb. 75, gewijzigd 31-5-1956, Stb. 316.

Inkomsten-vergoedingsbesluit-militairen, KB van 24-3-1958, Stb. 149

Reglement rechtstoestand dienstplichtigen, KB van 25-2-1982, Stb. 280, laatstelijk gewijzigd 12-3-1992, Stb. 129

KB, houdende machtiging tot bestemming van dienstplichtigen voor diensten in Libanon, 13-8-1979, Stb. 450

KB, houdende machtiging tot bestemming van dienstplichtigen voor diensten in de Sinaï, 27-2-1982, Stb. 106

Beschikking maatregelen ten aanzien van koopvaardijpersoneel 1947, m.b. van 11-6-1947, afdeling A-III, nr. 1390, marine 5-6-1947, nr. 50142/28848

Regeling dienstplichtig koopvaardijpersoneel, staatssecretaris van Marine, 22-12-1950, nr. 236445/28848

Koopvaardijregeling, ministeriële regeling van 9-2-1950, marine afd. personeel, nr. 202.480/28.848, gewijzigd 22-2-1951, afd. personeel, nr. 241.558/28.848 en 10-7-1969, afd. personeel, nr. 779.134/28.848

Regeling voor koopvaardij en visserij, 12-2-1974, marine nr. 843.878/28.848, Stcrt. 33

GEESTELIJKE VERZORGING

Besluit geestelijke verzorging krijgsmacht, KB van 27-5-1963, nr. 29, gewijzigd KB 8-11-

1980, Stb. 626. vervallen 1984

Besluit aanstelling geestelijke verzorgers krijgsmacht, KB van 4-3-1964, nr. 65, gewijzigd KB van 15-11-1967, nr. 3, gewijzigd KB 18-8-1967, nr. 113 en 15-8-1968, nr. 95. Vervallen 1984

Besluit regeling aanstelling geestelijke verzorgers bij de krijgsmacht, KB van 5-4-1984, Stb. 99. Ingetrokken 7-5-1996, Stb. 284

GENEESKUNDIGE VERZORGING, MEDISCHE KEURING EN ZIEKTEKOSTENVERZEKERING

Regeling geneeskundige verzorging militair personeel der zeemacht, KB van 24-12-1924, Stb. 5. Ingetrokken 1963, Stb. 371 (daarna is de geneeskundige verzorging van militairen der zeemacht geregeld in het in 1963 gewijzigde reglement rechtstoestand militairen zeemacht)

Regeling geneeskundige verzorging landmacht, KB van 24-12-1952, Stb. 657

Regeling gezondheidszorg, ministeriële beschikking 21-9-1982, directie Militair Personeel, afdeling Sociale Zaken, no. PS 82/065/4304 A

Militair Keuringsreglement 1918 (KB 25-3-1918, Stb. 209), 1949 (KB 24-8-1949, Stb. J 404) en 1960 (KB 16-8-1960, Stb. 370, gewijzigd KB 17-7-1968, Stb. 455, 24-4-1986, Stb. 335

Besluit procedure militair geneeskundig onderzoek, KB 1-8-1936, Stb. 548, KB 20-3-1952, Stb. 129 en 31-10-1966, Stb. 449

Ingetrokken bij KB van 23-1-1996, Stb. 1997/67

Besluit procedure geneeskundig onderzoek blijvende dienstongeschiktheid en pensioenkeuring militairen, KB 23-1-1996, Stb. 1997/67, gewijzigd 28-5-1998, Stb. 340

Besluit van 21 december 1994, houdende wijziging van het Algemeen militair ambtenarenreglement en enige andere besluiten in het kader van de invoering van een ziektekostenverzekering voor militairen (Stb 1994, 968)

Reglement klachtenbehandeling inspectie militaire gezondheidszorg, m.b. 18-7-1990, IMG 90/40/299

Raamregeling klachtenbehandeling gezondheidszorginstellingen Defensie, Stcrt. 1996, nr. 207

Wet immunisatie militairen, 28-8-1953, Stb. 432, laatstelijk gewijzigd ~~1978~~ 1992, Stb. 242

Kernenergiewet, Stb. 1963, nr. 82, inwerkingtreding 1969, Stb. 514, laatstelijk gewijzigd 1992

Veiligheidsbesluit Ioniserende Stralen, KB van 18-3-1963, Stb. 98

Vrijstellingsbesluit Landsverdediging Kernenergiewet 1969, KB van 20-11-1969, Stb.

Beschikking toezicht naleving kernenergiewet, m.b. 24-11-1969, Stcrt. 239

Regeling ziektekostenverzekering militairen, 22-11-1994, PAV7315/94029383
Gewijzigd 22-12-1994, PAV7135/94029386; 30-11-1995, PAV7314/95022987; 23-05-1996, PAV7315/96006064; 2-12-1996, P/96005874; 3-3-1997, P/97001191; 27-11-1997, P/97008169; 2-4-1998, P/98002160; 15-12-1998, P/98007003; 28-5-1999, P/99003288; 27-7-1999, P/99004777; 15-12-1999, P/1999007989; 21-4-2000, P/2000001729; 4-1-2001, P/2000008487; 13-3-2001, P/2001001487

Regeling ziektekostenvoorziening defensiepersoneel, 5-7-1997, Stb. 357 en 496
(inwerkingtreding)
Gewijzigd 29-1-1998, Stb. 89; 25-1-2000, Stb. 79; 25-2-2000, Stb. 137

MILITAIR STRAF- EN TUCHTRECHT

Provisionele instructie voor het Hoog Militair Gerechtshof, besluit van de Soevereine Vorst der Verenigde Nederlanden, 20-7-1814, Stb. 85, gewijzigd bij rijkswet van 4-7-1963, Stb. 294, wet van 1964, Stb. 9. Ingetrokken 1990, Stb. 370

Rechtspleging bij de zeemacht, besluit van de Soevereine Vorst der Verenigde Nederlanden, 20-7-1814, Stb. 85, gewijzigd bij wet van 19-5-1954, Stb. 218, rijkswet van 4-7-1963, Stb. 294, wet van 1964, Stb. 9, wet van 17-1-1973, Stb. 24. Ingetrokken 1990, Stb. 370

Rechtspleging bij land- en luchtmacht, besluit van de Soevereine Vorst der Verenigde Nederlanden, 20-7-1814, Stb. 85, gewijzigd bij wet van 19-5-1954, Stb. 218 (Rechtspleging bij de land- en luchtmacht), rijkswet van 4-7-1963, Stb. 294, wet van 17-1-1973, Stb. 24. Ingetrokken 1990, Stb. 370

Wetboek van Militair Strafrecht, 27-4-1903, Stb. 111, ~~laatstelijk~~ o.m. gewijzigd bij rijkswet van 14-6-1990, Stb. 367-368 en 370, 17-11-1994, Stb. 858, 13-3-1997, Stb. 139, 17-12-1997, Stb. 660, 19-4-1999, Stb. 194, 2-6-1999, Stb.343, 28-10-1999, Stb. 464, 18-1-2000, Stb. 38

Wet op de Krijgstucht, 27-4-1903, Stb. 112, gewijzigd bij wet van 19-5-1954, Stb. 235, wet van 4-7-1963, Stb. 295, 12-9-1974, Stb. 537. Ingetrokken 1990, Stb. 367

Invoeringswet militair straf- en tuchtrecht, 1921, Stb. 841

Reglement betreffende de Krijgstucht, KB 31-7-1922, Stb. 476, gewijzigd 17-6-1926, Stb. 182, 6-2-1954, Stb. 52, 15-6-1962, Stb. 260, 11-3-1965, Stb. 143, 10-4-1967, Stb. 328 en 11-10-1974, Stb. 605. Ingetrokken 1990, Stb. 583

Regeling kennelijke onbillijke behandeling, KB van 21-4-1922, Stb. 204. Ingetrokken 1991

Besluiten tot instelling van een zee krijgsraad in Europa, KB 12-1-1946, Stb. G15 en G16

Besluit tot vaststelling Organisatiebesluit rechtspleging te velde (landmacht), KB 23-8-1944, Stb. E 67. Ingetrokken 1963, Stb. 293

KB, houdende intrekking van de aanwijzing tot commanderend generaal in de zin van art. 243 van de Rechtspleging bij de landmacht, 9-12-1953, Stb. 617

KB, houdende aanwijzing van de algemeen inspecteur tevens commandant mobiele colonnes als commanderend generaal in de zin van artikel 243 van de rechtspleging bij de landmacht en in de zin van het organisatiebesluit rechtspleging te velde 1944, 13-4-1956, Stb. 216

Voorschrift justitiële zaken KM, MB 28-10-1964 (VVKM 142)

Voorschrift justitiële zaken, 3 VKM XI, Justitiële zaken en 3 VKM XIA (Bijlagen), 1936, vervallen 1964

Besluit voorzieningen militaire justitie, KB van 18-6-1965, nr. 37, Stcrt. 124, gewijzigd 1970, Stcrt. 84, 1971, Stcrt. 250, 1976, Stcrt. 197

Uitvoeringsregeling militair strafprocesrecht, KB van 26-2-1965, Stb. 80, gewijzigd per KB van 11-10-1974, Stb. 605. Ingetrokken 1990, Stb. 635

Wet Militaire Strafrechtspraak, rijkswet van 14-6-1990, Stb. 370, gewijzigd bij de wetten van 20 december 1995, Stb. 704, 29 november 1996, Stb. 590, 19 april 1999, Stb. 194, 2 juni 1999, Stb. 343

Wet Militair Tuchtrecht, rijkswet van 14-6-1990, Stb. 367; gewijzigd 02-07-99, Stb. 343; 26-11-99 Stb.496

Besluit uitvoeringsbepalingen militair straf- en tuchtrecht, KB van 17-12-1990, Stb. 635, ingetrokken 1999, Stb. 497

Rijksbesluit uitvoeringsbepalingen militair straf- en tuchtrecht, algemene maatregel van Rijksbestuur van 25-11-1999, Stb. 497

Besluit klachtrecht militairen, KB 25-6-1991, Stb. 0535, gewijzigd 14-04-95, Stb. 292

ONDERSCHIEDINGEN, ERETEKENEN EN MEDAILLES

Besluit militaire medailles, KB 18-2-1904, nr. 30. Ingetrokken 1951

Besluit militaire medailles 1951, KB 25-1-1951, Stb. 30, gewijzigd KB 16-7-1955, no. 27, Stb. 336 en 14-2-1987, Stb. 99

Besluit militaire medailles 1955, ministeriële beschikking van 3-9-1955, directie Militair Personeel, nr. P 102.206 F

Besluit eretekenen voor langdurige dienst als officier der zeemacht, KB van 19-11-1844, no. 47, gewijzigd 4-2-1925, no. 44

Besluit medailles voor langdurige dienst als militair der zeemacht beneden de rang

van officier, KB van 10-4-1931, no. 2, gewijzigd 9-11-1953, Stb. 509, 22-1-1955, Stb. 77, 21-4-1969, Stb. 189

Wet Militaire Willemsorde, wet van 30-4-1815, Stb. 33, gewijzigd 30-4-1940, Stb. 100 en 24-5-1956, Stb. 289

Reglement op de Militaire Willemsorde, KB van 30-6-1941, Stb. B61

Wet op de Orde van de Nederlandse Leeuw, 29-9-1815, Stb. 47, gewijzigd rijkswet 24-5-1956, Stb. 289, laatstelijk gewijzigd bij rijkswet 10-10-1990, Stb. 520

Wet op de Orde van Oranje-Nassau, 4-4-1892, Stb. 55, gewijzigd 21-3-1923, Stb. 105

Besluit tot instelling van het Bronzen Kruis, KB 11-6-1940, Stb. A 22, gewijzigd 10-4-1946, Stb. G 89

Besluit tot instelling van het Kruis van Verdienste, KB 20-2-1941, Stcrt. 3, gewijzigd KB 1-6-1944, Stb. E 38 3n KB 10-4-1946, Stb. G 89

Besluit tot instelling van de Bronzen Leeuw, KB 30-3-1944, Stb. E 21, gewijzigd KB 9-11-1944, Stb. E 147

Besluit tot instelling van het Vliegerkruis, KB van 26-5-1944, Stb. E 34, gewijzigd KB 10-4-1946, Stb. G 89

Besluit tot instelling van het Kruis voor recht en vrijheid, KB 23-7-1951, Stb. 319, gewijzigd KB 6-3-1953, Stb. 126

Besluit tot instelling van de Vrijwilligersmedaille, 1958, Stb. 288, gewijzigd 11-9-1985, Stb. 540

Besluit van 17 augustus 1971, houdende de instelling van de Herinneringsmedaille rampenbrigade, K.B. van 17-8-1971, Stb. 589, ingetrokken 2000, Stb. 89

Besluit herinneringsmedaille humanitaire hulpverlening bij rampen, K.B. van 1-2-2000, Stb. 89

Besluit tot instelling van het Nieuw-Guinea-herinneringskruis, KB van 29-9-1962, Stb. 385, gewijzigd 21-2-1992, Stb. 200

Besluit herinneringsmedaille VN-vredesoperaties, KB van 6-2-1980, Stb. 82, gewijzigd 23-12-1987, Stb. 657, 4-9-1992, nr. 514, ingetrokken 2001, Stb. 186

Besluit herinneringsmedaille multinationale vredesoperaties, KB van 30-7-1982, Stb. 511. Heringesteld 14-11-1990, Stb. 568, K.B. van 14-10-1999, Stb. 512. en ingetrokken 2001, Stb. 186

KB, houdende instelling van het Verzetshedenkingskruis, KB van 29-12-1980, Stb. 715

Ministeriële kennisgeving tot instelling van de marinemedaille, 28-1-1986, Bureau Onderscheidingen, nr. PO 85/038/6489 (laO 86003 code 53/80

Ministerieel besluit Ereteken van verdienste, 18-5-1988, BO/DO 88/055/10466

Besluit instelling Draaginsigne gewonden, m.b., 11-10-1990, nr. D90/251/23421

Besluit Kosovo-medaille, m.b., DO027/2000000293, 90202000, Stcrt. 42

Besluit herinneringsmedaille vredesoperaties, K.B. van 23-2-2001, Stb. 186

ONTSLAG: ZIE BEVORDERING

OPLEIDING

Wet tot regeling van het militair onderwijs bij de landmacht, voorzover daarbij de opleiding voor de officiersrang en de hogere vorming van de officier zijn betrokken, 21-7-1890, Stb. 126; laatste wijziging 28-7-1933, Stb. 380

Reglement voor de Koninklijke Militaire Academie, KB van 7-6-1912, Stb. 186, laatstelijk gewijzigd 2-5-1950, Stb. K 170

Reglement voor de cadettenschool, KB van 5-4-1893, Stb. 58, laatstelijk gewijzigd 18-3-1924, Stb. 126

Regeling hogere wetenschappelijke vorming officieren, KB van 20-5-1921, Stb. 53, gewijzigd 27-9-1968. Ingetrokken 1982, Stb. 279

Regeling van de opleidingen tot officier bij de zeemacht, KB van 5-9-1950, Stb. 598

Ministeriële beschikking van 19 september 1945, IIe afdeling, nr. 160 (Legerorders 1945, nr. 23)

Ministeriële beschikking van 18 juni 1946, MK, nr. 924, onder D (Legerorders 1946, nr. 196)

Ministeriële beschikking van 4 januari 1949, nr. 1002 (Legerorders 1949, nr. 5L)

Ministeriële beschikking van 3 januari 1951, GS, sectie G3, nr. 6470 (Legerorders 1951, nr. 3)

Ministeriële beschikking van 30 oktober 1964, nr. 206.198/2g

Regeling militaire rijbewijzen, mb van 6 oktober 1971, nr. 206.198/3O. Ingetrokken bij mb van 29-11-1993

Verkeersregeling defensie, mb van 29-11-93, nr. CWW 89/128, i.w. 01-01-94 ; gewijzigd: 31-08-94, nr. CWW 89/128 94018603 (nw art. 6a, art. 7, 17, 23, 25, 26, 27) i.w. 1-09-94; 6-06-96, nr. CWW89/128 96001567 (Art. 19, lid 1, en 24, lid 2) i.w. 22-06-96); 2-02-98, nr. CWW90/128 (Art. 25) i.w. 15-02-98; 27-11-01, nr. C97/364 2001003872 (Art. 25, 33 en bijlage 1) i.w. 15-12-01

POSTACTIEVE MILITAIREN

Besluit van 24 januari 1955, houdende vaststelling der voorrechten, ten aanzien waarvan een gewezen officier der krijgsmacht de status van officier behoudt (Stb. 1955, nr. 55)

Pensioenwet voor de zeemacht 1922, wet van 17-2-1922, Stb. 65, ingetrokken bij Besluit van 29 mei 2001, houdende intrekking van een aantal wetten op het gebied van militair pensioen

Pensioenwet voor de landmacht 1922, wet van 17-2-1922, Stb. 66 ingetrokken bij Besluit van 29 mei 2001, houdende intrekking van een aantal wetten op het gebied van militair pensioen

Wet tot wijziging Pensioenwet voor de zeemacht 1922 en Pensioenwet voor de landmacht 1922, 4-8-1947, Stb. H292

Militaire Weduwenwet 1922, wet van 19-5-1922, Stb. 0337
Ingetrokken 21-12-1995, Stb. 639

Pensioenwet voor het personeel der KM-reserve, 1923, Stb. 0355, gewijzigd 1950, Stb. K 672 ingetrokken bij Besluit van 29 mei 2001, houdende intrekking van een aantal wetten op het gebied van militair pensioen

Pensioenwet voor het reservepersoneel der landmacht 1923, 13-7-1923, Stb. 356 ingetrokken bij Besluit van 29 mei 2001, houdende intrekking van een aantal wetten op het gebied van militair pensioen

Bijzondere pensioenwet reservepersoneel landmacht 1949, Stb. J 344 ingetrokken bij Besluit van 29 mei 2001, houdende intrekking van een aantal wetten op het gebied van militair pensioen

Pensioenwet vrijwilligers bij den landstorm, 27-6-1925, Stb. 0278 ingetrokken bij Besluit van 29 mei 2001, houdende intrekking van een aantal wetten op het gebied van militair pensioen

Wet voorzieningen ten aanzien van de Bevorderingswet landmacht 1902 en de wet reservepersoneel landmacht 1905, 8-4-1948, Stb. I 142. Vervallen 1-1-1950

Wet voorzieningen ten aanzien van de Bevorderingswet landmacht 1902 en de wet reservepersoneel landmacht 1905, 22-12-1949, Stb. J 583. Vervallen 1-1-1952

Wachtgeldregeling militairen beneden de rang van officier landmacht en luchtmacht, KB 17-8-1935, Stb. 515, gewijzigd 9-11-1956, Stb. 541 en 12-4-1958, Stb. 210

Wachtgeldregeling militairen zeemacht, KB 17-8-1935, Stb. 516, gewijzigd 9-11-1956 Stb. 541 en 15-4-1958, Stb. 225

Pensioenwet officieren KM-reserve 1938, 22-12-1938, Stb. 504 ingetrokken bij Besluit van 29 mei 2001, houdende intrekking van een aantal wetten op het gebied van militair pensioen

Wet tropen- en molestrisico militairen, 22-11-1947, Stb. H 383

Wet buitengewone militaire pensioenen 1914-1918, Stb. 1948, I 496

Aanpassingstoelagwet voor gepensioneerden 1954, Stb. 0377

Nadere toelagwet gepensioneerde militairen, 24-5-1956, Stb. 0342

Algemene toelagwet gepensioneerde militairen, 20-12-1956, Stb. 0619

Wet pensioengeldigheid bezettingstijd capitulanten, 23-5-1955, Stb. 531

Pensioenwet bijzondere groepen reservepersoneel (reservisten kort verband bij zee-, land- en luchtmacht 1956, Stb. 1957, 0037

Regeling uitkering vliegongeval, KB van 26-6-1961, Stb. 210.

Gewijzigd 15-5-1978, Stb. 309; 6-2-1992, Stb. 309; 8-3-1996, Stb. 169; 18-3-1996, Stb. 186; 7-12-1998, Stb. 592

Aanpassingsregeling pensioenen 1963, wet van 29-5-1963, Stb. 210, tweede afdeling

Algemene militaire pensioenwet, wet van 6-10-1966, Stb. 445

gewijzigd bij:

-wet van 6-5-1971, Stb. 291 (recht op bijzonder weduwenpensioen voor gescheiden echtgenotes)

-wet van 29-5-1974, Stb. 330 (pensioenbegrenzing bij externe samenloop, d.i. samenloop van verschillende overheidspensioenen)

-wet van 11-4-1979, Stb. 304 (aanpassing aan AAW)

-wet van 22-5-1979, stb. 353 (berekening pensioenen op grond van aangepaste grondslagen in het kader van de welvaartsvastheid van pensioenen)

-wet van 26-10-1983, Stb. 610 (nieuwe Grondwet: pensionering militairen hoeft niet meer door de Koning, nu door minister; betekent dat omslachtige en tijdrovende procedure van toekenning per KB wordt beëindigd)

-wet van 20-12-1984, Stb. 657 (verlaging wachtgelden en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen ter aanpassing aan particuliere sector)

-wet van 29-5-1985, Stb. 288 (ambtenaren gaan zelf premies AOW/AAW betalen, compensaties in de sfeer van salaris, pensioenbijdrageverhaal en inhouding)

-wet van 7-5-1986, Stb. 303 (technische aanpassingen; verdwijnen tropenjaren als dubbeltellende jaren; aanpassingen aan Algemene Burgerlijke Pensioenwet)

-wet van 29-5-1987, Stb. 292 (invoering franchisesysteem militaire pensioenen)

-wet van 12-10-1987, Stb. 497 (technische aanpassing pensioengrondslag)

-wet van 29-5-1987, Stb. 518 (overdracht/overname pensioen bij wisseling betrekking)

-wet van 26-11-1987, Stb. 533

-wet van 17-12-1987, Stb. 568

12-3-1992, Stb. 129; 15-4-1992, Stb.262; 3-6-1992, Stb. 278; 4-6-1992, Stb. 422; 1-7-1992, Stb. 441; 23-11-1992, Stb. 637; 21-4-1993, Stb. 241; 7-7-1993, Stb. 412; 7-10-1993, Stb.

545; 15-12-1993, Stb. 680; 16-12-1993, Stb. 650; 23-12-1993, Stb. 690; 3-1-1994, Stb. 259;

-27-4-1994, Stb. 302; 30-6-1994, Stb. 496; 15-9-1994, Stb. 764; 2-11-1995, Stb. 560; 21-12-

1995, Stb. 691; 26-2-1997, Stb. 96; 13-3-1997, Stb. 139; 10-4-1997, Stb. 162; 24-4-1997,

Stb. 178; 2-9-1997, Stb. 391; 11-9-1997, Stb. 465; 24-12-1997, Stb. 768, 769 en 773; 27-3-

1999, Stb. 185; 27-5-1999, Stb. 279; 20-2-2000, Stb. 40; 13-12-2000, Stb. 561, ingetrokken bij Besluit van 29 mei 2001, houdende intrekking van een aantal wetten op het gebied van militair pensioen

Besluit uitvoering Algemene militaire pensioenwet 1966, KB 31-10-1966, Stb. 447, Gewijzigd bij KB van 28-11-1967, Stb. 610, KB van 10-10-1968, Stb. 564, KB van 19-6-1969, Stb. 314, KB van 3-10-1970, Stb. 483, KB van 23-6-1971, Stb. 416, KB van 30-11-1971, Stb. 746, KB van 19-7-1972, Stb. 431, KB van 28-12-1972, Stb. 728, KB van 27-7-1973, Stb. 378, KB van 9-1-1975, Stb. 32, KB van 5-6-1975, Stb. 322, KB van 13-10-1975, Stb. 573, KB van 31-3-1977, Stb. 211, KB van 5-8-1977, Stb. 477, KB van 8-11-1977, Stb. 642, KB van 11-5-1978, Stb. 278, KB van 26-8-1978, Stb. 491, KB van 27-11-1978, Stb. 656, KB van 16-8-1979, Stb. 491, KB van 21-11-1979, Stb. 675, KB van 24-2-1981, Stb. 123, KB van 21-8-1981, Stb. 575, KB van 29-4-1982, Stb. 319, KB van 25-2-1982, Stb. 281, KB van 4-5-1982, Stb. 320, KB van 26-7-1982, Stb. 499, KB van 3-11-1982, Stb. 640, KB van 23-1-1984, Stb. 30, KB van 14-11-1985, Stb. 606, KB van 7-3-1988, Stb. 99, KB van 7-3-1988, Stb. 105, KB van 17-5-1989, Stb. 216, KB van 15-12-1989, Stb. 1990/24, KB van 20-12-1990, Stb. 1991/14, KB van 30-9-1993, Stb. 575, KB van 27-4-1994, Stb. 305, KB van 15-7-1994, Stb. 643, KB van 25-10-1994, Stb. 823, KB van 22-11-1994, Stb. 856, Kb van 21-12-1994, Stb. 968, KB van 14-4-1995, Stb. 292, KB van 3-8-1995, Stb. 416, KB van 30-1-1996, Stb. 87, KB van 18-3-1996, Stb. 186, KB van 27-10-1997, Stb. 573, KB van 3-12-1997, Stb. 669, KB van 19-12-1997, Stb. 755, KB van 13-11-1999, Stb. 2000/1, KB van 25-1-2000, Stb. 79

Kaderwet militaire pensioenen, KB 13-12-2000, Stb. 2001/37. Gewijzigd 29-5-2001, Stb. 260

Wet financiële voorzieningen privatisering ABP, 27 april 1994, Stb. 1994/302

Besluit bijzondere militaire pensioenen, 5-2-2001, Stb. 139

Besluit aanvullende arbeidsongeschiktheids- en invaliditeitsvoorzieningen militairen, 6-2-2001, Stb. 140

Aanpassingsregeling pensioenen 1975, KB 23-12-1976, Stb. 722; idem 1976, 1977 en 1978, KB 20-11-1979, Stb. 684; idem 1980, KB 25-10-1980, Stb. 617 en 9-12-1981, Stb. 820; idem 1982, KB van 13-5-1982, Stb. 311; idem 1982, KB van 6-10-1982, Stb. 58312-1-1983, Stb. 53; idem 1984, KB 19-9-1984, Stb. 465; idem 1987, KB van 25-8-1988, Stb. 446 en 17-7-1989, Stb. 388; idem 1989, KB 14-5-1990, Stb. 308; idem 1990 I, KB 23-7-1992, Stb. 382; idem 1991, KB 13-5-1993, Stb. 247; idem 1992, KB 13-1-1994, Stb. 259; idem 1993, KB 5-9-1994, Stb. 692; idem 1995, KB 26-9-1995, Stb. 499; idem 1996, KB 10-7-1997, Stb. 138; idem juli 1996, KB 10-7-1997, Stb. 136

Wet pensioengeldigheid bezettingstijd reserve-officieren, 5-7-1972, Stb. 0367

Wachtgeldregeling officieren landmacht en luchtmacht, KB 17-8-1935, Stb. 514, gewijzigd 24-3-1947, Stb. H 102, 9-11-1956, Stb. 541 en 12-4-1958, Stb. 210

Wachtgeldregeling voor militairen der landmacht beneden de rang van officier, KB van 17-8-1935, Stb. 515, gewijzigd 9-11-1956, Stb. 541

Wachtgeldregeling voor het militaire personeel der zeemacht, KB van 17-8-1935, Stb.

516, gewijzigd 9-11-1956, Stb. 541

Regeling gelijkstelling uitkeringen met wachtgeld, KB 10-3-1959, Stb. 80, gewijzigd 25-11-1963, Stb. 445

Militaire Wachtgeldregeling 1961, KB 27-6-1961, Stb. 253, gewijzigd 1967, Stb. 192, 1979, Stb. 625, 1986, Stb. 494, 25-5-1990, Stb. 323, 6-9-1991, Stb. 474 en 18-10-1991, Stb. 591, 12-11-1993, Stb. 642, 7-4-1994, Stb. 265, 26-6-1995, Stb. 81, 14-4-1995, Stb. 292, ingetrokken 19-6-1996, Stb. 337

Regeling militair-wachtgeldvervangende uitkering 1962, Stb. 1967, 194. Ingetrokken 1991, Stb. 474

Regeling tijdelijke wachtgeldvervangende uitkering 1987, Stb. 400, gewijzigd 8-12-1987, Stb. 562 en 5-12-1988, Stb. 567

Werkloosheidsbesluit defensiepersoneel, 19-6-1996, Stb. 337. Gewijzigd 3-12-1997, Stb. 669, 1-10-1997, Stb. 534, 27-10-1997, Stb. 573, 15-12-1997, Stb. 702,

Werkloosheidsbesluit militairen bepaalde tijd, 26-1-1995 (Stb. 1995, 34)

Regeling geldelijke uitkeringen aan beroeps- en reservemilitairen (arbeidsongeschikten), KB 14-1-1962, Stb. 242, gewijzigd 1967, 1980, 1981 (Stb. 11)

Uitkeringswet gewezen militairen (ontslagen wegens bereiken leeftijdsgrenzen), wet van 6-11-1966, Stb. 451

Gewijzigd 29-4-1974; Stb. 371; 11-4-1979, Stb. 304; 14-5-1980, Stb. 296; 11-5-1981, Stb. 257; 29-5-1985, Stb. 288; 20-11-1985, Stb. 617; 26-6-1991, Stb. 366; 1-10-1992, Stb. 573; 21-12-1995 Stb. 638; 17-12-1997, Stb. 660; 19-12-1997, Stb. 746; 24-12-1997, Stb. 773; 21-02-19998; Stb. 127; 24-12-1997 Stb. 794; 29-1-1998, Stb. 113

Regeling inkomsten Uitkeringswet gewezen militairen, ministeriële beschikking van 5-8-1987, afd P&W, no. PWO/87/025/098, Stcrt. 14-8-1987

Wet verbetering rechtspositie verzetsmilitairen, 20-1-1976, Stb. 0019.

Gewijzigd 2-12-1981, Stb. 723; 26-10-1983, Stb. 610; 17-12-1987, Stb. 568; 12-12-1985, Stb. 662; 17-12-1987, Stb. 568; 27-6-1990, Stb. 324 en 31-8-1995, Stb. 412

Besluit tot instelling van de Adviescommissie Wet verbetering rechtspositie verzetsmilitairen, KB 19-1-1978, Stb. 55. Ingetrokken 11-9-1989, Stb. 427

Besluit procedure geneeskundig onderzoek verzetsmilitairen en ondergedoken militairen, KB 25-8-1979, Stb. 517

Gewijzigd: 14-4-1995, Stb. 292, 15-12-1997, Stb. 702, 28-5-1998, Stb. 340

Besluit reserve-overdracht beroepsmilitairen, KB van 21-12-1988, Stb. 653

Uitkeringswet financiële compensatie langdurige militaire dienst, 24-6-1992, Stb. 367

Uitkeringsregeling soldij ex-krijgsgevangenen 1943-1945, m.b. 1992

Uitkeringswet tegemoetkoming twee tot vijfjarige diensttijd veteranen, Stb. 1997, nr. 728

Kindertoelagewet voor gepensioneerden, Stb. 1950/501

Militaire ziekengeldregeling 1961, 3-6-1961, nr. P119.798A. Ingetrokken 1966

Militaire ziekengeldregeling 1966, beschikking minister van Defensie 24-6-1966, Stcrt. 157. Ingetrokken 1972 (Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening Militairen treedt dan in werking)

Besluit bijzondere ziektekosten militairen en gewezen militairen, KB 25-7-1969, gewijzigd KB 13-8-'91, Stb. 0446

KB, houdende toekenning van geldelijke uitkeringen aan beroeps- en reservemilitairen, die op de datum van hun ontslag arbeidsongeschikt zijn of zulks korte tijd later worden, 14-1-1962, Stb. 242

Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening militairen, 7-6-1972, Stb. 1972, 313.

Gewijzigd 8-9-1976, Stb. 473; 6-11-1986, Stb. 567 en 568; 29-5-1987, Stb. 292; 29-8-1991, Stb. 460; 23-12-1992, Stb. 732; 22-12-1993, Stb. 750 en 751; 27-4-1994, Stb. 302; 15-12-1994, Stb. 916; 8-2-1996, Stb. 134; 25-4-1996, Stb. 248; 26-2-1997, Stb. 96; 13-3-1997, Stb. 139; 10-4-1997, Stb. 162; 24-4-1997, Stb. 178; 24-12-1997, Stb. 794 en 795; 24-12-1998, Stb. 742

Besluit aanvulling arbeidsongeschiktheidsuitkering-militairen 1974, KB 26-7-1974, Stb. 501, gewijzigd KB 19-8-1986, Stb. 496

Voorzieningenregeling voor militaire oorlogs- en dienstslachtoffers, 11-12-1996, Stcrt. 244. Gewijzigd 14-12-1998, Stcrt. 241

Wet aanpassing uitkeringspercentage overheidspersoneel, 20-12-1984, Stb. 657

Gewijzigd 5-12-1985, Stb. 756; 27-4-1994, Stb. 302; 2-11-1994, Stb. 811

RESERVEPERSONEEL ALGEMEEN

Wet reservepersoneel landmacht 1905, 6-6-1905, Stb. 177, gewijzigd 10-11-1927, Stb. 355, 22-12-1949, Stb. J 583, 5-3-1953, Stb. 100 en 21-1-1954, Stb. 31. Ingetrokken 1964, Stb. 576

Wet Koninklijke marine reserve, 28-7-1924, Stb. 369

KB, houdende aanwijzing van de categorieën van dienstplichtigen van de zeemacht, die na ontslag als vrijwilliger bij de zeemacht tot de Koninklijke marine-reserve komen te behoren, 11-5-1922, Stb. 228. Ingetrokken 1955, Stb. 427

KB, houdende aanwijzing van de categorieën van dienstplichtigen van de zeemacht, welke na ontslag als vrijwilliger bij de zeemacht komen te behoren tot de Koninklijke marine-reserve, 29-8-1955, Stb. 427

Wet reservepersoneel krijgsmacht, 8-12-1954, Stb. 576, gewijzigd 1-8-1959, Stb. 258, 27-10-1965, Stb. 459 en 6-10-1966, Stb. 452. Ingetrokken 1985, Stb. 619

Besluit werkelijke dienst reserve-officieren landmacht, KB van 2-7-1955, Stb. 279. Ingetrokken 1970, Stb. 517

Besluit werkelijke dienst reserve-officieren luchtmacht, KB van 2-7-1955, Stb. 280. Ingetrokken 1970, Stb. 518

Besluit vrijstelling herhalingsoefeningen reservepersoneel 1956, Stb. 0519

Wet voor het reservepersoneel der krijgsmacht 1985, 20-11-1985, Stb. 619, gewijzigd 28-12-1989, Stb. 592; 03-04-96, Stb. 366; 23-04-97, Stb. 172, inwerkingtreding Stb. 366; 13-03-97, Stb. 139 ;14-04-97, Stb. 163, 06-11-97, Stb. 510; 11-12-97, Stb. 581, inwerkingtreding (Stb. 510); 27-05-99, Stb. 279; 28-07-99, Stb. 365, inwerkingtreding (Stb. 279) 01-09-99.

SOCIALE VERZORGING

Reglement voor het Koninklijk Koloniaal Militair Invalidenhuis op Bronbeek, K.B. van 2 september 1921, nr. 70, ingetrokken 10 september 1969, Stcrt. 1969, nr. 199.

Instellingsbesluit Bronbeek, 28-05-1999, Stcrt. 99

BIJLAGE II: COMMISSIES, RADEN EN COMITÉS FUNGEREND OP HET BELEIDS- TERREIN MILITAIR PERSONEEL IN DE PERIODE 1945-2002

BEPALEN VAN HET MILITAIR PERSONEELSBELEID

Defensieraad

- Aard: departementaal
- Ingesteld door: minister van Defensie, m.b. 6-3-1963, nr. 280.590
- Samenstelling: voorzitter: minister; leden: staatssecretaris(sen), SG (plv. SG's), voorzitters functionele raden, sinds 1971 bevelhebbers, coördinator voorlichtingsaangelegenheden, sinds 1976 directeur Algemene Beleidszaken, directeur Voorlichting, directeur Juridische Zaken, de vier directeuren-generaal; buitengewone leden: de inspecteur-generaal der krijgsmacht, de chef van de directie NAVO- en WEU-zaken van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Secretariaat: Defensie
- Taken: vaststellen van het defensiebeleid op hoofdlijnen
- Begin- en eindjaar: 1963 – heden (is formeel niet opgeheven, maar is de laatste jaren niet meer bij elkaar gekomen)

Departementaal Beraad

- Aard: departementaal
- Ingesteld door: minister, 1989
- Samenstelling: voorzitter: SG; leden: Chef Defensiestaf, bevelhebbers der Zee- Land- en Luchtstrijdkrachten, directeuren-generaal Personeel, Materieel en Economie en Financiën
- Taken: voorportaal voor Defensieraad. Adviseren van de minister betreffende het defensiebeleid
- Begin- en eindjaar: 1989 - heden

Admiraliteitsraad

- Aard: departementaal, KM
- Ingesteld door: Kroon, KB van 15-11-1945, no. 69 (CZ 1313)
- Samenstelling: voorzitter: 1945-1974: minister, 1974-1992: bevelhebber der zeestrijdkrachten/ chef Marinestaf, sinds 1992: bevelhebber der zeestrijdkrachten. secretariaat: adjudant bevelhebber der zeestrijdkrachten; leden: SG, inspecteur-generaal KM, plv bevelhebber/chef Marinestaf, vlagofficieren Personeel en Materieel, hoofdintendant der zeemacht, commandant van het korps mariniers, vlagofficier marineluchtvaartdienst; sinds 1950: staatssecretaris KM; sinds 1976: directeuren Personeel, Materieel en Economisch Beheer
- Taken: adviseren van de minister ten aanzien van de hoofdlijnen van het beleid en de doelstellingen voor de Koninklijke marine, sinds 1992 tevens: adviseren van de bevelhebber der zeestrijdkrachten ten aanzien van het beleid voor de Koninklijke marine
- Begin- en eindjaar: 1945 - heden

Legerraad

- Aard: departementaal, KL
- Ingesteld door: minister, m.b. 1-11-1945, legerorder 1946, nr. 123, legerorder 1949 nr. 87
- Samenstelling: voorzitter: 1945-1974: minister, 1974-1992: bevelhebber/chef Generale Staf, 1992-1993: bevelhebber der landstrijdkrachten; leden: SG, inspecteur-generaal KL, chef Generale Staf, kwartiermeester-generaal, adjudant-generaal, chef Luchtmachtstaf, chef kabinet van de minister, sinds 1951: directeur Personeel, directeur Materieel landmacht, plv. chef Generale Staf; sinds 1964: opperofficier Personeel KL, hoofd sectie Voorlichting hoofdkwartier KL; sinds 1976: directeuren Materieel, Personeel en Economisch Beheer

-Taken: adviseren van de minister ten aanzien van de hoofdlijnen van het beleid voor de Koninklijke landmacht, sinds 1992: adviseren van de bevelhebber der landstrijdkrachten ten aanzien van het beleid voor de KL

-Begin- en eindjaar: 1945 - heden

Luchtmachtraad

-Aard: departementaal, KLu

-Ingesteld door: minister, 1948

-Samenstelling: voorzitter: minister; leden: chef Luchtmachtstaf/bevelhebber, opperofficier Personeel KLu, directeur Materieel KLu, sinds 1974: voorzitter: chef Luchtmachtstaf/bevelhebber; leden sedert 1976: directeurs Personeel, Materieel en Economie en Financiën

-Taken: adviseren van de minister ten aanzien van de hoofdlijnen van het beleid voor de luchtmacht, sinds 1992: adviseren van de bevelhebber der luchstrijdkrachten ten aanzien van het beleid voor de KLu

-Begin- en eindjaar: 1948 - heden

Personeelraad

-Aard: departementaal, interservice

-Ingesteld door: ministers van Oorlog en Marine, beschikking 4736 (Oorlog) dd 24-9-1954, minister van Defensie 285.850 dd 16-10-1963, 31-10-1963, nr. 247.421/2a, 21-2-1964, nr. 247.421/2T

-Samenstelling: 1956: leden: vlagofficier Personeel KM, hoofddirecteur (militair) Personeel ministerie van Oorlog, chef Personeel Luchtmachtstaf, stafofficier Personeel Marinestaf. 1964: voorzitter: een der leden, bij toerbeurt; leden: voorzitter Personeelraad en opperofficieren Personeel KL en KLu. Deze leden kunnen beschikken over de diensten van de directeur Gezamenlijke Militaire Personeelsdiensten en Pensioenen en van het hoofd van de hoofdafdeling Dienstplichtzaken. Deze kunnen worden verzocht deel te nemen aan de vergadering. Ook andere functionarissen kunnen worden uitgenodigd. De staf van de voorzitter wordt in 1969 overgenomen van de directie Gezamenlijke Militaire Personeelsdiensten & Pensioenen. Chef van de staf wordt de directeur van de centrale afdeling Militaire Personeelszaken (CAMP)

-Taken: overleg over en coördinatie van (militaire) personeelszaken van zee-, land- en luchtmacht. Adviseren van de minister en de staatssecretarissen omtrent aangelegenheden het militair personeel rakende. Voorbereiding centraal uit te voeren beleidsaangelegenheden op militair personeelsgebied. Adviseren van de minister en de staatssecretaris op militair personeelsgebied

-Begin- en eindjaar: 1954 - 1976

Comité Personeel (COP)

-Aard: departementaal, interservice

-Ingesteld door: minister van Defensie

-Samenstelling: voorzitter: directeur-generaal Personeel; leden: directeur Militaire Personeelszaken, directeur Plannen en Arbeidsvoorwaarden militair Personeel, directeur Dienstplichtzaken en directeur Militair Geneeskundige Diensten; directeurs Personeel KM, KL en KLu, directeur Burgerpersoneel. Secretariaat: directiesecretaris DGP

-Taken: overleg over en coördinatie van alle personeelszaken die van belang zijn voor meer dan een krijgsmachtdeel. Adviseren van de minister en de staatssecretaris omtrent alle militaire personeelszaken. Tot 1989 bestaan zeven subcomités: Rechtstoestand, Plannen, Functie-analyse, Werving, Onderwijs, Gedragwetenschappen en Welzijn. Sinds 1990 bestaan als voortzetting van deze subcomités nog de Structuurcommissie Rechtstoestand (voorzitter: hoofd afdeling Arbeidsvoorwaardenbeleid directie Arbeidsvoorwaardenbeleid),

Coördinatiegroep Personeelsplannen (voorzitter: hoofd afdeling Plannen directie Plannen en Beleidsontwikkeling) en Coördinatiegroep Beleidsontwikkeling (voorzitter: hoofd afdeling Beleidsontwikkeling directie Plannen en Beleidsontwikkeling). Leden zijn hoofd afdeling Personeelszaken C.O. en vertegenwoordigers van de directies Personeel KM, KL en KLu. Dit zijn echter zelfstandige organen, zij ressorteren niet meer onder het COP
-Begin- en eindjaar: 1976 - heden

IV-Raad defensie

-Aard: departementaal

-Ingesteld door: chef defensiestaf, 1997 (S97/021/12061)

-Samenstelling: Leden: (P)CDS, Bevelhebbers, C-KMAR, DGELF, PSG. Adviseurs: DSISCP, DGEF/DOI en BA.

Taken: Strategische sturing geven aan de InformatieVoorziening (IV) Defensie op basis van de door het DB vastgestelde IV-beleidskaders. Deeltaken zijn o.a.:

Vaststellen welke IV als gemeenschappelijk (infrastructureel) wordt beschouwd.

Vaststellen eigenaarschap van de infrastructurele IV-voorzieningen.

Sturen plannings- en behoeftestellingsproces m.b.t. infrastructurele IV-plannen en -behoeften. Prioriteiten stellen in IV-behoeftestellingen en in de daaraan gerelateerde investeringen en exploitatiekosten.

Waarborgen verankering van IV in de beleidskaders defensie (bijvoorbeeld beleidsnota's, DSP en bedrijfsvoeringsbeleid) op een zelfde wijze als de overige productiefactoren.

Vaststellen van de taken en verantwoordelijkheden op het gebied van IV binnen defensie van concernstaf, beleidsterreinen en DTO

Bewaken samenhang IV m.b.t. enerzijds de operationele inzet en anderzijds de ondersteuning van deze inzet (gereedstelling); samenhang SEWACO/CIS en BIS.

Vaststellen welke innovatieve ICT-ontwikkelingen van belang kunnen zijn voor Defensie.

Commissie van militaire en civiele deskundigen tot onderzoek van de Nederlandse defensie (Commissie Van Rijckevorsel)

-Aard: extern adviesorgaan

-Ingesteld door: minister-president en minister van defensie, 31-8-1971, Stcrt. 180

-Samenstelling: voorzitter: mr. K. van Rijckevorsel; leden: deskundigen, zowel militairen als niet-militairen

-Taken: kritisch onderzoek naar de taak van de Nederlandse defensie in de NAVO en de voor de vervulling daarvan vereiste middelen en methoden. Adviseren van de minister-president en de minister van Defensie dienaangaande. Eindrapport: 1972

-Begin- en eindjaar: 1971 - 1972

Commissie Verburg

-Aard: departementaal

-Ingesteld door: minister, 1968

-Samenstelling: voorzitter: prof. dr. P. Verburg; leden: SG Defensie, hoofdintendant der zeemacht, hoofd afdeling Efficiency en Administratieve Organisatie ministerie van defensie. Secretariaat: afdeling Eff. en Adm. Org. Defensie

-Taken: adviseren van de minister betreffende de organisatie van het ministerie, in het bijzonder betreffende de vraag of de reorganisatie van 1963 geslaagd is te noemen en of er efficiënt wordt gewerkt

-Begin- en eindjaar: 1968 - 1971

Advies- en coördinatiegroep homoseksualiteit in de krijgsmacht

-Aard: departementaal, interservice

-Ingesteld door: minister van Defensie, m.b. DGP 14-8-1987, P 87/213/4312

-Samenstelling: voorzitter: directeur Militaire Personeelszaken van de DGP; leden: vertegenwoordigers van de directies Burgerpersoneel en Plannen en Arbeidsvoorwaarden en het hoofd van de afdeling Personeelszorg van de DGP; vertegenwoordigers van de drie chefs van staven/bevelhebbers

-Taken: gevraagd en ongevraagd adviseren van de minister over onderwerpen die verband houden met homoseksualiteit in de krijgsmacht

-Begin- en eindjaar: 1987 - heden

Stuurgroep Integratie van de Vrouw in de krijgsmacht (SIVIK), sinds 1991 Stuurgroep Integratie Vrouw in de Defensie-organisatie (SIVID)

-Aard: departementaal, interservice

-Ingesteld door: minister van Defensie, m.b. 5-10-1987, PZ 87/065/3627

-Samenstelling: voorzitter: DGP; leden: plv. DGP, vertegenwoordigers van de Chef Defensiestaf en van de drie bevelhebbers, een vertegenwoordiger van de SG en van de directeur Voorlichting, een vertegenwoordiger van de minister van Sociale Zaken; tevens de Nederlandse vertegenwoordiger in het "Committee on Women in the NATO forces". Toehoorder: vertegenwoordiger van de Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht. Secretariaat: directie Plannen en Beleidsontwikkeling DGP

-Taken: evaluatie van rapportages uit de krijgsmachtdelen betreffende het verloop van de integratie van de vrouw in de krijgsmacht, sinds 1991 ook het burgerpersoneel, zo nodig doen van voorstellen tot bijstelling van het integratiebeleid

-Begin- en eindjaar: 1987 - heden

Stuurgroep Integratie van Minderheden in de Krijgsmacht (SIMIK)

-Aard: departementaal, interservice

-Ingesteld door: minister van Defensie, m.b. 26-10-1990, nr. PP 90/147/5791

-Samenstelling: voorzitter: directeur Plannen en Beleidsontwikkeling van de DGP; leden: vertegenwoordigers van de chef Defensiestaf, de Landmachtstaf en de directie Voorlichting, de souchefs Personeelsbeleid van land- en luchtmacht, een vertegenwoordiger van de minister van Binnenlandse Zaken; toehoorder: vertegenwoordiger Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht. Secretariaat: afdeling Beleidsontwikkeling van de directie Plannen en beleidsontwikkeling van de DGP

-Taken: evaluatie van de rapportages van de krijgsmachtdelen over het verloop van de integratie van minderheden in de krijgsmacht, doen van voorstellen tot bijstelling van het integratiebeleid

-Begin- en eindjaar: 1990 - heden

Taakgroep-/Regiegroep-/Projectgroepen doelmatigheidswinst

-Aard: departementaal

-Ingesteld door: staatssecretaris, 7 december 1994, nr. D 151/94/28190

-Taak: het inventariseren van en adviseren aan de minister tot mogelijkheden tot doelmatigheidswinst in de overhead en ondersteuning van de krijgsmacht

Begin- en eindjaar: 1994-1996

Commissie positieverbetering onderofficieren krijgsmacht

-Aard: departementaal, interservice

-Ingesteld door: chef defensiestaf, 23 januari 2002

-Taken: het opstellen van een krijgsmachtbrede visie over de rol en positie van de onderofficier; onderzoeken van mogelijkheden tot samenwerking tussen de krijgsmachtdelen op het gebied van onderofficiersopleidingen
-Begin- en eindjaar: 2002- heden

PERSONEELSPANNING

Subcomité Plannen, sinds 1989 Coördinatiegroep Personeelsplannen

-Aard: departementaal, interservice
-Samenstelling: voorzitter: directeur Plannen en Beleidsontwikkeling; leden: hoofden afdelingen Plannen van de directies Personeel KM, KL en KLu
-Taken: overleg voeren over en coördineren van de personeelsplanning als onderdeel van het Defensie planningsproces. Adviseren van het Comité personeel betreffende het personeelsbeleid en betreffende planningsaangelegenheden
-Begin- en eindjaar: 1976 - heden

Permanente commissie vaststellen functie-eisen KM

-Aard: departementaal, KM
-Ingesteld door: minister, 1991 (1 VVKM 3)
-Samenstelling: voorzitter: hoofd afdeling Organisatie van de Marinestaf; leden: hoofd bureau Functie-analyse van de afdeling Organisatie van de Marinestaf, hoofd afdeling Onderwijs van de directie Personeel, vertegenwoordigers van de Commandant der zeemacht in Nederland, de commandant van het korps mariniers, en het hoofd van de afdeling Officieren van de directie Personeel KM (de laatste drie als plaatsingsautoriteiten)
-Taken: beoordelen van de door de commandanten ontworpen functie-eisen en na eventuele wijziging vaststellen ervan namens de bevelhebber der zeestrijdkrachten. Beoordelen en vaststellen van voorstellen tot wijziging van bestaande functie-eisen
-Begin- en eindjaar: 1991 - heden

Comité Plannen KM

-Aard: departementaal, KM
-Ingesteld door: minister, 1978
-Samenstelling: Leden: voorzitter: hoofd afdeling Plannen Marinestaf; leden: hoofden afdeling Plannen van de directies Materieel, Personeel en Economie en Financiën
-Taken: op elkaar afstemmen van de plannen op de verschillende deelgebieden en integreren in het jaarlijkse krijgsmachtdeelplan marine, alvorens dit concept naar de Admiraliteitsraad gaat. Voorbereiden van alle documenten die in het kader van het defensie planningsproces, inclusief de begroting, aan de Admiraliteitsraad worden voorgelegd
-Begin- en eindjaar: 1978 - heden

Intern Planningcomité KL

-Aard: departementaal, KL
-Ingesteld door: minister van Defensie, 1978
-Samenstelling: voorzitter: hoofd afd. Plannen Landmachtstaf; leden: hoofden afdelingen Plannen van de directies Materieel, Personeel en Economie en Financiën
-Taken: op elkaar afstemmen van de plannen op de verschillende deelgebieden en integreren in het krijgsmachtdeelplan KL, alvorens dit concept naar de Legerraad gaat. Voorbereiden van alle documenten die in het kader van het defensie planningsproces, inclusief de begroting, aan de Legerraad worden voorgelegd
-Begin- en eindjaar: 1978 - heden

Comité Plannen KLu

-Aard: departementaal, KLu

-Ingesteld door: minister van Defensie, 1978; bevelhebber der Luchtstrijdkrachten, Luchtmachtcirculaire 007-92, 27/1, 1 april 1992

-Samenstelling: voorzitter: plv. bevelhebber der luchtstrijdkrachten; leden: souschef beleid en plannen DOKLu, hoofd afdeling beleid en Plannen DOKLu, souschef materieelbeleid en hoofd afdeling Materieelplannen van DMKLu, souschef Personeelsplannen en hoofd afd. Personeelsplannen van DPKLu, souschef Fin-ec. zaken en hoofd afd. Financiële plannen van DEBKLu. Secretariaat: directie Operatiën KLu

-Taken: op elkaar afstemmen van de plannen op de verschillende deelgebieden en integreren in het krijgsmachtdeelplan KLu, alvorens dit concept naar de Luchtmachtraad gaat. Voorbereiden van alle documenten die in het kader van het defensie planningsproces, inclusief de begroting, aan de Luchtmachtraad worden voorgelegd

-Begin- en eindjaar: 1978 - heden

Coördinatiegroep functiebestanden, sinds 1993 Werkverband functiebestanden Koninklijke luchtmacht, bestaande uit een Adviescommissie Functiebestanden en verschillende Functie Adviescommissies

-Aard: departementaal, KLu

-Ingesteld door: bevelhebber luchtstrijdkrachten, nr. B 92051699/966 dd 28-7-1992, gewijzigd B 93026027/1219 dd 22-4-1993

-Samenstelling: Voorz Adviescommissie: hoofd stafgroep Organisatie bevelhebber; leden: hoofden van sectie Formatievaststelling van STORG, afdeling Vliegoperatiën van DOKLu, hoofd afd. geleide Wapens DOKLu, afdelingen Bedrijfsvoering en Kwaliteitsborging DMKLu, afd. Centrale Personeelszaken DPKLu en afd. bedrijfsvoeringsbeleid van DEBKLu. Secretariaat: STORG van bevelhebber.

Voorzitter Functie-adviescommissies: vertegenwoordiger van STORG; leden: vertegenwoordiger van het functiegebied en eventuele ad hoc deskundigen

-Taken: zorg en verantwoording voor totstandkoming van functie-eisen in de door de leden vertegenwoordigde hoofdfunctiegebieden. Zorg voor actueel houden van functie-eisen voor het hele functiebestand van de luchtmacht. Onder de adviescommissie zijn Functie-adviescommissies werkzaam die (groepen van) functie-eisen opstellen per hoofdfunctiegebied

-Begin- en eindjaar: 1992 - heden

PERSONEELSVORZIENING

Comité Werving, sinds 1976 Subcomité Werving (van het Comité Personeel)

-Aard: departementaal, interservice

-Ingesteld door: minister van Defensie, beschikking 247.421/10-I van 14-5-1970

-Samenstelling: hoofden van de afdelingen Personeelsvoorziening van de diensten opperofficier KL/KLu en hoofd afdeling Werving en Personeelsvoorlichting KM, hoofd centrale bureau Voorlichting. Sinds 1971: hoofd bureau Personeelsvoorziening van de directie Burgerpersoneel. Sinds 1976: vertegenwoordigers van de DGP, de directeur Voorlichting en de directeuren Personeel van de krijgsmachtdelen, zijnde de hoofden van afdelingen voor personeelwerving. Secretariaat: sinds 1976 centrale DGP

-Taken: coördinatie van de voorbereiding en uitvoering van de activiteiten in de onderscheiden krijgsmachtdelen op het gebied van de personeelwerving. Elk kwartaal rapporteren aan de voorzitter Personeelraad. Sinds 1976: rapporteren aan het Comité Personeel

-Begin- en eindjaar: 1970 - 1989

Commissie aanneming adelborsten

- Aard: KM-commissie
- Ingesteld door: minister van Marine, beschikking van 16-6-1952
- Samenstelling: voorzitter: Inspecteur Onderwijs zeemacht; leden: Officieren, leraren aan het Koninklijk Instituut van de Marine
- Taken: adviseren van de minister inzake de geschiktheid van kandidaten voor de officiersopleidingen aan het Koninklijk Instituut voor de Marine
- Begin- en eindjaar: 1952 - 1989

Commissie van onderzoek voor de toelating als kadet tot de Koninklijke Militaire Academie

- Aard: KL-commissie
- Ingesteld door: minister van Oorlog, Legerorder 1950 nr. 119
- Samenstelling: voorzitter 1950: adjudant-generaal; leden: Inspecteur van het wapen/dienstvak waarvoor gegadigden worden beoordeeld, hoofd algemeen of technisch onderwijs KMA, een vertegenwoordiger van de Sectie G5 (Opleiding en oefening) van het hoofdkwartier van de Generale Staf
- Taken: instellen van een onderzoek naar de geschiktheid van kandidaten voor de officiersopleiding aan de KMA. Adviseren van de minister dienaangaande
- Begin- en eindjaar: 1950 - onbekend

Commissie van advies inzake personeelsaangelegenheden betreffende de elektrotechnische dienst

- Aard: KM-commissie
- Ingesteld door: minister van Marine, beschikking nr. 332232 van 12-8-1953, Circulaire Zeemacht nr. 2146
- Samenstelling: Drie officieren van de electrotechnische dienst, werkzaam bij de hoofdafdeling Materieel van de marine
- Taken: adviseren van de chef Marinestaf inzake personeelsaangelegenheden van de elektrotechnische dienst en dienstvakken. Adviseren van de vlagofficier Personeel inzake opleiding, plaatsing, uitzending van personeel van de elektrotechnische dienst en dienstvakken, rekening houdend met hun gedrag, onder inzage van de conducerapporten van officieren
- Begin- en eindjaar: 1953 - 1959

Selectie-adviescommissies betreffende de selectie van gegadigden voor beroepsdienst bij de marine

- Aard: KM-commissies
- Ingesteld door: minister van Defensie, besluit nr. P 19821/10882, DPKM/RT van 22-12-1989, MP 31-102/2212, in 1992 vervangen door besluit nr. 318/1161 van 2-11-1992
- Samenstelling: voor kandidaat-officieren: voorzitter: Inspecteur van het onderwijs bij de zeemacht; leden: vlagofficier belast met officiersvorming bij het KIM, een vrouwelijke officier en een officier van het korps waarvoor de gegadigde is bestemd; voor kandidaat-reservisten met een officiersrang: voorzitter: hoofd afdeling officieren van de directie Personeel KM; leden: een officier van het korps waarvoor de gegadigde is bestemd, een vertegenwoordiger van de directie Personeel KM met de rang van kltz of ltz1; voor schepelingen: voorzitter: een vertegenwoordiger van de directie Personeel KM, afdeling personeelsvoorziening; leden: een vertegenwoordiger van de afdeling Personeelsvoorziening en een functionaris verbonden aan de onderwijsinstelling waar de initiële opleiding van de gegadigde wordt

gegeven. Secretariaat: directie Personeel KM, afdeling Personeelsvoorziening (beroeps-militairen); directie dienstplichtzaken (reservepersoneel). Opmerking: In 1992 is in plaats van drie verschillende commissies een commissie ingesteld met wisselende samenstelling, secretariaat blijft hetzelfde

-Taken: adviseren omtrent selectie en aanstelling van militair personeel der marine
-Begin- en eindjaar: 1990 - heden

RECHTSPOSITIE

Comité Rechtspositie

-Aard: departementaal, interservice

-Ingesteld door: minister van Defensie, m.b. 247.421/12U dd 24-11-1971

-Samenstelling: voorzitter: adjunct-voorzitter Personeelraad; leden: hoofd Centrale Afd. Militaire personeelszaken (CAMP), hoofd bureau Rechtstoestand van de hoofdafdeling Personeel (KM) en bureauhoofden rechtstoestand van de diensten opperofficier KL en KLu

-Taken: coördinatie van alle rechtspositionele aangelegenheden van het militair personeel tussen de afdeling CAMP en de afdelingen Rechtstoestand van de krijgsmachtdelen. Ontwikkelen van initiatieven op het gebied van het militair personeelsbeleid en activeren van nieuwe projecten op dit terrein

-Begin- en eindjaar: 1971 - 1976

Subcomité Rechtstoestand, sinds 1990 Structuurcommissie Rechtstoestand

-Aard: departementaal, interservice

-Ingesteld door: minister van Defensie

-Samenstelling: voorzitter: hoofd afdeling Arbeidsvoorwaardenbeleid van de centrale directie Plannen en Arbeidsvoorwaarden; leden: hoofden van afdelingen Rechtstoestand van de directies Personeel KM, KL en KLu

-Taken: overleg over en coördinatie van alle zaken van belang voor de rechtstoestand van het militair, sinds 1991 ook het burgerpersoneel van Defensie. Adviseren van het Comité Personeel op dit gebied

-Begin- en eindjaar: 1976 - heden

Commissie financiële verzorging militairen zee-, land- en luchtmacht

-Aard: departementaal, interservice

-Ingesteld door: voorzitter Personeelraad

-Samenstelling: voorzitter: 1964: Raadadviseur van de voorzitter Personeelraad 1968: adjunct-voorzitter Personeelraad 1971: voorzitter Personeelraad; leden: hoofd bureau rechtstoestand van de hoofdafdeling Personeel (marine), hoofden afdelingen Financiële Personeelszaken, diensten opperofficier KL en KLu, officieren KL en KLu, hoofd sectie G1 van de Staf BLS, de inspecteur van de directie Defensie-aangelegenheden van het ministerie van Financiën

-Taken: voorbereiden van alle maatregelen die de financiële verzorging van de militairen der zee-, land- en luchtmacht betreffen

-Begin- en eindjaar: 1964 - 1976

Commissies georganiseerd overleg rechtstoestand militairen zeemacht

-Aard: overlegorganen regering-vertegenwoordigers militair personeel

-Ingesteld door: regering (Reglement Rechtstoestand Militairen zeemacht, KB van 22-8-1931, Stb. 377)

-Samenstelling: voorzitter: vlagofficier Personeel; leden: Commissie A voor officieren: vertegenwoordigers belangenverenigingen officieren. Commissie B voor schepelingen:

vertegenwoordigers van belangenverenigingen voor schepelingen

-Taken: voeren van overleg over alle rechtspositionele onderwerpen van belang voor het militair beroeps- en reservepersoneel. Adviseren van de minister op dit gebied. Advies van de commissie bij nieuwe wet- en regelgeving op dit gebied is verplicht, maar overeenstemming tussen de partijen is niet per se noodzakelijk. Uiteindelijk ligt de beslissing bij de minister

-Begin- en eindjaar: 1945 - 1974

Commissies georganiseerd overleg rechtstoestand militairen Koninklijke landmacht en Koninklijke luchtmacht

-Aard: overlegorgaan regering-vertegenwoordigers militair personeel

-Ingesteld door: Regering (Reglement Rechtstoestand Militairen KL en KLu, KB van 22-8-1931, Stb. 378, art. 105-115), minister van Oorlog, beschikking dd 14-10-1947, afd. A-I, nr. 523, Legerorder nr. 346

-Samenstelling: 1950: voorzitter: SG van het ministerie van Oorlog. 1963-1969: directeur Gez. Mil. Personeelsdiensten en Pensioenen; leden: regeringsgemachtigden: adjudant-generaal, hoofd afdeling Militaire Pensioenen ministerie van Oorlog, hoofd Sectie G1 Generale Staf, adjunct- adjudant-generaal luchtmacht. Personeelsdelegaties: Commissie A voor officieren: vertegenwoordigers van officiersverenigingen van land- en luchtmacht. Commissie B voor onderofficieren en soldaten: vertegenwoordigers van onderofficierenverenigingen en verenigingen van gewone militairen van land- en luchtmacht. Secretariaat: afdeling Financiële Personeelszaken ministerie van Oorlog

-Taken: voeren van overleg over alle rechtspositionele onderwerpen van belang voor het militair beroeps- en reservepersoneel. Adviseren van de minister op dit gebied. Advies van de commissie bij nieuwe wet- en regelgeving op dit gebied is verplicht, maar overeenstemming tussen de partijen is niet per se noodzakelijk. Uiteindelijk ligt de beslissing bij de minister. Er is geen vertegenwoordiger van het dienstplichtig personeel bij de personeelsdelegatie

-Begin- en eindjaar: 1947 - 1974

Centrale Commissie Georganiseerd Overleg Militairen (CCGOM)

-Aard: overlegorgaan regering-vertegenwoordigers militair personeel

-Ingesteld door: Regering (Besluit georganiseerd overleg militairen 1974, KB van 31-12-1974, Stb. 828)

-Samenstelling: voorzitter: minister, bij diens afwezigheid: staatssecretaris; leden: Vertegenwoordigers van in het Besluit georganiseerd overleg met name genoemde belangenverenigingen van militairen

-Taken: voeren van overleg over zaken van algemeen belang voor de rechtstoestand van militairen, met inbegrip van de regels volgens welke het personeelsbeleid zal worden gevoerd, indien zij betrekking hebben op meer dan een krijgsmachtdeel. Deze zaken mogen geen betrekking hebben op aangelegenheden, die bij of krachtens de Dienstplichtwet zijn geregeld. Het horen van de commissie is verplicht, het advies kan de minister naast zich neerleggen

-Begin- en eindjaar: 1974 - 1993

Sectoroverleg Defensie

-Aard: overlegorgaan regering- vertegenwoordigers Defensiepersoneel

-Ingesteld door: gezamenlijk protocol minister Biza, VNG, Interprovinciaal Overleg, Unie van Waterschappen, ambtenarenbonden van 10-2-1993

Samenstelling: Voorz: vertegenwoordiger minister van Defensie; leden: Vertegenwoordigers bonden van burger en militair Defensiepersoneel. Secretariaat: Centrum voor

Arbeidsverhoudingen Overheidspersoneel

-Taken: overleg plegen over de onderwerpen die in het protocol van 1993 zijn vastgelegd. Overeenstemming in het sectoroverleg is geboden alvorens enige regeling kan worden vastgesteld

-Begin- en eindjaar: 1993 - heden

Bijzondere Commissie Georganiseerd Overleg Militairen KM

-Aard: overlegorgaan regering-vertegenwoordigers militair personeel

-Ingesteld door: Regering (Besluit georganiseerd overleg militairen 1974)

-Samenstelling: voorzitter: door de minister aangewezen: directeur Personeel KM; leden: Vertegenwoordigers van belangenverenigingen van militairen der zeemacht, ook van dienstplichtige militairen. Secretariaat: Defensie, sinds mei 1993: Centrum voor Arbeidsverhoudingen Overheidspersoneel, Den Haag

-Taken: overleg voeren over alle aangelegenheden van algemeen belang voor de rechtstoestand, met inbegrip van de algemene regels volgens welke het personeelsbeleid zal worden gevoerd, indien zij alleen betrekking hebben op het KM-personeel

-Begin- en eindjaar: 1974 - heden

Bijzondere Commissie Georganiseerd Overleg KL

-Aard: overlegorgaan regering-vertegenwoordigers militair personeel

-Ingesteld door: Regering (Besluit georganiseerd overleg militairen 1974)

-Samenstelling: voorzitter: door de minister aangewezen: directeur Personeel KL; leden: Vertegenwoordigers van belangenverenigingen van militairen der landmacht, ook van dienstplichtige militairen. Secretariaat: Defensie, sinds mei 1993: Centrum voor Arbeidsverhoudingen Overheidspersoneel

-Taken: overleg voeren over alle aangelegenheden van algemeen belang voor de rechtstoestand, met inbegrip van de algemene regels volgens welke het personeelsbeleid zal worden gevoerd, indien zij alleen betrekking hebben op het KL-personeel

-Begin- en eindjaar: 1974 - heden

Bijzondere Commissie Georganiseerd Overleg KLu

-Aard: overlegorgaan regering-vertegenwoordigers militair personeel

-Ingesteld door: Regering (Besluit georganiseerd overleg militairen 1974)

-Samenstelling: voorzitter: door de minister aangewezen: directeur Personeel KLu; leden: Vertegenwoordigers van belangenverenigingen van militairen der luchtmacht, ook van dienstplichtige militairen. Secretariaat: Defensie, sinds mei 1993: Centrum voor Arbeidsverhoudingen Overheidspersoneel

-Taken: overleg voeren over alle aangelegenheden van algemeen belang voor de rechtstoestand, met inbegrip van de algemene regels volgens welke het personeelsbeleid zal worden gevoerd, indien zij alleen betrekking hebben op het KLu-personeel

-Begin- en eindjaar: 1974 – heden

Advies- en Arbitragecommissie

Aard: advies- en arbitrageorgaan voor de minister van Defensie.

Ingesteld: op 17 oktober 1984 door de minister van Binnenlandse Zaken

Samenstelling: De Advies- en Arbitragecommissie bestaat uit vijf leden, onder wie de voorzitter, en vijf plaatsvervangende leden die ieder voor een periode van zes jaar worden benoemd. De voorzitter en diens plaatsvervanger worden op gezamenlijke voordracht van de minister van Binnenlandse Zaken en de voorzitter van de CCGOA/Sectorcommissie benoemd. Van de andere vier leden en plaatsvervangende leden worden er twee door de minister van Binnenlandse Zaken en twee door de CCGOA/Sectorcommissie aangewezen. Dit geldt ook voor de plaatsvervangende leden.

Taken: Sinds 1993 doet de commissie adviserende dan wel bindende uitspraken in geschillen tussen de minister van Defensie en ambtenarenorganisaties. Voor onderwerping van een geschil aan arbitrage is overeenstemming vereist tussen alle deelnemers aan het overleg. Het moet conform artikel 14 van het Besluit georganiseerd overleg sector Defensie gaan om geschillen inzake aangelegenheden betreffende de rechtstoestand van militaire ambtenaren of ambtenaren, met inbegrip van de algemene regels volgens welke het personeelsbeleid zal worden gevoerd. De commissie besluit bij meerderheid van stemmen. Het advies of de uitspraak moet voorzien zijn van een goede onderbouwing. De voorzitter draagt er zorg voor dat een advies of arbitraire uitspraak binnen vier weken nadat het verzoek daartoe is ontvangen aan de deelnemers van het overleg wordt medegedeeld.

Begin- en eindjaar: 1984 (1993) - heden

Medezeggenschapscommissie

Aard: overlegorgaan hoofd van de diensteenheden-vertegenwoordigers militaire ambtenaren en ambtenaren

Ingesteld door: de minister van Defensie bij diensteenheden (Besluit medezeggenschap defensie, KB van 26-8-1999, Stb. 361, art.3).

Samenstelling: de leden worden door de bij de diensteenheden werkzame militaire ambtenaren en ambtenaren uit hun midden gekozen. Afhankelijk van het aantal medewerkers bij een diensteenheid varieert het aantal leden van ten minste 3 tot ten hoogste 19 leden. De medezeggenschapscommissie kiest uit haar leden een voorzitter en secretaris.

Taken: In de overlegvergadering worden, met uitzondering van individuele personeelszaken, aangelegenheden aan de orde gesteld die de diensteenheid betreffen en waarvan het hoofd van de diensteenheid of de medezeggenschapscommissie behandeling wenselijk acht of waarover volgens het Besluit medezeggenschap Defensie overleg moet plaatsvinden.

Begin- en eindjaar: 1999 – heden

College van advies inzake het overleg met een overlegorgaan

Aard: adviesorgaan van de minister van Defensie

Ingesteld door: de minister van Defensie bij ieder krijgsmachtdeel en de Koninklijke marechaussee (Regeling onderdeelsoverlegorganen, ministeriële beschikking van 1 mei 1985, nr. PP85/093/2173)

Samenstelling: voorzitter: door de minister van Defensie benoemd op voordracht van de leden van het college. Secretaris: door de minister van Defensie benoemd: hoofd van de Afdeling Overlegzaken van de directie Plannen en Arbeidsvoorwaarden militair personeel. Adjunct-secretaris: benoemd door de minister van Defensie: vertegenwoordiger van het betrokken krijgsmachtdeel of de Koninklijke marechaussee. Leden: benoemd door de minister van Defensie: twee leden en hun plaatsvervangers op voordracht van de bevelhebber ; twee leden en hun plaatsvervangers op voordracht van de belangenverenigingen van militairen die tot het overleg in de betrokken bijzondere commissie waren toegelaten.

Taken: het college diende de minister van Defensie van advies op geschillen tussen de commandant en het overlegorgaan. Het college was bevoegd alle inlichtingen en gegevens in te winnen, welke zij voor het opstellen van haar advies nodig achtte en de militairen te horen, ten aanzien van wie zij dit wenselijk achtte. Het college kon al dan niet op verzoek van de commandant of het overlegorgaan, andere personen horen. Binnen vier weken nadat de minister het college om advies had gevraagd, bracht het advies uit. Bij spoedeisende kwesties of bij zaken die naar het oordeel van de voorzitter van gering belang waren, kon de voorzitter beslissen dat het advies alleen door hem werd uitgebracht. De minister kon in de aan hem voorgelegde geschillen niet eerder beslissen dan nadat hij het College van advies had gehoord.

Begin en eindjaar: 1985 - 1999

College voor geschillen medezeggenschap defensie

Aard: adviesorgaan van de bevelhebber

Ingesteld door: de minister van Defensie (Besluit medezeggenschap defensie, 26-8-1999, Stb. 1999/361)

Samenstelling: drie leden en drie plaatsvervangend leden. De minister van Defensie benoemt de leden voor een periode van vier jaar. De leden worden door de minister ontslagen. Eén lid en een plaatsvervangend lid worden op voordracht van de gezamenlijke bevelhebbers benoemd en één lid en een plaatsvervangend lid op voordracht van de centrales. Het derde lid, dat tevens voorzitter is, en plaatsvervangend lid worden benoemd door de minister, gehoord de overige twee leden. De voorzitter, de leden en de plaatsvervangend leden maken geen deel uit van het ministerie en zijn niet werkzaam onder de verantwoordelijkheid van de minister

Taken: het college dient de bevelhebber van advies op geschillen tussen het hoofd van de dienst eenheid en de medezeggenschapscommissie. Het college kan alle inlichtingen en gegevens inwinnen die het college voor geschillen voor het opstellen van het advies nodig acht en kan, al dan niet op verzoek, alle personen horen waarvan het college dat voor het opstellen van het advies nodig acht. Het college voor geschillen brengt binnen vier weken nadat het om advies is gevraagd, advies uit.

Het college voor geschillen kan een bemiddelingsvoorstel doen aan de bevelhebber.

Begin en eindjaar: 1999 - heden

FUNCTIETOEWIJZING EN BEVORDERING

Raad van hoofdofficieren

-Aard: adviescommissie KM

-Ingesteld door: minister, 1932, opnieuw 28-2-1956, beschikking nr. 426601 (VVKM 139)

-Samenstelling: voorzitter: eskadercommandant, groepscommandant of daarmee gelijk te stellen commandant; leden: vaste leden: commandanten mijnendienst en onderzeedienst, oudste officier in rang met marinevliegbrevet; wisselende leden: officieren van het korps

waartoe de betrokken militair behoort (in principe de hoogste in rang in dienst bij de commandant der zeemacht in Nederland), voor mariniers: commandant Bram van Houckgeestkazerne. Secretariaat: commandant zeemacht in Nederland

-Taken: adviseren van de minister op diens verzoek omtrent de officieren die binnen afzienbare tijd in aanmerking kunnen komen voor bevordering tot de rang van luitenant ter zee eerste klasse (voor het korps mariniers de rang van majoor), de laagste hoofdofficiersrang. Uitspreken van de geschiktheid voor de functie in de naasthogere rang, aanbevelen voor welke plaatsing of bijzondere functie de officier geschikt is. Aanbevelingen doen aan de minister over geschiktheid van officieren die ver uitsteken boven het gemiddelde op dezelfde ranglijst. Dit alles op basis van conduiterapporten van de laatste 5 jaar en andere gegevens. Taak in 1990 overgenomen door de Raad van vlagofficiëren

-Begin- en eindjaar: 1945 - 1990

Commissie van advies onderofficiëren

-Aard: adviescommissie KM

-Ingesteld door: minister van Defensie, Regeling functietoewijzing en bevordering zeemacht, m.b. van 22-12-1989, nr. P 20392/20219, DPKM/RT, MP 31-104/2210, regelmatig gewijzigd

-Samenstelling: voorzitter: hoofd afdeling schepelingen van de directie personeel KM; leden: Vertegenwoordigers van de plaatsingsautoriteit (voor schepelingen: regionale bevelhebbers, commandant van het korps mariniers), een door de voorzitter aan te wijzen officier die bij voorkeur heeft behoord tot de betreffende (sub)dienstgroep. Secretariaat: directie Personeel KM

-Taken: adviseren van de plaatsingsautoriteit inzake de meest passende loopbaanontwikkeling van schepelingen in functies waaraan de rang van sergeant-majoor of adjudant is verbonden

-Begin- en eindjaar: 1990 - heden

Commissie van advies officieren

-Aard: adviescommissie KM

-Ingesteld door: minister van Defensie, Regeling functietoewijzing en bevordering zeemacht, m.b. van 22-12-1989, nr. P 20392/20219, DPKM/RT, MP 31-104/2210, regelmatig gewijzigd

-Samenstelling: voorzitter: een door de minister aan te wijzen officier; leden: hoofd afdeling officieren van de directie Personeel KM, een door de minister aan te wijzen officier behorende tot het betreffende korps. Secretaris: een door de minister aan te wijzen officier

-Taken: adviseren van de plaatsingsautoriteit (voor officieren: de directeur Personeel KM) inzake de bij de betrokken militair aanwezige voor zijn loopbaan relevante mate van kennis en ervaring en voor zijn meest passende loopbaanontwikkeling in functies waaraan een officiersrang is verbonden. De commissie kan een afwijkend loopbaanpatroon aanbevelen met snellere toename van functiezwaarte. Betreft dit militairen met de rang van luitenant 1e klas of hoger, dan moet de commissie een opgave doen aan de Raad van vlagofficiëren

-Begin- en eindjaar: 1990 - heden

Raad van vlagofficiëren

-Aard: adviescommissie KM

-Ingesteld door: minister van Defensie, 1932, opnieuw ingesteld 28-2-1956, beschikking nr. 426601 (VVKM 139) en in 1989: Regeling functietoewijzing en bevordering zeemacht, m.b. van 22-12-1989, nr. P 20392/20219, DPKM/RT, MP 31-104/2210, regelmatig gewijzigd

-Samenstelling: 1956: voorzitter: bevelhebber der zeestrijdkrachten; leden: directeur materieel KM, commandant zeemacht in Nederland, oudste in rang van de in Nederland geplaatste zeeofficiëren. wisselend lid: vlagofficier van het betreffende korps 1989: voorzitter: bevelhebber der zeestrijdkrachten; leden: directeuren Materieel en Economisch beheer

en financiën der KM, de commandant der zeemacht in Nederland, de vlagofficier-dienstoudste van het korps waarin de betrokken officier is ingedeeld, een door de voorzitter aan te wijzen vlagofficier (in principe de oudste in rang in Nederland). Secretariaat: bevelhebber der zeestrijdkrachten

-Taken: 1956: de minister op diens verzoek adviseren omtrent de officieren die voldoen aan de diensttijdeisen doch die door hun ouderdom in rang niet in aanmerking zullen komen voor bevordering en omtrent de officieren die binnen afzienbare tijd in aanmerking zullen komen voor bevordering. Dit aan de hand van de conducerapporten over de laatste vijf jaar en andere gegevens. Aanbevelingen doen betreffende officieren met een geschiktheid ver boven het gemiddelde op de ranglijst. 1989: periodiek adviseren van de plaatsingsautoriteit (voor officieren: de directeur Personeel KM) omtrent loopbaanontwikkeling en individueel loopbaanpatroon van militairen met de rang van luitenant der zee 1e klasse of een hogere rang

-Begin- en eindjaar: 1945 - heden

Adviescommissies bevordering officieren KL, sinds 1977 Adviescommissie-I, II en III

-Aard: adviescommissie KL

-Ingesteld door: minister, Landmachtorder nr. 70021, code 23.1/65

-Samenstelling: wisselend, hangt af van de beoordeelde officieren. Officieren van hetzelfde wapen of dienstvak als de te beoordelen officieren, hoger in rang dan de beoordeelde. Vanaf 1977: vier vaste leden en een wisselend lid

-Taken: adviseren van de minister op diens verzoek betreffende de officieren, die het meest geschikt zijn voor bevordering. Behoefte aan dit advies ontstond door het opheffen van de wapen- en dienstvakinspecteurs in 1970; die adviseerden voor die tijd de minister. Vanaf 1977: Adviescommissie I: schriftelijk adviseren van de minister, op diens verzoek, met betrekking tot de potentiële geschiktheid van gebrevetteerde officieren met de rang van majoor of kapitein voor het vervullen van functies waaraan een hogere rang is of kan zijn verbonden; Adviescommissie II: Idem met betrekking tot niet gebrevetteerde officieren met de rang van majoor; Adviescommissie III: Idem met betrekking tot niet gebrevetteerde officieren met de rang van kapitein

-Begin- en eindjaar: 1970 - 1990

Raad van advies KL

-Aard: adviescommissie KL

-Ingesteld door: minister, Landmachtorder nr. 70020 van 5-8-1970, code 23.1/64; opnieuw Landmachtorder nr. 77007 van 4-2-1977, code 23.1/77

-Samenstelling: Voorz: plv. bevelhebber der landstrijdkrachten; 1977: kan ook een door de minister aangewezen generaal-majoor zijn; leden: ten hoogste vier, door de minister op voordracht van de BLS aan te wijzen andere leden, die tenminste de rang van brigadegeneraal moeten hebben. een lid moet een representant zijn van het Eerste Legerkorps

-Taken: schriftelijk adviseren van de minister, op diens verzoek, inzake de potentiële geschiktheid van officieren met de rang van luitenant-kolonel voor het vervullen van functies waaraan de hogere rang is of kan zijn verbonden

-Begin- en eindjaar: 1970 - heden

Raad van opperofficieren

-Aard: adviescommissie KL

-Ingesteld door: minister, 1951; opnieuw 1970 Landmachtorder nr. 70019 code 23.1/63, 5-8-1970. N.B. Bestond al voordien, niet bekend hoe lang (instellingsbeschikking vóór 1970 nooit gepubliceerd).

-Samenstelling: voorzitter: chef Generale Staf; leden: directeur materieel/kwartiermeester-

generaal, commandant van de Strijdkrachten te velde, oudste bevelhebbers van de vier militaire afdelingen 1951: 1970: bevelhebber der landstrijdkrachten; leden: kwartiermeester-generaal, commandant eerste legerkorps, daarnaast hoogstens vier opperofficieren van de KL. Secretariaat: KL

-Taken: 1951: samenstellen van commissies voor de beoordeling van officieren tot en met de rang van luitenant-kolonel. sinds 1970: adviseren van de minister betreffende de plaatsing in een functie waaraan de rang van brigade-generaal of een hogere rang is of kan zijn verbonden; adviseren van de minister betreffende de potentiële geschiktheid van officieren met de rang van kolonel voor het vervullen van functies waaraan een hogere rang is of kan zijn verbonden. Behoeftte aan deze veranderde taak van de Raad ontstond door het opheffen van de wapen- en dienstvakinspecties in 1970

-Begin- en eindjaar: 1950 - heden

Commissies inzake advies voor functietoewijzing KL

-Aard: ad hoc adviescommissies KL

-Ingesteld door: minister, zie Regeling functietoewijzing en bevordering KL 1989, art. 14

-Samenstelling: voorzitter, tevens lid, tenminste twee vaste leden en een of meer ad hoc leden een secretaris

-Taken: adviseren van de minister op diens verzoek inzake de toewijzing van bepaalde functies aan de meest geschikte kandidaten; het advies geschiedt apart per functie

-Begin- en eindjaar: 1990 - heden

Commissie voor administratief beroep zeemacht

-Aard: adviescommissie, departementaal

-Ingesteld door: bij KB van 31-12-1931, nr. 122

-Samenstelling: de twee oudst in rang zijnde officieren van het korps zeeofficieren, benoemd door de commandant der zeemacht in Nederland; gaat het om leden van de commissie zelf of over militairen, die hoger in rang zijn dan de commissieleden, dan benoemt de minister twee vlagofficieren (eventueel gepensioneerd). Secretariaat: commandant der zeemacht in Nederland

-Taken: adviseren van de commandant der zeemacht in Nederland betreffende klaagschriften van beroepsmilitairen der zeemacht tegen besluiten, handelingen of weigeringen van hun militaire meerderen. Adviseren van de minister indien het gaat om militairen, hoger in rang dan de commissieleden

-Begin- en eindjaar: 1945 - 1982

Commissies van onderzoek van bezwaarschriften KL en KLu

-Aard: adviescommissies KL

-Ingesteld door: regering, R.M.A.K.L. art. 100, minister van Defensie per besluit

-Samenstelling: Ten minste drie militairen, hoger in rang dan de indiener van het bezwaarschrift. Zij mogen geen lid zijn geweest van een eventuele beoordelingscommissie, die de betrokkene heeft beoordeeld

-Taken: adviseren van de minister inzake het bezwaarschrift tegen ongunstige beoordelingen dan wel niet-bevorderen van beroepsofficieren. De commissie hoort de inzender en de betrokken beoordelaar(s) en heeft recht alle betreffende stukken in te zien. Het advies wordt schriftelijk, langs de hiërarchieke weg, aan de minister opgezonden

-Begin- en eindjaar: 1945 - 1982

Commissies Bezwaarschriften zeemacht, landmacht (COAB-KL, vanaf 1994 bestuursrechtelijke geschillen KL) en luchtmacht, vanaf 1998 adviesorgaan bestuursrechtelijke geschillen KM, KL en KLu

-Aard: adviescommissies, departementaal

-Ingesteld door: minister van Defensie, m.b. van 1982, herzien 27-10-1985, nr. PP 85/091/6491; deze beschikkingen vloeien voort uit AMAR 1982 art. 153a

-Samenstelling: drie leden, waaronder een voorzitter en drie plaatsvervangende leden, waaronder een plaatsvervangend voorzitter, benoemd door de minister. De leden moeten allen militaire ambtenaren of dienstplichtigen zijn. Is de klager een militair ambtenaar dan moet minstens een lid militair ambtenaar zijn, is de klager een dienstplichtige dan moet minstens een lid dienstplichtig zijn. Er bestaat een commissie per krijgsmachtdeel. Secretariaat: DPKM, DPKL, DPKLu

-Taken: adviseren van de minister inzake bezwaarschriften van beroepsmilitairen zowel als dienstplichtigen tegen besluiten, handelingen of weigeringen om te besluiten of handelen van administratieve organen. De minister mag niet beschikken alvorens de commissie te hebben gehoord (art. 153a Algemeen Militair Ambtenaren Reglement 1982). De commissie stelt een onderzoek in en stelt klager en verweerder in de gelegenheid te worden gehoord, indien zij daarom verzoeken. De commissie kan getuigen en deskundigen horen. De vergaderingen zijn niet openbaar; de commissie stelt haar advies vast bij meerderheid van stemmen. In de praktijk betreffen verreweg de meeste bezwaarschriften beoordelingen door de militaire meerderen of functietoewijzingen

-Begin- en eindjaar: 1982 - heden

ONTSLAG

Raad van onderzoek oneervol ontslag officieren land- en luchtmacht

-Aard: onderzoeks- en adviesraad, departementaal

-Ingesteld door: Regering (Wet bevordering en ontslag officieren landmacht 1902, art. 43-57)

-Samenstelling: zeven leden, alle militaire officieren, samenstelling wisselt al naar gelang de rang, het wapen/dienstvak of de dienstgroep van de beklagde officier

-Taken: op schriftelijke lastgeving van de minister onderzoeken van de schriftelijke klachten, die via de hiërarchieke weg jegens de betreffende officier zijn ingebracht en die, indien zij gegrond blijken te zijn, leiden tot oneervol ontslag van de officier. De beklagde heeft het recht tegenwoordig te zijn en zich (mondeling, schriftelijk) te verdedigen. De minister is verplicht het advies van de raad in te roepen, en mag alleen in gunstige zin (ten opzichte van de officier) van dit advies afwijken. De raad beslist bij geheime stemming over het uit te brengen advies. De minister doet verslag aan de Kroon over elk uitgebracht advies van de raad. De betreffende officier of de minister kunnen in beroep gaan bij een raad van appel

-Begin- en eindjaar: 1902 - 1954

Raad van appel oneervol ontslag officieren land- en luchtmacht

-Aard: raad van beroep van de Raad van onderzoek oneervol ontslag officieren land- en luchtmacht

-Ingesteld door: regering (Wet bevordering en ontslag officieren landmacht 1902, art. 58-68)

-Samenstelling: voorzitter: benoemd door de Kroon; zeven leden, alle militaire officieren, samenstelling wisselt al naar gelang het wapen/dienstvak of de dienstgroep van de beklagde officier. De leden mogen geen deel hebben uitgemaakt van de raad van onderzoek in de betreffende zaak

-Taken: opnieuw onderzoeken van de schriftelijke klachten, die jegens een officier zijn ingebracht, en die reeds eerder zijn onderzocht door een raad van onderzoek. De raad van

appèl kan het advies van de raad van onderzoek aanvragen bij de Kroon. Van een in herziening uitgebracht advies is geen beroep meer mogelijk

-Begin- en eindjaar: 1902 - 1954

Raad van onderzoek oneervol ontslag officieren zeemacht

-Aard: onderzoeks- en adviesraad, departementaal

-Ingesteld door: Regering (Wet bevordering en ontslag officieren zeemacht 1902, art. 32-46)

-Samenstelling: vijf leden, alle militaire officieren, samenstelling wisselt al naar gelang de rang, en het wapen van de beklagde officier

-Taken: op schriftelijke lastgeving van de minister onderzoeken van de schriftelijke klachten, die via de hiërarchieke weg jegens de betreffende officier zijn ingebracht en die, indien zij gegrond blijken te zijn, leiden tot oneervol ontslag van de officier. De beklagde heeft het recht tegenwoordig te zijn en zich (mondeling, schriftelijk) te verdedigen. De minister is verplicht het advies van de raad in te roepen, en mag alleen in gunstige zin (ten opzichte van de officier) van dit advies afwijken. De raad beslist bij geheime stemming over het uit te brengen advies. De minister doet verslag aan de Kroon over elk uitgebracht advies van de raad. De betreffende officier of de minister kunnen in beroep gaan bij een raad van appel

-Begin- en eindjaar: 1902 - 1954

Raad van appel oneervol ontslag officieren zeemacht

-Aard: raad van beroep van de Raad van onderzoek oneervol ontslag officieren zeemacht

-Ingesteld door: regering (Wet bevordering en ontslag officieren zeemacht 1902, art. 46-58)

-Samenstelling: voorzitter: benoemd door de Kroon; vijf leden, alle militaire officieren, samenstelling wisselt al naar gelang de rang en het wapen van de beklagde officier. De leden mogen geen deel hebben uitgemaakt van de raad van onderzoek in de betreffende zaak

-Taken: opnieuw onderzoeken van de schriftelijke klachten, die jegens een officier zijn ingebracht, en die reeds eerder zijn onderzocht door een raad van onderzoek. De raad van appel kan het advies van de raad van onderzoek aanvragen bij de Kroon. Van een in herziening uitgebracht advies is geen beroep meer mogelijk

-Begin- en eindjaar: 1902 - 1954

Raad van onderzoek ontslag officieren

-Aard: adviesraad, departementaal

-Ingesteld door: Kroon, KB van 16-3-1955, Stb. 113, herzien per KB van 16-12-1985, Stb. 680

-Samenstelling: Een voorzitter, vijf leden en vijf plaatsvervangende leden, van hogere rang of ouder in rang dan de beklagde, te benoemen door de Kroon. Opvolger sinds 1990: Commissie van onderzoek ontslag militairen

-Taken: adviseren van de Kroon inzake oneervol ontslag van officieren. Oneervol ontslag van officieren kan niet plaatsvinden dan na dit advies. Een officier wordt op schriftelijke beschikking van de minister verwezen naar de raad. De beschikking moet zijn gegrond op een rechterlijke uitspraak of een schriftelijke klacht van een of meer officieren van hogere rang of ouder in rang dan de beklagde, of andere betrouwbare bescheiden bij de minister ingekomen (art. 21 Wet bevordering en ontslag beroepsofficieren 1985). De raad stelt een onderzoek in, hoort beklagde met eventuele raadsman en eventuele getuigen en/of deskundigen. Zij beslist bij geheime stemming over het uit te brengen advies

-Begin- en eindjaar: 1955 - 1989

Commissie van onderzoek onbekwaamheid of ongeschiktheid officieren

-Aard: adviescommissie, departementaal

-Ingesteld door: Kroon, KB van 16-3-1955, Stb. 112, herzien per KB van 16-12-1985, Stb. 680

-Samenstelling: Een voorzitter, vijf leden en vijf plaatsvervangende leden, aan te wijzen door de Kroon. Zij moesten allen hoofd- of opperofficier zijn en van hogere rang of ouder in rang dan degene, wie het onderzoek gold. Secretariaat: Defensie. Opvolger sinds 1990: Commissie van onderzoek ontslag militairen

-Taken: adviseren van de minister inzake eervol ontslag van officieren terzake van onbekwaamheid of ongeschiktheid om in de verkregen rang bij zijn korps te dienen, anders dan vanwege ziekte, verwonding of gebreken en beneden de leeftijd van vijftig jaar. Het ontslag kan niet worden verleend dan na het advies van de commissie. De commissie hoort de betrokkene op zijn verzoek en eventuele andere militairen of niet-militairen. Het advies van de commissie wordt vastgesteld bij meerderheid van stemmen

-Begin- en eindjaar: 1955 - 1989

Commissie van onderzoek gezindheid officieren, sinds 1985 Commissie van onderzoek gezindheid militairen

-Aard: adviescommissie, departementaal

-Ingesteld door: art. 15 en 16 van de Wet bevordering en ontslag beroepsofficieren, thans art. 45 van het AMAR; KB van 16-3-1955, Stb. 114, herzien per KB van 16-12-1985, Stb. 680

-Samenstelling: vijf leden, waaronder een voorzitter, en vijf plaatsvervangende leden, op voordracht van de minister-president en de minister van defensie aan te wijzen door de Kroon. Betreft het officieren, dan moeten zij van hogere rang of ouderdom in rang zijn dan de betrokkene. Drie van de vijf dienen lid te zijn van het korps, het wapen, het dienstvak of de dienstgroep waartoe de betrokkene behoort. Secretariaat: Defensie

-Taken: adviseren van de Kroon inzake eervol ontslag van officieren, sinds 1985 militairen in het algemeen op grond van een zodanige gezindheid, dat geen voldoende waarborg aanwezig is dat betrokkene zijn plicht als officier (tegenwoordig militair) onder alle omstandigheden getrouwelijk zal volbrengen. Dit kan bijvoorbeeld zijn wegens het lidmaatschap van een vereniging, waarvan de minister van Defensie heeft verklaard dat zij de behoorlijke vervulling van de plicht van de officier kan schaden of in gevaar brengen. Het ontslag kan niet worden verleend dan na het advies van de commissie. De commissie hoort betrokkene, eventueel voorzien van raadsman, getuigen, op te roepen op verzoek van betrokkene of op haar eigen initiatief, en eventuele deskundigen. Het advies wordt vastgesteld bij meerderheid van stemmen

-Begin- en eindjaar: 1955 - heden

Commissies van onderzoek ontslag schepelingen

-Aard: ad hoc adviescommissies, departementaal

-Ingesteld door: regionale bevelhebbers (commandant der zeemacht in Nederland, commandant der zeemacht in de Nederlandse Antillen, sinds 1986 commandant der zeemacht in het Caribisch gebied), commandant der mariniers, lagere commandanten (Reglement rechtstoestand militairen zeemacht 1931, art. 22.). Secretariaat: regionale bevelhebbers

-Samenstelling: Een hoofdofficier, twee subalterne officieren en twee onderofficieren van hogere rang of ouder in rang dan de betrokken schepeling. Opvolger 1982: Commissie voor onderzoek ontslag militairen

-Taken: adviseren van de minister inzake het eervol ontslag van schepelingen terzake van onbekwaamheid of ongeschiktheid niet tengevolge van gebreken en oneervol ontslag van schepelingen wegens misleiding bij indiensttreding, strafrechtelijke veroordeling van ernstig genoeg geachte aard, verregaande plichtsverzaking, liederlijkheid of wangedrag

-Begin- en eindjaar: 1945 - 1982

Commissie van onderzoek ontslag militairen

-Aard: adviescommissie, departementaal

-Ingesteld door: minister van Defensie, m.b. van 12-1-1982, nr. PP 82/001/5262 en 28-12-1989, nr. DMP/AMP P 89/076/6845

-Samenstelling: vier leden, waaronder een voorzitter en vier plaatsvervangende leden, waaronder een plaatsvervangend voorzitter, benoemd door de minister. Secretariaat: Defensie

-Taken: adviseren van de minister inzake het ontslag van militairen beneden de rang van officier, sinds 1990 alle militairen wegens onbekwaamheid of ongeschiktheid, verregaande nalatigheid, wangedrag in de dienst, een ernstig genoeg geacht vonnis van een rechtbank, of wegens misleiding bij indiensttreding. Het ontslag kan niet worden verleend dan na advies van de commissie. De commissie hoort belanghebbende en anderen, al of niet op verzoek van de belanghebbende. De commissie beslist over het uit te brengen advies bij meerderheid van stemmen. Toen in 1990 de Wet bevordering en ontslag beroepsofficieren 1985 verviel en daarmee de Raad van onderzoek ontslag officieren en de Commissie van onderzoek onbekwaamheid of ongeschiktheid officieren, ging de commissie ook het ontslag van officieren behandelen

-Begin- en eindjaar: 1982 - heden

MILITAIR STRAF- EN TUCHTRECHT

Interservice commissie herziening krijgstuchtelijke straffen

-Aard: departementaal, interservice

-Ingesteld door: chef Gezamenlijke Staf van het Comité Verenigde Chefs van Staven, beschikking van 28-9-1950

-Samenstelling: Medewerkers van de militair-juridische diensten van de drie krijgsmachtdelen

-Taken: adviseren van het Comité Verenigde Chefs van Staven over de eventuele herziening van krijgstuchtelijke straffen

-Begin- en eindjaar: 1950 - 1959

Commissie tot herziening van de militaire strafrechtpleging (Commissie Doornbos, later Commissie Van Gilse)

-Aard: interdepartementaal

-Ingesteld door: ministers van Oorlog en Justitie, beschikking 11-1-1952, opnieuw 20-12-1957, nr. 460.657 en 27-11-1963, nr. 205.698/2T

-Samenstelling: voorzitter: 1957-1966: mr. J.W.U. Doornbos, president van het Hoog Militair Gerechtshof. sinds 1966: mr. D.J. van Gilse, oud-advocaat-fiscaal; leden: vertegenwoordigers van de ministers van Justitie en Defensie, enige hoogleraren in het (militair) strafrecht. Secretariaat: Hoog Militair Gerechtshof te 's-Gravenhage

-Taken: doen van voorstellen betreffende nieuwe wetgeving op het gebied van het militair straf- en tuchtrecht. Bespreken en oplossen van de volgende problemen: 1. Moet een afzonderlijke militaire rechter worden gehandhaafd? 2. Hoe ver strekt de absolute competentie van de militaire rechter? 3. Wat moet de organisatie en samenstelling der krijgsraden zijn? 4. Moet de doodstraf worden gehandhaafd en welke andere rechtsmiddelen moeten gebruikt? 5. Hoe dient het Hoog Militair Gerechtshof te zijn samengesteld?

-Begin- en eindjaar: 1952 - 1971

Werkgroep vraagpunten militair tuchtrecht (Commissie Lagerwerff)

-Aard: departementaal, interservice

-Ingesteld door: voorzitter van het Comité Verenigde Chefs van Staven, nota 206.001/8W van 18-1-1967 (archieff ministerie van Defensie)

-Samenstelling: voorzitter: generaal-majoor F. Lagerwerff; leden: commanderende officieren van de drie krijgsmachtdelen, de directeur van de directie Juridische Zaken van het ministerie, de hoofdintendant der zeemacht, de inspecteur van de militair juridische dienst KL, het hoofd van de sectie juridische zaken der luchtmacht

-Taken: opstellen van vraagpunten, voor te leggen aan de Staten-Generaal, op het gehele gebied van het militair tuchtrecht. Rapporteren dienaangaande aan het Comité VCS, die de punten zullen voorleggen aan de minister. De werkgroep werd ingesteld nadat de vragen, opgesteld in de commissie Doornbos (zie hierboven) in de Staten-Generaal waren behandeld. In de praktijk evolueert de taak steeds meer in de richting van voorbereiding van de herziening van het militair tuchtrecht. In verband daarmee onderhoudt de werkgroep, nu in de wandeling 'commissie' genoemd, contacten met de Commissies Georganiseerd Overleg en militair-juridisch deskundigen van andere Europese landen. Eindrapport 1970

-Begin- en eindjaar: 1967 - 1970

Interdepartementale werkgroep herziening militair tuchtrecht, strafprocesrecht en aanpassing militair strafrecht

-Aard: interdepartementaal

-Ingesteld door: ministers van Justitie en Defensie, beschikking 206.001/17N, 1971 (Defensie)

-Samenstelling: Vertegenwoordigers van de ministers van Justitie en Defensie

-Taken: ontwerpen van wetsteksten voor het herziene militair tuchtrecht en militair strafprocesrecht; aanpassing materieel militair strafrecht. Een groep van vier leden uit de commissie houdt besprekingen met vertegenwoordigers van Europese bondgenoten

-Begin- en eindjaar: 1971 - 1976

Commissie van advies militair straf- en tuchtrecht

-Aard: interdepartementale adviesraad

-Ingesteld door: ministers van Justitie en Defensie

-Samenstelling: voorzitter 1971: mr. M.J.P.D. baron Harinxma thoe Slooten, directeur Juridische Zaken van het ministerie van Defensie. Plv. voorzitter en lid: mr. W. Breukelaar, raadadviseur van de stafafdeling Wetgeving Publiekrecht van het ministerie van Justitie; leden: Medewerkers van de militair-juridische diensten van de drie krijgsmachtdelen, de hoofdvluchtmachtaalmoezenier, de president van de arrondissementskrijgsraad te 's-Hertogenbosch, een vertegenwoordiger van de Personeelraad van het ministerie van Defensie

-Taken: adviseren van de ministers van Justitie en Defensie ten aanzien van de door de Werkgroep Herziening Militair Straf- en Tuchtrecht ingediende wetsteksten. Wanneer de commissie de voorstellen van de werkgroep aanvaardt, is het ambtelijk overleg beëindigd en gaan de wetsvoorstellen naar de Staten-Generaal

-Begin- en eindjaar: 1971 - 1976

Stuurgroep Militair Straf- en Tuchtrecht

-Aard: departementaal, interservice

-Ingesteld door: minister van Defensie, beschikking van 27-9-1976, nr. 389.269/9D

-Samenstelling: voorzitter: een der leden; leden: een hoofdambtenaar van de directie Juridische Zaken van het ministerie, een lid van elk der militair-juridische diensten van de drie krijgsmachtdelen

-Taken: zorgdragen voor de ambtelijke begeleiding van de totstandkoming van de nieuwe wet- en regelgeving inzake het militair tucht- en strafrecht, voorzover de verantwoordelijkheid daarvoor niet berust bij de Commissie van advies (zie hierboven) of het ministerie van Justitie. Actualiseren van instructies, handleidingen en toelichtingen daarop betreffende het militair straf- en tuchtrecht. Zorgdragen voor totstandkoming van een geautomatiseerd informatiesysteem ten behoeve van de krijgsmachtdelen betreffende de toepassing van het militair tuchtrecht

-Begin- en eindjaar: 1976 - 1985

OPLEIDING

Subcomité Onderwijs

-Aard: departementaal, subcomité van Comité Personeel

-Ingesteld door: minister van Defensie

-Samenstelling: voorzitter: hoofd afdeling Onderwijs van de directie Militair Personeel van het directoraat-generaal Personeel; hoofden afdeling Onderwijs van de directies Personeel der drie krijgsmachtdelen. Secretariaat: directoraat-generaal Personeel

-Taken: coördinatie van voorbereiding en uitvoering van het opleidingsbeleid ten aanzien van militair personeel in de drie krijgsmachtdelen

-Begin- en eindjaar: 1976 - 1989

Comité Defensie Opleidingsbeleid (CDO)

-Aard: departementaal

-Ingesteld door: staatssecretaris, besch. 4-9-1989, nr. D 85/355/22253

-Samenstelling: voorzitter: directeur-generaal Personeel; leden: de directeuren Personeel KM, KL en KLu, de commandant van de koninklijke marechaussee, vertegenwoordigers van de chef Defensiestaf en de chef Landmachtstaf, een vertegenwoordiger van de minister van Onderwijs en Wetenschappen

-Taken: adviseren van de directeur-generaal Personeel met betrekking tot aangelegenheden de hoofdlijnen van het opleidingsbeleid bij Defensie betreffende, met bijzondere aandacht voor: a. ontwikkelingen met betrekking tot aanpassing en vernieuwing van het onderwijsbeleid; b. de doelmatigheid, doeltreffendheid en kosteneffectiviteit van de opleidingsplanning bij Defensie; c. de samenwerking tussen de krijgsmachtdelen onderling en met civiele opleidingsinstituten

-Begin- en eindjaar: 1989 – heden

Commissie ontzegging militaire rijvaardigheid

Aard: departementaal

Ingesyeld door:

Samenstelling:

Taken:

Begin- en eindjaar:

Adviescommissie Militaire Rijbevoegdheid

Aard: departementaal

Ingesteld door:

Samenstelling:

Taken:

Begin- en eindjaar: -1994

GENEESKUNDIGE VERZORGING

Geneeskundige Verdedigingsraad

-Aard: interdepartementale adviesraad

-Ingesteld door: minister van AZ, beschikking JJ 4728/22 van 19-3-1957, Stcrt. 58

-Samenstelling: voorzitter: vertegenwoordiger van ministerie Volksgezondheid, thans WVC; leden: vertegenwoordigers Volksgezondheid, Binnenlandse Zaken (Openbare Orde) en Defensie (in 1957 Inspecteurs der Geneeskundige Diensten van de krijgsmachtdelen, sinds 1976 vertegenwoordigers van de chef Landmachtstaf en de centrale directie Militair Geneeskundig Beleid)

-Taken: voorbereiding van de geneeskundige voorzieningen en de coördinatie tussen de burgerlijke en militaire diensten op dat gebied in oorlogstijd, in tijd van oorlogsgevaar of buitengewone omstandigheden. Secretariaat: WVC

-Begin- en eindjaar: 1957 - heden

Commissie van advies militair geneeskundige diensten (Commissie Drijber)

-Aard: adviescommissie van ambtenaren en niet-ambtelijke deskundigen

-Ingesteld door: minister van Defensie, beschikking van 25-5-1964, nr. 289.530/G

-Samenstelling: voorzitter: mr. J. Drijber, burgemeester van Middelburg; leden: Namens Defensie: de directeur Gezamenlijke Militaire Personeelsdiensten en Pensioenen, de Inspecteurs der geneeskundige diensten van zee-, land- en luchtmacht; overige leden: de directeur van het Rijksinstituut voor de Volksgezondheid, enige geneesheren-directeur van burgerziekenhuizen, de directeur van de bedrijfsgeneeskundige dienst van Philips n.v. Secretariaat: Defensie

-Taken: instellen van een onderzoek naar de vraag in hoeverre het mogelijk, juist en nuttig zou zijn, meer dan thans het geval is het in de civiele sector aanwezige potentieel in vredes- en oorlogstijd in te schakelen in de werkzaamheden van het militair geneeskundig apparaat. Het adviseren van de minister betreffende de mate waarin het inschakelen van het civiele geneeskundige potentieel kan leiden tot doelmatige en kostenbesparende samenwerking, en de wijze waarop deze moet geschieden. Het doen van voorstellen tot verandering, onder andere in de organisatie en reglementatie. Rapporten: 1964-1967

-Begin - en eindjaar: 1964 - 1967

Militair Geneeskundige Raad

-Aard: departementaal, interservice

-Ingesteld door: minister van Defensie

-Samenstelling: voorzitter: een der leden, bij toerbeurt; leden: drie inspecteurs der geneeskundige diensten van KM, KL en KLu. In 1970 werd een staf toegevoegd, bestaande uit de secretaris van de commissie en twee administratieve krachten

-Taken: adviseren van de minister inzake het geneeskundig beleid en de geneeskundige verzorging van het militair personeel. Daarbij streven naar een zo groot mogelijke gelijkheid van beleid en verzorging in de drie krijgsmachtdelen. Wanneer de adviezen operationele aspecten hebben, worden zij via het Comité VCS uitgebracht; wanneer zij personele aspecten bevatten, via de Personeelraad.

Coördinatie van de werkzaamheden van de drie geneeskundige diensten, waarbij de raad aangeeft, welke activiteiten gezamenlijk kunnen worden verricht. Formuleren van de gezamenlijke richtlijnen, die elk lid dan voor wat betreft zijn krijgsmachtdeel uitgaat

-Begin- en eindjaar: 1967 - 1976

Militair Geneeskundig Comité

- Aard: departementaal, interservice
- Ingesteld door: minister van Defensie, beschikking van 1-2-1976, nr. 379.111/K
- Samenstelling: voorzitter: directeur Militair Geneeskundige Diensten; leden: drie inspecteurs der geneeskundige diensten krijgsmachtdelen. Secretariaat: DGP, directie Militair Geneeskundige Diensten
- Taken: coördinatie van het militair geneeskundig beleid in de drie krijgsmachtdelen, rekening houdend met de richtlijnen vanuit de centrale directie
- Begin- en eindjaar: 1976 - heden

Commissie Structuurplan Geneeskundige Verzorging Krijgsmacht

- Aard: interdepartementale adviescommissie
- Ingesteld door: minister van Defensie, nr. D 81/561/1679 dd 31-7-1981
- Samenstelling: voorzitter: brigade-generaal-arts dr. H.J.P. Beerstecher, sinds oktober 1981 generaal-majoor-arts R.G. Nypels, beide directeur Militair-geneeskundige Diensten; leden: een vertegenwoordiger van de minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne, twee burgerartsen en luitenant-kolonel der KLu mr. dr. J.E. Blankhart. Secretariaat: directie Militair-geneeskundige diensten
- Taken: ontwerpen van een structuurplan voor de militair geneeskundige diensten die een adequate taakuitvoering van die diensten ten behoeve van militairen en gewezen militairen in vredes- en oorlogstijd mogelijk maakt. Eindrapport: 1982
- Begin- en eindjaar: 1981 - 1982

Stuurgroep Structuur Geneeskundige Verzorging Krijgsmacht

- Aard: departementaal
- Ingesteld door: minister van Defensie, 1983
- Samenstelling: voorzitter: staatssecretaris Personeel; leden: plaatsvervangend SG, directeur-generaal Personeel, vertegenwoordigers van de DG's Materieel en Economie en Financiën, van de chef Defensiestaf en de bevelhebbers, de directeur militair-geneeskundige diensten
- Taken: besluitvorming over de toekomstige structuur van de militair geneeskundige verzorging naar aanleiding van het structuurplan van het PSGVK. Eindrapport: 27-8-1985
- Begin- en eindjaar: 1983 - 1985

Projectgroep Structuur Geneeskundige Verzorging Krijgsmacht

- Aard: departementaal
- Ingesteld door: minister van Defensie, 1983
- Samenstelling: voorzitter: gen-majoor-arts R.G. Nypels, directeur Militair-geneeskundige diensten; leden: vertegenwoordigers van de directie militair-geneeskundige diensten, van de drie inspecteurs der geneeskundige diensten der krijgsmachtdelen, van de bevelhebbers en van de chef Defensiestaf, en van de directeuren-generaal materieel en economie en financiën. Secretariaat: directie MGD
- Taken: bijstaan van de SSGVK. Nader uitwerken van de consequenties van het structuurplan opgesteld door de CSGVK en van de alternatieven en commentaren op dat structuurplan. Opstellen van een nieuw structuurplan voor de geneeskundige verzorging in oorlogs- en in vreedestijd. Het laatste is in 1985 gereed
- Begin- en eindjaar: 1983 - 1985

Werkgroep Toekomst Geneeskundige Verzorging Krijgsmacht

- Aard: departementaal
- Ingesteld door: staatssecretaris, 1993
- Samenstelling: voorzitter: mr. L.V. Mazel als vert. van de DGP; leden: drs. N.A. Boedhoe

namens DGEF/DOI, kol. H.J.M. Groenhout, vliegerarts, namens de DMGB, ltkol. T. Jenninga namens de Defensiestaf, mr. K.J. Kooi namens de DGP (dir. Arbeidsvoorwaardenbeleid), drs. M. Stikkelorum namens de DGEF/DOI; vertegenwoordigers van de drie krijgsmachtdelen

-Taken: in kaart brengen van de huidige situatie van de geneeskundige verzorging in de krijgsmachtdelen. Inventariseren van de operationele behoefte aan militair geneeskundige verzorging alsmede de ontwikkelingen die consequenties (zullen) hebben voor die verzorging. Dit zijn met name: de gewijzigde taakstelling van de krijgsmacht, de herstructurering en verkleining van de krijgsmacht, de afschaffing van de opkomstplicht voor dienstplichtigen per 1-1-1998, de consequenties van het plan-Simons. Adviseren van de staatssecretaris betreffende de inhoud en richting van de geneeskundige verzorging in de krijgsmacht in de toekomst

-Begin- en eindjaar: 1993 - heden

Commissies ter instelling van een militair geneeskundig onderzoek als bedoeld in het Besluit procedure geneeskundig onderzoek militairen

-Aard: departementaal, per krijgsmachtdeel

-Ingesteld door: Kroon, KB van 1-8-1936, nr. 548, KB van 20-3-1952, Stb. 129 en KB van 31-10-1966, Stb. 449

-Samenstelling: sinds 1966: tenminste drie (oud)militair-geneeskundigen, benoemd door de betrokken inspecteur. Indien de minister dit nodig acht, een of meer burger-geneeskundigen-specialist als adviserend lid, benoemd door de minister. Wanneer het een herhaald onderzoek betreft, mogen de leden geen deel hebben uitgemaakt van de commissie, die het eerste onderzoek uitvoerde

-Taken: instellen van een (herhaald) militair geneeskundig onderzoek naar en adviseren van de Inspecteur geneeskundige dienst der zeemacht of de Inspecteur van de militair geneeskundige dienst (KL en KLu) inzake het bestaan van medische ongeschiktheid voor de militaire dienst van militairen, in verband met hun eventuele ontslag uit dienst en hun (hernieuwde) aanspraken op (invaliditeits)pensioen. De betrokken inspecteur adviseert op zijn beurt de minister terzake

-Begin- en eindjaar: 1945 - heden

Commissie geneeskundigen immunisatie militairen

-Aard: adviescommissie van artsen in het kader van de Wet immunisatie militairen, art. 6

-Ingesteld door: minister van Defensie, beschikking van 24-12-1953, nr. 102051

-Samenstelling: voorzitter: door minister benoemd uit de leden; leden: door minister benoemde artsen, onder wie minstens één dermatoloog, één internist en één neuroloog. Voorzitter kan andere deskundigen horen. Secretariaat: een officier-arts of officier van gezondheid, aan te wijzen door de Inspecteur Geneeskundige Dienst KL of KM, sinds 1976: Centrale directie Militair geneeskundige Diensten

-Taken: adviseren van de minister bij het beschikken op verzoeken van militairen, als genoemd in art. 6 van de Wet immunisatie militairen, om vrijstelling van vaccinatie op medische gronden. De medische redenen van afwijzing dan wel inwilliging van deze verzoeken zijn niet vervat in het advies aan de minister, maar worden door de commissie aan de Inspecteur geneeskundige dienst van het betreffende krijgsmachtdeel gezonden

-Begin- en eindjaar: 1953 - heden

Commissie deskundigen immunisatie militairen

-Aard: interdepartementaal

-Ingesteld door: minister van Defensie, beschikking 25-11-1953, Stcrt. nr. 230, gewijzigd 1983, Stcrt. 211

-Samenstelling: 1953: Vertegenwoordigers van de ministers van Defensie en en O,K & W; als adviseurs de Inspecteurs Geneeskundige Dienst der krijgsmachtdelen. sinds 1969: medisch deskundigen onafhankelijk van Defensie, de inspecteurs van de geneeskundige diensten der krijgsmachtdelen. sinds 1976: Geneeskundig hoofdinspecteur van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid, namens Defensie: directeur Militair-geneeskundige Diensten en de drie inspecteurs van de geneeskundige diensten der krijgsmachtdelen. Secretariaat: directie Militair-geneeskundige diensten van het directoraat-generaal Personeel

-Taken: adviseren van de minister betreffende elke verplichte revaccinatie tegen pokken en andere (her)inenting tegen ziekten van militairen. De minister dient dit advies in te winnen bij elke verplichte inenting krachtens de Wet immunisatie militairen art. 3. In de adviezen is vervat de wijze van inenting en de redenen waarom deze noodzakelijk is. Ook ten aanzien van vrijwillige inenting van militairen geeft de commissie adviezen en aanwijzingen aan de minister

-Begin- en eindjaar: 1953 - heden

Commissie gewetensbezwaren immunisatie militairen

-Aard: niet-ambtelijke adviescommissie

-Ingesteld door: minister van Defensie, beschikking van 27-10-1953, nr. 94161

-Samenstelling: Een voorzitter en minstens vier leden, benoemd door de minister, zijnde personen uit het maatschappelijk leven (geestelijken, juristen, e.d.). Secretariaat: directie Juridische Zaken ministerie van Defensie

-Taken: adviseren van de minister inzake de beschikking op verzoeken van militairen om erkenning van hun gewetensbezwaren tegen vaccinatie op grond van art. 5 van de Wet immunisatie militairen. De minister is verplicht het advies van de commissie in te winnen. De commissie kan geen afwijzende adviezen geven dan nadat zij de verzoeker de gelegenheid heeft gegeven zijn/haar bezwaren ter zitting toe te lichten. Daarbij kan hij/zij worden bijgestaan door een raadsman/raadvrouw

-Begin- en eindjaar: 1953 - heden

Commissie beoordeling aanvragen autorisaties voor gebruik radio-actieve stoffen en ioniserende stralen uitzendende toestellen binnen de krijgsmacht

-Aard: departementale adviescommissie

-Ingesteld door: minister van Defensie, beschikking 247.421/8U, 1969

-Samenstelling: Fysici (van RVO-TNO) en artsen (vertegenwoordigers van de mil-geneeskundige diensten), alle deskundigen op het gebied van stralingshygiëne

-Taken: adviseren van de minister inzake het beheer, gebruik en vervoer van radioactieve stoffen en ioniserende stralen uitzendende toestellen door de krijgsmacht, gelet op de bescherming van hen die ermee werken en op de volksgezondheid in het algemeen. Vanuit deze standpunten beoordelen van de aanvragen om autorisatie die vanuit de krijgsmachtdelen binnenkomen bij Bureau Autorisatie en registratie Kernenergiewet Defensie (BARK). Melden van de beoordelingen aan BARK. Secretariaat: DGP, directie Militair Geneeskundig Beleid

-Begin- en eindjaar: 1969 - 1993

Adviescommissie stralingshygiëne

-Aard: departementale adviescommissie

-Ingesteld door: minister van Defensie, beschikking 13-04-1993, nr. PMG8270/93010443

-Samenstelling: directeur Radiologische Dienst TNO, fysici en artsen. Secretariaat: hoofd

BARK

-Taken: adviseren van de directeur Militair-Geneeskundig Beleid inzake het beleid met betrekking tot de toepassing van ertsen, splijtstoffen en ioniserende en niet-ioniserende straling uitzendende toestellen binnen Defensie, alsmede omtrent de uitvoering van dit beleid. Tevens worden namens de minister autorisaties verleend op grond van de Kernenergiewet en het Vrijstellingsbesluit Landsverdediging Kernenergiewet

-Begin- en eindjaar: 1993 – heden

Klachtencommissie geneeskundige zorg

Aard: onderzoeks- en adviescommissie, departementaal

Ingesteld door: minister van Defensie, beschikking 03-09-1996, nr. P/96003827 (Raamregeling klachtenbehandeling gezondheidszorginstellingeninstellingen Defensie)

Samenstelling: De klachtencommissie bestaat uit minimaal drie en maximaal zeven leden, onder wie een voorzitter en een secretaris. De voorzitter mag niet werkzaam zijn voor of bij de zorgaanbieder. De leden worden benoemd door de zorgaanbieder. Bij de samenstelling van de klachtencommissie kan met oog op artikel 7, verder worden gedacht aan de benoeming van een lid op (bindende) voordracht van het onderdeeloverlegorgaan of van bijzondere commissies militairen KM, KL en Klu. De leden van de klachtencommissie worden voor drie jaar benoemd en zijn eenmaal hernoembaar.

Voor ieder lid wordt een plaatsvervangend lid aangewezen door de voorzitter en de secretaris.

Taken: a. Het op basis van de behandeling van een klacht komen tot een uitspraak gericht tot de klager en aangeklaagde, in afschrift aan de zorgaanbieder;

b. Het, voor zover nodig, doen van aanbevelingen aan de zorgaanbieder, of in voorkomende gevallen aan de voor de medisch aangelegenheden verantwoordelijke (militair) arts, inzake mogelijkheden voor herstel, bewaking en bevordering van de kwaliteit van zorg op grond van bij de door hen behandelde klachtenprocedures gedane bevindingen. De aanbevelingen kunnen mondeling dan wel schriftelijk aan de zorgaanbieder worden gedaan.

Begin- en eindjaar: 1996-heden

SOCIALE VERZORGING EN WELZIJNSZORG

Nationale demobilisatieraad

-Aard: extern overleg- en adviesorgaan

-Ingesteld door: ministerraad

-Samenstelling: voorzitter: Prins Bernhard; leden: vertegenwoordigers van militaire, ambtelijke, kerkelijke en burgerlijke organisaties die zich bezighouden met de zorg voor gedemobiliseerde militairen, waaronder ook de hulp bij terugkeer in de burgermaatschappij zoals arbeidsbemiddeling, etc.

-Taken: overleg over en coördinatie van de zorg voor uit het voormalig Nederlands-Indië gedemobiliseerde militairen en hun gezinnen. Adviseren van de minister van Defensie terzake

-Begin- en eindjaar: 1948 - 1952

Nationale Raad Welzijn Militairen (NRWM)

-Aard: extern overleg- en adviesorgaan

-Ingesteld door: ministers van Oorlog en Marine, beschikking nr. 4620 van 8-7-1954 (Oorlog)

-Samenstelling: voorzitter: Prins Bernhard; leden: vertegenwoordigers van de ministers van Oorlog en Marine, Sociale Zaken en Financiën, vertegenwoordigers van kerkelijke organi-

saties, enkele kamerleden, werkgevers- en werknemersorganisaties. Secretariaat: Defensie
-Taken: voortzetting van het overleg tussen militaire, ambtelijke, kerkelijke en maatschappelijke organisaties betreffende het welzijn van (dienstplichtige) militairen, zoals dat is gegroeid in de Nationale Demobilisatieraad. Overleg over, coördinatie van en advies aan de minister van Defensie betreffende de welzijnsverzorging van militairen, hun niet-militaire algemene vorming en hun vrijetijdsbesteding. In de loop der jaren breidde de taak zich uit tot steeds meer terreinen: militair onderwijs, loopbaanbegeleiding, menselijke verhoudingen binnen de krijgsmacht in het algemeen. In 1952 werden drie permanente commissies uit de NRW samengesteld: de Commissie voor de Sociale Zorg, de Commissie voor de Vorming en de Commissie voor de Welzijnszorg, die als taak kregen de algemene en principiële adviezen van de Raad nader uit te werken, elk op hun terrein
-Begin- en eindjaar: 1952 - 1980

Stuurgroep Maatschappelijke Invloeden in de Krijgsmacht (STUMIK)

-Aard: departementaal
-Ingesteld door: minister van Defensie, beschikking 339.511/E/R van 10-7-1972
-Samenstelling: voorzitter: generaal-majoor J.W. Thijssen, luchtmacht; leden: ambtenaren van het ministerie van Defensie: voorzitter interservice sociologen en psychologen comité, plv. directeur Burgerpersoneel, plv. chef Marinestaf, medewerkers van de afdeling Intendance KL en het bureau algemene beleidszaken; niet-ambtelijke leden: enkele hoogleraren
-Taken: ontwerpen van een beleidsconcept waarin op basis van hedendaagse inzichten omtrent mens en maatschappij richtlijnen worden gegeven voor: a. de regeling van de interne verhoudingen in de krijgsmacht, met speciale aandacht voor het leiderschap; b. aspecten van het personeelsbeleid, waaronder opleiding en vorming. Voorbereiden van een vast college (de latere Maatschappelijke Raad voor de Krijgsmacht, zie hieronder). In 1973 werden uit de STUMIK verschillende werkgroepen ingesteld: Loopbaanbegeleiding, Opleiding en Vorming, Projectgroep leidinggeven. Eindrapport: 1976
-Begin- en eindjaar: 1972 - 1976

(Voorlopige) Maatschappelijke Raad voor de Krijgsmacht (MRK)

-Aard: extern adviesorgaan
-Ingesteld door: minister van Defensie, beschikking 459558/S van 6-5-1980, en P87/098/2079 van 29-4-1987, beschikking PST1050/94016035 van 13 juli 1994 (Stcrt. 1994/127) en PST1003/95013465 van 11 juli 1995 (Stcrt. 1995/141), opgeheven P/96006355 (Stcrt. 1997/8)
-Samenstelling: voorzitter: een niet-ambtelijke persoon, benoemd door minister; leden: 18 tot 24 vertegenwoordigers van stromingen uit het maatschappelijk leven: hoogleraren, kerkelijke ambtsdragers, kamerleden, vertegenwoordigers van werkgevers- en werknemersorganisaties. De raad wordt samengesteld op basis van een zo goed mogelijke representativiteit ten opzichte van de Nederlandse samenleving; adviserende leden: vertegenwoordigers van de ministers van Defensie, Justitie, WVC (directie DSCB, hoofdafdeling Jeugdbeleid), Binnenlandse Zaken (directie Overheidspersoneelszaken), Sociale Zaken (directie Algemene Beleidsplanning), VROM (DG Ruimtelijke Ordening), en Financien. De dagelijkse leiding berust bij een presidium, bestaande uit de voorzitter en twee tot vier leden
-Taken: voortzetting van de adviserende functie van de NRW: adviseren van de minister van Defensie over de maatschappelijke aspecten van het beleid en van beleidsvoornemens waar deze het welzijn van het personeel, de menselijke verhoudingen in de krijgsmacht en de verhouding volk en krijgsmacht wezenlijk raken.
-Begin- en eindjaar: 1980 - 1996

Commissie van advies KNIL-KL

- Aard: departementaal, ministerie van Oorlog
- Ingesteld door: minister van Oorlog, beschikking nr. 170192, afd. A-I dd 30-11-1950, Legerorder nr. 310
- Samenstelling: voorzitter, tevens lid: directeur (Militair) Personeel ministerie van Oorlog; leden: officieren van KL en KLu, een onderofficier wordt toegevoegd wanneer het een onderofficier betreft
- Taken: adviseren van de minister inzake mogelijk rangsbehoud bij de KL van gewezen beroepsmilitairen van het KNIL die buitengewoon zijn bevorderd wegens bijzondere prestaties tegenover de vijand. Adviseren van de minister inzake inschatting van sergeanten van het KNIL volgens hun diensttijd als onderofficier
- Begin- en eindjaar: 1950 - 1955

Commissie van onderzoek KNIL-KL

- Aard: departementaal, ministerie van Oorlog
- Ingesteld door: minister van Oorlog, beschikking nr. 170192, afd. A-I dd 30-11-1950, Legerorder nr. 310
- Samenstelling: voorzitter, tevens lid: generaal-majoor E. Engles b.d.; leden: directeur (Militair) Personeel MvO, twee officieren (KL en KLu). Bij kwesties betreffende onderofficieren wordt een onderofficier toegevoegd
- Taken: onderzoeken van de bezwaren, die door europese militairen, die op 24-7-1950 in vaste dienst bij het KNIL waren, zijn ingebracht tegen een afwijzende beslissing op hun verzoek om overgang naar de KL. Idem bij bezwaarschriften tegen de bij de KL toegekende rang, plaats in de ranglijst, diensttijd etc. Adviseren van de minister terzake doormiddel van rechtstreekse rapportage
- Begin- en eindjaar: 1950 - 1955

Commissie repatriëring en demobilisatie van militairen van KL en KLu

- Aard: departementaal, ministerie van Oorlog
- Ingesteld door: Minister van Oorlog; ressorteert onder de directie Demobilisatie
- Samenstelling: Secretariaat: directie Demobilisatie KL
- Taken: coördinatie van de personeelsvoorlichting en externe voorlichting betreffende de repatriëring van Nederlandse militairen uit Indonesië
- Begin- en eindjaar: 1949 - onbekend

Coördinatie- en contactcommissie voor de militaire oorlogsinvaliden en -weduwen

- Aard: interdepartementaal
- Ingesteld door: minister van Oorlog, ministeriële kennisgeving afd. A-IV, nr. 79275 dd 2-1-1950, Legerorder nr. 4
- Samenstelling: voorzitter: hoofd afdeling adjudant-generaal A-IV: Sociale Zaken en Psychologische Dienst; leden: hoofd afdeling Pensioenen en Wachtgelden, waarnemend inspecteur geneeskundige dienst KL, arts sociaal-medische Dienst KM, hoofd bureau Rechtstoestand van de hoofdafdeling Personeel (KM), voorzitter Karel Doorman-fonds, vertegenwoordigers van de ministers van Sociale Zaken (DG Rijksarbidsbureau) en Binnenlandse Zaken alsmede het hoofd afdeling sociale zorg van het Rode Kruis, vertegenwoordigers van de Bond van Nederlandse Militaire Oorlogsslachtoffers, Nederlandse Vereniging AVO en andere stichtingen en fondsen op het gebied van (militaire) oorlogsslachtoffers. Secretariaat: ministerie van Oorlog
- Taken: bevordering van een doelmatige samenwerking tussen de ministeries van Oorlog, Marine, Overzeese Rijksdelen en de zich op het terrein van de sociale zorg voor militaire oorlogsslachtoffers bewegende officiële en officieuze instellingen. Horen van de klachten en

moeilijkheden van mindervaliden en oorlogsweduwen (door een subcommissie)

-Begin- en eindjaar: 1950 - 1957

Raad voor Revalidatie

-Aard: interdepartementaal

-Ingesteld door: ministers van Oorlog, Marine, Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, Sociale Zaken en Maatschappelijk Werk. Beschikking Oorlog nr. 101.481a dd 8-4-1954

-Samenstelling: ambtelijke leden: vertegenwoordigers van de betrokken ministers. Namens Oorlog zijn dit: hoofd afd. Pensioenen en Wachtgelden, adjunct-inspecteur Geneeskundige dienst KL, een hoge officier; namens marine: schout-bij-nacht Broekhoff, de chef Geneeskundige Dienst en diens plaatsvervanger. In 1959, na de samenvoeging van de ministeries Oorlog en Marine, zijn dit het hoofd van de afd. Sociale Zaken, de Inspecteur der militair-geneeskundige dienst KL/Klu, de Inspecteur geneeskundige dienst zeemacht; niet-ambtelijke leden: vertegenwoordigers van de kruisverenigingen, de Ziekenfondsraad, de Rijksverzekeringsbank, de Raden van Arbeid en andere maatschappelijke instellingen. In de Commissie van Bestuur zitten de ambtelijke leden, een vertegenwoordiger van de rijksverzekeringsbank en vier leden, gekozen uit de niet-ambtelijke leden. Secretariaat: waarschijnlijk Sociale Zaken

-Taken: ongevraagd dan wel op verzoek adviseren van de betrokken ministers omtrent te treffen voorzieningen op medisch-sociaal gebied met als doel een verantwoorde revalidatie voor hen, wier geestelijke en/of lichamelijke toestand dat nodig maakt. Het doen van voorstellen en treffen van maatregelen ter bevordering van de nodige samenwerking tussen particuliere organisaties onderling en tussen particuliere en overheidsorganisaties

-Begin- en eindjaar: 1954 - 1970

Psychologische contactcommissie

-Aard: departementaal, interservice (KL en KLu)

-Ingesteld door: minister van Oorlog, beschikking 5-5-1949, kabinet nr. 51 (Legerorder nr. 93). Opheffingsbesluit: minister van Oorlog, 108.753 dd 21-4-1956

-Samenstelling: leden: hoofden leger- en luchtmachtvoorlichtingsdiensten, hoofdlegerpredikant, hoofdlegeraalmoezenier, directeur demobilisatie KL, hoofd sectie geestelijke gezondheidszorg van de Inspectie Geneeskundige Dienst KL, hoofd Psychologische Dienst KL, hoofden afdelingen Sociale Dienst en Geneeskundige Verzorging van de directie Personeel van het ministerie van Oorlog, hoofd Recreatie en Algemene Ontwikkeling KL, hoofden van de secties G3 (Organisatie) en G5 (Personeel) van het hoofdkwartier der Generale Staf, hoofden der secties Opleidingen en Inlichtingen van de Luchtmachtstaf

-Taken: gevraagd en ongevraagd adviseren van de directeur Personeel (DP) van het ministerie van Oorlog over alle aangelegenheden betreffende de sociaal-psychologische zorg bij KL en KLu, in het bijzonder over de coördinatie en stimulering van de in het comité vertegenwoordigde diensten en organen voor zover hun werkzaamheden op dit gebied liggen. Ontwerpen van door de DP uit te geven richtlijnen op het gebied van de sociaal-psychologische zorg. Voorbereiden en organiseren van cursussen en voordrachten op dit gebied. Bestuderen van alle problemen op het gebied van de vorming en versterking van het moreel binnen leger en luchtmacht en op het gebied van de factoren, van invloed op de persoonlijke vorming en ontplooiing binnen de krijgsmacht, met aandacht voor de intermenselijke betrekkingen. Onderhouden van contacten met commissies en organisaties op het gebied van de geestelijke en zedelijke volksgezondheid. Onderhouden van contacten met buitenlandse militaire instanties en diensten op het gebied van de sociaal-psychologische zorg

-Begin- en eindjaar: 1949 - 1956

Interservice sociaal-psychologisch comité, sinds 1976 Subcomité Gedragwetenschappen

-Aard: departementaal, interservice

-Ingesteld door: voorzitter Personeelraad, beschikking 298.700 dd 2-6-1967

-Samenstelling: voorzitter: een der leden, periodiek aan te wijzen door de voorzitter Personeelraad; leden: bureauhoofden Sociaal-psychologische zaken van de hoofdafdeling Personeel marine en van de dienst opperofficier Personeel KL, hoofd afdeling Psychologische Selectie en Dienst OOP (opperofficier Personeel) KLu. Bij zaken betreffende de selectie van dienstplichtigen wordt een vertegenwoordiger aangewezen van de hoofdafdeling Dienstplichtzaken. Eventueel kunnen andere Defensie-functionarissen worden uitgenodigd. Sinds 1976: voorzitter: hoofd afdeling gedragwetenschappen van de directie Plannen en Arbeidsvoorwaarden Militair personeel (DGP), hoofd afdeling Sociaalwetenschappelijk onderzoek DPKM, hoofden afdelingen Gedragwetenschappen DPKL en DPKLu. Secretariaat: afdeling Gedragwetenschappen van de directie Plannen en Arbeidsvoorwaarden Militair Personeel

-Taken: adviseren Personeelraad ten aanzien van psychologische, sociaal-psychologische en sociologische aangelegenheden. Coördineren van sociaal-psychologische, psychologische en sociologische aangelegenheden voorzover deze de gehele krijgsmacht aangaan of voortvloeien uit een samenwerking met civiele instellingen. Sinds 1976: Overleg en coördinatie tussen de krijgsmacht delen over alle sociaal-psychologische zaken. Adviseren Comité Personeel op sociaal-psychologisch gebied

-Begin- en eindjaar: 1967 - 1990

Studie- en coördinatiecommissie vorming en verzorging militairen

-Aard: departementaal, ministerie van Oorlog

-Ingesteld door: minister van Oorlog, beschikking AG nr. 129 dd 26-2-1946, Legerorders 47 en 53

-Samenstelling: voorzitter: Inspecteur-Generaal der KL, vice-voorzitter: adjudant-generaal; leden: hoofd afdeling Sociale Zaken ministerie van Oorlog, hoofden hoofdafdeling Opleiding en afdeling Recreatie en Algemene Ontwikkeling van het hoofdkwartier der Generale Staf, hoofd van de psychologische Dienst KL

-Taken: coördinatie van alle diensten, tot wier arbeidsveld de vorming en geestelijke, materiële en sociale verzorging van de tot de KL behorende militairen behoren. Bestuderen van vraagstukken op het gebied van de geestelijke en lichamelijke vorming en verzorging van militairen, voorzover deze niet als zuiver militaire oefening worden beschouwd. Adviseren van de minister betreffende oplossing van deze vraagstukken. Idem inzake terugkeer in burgermaatschappij van dienstplichtigen na eerste oefening of beroepsmilitairen na (kort) dienstverband en de daarmee samenhangende her- en bijscholing

-Begin- en eindjaar: 1946 - onbekend

Commissie algemene vorming (onder)officieren

-Aard: adviesraad van ambtenaren en niet-ambtenaren

-Ingesteld door: minister van Defensie, beschikking nr. 215.159C van 6-2-1958

-Samenstelling: voorzitter 1957: staatssecretaris ministerie van Oorlog Calmeijer; leden: enige leden van de Nationale Raad Welzijn Militairen, vertegenwoordigers van levensbeschouwelijke stromingen en enkele ambtenaren van de ministeries van Oorlog en Onderwijs

-Taken: adviseren van de minister van Defensie betreffende de niet-vaktechnische vorming van (onder)officieren van de krijgsmacht, bijvoorbeeld hun vorming tot leiderschap, het geven van inzicht in hun levenstaak en het verschaffen van de nodige cultuursociologische ondergrond

-Begin- en eindjaar: 1957 - 1960

Commissie voor de personeelszorg bij de hoofdafdeling Personeel KM

-Aard: departementaal, KM

-Ingesteld door: staatssecretaris KM, beschikking nr. 772217 dd 23-1-1969

-Samenstelling: voorzitter: onderhoofd voor de personeelszorg; leden: alle bureauhoofden en hoofden van dienst van de hoofdafdeling Personeel marine op het gebied van de personeelszorg

-Taken: coördinatie van en overleg over alle aangelegenheden, de personeelszorg bij de KM betreffende

-Begin- en eindjaar: 1969 - 1976

Commissie Kantinedienst en Welzijnszorg

-Aard: departementaal (ministerie van Oorlog), interservice (KL en KLu)

-Ingesteld door: minister van Oorlog, beschikking nr. 2144 Militair Kabinet dd 22-1-1952, Legerorder nr. 21 en DP, afdeling Sociale Zaken en Personeelszorg, 26-6-1954, LaO 54157, code 55.3/9

-Samenstelling: voorzitter: een vertegenwoordiger van de directeur (Militair) Personeel, sinds 1963: de directeur gezamenlijke Militaire Personeelsdiensten en Pensioenen; leden: vertegenwoordigers van de directie Administratieve Diensten, sinds 1954 van de directeur-generaal, van de chefs van de Generale en de Luchtmachtstaf en de Inspecteur der Intendance

-Taken: coördinatie van de financiële controle op de kantinekassen en de centrale inkoop van kantinegoederen; aanbieden van controlerapporten aan de minister. Adviseren van de minister betreffende de centralisatie en coördinatie van aangelegenheden betreffende de welzijnszorg bij leger en luchtmacht: aan- en verkoop goederen, kopen/huren filmkopieën, adviezen betreffende te verschaffen recreatie (te betalen uit de kantinekassen), samenwerking met de particuliere organisaties, zoals thuisfrontorganisaties en andere verenigingen. Adviseren en voorlichten, gevraagd en ongevraagd, van de directeur Personeel in alle zaken, de welzijnszorg en vorming van het militair personeel van land- en luchtmacht aangaande

-Begin- en eindjaar: 1952 - 1969

Comité Sociale Zaken

-Aard: departementaal, interservice

-Ingesteld door: minister van Defensie, beschikking 247.421/12U dd 24-11-1971

-Samenstelling: voorzitter: hoofd centrale afdeling Sociale Zaken ministerie van Defensie; leden: hoofd der Militair Sociale Dienst, vertegenwoordigers Personeelraad, OOP's KL en KLu en Centrale Afdeling Militaire Personeelszaken (CAMP)

-Taken: coördinatie van de toepassing en uitvoering van geneeskundige en sociale voorzieningen voor militairen en hun gezinsleden

-Begin- en eindjaar: 1971 - 1976

Commissie Internationale Militaire Sportwedstrijden

-Ingesteld door: ministers van Oorlog en Marine, beschikking 924 MvO Militair Kabinet dd 23-9-1946, Legerorder nr. 345

-Samenstelling: voorzitter: een hoge officier; leden: drie officieren, van elk der krijgsmacht delen een, te benoemen door de Chefs van Staven uit hun respectievelijke sportcommissies

-Taken: coördineren van de voorbereidingen en organisatie van internationale militaire sportontmoetingen in Nederland en in het buitenland. Adviseren van de minister inzake de

mogelijkheid en wenselijkheid van deelname in internationale militaire sportwedstrijden. Organiseren van voorrondes in Nederland van internationale militaire wedstrijden en afvaardigen van Nederlandse deelnemers naar internationale militaire sportwedstrijden. Vertegenwoordigen van de minister in het Conseil International du Sport Militaire. Jaarlijkse verslaglegging aan de minister

-Begin- en eindjaar: 1946 - heden

Sportcommissie Koninklijke marine

-Ingesteld door: minister van Marine, 1946, Circulaire Zeemacht nr. 2258

-Samenstelling: voorzitter: hoofd van de dienst voor ontwikkeling, sport en ontspanning bij de zeemacht; leden: een sportdeskundige van de KM, het hoofd van het centrum voor fysieke training, twee officieren met belangstelling voor en kennis van sportaangelegenheden

-Taken: adviseren van de minister inzake de jaarlijkse organisatie van marinekampioenschappen en in andere sportaangelegenheden waarbij de KM is betrokken, tevens inzake het aanwijzen van vertegenwoordigers voor de KM in (nationale) militaire sportkampioenschappen. Stimuleren en coördineren van de sportbeoefening binnen de KM

-Begin- en eindjaar: 1946 - heden

Sportcommissie Koninklijke landmacht

-Ingesteld door: minister van Oorlog, 1955, ressorteert onder de Inspecteur der Opleidingen, Landmachtorder nr. 56024 23.1/20

-Samenstelling: voorzitter: chef-staf van de Inspecteur der Opleidingen; leden: een officier van de Dienst Welzijnzorg en een officier van het bureau lichamelijke opvoeding en sport van de Inspectie der Opleidingen

-Taken: adviseren van de inspecteur der opleidingen betreffende de sportbeoefening en het houden van sportwedstrijden bij de KL. Adviseren en helpen van commandanten en andere autoriteiten binnen de KL bij de organisatie van sportwedstrijden. Organiseren van (internationale) militaire sportwedstrijden bij de KL na daartoe van de chef Generale Staf ontvangen opdracht, in overleg met de Commissie Internationale Militaire Sportwedstrijden. Het behulpzaam zijn bij de organisatie van internationale militaire sportwedstrijden waarin de drie krijgsmachtdelen participeren

-Begin- en eindjaar: 1955 - heden

Sportcommissie Koninklijke luchtmacht

-Ingesteld door: bevelhebber der luchtmacht, 1980, Luchtmachtcirculaire 011-80 23.1/14c

-Samenstelling: voorzitter: door bevelhebber aan te wijzen opper- c.q. hoofdofficier; leden: hoofd sectie Lichamelijke Vorming en Sport van de afdeling Personeelszorg, officieren Sport van de commando-staven en drie door de bevelhebber aan te wijzen sportfunctionarissen. Secretariaat: hoofd secretariaat Sportcommissie KLu. In 1948 bestond reeds de Sportcommissie Militaire Luchtvaart met als taken het geven van richtlijnen ten aanzien van de sportbeoefening in de vrije tijd en het voorbereiden en organiseren van diverse (nationale en internationale) kampioenschappen (brief nr. AZ 16/258/1/48)

-Taken: stimuleren, begeleiden en organiseren van luchtmachtsportwedstrijden en internationale sportwedstrijden in samenwerking met de Commissie Internationale Militaire Sportwedstrijden

-Begin- en eindjaar: 1980 - heden

Militaire commissie voor automobiel- en motorwedstrijden

-Ingesteld door: minister van Oorlog

-Samenstelling: voorzitter: een hoge officier; leden: officieren van elk der drie krijgsmachtde-
len

-Taken: organiseren van militaire motorwedstrijden en doen van voorstellen aan de minister
inzake deelname van militairen aan dergelijke civiele wedstrijden. Vaststellen geschiktheid
deelnemers, in overleg met betrokken commandant. Keuring en vaststelling van routes en
wedstrijdreglementen. Onderhouden contact met Commissie Internationale Militaire Sport-
wedstrijden

-Begin- en eindjaar: 1946- heden

Comité Ontwikkeling en Ontspanning of Welzijnszorg

-Ingesteld door: minister van Defensie

-Samenstelling: voorzitter: te benoemen door voorzitter Personeelraad; leden: hoofden
dienst Welzijnszorg opperofficier Personeel KL en KLu, hoofd dienst Ontwikkeling, Sport en
Ontspanning KM

-Taken: coördineren beleid en activiteiten op het gebied van de zorg voor de vrijetijdsbeste-
ding van de (dienstplichtige) militairen van de drie krijgsmachtdelen. Dienen van advies
terzaken aan de Personeelraad en aan de militaire autoriteiten betreffende deze vrijetijdsbe-
steding. Bepalen van het filmaanschaffings- en distributie beleid, uit te voeren door het
Centraal Filmbureau krijgsmacht

-Begin- en eindjaar: 1969 - 1976

RAO Filmcommissie, sinds 1949 Filmkeuringscommissie KL

-Aard: departementaal, KL

-Ingesteld door: minister van Oorlog, beschikking 1949: 20-4-1949, hoofdkwartier Generale
Staf, sectie G5, nr. 1022, Legerorder nr. 80

-Samenstelling: leden: hoofdlegerpredikant, hoofdlegeraalmoezenier, hoofd afdeling
Geestelijke gezondheidszorg Inspecteur-Generaal KL, hoofd Recreatie en Algemene
Ontwikkeling (RAO), hoofd sectie G5 Generale Staf

-Taken: keuring van alle films, die eventueel in aanmerking komen voor vertoning voor
personeel van de KL. Toetsing aan algemeen geldende normen van goede zeden en
openbare orde

-Begin- en eindjaar: 1945 - 1959

Filmtoetsingscommissie

-Aard: departementaal, interservice

-Ingesteld door: minister van Defensie

-Samenstelling: leden: vertegenwoordigers van de drie chefs van staven en geestelijke
verzorgers der drie krijgsmachtdelen

-Taken: toetsing van films op hun geschiktheid voor vertoning voor de manschappen. Deze
films zijn reeds goedgekeurd door de Centrale Filmkeuringscommissie voor vertoning in
Nederland en zullen nog voor de Filmwaarderingscommissie worden vertoond

-Begin- en eindjaar: 1959 - 1982

Filmwaarderingscommissie

-Aard: departementaal, interservice

-Ingesteld door: minister van Oorlog

-Samenstelling: leden: vertegenwoordigers van de afdelingen Welzijnszorg van land- en
luchtmacht en van de dienst Ontwikkeling, Sport en Ontspanning van de marine

-Taken: beoordelen van de ontspanningswaarde van films alvorens zij door het Centraal
Filmbureau krijgsmacht (CFK) aan de manschappen worden vertoond. Deze zijn dan al door
de centrale Filmkeuringscommissie en door de Filmtoetsingscommissie van Defensie

goedgekeurd. Uitbrengen van adviezen aan het CFK betreffende de selectie van films
-Begin- en eindjaar: 1959 - 1982

Defensie Filmcommissie

-Aard: departementaal, interservice

-Ingesteld door: Personeelraad, beschikking van 13-7-1960, nr. P 100.621

-Samenstelling: voorzitter sinds 1963: directeur Gezamenlijke Militaire Personeelsvoorzieningen en Pensioenen. leden: hoofd Ontwikkeling en Ontspanning KL, vlagofficier Personeel (KM), een marineofficier. Secretariaat: Centraal Filmbureau krijgsmacht

-Taken: bepalen van het filmaanschaffings- en distributiebeleid, uit te voeren door het Centraal Filmbureau Krijgsmacht. In 1969 werd deze taak overgenomen door het Comité Welzijnszorg

-Begin- en eindjaar: 1960 - 1969

ARBEIDSOMSTANDIGHEDEN

Branche-begeleidingscommissie

Aard: interdepartementaal

Ingesteld door: staatssecretarissen van SZW en Defensie, Centrales van Overheidspersoneel, Sector Defensie bij Intentieverklaring fysieke belasting sector Defensie (Stcrt. 2001/20)

Samenstelling: vertegenwoordigers van de sector Defensie, Centrales overheidspersoneel sector Defensie, ministerie van SZW en ministerie van Defensie

Taken: opstellen van een voor alle partijen aanvaardbaar, werkbaar en uitvoerbaar convenant fysieke belasting en de aansturing en begeleiding tijdens de uitvoering van het convenant.

Begin- en eindjaar: 2001-heden

Krijgsmachtdeelcommissie

Aard: departementaal

Ingesteld door: de Branche-begeleidingscommissie

Samenstelling: vertegenwoordigers van de KM, KL, Klu en KMar

Taken: begeleiding van de nulmeting, het opstellen van het Plan van Aanpak en het uitvoeren van het convenant voor het desbetreffende krijgsmachtdeel.

Begin- en eindjaar: 2001-heden

ONDERSCHIEDINGEN

Decoratiecommissie

-Aard: interdepartementaal

-Ingesteld door: ministerraad

-Samenstelling: voorzitter: minister Buitenlandse Zaken; leden: ministers van Defensie en Economische Zaken

-Taken: adviseren van de betreffende ministers omtrent het toekennen van ridderorden en andere Koninklijke onderscheidingen aan militairen en burgers

-Begin- en eindjaar: 1948 - heden

Kapittel der Militaire Willemsorde

- Aard: zelfstandig orgaan
- Ingesteld door: Regering (Wet op de Militaire Willemsorde en Reglement op de Militaire Willemsorde, zie bijlage I)
- Samenstelling: Kanselier der Militaire Willemsorde, voorzitter en zeven leden, benoemd door de Kroon. Alle leden moeten (ex)militairen zijn, liefst uit de drie krijgsmachtdelen afkomstig
- Taken: adviseren van de minister van Defensie betreffende de benoeming en bevordering van militairen in de Militaire Willemsorde. Aanleggen van registers van elk der vier klassen van ridders in de orde
- Begin- en eindjaar: 1815 - heden

Commissie Militaire onderscheidingen

- Aard: interdepartementaal
- Ingesteld door: ministers van Oorlog, Marine en Overzeese Gebiedsdelen, beschikking van 30-3-1946, Legerorder nr. 103
- Samenstelling: Vertegenwoordigers van de drie ministers, allen officieren
- Taken: adviseren van de betrokken ministers inzake de toekenning van dapperheids onderscheidingen aan militairen, die daartoe door hun commandanten zijn voorgedragen voor dapperheid betoond tijdens de Tweede Wereldoorlog of in Nederlands-Indië. Alle commandanten zijn verplicht de commissie inzage te geven van documenten en andere gewenste informatie te verschaffen
- Begin- en eindjaar: 1946 - 1952

Commissie Dapperheids onderscheidingen

- Aard: departementaal, interservice
- Ingesteld door: ministers van Oorlog en Marine, beschikking nr. 364672 van 6-4-1953 (Oorlog),
Bij beschikking nr. DO 031/99001954 werd de taakstelling en samenstelling van de Commissie Dapperheids onderscheidingen opnieuw vastgesteld. De rechtsvoorganger van de nieuwe commissie was formeel nooit opgeheven maar leidde feitelijk al vanaf 1966 een sluimerend bestaan.
- Samenstelling: officieren van de drie krijgsmachtdelen de commissie is samengesteld uit zes leden waaronder de voorzitter, tevens lid de sous-chef van de defensiestaf, vier leden en plaatsvervangende leden namens en op voordracht van de bevelhebbers van de vier krijgsmachtdelen en een lid en een plaatsvervangend lid namens en op voordracht van de voorzitter van het kapittel der Militaire Willems-Orde.
- Taken: adviseren van de minister(s) inzake de toekenning van dapperheids onderscheidin gen aan militairen, die daartoe zijn voorgedragen door hun commandanten of daarom hebben verzocht en toevoegingen aan vaandels en standaarden van de krijgsmacht, uitgezonderd de voordrachten tot benoemingen in de Militaire Willems-Orde.
- Begin- en eindjaar: 1953 - heden

Commissie toekomst decoraties van de minister van Defensie

- Ingesteld door de Minister van Defensie, 14 maart 2000
- De Commissie was breed samengesteld met vertegenwoordigers van binnen en buiten de Defensieorganisatie. Externe leden: de Kanselier der Nederlandse Orden, een conservator van de Afdeling Nederlandse Geschiedenis van het Rijksmuseum, het hoofd Kabinetszaken en Protocol van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de voorzitter en plaatsvervangend voorzitter van de Traditiecommissie Krijgsmacht. De interne commissieleden: het Hoofd Sectie Onderscheidingen van het Ministerie van Defensie, de

Krijgsmachtadjudant, vertegenwoordigers van de kabinetten van de Bevelhebbers en een vertegenwoordiger van de Directie Juridische Zaken. De voorzitter en secretaris waren afkomstig van de Defensiestaf.

- Taak : de minister van Defensie adviseren over het gebruik en de betekenis, nu en in de toekomst, van de decoraties, voorzover vallend onder de verantwoordelijkheid van de minister van Defensie, rekening houdend met wijzigingen in de (inter-)nationale context waarbinnen de defensieorganisatie opereert

- Begin en eindjaar: 2000-2001

PENSIOENEN EN WACHTGELDEN

Militaire Pensioenraad

-Aard: adviescommissie, buitendepartementaal

-Ingesteld door: Bij wet van 17-2-1922, Stb. 65 (Pensioenwet voor de zeemacht) en Stb. 66 (Pensioenwet voor de landmacht)

-Samenstelling: vijf leden waaronder een voorzitter, gekozen uit oud-militairen der zee- en der landmacht, benoemd door de Kroon. Enkele leden bij voorkeur afkomstig uit de Pensioenraad voor burgerlijke ambtenaren. Toegevoegd wordt een geneeskundig adviseur. Secretaris: eveneens benoemd door de Kroon

-Taken: adviseren van de minister inzake bezwaarschriften van (oud)-militairen betreffende hun militair pensioen. Vanaf 1966 kan dit bezwaar worden aangetekend bij het Ambtenaren-gerecht

-Begin- en eindjaar: 1922 - 1966

Adviescommissie Wet verbetering rechtspositie verzetsmilitairen

-Aard: niet-ambtelijke adviescommissie

-Ingesteld door: Kroon, KB van 19-1-1978, Stb. 55, ingetrokken KB van 11-9-1989, Stb. 427

-Samenstelling: voorzitter en leden benoemd door de minister van Defensie op voordracht van de verschillende belangengroeperingen op dit gebied; leden: vertegenwoordigers van de Stichting '40-'45, de Buitengewone Pensioenraad, gewezen verzetsmilitairen

-Taken: adviseren van de minister van Defensie inzake het beschikken op verzoeken van belanghebbenden om te worden aangemerkt als verzetsmilitair in de zin van de Wet verbetering rechtspositie verzetsmilitairen (20-1-1976, Stb. 19) in verband met de (hogere) pensioenaanspraken, die daaruit volgen. Activiteiten commissie hadden eenmalig karakter, doelgroep na een aantal jaren niet meer uitgebreid, daarom opheffing in 1989

-Begin- en eindjaar: 1978 - 1989

Contactcommissie gepensioneerden

-Aard: overlegorgaan Defensie-vertegenwoordigers gepensioneerde militairen

-Ingesteld door: minister van Defensie, 1969

-Samenstelling: voorzitter: voorzitter Personeelraad; leden: hoofd afdeling Pensioenen en wachtgelden, hoofd onderafdeling I van deze afdeling, vertegenwoordigers van belangenverenigingen van gepensioneerde militairen. Secretariaat: afdeling Pensioenen en Wachtgelden

-Taken: contact tussen defensie en gepensioneerden betreffende opstellen wet- en regelgeving voor postactief militair personeel, gedachtenwisseling betreffende en evaluatie van de uitvoering van de pensioen- en wachtgeldregelingen voor militairen en hun nabestaanden, geen overleg- en adviesorgaan in de zin van het centraal georganiseerd overleg militairen

-Begin- en eindjaar: 1969 - 1993

Adviescommissie post-actieve aangelegenheden

-Aard: overlegorgaan Defensie-vertegenwoordigers gepensioneerde militairen

-Ingesteld door: minister van Defensie, 1993

-Samenstelling: voorzitter: hoofd dienst Zorg Postactieve Militairen; leden: vertegenwoordigers van de Dienst Zorg Postactieve Militairen en de afdeling Beleid en Management Postactieven, vertegenwoordigers van belangenverenigingen van gepensioneerde militairen. Secretariaat: Dienst Zorg Postactieve Militairen

-Taken: contact tussen defensie en gepensioneerden betreffende wet- en regelgeving voor postactief militair personeel, evaluatie van de uitvoering van de pensioen- en wachtgeldregelingen voor militairen en hun nabestaanden en de klachtenbehandeling terzake, adviseren van het hoofd Dienst Zorg Postactieve Militairen dienaangaande

-Begin- en eindjaar: 1993 - heden

Commissie maatschappelijke erkenning veteranen (commissie Thoenes)

-Aard: niet-ambtelijke departementale adviesraad

-Ingesteld door: minister van Defensie, 2-5-1990, nr. PZ90/100/2190

-Samenstelling: voorzitter: prof.dr. P. Thoenes, emeritus hoogleraar sociologie; leden: prof.dr. A. van der Meiden, hoogleraar communicatiewetenschappen, prof. dr. J.S. van Hessen, emeritus hoogleraar sociologie, mevr.drs. B.J.C. Rabijns, hoofdamtenaar ministerie van Justitie, mr. J.H. Burgers, voormalig hoofdamtenaar ministerie Buiza, op voordracht van de Stichting Veteranen Platform: kolonel b.d. der infanterie R.J. Lach de Bère. Secretariaat: afdeling Beleid en Management postactieven van de DGP, ministerie van Defensie

-Taken: adviseren van de minister over de vraag, op welke wijze en onder welke voorwaarden op verantwoorde wijze voorlichting gegeven kan worden over de betekenis van betrokkenheid bij oorlogsgeweld in de beleving van veteranen

-Begin- en eindjaar: 1990 - 1991

LIJST VAN GEBRUIKTE AFKORTINGEN

ABG	Adviesorgaan Bestuursrechtelijke Geschillen
ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
ACS	Adviescommissie Stralingshygiëne
AMAR	Algemeen Militair Ambtenaren Reglement
AMVB	Algemene Maatregel van Bestuur
ATW	Arbeidstijdenwet
A&V	sectie Advies en Voorlichting
AWB	Algemene Wet Bestuursrecht
BARD	Burgerlijk Ambtenarenreglement Defensie
BARK	Bureau Autorisatie en Registratie Kernenergie
BBC	Branche begeleidingscommissie
BBT	beroepspersoneel voor bepaalde tijd
BGMC	Bijzondere Gemeenschappelijke Medezeggenschapscommissie
BMD	Besluit Medezeggenschap Defensie
BSD	Basis Selectiedokument
BOE	Bijzondere Organisatie Eenheid
BOT	beroepspersoneel voor onbepaalde tijd
BWREB	Beleidsregel werk- en rusttijden en extra beslaglegging militairen
CAMP	Centrale Afdeling Militaire Personeelszaken
CC	Centrale Commissie
CCGOM	Centrale Commissie Georganiseerd Overleg Militairen
CDO	Comité Defensie Opleidingsbeleid
CFK	Centraal Filmbureau Krijgsmacht
CGOA	Centraal Georganiseerd Over+eg in Ambtenarenzaken
CGOM	Commissie Georganiseerd Overleg Militairen
CIMS	Commissie voor Internationale Sportwedstrijden
CIOM	Contactcommissie Interkerkelijk Overleg Militairen
COAB-KL	Commissie Administratief Beroep Koninklijke landmacht
COP	Comité Personeel
COR	Centrale Ondernemingsraden
CZ	Circulaires voor de zeemacht
DAB	Directie Algemene Beleidszaken
DAC	Defensie Arbeidsvoorwaarden Comité
DAP	Defensie Arbeidsvoorwaarden Proces
DAVB	Directeur Arbeidsvoorwaarden Beleid
DGEF	directoraat-generaal Economie en Financiën
DGP	directoraat-generaal Personeel
DICO	Defensie Interservice Commando
DMGB	Directie Militair Geneeskundig Beleid
DPKL	directie Personeel Koninklijke landmacht
DPKLu	directie Personeel Koninklijke luchtmacht
DPKM	directie Personeel Koninklijke marine
DGM	directoraat-generaal Materieel
DJZ	Directie Juridische Zaken
DV	Directie Voorlichting

DWS	Defensie Werving en Selectie
ESH	Europees Sociaal Handvest
FAOP	Fonds Arbeidsongeschiktheidsverzekering Overheidspersoneel
GDO	Groep Defensie Ondersteuning
GDZ	Geneeskundige Dienst der zeemacht
GMC	Gemeenschappelijke Medezeggenschapscommissie
GO	Georganiseerd Overleg
HDL	Hogere Defensieleergangen
HMG	Hoog Militair gerechtshof
IDL	Instituut voor Defensie Leergangen
IDPP	Integrale Defensie Plannings Proces
IGDKL	Inspecteur Geneeskundige Dienst Koninklijke landmacht
IGDZ	Inspecteur Geneeskundige Dienst der zeemacht
IMG	Inspecteur Militaire Gezondheidszorg
IMGD	Inspecteur Militair-Geneeskundige Dienst land- en luchtmacht
IPA	Interdepartementaal Salarissysteem
ISO	afdeling Interservice Opleidingen
ISOOC	International Staffofficers Orientation Course
IVR	Informatie Voorzieningsraad
IW	inwerkingtreding
KB	Koninklijk Besluit
KDC	Krijgsmachtdeelcommissie
Kew	Kernenergiewet
KL	Koninklijke landmacht
KLu	Koninklijke luchtmacht
KM	Koninklijke marine
KMA	Koninklijke Militaire Academie
KMAR	Koninklijke Marechaussee
LTD	Leergang Topmanagement Defensie
Luva	Luchtmachtvrouwenafdeling
Marva	Marinevrouwenafdeling
MB	Ministeriële Beschikking
MC	Medezeggenschapscommissie
MDD	Maatschappelijke Dienst Defensie
Milva	Militaire vrouwenafdeling
MIO	Methode van Institutioneel Onderzoek
MP	Ministeriële Publicaties
MRK	Maatschappelijke Raad voor de Krijgsmacht
MSD	Militair Sociale Dienst
NDPP	Nederlands Defensie Plannings Proces
NRWM	Nationale Raad Welzijn Militairen

OBL	oorlogsbemanningslijst
OOT	oorlogsorganisatietabel
OS&O	Ontwikkeling, Sport & Ontspanning
OT	organisatietabel
OTAS	organisatietabel personeel en autorisatiestaat materieel
PSA	Personeels- en salarisadministratie
RAO	Recreatie en Algemene Ontwikkeling
RBB	Rijksbedrijfsgezondheid en Bedrijfsveiligheidsdienst
RIO	Rapport Institutioneel Onderzoek
RMAKL	Reglement Militaire Ambtenaren Koninklijke landmacht en Koninklijke luchtmacht
ROO	Regeling Onderdeelsoverlegorganen
RVD	Rijksvoorlichtingsdienst
SBD	Stralingsbeschermingsdienst Defensie
SBK	Sociaal Beleidskader
SG	secretaris-generaal
SIMIK	Stuurgroep Integratie van Minderheden in de Krijgsmacht
SIVID	Stuurgroep Integratie van de Vrouw in de Krijgsmacht
SIVIK	Stuurgroep Integratie Vrouw in de Defensie-organisatie
SMD	Sociaal Medische Dienst
SOA	Stuurgroep Onderzoek Arbeidsverzuim
SOD	Sectoroverleg Defensie
Stb.	Staatsblad
Stcrt.	Staatscourant
STUMIK	Stuurgroep Maatschappelijke Invloeden in de Krijgsmacht
SZVK	Stichting Ziektekostenverzekering Militairen
TSD	Toezichtsorgaan Stralingshygiëne Defensie
USZO	Stichting uitvoeringsinstelling sociale zekerheid voor overheid en onderwijs
UWV	Uitvoering Werknemersregelingen
UWV	Uitvoeringsorgaan Werknemersverzekeringen
VBL	vredesbemanningslijst
VGVK	Verzameling van Gemeenschappelijke Verordeningen voor de Krijgsmacht
VS	Voorschriften voor de Koninklijke landmacht
VSS	vredessamenstellinglijst
VVKM	Verzameling van Verordeningen voor de Koninklijke marine
WAO	Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering
WOR	Wet op de Ondernemingsraden
WW	Werkloosheidswet

SELECTIE VAN GERAADPLEEGDE LITERATUUR EN UITGAVEN VAN WET- EN REGELGEVING

Boekwerk onderscheidingen, Bussum 1985 en 1992.

Bongers, R.D.J. en C.G.T.C. Wagemakers, 'Fundamentele herziening van de defensieplanning', in: *Carré* jrg. 11 (19..), nr. 7, p. 6-8.

Bongers, R.D.J. en C.G.T.C. Wagemakers, 'Defensieplanning in de steigers. Het integraal Defensieplanningsproces', in: *Militaire Spectator* (1988), p. 552-560.

Bosch, Th.W. van den, *Huidig en toekomstig militair strafprocesrecht*, Zwolle 1983.

Brouwer, J.W.L., 'Om de beheersing van de defensie-uitgaven, 1948-1951', in: *Politieke opstellen* 10 (1990), p. 85-108.

Bruin, C, *Kroon op het werk. Onderscheiden in het Koninkrijk der Nederlanden* (proefschrift Universiteit van Amsterdam) 1989.

Circulaires voor de zeemacht (CZ), serie, 1945-1993.

Coolen, G.L., *Militair en recht*, Zwolle 1990.

Coolen, G.L., *Militair straf- en tuchtrecht*, Zwolle 1991.

Defensienota's 1950-1991.

Doelstellingen structuur Nederlandse Defensie, 's-Gravenhage 1980.

Goossens, L.A.M., *Geestelijke verzorging Koninklijke landmacht, ontstaan en eerste ontwikkeling*, Den Haag 1974.

Graaff, H.H.A., *De militair-rechtelijke organisatie, 1795-1955*, 's-Gravenhage 1957.

Handboek militaire zaken, samengesteld door C.J. van Campen, onder auspiciën van de Vereniging voor Bevolkingsboekhouding en Militaire Zaken en het ministerie van Defensie, 's-Gravenhage 1981.

Handleiding voor het zelf evalueren van het functioneren van samenwerkingsverbanden, ministerie van Defensie (KM, Org), 1981 (1e Interimrapport Sanering Interdepartementale Commissies 1984, bijlage 5).

Hoffenaar, J. en B. Schoenmaker, *Met de blik naar het oosten, de Koninklijke Landmacht 1945-1990*, 's-Gravenhage 1994.

Hoogen, Th.J.G. van den, *De besluitvorming over de defensiebegroting, systeem en verandering. Een onderzoek naar structuur, ontwikkeling en poging tot ingrijpende verandering van de besluitvorming met betrekking tot de Nederlandse defensiebegroting in de jaren 1951-1980*. Leeuwarden, 1989.

Jong, A.P. de (red.), *Vlucht door de tijd. 75 jaar Nederlandse luchtmacht*, Houten 1988.

Kessel, J.G.F.M. van, *Arbeidsongeschiktheid van militairen, ambtenaren en werknemers*, Amsterdam 1981.

Legerorders, landmachtorders, landmachtmededelingen en landmachtcirculaires, series, 1945-1993.

Lindner, G.L., 'De krijgstucht van 1978 tot en met 1990: feiten en achtergronden', in: *Militair-rechtelijk tijdschrift*, jrg. LXXXIV (december 1991), p. 325-367.

Luchtmachtorders, luchtmachtmededelingen en luchtmachtcirculaires, series, 1950-1993.

Luyk, H., *De organisatie en werkwijze van de topleiding*, Alphen aan den Rijn 1968.

Mei, D.F. van der, *Dienstvervulling onder buitengewone en zeer moeilijke omstandigheden, eindadvies van de vertrouwensman oud-militairen Indiëgangsters*, Den Haag 1989.

Militair-geneeskundig tijdschrift, jrg. 17 (oktober 1964), nr. 10 (uitgave t.g.v. het 150-jarig bestaan van de militair-geneeskundige inspectie).

Ministeriële Publicaties (MP), serie, 1980-1993.

Organisatiehandboek ministerie van Defensie, 1976-1990 (losbladig, 10 delen).

Oskam, J., *Reorganisatie van de Defensietop* (doctoraalscriptie Sociologisch Instituut Erasmusuniversiteit Rotterdam) 1978.

Overzichten adviesorganen van de centrale overheid 1981, 1983, 1985, 1986, ministerie van Binnenlandse Zaken, Den Haag 1981/1986.

Peijnenburg, G.H.J.M., 'Organisatie en managementproces bij het ministerie van Defensie', in: *Militaire Spectator* 1978, nr. 147, p. 431-438.

Prioriteitennota, Den Haag 1993.

Schulten, J.W.M. en W. Klinkert, *De militair geneeskundige dienst in onze eeuw*, brochure uitgegeven ter gelegenheid van het 175-jarig bestaan van de inspectie geneeskundige dienst Koninklijke landmacht, Den Haag 1989.

Staatsalmanak voor het Koninkrijk der Nederlanden, serie, 1945-1993.

De toekomst van de Nederlandse defensie. Bevindingen en aanbevelingen van de commissie van militaire en civiele deskundigen tot onderzoek van de Nederlandse defensie (Commissie Van Rijckevorsel), 's-Gravenhage 1972.

Verzameling van Gemeenschappelijke Verordeningen voor de Krijgsmacht (VGVK), serie, 1971-1980.

Verzameling van Verordeningen voor de Koninklijke marine (VVKM), serie, 1945-1993.

Veteranen, een nieuwe dialoog met overheid en samenleving, Rapport van de Commissie maatschappelijke erkenning veteranen, Den Haag 1991.

Voorschriften voor de Koninklijke landmacht (VS), serie, 1945-1993.

Wetenschappelijk Raad voor het Regeringsbeleid, Rapporten aan de regering. Externe adviesorganen van de centrale overheid, 's-Gravenhage 1970.